Uchwała Nr XLI/844/25
Rady Miasta Krakowa

z dnia 19 listopada 2025 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153) oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278), w związku z art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1688, z 2024 r. poz. 1824, z 2025 r. poz. 527) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji Miasta Krakowa w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała nr LIX/1288/16 Rady Miasta Krakowa z dnia 7 grudnia 2016 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Krakowa.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady
Miasta Krakowa

Michał Drewnicki

Kraków

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA KRAKOWA

Kraków, sierpień 2025

Urząd Miasta Krakowa
Wydział ds. Przedsiębiorczości i Innowacji
30-701 Kraków, ul. Zabłocie 22
www.rewitalizacja.krakow.pl

Find us on Facebook
facebook.com/RewitalizacjaKrakow

Współpraca ekspercka:
INSTYTUT ROZWOJU MIAST I REGIONÓW
Centrum Doradztwa Rewitalizacyjnego
ul. Targowa 45
03-728 Warszawa
cdr@irmir.pl

Spis treści

SŁOWNICZEK POJĘĆ I SKRÓTÓW 5
1. WPROWADZENIE 6
2. PODOBSZARY REWITALIZACJI I ICH DIAGNOZA 11
2.1. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji – synteza „Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie” 11
2.2. Synteza szczegółowej diagnozy podobszarów rewitalizacji 13
2.2.1. Podobszar rewitalizacji „stara” Nowa Huta 13
2.2.2. Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom 23
2.2.3. Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła 33
2.2.4. Problemy podobszarów w opinii mieszkańców 42
2.2.5. Podsumowanie diagnozy 46
3. INTEGRALNOŚĆ SYSTEMU WIZJI, CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ 53
3.1. Wizja stanu podobszarów rewitalizacji 53
3.2. Cele i kierunki działań procesu rewitalizacji 55
4. PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE 63
4.1. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne 63
4.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych 66
5. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE GPRMK 85
6. MECHANIZMY SŁUŻĄCE INTEGROWANIU DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH 87
7. OPIS SPOSOBU ZAPEWNIENIA UDZIAŁU INTERESARIUSZY W PROCESIE REWITALIZACJI, W TYM W RAMACH KOMITETU REWITALIZACJI 110
7.1. Identyfikacja interesariuszy procesu rewitalizacji 110
7.2. Partycypacja społeczna na różnych etapach przygotowania programu 112
7.3. Partycypacja społeczna na etapie wdrażania i oceny realizacji programu 119
7.4. Opis włączenia partnerów społeczno-gospodarczych zgodnie z art. 36 ustawy wdrożeniowej 121
8. ZARZĄDZANIE GPRMK 123
8.1. Opis struktury zarządzania GPRMK 123
8.2. Ramowy harmonogram działań GPRMK 127
9. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GPRMK 128
9.1. Metodyka monitorowania i oceny GPRMK 128
9.2. Monitorowanie postępu w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych 130
9.3. Ocena realizacji celów GPRMK z użyciem informacji o stanie obszaru rewitalizacji 133
9.4. Ocena aktualności GPRMK 141
10. OPIS POWIĄZAŃ GPRMK Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI GMINY 142
10.1. „Strategia Rozwoju Krakowa. Tu chcę żyć. Kraków 2030” – wraz z aktualizacją 142
10.2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa 2030 145
10.3. Powiatowy Program Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023 - 2026 147
10.4. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Krakowa (Studium) 147
11. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH DOTYCZĄCYCH ZASOBU MIESZKANIOWEGO 148
12. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWALE DOTYCZĄCEJ KOMITETU REWITALIZACJI 151
13. SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI 151

14. SPOSÓB REALIZACJI GPRMK W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 151
14.1. ZAKRES NIEZBĘDNYCH ZMIAN W STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 151
14.2. ZAKRES MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO KONIECZNYCH DO UCHWALENIA ALBO ZMIANY 152
14.3. MIEJSCOWY PLAN REWITALIZACJI 156
15. PODSUMOWANIE OPINIOWANIA PROJEKTU GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA KRAKOWA ORAZ STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO 157
15.1. OPINIE ZEBRANE ZGODNIE Z ART. 17 USTAWY O REWITALIZACJI 157
15.2. ODSTĄPIENIE OD STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO 167
SPIS ILUSTRACJI 168
SPIS TABEL 168
SPIS ZAŁĄCZNIKÓW 169
ZAŁĄCZNIK NR 1 – LISTA PLANOWANYCH PODSTAWOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH WRAZ Z ICH OPISAMI 170

Słowniczek pojęć i skrótów

GPRMK	Gminny Program Rewitalizacji Miasta Krakowa, przygotowywany i przyjmowany na podstawie art. 14 ustawy o rewitalizacji
GMK	Gmina Miejska Kraków
RMK	Rada Miasta Krakowa
UMK	Urząd Miasta Krakowa
Ustawa o rewitalizacji	Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278)[1]
Ustawa o samorządzie gminnym	Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153)
Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym	Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130, 1907, 1940, z 2025 r. poz. 527, 680)
Ustawa wdrożeniowa	Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (Dz. U. z 2022 r. poz. 1079, z 2024 r. poz. 1717)
Zasady IIT	Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027
Obszar zdegradowany	Obszar cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych współwystępujących z innymi negatywnymi zjawiskami pozaspołecznymi, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji
Obszar rewitalizacji	Obszar obejmujący całość lub cześć obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, na którym – z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego – gmina zamierza prowadzić rewitalizację na podstawie programu rewitalizacji
Interesariusze rewitalizacji	Grupa osób i podmiotów, o której mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji oraz art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy wdrożeniowej, obejmująca kluczowych przedstawicieli lokalnej społeczności biorących udział w procesie rewitalizacji, m.in. przedstawicieli: mieszkańców, właścicieli nieruchomości i podmiotów zarządzających nieruchomościami; podmiotów prowadzących działalność gospodarczą i społeczną; jednostek samorządu terytorialnego i jej jednostek organizacyjnych; organów władzy publicznej; podmiotów realizujących na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa
SSR	Specjalna Strefa Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy o rewitalizacji
MPR	Miejscowy plan rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

[1] w związku z art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688, z 2024 r. poz. 1824, z 2025 r. poz. 527) zastosowano przepisy dotychczasowe

1. Wprowadzenie

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji w art. 2 ust. 1 wprowadziła prawną definicję rewitalizacji, z której wynika, że obejmuje ona proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych przez całościowe działania, tj. powiązane przedsięwzięcia, obejmujące kwestie społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne lub środowiskowe, skoncentrowane terytorialnie oraz integrujące lokalną społeczność, gospodarkę i przestrzeń, prowadzone w sposób zaplanowany na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Dokument Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa (GPRMK) wyznacza zadania do realizacji w latach 2024-2030 i stanowi kontynuację poprzednio obowiązujących programów:

- Kazimierz – Plan Działań z lat 1993-1994, w ramach którego wdrożono pierwsze projekty o charakterze rewitalizacyjnym pn. „Kwartał Świętego Wawrzyńca", przy współudziale Muzeum Inżynierii Miejskiej,
- Programu rewitalizacji i aktywizacji ekonomicznej obszaru Zabłocia z 2006 r., przekształconego w 2010 r. w Lokalny Program Rewitalizacji Zabłocia, który stał się podstawą do zmiany obszaru poprzemysłowego w nowoczesną dzielnicę, stanowiącą jedną z wizytówek współczesnego Krakowa,
- Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa (MPRK) z 2008 r., obejmującego pierwotnie całe miasto, ze wskazaniem wybranych obszarów przewidzianych do rewitalizacji, z uszczegółowieniem w postaci dwóch programów lokalnych dla Starego Miasta i „starej" Nowej Huty. Programy te zaowocowały licznymi projektami, będącymi symbolami rewitalizacji Krakowa, takimi jak: budowa kładki pieszo-rowerowej przez Wisłę – kładka Ojca Bernatka, modernizacja Teatru Ludowego w Nowej Hucie, przebudowa Placu Szczepańskiego, stworzenie Centrum Obsługi Ruchu Turystycznego pod Wawelem, utworzenie Muzeum Sztuki Współczesnej MOCAK czy Małopolskiego Ogrodu Sztuki.

Konsekwencją wejścia w życie ustawy o rewitalizacji w 2015 r. była, przeprowadzona rok później, aktualizacja MPRK[2], dostosowująca dokument do nowego stanu prawnego. Ww. program umożliwił realizację szeregu działań naprawczych na terenach uznanych za zdegradowane, w skład których weszły:

- podobszar Stare Miasto-Kazimierz o powierzchni 235 ha i liczbie ludności 18,5 tys. osób, który objął Stare Miasto (wraz z Plantami i przestrzenią I obwodnicy), Kazimierz, Stradom oraz część Wesołej – do linii kolejowej, charakteryzujący się koncentracją problemów społecznych, niską jakością powietrza, nadmiernym ruchem samochodowym, deficytem terenów zielonych i podstawowych usług dla mieszkańców;
- podobszar Stare Podgórze-Zabłocie o powierzchni 216 ha i liczbie ludności 11,5 tys. osób, który objął w całości obszar Starego Podgórza z Zabłociem, charakteryzujący się koncentracją problemów społecznych, niską jakością powietrza, nadmiernym ruchem samochodowym, deficytem terenów zielonych, niską jakością przestrzeni publicznych i podstawowych usług dla mieszkańców;
- podobszar „stara" Nowa Huta, wraz z Łąkami Nowohuckimi, o powierzchni 399 ha i liczbie ludności 47,3 tys. osób, charakteryzujący się dużą skalą problemów społecznych, wysokim zapotrzebowaniem na remonty i modernizacje przestrzeni publicznych oraz zabudowy, niskim poziomem przedsiębiorczości i słabnącym potencjałem lokalnych przedsiębiorstw.

[2] Uchwała nr LIX/1288/16 Rady Miasta Krakowa z dnia 7 grudnia 2016 r.

Cel nadrzędny MPRK został sformułowany jako: „Podjęcie – przy aktywnym udziale mieszkańców Krakowa – kompleksowych, zintegrowanych działań ukierunkowanych na ograniczenie nierówności w warunkach życia mieszkańców i poprawę dostępu do możliwości, jakie stwarza miasto". Celowi nadrzędnemu podporządkowano cztery cele strategiczne:

Cel 1. Poprawa jakości życia w obszarze rewitalizacji

Cel 2. Ożywienie przestrzeni lokalnej

Cel 3. Wzrost aktywności gospodarczej interesariuszy w obszarze rewitalizacji

Cel 4. Wysoka aktywność społeczna i obywatelska w obszarze rewitalizacji

W ramach celów strategicznych MPRK określono dodatkowo cele operacyjne przedstawione w Tabeli 1.

Tabela 1. Cele operacyjne Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa

Cele strategiczne MPRK i zasięg ich obowiązywania	**Cele operacyjne MPRK**
Cel 1. Poprawa jakości życia w obszarze rewitalizacji (wszystkie podobszary rewitalizacji)	– 1.1. Poprawa jakości środowiska naturalnego – likwidacja niskiej emisji/eliminacja pieców na paliwo stałe – 1.2. Poprawa infrastruktury społecznej polepszającej warunki rozwoju edukacji, nauki, kultury i oraz zapewnienie opieki społecznej – 1.3. Stworzenie funkcjonalnego, nowoczesnego systemu komunikacji, w tym dostosowanie obiektów do nowoczesnych standardów, m.in. dla osób z niepełnosprawnością – 1.4. Zapobieganie przestępczości i poprawa bezpieczeństwa – 1.5. Integracja społeczna – tworzenie warunków dla włączenia społecznego i zawodowego
Cel 2A. Kontrola presji na mieszkańców związanej z turystyką – zatrzymanie depopulacji i niekorzystnej gentryfikacji w warunkach wysokiego potencjału urbanistycznego w podobszarze Stare Miasto-Kazimierz	– 2A.1. Rehabilitacja obszarów mieszkaniowych – wzmocnienie funkcji mieszkaniowej – dostosowanie otoczenia mieszkaniowego do potrzeb rodzin z dziećmi oraz osób starszych – 2A.2. Eliminowanie konfliktów funkcji mieszkaniowej i turystycznej dzięki zastosowaniu działań administracyjnych i budowlanych – 2A.3. Ochrona zabytków i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego jako elementów rehabilitacji obszarów mieszkaniowych – 2A.4. Wspieranie procesu otwarcia się miasta ku Wiśle
Cel 2B. Kontrola presji na mieszkańców związanej z nowymi inwestycjami – zatrzymanie niekorzystnej gentryfikacji w podobszarze Stare Podgórze-Zabłocie	– 2B.1. Harmonizacja struktury funkcjonalnej i przestrzennej terenów mieszkaniowych jako element spójności i integracji społecznej – 2B.2. Poprawa jakości i integracja przestrzeni publicznych – 2B.3. Ochrona zabytków i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego jako elementów rehabilitacji obszarów mieszkaniowych – 2B.4. Wspieranie procesu otwarcia się miasta ku Wiśle
Cel 2C. Odbudowa pozytywnego wizerunku Nowej Huty jako czynnika kształtowania tożsamości i wspólnoty lokalnej	– 2C.1. Stworzenie nowych publicznych przestrzeni lub/i obiektów identyfikacji Nowej Huty – 2C.2. Rehabilitacja obszarów mieszkaniowych – wzmocnienie funkcji mieszkaniowej – dostosowanie otoczenia mieszkaniowego do potrzeb rodzin z dziećmi oraz osób starszych – 2C.3. Odnowa i modernizacja przestrzeni publicznych

w podobszarze „stara” Nowa Huta	– 2C.4. Ochrona zabytkowego układu urbanistycznego i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego jako elementów rehabilitacji obszarów mieszkaniowych – 2C.5. Obecność Nowej Huty w polityce informacyjnej i promocyjnej Miasta
Cel 3. Wzrost aktywności gospodarczej interesariuszy w obszarze rewitalizacji (wszystkie podobszary rewitalizacji)	– 3.1. Działania na rzecz przedsiębiorczości w tym przedsiębiorczości społecznej – 3.2. Aktywizacja zawodowa mieszkańców jako element integracji społecznej
Cel 4. Wysoka aktywność społeczna i obywatelska w obszarze rewitalizacji (wszystkie podobszary rewitalizacji)	– 4.1. Stworzenie instytucjonalnych warunków dla wdrożenia procesu rewitalizacji – powołanie Komitetu Rewitalizacji Podobszaru i zapewnienie jego wpływu na działania Miasta – 4.2. Wzmacnianie dialogu społecznego m.in. na etapie wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych – 4.3. Tworzenie i wspieranie sieci społecznych

Źródło: opracowanie własne.

Integralną część MPRK stanowiły przedsięwzięcia rewitalizacyjne, obejmujące łącznie 170 projektów, bez których realizacja celów programu, koncentrująca się na rozwiązaniu zdiagnozowanych problemów, nie byłaby możliwa. Projekty zostały zgłoszone przez jednostki miejskie i partnerów społeczno-gospodarczych. Szacunkowa wartość wszystkich projektów rewitalizacyjnych wynosiła 2 326,7 mln zł, z czego 2 019 mln zł to koszt projektów miejskich, natomiast 307,7 mln zł to szacunkowa wartość projektów zgłoszonych przez podmioty zewnętrzne.

Pomimo rozpoczętej odnowy proces rewitalizacji nie został zakończony wraz z upływem czasu obowiązywania MPRK. Do końca 2022 r. zrealizowano ogółem 47 projektów, spośród wszystkich 170 przedsięwzięć. W związku z tym niektóre części miasta doświadczały mniejszych przemian niż zakładane, a zidentyfikowane problemy nie uległy widocznej poprawie, mimo wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dodatkowo niekorzystne uwarunkowania zewnętrzne, związane m.in. ze zmianami czynników makroekonomicznych i pandemią COVID-19, wpłynęły na ograniczenie pozytywnych efektów zachodzących zmian, co wywołało potrzebę kontynuowania procesu rewitalizacji.

Miejski Program Rewitalizacji Krakowa, opracowany na podstawie ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, stracił ważność z końcem 2023 r. W związku z wygaśnięciem okresu przejściowego dla przedsięwzięć realizowanych na podstawie pozaustawowych programów rewitalizacji, kontynuowanie procesu rewitalizacji od dnia 1 stycznia 2024 r. jest możliwe jedynie na podstawie ustawy o rewitalizacji (art. 52 ust. 1). Z tego powodu Miasto Kraków, w myśl Uchwały nr CII/2780/22 Rady Miasta Krakowa z dnia 21 grudnia 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa, zainicjowało opracowanie gminnego programu rewitalizacji w perspektywie do 2030 r.

W ramach pierwszego etapu procedury opracowania GPRMK wyznaczono, zgodnie z przesłankami zawartymi w art. 9 i 10 ustawy o rewitalizacji, obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Obszar rewitalizacji zajmuje 5,94 km^2, tj. 1,8% powierzchni Krakowa, zamieszkuje go 58,3 tys. osób, czyli 8,2% mieszkańców Krakowa[3]. Obszar ten , wyznaczony na podstawie analiz, podzielony został na trzy podobszary: 1) Kazimierz-Stradom, 2) Grzegórzki-Wesoła, 3) „stara” Nowa Huta.

[3] Mieszkańcy zameldowani na stałe, według stanu na 1 stycznia 2021 r.

Dla tego obszaru przygotowano Gminny Program Rewitalizacji Miasta Krakowa, w którym zaplanowano szereg działań podejmowanych przez różnorodne podmioty (podmioty publiczne i prywatne), mające na celu ograniczenie negatywnych zjawisk, które stały u podstaw decyzji o uruchomieniu procesu rewitalizacji. Do programu zgłoszono zarówno przedsięwzięcia stanowiące kontynuację dotychczasowych działań (realizowanych na podstawie poprzedniego programu rewitalizacji), jak i nowe projekty, które integrują zagadnienia społeczno-ekonomiczne, środowiskowe i przestrzenno-techniczne.

GPRMK spełnia wymogi uspołecznienia wynikające z rozdz. 2 ustawy o rewitalizacji – procedury konsultacyjne prowadzono na każdym etapie prac, zgodnie z zasadami określonymi w art. 6 ustawy o rewitalizacji. Interesariuszy procesu włączono też do opracowania programu, w tym w zidentyfikowanie potrzeb rewitalizacyjnych podobszarów, wypracowanie wizji i celów rewitalizacji oraz propozycje konkretnych działań do wdrożenia.

Dodatkowo GPRMK wpisuje się w wymogi sformułowane względem strategii terytorialnych, o których mowa w art. 29 ust. 1 rozporządzenia ogólnego dla polityki spójności na lata 2021-2027[4] i art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (tzw. ustawa wdrożeniowa).

Spełnienie przez GPRMK wymogów uwarunkowań polityki spójności UE umożliwia ubieganie się o dofinansowanie na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027. Zapisy GPRMK uwzględniają także wymogi wynikające z „Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027", które określają specyficzne cechy programów rewitalizacji, konieczne do wypracowania w nowych dokumentach.

Na strukturę GPRMK składają się zarówno elementy obligatoryjne wynikające z art. 15 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, jak i zagadnienia wymagane od strategii Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT), o których mowa w art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej. Poniżej dokonano zestawienia kluczowych elementów dokumentu GPRMK, udowadniając spełnienie wymogów i ustawy o rewitalizacji, i przewidzianych dla strategii IIT.

Tabela 2. Elementy struktury GPRMK na tle wymogów ustawy wdrożeniowej dla strategii IIT

Wymogi dla strategii IIT wynikające z art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej	**Odpowiadające elementy GPRMK wynikające z art. 15 ust. 1 ustawy o rewitalizacji**	**Cechy GPRMK wynikające z *Zasad IIT***
Synteza diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych	Rozdz. 2. Podobszary rewitalizacji i ich diagnoza 2.1. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji – synteza „Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie" 2.2. Synteza szczegółowej diagnozy podobszarów rewitalizacji	– kompleksowość – podejście zintegrowane – koncentracja
Cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem	Rozdz. 3. Integralność systemu wizji, celów i kierunków działań	– kompleksowość

[4] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej.

wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu	Rozdz. 4. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne Rozdz. 9. System monitorowania i oceny GPRMK	– podejście zintegrowane – koncentracja – zasady komplementarnośc i przedsięwzięć rewitalizacyjnych
Lista projektów realizujących cele wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami	Rozdz. 4. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne 4.1. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne 4.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych Rozdz. 6. Mechanizmy służące integrowaniu działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych	– kompleksowość – podejście zintegrowane – koncentracja – zasady komplementarnośc i przedsięwzięć rewitalizacyjnych
Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT	Rozdz. 7. Opis sposobu zapewnienia udziału interesariuszy w procesie rewitalizacji, w tym w ramach Komitetu Rewitalizacji Rozdz. 8. Zarządzanie GPRMK Rozdz. 9. System monitorowania i oceny GPRMK Rozdz. 12. Określenie niezbędnych zmian w uchwale dotyczącej Komitetu Rewitalizacji	– podejście zintegrowane

Źródło: opracowanie własne.

2. Podobszary rewitalizacji i ich diagnoza

2.1. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji – synteza „Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie"

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o rewitalizacji w przypadku, gdy gmina zamierza realizować proces rewitalizacji, rada gminy wyznacza, w drodze uchwały, obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Podstawą do wyznaczenia obszaru zdegradowanego jest diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej na terenie gminy. Diagnoza ta ma na celu zbadanie procesów i zjawisk na poziomie wewnątrzgminnym z użyciem obiektywnych i weryfikowalnych mierników i metod badawczych, dostosowanych do lokalnych uwarunkowań.

Do opracowania diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie przystąpiono z inicjatywy Prezydenta Miasta Krakowa w kwietniu 2021 r.

Diagnoza została przygotowana w oparciu o analizę dostępnych danych, dostarczonych przez wydziały Urzędu Miasta Krakowa, miejskie jednostki organizacyjne oraz instytucje i podmioty zewnętrzne. Dane opracowane na poziomie wewnątrzgminnym dotyczą w większości 2020 r. oraz – przekrojowo – lat 2010-2020. Kontekstowo podano informacje dla całego miasta. Pozwoliło to na uchwycenie szerokiego spektrum zjawisk społeczno-gospodarczych zachodzących na terenie miasta oraz pozwoliło na przedstawienie tych zjawisk na różnych poziomach, od ogólnego (poziom miasta) do szczegółowego (poziom jednostek urbanistycznych). W zakresie zjawisk społecznych i gospodarczych, w miarę możliwości, starano się uwzględnić możliwy wpływ kryzysu spowodowanego pandemią COVID-19 na omawiane zagadnienia.

W ślad za dyspozycją ustawową w opracowaniu przyjęto zakres i metodykę analiz opartych na dostępnych oraz zweryfikowanych pod względem rzetelności i trafności danych, uwzględniając specyfikę Krakowa, jego złożoną strukturę przestrzenną i funkcjonalną, charakter, skalę i genezę potencjalnych zjawisk kryzysowych. Zastosowano przy tym w szerokim zakresie przestrzenne analizy wskaźnikowe z wykorzystaniem zaawansowanych narzędzi GIS[5].

Podstawowym źródłem danych do opracowania diagnozy były zasoby Gminy Miejskiej Kraków i Urzędu Miasta Krakowa, w tym: rejestry publiczne, bazy danych i zasoby danych prowadzone przez poszczególne miejskie jednostki organizacyjne oraz gminne podmioty gospodarcze. Dane były też pozyskiwane od instytucji zewnętrznych, takich jak: Główny Urząd Statystyczny, (w tym rejestr REGON), Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Główny Urząd Geodezji i Kartografii oraz Urząd Komunikacji Elektronicznej. Dodatkowo pozyskano dane od dostawców komercyjnych, jak Biuro Informacji Kredytowej S.A. i GfK Polonia Sp. z o.o. Innym źródłem były publicznie dostępne zbiory i rejestry danych np. Rejestr Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą, dane Małopolskiego Kuratorium Oświaty czy Open Street Map. Pozyskane dane analizowano w wydzielonych jednostkach urbanistycznych, odnosząc je – jako obliczone mierniki, a następnie wskaźniki– do wartości średniej obliczonej dla miasta. Opracowane na podstawie danych wskaźniki odniesione zostały do 141 jednostek urbanistycznych, tak by możliwe było precyzyjne wskazanie obszarów o największym nasileniu zjawisk. W zastosowanym modelu analizy wskaźnikowej zjawisk kryzysowych wykorzystano 46 mierników i 38 wskaźników w poszczególnych sferach rewitalizacji.

[5] GIS: Geographic Information System – System Informacji Przestrzennej

W wyniku przeprowadzonych analiz ilościowych wskazano obszar zdegradowany (29 jednostek urbanistycznych), który objął powierzchnię 19,95 km^2 (6,1% powierzchni Krakowa) i był zamieszkały przez 211 835 osób zameldowanych na pobyt stały (29,9% mieszkańców Krakowa)[6]. Obszar zdegradowany składa się trzech grup jednostek o spójnej charakterystyce funkcjonalno-przestrzennej:

- podobszar zdegradowany śródmiejski,
- podobszar zdegradowany „starej" Nowej Huty,
- grupa podobszarów zdegradowanych osiedli w zabudowie blokowej.

W kolejnym kroku, w efekcie analizy wielokryterialnej, ustalono stopień natężenia kryzysu na obszarze zdegradowanym i wskazano jednostki, które w myśl ustawy o rewitalizacji stanowią obszar rewitalizacji, spełniając łącznie trzy warunki:

- szczególna koncentracja negatywnych zjawisk,
- istotność obszaru dla rozwoju lokalnego,
- powierzchnia obszaru (łączna powierzchnia podobszarów) nie przekracza 20% powierzchni gminy, a ludność – 30% liczby mieszkańców gminy.

Łączna powierzchnia wyznaczonego obszaru rewitalizacji wyniosła 5,94 km^2 (594 ha), tj. 1,8% powierzchni Krakowa, zamieszkiwało go 58 288 mieszkańców zameldowanych na pobyt stały, to jest 8,2% mieszkańców Krakowa[7]. Tym samym wyznaczony obszar rewitalizacji spełniał przesłanki określone w art. 10 ust. 2 ustawy o rewitalizacji. Obejmuje on trzy podobszary:

- podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom,
- podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła,
- podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta.

Projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie został poddany konsultacjom społecznym, o których mowa w art. 11 ust. 3 ustawy o rewitalizacji.

Celem konsultacji społecznych było pozyskanie uwag i opinii od interesariuszy rewitalizacji w zakresie projektu uchwały dotyczącej wyznaczenia granic obszaru zdegradowanego oraz granic obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie.

Proces konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Miasta Krakowa w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, który rozpoczął się 16 maja i trwał do 24 czerwca 2022 r., poprzedziły działania informujące o przedmiocie, formach i harmonogramie konsultacji.

9 maja 2022 r. opublikowano „Obwieszczenie Prezydenta Miasta Krakowa o rozpoczęciu konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Miasta Krakowa w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie".

Konsultacje społeczne zaprojektowano zgodnie z zasadą dostępności. Uwzględniono potrzeby komunikacyjne różnych grup mieszkańców, przeciwdziałając potencjalnemu wykluczeniu określonych grup. Konsultacje odbyły się w terminie od 16 maja do 24 czerwca 2022 r. Formy konsultacji obejmowały: pisemne zgłaszanie uwag, elektroniczne zgłaszanie uwag, ustne zgłaszanie uwag, telefoniczne dyżury eksperckie, 4 otwarte spotkania z mieszkańcami.
W procesie konsultacji społecznych wpłynęło łącznie 17 uwag, w tym 13 uwag złożonych przez osoby indywidualne, oraz 4 uwagi zgłoszone przez instytucje i grupy nieformalne. Wszystkie formalnie zgłoszone uwagi zostały zaopiniowane. Żadna z uwag nie została uwzględniona.

W dniu 12 października 2022 r. Rada Miasta Krakowa podjęła uchwałę nr XCVII/2644/22

[6] Według stanu na 1 stycznia 2021 r.
[7] Według stanu na 1 stycznia 2021 r.

w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie. Uchwała została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego w dniu 20 października 2022 r. pod pozycją 6865.

2.2. Synteza szczegółowej diagnozy podobszarów rewitalizacji

Podobszary rewitalizacji Miasta Krakowa charakteryzują się szeregiem zróżnicowanych problemów w sferach społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Zagadnienia te zostały szczegółowo opisane w Załączniku nr 4 do GPRMK pt. „Szczegółowa diagnoza dla podobszarów rewitalizacji w zakresie negatywnych zjawisk i czynników kryzysowych". Poniższy tekst stanowi syntezę najważniejszych informacji na temat poszczególnych podobszarów.

2.2.1. Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Rys. 1. Mapa podobszaru rewitalizacji „stara" Nowa Huta

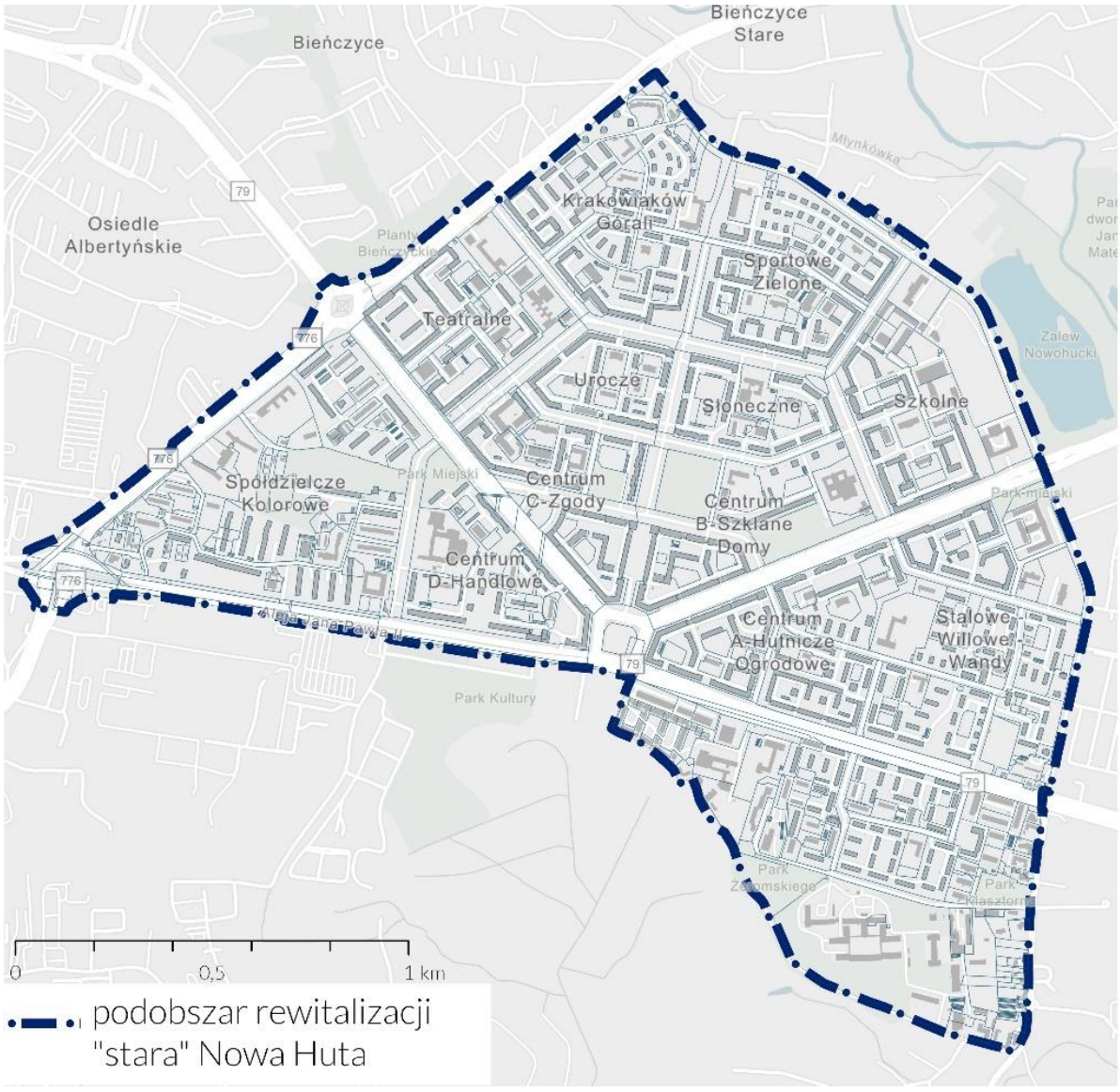

Źródło: opracowanie własne UMK.

Sfera społeczna

Podobszar „stara" Nowa Huta znajduje się w kryzysie demograficznym. Świadczy o tym kilka czynników, z czego na pierwszy plan wysuwa się problem starzenia się społeczeństwa i spadku liczby dzieci. Ponadto do problemów sfery społecznej zidentyfikowanych na podobszarze należy bezrobocie i ubóstwo – wysoki odsetek mieszkańców korzysta z pomocy społecznej i ma kłopoty ze spłatą kredytów/pożyczek. „Stara" Nowa Huta jest terenem bezpieczniejszym niż inne podobszary, ale wypada gorzej w porównaniu do reszty Krakowa. Niezadowalające wyniki egzaminów uczniów szkół zlokalizowanych w podobszarze oraz problemy wychowawcze są również widocznym problemem. Za pozytywne należy natomiast uznać: dość wysoki stopień aktywności społecznej części mieszkańców, działalność organizacji pozarządowych, a także bogatą ofertę kulturalną. Aktywność obywatelska mieszkańców skupia się na obszarze Nowej Huty, mniej są zainteresowani sprawami całego miasta, o czym świadczy niska frekwencja w wyborach samorządowych.

W latach 2010-2021 o niemal 16% spadła liczba dzieci objętych obowiązkiem szkolnym na podobszarze, w przeciwieństwie do ogólnego wzrostu tej liczby o prawie 15% w Krakowie. Pomimo niewielkiego wzrostu (w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) liczby dzieci objętych obowiązkiem szkolnym zamieszkujących podobszar, spadek liczby dzieci w wieku 0-3 lat sugeruje, że w przyszłości można oczekiwać mniejszej liczby uczniów w nowohuckich szkołach.

W latach 2010-2021 „stara" Nowa Huta doświadczyła znacznego procesu starzenia się społeczeństwa, o czym świadczy ponad 31% udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (2021 r.). W tym okresie udział ludności w wieku produkcyjnym zmniejszył się o ponad 7 pp.[8], głównie z powodu przejścia znacznej grupy osób z wieku produkcyjnego do wieku poprodukcyjnego. Jednocześnie nieznacznie wzrósł udział osób w wieku przedprodukcyjnym.

W latach 2010-2021 liczba mieszkańców w wieku 60 lat i więcej na podobszarze „stara" Nowa Huta wzrosła z 13 368 do 14 121 osób, co skutkowało także wzrostem wartości wskaźnika liczby osób starszych na 1000 mieszkańców z poziomu 272 do 352. W porównaniu do średniej dla miasta podobszar charakteryzuje się szybszym procesem starzenia się społeczeństwa, co widoczne jest m.in. w rosnącej liczbie gospodarstw jednoosobowych, szczególnie wśród seniorów. Niesie to ze sobą wyzwania związane z potrzebą wsparcia w codziennym życiu i problemem samotności.

W 2019 r. odsetek bezrobotnych w wieku produkcyjnym na podobszarze wynosił 3,4%, przekraczając średnią dla miasta o 1 pp. W 2021 r. ten wskaźnik wzrósł do 5,6%, przewyższając średnią dla Krakowa o 2 pp. Wyższy poziom bezrobocia na podobszarze stanowi istotny problem – mieszkańcy będący w wieku produkcyjnym podatni są na kryzysy, mają też trudności z powrotem na rynek pracy.

W latach 2020 i 2021 w „starej" Nowej Hucie przeważali bezrobotni o wykształceniu zasadniczym zawodowym, co odróżnia ten podobszar od pozostałych, gdzie bezrobotni częściej mieli wykształcenie wyższe. Mimo niewielkiego wzrostu średniej wieku bezrobotnych do około 42 lat, utrzymywała się ona na poziomie zbliżonym do całego Krakowa. Jednak liczba długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r. (33 osoby) przewyższała średnią dla miasta, co wskazuje na trudności z zatrudnieniem w dłuższym horyzoncie czasu. Podobszar cechował się nieco wyższym od średniej dla Krakowa odsetkiem osób z niepełnosprawnościami wśród bezrobotnych. W 2021 r. odsetek ten spadł w porównaniu z 2019 rokiem odpowiednio do 9% dla podobszaru i 7% dla miasta.

Na koniec 2020 r. około 2 994 mieszkańców podobszaru „stara" Nowa Huta korzystało ze świadczeń pomocy społecznej, co stanowiło 7,25% ogólnej populacji podobszaru

[8]pp. – punkt procentowy

(w porównaniu do średniej dla Krakowa wynoszącej 3,9%). W kolejnym roku liczba osób pobierających świadczenia zmniejszyła się do 2 826 (7,04% mieszkańców), a liczba zgłaszających się do MOPS spadła z 2 870 osób (w 2020 r.) do 2 566 (6,39% ludności podobszaru), utrzymując się powyżej średniej dla Krakowa (równej 3,21%).

W 2021 r. liczba mieszkańców podobszaru korzystających z pomocy społecznej nieznacznie spadła w stosunku do 2020 r. Najwięcej zgłoszeń dotyczyło rodzin jednoosobowych oraz trzy- i czteroosobowych. Pomimo minimalnego spadku liczby korzystających ze świadczeń w 2021 r. poziom wsparcia społecznego nadal znacząco przewyższał średnią dla Krakowa.

W tym samym okresie odsetek mieszkańców podobszaru „stara" Nowa Huta z opóźnieniem w spłacie kredytów i/lub pożyczek także przekraczał średnią dla Krakowa, wynosząc odpowiednio 10,22% (w 2020 r.) i 9,82% (w 2021 r.) ogólnej liczby wszystkich osób, którym udzielono kredytów i pożyczek. Około 5,5% (w 2021 r.) i 5,8% (w 2020 r.) pełnoletnich mieszkańców podobszaru posiadało zobowiązanie bankowe lub pozabankowe obciążone znacznym opóźnieniem w spłacie.

Głównym powodem ubiegania się o wsparcie MOPS w badanym okresie była długotrwała lub ciężka choroba, stanowiące odpowiednio 55,9% w 2020 r. i 57,1% w 2021 r. wśród powodów ubiegania się o takie wsparcie. Niepełnosprawność (34,8% i 33,3%), bezrobocie (27,1% i 31,3%) oraz ubóstwo (25,8% i 24,2%) także były często wskazywanymi przyczynami korzystania z pomocy. Analiza wykazała znaczący wzrost udziału rodzin potrzebujących wsparcia z powodu bezrobocia (o 15,6% rok do roku) oraz spadek udziału rodzin zmagających się z ubóstwem (o 6,1% rok do roku). Dzielnicę XVIII, gdzie znajduje się podobszar, zamieszkiwały 344 osoby objęte w 2020 r. procedurą niebieskiej karty, z czego szacuje się, że 245 to mieszkańcy podobszaru. W latach 2020-2021 udział alkoholizmu, jako rozpoznanej przyczyny wsparcia rodzin, na podobszarze „stara" Nowa Huta utrzymywał się na niemal stałym poziomie, wynosząc odpowiednio 3,9% i 4%.

Według danych Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności z końca 2021 r. 10,01% mieszkańców podobszaru to osoby z niepełnosprawnościami, z czego ponad połowa to osoby niepełnosprawne ruchowo. Podobszar był wówczas zamieszkiwany przez 4 021 osób z niepełnosprawnościami, co stanowiło 6,6% liczby osób z niepełnosprawnościami zamieszkałych w Krakowie.

Zagrożenie bezpieczeństwa na podobszarze „stara" Nowa Huta jest mniejsze niż w skali całego obszaru rewitalizacji. Wartość wskaźników dotyczących przestępstw i wykroczeń na podobszarze jest jednak wyższa w porównaniu do całego Krakowa.

W latach 2020-2022 udział liczby przestępstw w przestrzeni publicznej na omawianym podobszarze w stosunku do ogólnej liczby przestępstw w mieście wynosił od 3,9% do 4,6%, przy czym powierzchnia „starej" Nowej Huty stanowi jedynie 0,98% całej powierzchni Krakowa. Przestępstwa w przestrzeni publicznej na podobszarze występowały więc cztery razy częściej niż średnio w mieście.

W latach 2020-2022 przestępstwa poza miejscami publicznymi występowały na podobszarze również cztery razy częściej niż średnio w mieście, notując wzrost z 4,1% do 4,6% w badanym okresie. Natomiast udział wykroczeń (łącznie z komunikacyjnymi) w liczbie zgłoszeń na podobszarze w porównaniu do całego Krakowa zmniejszył się z 3,2% do 2,7% w 2022 r.

Średnie wyniki z egzaminów ósmoklasisty w szkołach „starej" Nowej Huty za lata 2019-2022 były znacznie niższe niż średnie wyniki dla całego miasta, zwłaszcza w przypadku egzaminów z matematyki i języka angielskiego (odpowiednio 52% i 65% w porównaniu do 64% i 78% dla Krakowa). Pomimo stałej tendencji wzrostowej, obserwowana poprawa nie niweluje istniejącej różnicy w porównaniu do średnich wyników w Krakowie. Najlepsze wyniki egzaminów osiągnęły dzieci uczęszczające do Publicznej Szkoły Podstawowej im. św. Wincentego

Pallottiego, która jednocześnie zajmuje 51 miejsce wśród placówek oświatowych w rankingu krakowskich szkół podstawowych. Pięć szkół z podobszaru plasuje się dopiero w drugiej setce rankingu, co wskazuje na niski poziom wyników egzaminów i olimpiad przedmiotowych w tych placówkach.

Na podobszarze „stara" Nowa Huta w 2022 r. znajdowały się cztery filie Biblioteki Kraków. W latach 2019-2022 zaobserwowano spadek wskaźników związanych z bibliotekami, takich jak odwiedziny, liczba użytkowników, czytelnicy aktywni, wypożyczenia i udostępnienia. Pomimo wzrostu udziału aktywnych czytelników w ogólnej liczbie mieszkańców podobszaru z 8,6% w 2020 r. do 10,3% w 2022 r. czytelnictwo wypadało tutaj gorzej na tle miasta, choć lepiej niż na innych podobszarach.

W 2022 r. na podobszarze „stara" Nowa Huta działały trzy Punkty Aktywności Lokalnej (PAL) pełniąc istotną rolę społeczną, zwłaszcza PAL skierowany do rodzin zastępczych na Osiedlu Na Skarpie. Dodatkowo pięć Klubów Rodzica i cztery Centra Aktywności Seniora (CAS), które odnotowywały w ostatnich latach wzrost zainteresowania i uczestnictwa mieszkańców w różnych grupach wiekowych.

Teatry Łaźnia Nowa i Ludowy oraz kino studyjne Sfinks pełniły funkcję miejsc kulturalnych, oferujących różnorodne działania społeczne, artystyczne i edukacyjne. Natomiast Muzeum Nowej Huty i Podziemna Nowa Huta skupiały się na edukacji i badaniach, oferując lekcje muzealne i warsztaty artystyczno-historyczne. W 2022 r. na podobszarze działały Ośrodek Kultury im. C.K. Norwida i Ośrodek Kultury Kraków – Nowa Huta oraz liczne kluby organizujące zajęcia i wydarzenia kulturalne dla różnych grup wiekowych. W bliskiej odległości od granic podobszaru znajdowało się także Nowohuckie Centrum Kultury (NCK).

Ponadto zidentyfikowano 46 organizacji pozarządowych posiadających siedzibę na podobszarze, które w 2023 r. działały na rzecz społeczności Nowej Huty, angażując się w aktywizację, integrację społeczną i różnorodne inicjatywy. W 2022 r, na podobszarze znajdowało się 21 klubów sportowych, zrzeszających młodzież i uczniów, propagujących aktywność fizyczną i wychowanie przez sport oraz siedem podmiotów ekonomii społecznej, w tym trzy przedsiębiorstwa społeczne, skupiające się na dziedzinach takich jak: rękodzieło, handel, usługi socjalne i gastronomia.

Mimo pozytywnych symptomów aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańcy mają jednak obawy dotyczące nadmiernego eksponowania okresu PRL-u w definiowaniu tożsamości podobszaru oraz braku pomysłu na rozwój turystyki i samej dzielnicy, obawiają się też zagrożeń związanych z potencjalną turystyfikacją.

Aktywność obywatelska na podobszarze „stara" Nowa Huta jest większa niż na pozostałych podobszarach rewitalizacji. Podobszar charakteryzuje się wysoką frekwencją w wyborach do rad dzielnic w stosunku do całego miasta. Jednak równocześnie podobszar charakteryzuje się najniższą frekwencją w wyborach samorządowych w porównaniu do innych podobszarów. Mieszkańcy aktywnie biorą udział w kolejnych edycjach budżetu obywatelskiego, zgłaszając projekty, jednocześnie niski jest ich udział w głosowaniu elektronicznym, co może wskazywać na zjawisko wykluczenia cyfrowego.

Ilość oddawanych głosów w ramach budżetu obywatelskiego metodą elektroniczną w „starej" Nowej Hucie systematycznie malała, z 1 562 głosów w 2019 r. do 887 w 2022 r. Tendencja spadkowa dotyczy także frekwencji w głosowaniu elektronicznym, która zmniejszyła się z 3,7% w 2019 r. do 2,3% w 2022 r., będąc najniższą na całym obszarze rewitalizacji (średnia dla Krakowa wyniosła odpowiednio 5,2% i 3,7%).

Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych na podobszarze była najniższa spośród podobszarów rewitalizacji, wynosząc 51,91% w 2018 r., a także zdecydowanie niższa niż średnia dla całego miasta, która wyniosła 56,84%. Natomiast średnia frekwencja w wyborach

do rad dzielnic w 2018 r. wyniosła 13,19%, była więc wyższa niż średnia w Krakowie (12%). Przedstawione dane zdają się świadczyć o tym, że mieszkańcy chętniej włączają się w sprawy dotyczące ich miejsca zamieszkania i okolicy, niż w sprawy ogólnomiejskie.

Sfera gospodarcza

Podobszar wykazuje stan kryzysowy w sferze gospodarczej. Liczba firm zarejestrowanych w CEIDG w przeliczeniu na 1000 mieszkańców była tu najniższa w porównaniu do innych podobszarów, oscylując w latach 2020-2022 między 31 a 36, podczas gdy średnia dla obszaru rewitalizacji kształtowała się w przedziale od 51 do 59, a dla miasta od 54 do 65. Niższy wskaźnik przedsiębiorczości może wynikać głównie z lokalnego charakteru działalności, niewielkiej liczby klientów z innych części miasta czy turystów. W latach 2020-2022 w „starej" Nowej Hucie odnotowano wzrost liczby nowo zakładanych działalności (z 4 do 12 na 100 aktywnych firm). Jednocześnie wartość wskaźnika dotyczącego zawieszania działalności również wzrosła, z 4 do 7 działalności zawieszonych na 100 działalności aktywnych, będąc nieznacznie wyższa od średniej dla całego obszaru rewitalizacji.

W 2022 r. na podobszarze działało 455 przedsiębiorców z aktywnymi zobowiązaniami kredytowymi, a opóźnienia w spłacie zobowiązań dłuższe niż 90 dni występowały częściej niż średnio w Krakowie, dotykając 14,5% firm w porównaniu do 12% w skali miasta. Warto zauważyć, że problem z opóźnieniami w spłacie dotyczył głównie spółek, których udział przekraczał 20%, podczas gdy mikroprzedsiębiorstwa osiągnęły poziom 14,1%.

W 2021 r. w „starej" Nowej Hucie ponad połowę placówek usług komercyjnych (50,7%) stanowiły punkty usługowe, a ponad 1/3 sklepy detaliczne (36,5%), brakowało natomiast punktów gastronomicznych, które stanowiły jedynie 12,7% ogólnej liczby placówek. Niski udział gastronomii może być związany z ograniczoną liczbą klientów spoza podobszaru, którzy wolą placówki w centrum miasta. Rozkład przestrzenny usług rynkowych był równomiernie rozproszony. Zazwyczaj ich lokalizacja była związana z układem komunikacyjnym, nie tworząc zwartych ciągów funkcjonalnych.

Według danych z końca 2021 r. w granicach podobszaru funkcjonowało 54 przedsiębiorców z zezwoleniem na detaliczną sprzedaż alkoholu. Biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców podobszaru, na jednego przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na alkohol przypadało 744 stałych mieszkańców (w tym 641 osób pełnoletnich). „Stara" Nowa Huta pozytywnie wyróżniała się pod tym względem, ponieważ średnia wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji wynosiła 365, a dla Krakowa 451 osób.

W latach 2020-2022 liczba przedsiębiorców prowadzących obiekty noclegowo-turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania była na podobszarze niewielka, około 10 podmiotów, a na koniec 2022 r. wyniosła 12 podmiotów. Wartość wskaźnika odnoszącego się do stosunku liczby mieszkańców przypadających na jednego przedsiębiorcę z branży noclegowej była niska – niemal 3 300 osób na koniec 2022 r. – co może sugerować, że turyści preferują noclegi bliżej centrum miasta.

W 2020 r. wskaźnik ogólnej siły nabywczej na jednego mieszkańca podobszaru wyniósł ponad 39 tys. zł/rok, co stanowiło około 96% średniej dla Krakowa. W 2022 r., mimo wzrostu siły nabywczej na mieszkańca podobszaru do niemal 54 tys. zł/rok, wartość ta stanowiła niespełna 92% średniej dla miasta. To sugeruje, że siła nabywcza mieszkańców podobszaru rośnie wolniej niż przeciętnego mieszkańca Krakowa, co może być związane z wyższym poziomem bezrobocia, większą liczbą osób korzystających z pomocy społecznej i osób w gospodarstwie domowym. Z danych dotyczących wartości ogólnej siły nabywczej na jedno gospodarstwo domowe wynika, że w 2020 r. wskaźnik ten dla podobszaru wynosił niemal 94 tys. zł/rok, co stanowiło ponad 97% średniej wartości dla Krakowa. W 2022 r. wartość ta wzrosła do ponad 142 tys. zł/rok, co przełożyło się na ponad 103% średniej wartości tego wskaźnika dla Krakowa.

Sfera środowiskowa

Najważniejsze przebadane zagadnienia problemowe sfery środowiskowej dotyczyły stężeń zanieczyszczeń powietrza, hałasu, zjawiska miejskiej wyspy ciepła oraz uszczelnienia terenów, wpływającego na zagrożenie powodzią i podtopieniami.

Odczyty z lat 2018-2021 ze stacji Państwowego Monitoringu Środowiska usytuowanej na ul. Bulwarowej (przy granicy podobszaru) potwierdzają wysokie sezonowo wartości pyłu zawieszonego PM10 w okresie grzewczym, choć z widoczną tendencją spadkową w badanym okresie.

Według danych z Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków aktualnych na koniec 2022 r. oraz danych zestawionych przez Wydział ds. Jakości Powietrza UMK, w granicach podobszaru 520 spośród 547 budynków mieszkalnych było ogrzewanych za pośrednictwem sieci ciepłowniczej MPEC (95%), 23 z wykorzystaniem gazu, natomiast jedynie dla czterech budynków nie ustalono źródła ogrzewania. Według danych Wydziału ds. Jakości Powietrza UMK na koniec 2022 r. nie odnotowano na podobszarze żadnych palenisk na paliwa stałe.

Największe przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku według danych z mapy akustycznej Krakowa (2022 r.), występowały na terenach sąsiadujących z al. Jana Pawła II, al. Solidarności, al. gen. Andersa i ulicami: Kocmyrzowską, Bieńczycką oraz Klasztorną. W sąsiedztwie pozostałych ulic przekroczenia dopuszczalnych wartości hałasu w środowisku były znacznie mniejsze lub wcale nie występowały. Hałas szynowy skupiony wzdłuż linii tramwajowych miał niewielki wpływ na klimat akustyczny podobszaru. Według danych z mapy akustycznej Krakowa, aż na 58,1% terenu „starej" Nowej Huty był odczuwalny hałas drogowy o wartości ponad 55 dB (Ldwn). W przypadku 17,3% terenów wartości te przekraczały 70 dB (Ldwn). Oznacza to, że klimat akustyczny na dużej części podobszaru należy ocenić jako przeciętny.

Miejska wyspa ciepła (MWC) występuje na całym podobszarze, jednak ma znacznie mniejszą intensywność niż na pozostałych podobszarach o bardziej uszczelnionej strukturze zagospodarowania terenu. Niewielki południowo-zachodni fragment został sklasyfikowany jako obszar o umiarkowanej intensywności natężenia MWC (średnio 1-1,5℃, max 5-6℃), na reszcie podobszaru odnotowuje się dużą intensywność MWC (średnio 1-2℃, max 6-10℃). Zjawisko miejskiej wyspy ciepła wynika z dużej gęstości zabudowy (wskaźnik intensywności zabudowy kształtuje się na poziomie 0,6-1,0), ale i z wysokiego stopnia uszczelnienia terenu między budynkami. Wskaźnik uszczelnienia terenu mieści się w przedziale 61-80%. Zagospodarowanie podobszaru ze znacznym udziałem terenów uszczelnionych i niskim udziałem powierzchni biologicznie czynnej nie sprzyja retencji wodnej, co z kolei sprzyja występowaniu powodzi nagłych, typu flash flood[9].

Analiza map zagrożenia powodziowego (aktualnych na 2022 r.) wskazuje, że podobszar w minimalnym stopniu obejmuje obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi. Prawdopodobne jest wystąpienie zagrożenia wodami rzeki Dłubni. Strefa zalewu kwalifikowana jest jako obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (woda „pięćsetletnia"). Prognozowana głębokość zalewu wody powodziowej może wynosić do 1 metra, a strefa obejmuje najniżej położone odcinki al. Solidarności, ulicy Bulwarowej i Orkana.

Według map zagrożenia powodziowego podobszar leży poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią i obszarem narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia wałów przeciwpowodziowych (dla scenariusza przepływu o prawdopodobieństwie 1% – woda „stuletnia"). Ponadto na niewielkiej części podobszaru, w rejonie ulicy Odmętowej i Klasztornej,

[9]Flash flood – powódź błyskawiczna, będąca konsekwencją coraz częstszych deszczy nawalnych

może wystąpić zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia budowli piętrzących (obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w przypadku awarii Zbiornika Goczałkowice (Q 0,05%) oraz Zbiornika Tresna (Q 0,02%)). Prognozowana głębokość zalewu wody powodziowej może wynosić 1-2 m, w zależności od rzędnej terenu.

W 2022 r. publiczne tereny zieleni zajmowały ponad 34% powierzchni podobszaru. Największy udział miały przestrzenie zielone przy obiektach użyteczności publicznej, takich jak szkoły, przedszkola, zieleń śródosiedlowa, parki i skwery oraz zieleń przyuliczna.

Według stanu na koniec listopada 2023 na podobszarze istniało 8 pomników przyrody. W bezpośrednim sąsiedztwie „starej" Nowej Huty znajdował się obszar sieci Natura 2000 – Łąki Nowohuckie PLH120069 o powierzchni 59,75 ha, objęty również ochroną jako użytek ekologiczny „Łąki Nowohuckie" o powierzchni 57,17 ha.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

„Stara" Nowa Huta należy do klasycznych przykładów urbanistyki socrealistycznej w Polsce, jest to zarazem pierwsze w powojennej Polsce miasto wzniesione w całości od podstaw. Budowę osiedli mieszkaniowych rozpoczęto tu w marcu 1949 r. W 1951 r. Nową Hutę włączono w administracyjne granice Krakowa. Obszar Nowej Huty jest zawarty w figurze trójkąta równoramiennego, wyznaczonej al. Jana Pawła II oraz ulicami Bulwarową i Kocmyrzowską. Ośrodkiem kompozycji jest pięcioboczny Plac Centralny o reprezentacyjnym charakterze, z którego promieniście wybiega pięć arterii komunikacyjnych – alei wytyczających ramy dla zabudowy blokowej.

Charakterystyczny, szczególnie na tle miasta, jest układ zieleni stworzony w przeważającej części jako wynik kompleksowego założenia korespondującego z pierwotnym układem urbanistycznym, jakkolwiek znaczna część obszarów zielonych powstała przypadkowo, m.in. poprzez zaniechanie realizacji obiektów architektonicznych lub przypadkowe i spontaniczne działania podejmowane przez mieszkańców i lokalne zarządy. Składa się nań system zieleni towarzyszącej komunikacji, głównym i podrzędnym arteriom, jak i zieleni reprezentacyjnej, która stanowi ozdobną kompozycję alei Róż, faktyczne „Planty Nowohuckie" utworzone z ulic: Ludźmierskiej, Żeromskiego i Struga oraz zieleń wewnątrzosiedlowa zarówno towarzysząca zabudowie mieszkaniowej, jak i szkołom, przedszkolom, terenom sportowym i placom zabaw. Kształtowanie zieleni było świadomym działaniem opartym na koncepcji zieleni izolacyjnej i zieleni parkowej. Spośród terenów zieleni publicznej wyróżniają się zespoły zieleni parkowej: Park Wiśniowy Sad, Park Ratuszowy, Park Szwedzki, Park Zalew Nowohucki i założenie parkowe przy Szpitalu Specjalistycznym im. Stefana Żeromskiego.

Na mocy decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Krakowie z dnia 30 grudnia 2004 r. układ urbanistyczny dzielnicy Nowa Huta w Krakowie, jako reprezentatywny przykład urbanistyki socrealizmu w Polsce, został wpisany do rejestru zabytków Miasta Krakowa. Przedmiotem ochrony jest układ urbanistyczny, czyli rozplanowanie ulic, placów, zieleńców, usytuowanie, bryły i gabaryty budowli, wystrój wnętrz architektoniczno-krajobrazowych, zieleń komponowana.

20 listopada 2019 r. Rada Miasta Krakowa podjęła uchwałę nr XXIX/757/2019 w sprawie utworzenia parku kulturowego pod nazwą Park Kulturowy „Nowa Huta". Uchwałę podjęto dla ochrony krajobrazu kulturowego, zabytków i historycznego układu urbanistycznego Nowej Huty, w trosce o należyty wizerunek miasta, w celu zachowania oraz kształtowania krajobrazu kulturowego i historycznego charakteru przestrzeni publicznych na tym obszarze.

Założona pierwotnie samowystarczalność funkcjonalna, wobec przemian społeczno-gospodarczych ostatnich trzydziestu lat, spowodowała, że Nowa Huta pozostawała niejako „na uboczu" przemian w mieście. Niedostateczny poziom funkcji ponadlokalnych, w tym w szczególności komercyjnych, sprawił, że w miarę upływu czasu następował proces

funkcjonalnej „deintensyfikacji” poprzez powolną atrofię cech „centralności”, właściwej dla obszarów śródmiejskich.

Źródłami tego procesu są:

- niedostatek istotnych funkcji reprezentacyjnych (publicznych, handlowo-usługowych) na obszarze centralnym,
- brak funkcji umożliwiających integrację lokalnej społeczności, degradacja przestrzeni publicznych, pozbawienie obszaru charakteru przestrzeni centralnej (tranzytowy charakter pl. Centralnego jako węzła komunikacyjnego),
- brak oferty funkcjonalnej dla użytkowników z zewnątrz – gości, turystów – jako źródła popytu,
- umiejscowienie w centrum funkcji o niskim standardzie funkcjonalnym i estetycznym,
- ogólne zaniedbanie przestrzeni, zanik istotnych symbolicznie i użytkowo miejsc,
- dylemat funkcjonalny: obszar mieszkaniowy czy śródmiejskie subcentrum.

W rezultacie „stara” Nowa Huta pozostaje obszarem o charakterze osiedla mieszkaniowego, pomimo potencjału „miejskości”.

Do najważniejszych przestrzeni publicznych należą:

- aleje: Jana Pawła II, gen. Władysława Andersa, Róż, Solidarności,
- place: Centralny im. Ronalda Reagana, aleja Róż (część),
- parki: Park Ratuszowy, Park Szwedzki, Park Wiśniowy Sad.

Podobszar jest dobrze powiązany za pomocą komunikacji publicznej i sieci drogowej z pozostałymi rejonami miasta. Problemem jest natomiast odległość od centrum miasta, a co za tymi idzie wydłużony czas dojazdu. Regularna struktura przestrzenna i otwarty plan większości osiedli zapewniają dobrą dostępność przestrzeni publicznych.

O stopniu wykorzystania przestrzeni publicznych decyduje położenie Nowej Huty z dala od obszaru śródmiejskiego Krakowa, co w połączeniu z niedostateczną ofertą funkcjonalną przestrzeni publicznych ogranicza możliwości konkurowania z pozostałymi podobszarami. Użytkowanie ma charakter ekstensywny i lokalny, co z jednej strony jest doceniane przez mieszkańców, z drugiej zaś krytykowane jako niedostatek „miejskości”, rozumianej jako koncentracja funkcji i aktywności jej użytkowników, ich interakcji i wzajemnych kontaktów.

Główne przestrzenie publiczne Nowej Huty to wnętrza uliczne, służące głównie celom komunikacyjnym, niedostatecznie przystosowane do potrzeb pieszych, jak również place i parki o zdecydowanie wyższym standardzie i komforcie użytkowania. W przeciwieństwie do pozostałych podobszarów, na szczególną uwagę zasługują tu półpubliczne, pełne zieleni, przestrzenie międzyblokowe. Wątpliwości budzi natomiast stan techniczny i wyposażenie zagospodarowania terenu. Istotnym problemem jest także zawłaszczenie przestrzeni wewnątrzblokowej przez parkujące samochody, stanowiące powszechny problem współczesnych osiedli mieszkaniowych.

W 2022 r. na podobszarze było zameldowanych 2 645 uczniów – dzieci w wieku 7-14 lat. W „starej” Nowej Hucie było wówczas zlokalizowanych osiem szkół publicznych, w których uczyło się 3071 uczniów. Liczba miejsc w szkołach jest zatem większa niż zapotrzebowanie podobszaru. Spośród wszystkich uczniów 1 964 (64,02%) zamieszkiwało na podobszarze, 979 (31,91%) – w Krakowie, natomiast 125 (4,07%) pochodziło spoza Krakowa. Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć szkół na podobszarze zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą – 100% dzieci mieszka w zasięgu piętnastominutowego dojścia do szkoły. Liczba zameldowanych dzieci w wieku 3-6 lat wynosiła 1 400. W „starej” Nowej Hucie było zlokalizowanych 16 przedszkoli publicznych, do których uczęszczało 1 692 dzieci. Sieć przedszkoli na podobszarze zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą – 100% dzieci mieszka

w zasięgu piętnastominutowego dojścia pieszego do przedszkola. W podobszarze było zameldowanych 602 dzieci w wieku 0-2 lat. W „starej" Nowej Hucie były zlokalizowane trzy żłobki (publiczne), liczące 292 miejsca. Łączna liczba miejsc w tych żłobkach była mniejsza niż zapotrzebowanie (liczba dzieci 0-2 lat). Sieć żłobków na podobszarze zapewnia dość dobrą dostępność pieszą – 69% dzieci mieszka w zasięgu piętnastominutowego dojścia pieszego do żłobka.

Na podobszarze zlokalizowanych jest 20 aptek, a w jego bezpośrednim sąsiedztwie znajduje się jeszcze jedna apteka. Tym samym średnio jedna apteka obsługuje 2 008 mieszkańców. Sieć aptek na podobszarze zapewnia dobrą dostępność pieszą – wszyscy mieszkają w zasięgu piętnastominutowego dojścia pieszego do apteki. W granicach podobszaru znajduje się dziewięć placówek podstawowej opieki zdrowotnej (POZ), tym samym średnio jedna placówka POZ obsługuje 4 462 mieszkańców. Sieć placówek POZ na podobszarze zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą – 98% mieszkańców mieszka w zasięgu piętnastominutowego dojścia pieszego do placówki POZ.

Na terenie „starej" Nowej Huty działają 4 biblioteki publiczne i 6 ośrodków kultury. Sieć placówek kultury na podobszarze zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą – 96% mieszkańców mieszka w zasięgu piętnastominutowego dojścia pieszego do placówki, o długości dojścia w przedziale 16-1 230 m.

W 2021 r. na podobszarze było zlokalizowanych 25 zespołów przystankowych komunikacji publicznej. Sieć przystanków na podobszarze zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą – 100% mieszkańców mieszka w zasięgu piętnastominutowego dojścia pieszego do przystanku.

Na infrastrukturę sportową podobszaru w 2021 r. składały się: baza ośrodka sportowego, infrastruktura przyszkolna oraz ogólnodostępne urządzenia sportowe. Pierwszy z wymienionych rodzajów infrastruktury - baza Międzyszkolnego Ośrodka Sportowego Kraków Wschód wraz z zapleczem sportowym- obejmowała kompleks wielofunkcyjny, w tym boiska do piłki nożnej. Ponadto w 2021 r. rozpoczęła się budowa boiska wielofunkcyjnego (piłka ręczna /tenis/ koszykówka/siatkówka) wraz z powłoką pneumatyczną oraz boiska do badmintona. Z kolei sportowa infrastruktura przyszkolna na podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta obejmowała boiska usytuowane przy 12 placówkach edukacyjnych, w tym 8 kompleksów wielofunkcyjnych, 3 boiska wielofunkcyjne oraz 2 boiska do piłki nożnej. Ponadto w granicach podobszaru znajdowały się 2 baseny kryte: basen przy Szkole Podstawowej nr 91 im. Janusza Kusocińskiego oraz Międzyszkolny Basen Pływacki Krakowskiego Szkolnego Ośrodka Sportowego. Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta był bardzo dobrze wyposażony w ogólnodostępne urządzenia sportowe: wielofunkcyjny kompleks boisk, boisko wielofunkcyjne, boisko do koszykówki, boisko do siatkówki, 6 siłowni/mini siłowni zewnętrznych, 4 siłownie/mini siłownie zewnętrzne wraz z koszami do koszykówki i stołami do gry w tenisa, mini siłownię zewnętrzną wraz ze stołami do gry w tenisa, 5 stołów do gry w tenisa wraz z koszami do koszykówki, 5 stołów do gry w tenisa oraz kosz do koszykówki.

Zdaniem mieszkańców „starej" Nowej Huty brakuje tam bezpłatnej oferty spędzania czasu wolnego, adresowanej do nowohuckiej młodzieży (zwłaszcza tej gorzej sytuowanej). W przeszłości tego typu usługi były dużo bardziej powszechne. W większości przypadków nowohuckie szkoły zamykają boiska dla mieszkańców (po godzinach swojego funkcjonowania), co powoduje, że dzieci i młodzież mają utrudniony dostęp do infrastruktury rekreacyjnej. W trakcie badań jakościowych mieszkańcy zwrócili uwagę na zły stan infrastruktury komunikacyjnej (chodniki i drogi), który utrudnia funkcjonowanie mieszkańcom (zwłaszcza seniorom, rodzinom z dziećmi). Niektórzy mieszkańcy czują się w Nowej Hucie jakby mieszkali w skansenie („ważniejsze eksponaty od ludzi, którzy wciąż w nich mieszkają"). Mieszkańcy zwracali uwagę na niekorzystny układ linii autobusowych utrudniający seniorom poruszanie się po dzielnicy.

Sfera techniczna

Podobszar wykazuje pewne dysfunkcje odnośnie do sfery technicznej. W 2020 r. w „starej" Nowej Hucie dominowały bowiem budynki starsze niż 50 lat, które stanowiły 65% (867 z 1 336) ogółu zabudowy. Jeszcze bardziej niekorzystnie prezentuje się sytuacja w odniesieniu do budynków o funkcji mieszkalnej starszych niż 50 lat, których udział wśród wszystkich budynków mieszkalnych wynosił 91% (480 z 525). Jednocześnie odsetek budynków odnotowanych zarówno w rejestrze, jak i ewidencji zabytków stanowił ponad 43% ogólnej liczby budynków. Według informacji uzyskanych w 2022 r. wśród budynków z udziałem własności Gminy Miejskiej Kraków zarządzanych przez Zarząd Budynków Komunalnych, większość (74%) była w dobrym i średnim stanie technicznym, natomiast w żadnym z nich nie oceniono stanu technicznego jako złego. Wyróżniały się wśród nich budynki mieszkalne, których stan techniczny określono jako dobry.

Według danych z 2021 i 2022 r. w „starej" Nowej Hucie przeważały zarządzane przez wspólnoty mieszkaniowe budynki mieszkalne, stanowiące 90% wszystkich obiektów. Należy przy tym zauważyć, że ta forma władania dotyczyła w większości przypadków budynków bez terenu okalającego. Drugie miejsce (7%) zajmowała własność spółdzielcza, a pozostałe formy władania wyrażały się w wartościach niemal ułamkowych. Według danych z 2021 r. odsetek lokali mieszkalnych z zasobu mieszkaniowego gminy w podobszarze stanowił 21% ogólnej ich liczby w Krakowie, natomiast zlokalizowanych w budynkach ZBK było zaledwie 5% (163 lokale). Stan techniczny mieszkań we wszystkich lokalach był w 2021 r. oceniany jako dobry lub średni.

W 2021 r. podobszar „stara" Nowa Huta posiadał jedną z najlepiej rozwiniętych sieci ciepłowniczych, ponieważ ponad 96% budynków mieszkalnych miało dostęp do ciepła sieciowego, przy czym 31% zarówno do celów grzewczych, jak i ciepłej wody użytkowej. Wynika to przede wszystkim z historii dzielnicy, zaprojektowanej i zrealizowanej od podstaw. Tym samym 99% mieszkańców podobszaru mieszkało w budynkach zasilanych ciepłem miejskim.

W „starej" Nowej Hucie coraz mocniej wybrzmiewa problem „więźniów czwartego piętra". Ten syndrom dotyka przede wszystkim osób o szczególnych potrzebach – od osób z niepełnosprawnościami, poprzez rodziny z małymi dziećmi, aż po największą grupę – seniorów. W budynkach o czterech lub pięciu kondygnacjach, wzniesionych przed 1990 r., osoby starsze stanowią niekiedy ponad połowę mieszkańców. Nieco ponad 82% budynków mieszkalnych wielorodzinnych na podobszarze nie jest wyposażona w windy. W rezultacie blisko 70% mieszkańców – seniorów w wieku powyżej 60 lat, stanowiących jedną czwartą (25%) ogółu mieszkańców, jest zmuszona do korzystania ze schodów.

2.2.2. Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Rys. 2. Mapa podobszaru rewitalizacji Kazimierz-Stradom

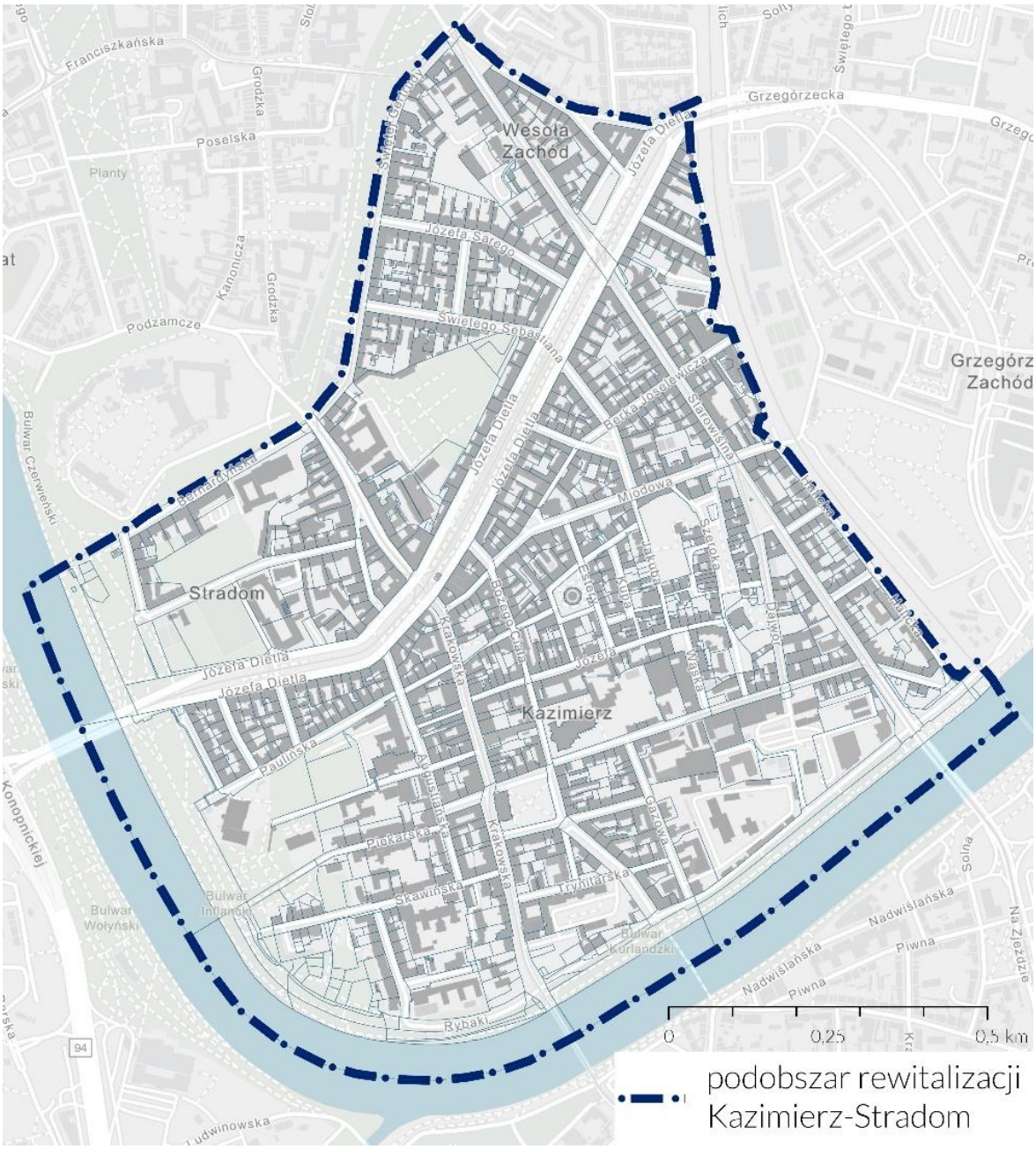

Źródło: opracowanie własne UMK.

Sfera społeczna

Podobszar Kazimierz-Stradom znajduje się w dużym kryzysie demograficznym, związanym ze spadkiem liczby mieszkańców, szczególnie najmłodszych, i starzeniem się społeczeństwa. Bezrobocie nie należy do najistotniejszych problemów podobszaru, jednak posiada pewne specyficzne cechy strukturalne. Do głównych powodów korzystania z pomocy społecznej należą długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność i ubóstwo. Wyraźnym problemem jest też zadłużenie mieszkańców. Na tle Krakowa negatywnie wyróżnia się on także pod względem liczby przestępstw, zwłaszcza wykroczeń. Wyniki egzaminacyjne uczniów w położonych tu szkołach są bardzo zróżnicowane. Za mocną stronę podobszaru należy

natomiast uznać bogatą ofertę kulturalną i znaczną liczbę działających tu organizacji pozarządowych. Zainteresowanie budżetem obywatelskim, a także aktywność w wyborach samorządowych są wysokie – z wyjątkiem wyborów do rady dzielnicy.

Dane dotyczące zmiany liczby mieszkańców w latach 2010-2021 wskazują na dynamiczne zmniejszanie się populacji podobszaru. W analizowanym okresie liczba mieszkańców spadła o ponad 33%, czyli najwięcej ze wszystkich podobszarów rewitalizacji.

Na proces postępującej depopulacji wskazują dane dotyczące liczby dzieci objętych obowiązkiem szkolnym zameldowanych na terenie Kazimierza-Stradomia. W latach 2010-2021 liczba uczniów zmniejszyła się z 1 369 do 820 (spadek o ponad 40%), w tym samym czasie w Krakowie nastąpił średni wzrost liczby uczniów o niemal 15%. Jest to największy odnotowany spadek spośród analizowanych podobszarów rewitalizacji.

Starzenie się społeczeństwa obrazuje zmiana udziału poszczególnych grup ekonomicznych ludności w latach 2010-2021. Kazimierz-Stradom charakteryzuje się najwyższym wzrostem udziału osób w wieku poprodukcyjnym w populacji spośród wszystkich podobszarów. W 2021 r. ponad 32% mieszkańców stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym. W analizowanym okresie udział tej grupy w ogólnej liczbie ludności wzrósł o niemal 10 pp. Z kolei udział osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców spadł odpowiednio o ponad 1 pp. oraz niemal 9 pp.

W analizowanym okresie zaobserwowano spadek liczby mieszkańców podobszaru w wieku powyżej 60 lat z 3 804 w 2010 r. do 3 499 osób w 2021 r. Jednocześnie wartość wskaźnika osób w wieku 60 lat i więcej na 1000 mieszkańców wzrosła z 259 w 2010 r. do 358 w 2021 r., co sugeruje, że populacja tego podobszaru starzeje się szybciej niż na innych podobszarach rewitalizacji. W 2010 r. Kazimierz-Stradom był „najmłodszym" demograficznie podobszarem rewitalizacji. Jednak w 2021 r. średnia wieku jego mieszkańców była już najwyższa, osiągając wartość 48 lat, przy średniej dla miasta poniżej 44 lat.

Zjawisko bezrobocia nie jest tu powszechnym problemem, choć odsetek bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym w latach 2019-2021 był wyższy niż średnia dla Krakowa. W 2019 r. nadwyżka ta wynosiła 1 pp. przy wartości dla podobszaru równej 3,5%, a dwa lata później już 1,8 pp. przy wartości dla podobszaru wynoszącej 5,5%.

W strukturze bezrobotnych w 2020 i 2021 r. dominowały osoby z wykształceniem wyższym. W latach 2020-2021 średnia wieku bezrobotnych nieznacznie spadła – do około 42,5 roku, przy średniej dla Krakowa wynoszącej poniżej 42 lat. Sytuacja ta była odmienna względem pozostałych podobszarów, na których średnia wieku bezrobotnych w badanym okresie wzrosła. Kazimierz-Stradom charakteryzuje się za to najwyższą wśród innych podobszarów rewitalizacji liczbą długotrwale bezrobotnych, wynoszącą na koniec 2021 r. 35 na 1000 osób w wieku produkcyjnym, podczas gdy średnia dla całego Krakowa wynosiła 21 na 1000 osób. Dodatkowo, w ostatnich latach średni czas przebywania na bezrobociu wzrósł tu z czterech do ponad pięciu miesięcy, co sugeruje narastające trudności w powrocie mieszkańców na rynek pracy. Niekorzystnym zjawiskiem, którego szczególna koncentracja jest widoczna na podobszarze, jest niski poziom wykształcenia osób pozostających bez pracy mierzony jako odsetek bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym w ogólnej liczbie bezrobotnych. Według danych na koniec 2021 r. wartość tego wskaźnika była równa 39,1%, przy średniej dla wszystkich podobszarów rewitalizacji wynoszącej 34,1% oraz dla całego miasta równej 27,1%.

Dane MOPS dotyczące rozpoznanych powodów wsparcia rodzin w latach 2020-2021 świadczą o tym, że ubóstwo było jednym z trzech najczęstszych motywów ubiegania się o pomoc społeczną przez mieszkańców podobszaru, z udziałem wynoszącym 28% w 2020 r. i 29,9%

w 2021 r. Warto zauważyć, że Kazimierz-Stradom jest jedynym spośród podobszarów, gdzie odnotowano wzrost udziału ubóstwa w strukturze pomocy społecznej.

Na przełomie 2020 i 2021 r. 7,8% ogólnej liczby ludności podobszaru korzystało ze świadczeń pomocy społecznej, przewyższając średnią dla Krakowa wynoszącą 3,9%. Najczęściej o pomoc ubiegały się rodziny jednoosobowe (68%) i dwuosobowe (13%). W 2022 r. liczba mieszkańców podobszaru pobierających świadczenia z pomocy społecznej zmniejszyła się do 6,77%, choć nadal przewyższała średnią dla Krakowa (3,62%).

W latach 2020-2021 podobszar Kazimierz-Stradom cechował się wysokim odsetkiem mieszkańców spóźniających się w spłacie kredytów i/lub pożyczek. Odsetek ten przekraczał średnią dla Krakowa, wynosząc odpowiednio 11,11% i 10,69%. Analizując ten okres zauważono spadek udziału kredytów i pożyczek „z opóźnieniem" w ich ogólnej liczbie o 3,74% rok do roku. Około 6,5% (w 2021 r.) i 7,2% (w 2020 r.) dorosłych mieszkańców podobszaru posiadało zobowiązanie bankowe lub pozabankowe obciążone znacznym opóźnieniem w spłacie. Kazimierz-Stradom wyróżniał się największym spośród wszystkich podobszarów rewitalizacji udziałem klientów z opóźnieniem w spłacie kredytów i pożyczek w ogólnej liczbie osób ze zobowiązaniami.

Dane MOPS dotyczące rozpoznanych powodów wsparcia rodzin w latach 2020-2021 ukazują stałość głównych powodów ubiegania się o pomoc. Zarówno w 2020, jak i w 2021 r. najważniejszą przyczyną wsparcia była długotrwała lub ciężka choroba obejmująca 74,2% przypadków w 2020 r. i 69,6% w 2021 r. Inne często występujące powody to niepełnosprawność (36,2% w 2020 r. i 34,5% w 2021 r.), ubóstwo (28% w 2020 r. i 29,9% w 2021 r.) oraz bezrobocie (24,7% w 2020 r. i 29,4% w 2021 r.). Mniej powszechne, ale nadal istotne przyczyny obejmowały: bezdomność (12,3% w 2020 r. i 15,5% w 2021 r.) oraz alkoholizm (9,5% w 2020 r. i 11,3% w 2021 r.). Analiza danych z lat 2020-2021 wykazuje dynamiczny przyrost udziału rodzin korzystających z pomocy MOPS, w których stwierdzono bezdomność (wzrost o 26% rok do roku), alkoholizm (wzrost o 19,2% rok do roku) i bezrobocie (wzrost o 19,1% rok do roku). W 2020 r. na terenie Dzielnicy I, gdzie znajduje się podobszar Kazimierz-Stradom, procedura niebieskiej karty została wszczęta wobec 94 osób, a szacuje się, że podobszar był zamieszkiwany przez 40 osób objętych tą procedurą.

Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność stanowią najczęstsze przyczyny zwracania się o wsparcie do MOPS. Analiza danych dotyczących struktury osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na stan zdrowia w latach 2020-2021 pozwoliła na stwierdzenie niewielkiego wzrostu udziału osób zdrowych w tej strukturze, z 19,95% do 22,13%. Niemniej jednak istotny udział wśród beneficjentów MOPS miały osoby chorujące przewlekle i ciężko, których udział wynosił odpowiednio 68,46% i 11,58% w 2020 r., a w 2021 r. 65,25% i 12,62%. Dodatkowo w strukturze osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej, w analizowanym okresie, zauważalny był nieznaczny wzrost udziału osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności – z 24,2% do 25,25%.

Dane MOPS z lat 2020-2021 wskazują na wzrost udziału alkoholizmu w strukturze rozpoznanych powodów wsparcia rodzin. We wskazanym okresie wartość wskaźnika uległa zwiększeniu z około 9,5% do ponad 11,3%. Zarówno wysoka wartość wskaźnika, jak i jej znaczny wzrost wyróżniały Kazimierz-Stradom spośród pozostałych podobszarów rewitalizacji. W 2020 r. do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zostało zgłoszonych 11 osób.

Dane Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności z końca 2021 r. informują o najwyższym spośród wszystkich podobszarów rewitalizacji udziale osób z niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie mieszkańców, wynoszącym około 11%, z czego nieco ponad połowa to osoby z niepełnosprawnościami ruchowymi. Według danych MOPS

niepełnosprawność stanowiła jedną z kluczowych przyczyn ubiegania się o wsparcie w 2020 i 2021 r., z udziałem w strukturze osób korzystających z pomocy MOPS wynoszącym odpowiednio 36,2% i 34,5%. W tym samym okresie odsetek osób utrzymujących się głównie z emerytury lub renty wśród beneficjentów MOPS zmniejszył się z 44,8% do 43,3%, choć nadal pozostał najpowszechniejszym rodzajem dochodu.

Kazimierz-Stradom negatywnie wyróżnia się spośród pozostałych podobszarów rewitalizacji znaczną liczbą przestępstw i wykroczeń. W latach 2020-2022 udział przestępstw w przestrzeni publicznej na podobszarze w ogólnej liczbie przestępstw w Krakowie wynosił 4,23% w 2020 r., 5,71% w 2021 r. i 4,8% w 2022 r. Względem powierzchni podobszaru stanowiącej 0,42% całkowitej powierzchni Krakowa, dochodziło tam do przestępstwa średnio 12 razy częściej niż w skali całego Krakowa. W latach 2020-2022 do przestępstw poza miejscami publicznymi dochodziło na podobszarze średnio 11 razy częściej niż w skali całego Krakowa. Odsetek liczby przestępstw spadł z 4,98% w 2020 r. do 3,8% w 2022 r. Zdecydowanie największym problemem podobszaru była znaczna liczba popełnionych wykroczeń. W latach 2020-2022 udział liczby wykroczeń (łącznie z komunikacyjnymi) odnotowanych na podobszarze w stosunku do popełnionych na terenie Krakowa wahała się od 7,97% w 2021 r. do 9,04% w 2022 r. Biorąc pod uwagę udział powierzchni podobszaru w powierzchni Krakowa ogółem, do wykroczeń dochodziło na podobszarze średnio 20 razy częściej niż w skali całego miasta.

Ze względu na sąsiedztwo podobszarów Grzegórzki-Wesoła i Kazimierz-Stradom, zlokalizowanych w jednym obwodzie szkolnym, podobszary podlegały wspólnej analizie dotyczącej szkolnictwa. Na omawianych podobszarach w 2022 r. znajdowało się sześć publicznych szkół podstawowych. Publiczna Szkoła Podstawowa nr 160 Zgromadzenia Sióstr Augustianek w Krakowie była najlepszą szkołą podstawą w mieście (ranking uwzględniający wyniki z egzaminów ósmoklasistów i osiągnięcia z olimpiad przedmiotowych). Jednocześnie na podobszarach były zlokalizowane dwie szkoły, które odnotowały bardzo słabe wyniki egzaminów ósmoklasisty, tj.: Szkoła Podstawowa nr 11 im. Józefa Dietla i Szkoła Podstawowa nr 16 im. Jana Śniadeckiego (144 i 134 miejsce w rankingu uwzględniającym 152 szkoły podstawowe w Krakowie). Na podstawie danych Centralnej Komisji Egzaminacyjnej można stwierdzić, że omawiane podobszary charakteryzują się wysokim poziomem wyników egzaminów, rezultaty są porównywalne do średniej dla Krakowa i zdecydowanie lepsze niż wyniki w Polsce. W analizowanym okresie średnie wyniku egzaminów posiadały stałą tendencję wzrostową.

W 2022 r. na analizowanym podobszarze były zlokalizowane dwie filie Biblioteki Kraków, a dwie kolejne w bliskiej odległości od granic podobszaru. W latach 2019-2022 nastąpił spadek wartości wskaźników dotyczących korzystania z bibliotek, liczba czytelników filii bibliotek zmalała o ponad 2 000 osób. Charakterystyczną cechą podobszaru jest wzrost liczebności grup czytelników wraz ze wzrostem przedziałów wiekowych. Najmniejszy procentowy udział występuje w grupie wiekowej 6-15 lat, natomiast największy w grupach 45-60 i powyżej 60 lat.

W 2022 r. na podobszarze funkcjonował klub rodzica, a dwa kolejne znajdowały się w sąsiedztwie podobszaru, nie działał natomiast żaden Punkt Aktywności Lokalnej. Ponadto działały tu dwa Centra Aktywności Seniora, a kolejne zlokalizowane było w bliskim sąsiedztwie. Na podobszarze działało kilkanaście teatrów, w tym prywatnych, i liczne grupy teatralne, które proponują bogatą i różnorodną ofertę artystyczną. Funkcjonowało tu pięć muzeów, z czego dwie placówki koncentrują swoją działalność na pielęgnowaniu historii i kultury Żydów. Pozostałe, w zależności od charakterystyki działalności, skupiają się na gromadzeniu i udostępnianiu zbiorów.

Na podobszarze mieściła się również siedziba Ośrodka Kultury Krakowiacy, który powstał na bazie Zespołu Pieśni i Tańca „Krakowiacy". Instytucja prowadzi różnorodne formy działalności skierowane zarówno do dzieci, młodzieży, jak i osób dorosłych. W ramach ośrodka kultury

działały zespoły pieśni i tańca, grupy rytmiczno-baletowe i stowarzyszenia artystyczne. Znajdowało się tu także Staromiejskie Centrum Kultury Młodzieży, które angażuje się w animację społeczności Kazimierza i Stradomia we współpracy z organizacjami pozarządowymi takimi jak Fundacja „Wszyscy Obecni", natomiast Klub Kazimierz działający w ramach miejskiej instytucji kultury Krakowskie Forum Kultury, skupia się na propagowaniu inicjatyw artystycznych i edukacji kulturalnej, szczególnie poprzez współpracę z uzdolnioną młodzieżą i seniorami.

Kazimierz-Stradom, w odróżnieniu od pozostałych podobszarów, wyróżnia się dużą liczbą organizacji pozarządowych. W 2023 r. były tu zarejestrowane 124 organizacje stanowiące 6% wszystkich zarejestrowanych w mieście. Lokalizacja położonego w obrębie historycznego centrum Krakowa i charakteryzującego się dużą liczbą obiektów turystycznych podobszaru wpływa na charakter prowadzonej działalności organizacji pozarządowych, skierowanej głównie do odbiorców zewnętrznych, a w mniejszym stopniu do społeczności lokalnej. W 2022 r. na podobszarze działało pięć klubów sportowych.

Na tle obszaru rewitalizacji Kazimierz-Stradom wyróżnia się bardzo niską frekwencją wyborczą w wyborach do rad dzielnic, stosunkowo wysoką frekwencją w wyborach samorządowych i zdecydowanie wyższą frekwencją w głosowaniu elektronicznym w ramach budżetu obywatelskiego.

W latach 2019-2022 odnotowano jednak spadek liczby uprawnionych do głosowania w ramach budżetu obywatelskiego o około 1000 osób. Frekwencja w głosowaniu elektronicznym zmniejszyła się z 4,6% w 2019 r. do 2,9% w 2022 r. – w Krakowie frekwencja wyniosła tymczasem 5,2% w 2019 i 3,7% w 2022 r. Pomimo wzrostu liczby zgłoszonych projektów na podobszarze z 19 do 28, zanotowano spadek projektów przyjętych do realizacji z 11 do 3.

Podobszar Kazimierz-Stradom jest podzielony na 11 obwodów wyborczych w wyborach samorządowych. W 2018 r. średnia frekwencja wyniosła tu 54,69%, natomiast frekwencja wyborcza w skali całego Krakowa osiągnęła 56,84%.

Podobszar jest podzielony na dziewięć okręgów wyborczych w wyborach do rad dzielnic. W 2018 r. średnia frekwencja na podobszarze wyniosła 9,63%, a uprawnionych do głosowania było około 9,8 tys. osób. Frekwencja dla całej Dzielnicy I była większa i wyniosła 11,29%. Frekwencja wyborcza do rad dzielnic w skali całego Krakowa wyniosła średnio 12%.

Sfera gospodarcza

Według danych z lat 2020-2022 dotyczących liczby firm zarejestrowanych w CEIDG podobszar Kazimierz-Stradom jest miejscem koncentracji znacznej liczby przedsiębiorców. Wartość odnoszącego się do tego zjawiska wskaźnika wzrosła w badanym okresie z 110 do 129 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, przy średniej dla obszaru rewitalizacji wynoszącej od 51 do 59, a dla Krakowa od 54 do 65. Wysoka wartość wskaźnika wynika w głównej mierze z obsługi ruchu turystycznego i mieszkańców innych części miasta, którzy swoje potrzeby realizują na tym obszarze.

W latach 2020-2022 podobszar pozytywnie wyróżniał się liczbą działalności rozpoczętych na 100 działalności aktywnych. W 2020 r. wartość wskaźnika wynosiła 8, natomiast dwa lata później już 13, przewyższając średnią wartość dla obszaru rewitalizacji. Dynamika wzrostu wynika z turystycznego charakteru podobszaru. Wraz z ożywieniem turystycznym po okresie pandemii przedsiębiorcy powrócili do działalności związanych z obsługą turystów. W okresie tym z 4 do 6 wzrosła liczba działalności zawieszonych na 100 działalności aktywnych. Nie odnotowano zatem zwiększonego oddziaływania pandemii COVID-19 na przedsiębiorców podobszaru. W tym czasie podobszar na tle całego obszaru rewitalizacji wyróżniał się niską wartością wskaźnika liczby działalności wykreślonych na 100 działalności rozpoczętych. Na początku tego okresu wartość wskaźnika wynosiła 55 (przy średniej dla obszaru rewitalizacji

83) natomiast dwa lata później 52 (przy średniej dla obszaru rewitalizacji 59). Niska wartość wskaźnika potwierdza odporność podobszaru na kryzys związany z pandemią COVID-19.

Według danych za 2022 r. dotyczących zobowiązań kredytowych podmiotów gospodarczych w granicach podobszaru działało 456 przedsiębiorców kredytujących się przynajmniej jednym czynnym zobowiązaniem. Zjawiskiem nieznacznie powszechniejszym w porównaniu z resztą Krakowa były opóźnienia przedsiębiorców w spłacie zobowiązania dłuższe niż 90 dni. Udział takich przedsiębiorców wynosił 14%, przy wartości 12% dla miasta. Podobnie jak w przypadku „starej" Nowej Huty problem ze spłatą zobowiązania miały częściej spółki niż mikroprzedsiębiorcy.

W latach 2020 i 2022 ogólna siła nabywcza na jednego mieszkańca podobszaru przekroczyła średnią dla Krakowa, osiągając odpowiednio około 44 tys. zł/rok i ponad 60 tys. zł/rok. Jednak analizując ogólną siłę nabywczą na jedno gospodarstwo domowe, wartość tego wskaźnika wzrosła z niemal 95 tys. zł/rok do niemal 129 tys. zł/rok między 2020 a 2022 rokiem, choć początkowo stanowiła ona ponad 98% średniej dla miasta, a później spadła do ponad 93%. Niższa średnia wielkość gospodarstwa domowego przyczyniła się do ogólnej niższej wartości siły nabywczej gospodarstw domowych w porównaniu ze średnią dla Krakowa.

W 2021 r. na podobszarze występowała zauważalna równowaga między poszczególnymi kategoriami usług. Choć placówki usługowe stanowiły większość (42,2%), to procentowy udział placówek handlu i gastronomii był również znaczny (odpowiednio 29,8% i 28%).

Na koniec 2021 r. na podobszarze funkcjonowało 75 przedsiębiorców z zezwoleniem na sprzedaż alkoholu. Uwzględniając liczbę mieszkańców należy zauważyć, że na jednego przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na alkohol przypadało jedynie 130 stałych mieszkańców podobszaru. Wartość tego wskaźnika była znacznie niższa niż średnia wartość dla obszaru rewitalizacji (365) i dla miasta (451). Znaczna liczba zezwoleń na alkohol wynika w głównej mierze z popytu związanego z dużą liczbą turystów i osób odwiedzających Kazimierz-Stradom.

Według danych z lat 2020-2022 liczba przedsiębiorców prowadzących obiekty noclegowe turystyczne (inne niż hotele) i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania na podobszarze wzrosła z 83 do 93, świadcząc o ich szczególnej koncentracji na tym terenie.

Sfera środowiskowa

Najważniejsze przebadane zagadnienia problemowe sfery środowiskowej dotyczyły stężeń zanieczyszczeń powietrza, hałasu, zjawiska miejskiej wyspy ciepła, uszczelnienia terenów, wpływającego na zagrożenie powodzią i podtopieniami, zagrożenia powodziowego ze strony rzeki Wisły, a także niedostatku terenów zieleni.

Odczyty z lat 2018-2021 ze stacji Państwowego Monitoringu Środowiska usytuowanej na ul. Dietla potwierdzają sezonowo wysokie wartości pyłu zawieszonego PM10 w okresie grzewczym, choć z widoczną tendencją spadkową w badanym okresie.

Według danych z Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków z 2022 r. oraz danych zestawionych przez Wydział ds. Jakości Powietrza UMK, spośród 709 budynków mieszkalnych położonych na podobszarze przeważająca część ogrzewana była gazem (491 budynków, 69%), 150 za pośrednictwem sieci ciepłowniczej MPEC (21%), 37 z wykorzystaniem energii elektrycznej. Dla 31 budynków nie ustalono źródła ogrzewania. Według danych Wydziału ds. Jakości Powietrza UMK na koniec 2022 r. na podobszarze odnotowano pięć palenisk na paliwa stałe zlokalizowanych w pięciu budynkach.

Największe przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu według danych z mapy akustycznej Krakowa (2022 r.) występowały na terenach sąsiadujących z ulicami: Dietla, Krakowską, Starowiślną, Podgórską oraz al. Daszyńskiego. Istotny wpływ na klimat akustyczny

Kazimierza-Stradomia miał odcinek II obwodnicy Krakowa (ul. Konopnickiej), z uwagi na brak zabudowy na odcinku od mostu Grunwaldzkiego do dawnego Hotelu Forum. W sąsiedztwie pozostałych ulic przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu były znacznie mniejsze lub nie występowały. Hałas szynowy skupiony wzdłuż linii tramwajowych miał niewielki wpływ na klimat akustyczny podobszaru. Jego uciążliwość była dostrzegalna w budynkach położonych bezpośrednio przy liniach. Średnicowa linia kolejowa – po remoncie – będzie w większości ekranowana, co znacząco ograniczy uciążliwość. Hałas o wartości ponad 55 dB (Ldwn) był odczuwalny na ponad połowie podobszaru (53%). Natomiast odsetek terenów, gdzie wartości te przekraczały 70 dB (Ldwn), wynosił 14%.

Podobszar Kazimierz-Stradom znajduje się w strefie bardzo dużej intensywności występowania miejskiej wyspy ciepła (średnio 2-3℃, max >10℃). Zjawisko miejskiej wyspy ciepła wynika z dużej gęstości zabudowy (wskaźnik intensywności zabudowy na większości terenów jest wyższy od 1,0), ale i z dużego uszczelnienia terenu między budynkami. Wskaźnik uszczelnienia mieści się w przedziale 81-100%. Zagospodarowanie podobszaru ze znacznym udziałem terenów uszczelnionych i niskim udziałem powierzchni biologicznie czynnej nie sprzyja retencji wodnej, co z kolei sprzyja występowaniu powodzi nagłych, typu *flash flood*, będących konsekwencją coraz częstszych deszczy nawalnych czy burz.

Analiza map zagrożenia powodziowego z 2022 r. wskazuje, że w dużej mierze znajdują się tu tereny narażone na niebezpieczeństwo powodzi. Podobszar od strony południowej przylega do koryta Wisły, umocnionego w rejonie bulwarów przez wały przeciwpowodziowe i budowle oporowe. Prawdopodobne jest wystąpienie zagrożenia ze strony wód Wisły. Strefy zalewu powodziowego kwalifikują się następująco:

- obszar szczególnego zagrożenia powodzią (1% i 10%) – występuje w minimalnym zakresie i mieści się w zasięgu występowania ochronnych budowli przeciwpowodziowych;
- obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% – występuje na znacznej części podobszaru; spowodowane jest możliwością przelania się wód wezbrania na niektórych odcinkach obwałowań i umocnień; prognozowana głębokość zalewu wody powodziowej może wynosić 2-3 m, w zależności od rzędnej terenu;
- obszar narażony na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia budowli piętrzących (obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w przypadku awarii Zbiornika Goczałkowice (Q 0,05%) oraz Zbiornika Tresna (Q 0,02%)) – występuje prawie na całym podobszarze; prognozowana głębokość zalewu wody powodziowej może wynosić 1-4 m, przeważnie 2-3 m, w zależności od rzędnej terenu.

Według map zagrożenia powodziowego podobszar rewitalizacji jest położony poza obszarem narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia wałów przeciwpowodziowych (dla scenariusza przepływu o prawdopodobieństwie 1% – woda „stuletnia").

W 2022 r. publiczne tereny zieleni zajmowały 28% powierzchni podobszaru – najmniej w porównaniu do innych podobszarów rewitalizacji. Największy udział miały parki, ogrody klasztorne/kościelne i zieleń przyuliczna. W 2023 r. na podobszarze nie występowały obiekty zakwalifikowane jako pomniki przyrody lub inne formy ochrony przyrody.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Kazimierz, będący niegdyś odrębnym miastem, posiada zachowaną historyczną kompozycję przestrzenną, która uległa relatywnie niewielkim przekształceniom. Układ urbanistyczny tego jednego z najcenniejszych kulturowo obszarów Krakowa został ujęty w rejestrze zabytków, a jego unikalność potwierdza wpis na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO z 1978 r., obejmujący niemal cały obszar Kazimierza.

W strukturze przestrzennej ważną rolę pełnią place, posiadające współcześnie różne funkcje użytkowe. Są to m.in. pl. Wolnica, pl. Nowy i ul. Szeroka. Ulice są zróżnicowane pod względem

funkcji: Dietla ma charakter głównie komunikacyjny, Krakowska i Starowiślna są ulicami komunikacyjno-usługowo-handlowymi, a pozostałe mają lokalny charakter. Należy również zwrócić uwagę na charakter wnętrz kwartałowych. Są to przeważnie niewielkie przestrzenie, dostępne jedynie dla mieszkańców. Dodatkowo w dzielnicy znajdują się tereny częściowo zamknięte, tj. o ograniczonej dostępności (ogrody klasztorne, kościelne, cmentarze, tereny przy obiektach użyteczności publicznej). W ostatnich latach obserwuje się niepokojący wzrost zmiany sposobu użytkowania lokali mieszkalnych na lokale na wynajem (B&B).

Przemiany systemowe, które zaszły w okresie transformacji, wpłynęły na zmianę funkcjonalną. Doprowadziło to do nadmiernej eksploatacji i dominacji oferty użytkowej – komercyjnej i interesów gospodarczych, co uczyniło z Kazimierza przestrzeń konfliktów: społecznych, ekonomicznych i kulturowych. Zmiany w jego użytkowaniu następowały stopniowo – do momentu osiągnięcia poziomu krytycznego nasycenia, co wywołało permanentny kryzys w kategoriach funkcjonalnych i społecznych. Istotnym czynnikiem wpływającym, a w znacznej części ograniczającym swobodę w zagospodarowaniu terenu i obiektów, jest zabytkowy charakter układu urbanistycznego wpisany, podobnie jak liczne obiekty zabytkowe, do rejestru zabytków.

Reasumując należy odnotować istotne zmiany, które zaszły w ciągu ostatnich lat, radykalnie zmieniające postrzeganie podobszaru. Stał się on konkurencyjny wobec Starego Miasta pod względem atrakcyjności turystycznej i gospodarczej, niemniej większość problemów, szczególnie w sferze społecznej, pozostała aktualna.

W mniejszym stopniu procesy przemian dotknęły Stradomia, który w znakomitej większości zachował wcześniejszy charakter XIX-wiecznych kwartałów mieszkaniowych, niemniej nowe, o znaczącej skali inwestycje przy ul. Stradomskiej, w ogrodach oo. Misjonarzy czy przy ul. Sukienniczej, znacząco wpływają na logikę układu urbanistycznego i rozmieszczenie funkcji w skali miasta.

W miastach historycznych, zwłaszcza tych z bogatym dziedzictwem kulturowym, jednym z głównych wyzwań jest narastająca konkurencja i problem hipertrofii turystycznej, co objawia się negatywnymi skutkami rozwoju turystyki. Nadmierna eksploatacja turystyczna i rozwój sektora „gospodarki nocnej" sprawiają, że mieszkańcy i goście doświadczają obniżenia jakości życia, co przekłada się na konflikty społeczne. Szczególnie dotkliwie to zjawisko występuje na podobszarze Kazimierz-Stradom, gdzie obciążenie infrastrukturą noclegową staje się poważnym zagrożeniem prowadzącym do zaniku lokalnej społeczności i relacji sąsiedzkich, depopulacji i gentryfikacji. Istniejące wskaźniki wskazują, że problem ten osiągnął stan alarmowy – na jednego mieszkańca przypadają nawet dwa miejsca noclegowe.

Historyczna kompozycja przestrzenna Kazimierza ze Stradomiem, która uległa relatywnie niewielkim przekształceniom, determinuje zakres i kształt przestrzeni publicznych. Dominują tu wnętrza ulic i placów charakterystycznych dla pierzejowej zabudowy kwartałów, natomiast praktycznie nieobecna jest kategoria wnętrz półpublicznych.

O kluczowych przestrzeniach publicznych Kazimierza można wręcz powiedzieć, że są „nadaktywne", a to za sprawą postępującej turystyfikacji i komercjalizacji usług skierowanych głównie do turystów i odwiedzających. Takie „zawłaszczenie przestrzeni" stanowi poważne ograniczenie w funkcjonowaniu lokalnych społeczności, pozbawianych „własnych" przestrzeni spotkań i integracji. Widoczny jest tu brak przestrzeni półpublicznych – rolę tę mogą pełnić jedynie jeszcze „nieodkryte" wnętrza ulic i skwerów.

Wizerunek krakowskiego Kazimierza w ciągu ostatnich 30 lat zmienił się diametralnie. Z zaniedbanej i niebezpiecznej dzielnicy przeistoczył w turystyczno-rozrywkowy, wielokulturowy tygiel. Jego przestrzenie publiczne pełne są lokali gastronomicznych i rozrywkowych, galerii, antykwariatów, brukowane uliczki oraz zabytki tworzą niepowtarzalny

klimat właściwy tylko temu miejscu. Tak wygląda obraz z zewnątrz, skierowany do turystów i odwiedzających. Obraz ten jest odmienny z punktu widzenia lokalnej społeczności. Nadmierny ruch i hałas, koncentracja usług nocnych kosztem usług codziennych dla mieszkańców, negatywne zachowania turystów, prowadzą do permanentnego konfliktu w przestrzeni między stałymi mieszkańcami a turystami, atrakcjami i usługami związanymi z sektorem turystycznym. Brak oferty przestrzeni dla codziennych użytkowników prowadzi do niszczenia sieci społecznych i sąsiedztwa, powoduje erozję tożsamości lokalnych, wypieranych przez działania marketingowe adresowane do turystów. Także i przekształcenia przestrzeni publicznych następują w miejscach koncentracji ofert turystycznych, ze szkodą dla tych miejsc, mogących służyć lokalnym społecznościom.

Komfort i przyjemność płynąca z przebywania w przestrzeniach publicznych Kazimierza i Stradomia jest zróżnicowana. Jedynym dostępnym terenem zieleni są Planty Dietlowskie i ciąg bulwarów wiślanych. Pozostałe tereny zieleni znajdują się na niewielkich skwerach i jako szpalery przyuliczne. W większości nie spełniają wymagań dostępności dla wszystkich użytkowników. Część ulic nie ma odpowiedniej nawierzchni chodników, szerokości przejść i odpowiednich pochylni.

W 2022 r. na podobszarze było zlokalizowanych 5 szkół publicznych, w których uczyło się 1 340 uczniów. Łączna liczba miejsc w tych szkołach była większa niż zapotrzebowanie. Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć szkół zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą – 99% dzieci mieszka w zasięgu piętnastominutowego dojścia pieszego do szkoły. Na podobszarze było zlokalizowanych 6 przedszkoli publicznych, do których uczęszczało 552 dzieci. Łączna liczba miejsc w tych przedszkolach była większa niż zapotrzebowanie. Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć przedszkoli zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą – 98% dzieci mieszka w zasięgu piętnastominutowego dojścia pieszego do przedszkola. W granicach podobszaru nie było natomiast żłobka, a w bezpośrednim sąsiedztwie (Stare Miasto) zlokalizowany był 1 żłobek publiczny, dostępny także dla dzieci z sąsiedniego podobszaru Grzegórzki-Wesoła, liczący 52 miejsca. Łączna liczba miejsc w tym żłobku była mniejsza niż zapotrzebowanie mierzone liczbą dzieci 0-2 lat w podobszarze. Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej jedyny żłobek w sąsiedztwie podobszaru zapewnia słabą dostępność pieszą – jedynie 47% dzieci mieszka w zasięgu piętnastominutowego dojścia pieszego do żłobka.

Na podobszarze zlokalizowanych jest 9 aptek, dodatkowo w jego bezpośrednim sąsiedztwie znajdują się 2 apteki, dostępne także dla mieszkańców podobszaru. Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć aptek zapewnia dobrą dostępność pieszą – 100% mieszkańców mieszka w zasięgu piętnastominutowego dojścia pieszego do apteki. Podobszar posiada 3 placówki POZ, dodatkowo w jego bezpośrednim sąsiedztwie (na Starym Mieście) zlokalizowana jest 1 placówka, dostępna także dla mieszkańców podobszaru. Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej sieć placówek POZ zapewnia nie najlepszą dostępność pieszą – jedynie 58% mieszkańców mieszka w zasięgu piętnastominutowego dojścia pieszego do placówki.

Na terenie Kazimierza-Stradomia znajdują się 2 biblioteki i 6 ośrodków kultury, dodatkowo w jego bezpośrednim sąsiedztwie zlokalizowane są 2 ośrodki kultury (Stare Miasto i Podgórze), dostępne także dla mieszkańców podobszaru. Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej sieć ogólnodostępnych bibliotek i ośrodków kultury zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą – 100% mieszkańców mieszka w zasięgu piętnastominutowego dojścia pieszego do placówki.

W 2021 r. na podobszarze było zlokalizowanych 9 zespołów przystankowych komunikacji publicznej. Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej sieć przystanków

zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą – 100% mieszkańców mieszka w zasięgu piętnastominutowego dojścia pieszego do przystanku.

Infrastrukturę sportową podobszaru w 2021 r. tworzyły następujące obszary i obiekty: baza klubu sportowego, infrastruktura przyszkolna oraz ogólnodostępne urządzenia sportowe. Na bazę Klubu Sportowego „Nadwiślan Kraków" składały się: boisko do piłki nożnej wraz z trybuną, 5 kortów tenisowych oraz zaplecze sportowe i administracyjne. Z kolei sportowa infrastruktura przyszkolna na podobszarze rewitalizacji Kazimierz-Stradom obejmowała boiska zlokalizowane przy 3 placówkach edukacyjnych w postaci 2 boisk wielofunkcyjnych oraz boisk do piłki nożnej oraz koszykówki. Do infrastruktury sportowej zlokalizowanej w granicach podobszaru należały również ogólnodostępne urządzenia sportowe. Zalicza się do nich siłownię zewnętrzną i stół do tenisa, jak również urządzenia do ćwiczeń.

Sfera techniczna

Ze względu na historyczne uwarunkowania zabytkowego układu urbanistycznego w 2020 r. na tym podobszarze aż 93% zabudowy stanowiły budynki ponad pięćdziesięcioletnie, a jeżeli chodzi o budynki mieszkalne, ich udział wynosił nieco ponad 95%. Podobszar ten wyróżnia się także pod względem liczby obiektów zabytkowych, stanowiących ponad 71% ogółu budynków. Według danych uzyskanych w 2022 r. stan techniczny budynków zarządzanych przez ZBK oceniany jako dobry lub średni odnosił się do około 80% ogółu obiektów, natomiast status „zły" dotyczył 15% budynków. Nieco lepsza sytuacja była w przypadku budynków mieszkalnych, których odsetek w stanie dobrym lub średnim wynosił blisko 83%, a w stanie złym około 14%.

Według danych z 2021 i 2022 r. na podobszarze ponad połowa budynków mieszkalnych stanowiła własność osób fizycznych i prawnych (52%), wspólnoty mieszkaniowe władały 40% obiektów, a pozostałe formy zarządzania dotyczyły zaledwie 8% budynków mieszkalnych.

W 2021 r., odmiennie niż na pozostałych podobszarach, w budynkach ZBK znajdowało się blisko 54% komunalnych lokali mieszkalnych, przy zaledwie 5% udziale ich liczby w skali miasta. Brak przy tym lokali o dobrym stanie technicznym – w 2021 r. przeważał stan średni (86%) i zły (12%). Zdaniem mieszkańców problemem w części budynków (kamienic) na Kazimierzu jest ich położenie na podmokłym terenie (np. Teatr Barakah). Występują lokalne podtopienia, wilgoć, co przy braku dobrej izolacji budynków prowadzi do ich zagrzybienia. Zły stan budynków utrudnia życie mieszkańcom i prowadzenie działalności przez zlokalizowane tam podmioty i instytucje.

Kazimierz-Stradom posiada słabo rozwiniętą sieć ciepłowniczą. W 2021 r. zaledwie niecałe 20% budynków mieszkalnych było zasilanych z ciepła sieciowego, przy czym 10% zarówno do celów grzewczych, jak i ciepłej wody użytkowej. Budynki te stanowiły pojedyncze obiekty rozproszone na podobszarze. Oznacza to jednocześnie, że zaledwie jedna czwarta (26%) mieszkańców podobszaru mieszkała w budynkach zasilanych ciepłem miejskim.

W 2022 r. ponad 85% budynków mieszkalnych wielorodzinnych położonych na terenie Kazimierza-Stradomia było pozbawionych dźwigów osobowych. W efekcie prawie 80% mieszkańców – seniorów w wieku powyżej 60 lat, stanowiących blisko jedną trzecią (29%) ogółu mieszkańców – było zmuszonych do korzystania ze schodów.

Z uwagi na charakter zabudowy (historyczne kamienice) na całym podobszarze występują duże potrzeby w zakresie termomodernizacji. Sprawę utrudnia ochrona konserwatorska większości budynków, która wyklucza zastosowanie prostych i tanich rozwiązań. Przy braku realnej pomocy zewnętrznej wykonanie tego typu prac staje się niemożliwe.

2.2.3. Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Rys. 3. Mapa podobszaru rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

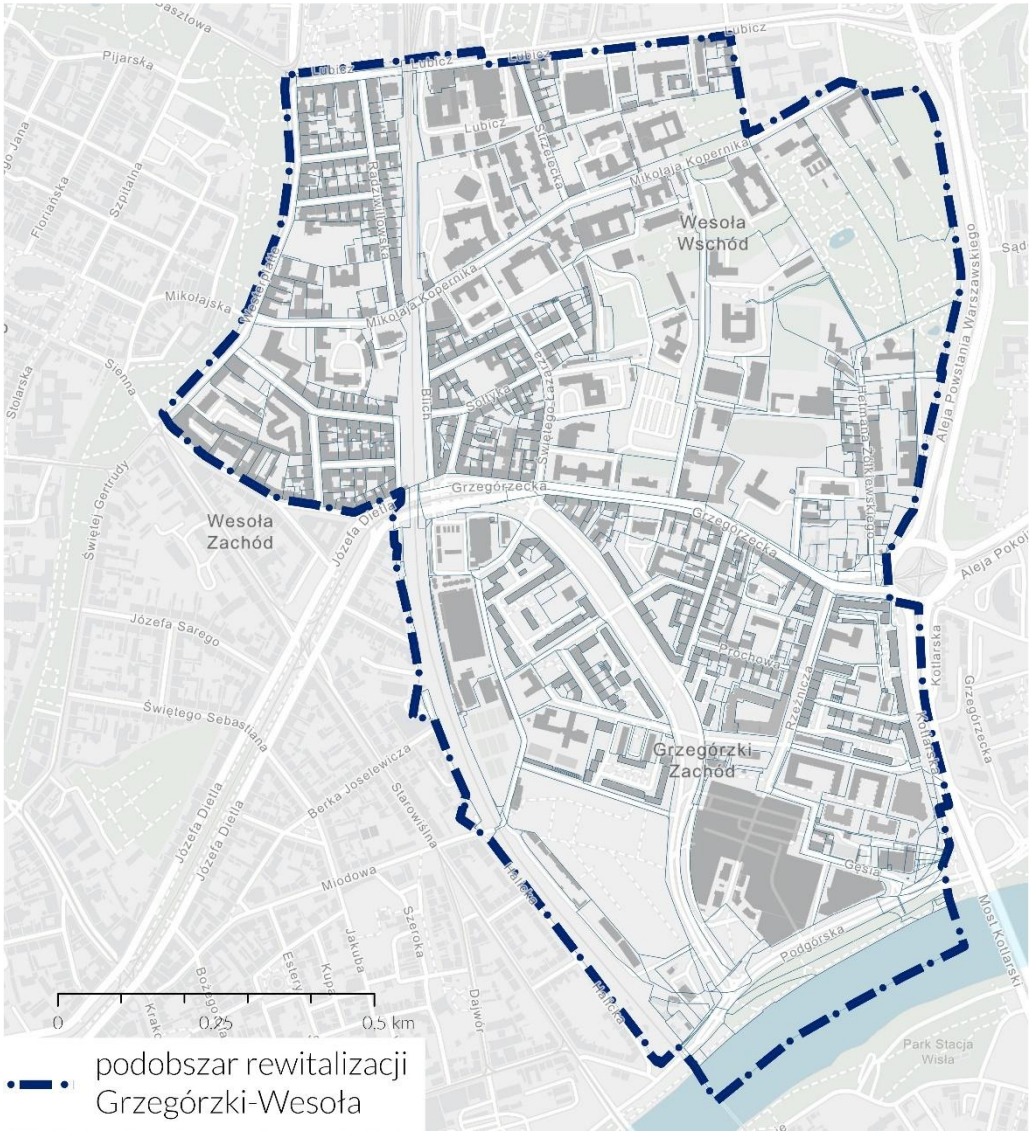

Źródło: opracowanie własne UMK.

Sfera społeczna

Podobszar Grzegórzki-Wesoła jest dotknięty kryzysem demograficznym związanym ze spadkiem populacji, zmniejszaniem się liczby dzieci i starzeniem społeczeństwa. Problem bezrobocia jest większy niż średnio w skali Krakowa, ale mniejszy niż na pozostałych podobszarach rewitalizacji. Głównymi powodami korzystania z pomocy społecznej są: długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność i ubóstwo, choć ostatnie z tych zjawisk wykazuje tendencję spadkową. Poprawia się też sytuacja kredytobiorców w zakresie kredytów i/lub pożyczek spłacanych z opóźnieniem. Zagrożenie bezpieczeństwa jest mniejsze niż średnio na obszarze rewitalizacji, jednak intensywność występowania przestępstw i wykroczeń jest kilkukrotnie większa niż ogółem w Krakowie. Charakterystyka wyników egzaminów szkolnych jest zróżnicowana, z tendencją wzrostową. W zakresie aktywności społecznej podobszar wyróżnia duża liczba organizacji pozarządowych. Aktywność obywatelska jest jednak mniejsza niż na pozostałych podobszarach rewitalizacji z wyjątkiem wyborów samorządowych.

W latach 2010-2021 liczba mieszkańców podobszaru spadła o prawie 17%, przy czym w tym samym czasie w mieście nastąpił niewielki wzrost populacji. Liczba dzieci z podobszaru objętych obowiązkiem szkolnym także zmniejszyła się o niemal 6% przy wzroście liczby uczniów w całym Krakowie o prawie 15%. Spadła też liczba dzieci w wieku 0-3 lat z 196 do 141, co przyczyni się w kolejnych latach do dalszego spadku liczby uczniów w szkołach.

Starzenie się społeczności podobszaru Grzegórzki-Wesoła w latach 2010-2021potwierdza zmiana udziału poszczególnych grup ekonomicznych ludności. W 2021 r. ponad 31% mieszkańców stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym. Udział mieszkańców w tym wieku w ogólnej liczbie ludności we wskazanym okresie wzrósł o ponad 5 pp. Nieznacznie wzrósł również udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w ludności podobszaru ogółem. Z kolei udział osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców zmniejszył się o niemal 7 pp.

W latach 2010-2021 zmalała liczba mieszkańców podobszaru w wieku powyżej 60 r.ż. (z 2 328 do 2 297 osób). Wzrósł natomiast wskaźnik liczby osób w wieku 60 lat i więcej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, z 291 do 345. Należy zauważyć, że dynamika wzrostu jest najniższa ze wszystkich podobszarów, co świadczy o wolniejszym starzeniu się mieszkańców Grzegórzek-Wesołej w stosunku do innych części obszaru rewitalizacji.

W porównaniu do reszty obszaru rewitalizacji podobszar charakteryzuje się także najniższym poziomem bezrobocia liczonym odsetkiem bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym. W 2019 r. było to 3,4%, przy średniej wartości dla całego miasta równej 2,4%, natomiast w 2021 r. wskaźnik ten wynosił odpowiednio 4,8% i 3,7%. W analizowanym okresie poziom bezrobocia wzrastał w podobnym tempie jak średnio w mieście. W latach 2020-2021 w strukturze bezrobotnych wyraźnie dominowały osoby z wykształceniem wyższym. W badanym okresie średnia wieku bezrobotnych wzrosła o ponad rok, osiągając wartość ponad 44 lat, przy średniej dla Krakowa wynoszącej niespełna 42 lat. W przypadku Grzegórzek-Wesołej problem długotrwałego bezrobocia nie przyjmuje tak dużych rozmiarów jak na pozostałych podobszarach, jednak jest zauważalny. Tutejsi mieszkańcy pozostają bez pracy dłużej niż średnio w mieście. Problemem jest też niski poziom wykształcenia osób bez pracy. Na końcu 2021 r. odsetek bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł tu 30,6% przy średniej dla miasta równej 27,1%.

W latach 2019-2021 odsetek bezrobotnych powyżej 50 r.ż. wzrósł o 4,9 pp., osiągając 39,4%, co świadczy o trudnościach w znalezieniu pracy osób zbliżających się do wieku emerytalnego. Odsetek bezrobotnych poniżej 25 r.ż. wzrósł o 1 pp., co sugeruje wyzwania zarówno dla osób wchodzących na rynek pracy, jak i tych zbliżających się do wieku emerytalnego.

Podobszar Grzegórzki-Wesoła negatywnie wyróżnia się także rosnącym wyzwaniem związanym z zatrudnieniem osób z niepełnosprawnościami w porównaniu do reszty obszaru rewitalizacji. W 2019 r. 11,8% bezrobotnych na podobszarze stanowiły osoby z niepełnosprawnościami, przewyższając ogólnomiejski wskaźnik (8,4%). W ciągu trzech lat odsetek ten wzrósł do 12,2%, podczas gdy dla całego Krakowa spadł do 7%.

Według danych MOPS dotyczących powodów wsparcia rodzin w latach 2020-2021 ubóstwo należało do najczęstszych powodów ubiegania się o pomoc. W 2020 r. doświadczało go 32,2% osób zgłaszających się o pomoc, natomiast w 2021 r. wartość ta wyraźnie spadła do 24,5%, co wyróżnia podobszar na tle obszaru rewitalizacji. Na przełomie 2020-2021 liczba mieszkańców, którzy pobierali świadczenia z pomocy społecznej, stanowiła 5,23% ogólnej liczby ludności podobszaru (przy średniej dla Krakowa wynoszącej 3,9%). Rok później odsetek tutejszych mieszkańców, którzy pobierali świadczenia z pomocy społecznej wynosił 4,98% (przy średniej dla Krakowa równej 3,62%). Najczęściej o pomoc ubiegały się rodziny (gospodarstwa domowe)

jednoosobowe (59% wszystkich wniosków) oraz dwu- i trzyosobowe (łącznie 28% wszystkich wniosków).

Dane na temat stanu zadłużenia mieszkańców podobszaru (indywidualnych klientów instytucji finansowych) wskazują, że w 2020 r. mieszkało tu 318 posiadaczy kredytów i/lub pożyczek, którzy wykazywali znaczne opóźnienie terminowe (90 dni i więcej) w spłacie co najmniej jednego zobowiązania bankowego lub pożyczkowego. Stanowili oni 8,3% ogólnej liczby wszystkich osób, którym udzielono kredytów i pożyczek (przy średniej dla Krakowa wynoszącej 6,49%). Z kolei w 2021 r. było ich 272, co stanowiło odpowiednio 7,39% (przy średniej dla Krakowa – 6,03%). Świadczy to o największym spośród wszystkich podobszarów rewitalizacji spadku udziału kredytów i pożyczek „z opóźnieniem" w ogólnej liczbie udzielonych kredytów i pożyczek o 11,05% rok do roku. Około 4,7% (w 2021 r.) i 5,3% (w 2020 r.) pełnoletnich mieszkańców Grzegórzek-Wesołej posiadało zobowiązanie obciążone znacznym opóźnieniem w spłacie.

W latach 2020-2021 głównym powodem składania wniosków o wsparcie MOPS przez mieszkańców podobszaru było doświadczanie długotrwałej lub ciężkiej choroby, stanowiące 69,7% przypadków w 2020 r. i 72,5% w 2021 r. Kolejnymi istotnymi przyczynami były: niepełnosprawność (34% i 34,3%), ubóstwo (32,2% i 24,5%) oraz bezrobocie (24,8% i 24,2%). Porównanie danych pozwala na stwierdzenie, że w 2021 r. długotrwała lub ciężka choroba była częstszym powodem ubiegania się o wsparcie w porównaniu do roku poprzedniego. Dodatkowo, analiza wskazuje na znaczący spadek (o 23,9% rok do roku) udziału rodzin, których potrzeby wsparcia wynikały z ubóstwa. Dane świadczą także o niewielkim wzroście udziału osób, które uzyskały orzeczenie o niepełnosprawności w strukturze korzystających ze wsparcia MOPS w latach 2020-2021 z 22,96% do 23,86%. Wśród nich wyraźnie dominowały osoby z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności na czas nieokreślony (32,48% w 2020 r. i 41,41% w 2021 r.) oraz osoby z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności na czas określony (odpowiednio 16,24% i 15,15%).

Według danych MOPS dotyczących powodów ubiegania się o pomoc społeczną, w latach 2020-2021 udział alkoholizmu w strukturze powodów wsparcia rodzin wzrósł z około 6,1% do około 6,9%, zatem o około 13,1% rok do roku. Dane dotyczące liczby osób zgłoszonych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2020 r. informują o pięciu osobach zgłoszonych w zespole interwencyjnym, co stanowiło 0,9% liczby osób zgłoszonych w całym mieście.

Zagrożenie bezpieczeństwa na podobszarze Grzegórzki-Wesoła jest mniejsze niż średnio na obszarze rewitalizacji, jednak większe niż ogółem w mieście. W latach 2020-2022 udział liczby przestępstw w przestrzeni publicznej stwierdzonych na podobszarze w sumie przestępstw w Krakowie wzrósł z 2,2% do 3,1%. Mając na uwadze udział powierzchni podobszaru w powierzchni Krakowa ogółem, który wynosi 0,41%, można stwierdzić, że w latach 2020-2022 do przestępstw w przestrzeni publicznej dochodziło na podobszarze średnio siedem razy częściej niż w skali całego miasta.

Analiza danych dotyczących przestępstw poza miejscami publicznymi wskazuje, że w latach 2020-2022 do tego typu przestępstw dochodziło na podobszarze średnio pięć razy częściej niż w mieście. W badanym okresie udział liczby takich przestępstw na podobszarze w odniesieniu do ich sumy w skali miasta wzrósł z 2,03% do 2,39%. Podobnie wygląda kwestia wykroczeń. W latach 2020-2022 udział liczby wykroczeń (łącznie z komunikacyjnymi) odnotowanych na podobszarze w stosunku do ich sumy dla Krakowa wahał się od 2,06% w 2020 r. do 2,94% w 2021 r. Biorąc pod uwagę udział powierzchni podobszaru w powierzchni Krakowa ogółem, do wykroczeń na podobszarze dochodziło średnio sześć razy częściej niż średnio w mieście.

Ze względu na zlokalizowanie podobszarów Grzegórzki-Wesoła i Kazimierz-Stradom w jednym obwodzie szkolnym podobszary podlegały wspólnej analizie dotyczącej szkolnictwa. Na podobszarach w 2022 r. znajdowało się sześć publicznych szkół podstawowych. Publiczna Szkoła Podstawowa nr 160 im. Zgromadzenia Sióstr Augustianek w Krakowie była najlepszą szkołą podstawą w mieście (ranking uwzględniający wyniki z egzaminów ósmoklasistów i osiągnięcia z olimpiad przedmiotowych). Jednocześnie na podobszarach były zlokalizowane dwie szkoły, które odnotowały bardzo słabe wyniki egzaminów ósmoklasisty, tj. Szkoła Podstawowa nr 11 im. Józefa Dietla i Szkoła Podstawowa nr 16 im. Jana Śniadeckiego (144 i 134 miejsce w rankingu uwzględniającym 152 szkoły podstawowe w Krakowie). Na podstawie danych Centralnej Komisji Egzaminacyjnej omawiane podobszary charakteryzują się wysokim poziomem wyników egzaminów, rezultaty są porównywalne do średniej dla Krakowa i zdecydowanie lepsze niż wyniki w Polsce. W analizowanym okresie średnie wyniki egzaminów rosły.

W 2022 r. na podobszarze zlokalizowana była jedna filia Biblioteki Kraków, a trzy filie były położone w bliskim sąsiedztwie podobszaru rewitalizacji. Według danych za lata 2019-2022 aktywni czytelnicy stanowili 5,8% wszystkich czytelników krakowskich bibliotek, spadała wartość wskaźników dotyczących korzystania z bibliotek, a liczba czytelników zmalała o tysiąc osób.

W 2022 r. na podobszarze nie działały punkty aktywności lokalnej, nie funkcjonowały też kluby rodzica (w sąsiedztwie podobszaru znajdowały się dwa kluby rodzica, z których jeden rozpoczął działalność w 2021 r.). W Grzegórzkach-Wesołej znajdowały się dwa Centra Aktywności Seniora, a kolejne dwa były zlokalizowane w bliskim sąsiedztwie podobszaru. W latach 2020-2022 liczba uczestników zajęć w jednym z nich uległa zmniejszeniu z 485 do 419, natomiast w drugim liczba uczestników stale wzrasta.

Na podobszarze zlokalizowane było kino, znajdujące się w Galerii Kazimierz, oraz teatr – Scena Supernova. Nie funkcjonowało tu żadne muzeum, natomiast w bliskiej odległości od granic podobszaru było zlokalizowane Muzeum Krakowa – oddział „Celestat". W Grzegórzkach-Wesołej działał też klub prowadzony przez Krakowskie Forum Kultury. Klub „Strych" jest przestrzenią do rozwoju życia kulturalnego oraz społecznego dzieci, młodzieży i dorosłych. Oferta jest skierowana do pasjonatów gier, science-fiction i fantasy.

W 2022 r. na podobszarze był zarejestrowany jeden podmiot ekonomii społecznej – Spółdzielnia Socjalna „Merchant", specjalizująca się w usługach socjalnych. Spółdzielnia działa na terenie całego miasta i gmin ościennych.

W 2023 r. w Grzegórzkach-Wesołej działało 56 organizacji pozarządowych, co stanowiło 25% wszystkich organizacji zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji i 2,7% wszystkich organizacji pozarządowych zarejestrowanych w Krakowie. Zdecydowana większość organizacji zarejestrowanych na podobszarze prowadzi działalność charytatywną, pomoc skierowaną do osób potrzebujących, dzieci, młodzieży i osób starszych. Wiele organizacji ma charakter religijny i funkcjonuje przy wspólnotach wyznaniowych. Działalność organizacji jest kierowana do odbiorców na terenie miasta, regionu, a często całego kraju. W 2022 r. działały tu cztery stowarzyszenia zwykłe co stanowiło 0,43% wszystkich zarejestrowanych w mieście. Działało też pięć klubów sportowych – organizacji zrzeszających młodzież i uczniów, a ich celem jest propagowanie aktywności fizycznej i wychowywanie poprzez sport.

Aktywność obywatelska w Grzegórzkach-Wesołej była mniejsza niż na pozostałych podobszarach rewitalizacji. Podobszar charakteryzuje się najmniejszą liczbą zgłaszanych projektów do budżetu obywatelskiego i stosunkowo niską frekwencją wyborczą w wyborach do rad dzielnic, a jednocześnie najwyższą frekwencją w wyborach samorządowych.

W latach 2019-2022 liczba uprawnionych do głosowania w budżecie obywatelskim na podobszarze spadła o ponad 500 osób. Liczba głosów oddanych w systemie elektronicznym uległa natomiast zmniejszeniu o około 200 głosów (z 351 do 154). Frekwencja w analizowanym okresie zmalała o 2,6 pp. (z 5% do 2,4%). Dla porównania w całym Krakowie frekwencja wyniosła 5,2% w 2019 i 3,7% w 2022 r.

W latach 2020-2021 zmniejszeniu uległa także liczba projektów zgłoszonych na podobszarze do budżetu obywatelskiego – z 29 do 13 – przy czym liczba projektów przyjętych do realizacji w całym analizowanym okresie oscylowała w granicach pięciu projektów rocznie.

Na podobszarze Grzegórzki-Wesoła znajduje się 12 obwodów wyborczych do wyborów samorządowych. Średnia frekwencja wyborcza w 2018 r. we wszystkich obwodach wynosiła 55,43%, natomiast frekwencja na podobszarze, bez uwzględnienia odrębnych obwodów specjalnych (szpitale, dom pomocy społecznej, zakład opiekuńczo-leczniczy) – 57,03%, przy czym w zależności od obwodu frekwencja ta wahała się od 52,78% do 60,07%. Osiągnięta ogólna frekwencja była wyższa od średniej dla miasta wynoszącej 56,84%.

W wyborach do rad dzielnic podobszar Grzegórzki-Wesoła jest podzielony na siedem okręgów wyborczych (pięć w Dzielnicy II, dwa w Dzielnicy I). Średnia frekwencja wyniosła tu 10,44%. Oficjalna frekwencja w Dzielnicy II wyniosła 11,44%, a w Dzielnicy I 11,29%, a więc była większa niż frekwencja dla podobszaru rewitalizacji.

Sfera gospodarcza

W latach 2020-2022 liczba firm zarejestrowanych w CEIDG na 1000 stałych mieszkańców podobszaru Grzegórzki-Wesoła znacznie przewyższała średnią dla Krakowa, co świadczy o wysokim poziomie przedsiębiorczości. Podobnie jak w przypadku podobszaru Kazimierz-Stradom wysoka wartość wskaźnika wynika z obsługi ruchu turystycznego i mieszkańców innych części miasta, którzy tu realizują swoje potrzeby. W analizowanym okresie wartość odnoszącego się do tego zjawiska wskaźnika wzrosła z 82 do 96, przy średniej dla obszaru rewitalizacji wynoszącej od 51 do 59 oraz dla miasta sięgającej wartości od 54 do 65.

Dane z lat 2020-2022 wskazują, że wartość wskaźnika działalności rozpoczętych na 100 działalności aktywnych na podobszarze wzrosła z pięciu do 12 i była porównywalna z wartością dla całego obszaru rewitalizacji. W tym samym czasie podobszar charakteryzował się nieznacznie niższą od pozostałych podobszarów wartością wskaźnika liczby działalności zawieszonych na 100 działalności aktywnych. Na początku tego okresu wartość wskaźnika wynosiła 3, natomiast dwa lata później wyniosła 5, osiągając tym samym wartości niższe niż średnia dla obszaru rewitalizacji. Dane z lat 2020-2022 wskazują, że wartość wskaźnika działalności wykreślonych na 100 działalności rozpoczętych z roku na rok spadała z 93 do 56. W latach 2020 i 2021 wartość wskaźnika dla podobszaru była wyższa niż średnia wartość dla całego obszaru rewitalizacji, natomiast w 2022 r. nieznacznie niższa od tej średniej.

Dane dotyczące zobowiązań kredytowych podmiotów gospodarczych w 2022 r. wskazują, że na podobszarze działało 299 przedsiębiorców kredytujących się przynajmniej jednym czynnym zobowiązaniem. W grupie tej 30 przedsiębiorców miało opóźnienie w spłacie dłuższe niż 90 dni, co stanowiło 10% ogółu przedsiębiorców posiadających jedno czynne zobowiązanie. Dla porównania wartość tego wskaźnika dla miasta wynosiła 12%. Większy problem ze spłatą zobowiązania dłuższego niż 90 dni miały spółki (14,1%) niż mikroprzedsiębiorcy (8,6%).

W 2021 r. w strukturze prowadzonych działalności występowały usługi (55,2%), handel (26,5%) oraz gastronomia, sięgająca jednej piątej ogólnej liczby prowadzonych działalności gospodarczych (18,3%).

Dane z końca 2021 r. informują o 26 przedsiębiorcach z zezwoleniem na detaliczną sprzedaż alkoholu. Biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców podobszaru na jednego przedsiębiorcę

posiadającego zezwolenie na alkohol przypadało 256 stałych mieszkańców. Wartość wskaźnika była zatem niższa niż średnia wartość dla obszaru rewitalizacji (365) oraz dla miasta (451), co uważa się za niekorzystne ze społecznego punktu widzenia.

Na koniec 2022 r. na podobszarze działało 37 przedsiębiorców prowadzących obiekty noclegowe turystyczne (inne niż hotele) i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania, co oznacza niewielki spadek względem 2020 r., gdy było ich 39. Mając na uwadze liczbę stałych mieszkańców podobszaru, na jednego przedsiębiorcę prowadzącego tego typu obiekt przypadało prawie 180 mieszkańców.

Wartość wskaźnika ogólnej siły nabywczej na jednego mieszkańca podobszaru w 2020 r. wynosiła niemal 44 tys. zł/rok, tj. ponad 107% średniej wartości dla Krakowa. W 2022 r. nastąpił wzrost wartości tego wskaźnika do ponad 64 tys. zł/rok, co stanowiło niemal 110% średniej dla miasta. Dane na temat wartości ogólnej siły nabywczej na jedno gospodarstwo domowe wskazują, że w 2020 r. wartość tego wskaźnika wynosiła ponad 91 tys. zł/rok, co stanowiło niemal 95% średniej wartości dla Krakowa. Z kolei w 2022 r. wartość ogólnej siły nabywczej na gospodarstwo domowe na podobszarze wzrosła do ponad 129 tys. zł/rok, co przełożyło się na osiągnięcie ponad 93% średniej dla miasta.

Sfera środowiskowa

Poniżej przedstawiono podsumowanie najważniejszych problemów sfery środowiskowej wpływających na ocenę diagnostyczną podobszaru rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła. Dotyczą one przede wszystkim narażenia na niebezpieczeństwo powodzi, zanieczyszczeń powietrza, w zróżnicowanym stopniu zjawiska miejskiej wyspy ciepła, a także hałasu.

Odczyty z lat 2018-2021 ze stacji Państwowego Monitoringu Środowiska usytuowanej na ul. Dietla potwierdzają sezonowo wysokie wartości pyłu zawieszonego PM10 w okresie grzewczym, choć z widoczną tendencją spadkową w badanym okresie.

Według danych z Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków z 2022 r. oraz danych zestawionych przez Wydział ds. Jakości Powietrza UMK, spośród 379 budynków mieszkalnych, położonych na podobszarze, przeważająca część była ogrzewana z wykorzystaniem gazu (228 budynków, 60%), za pośrednictwem sieci ciepłowniczej MPEC (122 budynki, 32%) oraz 15 budynków z wykorzystaniem energii elektrycznej. Dla 14 budynków nie ustalono źródła ogrzewania. Według danych Wydziału ds. Jakości Powietrza UMK na koniec 2022 r. odnotowano tu jedno palenisko na paliwa stałe (jeden budynek).

Największe przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu według mapy akustycznej Krakowa (2022 r.) występowały na terenach sąsiadujących z ulicami: Dietla, Krakowską, Starowiślną, Podgórską oraz al. Daszyńskiego. Na część podobszaru negatywnie oddziaływał hałas generowany przez pojazdy poruszające się ul. Powstania Warszawskiego. W sąsiedztwie pozostałych ulic przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu były znacznie mniejsze lub wcale nie występowały. Hałas szynowy, skupiony wzdłuż linii tramwajowych, miał niewielki wpływ na klimat akustyczny podobszaru. Jego uciążliwość była dostrzegalna w budynkach położonych przy eksploatowanych liniach. Średnicowa linia kolejowa – po remoncie – będzie w większości ekranowana, co znacząco ograniczy uciążliwość. Według danych z mapy akustycznej Krakowa aż na 52,9% podobszaru Grzegórzki-Wesoła był odczuwalny hałas o wartości ponad 55 dB (Ldwn). W przypadku prawie 10% terenów wartości te przekraczały 70 dB (Ldwn). Oznacza to, że klimat akustyczny na połowie podobszaru rewitalizacji należy uznać za przeciętny.

Miejska wyspa ciepła występuje na całym podobszarze Grzegórzki-Wesoła, choć z uwagi na sposób zagospodarowania terenu intensywność tego zjawiska jest różna. Miejska wyspa ciepła o bardzo dużej intensywności (średnio 2-3℃, max >10℃) występuje w części zachodniej, przylegającej do dzielnicy Kazimierz, i w części południowej. Część północno-wschodnią sklasyfikowano jako obszar o dużej intensywności tego zjawiska (średnio 1,5-2,0℃,

max 6-10°C). Niewielki północno-wschodni fragment został sklasyfikowany jako obszar o umiarkowanej intensywności natężenia (średnio 1-1,5°C, max 5-6°C). Występowanie zjawiska miejskiej wyspy ciepła wynika z dużej gęstości zabudowy (wskaźnik intensywności zabudowy kształtuje się na poziomie 0,6-1,0, a na części terenów w zachodniej części przekracza wartość 1,0), ale i z wysokiego uszczelnienia terenu między budynkami. Wskaźnik uszczelnienia na większości terenów mieści się w przedziale 81-100%. Zagospodarowanie podobszaru ze znacznym udziałem terenów uszczelnionych i niskim udziałem powierzchni biologicznie czynnej nie sprzyja retencji wodnej, co z kolei skutkuje występowaniem powodzi nagłych, typu *flash flood*, będących konsekwencją coraz częstszych deszczy nawalnych czy burz.

Analiza map zagrożenia powodziowego za 2022 r. wskazuje, że podobszar obejmuje obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi. Od strony południowej przylega on bowiem do koryta Wisły, umocnionego w rejonie bulwarów (Bulwar Kurlandzki) przez budowle oporowe i częściowo wały przeciwpowodziowe. Prawdopodobne jest więc zagrożenie wodami Wisły. Strefami zalewu powodziowego, zidentyfikowanymi na podobszarze, są:

- obszar szczególnego zagrożenia powodzią (1% i 10%) – występuje w minimalnym zakresie i mieści się w zasięgu ochronnych budowli przeciwpowodziowych;
- obszar, na którym prawdopodobieństwo powodzi jest niskie i wynosi 0,2% – występuje na znacznej części podobszaru; może spowodować przelanie się wód wezbrania na niektórych odcinkach obwałowań i umocnień; prognozowana głębokość zalewu wody powodziowej może wynosić 2-3 m, w zależności od rzędnej terenu;
- obszar narażony na zalanie w przypadku zniszczenia wałów przeciwpowodziowych (dla scenariusza przepływu o prawdopodobieństwie 1%) – występuje na znacznej części podobszaru; może spowodować wdarcie się wód wezbrania od strony wschodniej i południowo-wschodniej; prognozowana głębokość zalewu wody powodziowej może wynosić 1-2 m, w zależności od rzędnej terenu;
- obszar narażony na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia budowli piętrzących (obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w przypadku awarii Zbiornika Goczałkowice (Q 0,05%) oraz Zbiornika Tresna (Q 0,02%)) – występuje na znacznej części podobszaru; prognozowana głębokość zalewu wody powodziowej może wynosić 1-4 m, przeważnie 2-3 m, w zależności od rzędnej terenu.

Według stanu na koniec listopada 2023 na podobszarze było zlokalizowanych 12 pomników przyrody.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Teren Grzegórzek stanowi część dawnej podkrakowskiej wsi o tej samej nazwie, włączonej w granice Krakowa w 1910 r. Na kształt przestrzenny tej części Grzegórzek znaczący wpływ miało zasypanie starego koryta Wisły, w miejscu którego wytyczono obecną al. Daszyńskiego. Po jej obu stronach, w części centralnej i północnej, w latach pięćdziesiątych XX w. powstał zespół modernistycznej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, częściowo równolegle do ulicy lub w układzie pierzejowym. Zabudowa modernistyczna w sposób harmonijny łączy się z zabudową starszą (głównie z przełomu XIX i XX w.), typu „kamienicowego", usytuowaną wzdłuż ulic Grzegórzeckiej, Chodkiewicza i Prochowej. Budynkom mieszkalnym towarzyszy zieleń wysoka i niska rosnąca w ulicach oraz skwerach, a także we wnętrzach kwartałów i na podwórkach.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna podobszaru Grzegórzki-Wesoła przez lata nie podlegała znaczącym zmianom, za wyjątkiem południowej części – terenów poprzemysłowych przekształconych w centrum handlowe, a obecnie kształtowanych przez nową zabudowę mieszkaniowo-usługową.

Inwestycja modernizacyjna średnicowej linii kolejowej E30 na odcinku Kraków Główny Towarowy – Rudzice, która obejmuje przekształcenie nasypów w estakady, staje się kluczowym impulsem do radykalnych zmian urbanistycznych w Krakowie. Przebudowa ta skutkuje nie tylko rewolucją architektoniczną, ale także istotnymi przekształceniami komunikacyjnymi i społecznymi, zarówno na poziomie lokalnym, jak i dla całej aglomeracji krakowskiej. Nowy przystanek kolejowy przy Hali Targowej stanie się centralnym węzłem przesiadkowym, integrującym kolej, tramwaje, autobusy i rowery, co wiąże się z koniecznością wprowadzenia nowych rozwiązań funkcjonalnych i przestrzennych. Dodatkowo przekształcenia obejmą pl. Grzegórzecki w rejonie Hali Targowej, który zostanie zintegrowany jako nowy węzeł komunikacji publicznej z funkcjami handlowymi i przestrzeniami publicznymi pod estakadami.

Kolejnym obszarem zmian jest rejon ul. Kopernika, gdzie po wykupieniu przez Miasto dziewięciohektarowego terenu dawnych klinik uniwersyteckich ma powstać unikalna w skali miasta dzielnica kreatywna z przeważającymi funkcjami obiektów i terenów o charakterze użyteczności publicznej z pogranicza kultury, kreatywności i aktywności społecznej. Wesoła to ceniona lokalizacja w ścisłym centrum Krakowa, wymagająca zagospodarowania i nadania funkcji społecznych. Na tym terenie rozwijany jest miejski projekt „Kreatywna Wesoła", planowane są kompleksowe rozwiązania dla wspólnych przestrzeni z wykorzystaniem masterplanu, który będzie stanowił wytyczne do kompleksowego zagospodarowania Wesołej i nadania temu obszarowi funkcji społecznych.

Podobszar Grzegórzki-Wesoła to niejednorodny układ przestrzenny, z wyraźnym podziałem na historyczny układ Wesołej – oparty na ciągu ul. Kopernika – oraz na Grzegórzki, których osią jest „zielona" al. Daszyńskiego, znacząca ślad dawnego starorzecza Wisły. Obie części spina tranzytowa ul. Grzegórzecka. Na podobszarze należy odnotować obecność przestrzeni półpublicznych – w osiedlach mieszkaniowych w południowej części podobszaru i na terenach poszpitalnych przy ul. Kopernika. Na tym terenie znajdują się także dwa duże kompleksy zieleni – Ogród Botaniczny i Nowy Cmentarz Żydowski – wnętrza zielone o ograniczonej dostępności.

Niejednorodny charakter podobszaru, wyraźnie odróżniający Wesołą od Grzegórzek, istotnie wpływa na sposób użytkowania i aktywność wykorzystania przestrzeni. Grzegórzki, stanowiące w większości obszar mieszkaniowy, za wyjątkiem części południowej, związanej z aktywnością centrum handlowego i bulwarów Wisły, reprezentują poziom aktywności przestrzeni publicznych i półpublicznych charakterystyczny dla osiedli mieszkaniowych. Grzegórzki nieodparcie kojarzą się z placem targowym jako najbardziej aktywnie użytkowaną przestrzenią publiczną, choć wątpliwości budzą jego walory estetyczne i funkcjonalne. Niewątpliwą atrakcją jest ciąg al. Daszyńskiego z liniowym parkiem, którego zróżnicowane zagospodarowanie, zieleń i jej cień dają możliwość przebywania w warunkach komfortu cieplnego w upalne dni.

W 2022 r. na podobszarze były zlokalizowane dwie szkoły publiczne, w których uczyło się 358 uczniów. Liczba miejsc w szkołach jest mniejsza niż zapotrzebowanie. Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć szkół zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą – 100% dzieci mieszka w zasięgu piętnastominutowego dojścia pieszego. Zlokalizowane były tu 4 przedszkola publiczne, do których uczęszczało 383 dzieci. Łączna liczba miejsc w tych przedszkolach jest większa niż zapotrzebowanie. Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć przedszkoli zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą – 100% dzieci mieszka w zasięgu piętnastominutowego dojścia pieszego. Na Grzegórzkach-Wesołej był zlokalizowany 1 żłobek publiczny, liczący 78 miejsc. Łączna liczba miejsc w tym żłobku jest mniejsza niż zapotrzebowanie na podobszarze. Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej dla dzieci, jedyny żłobek w podobszarze zapewnia dobrą dostępność pieszą – blisko 88% dzieci mieszka w zasięgu dojścia pieszego.

Na podobszarze zlokalizowanych jest 8 aptek, dodatkowo w jego bezpośrednim sąsiedztwie zlokalizowane są 2 apteki, dostępne także dla mieszkańców podobszaru. Tym samym średnio 1 apteka obsługuje 833 mieszkańców. Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć aptek zapewnia dobrą dostępność pieszą – 99,5% mieszkańców mieszka w zasięgu piętnastominutowego dojścia pieszego. Zlokalizowanych jest tu też 7 placówek POZ, dodatkowo w jego bezpośrednim sąsiedztwie (na Starym Mieście) zlokalizowana jest 1 placówka, dostępna także dla mieszkańców podobszaru. Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć ogólnodostępnych placówek POZ zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą – 100% mieszkańców mieszka w zasięgu piętnastominutowego dojścia pieszego.

W granicach Grzegórzek-Wesołej zlokalizowana jest 1 biblioteka i 1 ośrodek kultury, dodatkowo w bezpośrednim sąsiedztwie podobszaru są zlokalizowane 2 ośrodki kultury (w jednostkach Stare Miasto i Podgórze), dostępne także dla mieszkańców podobszaru. Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć placówek kultury zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą – 100% mieszkańców mieszka w zasięgu piętnastominutowego dojścia pieszego.

W 2021 r. na podobszarze były zlokalizowane 4 zespoły przystankowe komunikacji publicznej, dodatkowo w jego bezpośrednim sąsiedztwie znajdował się 1 przystanek, dostępny także dla mieszkańców podobszaru. Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć przystanków w podobszarze zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą – 100% mieszkańców mieszka w zasięgu piętnastominutowego dojścia pieszego.

Do infrastruktury sportowej podobszaru w 2021 r. należały: bazy klubów sportowych, infrastruktura przyszkolna oraz uczelni wyższej, a także ogólnodostępne urządzenia sportowe. Na grupę obiektów klubów sportowych składały się: kryte lodowisko użytkowane przez MKS Cracovia SSA wraz z widownią i zapleczem sportowym, a także 10 kortów tenisowych Krakowskiego Klubu Tenisowego Olsza z zapleczem sportowym (w tym 1 kort w całorocznej hali stałej, w sezonie zimowym część zewnętrznej nawierzchni przykryta balonem tenisowym). W granicach podobszaru Grzegórzki-Wesoła znajdowała się również infrastruktura sportowa Akademii Kultury Fizycznej, w tym boisko do piłki nożnej, a także 3 kompleksy wielofunkcyjne zlokalizowane przy placówkach edukacyjnych. Infrastruktura sportowa podobszaru to także ogólnodostępne urządzenia sportowe: siłownia zewnętrzna oraz stół do tenisa.

Sfera techniczna

W 2020 r. na podobszarze rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła dominowały starsze budynki – stanowiły one 76% zabudowy, a w przypadku budynków mieszkalnych odsetek ten wynosił aż 91%. Na podobszarze występowała także znacząca liczba zabytków, których odsetek wynosił nieco ponad 44% ogółu obiektów budowlanych, przy czym szczególnie dużo było ich w rejonie Wesołej. Według danych uzyskanych w 2022 r. stan techniczny budynków zarządzanych przez ZBK na podobszarze był oceniany w 100% jako dobry lub średni. Analogicznie rzecz miała się w doniesieniu do budynków mieszkalnych.

Według danych z 2021 i 2022 r. większość budynków mieszkalnych na podobszarze znajdowała się we władaniu wspólnot mieszkaniowych (56%) i osób fizycznych lub prawnych (41%). Tym samym udział miasta w kształtowaniu podaży w zakresie realizacji potrzeb mieszkaniowych należy uznać za znikomy.

W 2021 r. na podobszarze istniał bardzo niewielki zasób komunalny. Stan techniczny mieszkań gminnych był oceniany jako średni (95%) lub dobry (5%). Jednak wolumen mieszkań komunalnych stanowił zaledwie 2% ogółu mieszkań, a w budynkach ZBK usytuowanych było ich zaledwie 11%.

W 2021 r. mniej niż jedna trzecia (30%) budynków mieszkalnych na podobszarze była zasilana z ciepła sieciowego, przy czym w 9% obiektów centralnego ogrzewania było wykorzystywane zarówno do celów grzewczych, jak i do ogrzania ciepłej wody użytkowej. Budynki te zlokalizowane są przede wszystkim w młodszej, południowej części – na terenie Grzegórzek. Oznacza to, że w 2021 r. 55% mieszkańców podobszaru mieszkało w budynkach zasilanych ciepłem miejskim.

W 2022 r. niemal 87% budynków mieszkalnych wielorodzinnych na podobszarze była pozbawiona wind. W efekcie blisko 83% mieszkańców – seniorów w wieku powyżej 60 lat, stanowiących blisko jedną trzecią (29%) ogółu mieszkańców, było zmuszonych do korzystania ze schodów.

2.2.4. Problemy podobszarów w opinii mieszkańców

Po przeprowadzeniu diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji jej wyniki zostały zaprezentowane mieszkańcom każdego z podobszarów. Opracowany na etapie diagnozy zestaw zagadnień został omówiony podczas warsztatów przeprowadzonych w październiku 2023 r. pn. „Jesienne warsztaty z rewitalizacją". W trakcie warsztatów sprawdzono istotność problemów rewitalizacyjnych wynikających z ustaleń szczegółowej diagnozy podobszarów, zweryfikowano ich kompleksowość, co było związane m.in. z dopisaniem do listy brakujących problemów oraz korektą lub uszczegółowieniem zaprezentowanych zagadnień. Następnie partycypacyjnie wypracowywano rozwiązania dla skorygowanej listy problemów dla każdego podobszaru.

Poniżej przedstawiono katalog najbardziej dotkliwych z punktu widzenia mieszkańców negatywnych zjawisk, charakterystycznych dla danego podobszaru, wypracowany na podstawie diagnozy szczegółowej (w podziale na sfery problemowe, zgodnie z ustawą o rewitalizacji).

Lista problemów zdiagnozowanych na podobszarze Grzegórzki-Wesoła

Sfera społeczna

1) aktywność obywatelska mniejsza niż na pozostałych podobszarach rewitalizacji,
2) niska frekwencja wyborcza w wyborach do rad dzielnic,
3) niewielka liczba liderów, którzy budują poczucie lokalnej tożsamości,
4) kryzys wspólnotowości lokalnej,
5) izolacja mieszkańców podobszaru (zerwanie starych więzi międzysąsiedzkich, nowi mieszkańcy nie integrują się ze starymi),
6) utrudniony dostęp mieszkańców podobszaru do infrastruktury szkolnej,
7) niewystarczająca liczba miejsc do spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież,
8) duża liczba osób w kryzysie bezdomności,
9) brak centrów społecznych (typu: Program Aktywności Lokalnej w skrócie PAL, Miejsce Aktywności Mieszkańców – w skrócie MAM),
10) postępująca gentryfikacja;

Sfera gospodarcza

11) wysoka liczba przedsiębiorców z zezwoleniem na sprzedaż alkoholu,
12) wysoka liczba przedsiębiorców prowadzących obiekty noclegowe turystyczne (inne niż hotele) i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania (np. Wesoła Zachód),
13) presja inwestycyjna na terenach położonych w centrum (Grzegórzki/Wesoła);

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

14) komercjalizacja usług spędzania czasu wolnego, związana z ograniczeniem ich powszechnej dostępności i kierowaniem ich w pierwszym rzędzie do turystów i gości,
15) pojawienie się nowych akademików i uciążliwości przez nie powodowane,
16) zły stan infrastruktury komunikacyjnej, który utrudnia funkcjonowanie mieszkańcom (zwłaszcza seniorom, rodzinom z dziećmi),
17) brak właściwych rozwiązań komunikacyjnych i parkingowych, w szczególności dla mieszkańców podobszaru,
18) ograniczona liczba i dostępność placówek podstawowej opieki zdrowotnej,
19) niedostatek usług komercyjnych (gastronomia),
20) brak toalet publicznych,
21) deficyt zieleni urządzonej,
22) ograniczona dostępność transportowa Wesołej wynikająca z dotychczasowych funkcji,
23) brak dostępu do windy w wielu budynkach mieszkalnych wielorodzinnych,
24) ograniczenie w zakresie mobilności sporej części mieszkańców obszaru (aż 25% ogółu mieszkańców obszaru stanowią seniorzy),
25) ograniczone możliwości termomodernizacji budynków ze względu na ochronę konserwatorską,
26) niedostatecznie rozwinięta sieć cieplna MPEC, szczególnie w rejonie Wesołej (zaledwie 30% budynków jest podłączonych do miejskiej sieci MPEC),
27) zły stan techniczno-estetyczny zabytkowych budynków,
28) słaba sytuacja finansowa wspólnot mieszkaniowych,
29) nieuregulowany stan prawny niektórych budynków,
30) stan techniczno-estetyczny targowiska „Unitarg”,
31) pseudograffitti na elewacjach budynków;

Sfera środowiskowa

32) utrzymujące się stany przekroczeń wskaźników jakości powietrza w okresie grzewczym,
33) kumulacja zanieczyszczenia powietrza wynikająca z lokalizacji podobszaru rewitalizacji w dolinie Wisły,
34) ubóstwo energetyczne (w związku z drastycznym wzrostem cen nośników energii) ograniczające transformację energetyczną podobszaru,
35) występowanie obszarów o złym klimacie akustycznym,
36) brak rozwiązań w zakresie wykorzystania wód opadowych (retencja),
37) niewielka liczba rozwiązań ekologicznych,
38) problemy zagospodarowania wody w starym dorzeczu Wisły.

Lista problemów zdiagnozowanych na podobszarze Kazimierz-Stradom

Sfera społeczna

39) zanik więzi sąsiedzkich wpływających na poczucie osamotnienia, w szczególności w odniesieniu do grupy seniorów,
40) brak integracji wspólnot lokalnych,
41) brak centrów społecznych (typu PAL, MAM),
42) coraz większa liczba wynajmowanych mieszkań, skutkująca odpływem dotychczasowych mieszkańców i osłabieniem więzi sąsiedzkich,
43) brak liderów lokalnej wspólnoty, którzy koordynowaliby działania podmiotów działających w tej części miasta i budowali poczucie lokalnej tożsamości,

44) nieskuteczność dotychczasowych mechanizmów partycypacyjnych, brak poczucia sprawstwa wśród mieszkańców,
45) brak platformy porozumienia pomiędzy mieszkańcami, przedsiębiorcami a władzami miasta,
46) brak wydarzeń, wokół których mogliby się jednoczyć mieszkańcy,
47) brak współpracy międzysektorowej pomiędzy przedstawicielami lokalnego biznesu, instytucji kultury oraz innych instytucji publicznych działających na terenie Kazimierza,
48) silna konkurencja pomiędzy podmiotami kultury – zamiast współpracy,
49) niski udział szkół w procesie budowy społeczności lokalnej,
50) ograniczony dostęp mieszkańców podobszaru do infrastruktury szkolnej,
51) koncentracja problemu bezdomności w przestrzeni publicznej, zwłaszcza w okolicy ul. Dietla,
52) niski poziom bezpieczeństwa, np. związany z występowaniem nocnych wyścigów samochodowych ulicami Kazimierza;

Sfera gospodarcza

53) monofunkcyjność podobszaru (szczególne nagromadzenie placówek gastronomicznych w efekcie turystyfikacji Kazimierza),
54) wysoka liczba przedsiębiorców z zezwoleniem na sprzedaż alkoholu,
55) wysoka liczba przedsiębiorców prowadzących obiekty noclegowe turystyczne (inne niż hotele) i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania,
56) malejąca liczba rzemieślników i lokalnych punktów usługowo-handlowych,
57) napięte relacje na linii mieszkańcy – przedsiębiorcy, prowadzący działalność gastronomiczną;

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

58) ograniczony dostęp do usług publicznych w zakresie zdrowia – żłobków i placówek podstawowej opieki zdrowotnej, punktów rehabilitacji,
59) ograniczony dostęp do placówek POZ,
60) negatywny wpływ nadmiernego ruchu turystycznego (turystyfikacji) i wynikającej z tego struktury usług,
61) brak właściwego marketingu usług kulturalnych, który przekłada się na niekorzystny wizerunek Kazimierza jako dzielnicy „imprezowej”,
62) komercjalizacja przestrzeni publicznej na rzecz przedsiębiorców gastronomicznych,
63) niewykorzystanie potencjału placów Wolnica i Nowego do bycia dobrymi „wizytówkami” obszaru,
64) niedostatek zieleni urządzonej i zaprojektowanych, przyjaznych użytkownikom przestrzeni publicznych, choćby o mniejszej skali,
65) zanikanie lokalnego handlu (*corner shops*[10]) i usług dla ludności,
66) nadmierny ruch samochodowy (turyści i goście),
67) ograniczenia dostępności komunikacyjnej dla dostawców placówek handlowych i usługowych ograniczające im możliwości funkcjonowania i rozwoju,
68) niski poziom wykorzystania infrastruktury ciepła miejskiego – zaledwie 20% budynków jest podłączonych do miejskiej sieci MPEC, tylko co czwarty mieszkaniec korzysta z ciepła miejskiego,
69) pseudograffitti na elewacjach kamienic,

[10] *Corner shops (także: convenience stores, corner stores)* – lokalny sklep w obszarze mieszkaniowym oferujący towary pierwszej potrzeby

70) niewłaściwa polityka miasta w zakresie gospodarowania gminnym zasobem nieruchomości, ograniczająca jej władztwo i możliwości wpływu na odnowę podobszaru w procesie rewitalizacji;

Sfera środowiskowa

71) kumulacja zanieczyszczeń powietrza wynikająca z lokalizacji podobszaru rewitalizacji w dolinie Wisły,
72) ubóstwo energetyczne (w związku z drastycznym wzrostem cen nośników energii) ograniczające transformację energetyczną podobszaru,
73) występowanie obszarów o złym klimacie akustycznym (związane z hałasem ulicznym oraz sąsiedztwem ogródków gastronomicznych i usług związanych z gospodarką nocną, np. klubami nocnymi),
74) zanieczyszczenie świetlne i akustyczne,
75) brak czystości przestrzeni publicznych – odpady na ulicach.

Lista problemów zdiagnozowanych na podobszarze „stara" Nowa Huta

Sfera społeczna

76) małe zaangażowanie części mieszkańców w sprawy sąsiedzkie (tylko działania interwencyjne wynikające z dostrzeżonych nieprawidłowości) ze względu na swoje bezpieczeństwo i biurokrację,
77) występowanie pewnych napięć pomiędzy starymi, nowymi mieszkańcami a tymczasowymi użytkownikami (najem krótkoterminowy),
78) brak funkcjonowania tradycyjnych lokalnych miejsc spotkań mieszkańców (np. ławeczka, skwer),
79) narastający problem bezdomności widoczny w przestrzeniach publicznych, a także problem osób nadużywających alkoholu i imprezującej młodzieży,
80) ograniczony zasięg monitoringu miejskiego,
81) nadmierne eksponowanie przez miasto okresu PRL przy definiowaniu tożsamości podobszaru,
82) nieskuteczna strategia turystyczna i polityka promocyjna realizowane przez miasto,
83) konflikty pomiędzy członkami wspólnot mieszkaniowych oraz poszczególnymi wspólnotami, które bardzo często uniemożliwiają realizację inwestycji w budynku lub w ich bezpośrednim otoczeniu,
84) mała skala współpracy pomiędzy podmiotami reprezentującymi różne sektory (publiczny, prywatny, NGO) działającymi w Nowej Hucie,
85) słaba informacja o wydarzeniach mających miejsce w dzielnicy (słaby przepływ informacji),
86) sporadyczna współpraca MOPS z organizacjami pozarządowymi;

Sfera gospodarcza

87) niski poziom aktywności przedsiębiorców,
88) nieproporcjonalnie niska (w odniesieniu do liczby mieszkańców) liczba placówek usługowych (w tym gastronomicznych),
89) duża liczba przedsiębiorstw, które zakończyły działalność,
90) niewłaściwa polityka miasta w zakresie gospodarowania gminnymi lokalami użytkowymi, skutkująca wysokim odsetkiem niezagospodarowanych lokali handlowo-usługowych,
91) zanik małych przedsiębiorców;

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

92) zbyt wysoka liczba mieszkańców przypadających na placówkę podstawowej opieki zdrowotnej,
93) brak możliwości powszechnego użytkowania infrastruktury edukacyjnej na cele rekreacyjne (np. w okresie wakacyjnym),
94) niski poziom infrastruktury edukacyjnej, niedostosowanie obiektów do współczesnych standardów użytkowych,
95) przepisy konserwatorskie (m.in. o parku kulturowym) ograniczające możliwości inwestycyjne,
96) nierozwiązany problem parkingowy, w szczególności miejsc dla mieszkańców, źle rozwiązana komunikacja wewnątrz kwartałów mieszkaniowych,
97) zły stan infrastruktury komunikacyjnej, który utrudnia funkcjonowanie mieszkańcom (zwłaszcza seniorom, rodzinom z dziećmi), pomimo dobrej dostępności pieszej do przystanków,
98) wysokie zapotrzebowanie budynków szkolnych w Nowej Hucie na termomodernizację,
99) brak instalacji i urządzeń poprawiających komfort użytkowania w budynkach publicznych (wentylacja mechaniczna, klimatyzacja);

Sfera środowiskowa

100) ubóstwo energetyczne (w związku z drastycznym wzrostem cen nośników energii) ograniczające transformację energetyczną podobszaru,
101) występowanie obszarów o złym klimacie akustycznym,
102) zaniedbana zieleń towarzysząca zabudowie mieszkaniowej,
103) brak odpowiedniego wyposażenia parków w małą infrastrukturę.

2.2.5. Podsumowanie diagnozy

Zgodnie z przyjętym założeniem podsumowanie to stanowi syntezę, która wpisuje się w wymóg art. 36 ust. 8 pkt 1 ustawy wdrożeniowej, pozwalając uznać niniejszy program rewitalizacji za strategię IIT.

Poniżej w formie tabelarycznej zostało przedstawione podsumowanie diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji w podziale na podobszary, omówione z uwzględnieniem sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Zaprezentowane w tym podrozdziale tabele zawierają zestawienie najważniejszych problemów zdiagnozowanych w każdej ze sfer, wynikający z nich katalog potrzeb rewitalizacyjnych, uwzględniających katalog wypracowany przez mieszkańców podczas warsztatów, a także zidentyfikowane w toku badania potencjały na każdym z podobszarów.

Analiza problemów zidentyfikowanych na podobszarach „stara" Nowa Huta, Kazimierz-Stradom i Grzegórzki-Wesoła świadczy o zbieżności wielu negatywnych zjawisk na tych terenach kryzysowych, pomimo ich odmiennego położenia, pełnionych funkcji, typu zabudowy, czy walorów krajobrazowych i historycznych.

Tabela 3. Problemy zdiagnozowane na podobszarach rewitalizacji w podziale na sfery i podobszary

Sfera	Problemy	„stara" Nowa Huta	Kazimierz-Stradom	Grzegórzki-Wesoła
Społeczna	Niekorzystna struktura demograficzna wskazująca na starzenie się społeczeństwa i depopulację	X	X	X

Sfera	Problemy	„stara" Nowa Huta	Kazimierz-Stradom	Grzegórzki-Wesoła
	Odpływ stałych mieszkańców, wzrost najmu (w tym krótkoterminowego), osłabienie więzi sąsiedzkich, narastające konflikty społeczne	X	X	X
	Ubóstwo	X	X	X
	Bezrobocie, w tym długotrwałe bezrobocie	X	X	X
	Duża liczba osób korzystających ze wsparcia MOPS z powodu niepełnosprawności i długotrwałej choroby	X	X	X
	Koncentracja problemu bezdomności w przestrzeni publicznej	X	X	X
	Duża liczna osób korzystających ze wsparcia MOPS z powodu uzależnień	X	X	
	Duża liczba wydanych niebieskich kart	X		
	Przestępstwa w przestrzeni publicznej		X	X
	Niski poziom edukacji i problemy wychowawcze dzieci i młodzieży	X		
	Niewystarczająca liczba miejsc spotkań dla mieszkańców, w tym do spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież	X		X
	Bierność społeczna, obywatelska części mieszkańców	X	X	X
	Niski kapitał społeczny	X	X	X
	Brak centrów społecznych (typu PAL)		X	X
Gospodarcza	Słaba kondycja lokalnej przedsiębiorczości, w tym zanik drobnych przedsiębiorców, malejąca liczba rzemieślników i lokalnych punktów usługowo-handlowych	X	X	
	Brak placówek usługowych/handlowych dopasowanych do potrzeb lokalnej społeczności	X	X	X
	Wysoki i rosnący udział najmu skoncentrowanego na turystach		X	X
	Niska przedsiębiorczość – mało firm	X		
	Niepożądane działalności gospodarcze (np. sprzedaż alkoholu)		X	X
Środowiskowa	Zanieczyszczenia powietrza	X	X	X
	Ponadnormatywny hałas	X	X	X
	Zjawisko miejskiej wyspy ciepła	X	X	X
	Deficyt zieleni publicznej dostępnej dla mieszkańców	X	X	X
	Zaniedbana zieleń wewnątrzosiedlowa	X		
	Zanieczyszczenie światłem		X	X
	Uszczelnienia terenu wpływające na zagrożenie powodzią i podtopieniami		X	X
Przestrzenno-funkcjonalna	Brak bezpłatnej oferty spędzania czasu wolnego adresowanej do mieszkańców podobszaru	X	X	X
	Oferta usługowa skupiona na turystach, brak usług przeznaczonych dla mieszkańców		X	X

Sfera	Problemy	„stara" Nowa Huta	Kazimierz-Stradom	Grzegórzki-Wesoła
	Ograniczony dostęp do usług publicznych		X	X
	Bariery przestrzenne utrudniające poruszanie się po obszarze rewitalizacji	X	X	X
	Niekorzystny układ linii autobusowych, który utrudnia seniorom poruszanie się po dzielnicy	X		
Techniczna	Duża liczba budynków starszych niż 50 lat	X	X	X
	Duży odsetek budynków zabytkowych	X	X	X
	Brak nowoczesnych rozwiązań technicznych, w tym w zakresie dostępności i efektywności energetycznej	X	X	X
	Zły stan infrastruktury komunikacyjnej utrudniający przemieszczanie się mieszkańcom (zwłaszcza seniorom, rodzinom z dziećmi)	X		X
	Brak wind w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych	X	X	X
	Niski udział budynków podłączonych do miejskiej sieci MPEC		X	X
	Potrzeby termomodernizacyjne i remontowe budynków użyteczności publicznej	X		X

Źródło: opracowanie własne.

Zidentyfikowanie deficytów wszystkich podobszarów stanowiło podstawę do sformułowania potrzeb rewitalizacyjnych, które są podstawą do wyznaczenia celów rewitalizacji i kształtu planowanej interwencji. Duża zbieżność problemów, ogniskująca się wokół kwestii społecznych, pozwoliła na wypracowanie katalogu potrzeb, który w dużej mierze dotyczy całego obszaru rewitalizacji.

W kolejnej tabeli zaprezentowano w analogicznym układzie potrzeby obszaru rewitalizacji. Podobnie jak w przypadku zestawienia ukazującego problemy, także w odniesieniu do potrzeb obserwuje się duże podobieństwa.

Tabela 4. Potrzeby zdiagnozowane na podobszarach rewitalizacji w podziale na sfery i podobszary

Sfera	Potrzeby	„stara" Nowa Huta	Kazimierz-Stradom	Grzegórzki-Wesoła
Społeczna	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu – bezrobociu, ubóstwu, bezdomności	X	X	X
	Podnoszenie kapitału społecznego, w szczególności osób wykluczonych np. z powodu niepełnosprawności	X	X	X
	Zwiększenie integracji i aktywizacji obywatelskiej oraz społeczno-kulturalnej	X	X	X
	Rozwój oferty czasu wolnego m.in. dla dzieci i młodzieży oraz seniorów	X	X	X
	Polepszenie współpracy między instytucjami i organizacjami społecznymi, kulturalnymi i edukacyjnymi działającymi na obszarze rewitalizacji	X	X	X
	Podniesienie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej		X	X

Sfera	Potrzeby	„stara" Nowa Huta	Kazimierz-Stradom	Grzegórzki-Wesoła
Gospodarcza	Rozwój lokalnych punktów usługowo-handlowych skierowanych do mieszkańców	X	X	X
	Ograniczenie niepożądanych działalności gospodarczych		X	X
	Rozwój przedsiębiorczości	X		
	Zagospodarowanie pustych lokali użytkowych, poprawa stanu istniejącego zasobu lokali i miejsc rozwoju gospodarczego tj. targowiska czy place miejskie	X	X	X
Środowiskowa	Poprawa jakości powietrza – dalsze ograniczenie indywidualnych źródeł ogrzewania	X	X	X
	Zwiększenie powierzchni terenów zieleni – rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, przeciwdziałającej wyspom ciepła czy zwiększających retencję	X	X	X
	Polepszenie klimatu akustycznego	X	X	X
	Poprawa zieleni wewnątrzosiedlowej	X		
	Zmniejszenie zanieczyszczenia światłem		X	X
Przestrzenno-funkcjonalna	Rozwój oferty spędzania czasu wolnego skoncentrowanej na mieszkańcach	X	X	X
	Poprawa stanu technicznego zabytkowych budynków i przestrzeni, w tym zmniejszanie barier architektonicznych	X	X	X
	Polepszenie dostępności do infrastruktury społecznej, w tym zdrowotnej i edukacyjnej	X	X	X
	Poprawa komunikacji publicznej – układ linii autobusowych dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami	X		
Techniczna	Poprawa stanu technicznego infrastruktury komunikacyjnej	X		X
	Wyposażenie budynków mieszkalnych wielorodzinnych w windy	X	X	X
	Poprawa stanu technicznego budynków	X	X	X
	Termomodernizacja i dostosowanie budynków użyteczności publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami	X	X	X
	Rozwój sieci ciepłowniczej		X	X

Źródło: opracowanie własne.

Ostatnim zestawieniem, syntetyzującym szczegółową analizę podobszarów rewitalizacji, jest – przedstawiony w tabeli 5 – wykaz potencjałów, opracowany w podziale na podobszary i sfery problemowe. Z uwagi na pewną odmienność podobszarów wynikającą z ich funkcji, usytuowania i zasobów, to właśnie w przypadku potencjałów rozwojowych obserwuje się największe różnice między wyznaczonymi obszarami kryzysowymi.

Tabela 5. Potencjały obszaru rewitalizacji w podziale na sfery i podobszary

Sfera	Podobszar	Potencjały
Społeczna	„stara" Nowa Huta	– przywiązanie mieszkańców do swojej dzielnicy – patriotyzm lokalny – pojawianie się nowych mieszkańców, którzy częściowo wypełniają ubytek wynikający z procesu depopulacji obszaru – odporność podobszaru na zjawisko gentryfikacji – sąsiedztwo dużego zakładu pracy jakim jest Huta im. T. Sendzimira – zmniejszający się udział osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 r.ż. w ogólnej liczbie bezrobotnych – rozwijająca się w sąsiedztwie podobszaru strefa przedsiębiorczości w ramach projektu Kraków –Nowa Huta Przyszłości – potencjał kulturowy dzielnicy Nowa Huta stanowiący szansę dla rozwoju turystyki kwalifikowanej – samopomoc sąsiedzka – współpraca między szkołami a MOPS – istotny spadek udziału rodzin zmagających się z ubóstwem w strukturze rodzin wspomaganych przez MOPS – niski udział osób wskazujących alkoholizm jako powód wsparcia przez MOPS – dobrze działające służby pedagogiczne w szkołach, monitorujące zagrożenia i na bieżąco podejmujące działania – wzrost świadomości mieszkańców w zakresie lokalnych potrzeb odnoszących się do dostępności – zasadniczo bezpieczne szkoły i przestrzenie publiczne – niski, w wymiarze bezwzględnym (liczby popełnianych przestępstw), oficjalny poziom przestępczości – wzrost subiektywnego poczucia bezpieczeństwa u mieszkańców – dobra sieć szkół położonych w bliskim sąsiedztwie miejsca zamieszkania uczniów – dobrze rozwinięta sieć instytucji i organizacji społecznych
	Kazimierz-Stradom	– przywiązanie mieszkańców do swojej dzielnicy - patriotyzm lokalny – zmniejszająca się liczba osób bezrobotnych w wieku 50 lat i więcej – zmniejszający się odsetek bezrobotnych niepełnosprawnych w ogólnej liczbie bezrobotnych – duży lokalny rynek pracy w obszarze gastronomii – duży rynek obsługi ruchu turystycznego – samopomoc sąsiedzka – wzrost świadomości mieszkańców w zakresie lokalnych potrzeb odnoszących się do dostępności – zasadniczo bezpieczne szkoły – poprawiający się od lat stan bezpieczeństwa dzielnicy – dobrze rozwinięta sieć instytucji i organizacji społecznych
	Grzegórzki-Wesoła	– przywiązanie mieszkańców do swojej dzielnicy - patriotyzm lokalny – długoletnie tradycje w zakresie handlu, lokalizacja placu targowego, z którego korzystają klienci z innych dzielnic – transformacja terenów po dawnych klinikach uniwersyteckich w ramach projektu „Kreatywna Wesoła", sprzyjająca kreatywnemu rozwojowi dzielnicy, integracji międzykulturowej i międzypokoleniowej – niskie natężenie problemów alkoholowych – wzrost świadomości mieszkańców w zakresie lokalnych potrzeb odnoszących się do dostępności – dostateczna sieć infrastruktury społecznej w zasięgu piętnastominutowej dostępności pieszej

Sfera	Podobszar	Potencjały
		– zasadniczo bezpieczne szkoły – poprawiający się od lat stan bezpieczeństwa dzielnicy – dobrze rozwinięta sieć instytucji i organizacji społecznych
Gospodarcza	„stara" Nowa Huta	– niska liczba (w odniesieniu do liczby mieszkańców) przedsiębiorców z zezwoleniem na detaliczną sprzedaż alkoholu – niewielka liczba przedsiębiorców prowadzących obiekty noclegowe turystyczne (inne niż hotele) i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania
	Kazimierz-Stradom	– wysoki poziom aktywności przedsiębiorców – duża liczba placówek usługowych – wysoka liczba nowych przedsiębiorstw – niska liczba przedsiębiorstw, które zakończyły działalność – wysoka wartość siły nabywczej mieszkańców
	Grzegórzki-Wesoła	– wysoki poziom aktywności przedsiębiorców i bardzo dobra kondycja biznesów – duża liczba placówek usługowych oraz wysoka liczba nowych przedsiębiorstw – transformacja terenów po dawnych klinikach uniwersyteckich w ramach projektu „Kreatywna Wesoła", dająca szansę na nowe miejsca pracy i rozwój gospodarczy – wysoka wartość siły nabywczej mieszkańców – potencjał terenu poszpitalnego, Hali Targowej i Targowiska „Unitarg"
Środowiskowa	„stara" Nowa Huta	– tereny zieleni osiedlowej – rzeka Dłubnia, która może być wykorzystana jako elementy systemu terenów zielonych przez mieszkańców podobszaru – Zalew Nowohucki oraz otaczający go park, sąsiadujący z obszarem rewitalizacji od wschodu – obszar Natura 2000 – Łąki Nowohuckie, graniczące od południa z obszarem rewitalizacji
	Kazimierz-Stradom	– sąsiedztwo doliny Wisły
	Grzegórzki-Wesoła	– obszary zieleni na terenie po byłych klinikach Uniwersytetu Jagiellońskiego, wzmacniające przekształcenia dzielnicy w ramach projektu „Kreatywna Wesoła" – Ogród Botaniczny UJ
Funkcjonalno-przestrzenna	„stara" Nowa Huta	– spójny i czytelny układ urbanistyczny – zachowany bez przekształceń historyczny układ przestrzenny z ograniczoną liczbą późniejszych interwencji urbanistycznych i architektonicznych, – układ przestrzenny sprzyjający kreowaniu inkluzywnych przestrzeni publicznych – duży udział terenów zielonych, szczególnie w przestrzeni półpublicznej, wewnątrzblokowej
	Kazimierz-Stradom	– historycznie nawarstwiony układ urbanistyczny, koncentracja obiektów zabytkowych – tradycja kulturowa miejsca – położenie nad Wisłą – integrująca w skali śródmiejskiej rola bulwarów Wisły – likwidacja bariery - nasypu kolejowego na odcinku ul. Kopernika-Miodowa, tworząca nowe powiązania przestrzenne i funkcjonalne ze Starym Miastem i Kazimierzem – sąsiedztwo Wawelu i Starego Miasta, z którym dzielnica tworzy historyczny kompleks

Sfera	Podobszar	Potencjały
		– unikalny wyraz architektoniczno-urbanistyczny sprzyjający kreowaniu niepowtarzalnych przestrzeni publicznych – funkcjonowanie, pomimo problemów finansowych, klubu sportowego „Nadwiślan”
	Grzegórzki-Wesoła	– teren Wesołej jako przyszłe, nowe centrum kulturalne Krakowa, gdzie organizowane są wydarzenia z pogranicza kultury, kreatywności i działań społecznych, miejsce wypełnione funkcjami publicznymi – likwidacja bariery – nasypu kolejowego na odcinku ul. Kopernika-Miodowa, tworząca nowe powiązania przestrzenne i funkcjonalne ze Starym Miastem i Kazimierzem – integrująca w skali śródmiejskiej funkcja bulwarów Wisły – rejon pomiędzy ul. Kopernika a ul. Grzegórzecką dysponujący ogromnym potencjałem dla kreowania nowych, reprezentacyjnych przestrzeni publicznych – przestrzeń uwolniona pod estakadami, po zrealizowaniu tzw. parku kolejowego stanowić będzie integrujący łącznik pomiędzy Wesołą, Grzegórzkami a Kazimierzem
Techniczna	„stara” Nowa Huta	– dobry lub średni stan techniczny większości budynków i mieszkań pozostających w zarządzie ZBK – dobrze rozwinięta sieć cieplna MPEC – prawie wszystkie budynki mieszkalne i 99% mieszkańców korzystają z ciepła miejskiego
	Kazimierz-Stradom	– dobry lub średni stan techniczny większości budynków i mieszkań pozostających w zarządzie ZBK
	Grzegórzki-Wesoła	– dobry lub średni stan techniczny większości budynków i mieszkań pozostających w zarządzie ZBK – realizacja koncepcji zagospodarowania Wesołej – rejon ul. Kopernika, jako zintegrowanego projektu miejskiego, z wykorzystaniem kompleksowego masterplanu

Źródło: opracowanie własne.

Przedstawione powyżej zestawienia problemów i potrzeb rewitalizacyjnych wraz z wachlarzem lokalnych potencjałów rozwojowych stanowią podstawę do zaplanowania odpowiedniej, „szytej na miarę”, kompleksowej i zintegrowanej interwencji, której realizacja powinna doprowadzić do pozytywnej, trwałej i gruntownej zmiany na obszarze rewitalizacji.

Trzeba podkreślić, że zaplanowana interwencja oddziałująca na problemy z różnych sfer, będzie miała charakter zrównoważony, a wyprowadzenie wyznaczonego obszaru ze stanu kryzysowego lub trwałe ograniczenie negatywnych zjawisk będzie odbywać się w sposób całościowy. Powiązanie poszczególnych rodzajów potrzeb i potencjałów opiera się przede wszystkim na konieczności rozwiązania problemów społecznych, które są najważniejsze dla zainicjowania tej polityki rozwojowej. W przypadku Krakowa podobszary rewitalizacji charakteryzują się poważnymi problemami o charakterze społecznym, którym towarzyszą różnorodne problemy gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne. Zaspokojenie potrzeb społecznych będzie możliwe nie tylko dzięki podjęciu działań w tej sferze, ale także dzięki realizacji potrzeb pozaspołecznych. Zaspokojenie potrzeb gospodarczych i środowiskowych przełoży się na poprawę jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, wzmacniając ich kapitał społeczny, poczucie przywiązania do miejsca zamieszkania, tożsamość lokalną. Potrzeby zdiagnozowane w poszczególnych sferach są zatem ze sobą powiązane i wzajemnie się warunkują. W podobny sposób są ze sobą powiązane

potencjały rozwojowe zidentyfikowane na poszczególnych podobszarach rewitalizacji, które wzajemnie wzmacniają wymiar społeczny, gospodarczy i środowiskowy planowanej interwencji.

3. Integralność systemu wizji, celów i kierunków działań

3.1. Wizja stanu podobszarów rewitalizacji

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 3 ustawy o rewitalizacji gminny program rewitalizacji zawiera wizję stanu obszaru, prezentującą jego stan na moment zakończenia procesu rewitalizacji. Wizją należy nazwać opis stanu idealnego obszaru rewitalizacji, który urzeczywistnia oczekiwania dotyczące jego zmian – zarówno gospodarza procesu, jak i pozostałych jego interesariuszy. Wizja stanowi odpowiedź na zidentyfikowane problemy obszaru rewitalizacji, stąd dla jej sformułowania kluczowe są wnioski płynące z diagnozy szczegółowej, jak i opinia lokalnej społeczności na temat problemów i potrzeb wyznaczonego obszaru kryzysowego. Na etapie formułowania wizji konieczne jest więc zebranie informacji od przedstawicieli lokalnej społeczności o ich oczekiwaniach względem rewitalizacji i wypracowanie wspólnego stanowiska dotyczącego stanu pożądanego obszaru objętego interwencją.

Takie podejście zastosowano przy opracowaniu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa – ostateczna wizja była bowiem wypracowywana etapami, począwszy od:

1) analizy wniosków płynących ze szczegółowej diagnozy dla podobszarów rewitalizacji w zakresie negatywnych zjawisk i czynników kryzysowych, która została opracowana w podziale na podobszary (patrz Załącznik nr 4 GPRMK),
2) przez partycypacyjne wypracowanie – na podstawie diagnozy – katalogu najważniejszych problemów i potrzeb oraz wizji poszczególnych podobszarów (patrz rozdział Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji),
3) po stworzenie jednej spójnej wizji, uwzględniającej po pierwsze wnioski płynące z pogłębionej diagnozy i warsztatów partycypacyjnych, a po drugie szerszą perspektywę odnoszącą się do całego obszaru rewitalizacji i oddającą kompleksowy charakter planowanego procesu.

Podstawą merytoryczną wizji pożądanego stanu obszaru rewitalizacji stała się więc analiza problemów i potrzeb, przeprowadzona w ramach diagnozy szczegółowej każdego podobszaru rewitalizacji. Natomiast w toku prac nad strategiczną częścią GPRMK przeprowadzono warsztaty służące wypracowaniu wizji i celów procesu rewitalizacji Krakowa ze społecznością lokalną w podejściu partycypacyjnym[11]. Poszczególne warsztaty dotyczyły odrębnych podobszarów rewitalizacji, stąd ich efektem było wypracowanie rozwiązań dotyczących wyzwań strategicznych procesu rewitalizacji dla danego obszaru.

Uczestnicy warsztatów rozpoczynali prace nad wizją od sprawdzenia istotności problemów rewitalizacyjnych wynikających z ustaleń szczegółowej diagnozy każdego podobszaru, po czym następowała ich weryfikacja związana m.in. z dopisaniem do listy brakujących problemów oraz korektą lub uszczegółowieniem istniejących propozycji. W dalszej kolejności wypracowywano rozwiązania dla tak skorygowanej listy problemów. Na zakończenie prac uczestnicy warsztatów formułowali wizje pożądanych zmian podobszarów rewitalizacji, których syntezy zamieszczono poniżej.

[11] Spotkania realizowane w dniach 19, 24 i 25 października 2023 r. w ramach cyklu „Jesienne warsztaty z rewitalizacją" dotyczące wypracowania wyzwań strategicznych procesu rewitalizacji Miasta Krakowa.

Podobszar „stara" Nowa Huta w 2030

Podobszar „stara" Nowa Huta cechuje estetyczna i tętniąca życiem przestrzeń publiczna, przyjazna dla wszystkich grup mieszkańców oraz wygodna i dostępna transportowo. „Stara" Nowa Huta jest świadoma swojego bagażu doświadczeń, ale jednocześnie potrafi patrzeć w przyszłość – łączy tradycję z nowoczesnością.

Podobszar Grzegórzki-Wesoła w 2030

Podobszar Grzegórzki-Wesoła to miejsce otwarte i przyjazne dla mieszkańców Krakowa w każdym wieku. Pełne terenów zieleni oraz atrakcyjnych przestrzeni publicznych. Jest to przestrzeń wielofunkcyjna, zapewniająca dostęp do różnych usług, czemu sprzyja również dostępność komunikacyjna i uspokojenie ruchu. Oferująca różnorodne możliwości spędzania wolnego czasu i samorealizacji. Oprócz kultury, także alternatywnej, ważną rolę odgrywa tu gastronomia i biznes. Dzięki remontom, przebudowom i modernizacjom budynków podnoszona jest jakość dotychczasowych funkcji oraz tworzone są nowe miejsca integracji lokalnej społeczności. W rezultacie procesu rewitalizacji dzielnica staje się miejscem spotkań, w szczególności w rejonie ul. Kopernika, gdzie funkcjonuje unikalna w skali miasta dzielnica kreatywna, utworzona w ramach projektu „Kreatywna Wesoła".

Podobszar Kazimierz-Stradom w 2030

Podobszar Kazimierz-Stradom to mieszkalna dzielnica z dawnych lat, niepowtarzalna dzięki atmosferze lokalności i sąsiedztwa, gdzie każdy znajdzie swoje miejsce, a turyści są mile widzianymi gośćmi. To przestrzeń, gdzie mieszkańcy stanowią o klimacie i energii tego miejsca. Kazimierz lokalny to także Kazimierz zrównoważony i przygotowany na wyzwania współczesności – obszar dostępny, komfortowy i bezpieczny.

Wynikająca z poszczególnych wizji podobszarów rewitalizacji zbieżność problemów i potrzeb rewitalizacyjnych umożliwia sformułowanie wspólnej dla całego obszaru rewitalizacji wizji, o zintegrowanym i kompleksowym charakterze:

Obszar rewitalizacji Krakowa w 2030

Prowadzone w duchu zrównoważonego rozwoju działania rewitalizacyjne w „starej" Nowej Hucie, Grzegórzkach-Wesołej i Kazimierzu-Stradomiu przyczyniły się do poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej mieszkańców, stanu zabudowy i zagospodarowania przestrzeni publicznej, a także środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji Krakowa. Wzmocnienie lokalnych potencjałów – społecznych, gospodarczych, środowiskowych, funkcjonalnych – podniosło walory obszaru rewitalizacji, który rozwija się harmonijnie w oparciu o zidentyfikowane mocne strony, z których najważniejszą jest silna społeczność.

Inicjatywy oddolne, działania kulturalne, programy aktywizacji społecznej, obywatelskiej i zawodowej skierowane do lokalnej społeczności zmniejszyły różnice dotyczące jakości życia między mieszkańcami obszaru rewitalizacji i innymi częściami Krakowa. Dostosowanie usług społecznych do konkretnych potrzeb przyczyniło się do efektywniejszego wsparcia, czego skutkiem jest mniejsze uzależnienie od pomocy instytucjonalnej. Aktywność mieszkańców obszaru rewitalizacji skupiona jest na budowaniu mocnej i trwałej wspólnoty, opartej na własnej tożsamości i dziedzictwie, zaangażowanej w sprawy lokalne i ogólnomiejskie. Zaangażowanie społeczne mieszkańców w proces rewitalizacji podniosło ich wrażliwość na najbliższe otoczenie – zaczęto dbać o wspólną, odnowioną przestrzeń i spędzać w niej chętnie czas.

Remonty, modernizacje, przebudowy budynków wraz z nadaniem niektórym nowej funkcji oraz dbałość o cenne dziedzictwo kulturowe przełożyły się na lepszą jakość infrastruktury społecznej. Zwiększenie dostępności obiektów i poprawa stanu zagospodarowania terenów publicznych sprawiły, że interesariusze procesu bez względu na wiek i szczególne potrzeby korzystają z efektów procesu rewitalizacji, spędzając wolny czas na obszarze rewitalizacji.

W wyniku interwencji rewitalizacyjnej nastąpiła poprawa warunków środowiskowych i przyrodniczych obszaru rewitalizacji. Dzięki rozwojowi błękitno-zielonej infrastruktury obszar rewitalizacji zyskał nowe tereny zieleni i zwiększył retencyjność, stając się mniej podatny na zachodzące zmiany klimatyczne. Alternatywna wobec ruchu kołowego mobilność i inne działania doprowadziły do polepszenia jakości powietrza i klimatu akustycznego.

Kompleksowa interwencja w sferach społecznej, przestrzennej, infrastrukturalnej i środowiskowej ograniczyły negatywne zjawiska obserwowane w różnych sferach – co przełożyło się na zrównoważony rozwój gospodarczy obszaru. W niektórych rejonach osłabła presja ruchu turystycznego, inne kwartały ożywiły się dzięki powstaniu szerokiej i zróżnicowanej oferty usług, lokalnych sklepów i targowisk dostosowanych przede wszystkim do potrzeb mieszkańców obszaru.

Obszar rewitalizacji stał się pożądanym miejscem do zamieszkania, prowadzenia działalności gospodarczej, odwiedzin przez mieszkańców innych dzielnic i gości, z poszanowaniem lokalnej tożsamości i charakteru tego miejsca.

Sformułowana w duchu zrównoważonego rozwoju wizja podobszarów rewitalizacji jest wyrazem oczekiwań mieszkańców i pozostałych interesariuszy procesu rewitalizacji, a także Miasta Krakowa jako gospodarza procesu, względem prowadzonej polityki rewitalizacyjnej. Przedstawiony opis stanu idealnego podobszarów rewitalizacji powinien zostać osiągnięty na zakończenie procesu ich odnowy. Sformułowane wizje są wyzwaniem do realizacji w perspektywie obowiązywania GPRMK. Proces rewitalizacji będzie mógł być uznany za skończony dopiero wtedy, gdy zaistnieją przesłanki rozwoju podobszarów, opisane powyżej.

3.2. Cele i kierunki działań procesu rewitalizacji

Podczas warsztatów dotyczących wypracowania wyzwań strategicznych procesu rewitalizacji Miasta Krakowa[12] sformułowano również propozycje robocze celów i kierunków działań – z uwzględnieniem każdego podobszaru rewitalizacji. Cele i kierunki działań stanowią odpowiedź na wnioski płynące z diagnozy szczegółowej podobszarów rewitalizacji, skonfrontowanych z oczekiwaniami i potrzebami rewitalizacyjnymi ich mieszkańców i innych interesariuszy procesu.

Założono, że partycypacyjnie wypracowane cele i kierunki działań będą uznane za sugestie wyrażone przez interesariuszy, które następnie zostaną ujednolicone i uspójnione zgodnie z ustaleniami płynącymi z części diagnostycznej, a także wymogów związanych z opracowaniem gminnego programu rewitalizacji, dotyczących m.in. zintegrowania procesu rewitalizacji, wynikających z art. 2 ust. 1 ustawy o rewitalizacji oraz art. 36 ust. 8 pkt 2 ustawy wdrożeniowej, aby niniejszy program rewitalizacji można było uznać za Inny Instrument Terytorialny (IIT).

Poniżej zaprezentowano, wypracowaną z uczestnikami warsztatów strategicznych, strukturę celów i kierunków działań procesu rewitalizacji Miasta Krakowa – w podziale na podobszary.

Cele rewitalizacji podobszaru „stara" Nowa Huta:

1. Rozwiązywanie konfliktów i zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców obszaru.
2. Rozwój oferty spędzania czasu dla wszystkich grup mieszkańców (także działań międzypokoleniowych).
3. Wzmacnianie lokalnej tożsamości mieszkańców obszaru.
4. Stworzenie większej liczby atrakcyjnych przestrzeni publicznych i terenów zieleni.

[12] Spotkania realizowane w dniach 19, 24 i 25 października 2023 r. w ramach cyklu „Jesienne warsztaty z rewitalizacją" dotyczące wypracowania wyzwań strategicznych procesu rewitalizacji Miasta Krakowa.

5. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej obszaru w duchu zrównoważonej mobilności.
6. Wzmocnienie wielofunkcjonalnego charakteru obszaru oraz utrzymanie i rozwój zróżnicowanych usług dostępnych na obszarze (mieszkalnych, gospodarczych, handlowych, kulturalnych, rekreacyjnych).

Cele rewitalizacji podobszaru Grzegórzki-Wesoła:

1. Rozwiązywanie konfliktów i zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców obszaru.
2. Rozwój oferty spędzania czasu dla wszystkich grup mieszkańców.
3. Wzmacnianie lokalnej tożsamości mieszkańców obszaru.
4. Stworzenie większej liczby atrakcyjnych przestrzeni publicznych i terenów zieleni.
5. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej obszaru w duchu zrównoważonej mobilności.
6. Wzmocnienie wielofunkcjonalnego charakteru obszaru oraz utrzymanie i rozwój zróżnicowanych usług dostępnych na obszarze (mieszkalnych, gospodarczych, handlowych, kulturalnych, rekreacyjnych).

Cele rewitalizacji podobszaru Kazimierz-Stradom:

1. Miasto dla mieszkańców:
    a) Miasto ciche (wyeliminowanie hałasu);
    b) Miasto czytelne i dostępne (organizacja ruchu, oświetlenie);
2. Miasto sprawne i konsekwentne:
    a) Miasto responsywne – miasto trafnych decyzji (adekwatne rozwiązania dla zidentyfikowanych problemów);
    b) Miasto proaktywne – przewidywanie zawczasu konsekwencji swoich decyzji i planowanie działań zaradczych;
    c) Miasto świadome – danych, wiedzy, którą już dysponuje, potrafiące wspierać zarówno instytucje, jak i mieszkańców;
3. Siła więzi - miasto obywatelskie:
    a) Miasto sąsiadów (potencjał mieszkańców, stałe spotkania i dyżury obywatelskie);
    b) Uważni mieszkańcy (straż sąsiedzka).

Przedstawione powyżej, wypracowane partycypacyjnie, propozycje celów i kierunków działań różnią się sposobem ujęcia i specyfiką, wykazują natomiast cechy wspólne, umożliwiające wyprowadzenie na ich podstawie ujednoliconej i całościowej koncepcji wyzwań dla zintegrowanego i kompleksowego procesu rewitalizacji Miasta Krakowa.

Potrzeba zintegrowania procesu rewitalizacji wymaga opracowania struktury celów odnoszących się do całego obszaru rewitalizacji. Wspólne cele, świadczące o kompleksowym charakterze procesu, pozwalają powiązać wyzwania stojące przed poszczególnymi podobszarami i traktować zaplanowaną interwencję jako jedną całość. W rezultacie uspójnienia zadań strategicznych wypracowanych na poszczególnych podobszarach w GPRMK założono cztery dopełniające się cele:

Cel 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność

Cel 2. Zrównoważony rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji

Cel 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna

Cel 4. Wysokiej jakości środowisko naturalne

Należy zaznaczyć, że przyjęte cele rewitalizacyjne dopełniają się pod względem problemowym – pierwszy dotyczy kwestii społecznych, drugi zaś sfery gospodarczej, która stanowi ważny element interwencji rewitalizacyjnej w Krakowie. Potrzeby o charakterze przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym łączą się w obrębie celu trzeciego, który jest uzupełniony przez zagadnienia związane z walorami środowiska naturalnego, ujętymi w celu czwartym. Takie ujęcie celów potwierdza zarówno ich zintegrowany, jak i kompleksowy charakter.

Powyższe cele realizowane są przez następujące kierunki działań:

Cel 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność

K1.1. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji

K1.2. Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców obszaru rewitalizacji

Cel 2. Zrównoważony rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji

K2.1. Rozwój przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji

K2.2. Wsparcie funkcjonowania targowisk jako ważnego elementu lokalnej gospodarki

Cel 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna

K3.1. Rozbudowa i polepszenie jakości infrastruktury społecznej obszaru rewitalizacji

K3.2. Zwiększenie dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami

K3.3. Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzennej obszaru rewitalizacji w celu zwiększenia integracji lokalnej społeczności

K3.4. Kompleksowa odnowa dziedzictwa kulturowego obszaru rewitalizacji

Cel 4. Wysokiej jakości środowisko naturalne

K4.1. Poprawa warunków środowiskowych na obszarze rewitalizacji przez wzmocnienie roli błękitno-zielonej infrastruktury

K4.2. Polepszenie jakości powietrza i klimatu akustycznego na obszarze rewitalizacji oraz poprawa efektywności energetycznej budynków

Zgodnie z przyjętą koncepcją cele rewitalizacyjne i kierunki działań zostały sformułowane w taki sposób, aby mogły odnosić się do całego obszaru rewitalizacji. Poszczególne przedsięwzięcia stanowią natomiast odpowiedź na konkretne, zdiagnozowane na podobszarach problemy zgodnie z zasadą „rewitalizacji szytej na miarę". Zastosowane zintegrowane i kompleksowe podejście pozwoliło na uzyskanie spójności całego dokumentu, w którym diagnoza szczegółowa, opracowana w podziale na podobszary rewitalizacji, doprowadziła najpierw do wypracowania wizji poszczególnych podobszarów po przeprowadzeniu na nich działań rewitalizacyjnych, a potem stworzenia wspólnej wizji całego obszaru kryzysowego. Z propozycji celów wypracowanych wspólnie z uczestnikami warsztatów, dla każdego z podobszarów powstała ich ujednolicona wersja, dopełniająca się pod względem problemowym, do której dopasowano kierunki działań, stanowiące ich uszczegółowienie. Takie podejście pozwala uznać GPRMK za narzędzie do integracji różnorodnych działań podejmowanych przez różne grupy interesariuszy w ramach całościowego procesu odnowy, realizowanego na trzech podobszarach rewitalizacji.

Poniżej zaprezentowano elementy wizji powiązane z wyznaczonymi na jej podstawie celami rewitalizacyjnymi i kierunkami działań wraz odpowiadającymi im przedsięwzięciami podstawowymi.

Wypracowana na podstawie diagnozy szczegółowej i działań partycypacyjnych wizja dla obszaru rewitalizacji Krakowa pozwoliła na sformułowanie czterech dopełniających się celów,

które odnoszą się do zdiagnozowanych na tym obszarze problemów, a także uwzględniają potrzeby jego mieszkańców. Cele rewitalizacji i wynikające z nich kierunki działań mają charakter zintegrowany, dzięki czemu zapewniają całościową i kompleksową interwencję. Z uwagi na dużą zbieżność problemów i potrzeb podobszarów „stara" Nowa Huta, Grzegórzki-Wesoła i Kazimierz-Stradom postanowiono zidentyfikować cele i kierunki działań dla całego obszaru rewitalizacji. Wpisujące się w nie przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą wdrażane na wszystkich podobszarach – z uwzględnieniem ich specyfiki, przyczyniając się do realizacji celów i kierunków.

Wyzwania strategiczne GPRMK mają zintegrowany charakter, ponieważ:

- przyjęte cele i kierunki działań zostały uspójnione z wnioskami płynącymi z diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji; diagnoza poszczególnych podobszarów zidentyfikowała problemy i potencjały rozwojowe, które w toku działań partycypacyjnych zostały poddane ocenie interesariuszy procesu i na tej podstawie określono główne potrzeby rewitalizacyjne;
- zapewniono komplementarność problemową – na podstawie analizy problemów ze sfer społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej określono wizję stanu obszaru rewitalizacji, a następnie dopełniające się cele, które oddziałują na zidentyfikowane kryzysy;
- do procesu zaplanowania interwencji zostali zaproszeni interesariusze procesu rewitalizacji i partnerzy miasta, w tym partnerzy społeczno-gospodarczy; zaproponowane działania objęły różne sektory gospodarki i rozmaite polityki publiczne, umożliwiając stworzenie spójnej interwencji współtworzonej przez interesariuszy procesu rewitalizacji z wykorzystaniem różnorodnych źródeł finansowania projektów;
- cele i kierunki działań GPRMK oraz wynikające z nich przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały zintegrowane – ujednolicone z zakresem programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027 (FEM).

Powiązania między elementami wizji odnoszącymi się do konkretnych sfer problemowych a celami rewitalizacyjnymi i podporządkowanymi im kierunkami działań oraz podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, zostały zaprezentowane w tabeli poniżej.

Elementy wizji wspólne dla wszystkich celów:
Prowadzone w duchu zrównoważonego rozwoju działania rewitalizacyjne w „starej" Nowej Hucie, Grzegórzkach-Wesołej i Kazimierzu-Stradomiu przyczyniły się do poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej mieszkańców, stanu zabudowy i zagospodarowania przestrzeni publicznej, a także środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji Krakowa. Wzmocnienie lokalnych potencjałów – społecznych, gospodarczych, środowiskowych, funkcjonalnych – podniosło walory obszaru rewitalizacji, który rozwija się harmonijnie w oparciu o zidentyfikowane mocne strony, z których najważniejszą jest silna społeczność. *Obszar rewitalizacji stał się pożądanym miejscem do zamieszkania, prowadzenia działalności gospodarczej, odwiedzin przez mieszkańców innych dzielnic i gości, z poszanowaniem lokalnej tożsamości i charakteru tego miejsca.*
Elementy wizji odnoszące się do Celu 1:
Inicjatywy oddolne, działania kulturalne, programy aktywizacji społecznej, obywatelskiej i zawodowej skierowane do lokalnej społeczności, zmniejszyły różnice dotyczące jakości życia między mieszkańcami obszaru rewitalizacji i innymi częściami Krakowa. Dostosowanie usług społecznych do konkretnych potrzeb przyczyniło się do efektywniejszego wsparcia, czego skutkiem

jest mniejsze uzależnienie od pomocy instytucjonalnej. Aktywność mieszkańców obszaru rewitalizacji skupiona jest na budowaniu mocnej i trwałej wspólnoty, opartej na własnej tożsamości i dziedzictwie, zaangażowanej w sprawy lokalne i ogólnomiejskie. Zaangażowanie społeczne mieszkańców w proces rewitalizacji podniosło ich wrażliwość na najbliższe otoczenie – zaczęto dbać o wspólną odnowioną przestrzeń i spędzać w niej chętnie czas.

Cel 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność	
Kierunki działań	**Przedsięwzięcia**
K1.1.Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji	P1. Lokalny Ośrodek Wiedzy i Edukacji (LOWE Wesoła) P2. Odczarujmy proces rewitalizacji razem z organizacjami pozarządowymi! P3. Aktywizacja społeczna mieszkańców osiedla „Na Skarpie" i osiedli ościennych – kontynuacja działań z MPRK P4. Utworzenie ogrodu terapeutycznego przy siedzibie Specjalistycznej Poradni Wczesnej Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej na os. Willowym 35
K1.2. Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców obszaru rewitalizacji	P5. Aktywizacja i integracja na Wesołej P6. „Spotkajmy się na podwórku – Grzegórzki" – rewitalizacja podwórek pomiędzy al. Ignacego Daszyńskiego, ul. Michała Siedleckiego, ul. Metalowców P7. Spotkajmy się na podwórku 2.0 – kontynuacja rewitalizacji wnętrz kwartałów zabudowy na terenie „starej" Nowej Huty wspólnie z mieszkańcami P8. Prawo do fikołków na Bulwarach! Zieleń! Architektura do zabawy P9. Park Kieszonkowy „Olimpijka" - stwórzmy piękną przestrzeń P10. Przestrzeń Spotkania P11. Okrągły stół dla placu Wolnica P12. Nowoczesna Nowa Huta
Elementy wizji odnoszące się do Celu 2: *Kompleksowa interwencja w sferach społecznej, przestrzennej, infrastrukturalnej i środowiskowej ograniczyły negatywne zjawiska obserwowane w różnych sferach – co przełożyło się na zrównoważony rozwój gospodarczy obszaru. W niektórych rejonach osłabła presja ruchu turystycznego, inne kwartały ożywiły się dzięki powstaniu szerokiej i zróżnicowanej oferty usług, lokalnych sklepów i targowisk dostosowanych przede wszystkim do potrzeb mieszkańców obszaru.*	
Cel 2. Zrównoważony rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji	
K2.1. Rozwój przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji	P13. Czas na rozwój przedsiębiorczości w Nowej Hucie P14. Krakowska Pracownia Biznesu P15. ArtBusiness

K2.2. Wsparcie targowisk jako ważnego elementu lokalnej gospodarki	P16. Wirtualny przewodnik po Miejskich Targowiskach w podobszarach rewitalizacji P17. Na targ! Reaktywacja. Targowiska: przy ul. Bulwarowej, Unitarg, Plac Nowy P18. Budowa zadaszenia na części targowiska (tzw. Placu Rolnika o powierzchni około 1400m²) im. Czesława Marchewczyka – celem poprawy warunków prowadzenia działalności gospodarczej
Elementy wizji odnoszące się do Celu 3: *Remonty, modernizacje, przebudowy budynków wraz z nadaniem niektórym nowej funkcji oraz dbałość o cenne dziedzictwo kulturowe, przełożyły się na lepszą jakość infrastruktury społecznej. Zwiększenie dostępności obiektów i poprawa stanu zagospodarowania terenów publicznych sprawiły, że interesariusze procesu, bez względu na wiek i szczególne potrzeby, korzystają z efektów procesu rewitalizacji, spędzając wolny czas na obszarze rewitalizacji.*	
Cel 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna	
K3.1. Rozbudowa i polepszenie jakości infrastruktury społecznej obszaru rewitalizacji	P19. Przebudowa Żłobka Samorządowego nr 5, os. Willowe 2 P20. Poprawa estetyki budynku Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 przy ul. Blachnickiego 1 na podobszarze rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła P21. Rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 88 os. Szklane Domy 2, o budynek sali sportowej wraz z budową boiska na podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta P22. Modernizacja i estetyzacja przestrzeni publicznej w obrębie Nowohuckiego Centrum Kultury P23. Kwartał Sztukmistrza – zintegrowana rewitalizacja przestrzeni społeczno-kulturalnej w „starej" Nowej Hucie P24. Modernizacja i rozbudowa budynku dawnego kina Światowid na potrzeby Muzeum Nowej Huty P25. Przebudowa budynku Filii Muzeum Nowej Huty przy os. Szkolnym 22 na przestrzeń wystawienniczą, biurową i edukacyjną P26. Modernizacja budynku Teatru Ludowego w celu zwiększenia dostępności dla mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz poszerzenia oferty kulturalnej P27. Remont części pomieszczeń Filii nr 55 os. Teatralne 25, położonej na obszarze rewitalizacji P28. Poprawa jakości oraz zwiększenie dostępności i funkcjonalności przestrzeni Klubu Jędruś i Nowohuckiej Akademii Seniora OKKNH poprzez: przebudowę 1. piętra, nadbudowę 2. piętra budynku, rozbudowę zewnętrznych klatek schodowych, montaż windy oraz udoskonalenie charakterystyki energetycznej

K3.2. Zwiększenie dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami	P29. Remont i modernizacja pływalni MBP Nowa Huta (os. Kolorowe 29B) celem wzrostu atrakcyjności i użyteczności oraz dostosowania obiektu dla osób ze szczególnymi potrzebami P30. Poprawa stanu zagospodarowania podwórka wraz z elewacją podwórzową budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 3 przy ul. Miodowej 36 na podobszarze rewitalizacji Kazimierz-Stradom P31. Przebudowa trybuny w nowoczesny obiekt sportowy w celu zwiększenia dostępności do zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizacji
K3.3. Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzennej obszaru rewitalizacji w celu zwiększenia integracji lokalnej społeczności	P32. Przebudowa boisk i terenów sportowo-rekreacyjnych przy Szkole Podstawowej nr 22 ul. Chmielowskiego 1 P33. Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni przy ul. Stradomskiej 10 (wewnętrznego podwórka/betonowego małego boiska oraz obrzeży zieleni) przez modernizację i stworzenie wielofunkcyjnej przestrzeni dla sportu, aktywnej rekreacji oraz dostępnych usług społecznych dla społeczności lokalnej, w tym szczególnie dzieci i seniorów na podobszarze Kazimierz-Stradom P35. Zakup zestawu koszy ulicznych polimerobetonowych wraz z nakładką zabezpieczającą do selektywnego zbierania odpadów P36. Poprawa stanu zagospodarowania Placu Wolnica P37. Poprawa stanu zagospodarowania smoczego skweru przy ul. Wietora/ul. Skawińskiej P38. Przywrócenie zieleni i utworzenie miejsca odpoczynku na dziedzińcu Muzeum Inżynierii i Techniki zlokalizowanym w sercu zabytkowej dzielnicy Kazimierz
K3.4. Kompleksowa odnowa dziedzictwa kulturowego obszaru rewitalizacji	P39. Remont konserwatorski zabytkowej fasady kościoła pw. św. Teresy od Jezusa i św. Jana od Krzyża Klasztoru Sióstr Karmelitanek Bosych na ul. Kopernika 44 w Krakowie w celu poprawy jego stanu techniczno- estetycznego P40. Remont konserwatorski publicznie dostępnego zabytkowego dziedzińca okalającego Klasztor Sióstr Karmelitanek Bosych i kościół pw. św. Teresy od Jezusa i św. Jana od Krzyża w celu poprawy jego stanu techniczno-estetycznego oraz ułatwienia dostępu osobom z niepełnosprawnościami ruchowymi P41. Kompleksowa modernizacja i renowacja części wspólnych budynku przy ul. Stradomska 10 na podobszarze Kazimierz-Stradom P42. Remont elewacji i dachu budynku Samorządowego Przedszkola nr 90 przy ul. Gurgacza 1 na podobszarze rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła P43. Modernizacja zabytkowego budynku garażu dla autobusów (tzw. budynek G) wchodzącego w skład zespołu

	dawnej zajezdni tramwajowej w celu utworzenia w nim czytelni wraz z miejscem spotkań w centrum Kazimierza P44. Modernizacja terenu wraz z obiektami otaczającymi Hangar Czyżyny mająca na celu nadanie mu nowych funkcji i przywrócenie zdegradowanego obszaru lokalnej społeczności
Elementy wizji odnoszące się do Celu 4: *W wyniku interwencji rewitalizacyjnej nastąpiła poprawa warunków środowiskowych i przyrodniczych obszaru rewitalizacji. Dzięki rozwojowi błękitno-zielonej infrastruktury obszar rewitalizacji zyskał nowe tereny zieleni i zwiększył retencyjność, stając się mniej podatny na zachodzące zmiany klimatyczne. Alternatywna wobec ruchu kołowego mobilność i inne działania doprowadziły do polepszenia jakości powietrza i klimatu akustycznego.*	
Cel 4. Wysokiej jakości środowisko naturalne	
K4.1. Poprawa warunków środowiskowych na obszarze rewitalizacji przez wzmocnienie roli błękitno-zielonej infrastruktury	P45. Poprawa stanu zagospodarowania Parku Planty Nowackiego P46. „Planty Nowohuckie" – rewaloryzacja przestrzeni publicznej wzdłuż zielonych alei w ciągu ul. Mieczysława Boruty – Spiechowicza, Ludźmierskiej, Stefana Żeromskiego, Andrzeja Struga i Władysława Orkana P47. Poprawa stanu zagospodarowania Bulwarów Wiślanych od stopnia wodnego Dąbie do ujścia Rudawy w ramach projektu „Wisła Łączy" P48. Poprawa stanu zagospodarowania Parku Grzegórzeckiego przy ul. Skrzatów P49. Poprawa stanu zagospodarowania Parku Kultury – zagospodarowanie terenu zieleni pomiędzy os. Centrum E a Bp. Padniewskiego P50. Powiększenie Parku Żeromskiego P51. Ochrona zagrożonych siedlisk i gatunków w Parku Starorzecza Wisły w Nowej Hucie dotyczych Łąk Nowohuckich P52. Poprawa stanu zagospodarowania parkingu przy ul. Józefa – przekształcenie parkingu przy ul. Józefa w teren zieleni oraz zastosowanie błękitno-zielonej infrastruktury w celu retencjonowania wody opadowej z pobliskich budynków
K4.2. Polepszenie jakości powietrza i klimatu akustycznego na obszarze rewitalizacji oraz poprawa efektywności energetycznej budynków	P53. Przebudowa torowiska tramwajowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w ciągu ul. Starowiślnej na odcinku od skrzyżowania z ul. Dietla do mostu Powstańców Śląskich celem zmniejszenia ruchu samochodowego" P54. Poprawa stanu zagospodarowania terenów pod estakadami kolejowymi – w ramach projektu Park Kolejowy – etap I – od. ul. Kopernika do ul. Grzegórzeckiej P55. Poprawa stanu zagospodarowania terenów pod estakadami kolejowymi – w ramach projektu Park Kolejowy – etap II – od. ul. Grzegórzeckiej do ul. Miodowej

	P56. Budowa ciągu pieszo-rowerowego wzdłuż linii kolejowej od ul. Grzegórzeckiej do ul. Miodowej pod estakadami kolejowymi P57. Ścieżka przyrodnicza na terenie Łąk Nowohuckich wraz z zagospodarowaniem P58. Superścieżka – al. Powstania Warszawskiego kontynuacja P59. Modernizacja Szkoły Podstawowej nr 80 w Krakowie w celu poprawy efektywności energetycznej P60. Docieplenie budynków Szkół Podstawowych nr 88 (os. Szklane Domy 2) i 91 (os. Handlowe 4) na podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Źródło: opracowanie własne.

W dopełniające się cele zostały wpisane podstawowe i uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne – zgodnie z założeniem, że interwencja powinna mieć zintegrowany charakter. Cele i przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały powiązane również za pomocą odpowiednych wskaźników rezultatu i produktu (w rozdziałach: Przedsięwzięcia rewitalizacyjne, System monitorowania i oceny GPRMK). Wypracowane w taki sposób cele rewitalizacyjne GPRMK wpisują się w wymóg art. 36 ust. 8 pkt 2 ustawy wdrożeniowej, pozwalając uznać niniejszy program rewitalizacji za strategię IIT.

4. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

4.1. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Zgodnie z wymogami art. 15 ust. 1 ustawy o rewitalizacji gminny program rewitalizacji zawiera opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym, złożonym m.in. z listy planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W Załączniku nr 1 zaprezentowano zestawienie przedsięwzięć zgłoszonych w formule otwartego naboru do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa.

Przedstawiona lista projektów jest zgodna z wymogami:

- art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy o rewitalizacji – w zakresie obowiązkowych elementów opisu, z udziałem których zidentyfikowano poszczególne przedsięwzięcia podstawowe oraz
- art. 36 ust. 8 pkt 3 ustawy wdrożeniowej – w zakresie powiązania przedsięwzięć z celami i innymi przedsięwzięciami, a także w kontekście identyfikacji sposobu ich wskazania.

Spełnienie wymogu wynikającego z art. 36 ust. 8 pkt 3 ustawy wdrożeniowej pozwala uznać niniejszy program za strategię IIT. Wielowymiarowe powiązania przedsięwzięć zostały przedstawione w rozdziale dotyczącym mechanizmów służących integrowaniu celów z kierunkami działań oraz przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, a także w rozdziale dotyczącym cech komplementarności wynikających z regulacji GPRMK.

Przedsięwzięcia ujęte w GPRMK były oddolnie identyfikowane w ramach otwartego naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Nabór trwał od 10 do 23 listopada 2023 r. i przebiegał zgodnie z zasadami określonymi w Zarządzeniu Prezydenta Miasta Krakowa nr 3317/2023 z dnia 10 listopada 2023 r. w sprawie ogłoszenia naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych do

Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa[13]. Nabór był skierowany do interesariuszy procesu rewitalizacji w rozumieniu:

- art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, tj.:
  - mieszkańcy obszaru rewitalizacji i pozostali mieszkańcy Krakowa chcący realizować przedsięwzięcie poprzez inicjatywę lokalną,
  - właściciele nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji,
  - partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe),
  - osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki,
  - kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych,
  - podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji, w tym spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, Towarzystwa Budownictwa Społecznego,
  - parki narodowe i krajobrazowe,
  - PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne,
  - inne jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną,
  - szkoły wyższe,
  - przedsiębiorcy,
  - administracja rządowa,
  - komórki i jednostki organizacyjne Miasta Krakowa, ich związki i stowarzyszenia,
  - instytucje kultury;
- oraz art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy wdrożeniowej, w tym:
  - partnerzy społeczno-gospodarczy,
  - podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie,
  - podmioty działające na rzecz ochrony środowiska,
  - podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji.

Założeniem naboru było zebranie propozycji przedsięwzięć przyczyniających się do rozwiązania problemów obszaru rewitalizacji w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej – zdiagnozowanych na etapie ich diagnozy szczegółowej i potwierdzonych podczas warsztatów z interesariuszami procesu.

Zgodnie z Regulaminem naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa[14] celem naboru było wyłonienie przedsięwzięć wpisujących się w cele procesu rewitalizacji miasta, zaplanowanych i możliwych do realizacji przez podmioty je zgłaszające.

[13] https://www.bip.krakow.pl/zarzadzenie/2023/3317/w_sprawie_ogloszenia_naboru_przedsiewziec_rewitalizacyjnych_do_Gminnego_ProgramuRewitalizacji_Miasta_Krakowa.html
[14] https://www.bip.krakow.pl/zarzadzenie/2023/3317/w_sprawie_ogloszenia_naboru_przedsiewziec_rewitalizacyjnych_do_Gminnego_ProgramuRewitalizacji_Miasta_Krakowa.html

W naborze wykorzystano następującą propozycję celów GPRMK:

- Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność (cel 1),
- Zrównoważony rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji (cel 2),
- Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna (cel 3),
- Wysokiej jakości środowisko naturalne (cel 4).

Wymagano również, aby zgłaszane przedsięwzięcie było zaplanowane do realizacji na obszarze rewitalizacji, tj. w granicach podobszarów Kazimierz-Stradom, Grzegórzki-Wesoła oraz „stara" Nowa Huta. Zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy o rewitalizacji dopuszczono możliwość zgłaszania przedsięwzięć realizowanych poza obszarem rewitalizacji, jeżeli wynikało to z ich specyfiki, pod warunkiem przedstawienia szczegółowego uzasadnienia ich wpływu na proces rewitalizacji.

Warunkiem uznania zgłaszanego projektu za przedsięwzięcie rewitalizacyjne była także zbieżność ze zidentyfikowanymi w diagnozie szczegółowej problemami/potrzebami obszaru rewitalizacji, pogrupowanymi dla każdego podobszaru w podziale na sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową. Podmioty zgłaszające przedsięwzięcia w naborze deklarowały w formularzach, które problemy podobszaru zostaną zniwelowane w efekcie realizacji zadania.

Przedsięwzięcia zgłoszone w naborze zostały zweryfikowane przez Komisję ds. kwalifikacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa, powołaną Zarządzeniem nr 3593/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 4 grudnia 2023 r.[15], na zasadach określonych w Regulaminie pracy Komisji ds. kwalifikacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa, stanowiącym załącznik do tego Zarządzenia.

Komisja przeprowadziła ocenę złożonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych na podstawie kryteriów zawartych w Karcie Oceny przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, stanowiącej załącznik nr 5 do Regulaminu naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa[16] (dalej: Karta Oceny).

Na pierwszym etapie dokonywano weryfikacji spełnienia przez fiszkę projektową kryteriów formalnych. Na drugim etapie ocenie merytorycznej podlegały cechy przedsięwzięcia rewitalizacyjnego. Warunkiem pozytywnej oceny merytorycznej przedsięwzięcia rewitalizacyjnego stanowiła odpowiedź twierdząca na minimum 60% kryteriów oceny merytorycznej zawartych w Karcie Oceny, dotyczących danego przedsięwzięcia. Szczegółowe zasady oceny przedsięwzięć rewitalizacyjnych określono w przywołanym Regulaminie pracy Komisji ds. kwalifikacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa.

W efekcie pracy Komisji powstała lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych i pozostałych przedsięwzięć dopuszczalnych, rekomendowanych do ujęcia w GPRMK. Ostateczną decyzję o ujęciu rekomendowanych przez Komisję projektów w GPRMK podjął Prezydent Miasta Krakowa.

Rezultatem przeprowadzonego naboru było łącznie 78 propozycji przedsięwzięć zgłoszonych przez interesariuszy, z czego jedna została wycofana z procedury. Ocenę formalną przeszło pozytywnie 77 przedsięwzięć. W efekcie oceny merytorycznej do ujęcia w GPRMK dopuszczono 60 przedsięwzięć podstawowych i 17 przedsięwzięć uzupełniających,

[15] https://bip.krakow.pl/zarzadzenie/2023/3593/w_sprawie_powolania_Komisji_ds._kwalifikacji_przedsiewziec_rewitalizacyjnych_do_Gminnego_Programu_Rewitalizacji_Miasta_Krakowa.html
[16] https://www.bip.krakow.pl/zarzadzenia/2023/3317/X19UUF9fODUxMjY=/3317_2023_zalaczniki.zip

przeznaczonych do realizacji na podobszarach rewitalizacji lub, w uzasadnionych przypadkach, zlokalizowanych poza obszarem rewitalizacji.

Wszystkie przedsięwzięcia, które zostały ujęte na liście projektów podstawowych, spełniają warunek poprawy dostępności w stosunku do osób, o których mowa w Ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Horyzont czasowy realizacji projektów obejmuje lata 2024-2030, analogicznie do perspektywy obowiązywania GPRMK.

Opisy przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały opracowane na podstawie aktualnego, faktycznego stanu ich przygotowania. W przypadku projektów będących w fazie koncepcyjnej, które np. nie posiadały szczegółowej dokumentacji technicznej, ich opisy zostały ujęte w sposób ogólny, z założeniem ich sprecyzowania na dalszym etapie prac przygotowawczych. Odpowiedzialność za deklaracje dotyczące sposobu realizacji projektów, zakładanych celów, szacowanej wartości i planowanych do wykorzystania źródeł finansowania, jest każdorazowo przypisywana podmiotom zgłaszającym.

W zakresie wartości przedsięwzięć i typu ich finansowania zapisy GPRMK nie definiują ostatecznie rodzaju i źródła finansowania, ponieważ będą one określane każdorazowo przez wnioskodawcę na etapie tworzenia dokumentacji technicznej i analiz finansowych, wykonywanych na potrzeby aplikowania o zewnętrzne finansowanie.

W odniesieniu do planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych należy zwrócić uwagę, że przy ich projektowaniu i realizacji powinno się uwzględniać:

- obowiązujące przepisy prawa z zakresu ochrony przeciwpożarowej, odnoszące się do przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę i tworzenia dróg przeciwpożarowych[17];
- „Standardy Dostępności dla Gminy Miejskiej Kraków", wprowadzone Zarządzeniem Nr 1163/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 28 kwietnia 2023 r.[18];
- obowiązujące przepisy prawa dotyczące ochrony przyrody, w tym ochrony gatunkowej[19].

Ponadto wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych planowanych do realizacji w granicach wyznaczonych obszarów usuwisk oraz terenów położonych w ich bezpośrednim sąsiedztwie powinno zostać poprzedzone analizą zagrożeń[20].

Zestawienie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w układzie celów GPRMK przedstawiono w Załączniku nr 1 do GPRMK.

4.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W tabeli poniżej zaprezentowano zbiorcze zestawienie przedsięwzięć uzupełniających, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. b ustawy o rewitalizacji. Projekty te w mniejszym stopniu oddziałują na obszar rewitalizacji, ale są istotne, ponieważ uzupełniają bądź wzmacniają działania podstawowe na obszarze rewitalizacji. Projekty uzupełniające są spójne z celami i kierunkami GPRMK i pozytywnie wpływają na obszar objęty procesem rewitalizacji.

[17] zgodnie z opinią do projektu GPRMK wydaną przez Komendanta Miejskiego Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie
[18] zgodnie z opinią do projektu GPRMK wydaną przez Zarząd Dróg Miasta Krakowa
[19] zgodnie z opiniami do projektu GPRMK wydanymi przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie
[20] w oparciu o opinię Geologa Powiatowego

Ich realizacja przyczyni się do lepszej integracji działań rewitalizacyjnych realizowanych na poszczególnych podobszarach.

Projekty te zostały zgłoszone do GPRMK w ramach otwartego naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Lista projektów uzupełniających powstała ze zgłoszonych propozycji, które uzyskały 60% pozytywnych odpowiedzi na etapie oceny kryteriów merytorycznych, ale nie mogły według komisji zostać zaliczone do projektów podstawowych. Przedsięwzięcia te były nierzadko opisane w dość ogólny sposób lub miały koncepcyjny charakter. W ten sposób do GPRMK trafiły wszystkie propozycje przedsięwzięć zgłoszonych w otwartym naborze (z wyłączeniem wycofanej) – zarówno te o dużym oddziaływaniu na proces rewitalizacji (lista projektów podstawowych), jak i o mniejszym (projekty uzupełniające, dopuszczalne).

Poniżej w tabeli zaprezentowano wykaz przedsięwzięć uzupełniających (dopuszczalnych) realizujących kierunki działań GPRMK.

W odniesieniu do planowanych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych należy zwrócić uwagę, że przy ich projektowaniu i realizacji powinno się uwzględniać:

- obowiązujące przepisy prawa z zakresu ochrony przeciwpożarowej, odnoszące się do przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę i tworzenia dróg przeciwpożarowych[21];
- „Standardy Dostępności dla Gminy Miejskiej Kraków", wprowadzone Zarządzeniem Nr 1163/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 28 kwietnia 2023 r.[22];
- obowiązujące przepisy prawa dotyczące ochrony przyrody, w tym ochrony gatunkowej[23].

Ponadto wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych planowanych do realizacji w granicach wyznaczonych obszarów usuwisk oraz terenów położonych w ich bezpośrednim sąsiedztwie powinno zostać poprzedzone analizą zagrożeń[24].

[21] zgodnie z opinią do projektu GPRMK wydaną przez Komendanta Miejskiego Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie
[22] zgodnie z opinią do projektu GPRMK wydaną przez Zarząd Dróg Miasta Krakowa
[23] zgodnie z opiniami do projektu GPRMK wydanymi przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie
[24] w oparciu o opinię Geologa Powiatowego

Tabela 6 Wykaz pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPRMK

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Opis przedsięwzięcia	Cel i kierunek działania	Czas trwania przedsięwzięcia	Szacunkowy koszt i potencjalne źródła finansowania
U61	Akademia Pozytywnej Zmiany	Fundacja Freedom Space	Głównym celem przedsięwzięcia jest poprawa sytuacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznych, w tym z doświadczeniem uchodźczym, zwiększenie aktywności społecznej oraz przeciwdziałanie marginalizacji mieszkańców **podobszaru „stara" Nowa Huta.** Projekt zakłada stworzenie bezpiecznej przestrzeni, w której osoby zagrożone wykluczeniem, w tym także z doświadczeniem uchodźczym, będą mogły integrować się z lokalną społecznością, otrzymywać wsparcie i rozwijać swoje umiejętności. W ramach przedsięwzięcia powstanie włączające miejsce, w którym będą organizowane zajęcia dla grupy docelowej (m.in. edukacyjne, szkoleniowe, kursowe, językowe, kulturalne). Istotną część mają stanowić interwencje na rzecz wzrostu przedsiębiorczości i wzmacniania odporności psychicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji. Przedsięwzięcie poprzez dążenie do budowy modelowego systemu reintegracji społecznej przyczyni się do podniesienia	Cel 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność K1.1. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji	2024-2030	2 610 000,00 zł (FEM 2021-2027; budżet miasta, środki prywatne)

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Opis przedsięwzięcia	Cel i kierunek działania	Czas trwania przedsięwzięcia	Szacunkowy koszt i potencjalne źródła finansowania
			jakości życia i do wzrostu lokalnego kapitału społecznego.			
U62	Espace Józef	Józef IV Sp. z o.o.	Głównym celem przedsięwzięcia jest wielopokoleniowa aktywizacja społeczna mieszkańców **podobszaru Kazimierz-Stradom**. Przedsięwzięcie zakłada utworzenie stacjonarnego miejsca spotkań poświęconego sztuce, kulturze i edukacji, w którym cyklicznie będą organizowane wydarzenia: spotkania, warsztaty oraz wystawy artystów z Kazimierza i innych (z Francji, Haiti czy Quebecu). Nowa przestrzeń kulturalna będzie wykorzystywała synergię we współpracy z mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi, jednostkami miejskimi i innymi interesariuszami obszaru rewitalizacji.	Cel 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność K1.2. Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców obszaru rewitalizacji	2025-2026	150 000,00 zł (środki prywatne, fundusze zewnętrzne)
U63	Utworzenie Centrum Wielkoskalowych Plenerowych Wydarzeń Kulturalnych „Błonia 2.0”	Kraków Nowa Huta Przyszłości S.A.	Głównym celem przedsięwzięcia jest aktywizacja i integracja mieszkańców **podobszaru „stara” Nowa Huta** przez utworzenie Centrum Wielkoskalowych Plenerowych Wydarzeń Kulturalnych „Błonia 2.0” służącego prowadzeniu działalności kulturalno-rekreacyjno-	Cel 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność K1.2. Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców	2024–2030	48 000 000,00 zł (FEM 2021-2027; środki prywatne)

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Opis przedsięwzięcia	Cel i kierunek działania	Czas trwania przedsięwzięcia	Szacunkowy koszt i potencjalne źródła finansowania
			sportowej przez interesariuszy obszaru rewitalizacji. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do poprawy dostępności infrastruktury wykorzystywanej w celach kulturowych i sportowo-rekreacyjnych oraz znacząco wpłynie na rozszerzenie oferty kulturalno-rekreacyjno-sportowej podobszaru rewitalizacji. Interwencja posłuży ożywieniu gospodarczemu poprzez utworzenie nowych miejsc pracy związanych z branżą przemysłu kreatywnego i branż pokrewnych. Przedsięwzięcie obejmuje kompleksowe zagospodarowanie terenu dla stworzenia obszaru przyjaznego mieszkańcom, pozwalającego na bezpieczny i atrakcyjny wypoczynek i rekreację. Zakres prac obejmuje rozwiązania budowlane (realizacja zabudowy kubaturowej), infrastrukturalne i urządzeniowe (np. infokioski zasilane energią słoneczną, stojaki rowerowe czy stacje ładowania pojazdów elektrycznych). Obszar wzbogacą przestrzenie publiczne: skate park, plac zabaw, boisko wielofunkcyjne, przestrzenie pod scenę plenerową oraz tereny zieleni (roślinność niska, średnia	obszaru rewitalizacji		

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Opis przedsięwzięcia	Cel i kierunek działania	Czas trwania przedsięwzięcia	Szacunkowy koszt i potencjalne źródła finansowania
			i wysoka). Przedsięwzięcie o znaczeniu ogólnomiejskim, mające wpływ na wszystkie trzy podobszary rewitalizacji.			
U64	Budowa Parku Edukacyjnego „Branice”	Kraków Nowa Huta Przyszłości S.A.	Głównym celem przedsięwzięcia jest wzmocnienie więzi społecznych wśród mieszkańców **podobszaru „stara” Nowa Huta** za sprawą utworzenia Parku Edukacyjnego „Branice” – nowego miejsca na mapie Krakowa poświęconego kulturze. Działalność parku przyczyni się do wzmocnienia tożsamości lokalnej przez ochronę lokalnego i regionalnego dziedzictwa kulturowego. Przedsięwzięcie jest jednym z elementów zadania inwestycyjnego Centrum Rekreacji i Wypoczynku „Przylasek Rusiecki”. Park to docelowo przestrzeń skansenu budownictwa drewnianego, w którym znajdą się historyczne zabudowania i zagrody przeniesione z okolicznych i dawnych podkrakowskich wsi, prezentujące dziedzictwo grupy etnograficznej Krakowiaków Zachodnich, a także nowoczesny budynek o funkcji edukacyjnej i wystawienniczej. Dzięki powstałej infrastrukturze możliwe będzie uczestnictwo mieszkańców w wydarzeniach kulturalnych i alternatywnych formach edukacji	Cel 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność K1.2. Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców obszaru rewitalizacji	2024–2030	60 000 000,00 zł (FEM 2021-2027; budżet miasta, inne – GDDKiA)

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Opis przedsięwzięcia	Cel i kierunek działania	Czas trwania przedsięwzięcia	Szacunkowy koszt i potencjalne źródła finansowania
			związanych z dziedzictwem kulturowym regionu, w wystawach poświęconych tożsamości kulturalnej, a także w spotkaniach warsztatowych dotyczących dawnych zwyczajów i funkcjonowania wsi, stanowiących podwaliny współczesnej Nowej Huty. W ramach interwencji planowane jest aktywne włączanie mieszkańców podobszaru w powstanie ekspozycji i zaangażowanie przedsiębiorstw ekonomii społecznej i organizacji pozarządowych. Przedsięwzięcie o znaczeniu ogólnomiejskim, mające wpływ na wszystkie trzy podobszary rewitalizacji.			
U65	Modernizacja połączona z adaptacją powierzchni w budynku przy ul. Stradomskiej 10 do działań integracyjno-edukacyjnych w tym szczególnie utworzenia dwóch centrów społecznych	Samodzielne Koło Terenowe nr 64 Społecznego Towarzystwa Oświatowego	Głównym celem przedsięwzięcia jest rozbudowa i polepszenie jakości infrastruktury społecznej (edukacyjnej) **na podobszarze Kazimierz-Stradom.** Interwencja rewitalizacyjna skupia się na modernizacji połączonej z adaptacją budynku ZSO im. J. Słowackiego STO, położonego przy ul. Stradomskiej 10, do możliwości prowadzenia działań integracyjno-edukacyjnych za sprawą utworzenia dwóch centrów społecznych	Cel 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność K1.2. Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców obszaru rewitalizacji	2025-2027	1 900 000,00 zł (FEM 2021-2027; środki prywatne, inne – Fundusz Dostępności)

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Opis przedsięwzięcia	Cel i kierunek działania	Czas trwania przedsięwzięcia	Szacunkowy koszt i potencjalne źródła finansowania
	skoncentrowanych wokół idei debat oksfordzkich oraz mediacji uczniowskich w podobszarze Kazimierz Stradom		skoncentrowanych wokół idei debat oksfordzkich i mediacji uczniowskich. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do poprawy warunków edukacyjnych, rozwoju działalności edukacyjnej, kulturalnej i społecznej, wzmocnienia włączenia społecznego dzieci i młodzieży, a także do integracji wspólnot lokalnych z podobszaru.			
U66	Modernizacja i adaptacja budynku położonego przy ul. Krakowskiej 29 w Krakowie na centrum edukacji i kultywowania tradycji rzemiosła miejskiego	Gmina Miejska Kraków, Zarząd Budynków Komunalnych w Krakowie	Głównym celem przedsięwzięcia jest ochrona i zarządzanie niematerialnym dziedzictwem kulturowym podnoszącym potencjał gospodarczy **podobszaru Kazimierz-Stradom**. Realizacja przedsięwzięcia opiera się na koncepcji stworzenia centrum edukacji i kultywowania tradycji rzemiosła miejskiego – „Domu rzemiosła". W nowej instytucji oferowane będą kursy i szkolenia dotyczące zawodów tradycyjnych. Interwencja, wpisując się w kontekst kulturowy Kazimierza, tradycyjnie związanego z rzemiosłem, ma służyć włączeniu lokalnych rzemieślników w działalność centrum. Wdrożenie projektu przyczyni się również do	Cel 2. Zrównoważony rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji K2.1. Rozwój przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji	2026-2030	100 000 000,00 zł (FEM 2021-2027, budżet miasta, Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa)

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Opis przedsięwzięcia	Cel i kierunek działania	Czas trwania przedsięwzięcia	Szacunkowy koszt i potencjalne źródła finansowania
			wzbogacenia ul. Krakowskiej o nowe sfery funkcjonalne.			
U67	Przebudowa budynku Hali Sportowej AWF w Krakowie przy ul. Śniadeckich 12B, Kraków w zakresie dostosowania do funkcji wystawienniczo-dydaktycznej, obowiązujących przepisów techniczno-budowlanych i przeciwpożarowych oraz wykonania termomodernizacji	Akademia Kultury Fizycznej im. Bronisława Czecha w Krakowie	Głównym celem projektu jest kompleksowa modernizacja budynku publicznego położonego na **podobszarze Grzegórzki-Wesoła** wraz z jego częściową adaptacją do funkcji kulturalnej i edukacyjnej. Przedsięwzięcie polega na stworzeniu ogólnodostępnej przestrzeni wystawienniczo-dydaktycznej, przystosowanej dla osób z niepełnosprawnościami, wspomagającej integrację społeczną oraz rozwój naukowy i twórczy jej użytkowników. Budynek zostanie poddany gruntownej modernizacji, w tym termomodernizacji z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, paneli fotowoltaicznych. Zostaną wykonane nowe instalacje techniczne, zgodnie z obowiązującymi przepisami przeciwpożarowymi. Otaczający teren ulegnie rekultywacji – zostanie przeprowadzony remont chodników i dróg dojazdowych, wykonana pielęgnacja zieleni istniejącej uzupełnionej o nowe nasadzenia, wprowadzone elementy małej architektury.	Cel 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna K3.1. Rozbudowa i polepszenie jakości infrastruktury społecznej obszaru rewitalizacji	2026-2027	15 000 000,00 zł (FEM 2021-2027, środki własne AWF, WFOŚiGW, PFRON)

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Opis przedsięwzięcia	Cel i kierunek działania	Czas trwania przedsięwzięcia	Szacunkowy koszt i potencjalne źródła finansowania
U68	Przebudowa obiektów na terenie KS Wanda przy ul. Bulwarowej w Krakowie	Gmina Miejska Kraków, Zarząd Infrastruktury Sportowej	Głównym celem przedsięwzięcia jest rozbudowa i polepszenie jakości infrastruktury sportowo-rekreacyjnej służącej mieszkańcom miasta, w tym mieszkańcom obszaru rewitalizacji. Projekt dotyczy przebudowy obiektów miejskiej infrastruktury sportowej zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie **podobszaru rewitalizacji „stara" Nowa Huta**. W wyniku realizacji przedsięwzięcia powstanie przyjazna i funkcjonalna przestrzeń sportowo-rekreacyjna sprzyjająca aktywnemu spędzaniu czasu wolnego na świeżym powietrzu oraz pozwalająca na międzypokoleniową integrację społeczną. Dzięki interwencji rewitalizacyjnej na terenie kompleksu sportowego powstanie przestrzeń związana z obsługą obiektów sportowych (m.in. gastronomiczna), która będzie wykorzystywana do prowadzenia działalności gospodarczej towarzyszącej dominującej funkcji sportowej obszaru. W wyniku wdrożenie projektu polepszy się także estetyka terenu KS Wanda.	Cel 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna K3.1. Rozbudowa i polepszenie jakości infrastruktury społecznej obszaru rewitalizacji	2025-2027	26 000 000,00 zł (budżet miasta)
U69	Budowa hali sportowej wraz z rewitalizacją	Gmina Miejska Kraków, Zarząd	Głównym celem przedsięwzięcia jest powstanie wysokiej jakości infrastruktury sportowo-rekreacyjnej służącej	Cel 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna	2025-2027	61 555 484,00 zł (budżet miasta, MSiT)

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Opis przedsięwzięcia	Cel i kierunek działania	Czas trwania przedsięwzięcia	Szacunkowy koszt i potencjalne źródła finansowania
	terenu KS Wanda przy ul. Odmogile 1B w Krakowie	Infrastruktury Sportowej	mieszkańcom **podobszaru „stara" Nowa Huta**. Projekt dotyczy budowy infrastruktury sportowej zlokalizowanej w bezpośrednim sąsiedztwie podobszaru rewitalizacji wraz z modernizacją terenu towarzyszącego urządzeniem sportowym. W wyniku realizacji powstanie przyjazna i funkcjonalna przestrzeń sportowo-rekreacyjna sprzyjająca aktywnemu spędzaniu czasu wolnego na świeżym powietrzu i pozwalająca na międzypokoleniową integrację społeczną mieszkańców podobszaru. Dzięki interwencji na terenie kompleksu sportowego powstanie nowoczesna hala sportowa, która będzie stanowiła bazę dla uprawiania sportu profesjonalnie (siatkówka, koszykówka, futsal) i rekreacyjnie, polepszy się także estetyka terenu KS Wanda. Projektowane jest zagospodarowanie placu manewrowego klubu – stworzenie komfortowej przestrzeni zewnętrznej przeznaczonej dla różnych użytkowników ruchu, wyposażonej w obiekty małej architektury, dodatkowe boisko i zieleń towarzyszącą.	przestrzeń i infrastruktura społeczna K3.1. Rozbudowa i polepszenie jakości infrastruktury społecznej obszaru rewitalizacji		

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Opis przedsięwzięcia	Cel i kierunek działania	Czas trwania przedsięwzięcia	Szacunkowy koszt i potencjalne źródła finansowania
U70	Przebudowa obiektów KS Hutnik w Krakowie przy ul. Ptaszyckiego 4	Gmina Miejska Kraków, Zarząd Infrastruktury Sportowej	Głównym celem przedsięwzięcia jest rozbudowa i polepszenie jakości infrastruktury sportowo-rekreacyjnej służącej mieszkańcom **podobszaru „stara" Nowa Huta**. Projekt dotyczy przebudowy istniejących obiektów infrastruktury sportowej zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie podobszaru rewitalizacji. W wyniku przedsięwzięcia powstanie przyjazna i funkcjonalna przestrzeń sportowo-rekreacyjna sprzyjająca aktywnemu spędzaniu czasu wolnego na świeżym powietrzu i pozwalająca na międzypokoleniową integrację społeczną mieszkańców. Dzięki interwencji na terenie kompleksu sportowego powstanie przestrzeń związana z obsługą obiektów sportowych (m.in. zaplecze sanitarne, strefa zarządzania klubem, strefa rodzinna), a także przestrzeń, która będzie wykorzystywana do prowadzenia działalności gospodarczej (sklepik klubowy, muzeum klubu, pomieszczenia gastronomiczne, siłownia, niewielkie sklepy). Koncepcja zakłada konieczność uwzględnienia, na dalszym etapie prac projektowych, rozwiązań mających wpływ na pasywność obiektu i ochronę	Cel 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna K3.1. Rozbudowa i polepszenie jakości infrastruktury społecznej obszaru rewitalizacji	2024-2025	3 000 000,00 zł (budżet miasta)

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Opis przedsięwzięcia	Cel i kierunek działania	Czas trwania przedsięwzięcia	Szacunkowy koszt i potencjalne źródła finansowania
			środowiska przyrodniczego poprzez zastosowanie m.in. fotowoltaiki, pomp ciepła i zbiornika retencyjnego.			
U71	Adaptacja zaniedbanego terenu zieleni połączona z remontem istniejącego parkingu zlokalizowanego przed budynkiem MBP Nowa Huta na os. Kolorowym 29 B	Krakowski Szkolny Ośrodek Sportowy im. „Szarych Szeregów”	Głównym celem inwestycji jest podniesienie funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej **podobszaru „stara Nowa Huta”**. Przedsięwzięcie obejmuje modernizację terenu zieleni i remont parkingu naziemnego. Projekt przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa przy wjeździe na teren ośrodka np. busów, autokarów, pojazdów do przewożenia osób z niepełnosprawnościami. Otaczający teren zielony zostanie przystosowany do potrzeb mieszkańców podobszaru w zakresie rekreacji i wypoczynku. Planowane jest uporządkowanie zieleni, nasadzenia roślinności niskopiennej, zainstalowanie dodatkowych ławek parkowych i stojaków na rowery	Cel 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna K3.2. Zwiększenie dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami	2025-2026	160 000,00 zł (budżet miasta)
U72	Zwiększenie atrakcyjności obszaru ul. Grzegórzeckiej oraz Dietla na odcinku od ul.	Zarząd Dróg Miasta Krakowa	Głównym celem jest podniesienie funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej, w szczególności infrastruktury komunikacyjnej, **podobszaru rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła**. Zakres przedsięwzięcia obejmuje zagospodarowanie terenu, polegające na	Cel 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna	2025-2027	44 760 000,00 zł (budżet miasta, fundusze zewnętrzne)

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Opis przedsięwzięcia	Cel i kierunek działania	Czas trwania przedsięwzięcia	Szacunkowy koszt i potencjalne źródła finansowania
	Wielopole do ul. św. Łazarza		kompleksowej przebudowie układu drogowo-torowego i stworzeniu miejsc parkingowych dla samochodów osobowych (w tym przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnościami), urządzeń wodnych wraz z niezbędną infrastrukturą i obiektów małej architektury (m.in. ławek, koszy na śmieci, stojaków rowerowych). Modernizacja przyczyni się do wzrostu dostępności i jakości przestrzeni wspólnych przeznaczonych dla społeczności lokalnej podobszaru. Teren zostanie przystosowany do potrzeb mieszkańców w zakresie spędzania wolnego czasu, rekreacji i wypoczynku. Przedsięwzięcie wymaga zintegrowania na etapie realizacji z uzupełniającym je przedsięwzięciem nr P54 „Poprawa stanu zagospodarowania terenów pod estakadami kolejowymi – w ramach projektu Park Kolejowy - etap I - od. ul. Kopernika do ul. Grzegórzeckiej”, poprzez co najmniej wzajemne konsultacje sposobu wdrożenia projektów przez ich realizatorów.	K3.3. Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzennej obszaru rewitalizacji w celu zwiększenia integracji lokalnej społeczności		
U73	Przebudowa Placu Nowego celem zwiększenia	Zarząd Dróg Miasta Krakowa	Głównym celem jest podniesienie funkcjonalności, bezpieczeństwa i atrakcyjności przestrzeni publicznej –	Cel 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna	2025-2027	12 425 000,00 zł (budżet miasta,

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Opis przedsięwzięcia	Cel i kierunek działania	Czas trwania przedsięwzięcia	Szacunkowy koszt i potencjalne źródła finansowania
	atrakcyjności obszaru		infrastruktury komunikacyjnej **podobszaru Kazimierz-Stradom**. Projekt dotyczy modernizacji Placu Nowego w Krakowie, polegającej na przebudowie układu drogowego wraz z chodnikami i infrastrukturą towarzyszącą oraz realizacji nasadzeń roślinnych. Rozwiązania pozwolą na uspokojenie ruchu oraz – przede wszystkim – przyczynią się do poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu z podobszaru. Towarzyszyć im będą pozytywne zmiany przestrzenne odnoszące się do wzrostu walorów estetycznych placu.	przestrzeń i infrastruktura społeczna K3.3. Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzennej obszaru rewitalizacji w celu zwiększenia integracji lokalnej społeczności		fundusze zewnętrzne)
U74	Usuwanie pseudograffiti na elewacjach budynków w obrębie podobszaru Grzegórzki- Wesoła i elewacjach kamienic podobszaru Kazimierz-Stradom w celu poprawy estetyki przestrzeni publicznych	Firma Konserwatorska Piotr Białko Zabytki Malarstwa, Rzeźby, Architektury Sp. z o.o.	Głównym celem przedsięwzięcia jest poprawa estetyki przestrzeni publicznych znajdujących się na **podobszarach Kazimierz-Stradom i Grzegórzki-Wesoła**, w tym wzmocnienie potencjału pl. Wolnica i pl. Nowego. Interwencja ma też na celu przywrócenie nieruchomościom miejskim ich utraconej wartości przy wykorzystaniu środków zapewniających ochronę środowiska i ochronę zastanego dziedzictwa kulturowego. Do usuwania wtórnych zmian obecnych na elewacjach budynków	Cel 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna K3.4. Kompleksowa odnowa dziedzictwa kulturowego obszaru rewitalizacji	2025-2028	1 291 500,00 zł (FEM 2021-2027, środki prywatne)

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Opis przedsięwzięcia	Cel i kierunek działania	Czas trwania przedsięwzięcia	Szacunkowy koszt i potencjalne źródła finansowania
			zlokalizowanych w podobszarze zostanie wykorzystany nieinwazyjny laser. Projekt odpowiada na zdiagnozowany na obszarze rewitalizacji problem obniżenia jakości i estetycznych wartości części tkanki architektonicznej, spowodowanej występowaniem „pseudograffiti" na elewacjach niektórych kamienic.			
U75	Zaprojektowanie i budowa Parku Rzecznego Przylasek Rusiecki	Kraków Nowa Huta Przyszłości S.A.	Głównym celem przedsięwzięcia jest stworzenie przyjaznej, bezpiecznej, zielonej i wielofunkcyjnej przestrzeni publicznej z wykorzystaniem rozwiązań proekologicznych w bliskiej odległości od **podobszaru „stara" Nowa Huta**. Projekt skoncentrowany jest na wzmocnieniu, odbudowie i ochronie bioróżnorodności, a także na wdrażaniu energooszczędnych technologii. Przedsięwzięcie jest jednym z elementów zadania inwestycyjnego „Centrum Rekreacji i Wypoczynku »Przylasek Rusiecki«". Polega na utworzeniu miejskiego parku rzecznego – atrakcyjnego miejsca wypoczynku. W wyniku interwencji powstanie przestrzeń pełniąca funkcje wypoczynkowe. W parku rzecznym przewidziano zorganizowanie tras	Cel 4. Wysokiej jakości środowisko naturalne K4.1. Poprawa warunków środowiskowych na obszarze rewitalizacji przez wzmocnienie roli błękitno-zielonej infrastruktury	2024–2030	92 000 000,00 zł (FEM 2021-2027, środki prywatne)

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Opis przedsięwzięcia	Cel i kierunek działania	Czas trwania przedsięwzięcia	Szacunkowy koszt i potencjalne źródła finansowania
			spacerowych i rowerowych, w tym ścieżek zdrowia i ścieżek edukacyjnych, dostosowanych również dla osób z niepełnosprawnościami. W ramach przedsięwzięcia planowane są także prace związane z pielęgnacją istniejącej zieleni i wykonanie dodatkowych nasadzeń. Dzięki realizacji projektu mieszkańcy podobszaru uzyskają możliwość wypoczynku na łonie natury, pośród zieleni i akwenów wodnych. Miejsce to pozwoli na organizację różnego rodzaju aktywności dla różnych grup wiekowych, w tym np. na prowadzenie zajęć z zakresu edukacji przyrodniczej, czy organizację zajęć ruchowych dla seniorów. Park rzeczny przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności zamieszkania w „starej" Nowej Hucie - dzięki wzmocnieniu roli błękitno-zielonej infrastruktury i poprzez bezpośrednią poprawę warunków środowiskowych. Z uwagi na skalę przedsięwzięcia (ponad 100 ha) i wyraźnie formułowane oczekiwania społeczne Park Rzeczny Przylasek Rusiecki będzie służył mieszkańcom wszystkich trzech podobszarów rewitalizacji.			

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Opis przedsięwzięcia	Cel i kierunek działania	Czas trwania przedsięwzięcia	Szacunkowy koszt i potencjalne źródła finansowania
U76	Poprawa jakości powietrza poprzez realizację proekologicznych przedsięwzięć	Wydział Środowiska, Klimatu i Powietrza Urzędu Miasta Krakowa	Głównym celem przedsięwzięcia jest poprawa warunków środowiskowych, w szczególności jakości powietrza, **obszaru rewitalizacji – podobszarów „stara" Nowa Huta, Kazimierz-Stradom i Grzegórzki-Wesoła** –poprzez realizację przedsięwzięć proekologicznych. Projekt dotyczy dofinansowania realizacji w budynkach mieszkalnych inwestycji instalacji odnawialnych źródeł energii, termomodernizacji, wymiany źródeł grzewczych niespełniających standardów niskoemisyjnych oraz mikroretencji wód opadowych i roztopowych. Przedsięwzięcie przyczyni się do redukcji zanieczyszczeń środowiska, poprawy jego stanu i polepszenia jakości życia w mieście, także przez eliminowanie ubóstwa energetycznego na terenach objętych rewitalizacją.	Cel 4. Wysokiej jakości środowisko naturalne K4.2. Polepszenie jakości powietrza i klimatu akustycznego na obszarze rewitalizacji oraz poprawa efektywności energetycznej budynków	2025-2030	28 395 000,00 zł (FEM 2021-2027, FEnIKS, Program Ciepłe Mieszkanie)
U77	Park Liniowy Olsza-Grzegórzki	Stowarzyszenie „Zielone Grzegórzki"	Głównym celem projektu jest poprawa warunków środowiskowych, wpływających na jakość życia mieszkańców przez wzmocnienie roli błękitno-zielonej infrastruktury na **podobszarze Grzegórzki-Wesoła**. Realizacja przedsięwzięcia koncentruje się na utworzeniu funkcjonalnej, estetycznej i	Cel 4. Wysokiej jakości środowisko naturalne K4.1. Poprawa warunków środowiskowych na obszarze rewitalizacji przez	2025-2030	22 420 000,00 zł (FEM 2021-2027, budżet miasta)

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Opis przedsięwzięcia	Cel i kierunek działania	Czas trwania przedsięwzięcia	Szacunkowy koszt i potencjalne źródła finansowania
			bezpiecznej zielonej przestrzeni publicznej integrującej lokalne społeczności. Zakłada budowę parku liniowego o długości około 5 km, który przyczyni się do harmonizacji struktury funkcjonalnej i przestrzennej terenów mieszkaniowych. Interwencja jest odpowiedzią na zmieniające się potrzeby i aspiracje mieszkańców, w szczególności dotyczące poprawy dostępności terenów przyrodniczych. Projekt ma służyć ochronie wartości ekologicznych Doliny Białuchy.	wzmocnienie roli błękitno-zielonej infrastruktury		

Źródło: opracowanie własne.

5. Szacunkowe ramy finansowe GPRMK

Podstawowymi źródłami finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaplanowanych w GPRMK są środki publiczne pochodzące z budżetu gminy, uzupełnione środkami zewnętrznymi w postaci funduszy UE, środków krajowych i środków prywatnych.

Ponieważ fundusze i programy UE funkcjonują zgodnie z zasadą dodatkowości, dofinansowanie w ramach UE może stanowić jedynie dodatek do innych środków przeznaczonych na dane przedsięwzięcie. Na etapie opracowywania GPRMK, w szczególności na etapie otwartego naboru projektów rewitalizacyjnych, kształtowały się niektóre założenia dokumentów programowych związanych z perspektywą finansową UE 2021-2027. GPRMK przewiduje więc możliwość weryfikacji zakładanych pierwotnie źródeł finansowania projektów, w ramach jego cyklicznej oceny aktualności i stopnia realizacji.

Identyfikacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych w GPRMK umożliwia m.in. pozyskiwanie środków zewnętrznych na ich realizację. W związku z tym kluczowym obowiązkiem realizatorów działań będzie aplikowanie o pozyskanie dofinansowania na poszczególne projekty w celu zwiększenia efektywności procesu rewitalizacji.

Powodzenie procesu rewitalizacji zależy także od poziomu zróżnicowania źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, dlatego niezbędne jest włączenie projektów zewnętrznych interesariuszy, korzystających z różnorodnych funduszy i grantów. Z uwagi na to, że zasada partnerstwa i partycypacji w procesie rewitalizacji oznacza realną współpracę między jednostką samorządu terytorialnego a podmiotami spoza sektora finansów publicznych, np. lokalnymi organizacjami pozarządowymi, przedsięwzięcia rewitalizacyjne powinny być finansowane również przez sektor prywatny. Udział środków sektora prywatnego umożliwia uzupełnienie braków finansowych w wykonalności gminnego programu rewitalizacji i zmniejsza zaangażowanie środków publicznych miasta.

W GPRMK założono następujące źródła finansowania:

- środki publiczne pochodzące z budżetu Miasta Krakowa,
- środki pochodzące z funduszy polityki spójności (m.in. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus), dostępne w ramach:
    - programów krajowych takich, jak:
        - Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS),
        - Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS),
        - Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej (Interreg);
    - programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (FEM 2021-2027);
- środki pochodzące z innych krajowych źródeł i programów takich, jak:
    - Fundusz Dostępności,
    - Rządowy Program Odbudowy Zabytów,
    - Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO),
    - programy Banku Gospodarstwa Krajowego,
    - program Maluch+ realizowany przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej (MRiPS),
    - programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (MKiDN) – m.in. Infrastruktura Kultury oraz Wspieranie działań muzealnych,
    - programy Ministerstwa Sportu i Turystyki (MSiT) – m.in. Sportowa Polska,
    - programy Narodowego Centrum Kultury (NCK),

    - programy Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
    - Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa (NFRZK),
    - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON),
- inne dostępne środki krajowe;
- środki prywatne interesariuszy, którzy zgłosili swoje projekty do ujęcia w GPRMK.

Środki na realizację przedsięwzięć gminy zostaną zabezpieczone w corocznym budżecie Miasta Krakowa i w Wieloletniej Prognozie Finansowej – w odniesieniu do przedsięwzięć wieloletnich, zgodnie z wymogami art. 21 ustawy o rewitalizacji.

Łączna wartość przedsięwzięć rewitalizacyjnych objętych zapisami GPRMK wynosi ponad 1,1 mld zł. Zakładane do pozyskania dofinansowanie w ramach programów i funduszy UE wynosi ponad 530 mln zł, natomiast w ramach funduszy krajowych prawie 58 mln zł. Możliwość realizacji zaplanowanych przedsięwzięć wymaga zabezpieczania środków publicznych w ramach budżetu Miasta Krakowa w wysokości blisko 550 mln zł. Środki prywatne stanowią niecałe 25 mln zł. Poniżej przedstawione zostało zestawienie szacowanych wartości przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w GPRMK.

Tabela 7. Szacunkowe ramy finansowe GPRMK z podziałem na źródła finansowania [zł]

Rodzaj przedsięwzięć	Szacunkowa wartość przedsięwzięć	Wkład własny finansowany ze środków prywatnych	Wkład własny finansowany ze środków JST	Wkład własny z innych krajowych środków publicznych	Dofinansowanie w ramach funduszy i programów UE
Cel 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność					
Przedsięwzięcia podstawowe	70 511 321,00	750 000,00	66 211 321,00	1 500 000,00	2 050 000,00
Przedsięwzięcia uzupełniające	112 660 000,00	7 899 000,00	9 000 000,00	0,00	95 761 000,00
Cel 2. Zrównoważony rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji					
Przedsięwzięcia podstawowe	3 460 000,00	1 400 000,00	660 000,00	0,00	1 400 000,00
Przedsięwzięcia uzupełniające	100 000 000,00	0,00	15 000 000,00	0,00	85 000 000,00
Cel 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna					
Przedsięwzięcia podstawowe	309 449 256,55	857 250,00	161 156 343,26	19 501 483,62	127 934 179,67
Przedsięwzięcia uzupełniające	164 191 984,00	193 725,00	113 160 242,00	36 990 242,00	13 847 775,00
Cel 4. Wysokiej jakości środowisko naturalne					
Przedsięwzięcia podstawowe	260 675 654,20	0,00	178 025 247,73	0,00	82 650 406,51
Przedsięwzięcia uzupełniające	142 815 000,00	13 800 000,00	7 622 250,00	0,00	121 392 750,00
Razem	**1 163 763 215,75**	**24 899 975,00**	**550 835 403,99**	**57 991 725,62**	**530 036 111,18**

Źródło: opracowanie własne.

6. Mechanizmy służące integrowaniu działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Zgodnie z założeniem rozdział na temat mechanizmów służących integrowaniu działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych spełnienia zarówno wymogi określone w ustawie o rewitalizacji (art. 15 ust. 1 pkt 6), jak i te ujęte w Zasadach realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027, ogłoszonych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Reguły zawarte w tych dokumentach mają gwarantować zaplanowanie i skuteczne wdrożenie procesu rewitalizacji, który stanowi odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby obszaru rewitalizacji, wyrażone w przyjętych celach rewitalizacyjnych i przyporządkowanym im kierunkom działań (patrz rozdział Integralność systemu wizji, celów i kierunków działań), a realizowane za pomocą przedsięwzięć rewitalizacyjnych (patrz rozdział Przedsięwzięcia rewitalizacyjne). Przyjęte podejście ma zintegrowany charakter, dzięki czemu możliwa jest kompleksowa interwencja, oddziałująca na różnorodne, zidentyfikowane problemy, skoncentrowana terytorialnie i prowadzona za pomocą powiązanych ze sobą przedsięwzięć, łączących różne cele. Takie skonsolidowane, kompleksowe podejście powinno przełożyć się na synergię działań i nieprzenoszenie się zjawisk kryzysowych do innych części Krakowa.

W dalszej części rozdziału odniesiono się do podstawowych cech rewitalizacji w kontekście procesu rewitalizacji w Krakowie, interwencji, którą – zgodnie z definicją z ustawy o rewitalizacji – cechuje kompleksowy charakter dzięki realizacji skoncentrowanych na obszarze rewitalizacji zintegrowanych działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki.

Podejście zintegrowane i kompleksowość

Podejście zintegrowane wymaga konsolidacji planowanych działań rewitalizacyjnych. W GPRMK zostało to osiągnięte przez wypracowanie katalogu przedsięwzięć podstawowych i dopuszczalnych (uzupełniających), odpowiadających na potrzeby mieszkańców poszczególnych podobszarów rewitalizacji, które zostały sformułowane w trakcie uspołecznionego trybu prac nad programem, podczas spotkań i warsztatów służących określeniu problemów i potencjałów „starej" Nowej Huty, Kazimierza-Stradomia i Grzegórzek-Wesołej, a także wypracowaniu wizji i celów rewitalizacyjnych. Katalog przedsięwzięć zawiera zróżnicowane działania o charakterze społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym oraz środowiskowym, wynikające z diagnozy pogłębionej podobszarów rewitalizacji, w tym analizy wyzwań i potencjałów, którymi one się charakteryzują.

Zastosowane podejście zintegrowane pozwala na zaplanowanie kompleksowej interwencji, złożonej z powiązanych ze sobą przedsięwzięć, które przełożą się na systemowe i trwałe zmiany na obszarze rewitalizacji. W przypadku GPRMK wyzwania strategiczne, sformułowane w celach rewitalizacyjnych i kierunkach działań, mają charakter ogólny i długofalowy, zgodnie z szerszą koncepcją, wykraczającą poza ramy samych przedsięwzięć.

Zaplanowane przedsięwzięcia równoważą się i dopełniają, wykazując kompleksowy charakter – przedsięwzięcia infrastrukturalne są ściśle powiązane z projektami społecznymi, stanowiąc niezbędną bazę dla zaplanowanych działań integracyjnych i aktywizacyjnych. Jak przedstawiono w tabeli poniżej, przedsięwzięcia rewitalizacyjne charakteryzują się wielowymiarowymi powiązaniami – połączenie efektów wdrożonych, powiązanych ze sobą projektów wzmocni oddziaływanie na negatywne zjawiska zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji. Ta całościowa odpowiedź na zdiagnozowane deficyty będzie skutkować efektem

synergii, dzięki czemu zachodzące na obszarze rewitalizacji zmiany będą miały mocniejszy i trwalszy charakter.

Koncentracja

W procesie rewitalizacji koncentracja oznacza skupienie się na potrzebach obszaru, który dotknięty jest głębokimi problemami, a przy tym posiada istotne znaczenie dla rozwoju miasta. Działania rewitalizacyjne przewidziane w GPRMK będą przede wszystkim wdrażane na obszarze rewitalizacji – na jego wszystkich podobszarach. Zaplanowane projekty o charakterze rozwojowym będą zaś inicjować procesy odnowy na tym terenie, oddziałując korzystnie na bezpośrednie sąsiedztwo i całe miasto.

W GPRMK ujęto również kilka projektów podstawowych, usytuowanych poza obszarem rewitalizacji, co dopuszcza zapis art. 15 ust. 3 ustawy o rewitalizacji. Powodem jest ich specyfika. W trzech przypadkach chodzi o działania o charakterze społecznym (P4) i gospodarczym (P14 i P15), organizowane w obiektach przystosowanych dla osób ze szczególnymi potrzebami, leżących w sąsiedztwie obszaru rewitalizacji – z powodu braku podobnej infrastruktury na poszczególnych podobszarach. Kolejne projekty dotyczą poprawy stanu zagospodarowania przestrzeni publicznych położonych przy obiektach kultury (P22, P44 – w tym modernizacja obiektu), w parkach (P45, P48) lub innych terenach zieleni (P49, P51, P57, P58) usytuowanych w sąsiedztwie podobszarów, z których na co dzień korzystają lokalne społeczności. Poza obszar rewitalizacji wykracza również projekt P47 dotyczący poprawy stanu zagospodarowania odcinka bulwarów wiślanych, biegnącego przez podobszary Kazimierz-Stradom i Grzegórzki-Wesoła, ale też poza nimi, oraz P10 realizowany w przestrzeni Kazimierza-Stradomia, a także w pracowni położonej w sąsiedztwie tego podobszaru. Ujęte w GPRMK przedsięwzięcia podstawowe, usytuowane poza lub częściowo poza wyznaczonym obszarem rewitalizacji, znajdują się w pobliżu granic podobszarów, są użytkowane przez jej mieszkańców, wpisują się też w wyznaczone w programie cele rewitalizacyjne.

Tabela 8. Komplementarność między podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi na obszarze rewitalizacji

Obszary komplementarności	Opis mechanizmów zapewnienia komplementarności
Przestrzenna	Przedsięwzięcia ujęte w GPRMK służą rozwiązaniu problemów zdiagnozowanym na obszarze rewitalizacji, wyznaczonym – zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji – Uchwałą nr XCVII/2644/22 Rady Miasta Krakowa z dnia 12 października 2022 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie. W wyniku poprzedzającego uchwałę badania diagnostycznego (diagnozy delimitacyjnej) jako obszar rewitalizacji wyznaczono tereny położne w centralnej i północno-wschodniej części Krakowa, w podziale na trzy podobszary: „stara" Nowa Huta, Kazimierz-Stradom i Grzegórzki-Wesoła. Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są realizowane na całym obszarze rewitalizacji, na wszystkich jego podobszarach. W założeniu te skoncentrowane przestrzennie projekty nie stanowią punktowych interwencji, ponieważ są powiązane ze sobą pod względem przestrzenno-funkcjonalnym. Mają szansę nie tylko wywierać trwały wpływ na obszar rewitalizacji, ale mają potencjał do efektu synergii i szerszego oddziaływania na pozostałe obszary miasta. Z pozytywnych efektów działań rewitalizacyjnych będą mogli korzystać mieszkańcy podobszarów, mieszkańcy innych krakowskich dzielnic, ale też goście i przyjezdni spoza miasta.

Obszary komplementarności	Opis mechanizmów zapewnienia komplementarności
	Planując proces rewitalizacji założono, że zdiagnozowane problemy będą rozwiązywane na obszarze rewitalizacji zgodnie z zasadą ich przestrzennego nieprzenoszenia w inne miejsca. Poza obszarem zaplanowano realizację 11 przedsięwzięć podstawowych, położonych w bezpośrednim ich sąsiedztwie, które, oddziałują na obszar rewitalizacji i są niezbędne dla skutecznej interwencji. Z powodu braku podobnej infrastruktury na poszczególnych podobszarach 3 przedsięwzięcia, w tym o charakterze społecznym (P4) i gospodarczym (P14 i P15), będą realizowane w obiektach przystosowanych dla osób ze szczególnymi potrzebami, które znajdują się w sąsiedztwie obszaru rewitalizacji. Pozostałe projekty dotyczą poprawy stanu zagospodarowania przestrzeni publicznych położonych przy obiektach kultury (P22, P44 – w tym modernizacja obiektu), parkach (P45, P48) lub innych terenach zieleni (P49, P51, P57, P58), znajdujących się w sąsiedztwie podobszarów, z których na co dzień korzystają lokalne społeczności. Częściowo poza obszar rewitalizacji wykraczają projekty: P10, realizowany w przestrzeniach Kazimierz-Stradom oraz w pracowni leżącej w pobliżu granicy obszaru oraz P47 dotyczący poprawy stanu zagospodarowania odcinka bulwarów wiślanych, biegnącego przez podobszary Kazimierz-Stradom i Grzegórzki-Wesoła, ale też poza nimi. Ujęte w GPRMK przedsięwzięcia podstawowe, usytuowane poza lub częściowo poza wyznaczonym obszarem rewitalizacji, znajdują się w pobliżu granic podobszarów, są użytkowane przez jej mieszkańców, wpisują się też w wyznaczone w programie cele rewitalizacyjne. W przedłożonych podczas naboru fiszkach projektowych zawarto uzasadnienie położenia tych projektów poza obszarem rewitalizacji (patrz rozdział Przedsięwzięcia rewitalizacyjne).
Problemowa	Ten wymiar powiązań oznacza takie zaplanowanie interwencji, żeby prowadzone działania dopełniały się pod względem tematycznym, dzięki czemu proces rewitalizacji będzie oddziaływał na wszystkie zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji sfery kryzysowe – społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną. W GPRMK spójność problemową osiągnięto dzięki obszernemu katalogowi przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających, które wzajemnie się dopełniają. Katalog ten powstał na podstawie wniosków płynących z diagnozy szczegółowej podobszarów rewitalizacji, zidentyfikowanych problemów i potencjałów tych terenów przy aktywnym udziale lokalnych społeczności, innych interesariuszy i partnerów społeczno-gospodarczych procesu. Na ich podstawie został następnie określony katalog potrzeb rewitalizacyjnych. Przedsięwzięcia podstawowe i uzupełniające wpisują się w dopełniające się cele rewitalizacyjne i podporządkowane im kierunki działań, które też stanowią odpowiedź na zdiagnozowane dysfunkcje. Projekty te realizują również zapisy innych obowiązujących w mieście dokumentów strategicznych i planistycznych. Zrealizowane przedsięwzięcia powinny doprowadzić do poprawy stanu obszaru rewitalizacji i dać efekt synergii, dzięki któremu obszary do tej pory zdegradowane dadzą impuls rozwojowy innym dzielnicom Krakowa. O komplementarności problemowej działań świadczy to, że przedsięwzięcia odpowiadają na zdiagnozowane problemy różnych sfer, przede wszystkim negatywne zjawiska społeczne oraz problemy w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Problemy społeczne

Obszary komplementarności	Opis mechanizmów zapewnienia komplementarności
	dotyczą części mieszkańców obszaru rewitalizacji narażonych na marginalizację lub wykluczenie społeczne spowodowane m.in. ubóstwem, bezrobociem czy niepełnosprawnością, brakiem aktywności obywatelskiej i społeczno-kulturalnej, niskim kapitałem społecznym. Do tych grup skierowana została wiązka przedsięwzięć mających na celu podniesienie kapitału społecznego, dzięki projektom aktywizacyjnym – aktywizacji społecznej, kulturalnej, i działaniom na rzecz integracji społecznej. W wyniku realizacji GPRMK wzrośnie rola sektora kultury, w tym organizacji miejskich i pozarządowych, w dziedzinie włączenia społecznego. Ważnym aspektem planowanych przedsięwzięć są projekty poprawiające spójność gospodarczą obszaru, wzmacniające lokalny handel i usługi, a przeciwdziałające postępującej gentryfikacji na części obszaru rewitalizacji. Działaniom ze sfery społecznej i gospodarczej towarzyszą najróżniejsze projekty poprawiające przestrzeń publiczną, które z jednej strony dążą do podniesienia jakości życia w obszarze, jego rozwoju w sposób zrównoważony, w tym zwiększenia bezpieczeństwa, dostępności, polepszenia mobilności. Wiele z tych projektów dotyczy zwiększenia powierzchni zielonych, dzięki nowym nasadzeniom, tworzeniu skwerów, terenów zieleni, które – oprócz poprawy jakości środowiska – będą pełniły też funkcję integracyjną poprzez przyjazną, zieloną przestrzeń dla lokalnej społeczności. Ważnym elementem interwencji będzie poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych, poprawa efektywności energetycznej, a także poprawa usług publicznych. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni i podniesienie prestiżu obszaru będzie sprzyjać rozwojowi oferty handlowej i usługowej odpowiadającej na potrzeby mieszkańców. Zaplanowane inwestycje infrastrukturalne służą celom społecznym i gospodarczym, jednocześnie poprawiając warunki środowiskowe i techniczne oraz porządkując przestrzeń publiczną. Wielowymiarowe powiązania między przedsięwzięciami podstawowymi, uwzględniające ich oddziaływanie na różne sfery kryzysowe, zostały przedstawione w tabelach poniżej.
Proceduralno-instytucjonalna	Komplementarność w tym wymiarze będzie realizowana z wykorzystaniem dotychczasowych doświadczeń – procedur wypracowanych podczas przygotowania i wdrażania Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa. Podobnie jak wcześniej system zarządzania GPRMK jest osadzony w funkcjonującym systemie zarządzania miastem, na którego czele stoi Prezydent Miasta Krakowa. Zarządzanie procesem rewitalizacji opiera się na współpracy różnych podmiotów o uzupełniających się kompetencjach, zaangażowanych w realizację programu. W gestii prezydenta leży podejmowanie decyzji strategicznych, w tym inicjowanie uchwał, koordynacja komórek organizacyjnych urzędu miasta i współpraca z Komitetem Rewitalizacji, a także całościowe zarządzanie procesem rewitalizacji w ramach różnych polityk publicznych, w zakresie których będą realizowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne. System zarządzania gminnym programem został oparty na strukturze organizacyjnej Urzędu Miasta Krakowa. Zadania związane z obsługą procesu rewitalizacji zostały przypisane do Referatu Rewitalizacji Miasta i Regeneracji Targowisk wyznaczonego w ramach Wydziału ds. Przedsiębiorczości i Innowacji. Referat ten jest odpowiedzialny za planowanie, wdrażanie i monitorowanie realizacji programu oraz za dialog społeczny między mieszkańcami, podmiotami społeczno-gospodarczymi oraz komórkami i jednostkami organizacyjnymi samorządu Krakowa, a także za informowanie i promocję działań rewitalizacyjnych w Krakowie, m.in. prowadzenie serwisu www.rewitalizacja.krakow.pl. W systemie tym ważną

Obszary komplementarności	Opis mechanizmów zapewnienia komplementarności
	rolę odgrywają też, wykonywane przez Wydział, analizy i wizualizacje przestrzenne, które służą monitorowaniu procesu rewitalizacji poprzez gromadzenie, przetwarzanie i archiwizację danych oraz prowadzenie analiz na temat rozwoju społecznego i gospodarczego miasta. Zarządzanie będzie odbywać się w ramach bieżących obowiązków pracowników. Ważna rola zarządcza przypada też Komitetowi Rewitalizacji, którego zasady wyznaczania składu oraz zasady działania określają przepisy prawa dotyczące rewitalizacji. W skład komitetu wejdą przedstawiciele interesariuszy wymienieni w ustawie o rewitalizacji (art. 2 ust. 2) i dodatkowi partnerzy wskazani w ustawie wdrożeniowej, czyli partnerzy społeczno-gospodarczy oraz właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska, a także podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji. Komitet będzie stanowił przestrzeń do dialogu przedstawicieli urzędu miasta i zewnętrznych interesariuszy procesu. Zasady działania komitetu i zasady wyboru jego składu określa odpowiednia uchwała Rady Miasta Krakowa[25]. Powołanie Komitetu Rewitalizacji odbywa się niezwłocznie po przyjęciu ww. uchwały. Członkowie Komitetu Rewitalizacji będą powołani na mocy zarządzenia Prezydenta Miasta Krakowa. Komitet będzie współpracować z przedstawicielami urzędu miasta, pełniąc rolę opiniodawczo-doradczą w sprawach dotyczących procesu rewitalizacji.
Międzyokresowa	Kraków, będąc pionierem rewitalizacji w Polsce, pierwsze działania związane z odnową terenów miejskich uruchomił w latach 1993-1994 w związku z projektem „Kazimierz - Plan Działań" w ramach programu Unii Europejskiej ECOS we współpracy z Edynburgiem i Berlinem. W ślad za tym rozpoczęto realizację pierwszych projektów o charakterze rewitalizacyjnym – „Kwartał Świętego Wawrzyńca" – przy współudziale Muzeum Inżynierii Miejskiej. W 2004 r. został przygotowany pilotażowy Program rewitalizacji i aktywizacji ekonomicznej obszaru Zabłocia, w 2010 r. przekształcony w Lokalny Program Rewitalizacji Zabłocia, który wraz z opracowanym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego stał się podstawą do przekształcenia obszaru poprzemysłowego w tętniącą życiem, nowoczesną dzielnicę, stanowiącą jedną z wizytówek współczesnego Krakowa. W 2005 r. podjęto decyzję o opracowaniu Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa (MPRK) – jako kompleksowego programu rewitalizacji obejmującego całe miasto, wyznaczając w nim wybrane obszary przewidziane do rewitalizacji. 8 października 2008 r. Rada Miasta Krakowa przyjęła uchwały w sprawie przyjęcia tego programu oraz dwóch programów lokalnych: Starego Miasta i „starej" Nowej Huty. Programy te zaowocowały licznymi projektami, które otrzymały współfinansowanie z funduszy Unii Europejskiej. Należały do nich: budowa kładki pieszo-rowerowej przez Wisłę – kładka O. Bernatka, modernizacja Teatru Ludowego w Nowej Hucie, przebudowa Placu Szczepańskiego, stworzenie Centrum Obsługi Ruchu Turystycznego pod Wawelem, utworzenie Muzeum Sztuki Współczesnej MOCAK, czy Małopolskiego Ogrodu Sztuki i wiele innych.

[25] Uchwała nr XXXIII/652/25 Rady Miasta Krakowa z dnia 2 lipca 2025 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji [dostęp:] https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=167&sub_dok_id=167&sub=uchwala&query=id%3D28554%26typ%3Du

Obszary komplementarności	Opis mechanizmów zapewnienia komplementarności
	Konsekwencją wejścia w życie ustawy o rewitalizacji w 2015 r. była przeprowadzona rok później aktualizacja MPRK, dostosowująca dokument do nowego stanu prawnego. W MPRK wyznaczono trzy podobszary rewitalizacji: Stare Miasto-Kazimierz, Stare Podgórze-Zabłocie i „starą" Nową Hutę. Na koniec 2022 r. w ramach MPRK zgłoszonych było ogółem 170 projektów, 47 spośród nich zostało zakończonych. Szacunkowa wartość wszystkich projektów rewitalizacyjnych wynosiła 2326,7 mln zł, z czego 2019 mln zł to koszt projektów miejskich, natomiast 307,7 mln zł to szacunkowa wartość projektów zgłoszonych przez podmioty zewnętrzne. Wartość 20 projektów MPRK realizowanych przez Gminę Miejską Kraków, dofinansowanych w ramach RPO WM 2014-2020, wyniosła blisko 466 mln zł, z czego wartość pozyskanego dofinansowania stanowiła ponad 108 mln zł. Większość z projektów miejskich to przedsięwzięcia modernizacyjne obiektów użyteczności publicznej, przestrzeni publicznych i zieleni miejskiej. Najważniejsze ze zrealizowanych w ramach MPRK projektów miejskich to: – Kładka pieszo-rowerowa w ramach przebudowy linii kolejowej E30, – Klaster Innowacji Społeczno-Gospodarczych Zabłocie 20.22, – Rewitalizacja bulwarów wiślanych, – Park Zabłocie – Stacja Wisła, – Rewitalizacja Parku Bednarskiego, – Rewitalizacja dawnego obiektu kinoteatru Wrzos na potrzeby Teatru KTO, – Muzeum Podgórza – oddział Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, – Adaptacja zabytkowego budynku Muzeum Historii Fotografii, – Rewitalizacja wnętrz kwartałów zabudowy na terenie Nowej Huty. W uchwale nr XCVII/2644/22 Rady Miasta Krakowa z dnia 12 października 2022 r. został wyznaczony nowy obszar rewitalizacji obejmujący trzy podobszary: Kazimierz-Stradom, Grzegórzki-Wesoła i „stara" Nowa Huta. 21 grudnia 2022 r. Rada Miasta Krakowa podjęła uchwałę nr CII/2780/22 w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa. W ten sposób zapewniono kontynuację procesu rewitalizacji, a wyznaczone podobszary pokrywają się częściowo z poprzednio obowiązującymi.
Źródeł finansowania	GPRMK cechuje komplementarność finansowa – zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą bowiem finansowane zarówno ze środków własnych Miasta Krakowa, z funduszy Unii Europejskiej, funduszy krajowych, jak również ze środków prywatnych.

Źródło: opracowanie własne.

Przedstawione powyżej mechanizmy zapewniające komplementarność przekładają się na kompleksowość i zintegrowany charakter Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa. W odniesieniu do obszaru rewitalizacji program uwzględnia aspekty społeczno-gospodarcze, a także środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne. Wynika z tego, że zaplanowaną w GPRMK interwencję, złożoną ze zróżnicowanych, wzajemnie dopełniających się, skoncentrowanych przestrzennie działań, które stanowią kontynuację wcześniejszych programów, należy uznać za całościowy, zintegrowany, spójny proces rewitalizacji, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy o rewitalizacji.

W tabelach poniżej zaprezentowano powiązania podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które stanowią główną oś interwencji, w zestawieniu z przeprowadzonymi wcześniej działaniami i ich oddziaływaniem na różne sfery kryzysowe. W GPRMK ujęto trzy rodzaje działań: (1) przedsięwzięcia realizowane na danym podobszarze i na niego oddziałujące; (2) przedsięwzięcia realizowane jednocześnie na całym obszarze rewitalizacji (projekty o charakterze społeczno-gospodarczym); (3) przedsięwzięcia poza obszarem rewitalizacji, służące poprawie spójności społeczno-gospodarczej oraz środowiskowej i przestrzennej oddziałujące na dany podobszar, w sąsiedztwie którego są one realizowane; w tej grupie znalazły się też dwa projekty (P10 i P47), które są realizowane zarówno na podobszarze/podobszarach, jak i w jego sąsiedztwie.

W przypadku projektów usytuowanych na poszczególnych podobszarach lub ich sąsiedztwach, założono wzajemne powiązania całej puli przedsięwzięć przeznaczonych dla danego terenu. Z kolei projekty obejmujące cały obszar rewitalizacji oddziałują na poszczególne podobszary, wzmacniając jednocześnie sferę przypisaną do celu, na który dany projekt przede wszystkim odpowiada.

Powiązania przedsięwzięć na poziomie strategicznym z wyznaczonymi celami rewitalizacyjnymi i kierunkami działań, jako odpowiedź na zdiagnozowane problemy obszaru rewitalizacji, świadczące o zintegrowanym charakterze interwencji, zostały przedstawione w rozdziale Integralność systemu wizji, celów i kierunków działań.

Tabela 9. Powiązania międzyokresowe i problemowe między podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi wynikającymi z GPRMK dla podobszaru „stara" Nowa Huta

Numer przedsięwzięcia	Oddziaływanie na sfery kryzysowe	Powiązanie z innymi przedsięwzięciami z GPRMK	Powiązanie z przedsięwzięciami zrealizowanymi w ramach MPRK w perspektywie 2014-2022
Podobszar „stara" Nowa Huta			
P3	społeczna, gospodarcza	P2, P4, P7, P12, P13, P16, P17, P19, P21, P22, P23, P24, P25, P26, P27, P28, P29, P31, P44, P46, P49, P50, P51, P59, P57, P60	– Aktywizacja społeczna mieszkańców osiedla „Na Skarpie" – Sieć Centrów Aktywności Seniorów (CAS) – Wieloletni Program Współpracy Gminy Miejskiej Kraków z organizacjami pozarządowymi na lata 2012-2014 – Wieloletni Program Współpracy Gminy Miejskiej Kraków z organizacjami pozarządowymi na lata 2015-2018 – Programy współpracy z organizacjami pozarządowymi – przyjmowane corocznie
P7	społeczna, przestrzenno-funkcjonalna	P3, P2, P4, P12, P13, P16, P17, P19, P21, P22, P23, P24, P25, P26, P27, P28, P29, P31, P44, P46, P49, P50, P51, P59, P57, P60	– „Spotkajmy się na podwórku" Rewitalizacja wnętrz kwartałów zabudowy na terenie Nowej Huty – działania nieinwestycyjne – „Spotkajmy się na podwórku" Rewitalizacja wnętrz kwartałów zabudowy na terenie Nowej Huty – działania inwestycyjne

Numer przedsięwzięcia	Oddziaływanie na sfery kryzysowe	Powiązanie z innymi przedsięwzięciami z GPRMK	Powiązanie z przedsięwzięciami zrealizowanymi w ramach MPRK w perspektywie 2014-2022
			– „Spotkajmy się na podwórku 2.0" – rewitalizacja wnętrz kwartałów zabudowy na terenie Nowej Huty – edycja 2
P12	społeczna, przestrzenno-funkcjonalna	P3, P2, P4, P7, P13, P16, P17, P19, P21, P22, P23, P24, P25, P26, P27, P28, P29, P31, P44, P46, P49, P50, P51, P59, P57, P60	– Aktywizacja społeczna mieszkańców osiedla „Na Skarpie" – Sieć Centrów Aktywności Seniorów (CAS) – Wieloletni Program Współpracy Gminy Miejskiej Kraków z organizacjami pozarządowymi na lata 2012-2014 – Wieloletni Program Współpracy Gminy Miejskiej Kraków z organizacjami pozarządowymi na lata 2015-2018 – Programy współpracy z organizacjami pozarządowymi – przyjmowane corocznie
P13	gospodarcza, społeczna	P3, P2, P4, P7, P12, P16, P17, P19, P21, P22, P23, P24, P25, P26, P27, P28, P29, P31, P44, P46, P49, P50, P51, P59, P57, P60	– Klaster Innowacji Społeczno-Gospodarczych Zabłocie 20.22. – Przebudowa ze zmianą sposobu użytkowania istniejących obiektów poprzemysłowych w Krakowie przy ul. Zabłocie 20-22
P19	techniczna, społeczna, gospodarcza	P3, P2, P4, P7, P12, P13, P16, P17, P21, P22, P23, P24, P25, P26, P27, P28, P29, P31, P44, P46, P49, P50, P51, P59, P57, P60	– Poprawa estetyki obiektów oświatowych
P21	przestrzenno-funkcjonalna, techniczna środowiskowa, społeczna	P3, P2, P4, P7, P12, P13, P16, P17, P19, P22, P23, P24, P25, P26, P27, P28, P29, P31, P44, P46, P49, P50, P51, P59, P57, P60	– Termomodernizacja budynków NCK – elewacja i panele fotowoltaiczne Przebudowa i dostosowanie budynku Klubu „Jędruś" do bieżącej działalności i przepisów przeciwpożarowych – Rewitalizacja terenów sportowych przy ul. Odmogile w Krakowie (tereny KS Wanda) – Rewitalizacja terenów sportowych przy ul. Ptaszyckiego w Krakowie – Poprawa estetyki obiektów oświatowych
P23	przestrzenno-funkcjonalna, techniczna, społeczna	P3, P2, P4, P7, P12, P13, P16, P17, P19, P21, P22, P24, P25, P26, P27, P28, P29,	– Przebudowa i modernizacja budynku os. Szkolne 26, tzw. Nowe skrzydło dla Centrum Artystyczno-Edukacyjnego Dom Utopii

Numer przedsięwzięcia	Oddziaływanie na sfery kryzysowe	Powiązanie z innymi przedsięwzięciami z GPRMK	Powiązanie z przedsięwzięciami zrealizowanymi w ramach MPRK w perspektywie 2014-2022
		P31, P44, P46, P49, P50, P51, P59, P57, P60	– Rozbudowa infrastruktury Nowohuckiego Centrum Kultury na potrzeby działalności kulturalno-edukacyjnej – Modernizacja budynków Teatru Ludowego – Modernizacja i rozbudowa budynku dawnego kina Światowid na potrzeby Muzeum Nowej Huty – Reaktywacja kina Świt
P24	przestrzenno-funkcjonalna, techniczna, społeczna, gospodarcza	P3, P2, P4, P7, P12, P13, P16, P17, P19, P21, P22, P23, P25, P26, P27, P28, P29, P31, P44, P46, P49, P50, P51, P59, P57, P60	– Przebudowa i modernizacja budynku os. Szkolne 26, tzw. Nowe skrzydło dla Centrum Artystyczno-Edukacyjnego Dom Utopii – Rozbudowa infrastruktury Nowohuckiego Centrum Kultury na potrzeby działalności kulturalno-edukacyjnej – Modernizacja budynków Teatru Ludowego – Modernizacja i rozbudowa budynku dawnego kina Światowid na potrzeby Muzeum Nowej Huty – Reaktywacja kina Świt
P25	techniczna, przestrzenno-funkcjonalna, społeczna, gospodarcza	P3, P2, P4, P7, P12, P13, P16, P17, P19, P21, P22, P23, P24, P26, P27, P28, P29, P31, P44, P46, P49, P50, P51, P59, P57, P60	– Przebudowa i modernizacja budynku os. Szkolne 26, tzw. Nowe skrzydło dla Centrum Artystyczno-Edukacyjnego Dom Utopii – Rozbudowa infrastruktury Nowohuckiego Centrum Kultury na potrzeby działalności kulturalno-edukacyjnej – Modernizacja budynków Teatru Ludowego – Modernizacja i rozbudowa budynku dawnego kina Światowid na potrzeby Muzeum Nowej Huty – Reaktywacja kina Świt
P26	przestrzenno-funkcjonalna, techniczna, społeczna, gospodarcza	P3, P2, P4, P7, P12, P13, P16, P17, P19, P21, P22, P23, P24, P25, P27, P28, P29, P31, P44, P46, P49, P50, P51, P59, P57, P60	– Przebudowa i modernizacja budynku os. Szkolne 26, tzw. Nowe skrzydło dla Centrum Artystyczno-Edukacyjnego Dom Utopii – Rozbudowa infrastruktury Nowohuckiego Centrum Kultury na potrzeby działalności kulturalno-edukacyjnej – Modernizacja budynków Teatru Ludowego – Modernizacja i rozbudowa budynku dawnego kina Światowid na potrzeby Muzeum Nowej Huty – Reaktywacja kina Świt

Numer przedsięwzięcia	Oddziaływanie na sfery kryzysowe	Powiązanie z innymi przedsięwzięciami z GPRMK	Powiązanie z przedsięwzięciami zrealizowanymi w ramach MPRK w perspektywie 2014-2022
P27	przestrzenno-funkcjonalna, techniczna, społeczna	P3, P2, P4, P7, P12, P13, P16, P17, P19, P21, P22, P23, P24, P25, P26, P28, P29, P31, P44, P46, P49, P50, P51, P59, P57, P60	– Przebudowa i modernizacja budynku os. Szkolne 26, tzw. Nowe skrzydło dla Centrum Artystyczno-Edukacyjnego Dom Utopii – Rozbudowa infrastruktury Nowohuckiego Centrum Kultury na potrzeby działalności kulturalno-edukacyjnej – Modernizacja budynków Teatru Ludowego – Modernizacja i rozbudowa budynku dawnego kina Światowid na potrzeby Muzeum Nowej Huty – Reaktywacja kina Świt
P28	przestrzenno-funkcjonalna, techniczna, środowiskowa, społeczna	P3, P2, P4, P7, P12, P13, P16, P17, P19, P21, P22, P23, P24, P25, P26, P27, P29, P31, P44, P46, P49, P50, P51, P59, P57, P60	– Termomodernizacja budynków NCK – elewacja i panele fotowoltaiczne Przebudowa i dostosowanie budynku Klubu „Jędruś" do bieżącej działalności i przepisów ppoż – Aktywizacja społeczna mieszkańców osiedla „Na Skarpie" – Sieć Centrów Aktywności Seniorów (CAS)
P29	techniczna, społeczna	P3, P2, P4, P7, P12, P13, P16, P17, P19, P21, P22, P23, P24, P25, P26, P27, P28, P31, P44, P46, P49, P50, P51, P59, P57, P60	– Aktywizacja społeczna mieszkańców osiedla „Na Skarpie" – Sieć Centrów Aktywności Seniorów (CAS) – Rewitalizacja terenów sportowych przy ul. Odmogile w Krakowie (tereny KS Wanda) – Rewitalizacja terenów sportowych przy ul. Ptaszyckiego w Krakowie
P31	techniczna, społeczna	P3, P2, P4, P7, P12, P13, P16, P17, P19, P21, P22, P23, P24, P25, P26, P27, P28, P29, P44, P46, P49, P50, P51, P59, P57, P60	– Aktywizacja społeczna mieszkańców osiedla „Na Skarpie" – Sieć Centrów Aktywności Seniorów (CAS) – Rewitalizacja terenów sportowych przy ul. Odmogile w Krakowie (tereny KS Wanda) – Rewitalizacja terenów sportowych przy ul. Ptaszyckiego w Krakowie
P46	środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, społeczna, gospodarcza	P3, P2, P4, P7, P12, P13, P16, P17, P19, P21, P22, P23, P24, P25, P26, P27, P28, P29, P31, P44, P49, P50, P51, P59, P57, P60	– Rewitalizacja przestrzeni publicznej Alei Róż w Krakowie Nowej Hucie – Budowa ścieżki łączącej ul. Bulwarową, MOS Kraków „Wschód" i Teatr „Łaźnia Nowa" – Rewitalizacja Parku Zalew Nowohucki – Rewitalizacja Parku Żeromskiego

Numer przedsięwzięcia	Oddziaływanie na sfery kryzysowe	Powiązanie z innymi przedsięwzięciami z GPRMK	Powiązanie z przedsięwzięciami zrealizowanymi w ramach MPRK w perspektywie 2014-2022
			– Przywrócenie funkcji publicznych zdegradowanym obszarom NCK
P50	środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, społeczna	P3, P2, P4, P7, P12, P13, P16, P17, P19, P21, P22, P23, P24, P25, P26, P27, P28, P29, P31, P44, P46, P49, P51, P59, P57, P60	– Rewitalizacja przestrzeni publicznej Alei Róż w Krakowie Nowej Hucie – Budowa ścieżki łączącej ul. Bulwarową, MOS Kraków „Wschód" i Teatr „Łaźnia Nowa" – Rewitalizacja Parku Zalew Nowohucki – Rewitalizacja Parku Żeromskiego
P59	środowiskowa, techniczna, społeczna	P3, P2, P4, P7, P12, P13, P16, P17, P19, P21, P22, P23, P24, P25, P26, P27, P28, P29, P31, P44, P46, P49, P50, P51, P57, P60	– Termomodernizacja budynków NCK – elewacja i panele fotowoltaiczne Przebudowa i dostosowanie budynku Klubu „Jędruś" do bieżącej działalności i przepisów przeciwpożarowych – Poprawa estetyki obiektów oświatowych
P60	środowiskowa, techniczna, społeczna	P3, P2, P4, P7, P12, P13, P16, P17, P19, P21, P22, P23, P24, P25, P26, P27, P28, P29, P31, P44, P46, P49, P50, P51, P59, P57	– Termomodernizacja budynków NCK – elewacja i panele fotowoltaiczne Przebudowa i dostosowanie budynku Klubu „Jędruś" do bieżącej działalności i przepisów przeciwpożarowych – Poprawa estetyki obiektów oświatowych

Źródło: opracowanie własne UMK.

Tabela 10. Powiązania międzyokresowe i problemowe między podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi wynikającymi z GPRMK dla podobszaru Grzegórzki-Wesoła

Numer przedsięwzięcia	Oddziaływanie na sfery kryzysowe	Powiązanie z innymi przedsięwzięciami z GPRMK	Powiązanie z przedsięwzięciami zrealizowanymi w ramach MPRK w perspektywie 2014-2022
Podobszar Grzegórzki Wesoła			
P1	społeczna, gospodarcza	P2, P5, P6, P14, P15, P16, P17, P18, P20, P39, P40, P42, P47, P48, P54, P55, P56, P58	– Remont konserwatorski, przebudowa i rozbudowa Fortu nr 12 „Luneta Warszawska" wraz z adaptacją na cele muzealne, edukacyjne oraz usługowe oraz zagospodarowaniem terenów zielonych na ogólnodostępny park – Adaptacja zabytkowego budynku dawnej zbrojowni przy ul. Rakowickiej w Krakowie na centrum wystawienniczo-edukacyjne Muzeum Historii Fotografii w Krakowie

			– Adaptacja na cele kulturalne zabytkowego Bastionu III Kleparz w Krakowie – Generalna renowacja i modernizacja zabytkowej kamienicy przy ul. Brackiej 3-5 w celu gospodarczo-społecznego uatrakcyjnienia nieruchomości w centrum Krakowa – Rewitalizacja zdegradowanego obiektu, wraz z otaczającym terenem, wpisanego do rejestru zabytków, pod nazwą „Kossakówka”, pl. J. Kossaka 4 w Krakowie, na cele działalności kulturalnej, edukacyjnej i turystycznej – powstanie Centrum Edukacyjnego MOCAK – Otwarte podwórka przy ul. Podbrzezie – miejsca życia, sztuki i pamięci – Design, kultura, nowe media – odnowienie dawnej szkoły rzemiosł na krakowskim Kazimierzu
P5	społeczna, gospodarcza	P1, P2, P6, P14, P15, P16, P17, P18, P20, P39, P40, P42, P47, P48, P54, P55, P56, P58	– Remont konserwatorski, przebudowa i rozbudowa Fortu nr 12 „Luneta Warszawska” wraz z adaptacją na cele muzealne, edukacyjne oraz usługowe oraz zagospodarowaniem terenów zielonych na ogólnodostępny park – Adaptacja zabytkowego budynku dawnej zbrojowni przy ul. Rakowickiej w Krakowie na centrum wystawienniczo-edukacyjne Muzeum Historii Fotografii w Krakowie – Adaptacja na cele kulturalne zabytkowego Bastionu III Kleparz w Krakowie – Generalna renowacja i modernizacja zabytkowej kamienicy przy ul. Brackiej 3-5 w celu gospodarczo-społecznego uatrakcyjnienia nieruchomości w centrum Krakowa – Rewitalizacja zdegradowanego obiektu, wraz z otaczającym terenem, wpisanego do rejestru zabytków, pod nazwą „Kossakówka”, pl. J. Kossaka 4 w Krakowie, na cele działalności kulturalnej, edukacyjnej i turystycznej – powstanie Centrum Edukacyjnego MOCAK – Otwarte podwórka przy ul. Podbrzezie – miejsca życia, sztuki i pamięci – Design, kultura, nowe media – odnowienie dawnej szkoły rzemiosł na krakowskim Kazimierzu
P6	społeczna, przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa	P1, P2, P5, P14, P15, P16, P17, P18, P20, P39, P40, P42, P47, P48, P54, P55, P56, P58	– Otwarte podwórka przy ul. Podbrzezie – miejsca życia, sztuki i pamięci – „Spotkajmy się na podwórku” Rewitalizacja wnętrz kwartałów zabudowy na terenie Nowej Huty – działania nieinwestycyjne

			– „Spotkajmy się na podwórku” Rewitalizacja wnętrz kwartałów zabudowy na terenie Nowej Huty – działania inwestycyjne – „Spotkajmy się na podwórku 2.0” – rewitalizacja wnętrz kwartałów zabudowy na terenie Nowej Huty – edycja 2 – Rewitalizacja przestrzeni (podwórza) położonej pomiędzy budynkami ul. Józefińska 24, 24a i 30 oraz Limanowskiego 13 i 15
P18	gospodarcza, społeczna	P1, P2, P5, P6, P14, P15, P16, P17, P20, P39, P40, P42, P47, P48, P54, P55, P56, P58	– Zagospodarowanie targowiska „Stary Kleparz" przy Rynku Kleparskim w Krakowie – Modernizacja Placu Targowego przy ul. Grzegórzeckiej 3 i budowa centralnego zadaszenia – Poprawa jakości przestrzeni publicznej placu Nowego poprzez remont posadzki oraz remont konserwatorski elewacji budynku handlowo-usługowego wraz z wymianą nawierzchni fragmentu chodnika na Placu Nowym 4B Kraków – Kazimierz
P20	techniczna, przestrzenno-funkcjonalna, społeczna	P1, P2, P5, P6, P14, P15, P16, P17, P18, P39, P40, P42, P47, P48, P54, P55, P56, P58	– Poprawa estetyki obiektów oświatowych
P39	techniczna, przestrzenno-funkcjonalna	P1, P2, P5, P6, P14, P15, P16, P17, P18, P20, P40, P42, P47, P48, P54, P55, P56, P58	– Remont konserwatorski, przebudowa i rozbudowa Fortu nr 12 „Luneta Warszawska” wraz z adaptacją na cele muzealne, edukacyjne oraz usługowe oraz zagospodarowaniem terenów zielonych na ogólnodostępny park – Poprawa jakości przestrzeni publicznej placu Nowego poprzez remont posadzki oraz remont konserwatorski elewacji budynku handlowo-usługowego wraz z wymianą nawierzchni fragmentu chodnika na Placu Nowym 4B Kraków – Kazimierz – Remont konserwatorski elewacji frontowej, tylnej i bocznej wraz z wykonaniem izolacji pionowej od strony podwórza, remont klatki schodowej w budynku mieszkalnym przy ul. Krakowskiej 10 w Krakowie w celu polepszenia życia mieszkańców i wyglądu obiektu – Adaptacja zabytkowego budynku dawnej zbrojowni przy ul. Rakowickiej w Krakowie na centrum wystawienniczo-edukacyjne Muzeum Historii Fotografii w Krakowie – Adaptacja na cele kulturalne zabytkowego Bastionu III Kleparz w Krakowie – Generalna renowacja i modernizacja zabytkowej kamienicy przy ul. Brackiej 3-5 w

			celu gospodarczo-społecznego uatrakcyjnienia nieruchomości w centrum Krakowa – Rewitalizacja zdegradowanego obiektu, wraz z otaczającym terenem, wpisanego do rejestru zabytków, pod nazwą „Kossakówka" pl. J. Kossaka 4 w Krakowie, na cele działalności kulturalnej, edukacyjnej i turystycznej – powstanie Centrum Edukacyjnego MOCAK
P40	techniczna, przestrzenno-funkcjonalna	P1, P2, P5, P6, P14, P15, P16, P17, P18, P20, P39, P42, P47, P48, P54, P55, P56, P58	– Remont konserwatorski, przebudowa i rozbudowa Fortu nr 12 „Luneta Warszawska" wraz z adaptacją na cele muzealne, edukacyjne oraz usługowe oraz zagospodarowaniem terenów zielonych na ogólnodostępny park – Poprawa jakości przestrzeni publicznej placu Nowego poprzez remont posadzki oraz remont konserwatorski elewacji budynku handlowo-usługowego wraz z wymianą nawierzchni fragmentu chodnika na Placu Nowym 4B Kraków – Kazimierz – Remont konserwatorski elewacji frontowej, tylnej i bocznej wraz z wykonaniem izolacji pionowej od strony podwórza, remont klatki schodowej w budynku mieszkalnym przy ul. Krakowskiej 10 w Krakowie w celu polepszenia życia mieszkańców i wyglądu obiektu – Adaptacja zabytkowego budynku dawnej zbrojowni przy ul. Rakowickiej w Krakowie na centrum wystawienniczo-edukacyjne Muzeum Historii Fotografii w Krakowie – Adaptacja na cele kulturalne zabytkowego Bastionu III Kleparz w Krakowie – Generalna renowacja i modernizacja zabytkowej kamienicy przy ul. Brackiej 3-5 w celu gospodarczo-społecznego uatrakcyjnienia nieruchomości w centrum Krakowa – Rewitalizacja zdegradowanego obiektu, wraz z otaczającym terenem, wpisanego do rejestru zabytków, pod nazwą „Kossakówka", pl. J. Kossaka 4 w Krakowie, na cele działalności kulturalnej, edukacyjnej i turystycznej – powstanie Centrum Edukacyjnego MOCAK
P42	techniczna, przestrzenno-funkcjonalna	P1, P2, P5, P6, P14, P15, P16, P17, P18, P20, P39, P40, P47, P48, P54, P55, P56, P58	– Poprawa estetyki obiektów oświatowych

P54	środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, społeczna	P1, P2, P5, P6, P14, P15, P16, P17, P18, P20, P39, P40, P42, P47, P48, P55, P56, P58	– Budowa parku pod estakadami łącznicy kolejowej Kraków Zabłocie – Kraków Krzemionki – Rewitalizacja Parku Bednarskiego – Rewitalizacja Parku Planty Nowackiego – Budowa Parku Zabłocie – Stacja Wisła Park przy Karmelickiej – Zagospodarowanie terenu parku Grzegórzeckiego – Zagospodarowanie nowych przestrzeni pod powstającymi estakadami na odcinku ul. Kopernika – ul. Miodowa powstałych w wyniku przebudowy linii kolei aglomeracyjnej w Krakowie
P55	środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, społeczna	P1, P2, P5, P6, P14, P15, P16, P17, P18, P20, P39, P40, P42, P47, P48, P54, P56, P58	– Budowa parku pod estakadami łącznicy kolejowej Kraków Zabłocie – Kraków Krzemionki – Rewitalizacja Parku Bednarskiego – Rewitalizacja Parku Planty Nowackiego – Budowa Parku Zabłocie – Stacja Wisła Park przy Karmelickiej – Zagospodarowanie terenu parku Grzegórzeckiego – Zagospodarowanie nowych przestrzeni pod powstającymi estakadami na odcinku ul. Kopernika – ul. Miodowa powstałych w wyniku przebudowy linii kolei aglomeracyjnej w Krakowie
P56	środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, społeczna	P1, P2, P5, P6, P14, P15, P16, P17, P18, P20, P39, P40, P42, P47, P48, P54, P55, P58	– Budowa parku pod estakadami łącznicy kolejowej Kraków Zabłocie – Kraków Krzemionki – Rewitalizacja Parku Bednarskiego – Rewitalizacja Parku Planty Nowackiego – Budowa Parku Zabłocie – Stacja Wisła Park przy Karmelickiej – Zagospodarowanie terenu parku Grzegórzeckiego – Zagospodarowanie nowych przestrzeni pod powstającymi estakadami na odcinku ul. Kopernika – ul. Miodowa powstałych w wyniku przebudowy linii kolei aglomeracyjnej w Krakowie

Źródło: opracowanie własne UMK.

Tabela 11. Powiązania międzyokresowe i problemowe między podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi wynikającymi z GPRMK dla podobszaru Kazimierz-Stradom

Numer przedsięwzięcia	Oddziaływanie na sfery kryzysowe	Powiązanie z innymi przedsięwzięciami z GPRMK	Powiązanie z przedsięwzięciami zrealizowanymi w ramach MPRK w perspektywie 2014-2022
Podobszar Kazimierz-Stradom			
P8	społeczna, przestrzenno-funkcjonalna	P2, P9, P10 P11, P14, P15, P16, P17, P30, P32, P33, P35, P36, P37, P38, P41, P43, P45, P47, P52, P53	– Rewitalizacja przestrzeni (podwórza) położonej pomiędzy budynkami ul. Józefińska 24, 24a i 30 oraz Limanowskiego 13 i 15 – Aktywizacja społeczna mieszkańców osiedla „Na Skarpie” – Sieć Centrów Aktywności Seniorów (CAS) Podgórze-Zabłocie
P9	społeczna, przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa	P2, P8, P10 P11, P14, P15, P16, P17, P30, P32, P33, P35, P36, P37, P38, P41, P43, P45, P47, P52, P53	– Rewitalizacja przestrzeni (podwórza) położonej pomiędzy budynkami ul. Józefińska 24, 24a i 30 oraz Limanowskiego 13 i 15 – Aktywizacja społeczna mieszkańców osiedla „Na Skarpie” – Sieć Centrów Aktywności Seniorów (CAS) Podgórze-Zabłocie
P11	społeczna, gospodarcza, przestrzenno-funkcjonalna	P2, P9, P10, P14, P15, P16, P17, P30, P32, P33, P35, P36, P37, P38, P41, P43, P45, P47, P52, P53	– Rewitalizacja przestrzeni (podwórza) położonej pomiędzy budynkami ul. Józefińska 24, 24a i 30 oraz Limanowskiego 13 i 15 – Aktywizacja społeczna mieszkańców osiedla „Na Skarpie” – Sieć Centrów Aktywności Seniorów (CAS) Podgórze-Zabłocie
P30	przestrzenno-funkcjonalna, techniczna	P2, P8, P9, P10 P11, P14, P15, P16, P17, P32, P33, P35, P36, P37, P38, P41, P43, P45, P47, P52, P53	– Poprawa estetyki obiektów oświatowych
P32	techniczna, funkcjonalna, techniczna, społeczna	P2, P8, P9, P10 P11, P14, P15, P16, P17, P30, P33, P35, P36, P37, P38, P41, P43, P45, P47, P52, P53	– Poprawa estetyki obiektów oświatowych
P33	przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa, społeczna	P2, P8, P9, P10 P11, P14, P15, P16, P17, P30, P32, P35, P36, P37, P38, P41, P43, P45, P47, P52, P53	– Rewitalizacja przestrzeni (podwórza) położonej pomiędzy budynkami ul. Józefińska 24, 24a i 30 oraz Limanowskiego 13 i 15 – Rewitalizacja Parku Planty Nowackiego – Budowa parku pod estakadami łącznicy kolejowej Kraków Zabłocie – Kraków Krzemionki – Rewitalizacja Parku Bednarskiego – Budowa Parku Zabłocie – Stacja Wisła – Park przy Karmelickiej – Zagospodarowanie terenu parku Grzegórzeckiego – Zagospodarowanie nowych przestrzeni pod powstającymi estakadami na odcinku ul.

Numer przedsięwzięcia	Oddziaływanie na sfery kryzysowe	Powiązanie z innymi przedsięwzięciami z GPRMK	Powiązanie z przedsięwzięciami zrealizowanymi w ramach MPRK w perspektywie 2014-2022
			Kopernika – ul. Miodowa powstałych w wyniku przebudowy linii kolei aglomeracyjnej w Krakowie
P35	przestrzenno-funkcjonalna, społeczna	P2, P8, P9, P10 P11, P14, P15, P16, P17, P30, P32, P33, P36, P37, P38, P41, P43, P45, P47, P52, P53	– Przebudowa przestrzeni publicznej ul. Bożego Ciała w Krakowie – Przebudowa przestrzeni publicznej ul. Meiselsa w Krakowie – Przebudowa przestrzeni publicznej ul. Mostowej w Krakowie – Przebudowa przestrzeni publicznej ul. Sławkowskiej w Krakowie – Przebudowa ul. Siennej w Krakowie
P36	przestrzenno-funkcjonalna, społeczna, środowiskowa, społeczna	P2, P8, P9, P10 P11, P14, P15, P16, P17, P30, P32, P33, P35, P37, P38, P41, P43, P45, P47, P52, P53	– Przebudowa przestrzeni publicznej ul. Bożego Ciała w Krakowie – Przebudowa przestrzeni publicznej ul. Meiselsa w Krakowie – Przebudowa przestrzeni publicznej ul. Mostowej w Krakowie – Przebudowa przestrzeni publicznej ul. Sławkowskiej w Krakowie – Przebudowa ul. Siennej w Krakowie
P37	przestrzenno-funkcjonalna, społeczna	P2, P8, P9, P10 P11, P14, P15, P16, P17, P30, P32, P33, P35, P36, P38, P41, P43, P45, P47, P52, P53	– Rewitalizacja przestrzeni (podwórza) położonej pomiędzy budynkami ul. Józefińska 24, 24a i 30 oraz Limanowskiego 13 i 15 – Rewitalizacja Parku Planty Nowackiego – Budowa parku pod estakadami łącznicy kolejowej Kraków Zabłocie – Kraków Krzemionki – Rewitalizacja Parku Bednarskiego – Budowa Parku Zabłocie – Stacja Wisła – Park przy Karmelickiej – Zagospodarowanie terenu parku Grzegórzeckiego – Zagospodarowanie nowych przestrzeni pod powstającymi estakadami na odcinku ul. Kopernika – ul. Miodowa powstałych w wyniku przebudowy linii kolei aglomeracyjnej w Krakowie
P38	przestrzenno-funkcjonalna, społeczna, środowiskowa, społeczna	P2, P8, P9, P10 P11, P14, P15, P16, P17, P30, P32, P33, P35, P36, P37, P41, P43, P45, P47, P52, P53	– Rewitalizacja przestrzeni (podwórza) położonej pomiędzy budynkami ul. Józefińska 24, 24a i 30 oraz Limanowskiego 13 i 15 – Rewitalizacja Parku Planty Nowackiego – Budowa parku pod estakadami łącznicy kolejowej Kraków Zabłocie – Kraków Krzemionki – Rewitalizacja Parku Bednarskiego – Budowa Parku Zabłocie – Stacja Wisła – Park przy Karmelickiej

Numer przedsięwzięcia	Oddziaływanie na sfery kryzysowe	Powiązanie z innymi przedsięwzięciami z GPRMK	Powiązanie z przedsięwzięciami zrealizowanymi w ramach MPRK w perspektywie 2014-2022
			– Zagospodarowanie terenu parku Grzegórzeckiego – Zagospodarowanie nowych przestrzeni pod powstającymi estakadami na odcinku ul. Kopernika – ul. Miodowa powstałych w wyniku przebudowy linii kolei aglomeracyjnej w Krakowie
P41	techniczna, środowiskowa, społeczna	P2, P8, P9, P10 P11, P14, P15, P16, P17, P30, P32, P33, P35, P36, P37, P38, P43, P45, P47, P52, P53	– Modernizacja instalacji grzewczej budynków mieszkalnych przy ul. Józefińskiej 24-24a, wraz z wymianą stolarki w częściach wspólnego użytkowania – Likwidacja kotłowni węglowej w budynku przy ul. Gertrudy – Projekty remontów i modernizacji wspólnot mieszkaniowych z obszaru rewitalizacji
P43	techniczna, społeczna	P2, P8, P9, P10 P11, P14, P15, P16, P17, P30, P32, P33, P35, P36, P37, P38, P41, P45, P47, P52, P53	– Centrum Literatury i Języka Planeta Lem – Rewitalizacja dawnego obiektu kinoteatru Wrzos na potrzeby Teatru KTO – Modernizacja i termomodernizacja budynku Domu Kultury PODGÓRZE Muzeum Podgórza – odział Muzeum Historycznego Miasta Krakowa – Modernizacja Galerii Sztuki Współczesnej Bunkier Sztuki – Adaptacja na cele kulturalne zabytkowego Bastionu III Kleparz w Krakowie – Adaptacja zabytkowego budynku dawnej zbrojowni przy ul. Rakowickiej w Krakowie na centrum wystawienniczo-edukacyjne Muzeum Historii Fotografii w Krakowie – Rewitalizacja STREFY K-805 – adaptacja bazy wojskowej na potrzeby nowoczesnej strefy kultury, turystyki i edukacji – Adaptacja reliktów wraz z odtworzeniem bryły dawnego hangaru nr 1 na cele ekspozycyjne Muzeum Lotnictwa Polskiego w ramach rekonstrukcji i rekompozycji zespołu budynków II Pułku Lotniczego na terenie Lotniczego Parku Kulturowego w Krakowie – Rewitalizacja zdegradowanego obiektu, wraz z otaczającym terenem, wpisanego do rejestru zabytków, pod nazwą „Kossakówka", pl. J. Kossaka 4 w Krakowie, na cele działalności kulturalnej, edukacyjnej i turystycznej – powstanie Centrum Edukacyjnego MOCAK

Numer przedsięwzięcia	Oddziaływanie na sfery kryzysowe	Powiązanie z innymi przedsięwzięciami z GPRMK	Powiązanie z przedsięwzięciami zrealizowanymi w ramach MPRK w perspektywie 2014-2022
P52	środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, społeczna	P2, P8, P9, P10 P11, P14, P15, P16, P17, P30, P32, P33, P35, P36, P37, P38, P41, P43, P45, P47, P53	– Rewitalizacja Parku Planty Nowackiego – Budowa parku pod estakadami łącznicy kolejowej Kraków Zabłocie – Kraków Krzemionki – Rewitalizacja Parku Bednarskiego – Budowa Parku Zabłocie – Stacja Wisła – Park przy Karmelickiej – Zagospodarowanie terenu parku Grzegórzeckiego – Zagospodarowanie nowych przestrzeni pod powstającymi estakadami na odcinku ul. Kopernika – ul. Miodowa powstałych w wyniku przebudowy linii kolei aglomeracyjnej w Krakowie
P53	środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna	P2, P8, P9, P10 P11, P14, P15, P16, P17, P30, P32, P33, P35, P36, P37, P38, P41, P43, P45, P47, P52	– Przebudowa przestrzeni publicznej ul. Bożego Ciała w Krakowie – Przebudowa przestrzeni publicznej ul. Meiselsa w Krakowie – Przebudowa przestrzeni publicznej ul. Mostowej w Krakowie – Przebudowa przestrzeni publicznej ul. Sławkowskiej w Krakowie – Przebudowa ul. Siennej w Krakowie

Źródło: opracowanie własne UMK.

Tabela 12. Powiązania międzyokresowe i problemowe między podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi wynikającymi z GPRMK – w ujęciu obszaru rewitalizacji

Numer przedsięwzięcia	Oddziaływanie na sfery kryzysowe	Powiązanie z innymi przedsięwzięciami z GPRMK	Powiązanie z przedsięwzięciami zrealizowanymi w ramach MPRK w perspektywie 2014-2022
Obszar rewitalizacji – cały			
P2	społeczna, gospodarcza	P1, P3, P4, P5, P6, P7, P8, P9, P10, P11, P12	– Wieloletni Program Współpracy Gminy Miejskiej Kraków z organizacjami pozarządowymi na lata 2012-2014 – Wieloletni Program Współpracy Gminy Miejskiej Kraków z organizacjami pozarządowymi na lata 2015-2018 – Programy współpracy z organizacjami pozarządowymi – przyjmowane corocznie

Numer przedsięwzięcia	Oddziaływanie na sfery kryzysowe	Powiązanie z innymi przedsięwzięciami z GPRMK	Powiązanie z przedsięwzięciami zrealizowanymi w ramach MPRK w perspektywie 2014-2022
P16	gospodarcza, społeczna	P13, P14, P15, P17, P18	– Zagospodarowanie targowiska „Stary Kleparz" przy Rynku Kleparskim w Krakowie – Modernizacja Placu Targowego przy ul. Grzegórzeckiej 3 i budowa centralnego zadaszenia – Poprawa jakości przestrzeni publicznej placu Nowego poprzez remont posadzki oraz remont konserwatorski elewacji budynku handlowo-usługowego wraz z wymianą nawierzchni fragmentu chodnika na Placu Nowym 4B Kraków – Kazimierz – Klaster Innowacji Społeczno-Gospodarczych Zabłocie 20.22. – Przebudowa ze zmianą sposobu użytkowania istniejących obiektów poprzemysłowych w Krakowie przy ul. Zabłocie 20-22
P17	gospodarcza, społeczna	P13, P14, P15, P16, P18	– Zagospodarowanie targowiska „Stary Kleparz" przy Rynku Kleparskim w Krakowie – Modernizacja Placu Targowego przy ul. Grzegórzeckiej 3 i budowa centralnego zadaszenia – Poprawa jakości przestrzeni publicznej placu Nowego poprzez remont posadzki oraz remont konserwatorski elewacji budynku handlowo-usługowego wraz z wymianą nawierzchni fragmentu chodnika na Placu Nowym 4B Kraków – Kazimierz – Klaster Innowacji Społeczno-Gospodarczych Zabłocie 20.22. – Przebudowa ze zmianą sposobu użytkowania istniejących obiektów poprzemysłowych w Krakowie przy ul. Zabłocie 20-22

Źródło: opracowanie własne UMK.

Tabela 13. Powiązania międzyokresowe i problemowe między podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi wynikającymi z GPRMK – projekty realizowane całkowicie lub częściowo poza obszarem rewitalizacji

Numer przedsięwzięci	Oddziaływanie na sfery kryzysowe	Powiązanie z innymi przedsięwzięciami z GPRMK	Powiązanie z przedsięwzięciami zrealizowanymi w ramach MPRK w perspektywie 2014-2022
Poza obszarem rewitalizacji			
P4	społeczna, przestrzenno-funkcjonalna	P2, P7, P12, P13, P16, P17, P19, P21, P22, P23, P24, P25, P26, P27, P28, P29, P31, P44, P46, P49, P50, P51, P59, P57, P60	– Aktywizacja społeczna mieszkańców osiedla „Na Skarpie” – Sieć Centrów Aktywności Seniorów (CAS)
P10 [26]	społeczna, gospodarcza, przestrzenno-funkcjonalna	P2, P9, P11, P14, P15, P16, P17, P30, P32, P33, P35, P36, P37, P38, P41, P43, P45, P47, P52, P53	– Rewitalizacja przestrzeni (podwórza) położonej pomiędzy budynkami ul. Józefińska 24, 24a i 30 oraz Limanowskiego 13 i 15 – Aktywizacja społeczna mieszkańców osiedla „Na Skarpie” – Sieć Centrów Aktywności Seniorów (CAS) Podgórze-Zabłocie
P14	gospodarcza, społeczna	P1, P2, P5, P6, P9, P10, P11, P15, P16, P17, P18, P20, P30, P32, P33, P35, P36, P37, P38, P39, P40, P41, P42, P43, P45, P47, P48, P52, P53, P54, P55, P56, P58	– Klaster Innowacji Społeczno-Gospodarczych Zabłocie 20.22. – Przebudowa ze zmianą sposobu użytkowania istniejących obiektów poprzemysłowych w Krakowie przy ul. Zabłocie 20-22 – Zagospodarowanie targowiska „Stary Kleparz” przy Rynku Kleparskim w Krakowie – Modernizacja Placu Targowego przy ul. Grzegórzeckiej 3 i budowa centralnego zadaszenia – Poprawa jakości przestrzeni publicznej placu Nowego poprzez remont posadzki oraz remont konserwatorski elewacji budynku handlowo-usługowego wraz z wymianą nawierzchni fragmentu chodnika na Placu Nowym 4B Kraków – Kazimierz
P15	gospodarcza, społeczna	P1, P2, P5, P6, P9, P10, P11, P14, P16, P17, P18, P20, P30, P32, P33, P35, P36, P37, P38, P39, P40, P41, P42, P43, P45, P47, P48, P52, P53, P54, P55, P56, P58	– Klaster Innowacji Społeczno-Gospodarczych Zabłocie 20.22. – Przebudowa ze zmianą sposobu użytkowania istniejących obiektów poprzemysłowych w Krakowie przy ul. Zabłocie 20-22 – Zagospodarowanie targowiska „Stary Kleparz” przy Rynku Kleparskim w Krakowie – Modernizacja Placu Targowego przy ul. Grzegórzeckiej 3 i budowa centralnego zadaszenia

[26] Przedsięwzięcie częściowo realizowane na podobszarze Kazimierz-Stradom, a częściowo poza obszarem rewitalizacji

Numer przedsięwzięci	Oddziaływanie na sfery kryzysowe	Powiązanie z innymi przedsięwzięciami z GPRMK	Powiązanie z przedsięwzięciami zrealizowanymi w ramach MPRK w perspektywie 2014-2022
			– Poprawa jakości przestrzeni publicznej placu Nowego poprzez remont posadzki oraz remont konserwatorski elewacji budynku handlowo-usługowego wraz z wymianą nawierzchni fragmentu chodnika na Placu Nowym 4B Kraków – Kazimierz
P22	przestrzenno-funkcjonalna, techniczna społeczna	P2, P4, P7, P12, P13, P16, P17, P19, P21, P23, P24, P25, P26, P27, P28, P29, P31, P44, P46, P49, P50, P51, P59, P57, P60	– Termomodernizacja budynków NCK – elewacja i panele fotowoltaiczne – Rozbudowa infrastruktury Nowohuckiego Centrum Kultury na potrzeby działalności kulturalno-edukacyjnej – Przywrócenie funkcji publicznych zdegradowanym obszarom NCK
P44	przestrzenno-funkcjonalna, techniczna, środowiskowa, społeczna	P2, P4, P7, P12, P13, P16, P17, P19, P21, P22, P23, P24, P25, P26, P27, P28, P29, P31, P46, P49, P50, P51, P59, P57, P60	– Rewitalizacja zespołu zabytkowego hangaru lotniczego przy ul. Izydora Stella-Sawickiego 41 – Adaptacja reliktów wraz z odtworzeniem bryły dawnego hangaru nr 1 na cele ekspozycyjne Muzeum Lotnictwa Polskiego w ramach rekonstrukcji i rekompozycji zespołu budynków II Pułku Lotniczego na terenie Lotniczego Parku Kulturowego w Krakowie
P45	środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, społeczna	P2, P9, P10, P11, P14, P15, P16, P17, P30, P32, P33, P35, P36, P37, P38, P41, P43, P47, P52, P53	– Rewitalizacja Parku Planty Nowackiego – Budowa parku pod estakadami łącznicy kolejowej Kraków Zabłocie – Kraków Krzemionki – Rewitalizacja Parku Bednarskiego – Budowa Parku Zabłocie – Stacja Wisła
P47 [27]	środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, społeczna	P1, P2, P5, P6, P9, P10, P11, P14, P15, P16, P17, P18, P20, P30, P32, P33, P35, P36, P37, P38, P39, P40, P41, P42, P43, P45, P48, P52, P53, P54, P55, P56, P58	– Wisła łączy – rewitalizacja Bulwarów Wisły i jej dopływów – Rewitalizacja Bulwarów Wiślanych (Bulwar Podolski) od Wilgi do Mostu Kotlarskiego – Rewitalizacja bulwaru Podolskiego w zakresie oświetlenia
P48	środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna, społeczna	P1, P2, P5, P6, P14, P15, P16, P17, P18, P20, P39, P40, P42, P47, P54, P55, P56, P58	– Zagospodarowanie terenu parku Grzegórzeckiego – Zagospodarowanie nowych przestrzeni pod powstającymi estakadami na odcinku ul. Kopernika – ul. Miodowa powstałych w wyniku przebudowy linii kolei aglomeracyjnej w Krakowie
P49	środowiskowa, przestrzenno-	P2, P4, P7, P12, P13, P16, P17, P19,	– kompleksowa dokumentacja projektowa (2021-2023)

[27] Przedsięwzięcie realizowane na dwóch podobszarach: Kazimierz-Stradom i Grzegórzki-Wesoła, a częściowo poza obszarem rewitalizacji

Numer przedsięwzięci	Oddziaływanie na sfery kryzysowe	Powiązanie z innymi przedsięwzięciami z GPRMK	Powiązanie z przedsięwzięciami zrealizowanymi w ramach MPRK w perspektywie 2014-2022
	funkcjonalna, społeczna	P21, P22, P23, P24, P25, P26, P27, P28, P29, P31, P44, P46, P50, P51, P59, P57, P60	– Rewitalizacja przestrzeni publicznej Alei Róż w Krakowie Nowej Hucie – Rewitalizacja Parku Żeromskiego – Przywrócenie funkcji publicznych zdegradowanym obszarom NCK
P51	środowiskowa, techniczna	P2, P4, P7, P12, P13, P16, P17, P19, P21, P22, P23, P24, P25, P26, P27, P28, P29, P31, P44, P46, P49, P50, P59, P57, P60	– Ochrona zagrożonych siedlisk i gatunków w Parku Starorzecza Wisły w Nowej Hucie
P57	środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, społeczna	P2, P4, P7, P12, P13, P16, P17, P19, P21, P22, P23, P24, P25, P26, P27, P28, P29, P31, P44, P46, P49, P50, P51, P59, P60	– Ochrona zagrożonych siedlisk i gatunków w Parku Starorzecza Wisły w Nowej Hucie – kompleksowa dokumentacja projektowa (2021-2023) do P49 – Rewitalizacja przestrzeni publicznej Alei Róż w Krakowie Nowej Hucie – Rewitalizacja Parku Żeromskiego – Przywrócenie funkcji publicznych zdegradowanym obszarom NCK
P58	środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna	P1, P2, P5, P6, P14, P15, P16, P17, P18, P20, P39, P40, P42, P47, P48, P54, P55, P56	– opracowana dokumentacja koncepcyjna i projektowo-kosztorysowa projektu – Zagospodarowanie terenu parku Grzegórzeckiego – Zagospodarowanie nowych przestrzeni pod powstającymi estakadami na odcinku ul. Kopernika – ul. Miodowa powstałych w wyniku przebudowy linii kolei aglomeracyjnej w Krakowie

Źródło: opracowanie własne UMK

7. Opis sposobu zapewnienia udziału interesariuszy w procesie rewitalizacji, w tym w ramach Komitetu Rewitalizacji

7.1. Identyfikacja interesariuszy procesu rewitalizacji

Dokumenty prawne i strategiczne dotyczące rewitalizacji podkreślają znaczenie zasady partnerstwa i partycypacji społecznej w procesie tworzenia, wdrażania i oceny programów rewitalizacji. Rewitalizacja to proces prowadzony z udziałem interesariuszy, przede wszystkim mieszkańców, podmiotów samorządowych, pozarządowych, gospodarczych i grup nieformalnych. Przepisy ustawowe obligują gminę do realizacji działań rewitalizacyjnych w sposób jawny i przejrzysty, z zapewnieniem aktywnego udziału interesariuszy. W myśl art. 5 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, działania inicjowane w ramach partycypacji społecznej i cały proces z nią związany polegają przede wszystkim na:

1) poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy i dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami,
2) prowadzeniu – skierowanych do interesariuszy – działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy oraz o przebiegu tego procesu,
3) umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji,
4) zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji,
5) wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji,
6) zapewnieniu, w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji, możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Kwestie zaangażowania interesariuszy w proces tworzenia gminnych programów rewitalizacji, pełniących dodatkowo rolę strategii IIT, w szczególności podmiotów społeczno-gospodarczych, regulują także przepisy ustawy wdrożeniowej, co uwzględniono na etapie włączania interesariuszy przy tworzeniu GPRMK.

W GPRMK przyjęto, że zasada partycypacji społecznej będzie towarzyszyć procesowi rewitalizacji na każdym jego etapie – począwszy od etapu przygotowania programu, poprzez jego wdrażanie, aż po ocenę całego procesu. Miasto Kraków, prowadzące od wielu lat proces rewitalizacji, jest świadome wpływu interesariuszy na kierunki polityki rewitalizacyjnej. Na etapie tworzenia programu dokonano podsumowania dotychczasowych doświadczeń związanych z partycypacją społeczną w celu aktualizacji wiedzy o działających na obszarze miasta interesariuszach procesu. Identyfikacja uczestników, kreatorów i odbiorców rewitalizacji, odniosła się do każdego sektora życia miasta w podziale na sfery: społeczną, gospodarczą, środowiskową, techniczną i przestrzenno-funkcjonalną. W świetle ustawy o rewitalizacji, interesariusze są nie tylko odbiorcami czy uczestnikami działań, ale także ich potencjalnymi realizatorami, przez co mają realny wpływ na osiąganie celów rewitalizacji Krakowa.

Analiza grup interesariuszy miała na celu wskazanie aktorów, którzy już na tym wczesnym etapie mogliby włączyć się w tworzenie programu (np. instytucje publiczne, organizacje pozarządowe i lokalni przedsiębiorcy, wspólnoty mieszkaniowe, mieszkańcy, liderzy społeczni). Do tej grupy kierowane były zaproszenia do wzięcia udziału w różnorodnych wydarzeniach towarzyszących opracowaniu poszczególnych elementów GPRMK.

Bezpośrednimi interesariuszami procesu są mieszkańcy obszaru rewitalizacji Krakowa, do których przede wszystkim są kierowane działania wdrażane przez podmioty sektora

publicznego, jak i podmioty społeczne występujące w roli wykonawców powierzonych im do realizacji zadań publicznych.

Obszar rewitalizacji, poza interwencją zaplanowaną w gminnym programie rewitalizacji, skupia dodatkowo aktywność wielu podmiotów publicznych, realizujących na jego terenie działania statutowe. Na obszarze rewitalizacji Krakowa dochodzi więc do integracji wielu polityk miejskich oraz procesu odnowy, wywołanego wdrażaniem GPRMK. Zwiększenie dostępności usług publicznych, towarzyszących procesowi rewitalizacji, ma w efekcie podnieść aktywność mieszkańców i poziom ich zaangażowania w życie społeczne.

Na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji działalność prowadzą zarówno podmioty publiczne, m.in.:

- miejskie jednostki organizacyjne zaangażowane we wdrażanie polityk miejskich realizowanych na terenie Krakowa,
- instytucje kultury funkcjonujące na obszarze rewitalizacji,
- instytucje odpowiedzialne m.in. za pomoc społeczną (w tym m.in. za realizację zadań z zakresu włączenia społecznego, aktywizacji społeczno-zawodowej i integracji osób zagrożonych wykluczeniem), mieszkalnictwo, wspierające rozwój przedsiębiorczości oraz ochronę środowiska naturalnego,
- instytucje animujące działania na obszarze rewitalizacji (kultura, sport, edukacja),
- jednostki i komórki organizacyjne Urzędu Miasta Krakowa, z nadrzędną rolą w procesie rewitalizacji, m.in. Wydział ds. Przedsiębiorczości i Innowacji, Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia, czy też Pełnomocnik Prezydenta Miasta Krakowa ds. Osób z Niepełnosprawnościami,
- organy władzy publicznej, w tym m.in. Rada Miasta Krakowa, Rady i Zarządy Dzielnic Miasta Krakowa,

a także podmioty zajmujące się m.in. realizacją zadań publicznych zleconych przez Miasto Kraków i jego jednostki, w tym również mających status przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynikających z poprzedniego programu rewitalizacji – Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa[28].

Niezwykle ważnymi interesariuszami rewitalizacji Krakowa są działające na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji organizacje pozarządowe, które reprezentują społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji. Z punktu widzenia procesu rewitalizacji kluczowymi podmiotami społeczno-gospodarczymi, które powinno się włączyć w proces, są stowarzyszenia prowadzące działalność w sferze aktywizacji społeczno-zawodowej i integracji osób zagrożonych wykluczeniem. Na obszarze rewitalizacji wyznaczonym w Krakowie, zidentyfikowano partnerów i inne podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, bądź realizujące działania z zakresu włączenia społecznego, aktywizacji społecznej, ochrony przyrody, praw obywatelskich, równości płci i niedyskryminacji, wspierania osób narażonych na wykluczenie społeczne, m.in. fundacje, stowarzyszenia i inne organizacje pozarządowe, w tym organizacje pozarządowe realizujące działania dla osób zagrożonych przemocą w rodzinie.

Z uwagi na zdiagnozowane problemy w sferze środowiskowej, gospodarczej i technicznej, istotnymi interesariuszami rewitalizacji są także podmioty działające na rzecz lokalnej gospodarki i ochrony środowiska naturalnego.

[28] Link: https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=167&sub_dok_id=167&sub=uchwala&query=id%3D25653%26typ%3Du

Do kręgu potencjalnych interesariuszy rewitalizacji zostały skierowane i będą kierowane na etapie realizacji programu działania włączeniowe – zaproszenia do wzięcia udziału w spotkaniach konsultacyjno-informacyjnych, naborze przedsięwzięć rewitalizacyjnych, naborze kandydatów do Komitetu Rewitalizacji czy konsultacjach społecznych poszczególnych dokumentów.

W kolejnych podrozdziałach opisano działania związane z realizacją zasady partycypacji społecznej i partnerstwa na etapie przygotowania, a także wdrażania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa.

7.2. Partycypacja społeczna na różnych etapach przygotowania programu

Podczas prac nad przygotowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa zastosowano różne formy partycypacji społecznej, aby zidentyfikowani powyżej interesariusze w aktywny sposób mogli włączyć się w planowanie procesu rewitalizacji.

Ważnym etapem poprzedzającym uspołecznioną pracę nad GPRMK były działania prowadzone na etapie diagnozy delimitacyjnej, służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie. Polegały one na przeprowadzeniu konsultacji społecznych w ramach uzgadniania projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, które umożliwiły interesariuszom wypowiedzenie się na temat granic tych obszarów. Działania konsultacyjne „Jakie granice obszaru zdegradowanego i rewitalizacji?" zrealizowano na zasadach wynikających z Uchwały nr CXI/2904/18 Rady Miasta Krakowa z dnia 26 września 2018 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami Gminy Miejskiej Kraków oraz z Krakowską Radą Działalności Pożytku Publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji[29]. Formy i czas trwania konsultacji zostały określone Zarządzeniem nr 1269/2022 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 12 maja 2022 r. w sprawie uruchomienia konsultacji społecznych z inicjatywy Prezydenta Miasta Krakowa, dotyczących projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie[30], zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji. Konsultacje społeczne projektu uchwały Rady Miasta Krakowa w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Miejskiej Kraków odbywały się od 16 maja do 24 czerwca 2022 r.

Informacja o konsultacjach społecznych została podana do publicznej wiadomości:

- w Biuletynie Informacji Publicznej (www.bip.krakow.pl),
- na stronie internetowej poświęconej konsultacjom (www.obywatelski.krakow.pl),
- na Miejskiej Stronie Internetowej Magiczny Kraków (www.krakow.pl),
- na stronie Rewitalizacja w Krakowie (www.rewitalizacja.krakow.pl),
- w miejskim serwisie MPI skierowanym do biznesu (www.dlabiznesu.krakow.pl),
- w miejskim serwisie MPI skierowanym do organizacji pozarządowych (www.ngo.krakow.pl),
- na tablicach informacyjnych Urzędu Miasta Krakowa,

[29] https://obywatelski.krakow.pl/zalacznik/391249

[30] https://www.bip.krakow.pl/zarzadzenie/2022/1269/w_sprawie_uruchomienia_konsultacji_spolecznych_z_inicjatywy_Prezydenta_MiastaKrakowa,_dotyczacych_projektu_uchwaly_w_sprawie_wyznaczenia_obszaruzdegradowane.html
https://obywatelski.krakow.pl/243496,artykul,konsultacje_spoleczne.html/250553,artykul,dokumenty_i_zarzadzenia.html

- na tablicach Rad i Zarządów Dzielnic Miasta Krakowa,

za sprawą:

- obwieszczenia Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 9 maja 2022 r. o rozpoczęciu konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Miasta Krakowa w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie[31],
- Zarządzenia nr 1269/2022 r. Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 12 maja 2022 r. w sprawie uruchomienia konsultacji społecznych z inicjatywy Prezydenta Miasta Krakowa, dotyczących projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie[32].

Celem konsultacji społecznych było pozyskanie uwag i opinii od interesariuszy rewitalizacji, w rozumieniu ustawy o rewitalizacji, w zakresie projektu uchwały dotyczącej wyznaczenia granic obszaru zdegradowanego oraz granic obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie. Konsultacje służyły rozpoznaniu potrzeb interesariuszy i uwzględnieniu ich głosów w procesie podejmowania decyzji odnośnie granic wskazanych obszarów. W trakcie konsultacji zapoznano interesariuszy z projektem uchwały, jak również z przebiegiem procesu wyznaczenia obszaru przyszłej interwencji rewitalizacyjnej, który został opisany w dokumencie „Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie". Dokument ten, przedstawiający metodykę identyfikacji obszarów kryzysowych, który uzasadniał rozstrzygnięcia podjęte w zapisach projektu konsultowanej uchwały, został udostępniony do wglądu interesariuszom[33]. Ponadto udostępniono jego streszczenie[34].

Proces konsultacji społecznych uwzględniał różnorodne formy konsultacyjne, na które złożyły się:

- zbieranie uwag w postaci papierowej. Uwagi na formularzu uwag mogły być składane w Urzędzie Miasta Krakowa, w Wydziale ds. Przedsiębiorczości i Innowacji, ul. Bracka 10, I piętro, sekretariat, od poniedziałku do piątku w godz. 8:00-15.00;
- zbieranie uwag w postaci elektronicznej. Uwagi na formularzu uwag mogły być przesyłane na adres email: konsultacje.gpr@um.krakow.pl;
- zbieranie uwag ustnych w siedzibie Wydziału ds. Przedsiębiorczości i Innowacji, ul. Bracka 10, od poniedziałku do piątku w godz. 8:00-15.00 oraz na spotkaniach konsultacyjnych w następujących terminach:
  - 25 maja 2022 r. w godz. 17.00-19.00 – w Ośrodku Kultury im. C.K. Norwida w Krakowie, os. Górali 5,
  - 27 maja 2022 r. w godz. 17.00-19.00 – w Muzeum Etnograficznym im. Seweryna Udzieli w Krakowie, Plac Wolnica 1,
  - 31 maja 2022 r. w godz. 17.00-19.00 – w Szkole Podstawowej nr 10, ul. Blachnickiego 1,
  - 2 czerwca 2022 r. w godz. 17.00-19.00 – w Domu Utopii Międzynarodowym Centrum Empatii, os. Szkolne 26a;
- dyżury ekspertów w następujących dniach: 7 czerwca 2022 r. w godz. 10.30-12.30 oraz 14 czerwca 2022 r. w godz. 14.00-16.00 – pod nr tel. 12 616 1739;
- otwarte spotkania konsultacyjne, które odbyły się w następujących terminach:

[31] https://www.bip.krakow.pl/?news_id=152331&_ga=2.228328094.2087078513.1653889769-65457212.1646299411
[32] https://bip.krakow.pl/zarzadzenie/2022/1269/w_sprawie_uruchomienia_konsultacji_spolecznych_z_inicjatywy_Prezydenta_MiastaKrakowa,_dotyczacych_projektu_uchwaly_w_sprawie_wyznaczenia_obszaruzdegradowane.html
[33] https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/336380/karta
[34] https://www.bip.krakow.pl/zalacznikKarta/17106

- 25 maja 2022 r. w godz. 17.00-19.00 – w Ośrodku Kultury im. C.K. Norwida w Krakowie, os. Górali 5,
- 27 maja 2022 r. w godz. 17.00-19.00 – w Muzeum Etnograficznym im. Seweryna Udzieli w Krakowie, pl. Wolnica 1,
- 31 maja 2022 r. w godz. 17.00-19.00 – w Szkole Podstawowej nr 10, ul. Blachnickiego 1,
- 2 czerwca 2022 r. w godz. 17.00-19.00 – w Domu Utopii Międzynarodowym Centrum Empatii, os. Szkolne 26a.

W ramach konsultacji społecznych odbyły się cztery otwarte spotkania z mieszkańcami Krakowa. Wybór lokalizacji podyktowany był dostępnością i bliskością konsultowanych granic obszarów rewitalizacji. Każde ze spotkań dotyczyło omówienia proponowanych granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Podsumowanie przeprowadzonych konsultacji, tj. spotkań w planowanych podobszarach rewitalizacji, opublikowano 9 czerwca 2022 r. w Biuletynie Informacji Publicznej[35].

Spotkania miały charakter informacyjno-dyskusyjny. W pierwszej części organizatorzy – przedstawiciele Wydziału ds. Przedsiębiorczości i Innowacji UMK – omówili znaczenie i uwarunkowania prawne procesu rewitalizacji, następnie – założenia, metodologię i wyniki przeprowadzonych analiz oraz kolejno – opartą na nich propozycję wyznaczenia granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Krakowie. W części dyskusyjnej odpowiadano na zgłaszane pytania, rozmawiano na temat zaproponowanych granic obszaru rewitalizacji. Zaproszony ekspert oraz pracownicy i pracowniczki Referatu Rewitalizacji Miasta i Regeneracji Targowisk Urzędu Miasta Krakowa odpowiadali na pytania i wyjaśniali niejasności. Oprócz pytań uczestnicy i uczestniczki zgłaszali komentarze i sugestie zarówno do projektu uchwały, jak i samych konsultacji.

Część informacyjna wszystkich spotkań konsultacyjnych przebiegała według powtarzalnego schematu. Spotkanie rozpoczynało przedstawienie tematu i celu spotkania, następnie jego planowany przebieg oraz informacja na temat udziału w konsultacjach społecznych (formy ustne i pisemne zgłaszania uwag, spotkania konsultacyjne i dyżury eksperckie). Informowano również o rejestracji dźwiękowej spotkania w celu sporządzenia raportu. Następnie wyjaśniano rolę mieszkańców w procesach partycypacyjnych, w tym także w procesie rewitalizacji, a także – z użyciem prezentacji multimedialnej – omawiano istotę procesu rewitalizacji, jego uwarunkowania prawne, założenia, metodologię, rezultaty diagnozy oraz wynikającej z niej propozycji wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Po części informacyjnej otwierano dyskusję. Zadawane pytania, sugestie i komentarze zapisywano na flipcharcie. Podczas spotkań oraz przed i po jego zakończeniu mieszkańcom udostępniono materiały informacyjne dotyczące rewitalizacji: ulotki, formularze i konsultowane dokumenty.

Szczegółowy przebieg dyskusji przeprowadzonej w trakcie każdego spotkania zawarto w raportach z otwartych spotkań konsultacyjnych, podsumowaniach zbierania uwag w ramach konsultacji społecznych oraz w raporcie z konsultacji projektu uchwały[36].

Konsultacjom społecznym „Jakie granice obszaru zdegradowanego i rewitalizacji?" towarzyszyła akcja informacyjna prowadzona online (przede wszystkim w mediach społecznościowych i na portalach informacyjnych) oraz offline (z wykorzystaniem materiałów informacyjnych i mobilnego punktu miejskiego typu Echo). W trakcie trwania akcji zostały opublikowane 43 wpisy w mediach społecznościowych oraz 24 wzmianki na stronach internetowych takich, jak: Krakow.pl, rewitalizacja.krakow.pl, krakow.naszemiasto.pl, Dziennik Polski oraz Nasza Huta. Artykuł promujący konsultacje pojawił się także w „Głosie – Tygodniku

[35] https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=152714
[36] Wszystkie dokumenty udostępniono w BIP Miasta Krakowa: https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=152714

Nowohuckim". W ramach informowania o konsultacjach podjęto również działania w przestrzeni miejskiej. Zaliczały się do nich plakaty informujące o spotkaniach i ulotki edukacyjne rozmieszczone na terenie obszaru objętego konsultacjami. Materiały informacyjno-edukacyjne zostały również rozdystrybuowane wśród instytucji oraz podmiotów publicznych i prywatnych działających na podobszarach rewitalizacji. Interesariusze mogli dowiedzieć się o konsultacjach także podczas podróży komunikacją miejską. Na przełomie maja i czerwca w wybranych liniach tramwajowych wyświetlana była krótka prezentacja na temat konsultacji społecznych. Podczas konsultacji projektu uchwały pracownicy Referatu Rewitalizacji Miasta i Regeneracji Targowisk spotykali się z mieszkańcami w przestrzeniach publicznych. Elementem promocyjnym i przyciągającym uwagę był mobilny punkt miejski, tzw. wózek konsultacyjny, na którym zamieszczono plakat z datami spotkań, ulotki edukacyjne oraz mapa proponowanego obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi.

Rys. 4. Mobilny punkt miejski typu Echo wykorzystywany podczas konsultacji społecznych „Jakie granice obszaru zdegradowanego i rewitalizacji?"

Fot. Urząd Miasta Krakowa.

W procesie konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Miasta Krakowa w sprawie wyznaczenia granic obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie wpłynęło łącznie 17 uwag, w tym 13 uwag złożonych przez osoby indywidualne i 4 uwagi zgłoszone przez organizacje oraz grupy nieformalne: grupę mieszkańców osiedla Szkolnego bloków 6, 7, 8, i 9, Towarzystwo Urbanistów Polskich Oddział Kraków, Kraków Nowa Huta Przyszłości S.A. oraz Zarząd Rady Dzielnicy XIV Czyżyny. Szczegółową listę uwag wraz z uzasadnieniem stanowiska zawiera „Lista uwag wraz z ich rozpatrzeniem", która stanowi załącznik do raportu z konsultacji projektu uchwały dotyczącej wyznaczenia granic obszaru zdegradowanego oraz granic obszaru rewitalizacji[37].

Pozytywną opinię do projektu uchwały Rady Miasta Krakowa w sprawie wyznaczenia granic obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie wyraziła Krakowska Rada Działalności Pożytku Publicznego w uchwale nr 10/2022 r./IV KRDPP/128.

[37] https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=152985

Uchwała nr XCVII/2644/22 Rady Miasta Krakowa z dnia 12 października 2022 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie weszła w życie 4 listopada 2022 r.[38] Treść uchwały oraz mapy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dostępne są w Biuletynie Informacji Publicznej Miasta Krakowa[39].

Działania partycypacyjne prowadzono także na etapie przygotowania samego programu rewitalizacji, po podjęciu przez Radę Miasta Krakowa uchwały nr CII/2780/22 z dnia 21 grudnia 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa, która zainicjowała proces opracowania dokumentu GPRMK.

Z punktu widzenia Miasta, jako organizatora i koordynatora procesu, szczególnie ważną kwestią było właściwe zaplanowanie interwencji rewitalizacyjnej, która powinna odpowiadać na rzeczywiste problemy obszaru, a jednocześnie na potrzeby jego mieszkańców. W tym celu zaplanowano szereg działań mających na celu poznanie opinii mieszkańców i innych interesariuszy procesu na temat zjawisk problemowych i najważniejszych potrzeb rewitalizacyjnych.

Na etapie opracowania szczegółowej diagnozy podobszarów rewitalizacji przeprowadzono badania jakościowe w formie wywiadów społecznych, realizowanych z udziałem różnych grup interesariuszy. W ramach akcji „Tydzień Rewitalizacji w Krakowie", od 15 do 18 maja 2023 r. odbyły się dwa spotkania otwarte dla mieszkańców i organizacji pozarządowych oraz dwa spotkania dla instytucji animujących działania na podobszarach rewitalizacji (kultura, sport, edukacja).

Zrealizowane badania społeczne obejmowały także wywiady pogłębione z pracownikami socjalnymi oddziałów MOPS działających na terenie podobszarów rewitalizacji, które odbyły się 12 kwietnia 2023 r. Dwa kolejne wywiady pogłębione (tematyka: niepełnosprawność i bezpieczeństwo) odbyły się 14 kwietnia 2023 r. Do rozmów zaproszono osoby odpowiedzialne za realizację strategicznych zadań w zakresie polityki społecznej i bezpieczeństwa publicznego miasta, w szczególności: Pełnomocnika Prezydenta Miasta Krakowa ds. Osób z Niepełnosprawnościami, Przewodniczącego Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności, pracownika Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia, pracowników Policji i Straży Miejskiej, członka Komisji Bezpieczeństwa i Porządku oraz pracownika Referatu Analiz Bezpieczeństwa i Rozwoju Monitoringu Wizyjnego w Wydziale Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Krakowa. Wywiady przeprowadzono w siedzibie Wydziału ds. Przedsiębiorczości i Innowacji UMK przy ul. Zabłocie 22. Wnioski z przeprowadzonego badania zostały uwzględnione w pracach nad GPRMK. Ponadto na przełomie maja i czerwca 2023 r. zorganizowano dwa spotkania poświęcone tematyce edukacji na obszarze rewitalizacji, na które zostali zaproszeni przedstawiciele oświaty.

W badaniu jakościowym wykorzystano również wnioski z innych konsultacji społecznych, które odbyły się w części obszaru rewitalizacji, a także – tam, gdzie było to celowe – wyniki badania społecznego jakości życia oraz jakości usług publicznych w Krakowie pn. „Barometr Krakowski (edycja 2022)".

W trakcie szeroko zakrojonych działań partycypacyjnych badani wyrażali swoje poglądy na temat dostrzeganych przez nich problemów oraz potencjałów poszczególnych podobszarów rewitalizacji. Wnioski z raportu z badań umożliwiły uzupełnienie analiz wskaźnikowych o opinie kluczowych interesariuszy rewitalizacji, a także pozwoliły na zbudowanie listy potencjałów

[38] Dz.U.W.M. z 2022 r. poz. 6865; https://edziennik.malopolska.uw.gov.pl/WDU_K/2022/6865/akt.pdf
[39] https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=167&sub_dok_id=167&sub=uchwala&query=id%3D26738%26typ%3Du

i problemów zidentyfikowanych w każdym z podobszarów rewitalizacji, podlegających uwzględnieniu na dalszym etapie prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Krakowa.

Kolejne badanie społeczne towarzyszące opracowaniu GPRMK koncentrowało się na wynikach ankiet skierowanych do organizacji pozarządowych i instytucji kultury funkcjonujących na obszarze rewitalizacji. Badanie ankietowe przeprowadzono w okresie od 16 stycznia do 16 lutego 2023 r. na 16 podmiotach. Celem badania było zdiagnozowanie sytuacji, w tym barier rozwojowych oraz zakresu odziaływania trzeciego sektora i instytucji prowadzących działalność społeczno-kulturalną na obszarze rewitalizacji. Wnioski z przeprowadzonego badania ankietowego zostały uwzględnione m.in. w diagnozie szczegółowej obszaru rewitalizacji w ramach GPRMK.

Do innych działań partycypacyjnych, realizowanych na etapie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa, należały warsztaty partycypacyjne służące wypracowaniu wyzwań strategicznych procesu rewitalizacji Miasta Krakowa, w ramach cyklu „Jesienne warsztaty z rewitalizacją". Podczas warsztatów rozmawiano m.in. jak mógłby wyglądać i do czego prowadzić proces rewitalizacji, co z kolei stanowiło podstawę do dalszych prac związanych z formułowaniem wyzwań strategicznych GPRMK. Zrealizowano trzy spotkania warsztatowe przeznaczone dla interesariuszy podobszarów rewitalizacji:

- Grzegórzki-Wesoła – 19 października 2023 r., w godz. 17.00-19.30 w siedzibie Fundacji Małopolskiej Izby Samorządowej przy al. Daszyńskiego 16 (liczba uczestników – 30 osób),
- Kazimierz-Stradom – 24 października 2023 r., w godz. 17.00-19.30 w Sali Muzeum Etnograficznego w Krakowie, pl. Wolnica 1 (liczba uczestników – 35 osób),
- „stara" Nowa Huta – 25 października 2023 r., w godz. 17.00-19.30 w Ośrodku Kultury im. C.K. Norwida, os. Górali 5 (liczba uczestników – 17 osób).

Spotkania miały formułę otwartą i były moderowane. Po krótkiej prezentacji na temat dotychczasowych prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Krakowa przystępowano do zajęć w podgrupach, które miały na celu wypracowanie propozycji rozwiązań deficytów podobszarów rewitalizacji do uwzględnienia w projekcie GPRMK.

Zajęcia odbywała się w trzech podgrupach poświęconych: (1) sprawom społecznym, (2) sprawom przestrzennym, funkcjonalnym i technicznym, (3) sprawom gospodarczym i środowiskowym. Ta część spotkań przebiegała w ramach trzech rund, w trakcie których uczestnicy mogli zapoznać się ze wszystkimi tematami. Efekty prac w podgrupach zostały podsumowane na forum w obecności wszystkich osób biorących udział w spotkaniu. Zebranych poproszono o zapisanie i podzielenie się potrzebami związanymi z procesem rewitalizacji i przyszłymi zmianami na podobszarach. Uwagi i pomysły mieszkańców stanowiły istotny wkład w pracę nad projektem Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa, razem z wnioskami wyciągniętymi z badań oraz opinii eksperckich. Ważnym efektem warsztatów były – zidentyfikowane wspólnie z interesariuszami podobszarów rewitalizacji – problemy i potencjały tych terenów w odniesieniu do kluczowych sfer miastotwórczych oraz partycypacyjnie wypracowane wizje rozwoju razem z celami i kierunkami działań, odpowiadającymi na potrzeby interesariuszy.

Kluczowym działaniem partycypacyjnym na tym etapie był także nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych, który miał charakter otwarty, umożliwiający interesariuszom składanie fiszek projektowych. Zasady naboru przedsięwzięć regulowało Zarządzenie nr 3317/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 10 listopada 2023 r. w sprawie ogłoszenia naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa, które zostało opublikowane na stronach: Biuletynu Informacji Publicznej (www.bip.krakow.pl), Magicznego Krakowa (www.krakow.pl), Rewitalizacji w Krakowie

(www.rewitalizacja.krakow.pl), serwisu Biznes i Nauka w Krakowie (www.dlabiznesu.krakow.pl), serwisu Obywatelski Kraków (www.obywatelski.krakow.pl) oraz na profilu Rewitalizacja w Krakowie na portalu Facebook. O możliwości zgłoszenia propozycji przedsięwzięć informowano również uczestników warsztatów partycypacyjnych przeprowadzonych w ramach cyklu „Jesienne warsztaty z rewitalizacją".

Zasady zgłaszania propozycji przedsięwzięć zostały zawarte w Regulaminie naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa (załącznik do zarządzenia nr 3317/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 10 listopada 2023 r.)[40].

Zgodnie z przyjętym regulaminem celem naboru było wyłonienie przedsięwzięć rewitalizacyjnych, spośród zgłaszanych przez poszczególnych interesariuszy w formie oddolnych inicjatyw, wpisujących się w cele procesu rewitalizacji Krakowa i jednocześnie neutralizujących problemy poszczególnych podobszarów rewitalizacji, opracowanych w efekcie uzgodnień wyników diagnozy podobszarów rewitalizacji z mieszkańcami – w trakcie warsztatów partycypacyjnych. Dopuszczono możliwość zgłaszania przedsięwzięć realizowanych poza granicami podobszarów rewitalizacji, jeżeli wynikało to z ich specyfiki, pod warunkiem uzasadnienia ich wpływu na obszar rewitalizacji.

Aby wziąć aktywny udział w naborze należało wypełnić formularz fiszki projektowej przedsięwzięcia rewitalizacyjnego. Wypełnioną fiszkę projektową można było złożyć w następującej formie:

- elektronicznej – podpisanej przez wnioskodawcę lub osoby uprawnione do reprezentowania wnioskodawcy kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub podpisem zaufanym i przesłanej na adres e-mail: rewitalizacja@um.krakow.pl,
- papierowej – podpisanej przez wnioskodawcę lub osoby uprawnione do reprezentowania wnioskodawcy, złożonej na dzienniku podawczym Urzędu Miasta Krakowa lub przesłanej pocztą na adres: Urząd Miasta Krakowa, Wydział ds. Przedsiębiorczości i Innowacji, ul. Zabłocie 22, 30-701 Kraków.

Na etapie naboru przedsięwzięć zorganizowano warsztaty wypełniania fiszek projektowych dla interesariuszy z trzech podobszarów rewitalizacji. Spotkania przeprowadzono w dniach 14–15 listopada 2023 r. Dotyczyły one warunków udziału w naborze, istoty przedsięwzięcia rewitalizacyjnego w kontekście wymogów ustawy o rewitalizacji, prezentacji wzoru fiszki przedsięwzięcia rewitalizacyjnego oraz omówienia sposobu jej wypełnienia. W trakcie trzech warsztatów podsumowano stan aktualnych działań nad opracowaniem GPRMK, a także wyniki diagnozy pogłębionej w odniesieniu do podobszarów – w szczególności w kontekście zdiagnozowanych problemów i potrzeb, na które powinny odpowiadać zgłaszane w naborze przedsięwzięcia.

Na zaproszenie Miasta odpowiedzieli m.in. mieszkańcy, członkowie wspólnot mieszkaniowych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, lokalni działacze społeczni, w tym radni, a także przedstawiciele instytucji publicznych realizujących zadania własne na obszarze rewitalizacji.

Łącznie w warsztatach wzięło udział:

- w dniu 14 listopada 2023 r. w godz. 17.00 – 19.30 – 16 interesariuszy z podobszaru rewitalizacji „stara" Nowa Huta,
- w dniu 15 listopada 2023 r. w godz. 10.00 – 13.00 – 40 przedstawicieli Urzędu Miasta Krakowa i miejskich jednostek organizacyjnych,

[40] https://www.bip.krakow.pl/zarzadzenie/2023/3317/w_sprawie_ogloszenia_naboru_przedsiewziec_rewitalizacyjnych_do_Gminnego_ProgramuRewitalizacji_Miasta_Krakowa.html

– w dniu 15 listopada 2023 r. w godz. 17.00-19.30 – 17 interesariuszy z podobszarów rewitalizacji Kazimierz-Stradom i Grzegórzki-Wesoła.

Uczestnicy warsztatów zgłosili w naborze przedsięwzięć propozycje własnych działań rewitalizacyjnych. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały także zgłoszone przez podmioty realizujące zadania w ramach poprzedniego programu rewitalizacji – Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa[41]. Propozycje projektów zostały następnie zweryfikowane przez Komisję ds. kwalifikacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa powołaną przez Prezydenta Miasta Krakowa zarządzeniem nr 3593/2023 z dnia 4 grudnia 2023 r[42]. Wybrane do realizacji propozycje, spełniające wymagania naboru i zaakceptowane przez Prezydenta Miasta Krakowa, zostały włączone do GPRMK.

Podsumowując, na etapie przygotowania programu rewitalizacji w procesie partycypacji wykorzystano (poza naborem przedsięwzięć) następujące formy i techniki konsultacyjne, określone w art. 6 ust. 3 ustawy o rewitalizacji:

– warsztaty partycypacyjne dla interesariuszy procesu,
– otwarte spotkania konsultacyjne dla interesariuszy procesu,
– zbieranie uwag w formie ustnej do protokołu,
– eksperckie dyżury telefoniczne,
– zbieranie uwag w postaci papierowej,
– zbieranie uwag w postaci elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

7.3. Partycypacja społeczna na etapie wdrażania i oceny realizacji programu

Miasto Kraków będzie dbało o partycypację społeczną także na etapie wdrażania GPRMK. W trakcie przygotowania programu funkcję koordynacyjną w odniesieniu do działań włączających społeczność w proces rewitalizacji pełnił Referat Rewitalizacji Miasta i Regeneracji Targowisk w Wydziale ds. Przedsiębiorczości i Innowacji UMK. Liczne działania partycypacyjne realizowane na etapie opracowania GPRMK umożliwiły identyfikację najbardziej aktywnych interesariuszy z poszczególnych podobszarów rewitalizacji, z którymi ww. Referat będzie utrzymywał kontakt na etapie wdrażania programu. Dotyczyć on będzie m.in.:

– udziału w pracach Komitetu Rewitalizacji,
– udziału w cyklicznych spotkaniach służących ocenie zaawansowania realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych – w ramach oceny stopnia realizacji GPRMK,
– udziału w cyklicznych spotkaniach dotyczących zaprojektowania, dopasowanych do potrzeb społecznych, konkursów ofert na realizację zadań własnych Miasta.

Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określają przepisy prawa dotyczące rewitalizacji. Jego członkowie będą odgrywać istotną rolę na etapie wdrażania i oceny realizacji programu, będzie ważnym przejawem uspołecznienia procesu rewitalizacji. Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji, powołany komitet będzie stanowił miejsce współpracy i dialogu przedstawicieli gminy z interesariuszami procesu rewitalizacji. Komitet będzie pełnił rolę opiniodawczo-doradczą Prezydenta Miasta Krakowa. Zasady

[41] https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=167&sub_dok_id=167&sub=uchwala&query=id%3D25653%26typ%3Du
[42]https://bip.krakow.pl/zarzadzenie/2023/3593/w_sprawie_powolania_Komisji_ds._kwalifikacji_przedsiewziec_rewitalizacyjnych_do_Gminnego_Programu_Rewitalizacji_Miasta_Krakowa.html

działania komitetu zawarte w odpowiedniej uchwale Rady Miasta Krakowa[43] uwzględniają jego funkcje określone w ustawie o rewitalizacji. Skład i zasady działania Komitetu Rewitalizacji, a także system zarządzania gminnym programem zostały opisane szczegółowo w innych rozdziałach GPRMK, w tym m.in. w rozdziale dotyczącym zarządzania.

Dzięki tym założeniom Gminny Program Rewitalizacji Miasta Krakowa można uznać za program zapewniający koordynację całego procesu rewitalizacji z uwzględnieniem dojrzałych form partycypacji społecznej.

Dodatkowo w działania dotyczące wdrażania programu rewitalizacji będą angażowane środowiska współpracujące z prezydentem miasta. Należą do nich np.: Krakowska Rada Działalności Pożytku Publicznego, stowarzyszenia działające na terenie miasta, jak i organizacje pożytku publicznego, które będą realizować powierzone zadania publiczne, poprzez przedsięwzięcia rewitalizacyjne skierowane do mieszkańców obszaru rewitalizacji. Dzięki temu program będzie wdrażany przy czynnym, partnerskim udziale i zaangażowaniu wszystkich środowisk lokalnych, mieszkańców obszaru rewitalizacji, przedstawicieli organizacji społecznych, sektora gospodarczego i instytucji publicznych, realizujących zadania własne na obszarze rewitalizacji Krakowa. Tym samym uwzględniona została zasada partnerstwa w procesie realizacji GPRMK.

W przyszłości niezwykle ważne będzie zachęcenie mieszkańców obszaru rewitalizacji do zwiększenia uczestnictwa w realizacji poszczególnych zadań, a także do udziału w konsultacjach społecznych przewidzianych do uruchomienia na etapie wdrażania i zmiany programu.

Partnerami rewitalizacji, którzy będą pełnili ważną rolę w procesie wdrażania GPRMK, są podmioty realizujące przedsięwzięcia rewitalizacyjne na rzecz lokalnej społeczności. Zaangażowanie społecznych partnerów obejmie:

- współorganizowanie aktywizacyjnych działań społecznych i gospodarczych tak, aby interesariusze społeczni byli nie tylko ich beneficjentami, ale także – w możliwie jak największym stopniu – ich realizatorami,
- zaangażowanie sektora pozarządowego – włączenie sektora pozarządowego w samodzielną realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych lub jako partnerów w przedsięwzięciach,
- współdziałanie Miasta z wszystkimi podmiotami, których propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały ujęte w programie, w celu monitorowania stopnia jego realizacji – podmioty będą zobligowane do regularnego raportowania stanu realizacji zgłoszonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Partycypacja społeczna podczas wdrażania programu będzie również polegać na działaniach monitorujących oraz na ocenie stopnia realizacji celów rewitalizacyjnych i ocenie aktualności samego programu. Proces ten polega na agregowaniu i analizowaniu informacji dotyczących postępu rzeczowego i finansowego w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz na ocenie stopnia realizacji celów rewitalizacyjnych i ocenie aktualności samego programu. Na tym etapie partycypacja polegać będzie na udziale realizatorów przedsięwzięć w tworzeniu zapisów raportów z oceny stopnia realizacji przedsięwzięć i celów GPRMK oraz na ich opiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji, a także na formułowaniu ocen dla całości procesu.

We wdrażaniu programu będzie aktywnie uczestniczyć Komitet Rewitalizacji, będący najwyższą formą włączenia społecznego w proces rewitalizacji. Komitet będzie angażować

[43] Uchwała nr XXXIII/652/25 Rady Miasta Krakowa z dnia 2 lipca 2025 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji [dostęp:] https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=167&sub_dok_id=167&sub=uchwala&query=id%3D28554%26typ%3Du

kluczowych przedstawicieli lokalnej społeczności obszaru rewitalizacji w ważnych sprawach związanych z procesem, zgodnie z wymogami art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji.

Poniżej w tabeli podsumowano etap włączenia społecznego w proces tworzenia i realizacji GPRMK, z uwzględnieniem zastosowanych i planowanych form partycypacyjnych. Należy uznać, że do etapu opracowania i wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa zostali zaangażowani przedstawiciele wszystkich grup interesariuszy, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji.

Tabela 14. Formy włączenia społecznego w proces opracowania i wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa

Interesariusze według ustawy o rewitalizacji	Komitet Rewitalizacji[44]	Realizatorzy przedsięwzięć	Udział w warsztatach i spotkaniach konsultacyjnych
Mieszkańcy obszaru rewitalizacji i pozostali mieszkańcy Krakowa	x	x	x
Właściciele nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami	x	x	x
Spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, TBS, SIM	x	x	x
Podmioty prowadzące na obszarze gminy działalność gospodarczą	x	x	x
Podmioty prowadzące na obszarze gminy działalność społeczną	x	x	x
Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, w tym organy konsultacyjne i doradcze	x	x	x
Organy władzy publicznej	x	x	x
Podmioty realizujące uprawnienia Skarbu Państwa	x		

Źródło: opracowanie własne.

7.4. Opis włączenia partnerów społeczno-gospodarczych zgodnie z art. 36 ustawy wdrożeniowej

Zgodnie z ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 gminny program rewitalizacji jest uznawany za inny instrument terytorialny (ITT), dzięki czemu Kraków, po spełnieniu wymogów dotyczących IIT, może ubiegać się o środki unijne dostępne w ramach m.in. programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027. Wymogi ustawy o rewitalizacji i zasad realizacji IIT, a także regulacje ustawy wdrożeniowej w art. 36, pokrywają się ze sobą, wyjątkiem jest nieco inaczej sformułowany katalog interesariuszy.

[44] Uchwała nr XXXIII/652/25 Rady Miasta Krakowa z dnia 2 lipca 2025 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji [dostęp:] https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=167&sub_dok_id=167&sub=uchwala&query=id%3D28554%26typ%3Du

Ustawa wdrożeniowa (art. 36 ust. 8 pkt 4) określa katalog interesariuszy procesu rewitalizacji:

- partnerzy społeczno-gospodarczy,
- podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie,
- podmioty działające na rzecz ochrony środowiska,
- podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT.

Partnerzy ci zostali zaproszeni do prac nad programem rewitalizacji. Aktywne uczestnictwo we współtworzeniu procesu rewitalizacji zapewnił przede wszystkim udział w niżej wymienionych formach partycypacji społecznej:

- spotkaniach i warsztatach dotyczących opracowania diagnozy pogłębionej podobszarów rewitalizacji oraz sformułowania wyzwań strategicznych GPRMK, a także warsztatach z wypełniania fiszek projektowych do GPRMK,
- otwartym naborze przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- konsultacjach społecznych dotyczących: projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Krakowa, projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa oraz projektu uchwały w sprawie określenia zasad wyboru oraz działania Komitetu Rewitalizacji,
- innych działaniach, np. badaniach ankietowych.

Dzięki kampanii informacyjnej udało się pozyskać wymienionych partnerów społeczno-gospodarczych i inne podmioty określone w ustawie wdrożeniowej. Partnerzy ci brali udział w procesie partycypacji na etapie przygotowania GPRMK, a na etapie jego wdrażania będą uczestniczyli w dalszych działaniach partycypacyjnych, przede wszystkim w pracach Komitetu Rewitalizacji. Ważnymi partnerami biorącymi udział we wdrażaniu programu są podmioty społeczne, które zgłosiły swój projekt w otwartym naborze przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Poniżej w tabeli podsumowano wyniki włączenia społecznego w proces opracowania i realizacji GPRMK z uwzględnieniem wymogów art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy wdrożeniowej.

Tabela 15. Formy włączenia społecznego interesariuszy w proces opracowania i wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa – zgodnie z wymogami ustawy wdrożeniowej

Interesariusze według ustawy wdrożeniowej	Komitet Rewitalizacji[45]	Realizatorzy przedsięwzięć	Udział w konsultacjach
Partnerzy społeczno-gospodarczy	x	x	x
Podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie	x	x	x
Podmioty działające na rzecz ochrony środowiska	x	x	x
Podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji	x	x	x

Źródło: opracowanie własne.

[45] Uchwała nr XXXIII/652/25 Rady Miasta Krakowa z dnia 2 lipca 2025 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji [dostęp:] https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=167&sub_dok_id=167&sub=uchwala&query=id%3D28554%26typ%3Du

W celu pełnego włączenia partnerów społeczno-gospodarczych i podmiotów wskazanych w art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy wdrożeniowej skład Komitetu Rewitalizacji zostanie ustalony z ich uwzględnieniem, dzięki czemu, oprócz innych interesariuszy procesu rewitalizacji, także oni będą mieć wpływ na sposób wdrażania, monitorowanie i ocenę prowadzonej interwencji. Dlatego w zasadach dotyczących składu komitetu są uwzględnione miejsca dla przedstawicieli podmiotów wymienionych m.in. w art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej, tym samym zapewniając udział w procesie nie tylko przedstawicieli podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie Krakowa, ale i organizacji zrzeszających pracodawców, izb gospodarczych i instytucji z otoczenia biznesu, a także przedstawicieli podmiotów ekonomii społecznej, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, prac podstawowych, równości płci, szans i niedyskryminacji. Oprócz wymienionych kategorii partnerów za przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego można uznać innych członków komitetu, do których należą m.in. przedstawiciele organów doradczych i konsultacyjnych prezydenta miasta.

Opisane w podrozdziale włączenie społeczne partnerów w proces rewitalizacji Krakowa spełnia wymogi ustawy wdrożeniowej sprawiając, że GPRMK można uznać za inny instrument terytorialny zgodnie z regulacjami ustawy wdrożeniowej i Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027.

8. Zarządzanie GPRMK

8.1. Opis struktury zarządzania GPRMK

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o rewitalizacji przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy stanowią jej zadania własne. Z tego powodu należy założyć, że odpowiedzialność za zarządzanie procesem pozostanie skupiona w administracji samorządowej.

Rewitalizacja w Krakowie, z uwagi na ciągłość działań procesowych, będzie wdrażana z uwzględnieniem zarówno dobrych praktyk wypracowanych w poprzednich edycjach programów rewitalizacji, jak i wytycznych polityki spójności Unii Europejskiej oraz krajowych regulacji w tym zakresie.

Zarządzanie rewitalizacją, która jest dyscypliną złożoną z wielu polityk publicznych, wymaga zintegrowania i koordynacji wielu komórek organizacyjnych, realizujących różnorodne zadania nałożone gminnym programem rewitalizacji. Dzięki temu również na poziomie zarządczym powstanie efekt synergii, związany z uzupełnianiem się kompetencji poszczególnych komórek włączonych we wdrażanie programu.

System zarządzania GPRMK jest oparty na strukturze organizacyjnej Urzędu Miasta Krakowa, wprowadzonej Zarządzeniem nr 1799/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 29 czerwca 2023 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Krakowa, w ramach której zadania związane z obsługą procesu rewitalizacji zostały przypisane do Wydziału ds. Przedsiębiorczości i Innowacji, pełniącego rolę jednostki administrującej realizacją programów rewitalizacji.

Z doświadczeń wdrażania MPRK wynika, że jednostka administrująca programem realizuje następujący zakres czynności operacyjnych związanych z obsługą procesu rewitalizacji:

- okresowe aktualizowanie i modyfikowanie programu rewitalizacji oraz koordynacja zadań jednostek organizacyjnych w tym zakresie,
- prowadzenie naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- opiniowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych pod względem zgodności z celami zawartymi w programie rewitalizacji,

- inicjowanie, planowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynikających z kompetencji jednostki administrującej,
- monitorowanie celów procesu rewitalizacji i postępów we wdrażaniu GPRMK,
- ewaluacja efektów realizacji procesu rewitalizacji w skali miasta,
- gromadzenie danych i prowadzenie analiz dotyczących obszaru rewitalizacji, w tym dokonywanie wieloaspektowych analiz miasta pod kątem identyfikacji zjawisk kryzysowych i ich przyczyn,
- inicjowanie i organizowanie przedsięwzięć informacyjnych i promocyjnych dotyczących procesu rewitalizacji,
- inicjowanie, prowadzenie i koordynacja opracowań studialnych związanych z tematyką rewitalizacji,
- obsługa administracyjna Komitetu Rewitalizacji Miasta Krakowa.

Realizacja tych czynności będzie kontynuowana w procesie zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Krakowa.

Zgodnie z Zarządzeniem nr 3331/2021 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 19 listopada 2021 r. w sprawie podziału na wewnętrzne komórki organizacyjne oraz szczegółowego zakresu działania Wydziału ds. Przedsiębiorczości i Innowacji czynnościami związanymi z koordynowaniem polityki rewitalizacyjnej zajmuje się Referat Rewitalizacji Miasta i Regeneracji Targowisk . Do zakresu jego zadań należy w szczególności:

- realizacja zadań wynikających z obowiązującego programu rewitalizacji we współpracy z merytorycznymi komórkami organizacyjnymi urzędu miasta, miejskimi jednostkami organizacyjnymi, mieszkańcami i podmiotami zewnętrznymi,
- realizacja zadań związanych z wykorzystaniem szczególnych instrumentów zarządzania rewitalizacją, a w szczególności z wprowadzeniem GPRMK,
- współpraca z komórkami organizacyjnymi urzędu miasta, miejskimi jednostkami organizacyjnymi i podmiotami zewnętrznymi w zakresie problematyki rewitalizacji,
- informacja i promocja działań dotyczących rewitalizacji w Krakowie,
- prowadzenie, redagowanie i administrowanie serwisem www.rewitalizacja.krakow.pl w ramach Miejskiej Platformy Internetowej Magiczny Kraków,
- wydawanie zaświadczeń z zakresu rewitalizacji,
- gromadzenie we współpracy z komórkami wydziału danych w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego miasta, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii rewitalizacyjnych, opracowywanie na tej podstawie dokumentów, materiałów informacyjnych, prezentacji, raportów i sprawozdań.

Referat Rewitalizacji Miasta i Regeneracji Targowisk, współpracujący z innymi komórkami i jednostkami organizacyjnymi Urzędu Miasta Krakowa, zajmuje się zarządzaniem operacyjnym rewitalizacją, natomiast strategiczne decyzje związane z procesem podejmuje Prezydent Miasta Krakowa (np. w zakresie inicjowania wniosków do Rady Miasta Krakowa o podjęcie stosownych uchwał związanych z wdrażaniem GPRMK, czy w odniesieniu do systemu organizacyjnego odpowiedzialnego za zarządzanie procesem rewitalizacji). Prezydent będzie podejmować decyzje związane z procesem rewitalizacji z uwzględnieniem opinii planowanego do powołania Komitetu Rewitalizacji, tj. społecznego ciała kolegialnego odpowiedzialnego za opiniowanie i doradztwo w kwestiach polityki rewitalizacyjnej, o którym mowa w art. 7 ustawy o rewitalizacji.

Referat Rewitalizacji Miasta i Regeneracji Targowisk jest więc odpowiedzialny za planowanie, wdrażanie i monitorowanie realizacji GPRMK, w tym również za dialog społeczny między interesariuszami rewitalizacji a komórkami i jednostkami organizacyjnymi samorządu Krakowa. Z Referatem Rewitalizacji Miasta i Regeneracji Targowisk współpracują Samodzielne

stanowiska ds. analiz i wizualizacji przestrzennych w Wydziale ds. Przedsiębiorczości i Innowacji, do których zadań należy m.in: gromadzenie oraz przetwarzanie i archiwizacja danych (w tym danych przestrzennych), a także prowadzenie analiz dotyczących rozwoju gospodarczego i społecznego miasta, na potrzeby i w ramach kompetencji wydziału (tj. biznes, przedsiębiorczość, nauka, innowacje, rewitalizacja).

Będące w kompetencjach Prezydenta Miasta Krakowa inicjowanie współpracy i koordynacja komórek organizacyjnych urzędu miasta, realizujących poszczególne zadania publiczne, umożliwia całościowe zarządzanie procesem rewitalizacji Krakowa w obrębie różnych polityk publicznych, w ramach których będą realizowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Poniżej przedstawiono podział odpowiedzialności kluczowych jednostek włączonych w proces zarządzania rewitalizacją, tj. takich, na których spoczywać będzie konieczność wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa.

Tabela 16. Podmioty realizujące czynności z zakresu zarządzania GPRMK

Komórka/jednostka organizacyjna	Zadania do realizacji w procesie zarządzania GPRMK
Prezydent Miasta Krakowa	– nadzór strategiczny nad sporządzeniem, realizacją oraz zmianą GPRMK, – podejmowanie decyzji o rozpoczęciu konsultacji społecznych projektu GPRMK i jego zmian, – ogłoszenie naboru kandydatów do pracy w Komitecie Rewitalizacji, – powołanie, w drodze zarządzenia, Komitetu Rewitalizacji, – zatwierdzanie wyników oceny aktualności i stopnia realizacji GPRMK.
Rada Miasta Krakowa	– uchwalenie dokumentu GPRMK i jego aktualizacji, – podjęcie uchwały w sprawie zasad wyznaczania składu i zasad działania Komitetu Rewitalizacji, – zabezpieczenie środków finansowych w budżecie i WPF na realizację zadań własnych wynikających z GPRMK.
Komitet Rewitalizacji	– opiniowanie sprawozdań z oceny aktualności i stopnia realizacji GPRMK oraz projektów uchwał podejmowanych w związku z wdrażaniem programu, – pełnienie roli opiniodawczo-doradczej w sprawach dotyczących procesu rewitalizacji Krakowa, – podejmowanie inicjatyw wspierających proces rewitalizacji Krakowa, – inicjowanie procesu sieciowania projektów realizowanych w ramach GPRMK na rzecz osiągania synergii inicjatyw pochodzących z różnych środowisk i instytucji, – optymalizowanie społecznego procesu zarządzania GPRMK poprzez inicjowanie dialogu pomiędzy pokrewnymi inicjatywami oraz ich włączanie w planowanie strategiczne miasta i realizowane polityki miejskie.

Komórka/jednostka organizacyjna	Zadania do realizacji w procesie zarządzania GPRMK
Jednostka administrująca	– podejmowanie działań związanych z opracowaniem i zmianą GPRMK, – prowadzenie naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych, – realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynikających z właściwości wydziału, – koordynowanie działań komórek i jednostek organizacyjnych urzędu miasta w zakresie rewitalizacji, w tym nadzór nad realizacją i aktualizacją GPRMK, – współpraca z podmiotami społeczno-gospodarczymi i mieszkańcami w sprawach związanych z wdrażaniem GPRMK, – ocena aktualności i stopnia realizacji GPRMK, – bieżący monitoring, a także ewaluacja GPRMK, – obsługa Komitetu Rewitalizacji, – informacja i promocja działań dotyczących rewitalizacji w Krakowie, – prowadzenie baz danych i analiz dotyczących obszaru rewitalizacji.
Miejskie jednostki organizacyjne i komórki organizacyjne UMK – w zakresie swojej właściwości	– wdrażanie projektów służących osiągnięciu celów i wskaźników GPRMK, – realizacja innych zadań publicznych na obszarze rewitalizacji, – przygotowywanie informacji na temat stopnia realizacji projektów wynikających z GPRMK, – udział w przygotowaniu raportu z oceny aktualności i stopnia realizacji GPRMK, – udział w przygotowywaniu aktualizacji GPRMK, – informowanie o ewentualnych zagrożeniach związanych z realizacją projektów rewitalizacyjnych, – promocja podejmowanych działań rewitalizacyjnych.
Mieszkańcy miasta oraz pozostali interesariusze procesu rewitalizacji	– udział w pracach Komitetu Rewitalizacji, – udział w konsultacjach społecznych związanych z rewitalizacją, – udział w badaniach społecznych związanych z oceną procesu rewitalizacji, – współpraca przy opracowywaniu zmian GPRMK.

Źródło: opracowanie własne.

Art. 5 ust. 2 pkt 6 ustawy o rewitalizacji odnosi się do konieczności tworzenia warunków do wypowiadania się przez interesariuszy, nie tylko w czasie przygotowania, ale także prowadzenia i oceny rewitalizacji, co wskazuje na potrzebę włączenia partnerów społeczno-gospodarczych w etap realizacji GPRMK.

Na etapie realizacji programu włączenie społeczne we wdrażanie, zarządzanie i ocenę będzie realizowane z udziałem Komitetu Rewitalizacji, powołanego na zasadach przewidzianych w art. 7 ustawy o rewitalizacji. Do udziału w pracach komitetu zostaną zaproszeni interesariusze wymienieni zarówno w art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, jak i interesariusze, o których mowa w art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy wdrożeniowej.

Komitet będzie stanowił platformę dialogu przedstawicieli samorządu i zewnętrznych interesariuszy procesu. Zasady działania komitetu i zasady wyboru jego składu określa stosowna uchwała Rady Miasta Krakowa, natomiast członkowie Komitetu Rewitalizacji będą powołani na mocy zarządzenia Prezydenta Miasta Krakowa. Komitet będzie współpracować z przedstawicielami urzędu miasta, pełniąc rolę opiniodawczo-doradczą prezydenta w sprawach dotyczących procesu rewitalizacji.

Przedstawiony system zarządzania umożliwi sprawne i skuteczne wdrażanie GPRMK z uwzględnieniem szerokiej partycypacji społecznej, a także konieczności włączenia interesariuszy, o których mowa w art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy wdrożeniowej, jak i art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji.

Zarządzanie procesem rewitalizacji wspierane będzie przez obowiązujący Zintegrowany System Zarządzania Gminy Miejskiej Kraków, którego wymierną informatyczną syntezę stanowi system informatyczny STRADOM (STRAtegia Dużego Obszaru Miejskiego).

Uzupełnieniem a zarazem i elementem Zintegrowanego Systemu Zarządzania GMK jest System Zarządzania Jakością zgodny z normą ISO 9001 oraz System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji według normy ISO 27001.

8.2. Ramowy harmonogram działań GPRMK

W tabeli poniżej przedstawiono ramowy harmonogram realizacji GPRMK dotyczący czynności formalnych niezbędnych do podjęcia w procedurze wdrażania programu.

Tabela 17. Ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa w okresie do 2030 r.[46]

Etapy i rodzaje działań	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Uchwalenie GPRMK przez Radę Miasta		x					
Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych do WPF[47]		x	x	x			
Wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych	x[48]	x	x	x	x	x	x
Monitoring przedsięwzięć rewitalizacyjnych			x	x	x	x	x
Ocena aktualności i stopnia realizacji GPRMK			x			x	
Badanie ewaluacyjne ex-post GPRMK							x
Podsumowanie działań realizowanych w perspektywie finansowej 2021-2027					x		

[46] Ze względu na wieloetapowość i długotrwałość procesu zmierzającego do przyjęcia GPRMK harmonogram realizacji został zaktualizowany przed jego przekazaniem pod obrady Rady Miasta Krakowa

[47] Zgodnie z art. 21 ustawy o rewitalizacji odbywa się to niezwłocznie po uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji. W przypadku przedsięwzięć, których dane nie są wystarczające do wpisania ich do załącznika do uchwały w sprawie WPF, rada gminy wprowadza przedsięwzięcia do tego załącznika niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych.

[48] Nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych odbył się w 2023 r.

Aktualizacja GPRMK			x				x
Powołanie Komitetu Rewitalizacji		x			x		
Posiedzenia Komitetu Rewitalizacji		x	x	x	x	x	x
Działania informacyjno-promocyjne GPRMK	x	x	x	x	x	x	x

Źródło: opracowanie własne.

Art. 15 ust 1. pkt 8 ustawy o rewitalizacji zakłada, że w dokumencie należy ujawnić koszty zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji. Poniżej oszacowano te koszty przy następujących założeniach:

- zarządzanie GPRMK będzie odbywało się w strukturach organizacyjnych urzędu miasta, w ramach bieżących obowiązków pracowników;
- nie przewiduje się dodatkowego wynagradzania osób biorących udział w procesie zarządzania GPRMK; zadania związane z wdrażaniem procesu pracownicy urzędu miasta będą realizować w ramach obowiązków służbowych, bez dodatkowego wynagrodzenia;
- praca w Komitecie Rewitalizacji pełniona będzie społecznie, bez wynagrodzenia.

Tabela 18. Koszty zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Krakowa w okresie do 2030 r.

Lp.	Działania	Ilość	Jednostka	Stawka [zł]	Wartość [zł]
1.	Aktualizacja GPRMK	2 szt.	PLN	40 000,00	80 000,00
2.	Kampania informacyjno-promocyjna procesu rewitalizacji (ulotki, plakaty, artykuły prasowe)	1 kpl.	PLN	10 000,00	10 000,00
3.	Inne (badanie ewaluacyjne GPRMK)	1 szt.	PLN	50 000,00	50 000,00
Razem:					**140 000,00**

Źródło: opracowanie własne.

9. System monitorowania i oceny GPRMK

9.1. Metodyka monitorowania i oceny GPRMK

Ustawa o rewitalizacji w art. 22 ust. 1 wskazuje na konieczność poddawania gminnego programu rewitalizacji kontroli w zakresie oceny aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny wskazanym w tym dokumencie. System monitorowania odpowiada więc za ocenę stopnia realizacji programu, która powiązana jest z analizą jego aktualności – w odniesieniu do bieżącego stanu wdrażania procesu.

W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji jest nieaktualny, prezydent miasta występuje do rady miasta z wnioskiem o jego zmianę. Natomiast gdy zostanie stwierdzone osiągnięcie celów rewitalizacyjnych procesu, rada miasta uchyla uchwałę w sprawie gminnego

programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta (art. 22 ust. 4 ustawy o rewitalizacji).

Za sprawą wymogów art. 22 ustawy o rewitalizacji monitorowanie gminnego programu rewitalizacji jest obowiązkowe i polega na kontroli stopnia realizacji celów procesu, wyrażonych w tym programie. Monitoring dostarcza jednostce administrującej procesem merytorycznych argumentów umożliwiających podjęcie działań zmierzających do:

- zakończenia procesu – w przypadku realizacji celów ujętych w programie,
- kontynuacji procesu – w przypadku niepełnej realizacji celów ujętych w programie,
- zmiany GPRMK – w przypadku stwierdzenia jego nieaktualności.

System monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa zaprojektowano bazując na doświadczeniach monitorowania MPRK i wynikającej z nich konieczności dwustopniowej kontroli procesu obejmującej m.in.:

- ocenę stanu zaawansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych – realizowaną raz do roku (monitoring rzeczowy i finansowy),
- ocenę stopnia realizacji celów GPRMK z użyciem informacji o stanie wybranych zjawisk kryzysowych (monitoring obszaru rewitalizacji) – realizowaną raz na 3 lata, zgodnie z wymogami art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji.

Roczne sprawozdania określające stopień wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych służą przygotowaniu całościowego raportu z oceny aktualności i stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, wymaganego do opracowania co najmniej raz na 3 lata (art. 22 ustawy o rewitalizacji).

Horyzont czasowy GPRMK wyznaczają okresy realizacji wynikających z niego przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których wdrażanie rozpoczyna się w 2024 r. i kończy w 2030. Aktualnie harmonogram zakłada przyjęcie GPRMK w 2025 r.[49], w związku z czym pierwsze sprawozdanie z oceny stopnia realizacji przedsięwzięć zostanie opracowane w 2026 r. i będzie dotyczyć początkowego okresu wdrażania GPRMK. Następne będą wykonywane w każdym kolejnym roku obowiązywania programu. Natomiast pierwszy raport z oceny aktualności i stopnia realizacji GPRMK, uwzględniający dodatkowo ocenę zjawisk kryzysowych zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji Krakowa, zostanie opracowany w 2026 r. i będzie obejmować okres jego wdrażania począwszy od momentu jego uchwalenia, tj. 2025 r. Kolejna ocena przypadnie następnych 3 latach funkcjonowania programu, za okres 2026–2028 i zostanie opracowana w 2029 r. W 2030 r. zostanie przeprowadzone badanie ewaluacyjne GPRMK (ex-post), które umożliwi całościową ocenę jakościową procesu rewitalizacji.

Schemat cykli monitorowania GPRMK został przedstawiony w poniżej tabeli.

Tabela 19. Cykle monitoringu i oceny GPRMK

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Sprawozdanie z monitoringu przedsięwzięć			x	x	x	x	x
Ocena aktualności i stopnia realizacji GPRMK			x			x	
Ewaluacja ex-post GPRMK							x

Źródło: opracowanie własne.

[49] Ze względu na wieloetapowość i długotrwałość procesu zmierzającego do przyjęcia GPRMK harmonogram został zaktualizowany przed przekazaniem GPRMK pod obrady Rady Miasta Krakowa

Jeśli raport z oceny stopnia realizacji GPRMK, przygotowany na zakończenie wdrażania programu, nie potwierdzi zakładanych celów procesu, program rewitalizacji należy wydłużyć na kolejne lata, umożliwiając wdrożenie wszystkich zaplanowanych działań.

Opracowywanie raportu z oceny aktualności i stopnia realizacji GPRMK będzie się odbywać w sposób uspołeczniony poprzez włączenie Komitetu Rewitalizacji do jego opiniowania. Komitet zajmie stanowisko w odniesieniu do wyników oceny na zasadach wynikających z wymogów art. 22 ust. 2 ustawy o rewitalizacji.

Ocena procesu rewitalizacji przez komitet wpisuje się w art. 5 ust. 2 pkt 6 ustawy o rewitalizacji, który wskazuje na konieczność zagwarantowania możliwości wypowiedzenia się interesariuszy w czasie prowadzenia i oceny rewitalizacji.

Wnioski i rekomendacje ujęte w raporcie z oceny aktualności i stopnia realizacji GPRMK pozwolą na wprowadzenie ewentualnych korekt i działań naprawczych w kolejnym 3-letnim okresie prowadzenia interwencji rewitalizacyjnej.

9.2. Monitorowanie postępu w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

System monitorowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych obejmuje ocenę stopnia ich realizacji, a także kontrolę osiągniętych przez nie efektów. Coroczne monitorowanie przedsięwzięć, oparte na sprawozdaniach realizatorów projektów, będzie kończone sprawozdaniem z realizacji uchwały w sprawie przyjęcia GPRMK.

W odniesieniu do przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie prowadzony monitoring rzeczowy i finansowy.

Monitoring rzeczowy dostarcza danych obrazujących postęp we wdrażaniu przedsięwzięć, w odniesieniu do ustalonych celów programu. Dane uzyskane w procesie monitorowania będą ilustrować postęp we wdrażaniu i rezultaty działań w podziale na dwie kategorie wskaźników odnoszących się projektów:

- wskaźniki produktu – dotyczące efektów rzeczowych działalności, liczonych w jednostkach materialnych;
- wskaźniki rezultatu – dotyczące efektów bezpośrednich i natychmiastowych, wynikających z wdrożenia programu.

Monitoring finansowy dostarcza danych odnoszących się do ram finansowych GPRMK i stanowi podstawę do oceny sprawności pozyskiwania oraz wydatkowania zaplanowanych środków.

Monitoring rzeczowy i finansowy przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie ujęty w formie corocznego sprawozdania, które przedstawiane jest:

- jednostce administrującej – w formie sprawozdań z przedsięwzięć przedkładanych przez projektodawców,
- właściwemu Zastępcy Prezydenta Miasta Krakowa – przez jednostkę administrującą,
- Prezydentowi Miasta Krakowa – przez Zastępcę Prezydenta Miasta Krakowa po zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji,
- Radzie Miasta Krakowa – przez Prezydenta Miasta Krakowa w ramach corocznego sprawozdania z realizacji uchwały w sprawie przyjęcia GPRMK.

Przedstawiciele jednostki administrującej po zakończeniu każdego roku kalendarzowego zbierają informacje o postępach w realizacji poszczególnych przedsięwzięć z wykorzystaniem dedykowanego formularza.

W ramach procesu monitorowania przedsięwzięć kontrolowane są zarówno wydatki ponoszone na ich realizację, w tym poziom zewnętrznego dofinansowania (w stosunku do kwot zaplanowanych w GPRMK), jak i czas oraz wskaźniki realizacji. Wskaźniki są podstawowym narzędziem do śledzenia postępów we wdrażaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dostarczają informacji na temat produktów lub rezultatów powiązanych z realizacją programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027. Właściwe wskaźniki produktu i rezultatu zostały określone w opisach poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Do monitorowania całościowych postępów w realizacji przedsięwzięć wybrano zaś najbardziej typowe wskaźniki wpisujące się w specyfikę i charakter powiązanych z nimi celów.

W tabeli poniżej ujęto wskaźniki wybrane do cząstkowej oceny (rocznej) stopnia realizacji celów GPRMK – w odniesieniu do bezpośrednich rezultatów osiąganych w efekcie wdrażania przedsięwzięć.

Tabela 20. Wskaźniki monitorowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa

Wskaźniki monitorujące (powiązane z FEM 2021-2027)	**Rodzaj wskaźnika**	**Poziom w roku bazowym (2024)**	**Poziom w roku docelowym (2030)**
Cel 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność			
Liczba przedsięwzięć	Grzegórzki-Wesoła	0	4 szt.
	Kazimierz-Stradom	0	5 szt.
	„stara” Nowa Huta	0	5 szt.
Całkowita liczba osób objętych wsparciem	wskaźnik produktu	0	14 530 os.
Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	wskaźnik rezultatu	0	310 os.
Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług	wskaźnik rezultatu	0	15 szt.
Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu	wskaźnik produktu	0	13,06 ha
Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	wskaźnik rezultatu	0	41 293 os.
Cel 2. Zrównoważony rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji			
Liczba przedsięwzięć	Grzegórzki-Wesoła	0	5 szt.
	Kazimierz-Stradom	0	4 szt.
	„stara” Nowa Huta	0	3 szt.
Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	wskaźnik rezultatu	0	200 os.

Wskaźniki monitorujące (powiązane z FEM 2021-2027)	Rodzaj wskaźnika	Poziom w roku bazowym (2024)	Poziom w roku docelowym (2030)
Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	wskaźnik produktu	0	86 szt.
Liczba nowych/ulepszonych produktów/usług	wskaźnik rezultatu	0	104 szt.
Całkowita liczba osób objętych wsparciem	wskaźnik produktu	0	1160 os.
Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług	wskaźnik rezultatu	0	112 szt.
Cel 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna			
Liczba przedsięwzięć	Grzegórzki-Wesoła	0	4 szt.
	Kazimierz-Stradom	0	9 szt.
	„stara" Nowa Huta	0	12 szt.
Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	wskaźnik produktu	0	2 szt.
Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	wskaźnik produktu	0	10 szt.
Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	wskaźnik rezultatu	0	1 325 593 os.
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	wskaźnik produktu	0	6 szt.
Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług	wskaźnik rezultatu	0	7 szt.
Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu	wskaźnik produktu	0	0,71 ha
Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	wskaźnik produktu	0	7 szt.
Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych kształtujących świadomość ekologiczną	wskaźnik produktu	0	21 szt.
Liczba przedsięwzięć proekologicznych	wskaźnik rezultatu	0	122 szt.

Wskaźniki monitorujące (powiązane z FEM 2021-2027)	Rodzaj wskaźnika	Poziom w roku bazowym (2024)	Poziom w roku docelowym (2030)
Cel 4. Wysokiej jakości środowisko naturalne			
Liczba przedsięwzięć	Grzegórzki-Wesoła	0	6 szt.
	Kazimierz-Stradom	0	3 szt.
	„stara" Nowa Huta	0	7 szt.
	poza obszarem rewitalizacji	0	2 szt.
Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu	wskaźnik produktu	0	103,8 ha
Powierzchnia obszarów Natura 2000 objętych środkami ochrony i odtworzenia	wskaźnik produktu	0	59,75 ha
Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	wskaźnik rezultatu	0	41 293 os.
Wspierana infrastruktura rowerowa	wskaźnik produktu	0	1 km
Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	wskaźnik produktu	0	2 szt.
Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego	wskaźnik rezultatu	0	8 mln os.
Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	wskaźnik produktu	0	2 szt.

Źródło: opracowanie własne.

9.3. Ocena realizacji celów GPRMK z użyciem informacji o stanie obszaru rewitalizacji

Monitoring obszarowy procesu rewitalizacji umożliwia pełną ocenę rezultatów osiąganych w efekcie wdrażania GPRMK. Ten wymiar monitorowania jest realizowany w odniesieniu do celów programu, weryfikowanych za pomocą wskaźników odwołujących się do stopnia rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji.

Podstawą monitoringu w ujęciu obszarowym będzie szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji obrazująca stan wyjściowy procesu rewitalizacji z uwzględnieniem potrzeby zachowania jej struktury i zawartości merytorycznej. Monitoring obszarowy będzie realizowany przez jednostkę administrującą z udziałem:

- narzędzi GIS do ciągłego monitorowania zmian,
- systemowego pozyskiwania danych,
- katalogu wskaźników monitoringowych ujętych w GPRMK,

- współpracy z partnerami zewnętrznym w zakresie badań jakościowych,
- publicznego udostępniania danych.

Podstawowym narzędziem do weryfikacji stopnia realizacji celów GPRMK są wskaźniki monitorowania czynników kryzysowych. Zgodnie z najnowszą wiedzą, przedstawianą w literaturze przedmiotu, logika procesu monitorowania nakazuje, aby wskaźniki użyte do celów diagnostycznych polityki włączać do monitorowania jej efektów[50]. Oznacza to konieczność dodania do systemu monitorowania realizacji GPRMK wskaźników użytych w procesie delimitacji obszaru zdegradowanego miasta Krakowa.

Przy doborze wskaźników wzięto pod uwagę następujące czynniki:

- dostępność i koszty pozyskiwania (zakupu) danych w oczekiwanych przedziałach czasowych,
- adekwatność wskaźników do perspektywy czasowej programu (dotyczy wskaźników 10-letnich wymagających dostosowania),
- dynamikę zmian charakterystyczną dla poszczególnych wskaźników, wynikającą z cyklów życiowych zjawisk i procesów (np. zmiany w przypadku procesów związanych z działaniami inwestycyjnym, realizowane w ramach sfery przestrzenno-funkcjonalnej czy technicznej, miewają cykl dłuższy niż roczny),
- różnice w dacie bazowej dla obu sporządzonych diagnoz (delimitacyjnej i pogłębionej) i konieczność dokonania niezbędnych przeliczeń.

Istotną kwestią jest dobór odpowiednich wartości docelowych wskaźników. Należy bowiem zauważyć, że do określania właściwych wartości docelowych należałoby opracować wiarygodną dokumentację prognostyczną i przeprowadzić estymację tych wartości. Wykracza to jednak poza ramy formalne gminnego programu rewitalizacji. Obszar rewitalizacji nie stanowi też oddzielnego bytu w strukturze miasta, ponieważ stale na niego oddziałują procesy ogólnomiejskie i ponadlokalne. Stąd uznano za właściwe, aby w miejsce określonych wartości wskaźników odnosić się do wartości średnich dla miasta, zarówno z bazowego roku analizy, jak i kolejnych analiz monitoringowych.

Monitorowanie w programie rewitalizacji pełni zatem dwie funkcje:

1) obserwacji – w skali całego miasta – zmian zachodzących w odniesieniu do delimitacji obszarów kryzysowych,
2) analizy zmian w skali obszaru rewitalizacji, z podziałem na podobszary.

Obserwacja w skali całego miasta zmian zachodzących w odniesieniu do delimitacji obszarów kryzysowych odbywa się na podstawie wskaźników zawartych w diagnozie służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (OZOR). Jej celem jest odnotowanie zmian w poszczególnych jednostkach diagnostycznych i ewentualna zmiana ich kwalifikacji jako kryzysowych oraz ewentualne wskazanie do korekty delimitacji. Z uwagi na perspektywę czasową programu rewitalizacji nie ma potrzeby obserwacji ciągłej, a zatem przewiduje się monitorowanie wskaźników w przedziałach 3-letnich (a dla niektórych – z uwagi na dostępność danych lub dynamikę zmian zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – w przedziałach sześcioletnich) za wyjątkiem tych, które są tożsame ze wskaźnikami wynikającymi z diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji. Analiza tych wskaźników ma bezpośrednie zastosowanie do oceny aktualności i stopnia realizacji GPRMK (ewaluacja ongoing) oraz ewaluacji ex-post, a na ich podstawie – do wprowadzania korekt i zmian delimitacyjnych.

[50] Jadach-Sepioło A. (red.), Spadło K. (red.) i in. „Monitorowanie procesów rozwoju na poziomie wewnątrzgminnym. Poradnik", Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Instytut Rozwoju Miast i Regionów, Warszawa 2020 r.

Poniżej w tabeli zaprezentowano zestawienie tych wskaźników.

Tabela 21. Zestaw wskaźników monitorowania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w celu oceny aktualności i stopnia realizacji GPRMK

Symbol wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Poziom w roku bazowym	Ocena realizacji (stymulanta, destymulanta)	Częstotliwość monitorowania
Sfera społeczna				
WSP_1	zmiana liczby mieszkańców* ogółem	31	↑	3 lata
WSP_2	zmiana liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym	226	↓	3 lata
WSP_3	zmiana liczby mieszkańców w wieku niemobilnym	-147	↓	3 lata
WSP_4	liczba dzieci w wieku 0-3 lat na 1000 mieszkańców	35	↑	3 lata
WSP_5	liczba osób w wieku powyżej 60 lat na 1000 mieszkańców	281	↓	3 lata
WSP_6	liczba bezrobotnych długotrwale na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	18	↓	3 lata
WSP_7	średni wynik egzaminu ósmoklasisty	62,8	↑	3 lata
WSP_8	frekwencja w wyborach samorządowych	57,4	↑	3 lata
WSP_9	liczba przestępstw na 1 km^2	85,5	↓	3 lata
WSP_10	liczba wykroczeń na 1 km^2	258,2	↓	3 lata
WSP_11	liczba osób z wydaną decyzją o przyznanej pomocy społecznej z MOPS na 1000 mieszkańców	67	↓	3 lata
WSP_12	siła nabywcza na 1 mieszkańca	40 727,10	↑	3 lata
Sfera gospodarcza				
WG_1	aktywność gospodarcza	164	↑	3 lata
WG_2	dynamika cen nieruchomości na rynku pierwotnym	114,4	↑	6 lat
WG_3	dynamika cen nieruchomości na rynku wtórnym	139,1	↑	6 lat
Sfera środowiskowa				
WsR_1a	zanieczyszczenie powietrza pyłem PM10	29	↓	3 lata
WsR_1b	zanieczyszczenie powietrza pyłem PM2,5	20,7	↓	3 lata

Symbol wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Poziom w roku bazowym	Ocena realizacji (stymulanta, destymulanta)	Częstotliwość monitorowania
WsR_1c	zanieczyszczenie powietrza BaP	3,6	↓	3 lata
WsR_2	średniodobowe maksymalne zanieczyszczenie powietrza pyłem PM10 (przekroczenia dobowe)	53,4	↓	3 lata
WsR_3	powierzchnia terenów zieleni publicznej na 1 mieszkańca	18,9	↑	3 lata
Sfera przestrzenno-funkcjonalna				
WPF_1	gęstość sieci pieszej	25 659,40	↑	6 lat
WPF_2	dostępność infrastruktury społecznej – przedszkola	1011,50	↓	6 lat
WPF_3	dostępność infrastruktury społecznej – szkoły	965,8	↓	6 lat
WPF_4	dostępność infrastruktury społecznej – żłobki	2509,20	↓	6 lat
WPF_5	dostępność infrastruktury społecznej – podstawowa opieka zdrowotna (POZ)	1153,30	↓	6 lat
WPF_6	dostępność infrastruktury społecznej – biblioteki publiczne	1882,70	↓	6 lat
WPF_9	dostępność infrastruktury społecznej – zieleń publiczna	633	↓	6 lat
WPF_10	dostępność infrastruktury społecznej – ośrodki wsparcia dla osób starszych	2873,40	↓	6 lat
WPF_11	dostępność infrastruktury publicznej – place targowe	2409,90	↓	6 lat
WPF_12	dostępność infrastruktury społecznej – centra aktywności seniorów	1984,60	↓	6 lat
WPF_13	dostępność infrastruktury społecznej – kluby rodzica	1640,90	↓	6 lat
Sfera techniczna				
WT_1	brak dostępu do miejskiej wody ciepłej	86,6	↓	3 lata
WT_2	brak dostępu do miejskiego ogrzewania	74,6	↓	3 lata

Symbol wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Poziom w roku bazowym	Ocena realizacji (stymulanta, destymulanta)	Częstotliwość monitorowania
WT_4	brak dostępu do windy w budynkach wielorodzinnych	77,6	↓	3 lata

Źródło: opracowanie własne.
*Mieszkaniec – osoba ujęta na koniec roku kalendarzowego w rejestrze mieszkańców zameldowanych na pobyt stały w Krakowie

Realizacja drugiej z funkcji monitorowania programu polega na analizie zmian wskaźników wynikających z diagnozy szczegółowej w skali obszaru rewitalizacji, z podziałem na podobszary. Jej celem jest obserwacja poszczególnych, odpowiadających wskaźnikom, zjawisk i procesów zachodzących na podobszarach. Z uwagi na zróżnicowaną dynamikę zmian, charakterystyczną dla poszczególnych wskaźników, celowe jest zróżnicowanie cyklów monitorowania na krótkookresowe (coroczne), średniookresowe (co trzy lata) i długookresowe (co sześć lat).

Do oceny stopnia realizacji celów rewitalizacyjnych programu zostały wybrane najbardziej adekwatne wskaźniki umożliwiające ocenę zmian w kontekście rozwoju lub degradacji poszczególnych podobszarów rewitalizacji. Wyboru wskaźników dokonano przy założeniu spójności problemowej mierników ze specyfiką celów oraz wynikającej z nich interwencji rewitalizacyjnej. Jednocześnie dokonano selekcji, w przypadkach zagadnień wielowymiarowych, wskaźników najlepiej oddających istotę powiązanego problemu i umożliwiających ciągłą obserwację.

Tabela 22. Zestaw wskaźników monitorowania obszaru rewitalizacji umożliwiających ocenę zmian w kontekście rozwoju lub degradacji poszczególnych podobszarów rewitalizacji

Symbol wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Poziom w roku bazowym			Ocena realizacji (stymulanta, destymulanta)	Częstotliwość monitorowania
		G-W	K-S	SNH		
Cel 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność						
WSZ_SP_1	zmiana liczby mieszkańców* ogółem	6665	9761	40 156	↓	1 rok
WSZ_SP_2	zmiana liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym	870	1182	5556	↑	1 rok
WSZ_SP_3	zmiana liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym	3722	5437	21 952	↓	1 rok
WSZ_SP_4	zmiana liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym	2073	3142	12 648	↓	1 rok
WSZ_SP_5	udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców	13,1	12,1	13,8	↑	1 rok
WSZ_SP_6	udział mieszkańców w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców	55,8	55,7	54,7	↑	1 rok

Symbol wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Poziom w roku bazowym			Ocena realizacji (stymulanta, destymulanta)	Częstotliwość monitorowania
		G-W	K-S	SNH		
WSZ_SP_7	udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców	31,1	32,2	31,5	↓	1 rok
WSZ_SP_8	liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	48	55	56	↓	1 rok
WSZ_SP_9	liczba osób długotrwale bezrobotnych (powyżej 1 roku) na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	29	35	33	↓	1 rok
WSZ_SP_10	odsetek osób bezrobotnych z niepełnosprawnością w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych	12,2	9,8	9,0	↓	1 rok
WSZ_SP_11	odsetek osób pobierających świadczenia z MOPS w ogólnej liczbie mieszkańców	4,98	6,77	7,04	↓	1 rok
WSZ_SP_12	odsetek osób zgłaszających się do MOPS w ogólnej liczbie mieszkańców	4,59	7,22	6,39	↓	1 rok
WSZ_SP_13	zmiana liczby mieszkańców o szczególnych potrzebach (dzieci w wieku 0-3)	144	170	834	↓	1 rok
WSZ_SP_14	zmiana liczby mieszkańców o szczególnych potrzebach (seniorzy 60 +)	2259	3382	13 995	↓	1 rok
WSZ_SP_16	udział mieszkańców o szczególnych potrzebach (dzieci w wieku 0-3) w ogólnej liczbie mieszkańców	2,21	1,80	2,12	↓	1 rok
WSZ_SP_17	udział mieszkańców o szczególnych potrzebach (seniorzy 60+) w ogólnej liczbie mieszkańców	34,62	35,90	35,65	↓	1 rok
WSZ_SP_19	udział osób niepełnosprawnych (ogółem) z wydanymi orzeczeniami MZdON w ogólnej liczbie mieszkańców	6,69%	10,99%	10,01%	↓	1 rok
WSZ_SP_20	udział osób niepełnosprawnych ruchowo z wydanymi orzeczeniami MZdON w ogólnej liczbie mieszkańców	3,80%	5,51%	5,27%	↓	1 rok
WSZ_SP_21	liczba przestępstw w przestrzeni publicznej na 1000 mieszkańców	13	13	3	↓	1 rok

Symbol wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Poziom w roku bazowym			Ocena realizacji (stymulanta, destymulanta)	Częstotliwość monitorowania
		G-W	K-S	SNH		
WSZ_SP_22	liczba przestępstw poza miejscami publicznymi na 1000 mieszkańców	38	42	11	↓	1 rok
WSZ_SP_23	liczba wykroczeń (bez komunikacyjnych) na 1000 mieszkańców	157	217	47	↓	1 rok
WSZ_SP_24	średni wynik egzaminu ósmoklasisty według szkół na podobszarze (rok szkolny)		77	67	↑	1 rok
WSZ_SP_25	frekwencja mieszkańców w głosowaniu elektronicznym do Budżetu Obywatelskiego	2,40	2,90	2,30	↑	1 rok
WSZ_SP_26	budżet obywatelski – liczba zgłoszonych projektów dzielnicowych/(liczba przyjętych projektów do realizacji)	13/(5)	28/(3)	35/(5)	↑	1 rok
WSZ_SP_27	frekwencja w głosowaniu w wyborach do rad dzielnic (średnia według okręgów)	10,44	9,63	13,19	↑	3 lata
WSZ_SP_28	średnia frekwencja w głosowaniu w wyborach samorządowych według obwodów (bez odrębnych obwodów specjalnych)	57,03	54,24	51,91	↑	3 lata
WSZ_SP_29	udział osób niepełnosprawnych według administracyjnych źródeł danych na 1000 mieszkańców ogółem	108	126	132	↓	3 lata
WSZ_SP_30	udział osób niepełnosprawnych według administracyjnych źródeł danych na 1000 mieszkańców powyżej 16 roku życia	123	141	150	↓	3 lata
Cel 2. Zrównoważony rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji						
WSZ_G_1	liczba firm zarejestrowanych według CEIDG na 1000 mieszkańców ogółem	96	129	36	↑	1 rok
WSZ_G_2	liczna nowo rozpoczętych działalności według CEIDG na 100 aktywnych działalności	12	13	12	↑	1 rok
WSZ_G_3	liczba obiektów noclegowych turystycznych (innych niż hotele) i miejsc krótkotrwałego zakwaterowania według REGON	37	93	12	↓	1 rok

Symbol wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Poziom w roku bazowym			Ocena realizacji (stymulanta, destymulanta)	Częstotliwość monitorowania
		G-W	K-S	SNH		
WSZ_G_4	udział przedsiębiorców posiadających opóźnienie w spłacie dłuższe niż 90 dni w grupie przedsiębiorców z przynajmniej jednym czynnym zobowiązaniem	10%	14%	14,5%	↓	6 lat
WSZ_G_5	liczba przedsiębiorców według CEIDG, którzy zawiesili działalność/100 aktywnych działalności	5	6	7	↓	1 rok
WSZ_G_6	liczba wykreślonych działalności na 100 działalności rozpoczętych według CEIDG	56	52	65	↓	1 rok
WSZ_G_7	liczba mieszkańców na 1 punkt sprzedaży z zezwoleniem na sprzedaż alkoholu	256	130	744	↓	3 lata
WSZ_G_8	ogólna siła nabywcza na 1 mieszkańca	64,2 tys. zł/rok	60,3 tys. zł/rok	54,6 tys. zł/rok	↑	3 lata
WSZ_G_9	ogólna siła nabywcza na 1 gospodarstwo domowe	129,0 tys. zł/rok	128,99 tys. zł/rok	142,3 tys. zł/rok	↑	3 lata
Cel 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna						
WSZ_PF_1	liczba miejsc noclegowych przeznaczonych dla turystów na 1 mieszkańca	Nd	0,59	nd	↓	1 rok
WSZ_PF_2	liczba dzieci w wieku 3-6 lat w OR na 1 miejsce w przedszkolu	1,7	1,9	1,1	↑	1 rok
WSZ_PF_3	liczba dzieci w wieku 7-15 lat w OR na 1 miejsce w szkole	0,9	2,4	1,2	↑	1 rok
WSZ_PF_4	liczba dzieci w wieku 0-2 lata w OR na 1 miejsce w żłobku	0,8	0,4	0,5	↑	1 rok
WSZ_PF_5	podstawowa opieka zdrowotna – liczba placówek na 1000 mieszkańców	1,1	0,3	0,2	↑	1 rok
WSZ_PF_6	placówki kultury - liczba placówek na 1000 mieszkańców	0,3	0,8	0,3	↑	1 rok
WSZ_PF_7	przedszkola - wskaźnik dostępności dla dzieci z OR	0,5	0,6	0,8	↑	3 lata
WSZ_PF_8	szkoły - wskaźnik dostępności dla dzieci z OR	0,8	0,4	0,9	↑	3 lata

Symbol wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Poziom w roku bazowym			Ocena realizacji (stymulanta, destymulanta)	Częstotliwość monitorowania
		G-W	K-S	SNH		
WSZ_PF_9	żłobki - wskaźnik dostępności dla dzieci z OR	1,2	2,6	2,1	↑	3 lata
Cel nr 4. Wysokiej jakości środowisko naturalne						
WSZ_SR_1	% powierzchni podobszaru z przekroczeniem 55 db LDWN	52,9%	53%	58,10%	↓	6 lat
WSZ_SR_2	% powierzchni podobszaru z przekroczeniem 70 db LDWN	10%	14%	17,30%	↓	6 lat
WSZ_SR_3	udział budynków mieszkalnych z ogrzewaniem z MPEC	32%	21%	95%	↑	1 rok

Źródło: opracowanie własne.

*Mieszkaniec – osoba ujęta na koniec roku kalendarzowego w rejestrze mieszkańców zameldowanych na pobyt stały w Krakowie

9.4. Ocena aktualności GPRMK

Gminny program rewitalizacji, zgodnie z przepisami art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, wymaga oceny stopnia aktualności wykonywanej co najmniej raz na trzy lata. Ocena aktualności polega na weryfikacji jego ustaleń ze stanem faktycznym, w jakim znajduje się proces rewitalizacji. Celem tej oceny jest identyfikacja przesłanek do zmiany GPRMK służących dostosowaniu programu do aktualnych uwarunkowań i potrzeb rewitalizacyjnych. Badanie to umożliwia obowiązywanie gminnego programu rewitalizacji w dłuższym horyzoncie czasu przy zachowaniu jego aktualności.

Przesłanką do aktualizacji GPRMK mogą być np.: zmiany założeń diagnozy szczegółowej podobszarów rewitalizacji, celów i kierunków działań, opisów przedsięwzięć rewitalizacyjnych, polityki planowania przestrzennego wobec obszaru rewitalizacji, umożliwiające wprowadzenie korekt usprawniających proces, potwierdzone ustaleniami raportu z oceny aktualności i stopnia realizacji GPRMK.

W przypadku włączania nowych projektów do GPRMK należy mieć na uwadze konieczność spełnienia przez nie następujących kryteriów:

- związek z celami procesu rewitalizacji Krakowa,
- potencjał do ograniczania problemów podobszarów rewitalizacji i zaspokojenia pilnych potrzeb lokalnej społeczności,
- wysoki stopień przygotowania do realizacji.

Zmiany w otoczeniu dokumentów strategicznych, a także szacunkowych ram finansowych, nie będą powodowały konieczności zmian GPRMK, jeśli nie będą ograniczać możliwości dalszej realizacji jego strategicznych założeń.

Przesłanki do uruchomienia procedury zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa powinny wynikać z raportu z oceny aktualności i stopnia realizacji programu, a następnie zostać zaopiniowane przez Komitet Rewitalizacji. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji Prezydent Miasta Krakowa występuje w takiej sytuacji do Rady Miasta Krakowa z wnioskiem o zmianę programu. Do wniosku zostaje załączona opinia Komitetu Rewitalizacji. Zmiana GPRMK następuje w trybie, w jakim został on uchwalony.

10. Opis powiązań GPRMK z dokumentami strategicznymi gminy

10.1. „Strategia Rozwoju Krakowa. Tu chcę żyć. Kraków 2030” – wraz z aktualizacją

Uchwała nr XCIV/2449/18 Rady Miasta Krakowa z dnia 7 lutego 2018 r.

Strategia Rozwoju Krakowa „Tu chcę żyć. Kraków 2030” (SRK 2030) to główny dokument planistyczny ukierunkowujący rozwój społeczno-gospodarczy i przestrzenny Krakowa, zakładający kontynuację działań zapisanych w dokumencie Strategii z 2005 r. SRK 2030 realizowana jest poprzez następujące cele strategiczne:

CEL STRATEGICZNY I: Kraków – otwartą i harmonijną metropolią o znaczeniu międzynarodowym w sferach: innowacji, nauki, gospodarki i kultury
CEL STRATEGICZNY II: Kraków – miasto rozwijające gospodarkę opartą na wiedzy
CEL STRATEGICZNY III: Kraków – kreatywna i korzystająca z potencjału kulturowego nowoczesna metropolia
CEL STRATEGICZNY IV: Kraków – miasto przyjazne do życia
CEL STRATEGICZNY V: Silna wspólnota samorządowa mieszkańców Krakowa
CEL STRATEGICZNY VI: Kraków – nowocześnie zarządzana metropolia

Z celami SRK 2030 nr II, III, IV, V bezpośrednio korespondują cele GPRMK. Poniżej w tabeli przedstawiono te powiązania.

Tabela 23. Obszary powiązań strategicznych SRK 2030 z GPRMK

Cele strategiczne SRK 2030	Cele GPRMK
CEL STRATEGICZNY II: Kraków – miasto rozwijające gospodarkę opartą na wiedzy	Cel 2. Zrównoważony rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji
CEL STRATEGICZNY III: Kraków – kreatywna i korzystająca z potencjału kulturowego nowoczesna metropolia	Cel 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność
CEL STRATEGICZNY IV: Kraków – miasto przyjazne do życia	Cel 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna Cel 4. Wysokiej jakości środowisko naturalne
CEL STRATEGICZNY V: Silna wspólnota samorządowa mieszkańców Krakowa	Cel 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność

Źródło: opracowanie własne.

Z celu IV SRK 2030 (IV: Kraków – miasto przyjazne do życia) wynika bezpośrednio cel operacyjny dotyczący procesu odnowy zdegradowanych dzielnic: IV.2 Zrewitalizowane obszary miejskie. Tym samym GPRMK stanowi instrument realizacji celu IV.2 SRK2030.

Uchwałą nr XCII/2502/22 Rady Miasta Krakowa z dnia 6 lipca 2022 r. przystąpiono do aktualizacji SRK 2030 w trybie art. 10 e ust. 2-4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, obejmującej aktualizację diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej miasta, modyfikację celów i kierunków działań, wypracowanie założeń funkcjonalno-przestrzennych dla polityki rozwoju miasta, a także nowych założeń wdrożeniowych. W wyniku podjętej uchwały opracowano projekt aktualizacji "Strategii Rozwoju Krakowa. Tu chcę żyć. Kraków

2030/2050", który trafił pod obrady Rady Miasta Krakowa w dniu 6 marca 2024 r. Następnie 3 kwietnia 2024 r. na wniosek grupy radnych został on zdjęty z porządku obrad podczas sesji Rady Miasta Krakowa. Z kolei w dniu 3 lipca Rada Miasta Krakowa podjęła decyzję o wznowieniu prac nad aktualizacją. Według załącznika do uchwały nr VII/116/24 Rady Miasta Krakowa z dnia 3 lipca 2024 r. zmieniającej uchwałę nr XCII/2502/22 w sprawie przystąpienia do aktualizacji „Strategii Rozwoju Krakowa. Tu chcę żyć. Kraków 2030." oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu aktualizacji tego dokumentu, w tym trybu konsultacji, dokumentem wyjściowym do prac związanych z przygotowaniem projektu aktualizacji SRK 2030 jest projekt zaktualizowanej "Strategii Rozwoju Krakowa. Tu chcę żyć. Kraków 2030/2050". Stąd też poniżej przywołuje się jej zapisy[51].

Dokument Aktualizacji Strategii Rozwoju Krakowa (ASRK) w znaczący sposób podejmuje problematykę rewitalizacji jako ważnego instrumentu terytorialnego w zarządzaniu miastem.

Rys. 5. Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej – Cel strategiczny 3. – zarządzanie miastem

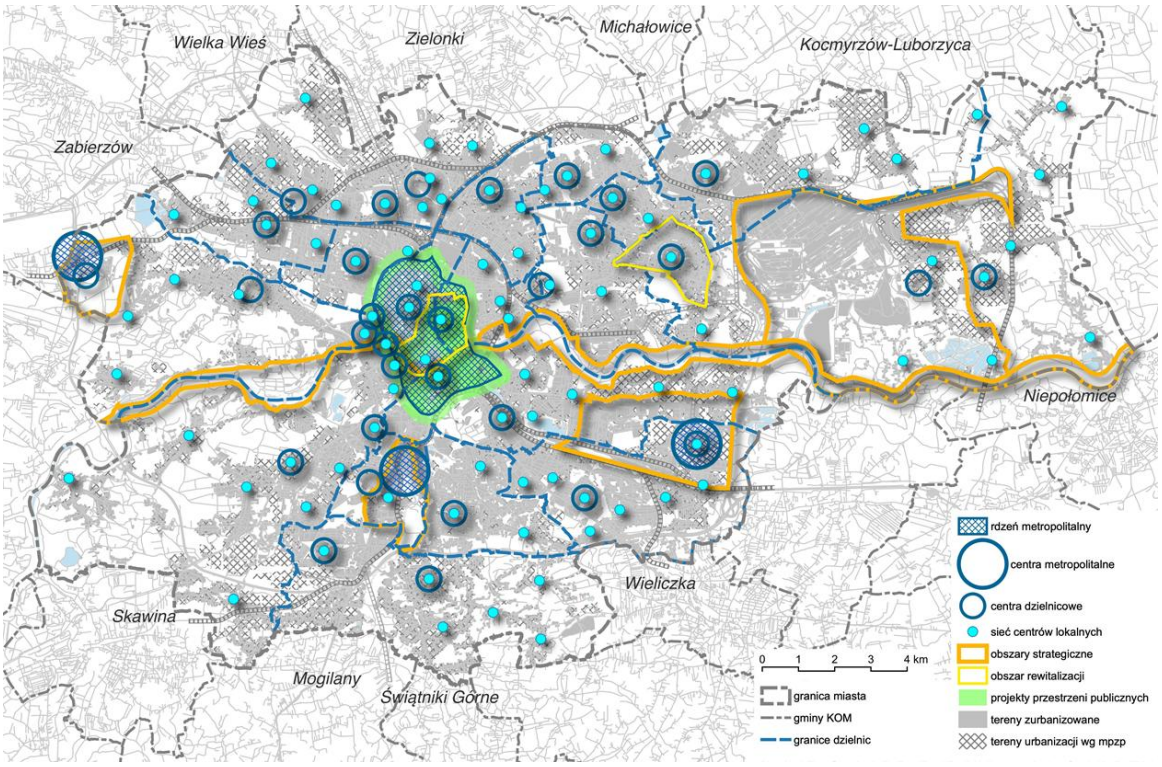

Źródło: ASRK.

W ramach Celu strategicznego 3.: „Kraków – nowocześnie i partnersko zarządzana metropolia, dążąca do skutecznej i efektywnej realizacji celów rozwojowych oraz zapewnienia ładu przestrzennego" rewitalizacja realizuje cel operacyjny 3.3: Powtórne wykorzystanie terenów zdegradowanych przy maksymalnym zachowaniu przestrzeni biologicznie czynnych.

W ramach tego celu jedną z podstawowych wytycznych jest szerokie wykorzystanie tzw. instrumentów terytorialnych (np. projekty obszarowe, kompleksowe, zintegrowane, obszar rewitalizacji itp.).

[51] Po opracowaniu projektu GPRMK, zakończeniu konsultacji społecznych, których przedmiotem był projekt GPRMK, przeprowadzeniu opiniowania projektu GPRMK przez właściwe instytucje oraz wprowadzeniu zmian w projekcie GPRMK, Rada Miasta Krakowa przyjęła uchwałę nr XXXIII/672/25 z dnia 2 lipca 2025 r. w sprawie przystąpienia do opracowania dokumentu „Strategia Rozwoju Krakowa. Tu chcę żyć. Kraków 2030.2050." oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu tego dokumentu, w tym trybu konsultacji.

Dodatkowo w ramach celu strategicznego 1.: „Kraków 2030 – miastem przyjaznym do życia, rozwijanym w partnerstwie, włączającym i zapewniającym równe szanse oraz dostęp do wysokiej jakości usług , w szczególności w zakresie zdrowia, edukacji, mieszkalnictwa i kultury", rewitalizacja realizuje cel operacyjny 1.2: „Wysoka jakość życia mieszkańców urzeczywistniana przez wysoką (możliwie najwyższą) jakość usług publicznych i ich powszechną dostępność".

W ramach ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej ASRK precyzuje także zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji. Podstawowym celem aktywności na tym polu będzie właściwe kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej i ochrona obszarów mieszkaniowych dla poprawy jakości życia mieszkańców przez:

- ochronę środowiska mieszkaniowego i struktury lokalnych społeczności oraz ich tożsamości dla przeciwdziałania zjawiskom depopulacji,
- tworzenie warunków do wzrostu aktywności społecznej i obywatelskiej,
- kształtowanie warunków dla wzrostu przedsiębiorczości lokalnej, zapewniającej bezpośrednią obsługę mieszkańców,
- kształtowanie struktury i sieci usług, szczególnie podstawowych usług publicznych, dostosowanych do potrzeb lokalnych społeczności na poziomie odpowiadającym współczesnym standardom,
- poprawę dostępności przestrzeni miasta dla osób ze szczególnymi potrzebami zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego,
- ochronę przed nadmierną komercjalizacją przestrzeni publicznych oraz koncentracją usług komercyjnych, szczególnie na obszarze zagrożonym tzw. turystyfikacją (overtourism),
- poprawę jakości i dostępności błękitno-zielonej infrastruktury,
- wspieranie elektromobilności w skali miasta i Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego,
- modernizację substancji budowlanej i infrastruktury technicznej i przestrzeni publicznych.

Ponadto w ASRK do obszarów strategicznej interwencji (OSI) zaliczono:

- OSI Rdzeń metropolitalny – obszar rewitalizacji – obejmujący podobszary rewitalizacji: „Kazimierz-Stradom" i „Grzegórzki-Wesoła",
- OSI Historyczne centrum Nowej Huty obejmujący podobszar rewitalizacji „'stara' Nowa Huta".

Rys. 6. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Miasta Krakowa

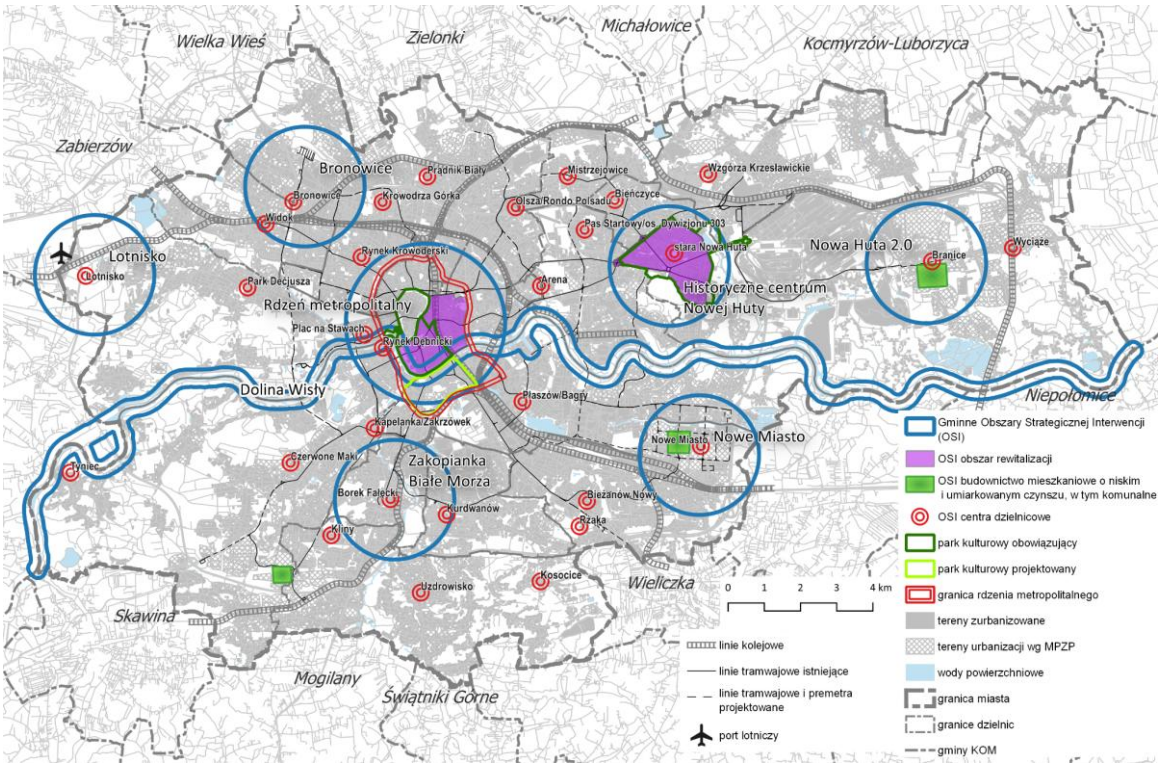

Źródło: ASRK.

10.2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa 2030

Uchwała nr XCIII/2554/22 Rady Miasta Krakowa z dnia 31 sierpnia 2022 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa 2030 (SRPSK) stanowi podstawę do realizacji kierunków interwencji społecznej, które pozwolą przyczynić się do ochrony osób i grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz podjąć działania zmierzające do ograniczenia negatywnych skutków społecznych dla mieszkańców Krakowa znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji. Jest to obligatoryjny dokument strategiczny gminy, wynikający wprost z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1283).

Założenia SRPSK zostały oparte na uwarunkowaniach lokalnych, regionalnych, krajowych i europejskich. Przyjęte w niej cele są spójne z najważniejszymi dokumentami strategicznymi gminy, w szczególności Miejskim Programem Rewitalizacji Krakowa.

Jednak poza zacytowaniem założeń MPRK, w treści dokumentu nie uwzględniono podejścia horyzontalnego do problematyki rewitalizacji, w szczególności ujęcia terytorialnego. Pod tym względem SRPSK analizuje, także w aspekcie diagnostycznym, obszar całego Krakowa bez uwzględnienia zróżnicowań wewnątrzmiejskich. Tym samym nie bierze pod uwagę potrzeby koncentracji działań na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

Spójność i komplementarność celów i działań SRPSK, MPRK oraz GPRMK wyraża się zatem na poziomie celów zgeneralizowanych dla całego miasta.

Według SRPSK jej „(…) założenia będą możliwe do osiągnięcia poprzez realizację czterech celów strategicznych oraz, składających się na nie, trzynastu celów operacyjnych – kierunków działań. Cele zostały wypracowane w oparciu o analizę uwarunkowań wewnętrznych

i zewnętrznych wskazanych w przeprowadzonej analizie SWOT oraz na podstawie celów określonych w dokumentach wyższego rzędu (…)".

W poniższej tabeli przedstawiono cele strategiczne oraz cele operacyjne opisane w SRPSK, do których nawiązują kierunki działań ujęte w GPRMK.

Tabela 24. Obszary, cele i kierunki działań SRPSK nawiązujące do działań podejmowanych na podstawie GPRMK

Obszar/cel strategiczny SRPSK	Cele operacyjne/kierunki działań GPRMK
Aktywna polityka na rzecz rodzin	1.2.1 Cel operacyjny – Kierunek działań 1. Zapewnienie warunków dla możliwie pełnego funkcjonowania środowiska rodzinnego w społeczności lokalnej
	1.2.2 Cel operacyjny – Kierunek działań 2. Zapewnienie dostępu do świadczeń i usług wspierających socjoekonomiczne funkcjonowanie rodziny
	1.2.3 Cel operacyjny – Kierunek działań 3. Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Gminie Miejskiej Kraków
	1.2.4 Cel operacyjny – Kierunek działań 4. Adekwatny system pieczy zastępczej, odpowiadający na potrzeby wychowawcze dzieci pozbawionych opieki rodziny biologicznej
Aktywna polityka senioralna	2.2.1 Cel operacyjny – Kierunek działań 1. Podniesienie poziomu aktywności społecznej osób starszych, zapobiegającej wykluczeniu
	2.2.2 Cel operacyjny – Kierunek działań 2. Wsparcie osób w podeszłym wieku, zapewniające możliwie pełne funkcjonowanie w środowisku lokalnym oraz wsparcie ich opiekunów
	2.2.3 Cel operacyjny – Kierunek działań 3. Rozwój form opieki dla osób wymagających całodobowego wsparcia
Aktywna integracja osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem	3.2.1 Cel operacyjny – Kierunek działań 1. Przeciwdziałanie bezdomności, zjawisku utrwalenia i pogłębienia wykluczenia społecznego osób bezdomnych oraz zwiększenie skali wychodzenia z bezdomności
	3.2.2 Cel operacyjny – Kierunek działań 2. Ograniczenie zasięgu i głębokości ubóstwa poprzez działania wspierające oraz pomoc o charakterze materialnym
	3.2.3 Cel operacyjny – Kierunek działań 3. Wzmocnienie procesów reintegracji i aktywizacji społecznej i zawodowej osób bezrobotnych
	3.2.4 Cel operacyjny – Kierunek działań 4. Ograniczenie wpływu zaburzeń psychicznych na pełnienie ról społecznych
Aktywne włączenie osób z niepełnosprawnościami	4.2.1 Cel operacyjny – Kierunek działań 1. Włączanie osób z niepełnosprawnościami we wszystkie sfery funkcjonowania społecznego

	4.2.2 Cel operacyjny – Kierunek działań 2. Wsparcie samodzielności zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz przeciwdziałanie wykluczeniu zawodowemu ich opiekunów

Źródło: opracowanie własne.

10.3. Powiatowy Program Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023 -2026

Uchwała nr CXII/3043/23 Rady Miasta Krakowa z dnia 14 czerwca 2023 r.

Celem programu jest: zapewnienie warunków do możliwie pełnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami w mieście. Obejmuje on możliwie wszystkie obszary aktywności i funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami oraz możliwie wszystkie relacje samorządu i osoby z niepełnosprawnością (lub rodziny osoby z niepełnosprawnością).

Obowiązek sporządzenia programu wynika z art. 35a ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 44 ze zm.), jak i przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2240 ze zm.).

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji zadania własne w zakresie rewitalizacji gmina realizuje „z uwzględnieniem zasad uniwersalnego projektowania w rozumieniu art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych" (art. 3 ust. 2 pkt 3). Z tego względu program uwzględnia następujące zadanie:

3.2.6. Uwzględnienie zagadnień dostępności w programach rewitalizacji (zadanie obowiązkowe).

Zagadnienia dostępności zostały ujawnione zarówno w części diagnostycznej GPRMK, jak i strategicznej – m. in. w opisach przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w związku z czym można uznać oba dokumenty za wzajemnie ze sobą spójne.

10.4. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Krakowa (Studium)

Uchwała nr CXII/1700/14 Rady Miasta Krakowa z dnia 9 lipca 2014 r.

Obowiązujące studium zostało uchwalone w 2014 r., tj. przed wejściem w życie przepisów ustawy o rewitalizacji. W swej treści odwołuje się zatem do MPRK sprzed jego aktualizacji w 2016 r.

Studium w zakresie rewitalizacji wskazuje następujące, lokalne programy rewitalizacji:

- Miejski Program Rewitalizacji Krakowa – Uchwała nr LII/672/08 Rady Miasta Krakowa z 8 października 2008 r.

(program ten utracił moc z dniem 5 listopada 2014 r. – uchwała nr CXXI/1906/14 Rady Miasta Krakowa z 5 listopada 2014 r.),

- Lokalny Program Rewitalizacji Starego Miasta – Uchwała nr LIII/673/08 Rady Miasta Krakowa z 8 października 2008 r.,
- Lokalny Program Rewitalizacji „starej" Nowej Huty – Uchwała nr LIII/673/08 Rady Miasta Krakowa z 8 października 2008 r.,

– Lokalny Program Rewitalizacji Zabłocia – Uchwała nr XC/1193/10 Rady Miasta Krakowa z dnia 13 stycznia 2010 r.

(programy te utraciły moc z dniem 26 kwietnia 2017 r. – uchwała nr LXX/1710/17 Rady Miasta Krakowa z 26 kwietnia 2017 r.).

Z powyższych względów dokument Studium w zakresie zapisów dotyczących rewitalizacji należy uznać za nieaktualny. W dniu 24 stycznia 2018 r. przystąpiono do opracowywania nowego dokumentu (Uchwała nr XCIII/2446/18 Rady Miasta Krakowa z dnia 24 stycznia 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa").

Niemniej wraz z wejściem w życie nowelizacji ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym stan prawny uległ radykalnej zmianie i obecnie brak jest podstaw do kontynuowania tego procesu legislacyjnego. Zgodnie bowiem z treścią art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw, obowiązujące w Krakowie Studium zachowa swą moc jedynie do czasu uchwalenia planu ogólnego gminy, lecz nie dłużej niż do 31 grudnia 2025 r.

11. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach dotyczących zasobu mieszkaniowego

Podstawowymi dokumentami regulującymi politykę mieszkaniową Miasta Krakowa są:

– Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Kraków oraz zasobem tymczasowych pomieszczeń na lata 2021–2025, przyjęty uchwałą nr LIV/1486/21 Rady Miasta Krakowa z dnia 24 marca 2021 r.,
– Uchwała nr XXX/794/19 Rady Miasta Krakowa z dnia 5 grudnia 2019 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miejskiej Kraków oraz tymczasowych pomieszczeń[52],
– Polityka mieszkaniowa Gminy Miejskiej Kraków przyjęta uchwałą nr LVIII/797/12 Rady Miasta Krakowa z dnia 10 października 2012 r.

Dokumenty te szczegółowo określają sposób realizacji polityki mieszkaniowej dla gminnego zasobu mieszkań komunalnych w Krakowie.

Zgodnie z art. 3 ust. 1. ustawy o rewitalizacji przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie leży w zakresie właściwości gminy, stanowiąc jej zadania własne. W art. 3 ust. 2 pkt 2 ustawy podkreślono, że zadania te gmina powinna realizować w sposób zapobiegający wykluczeniu mieszkańców obszaru rewitalizacji z możliwości korzystania z pozytywnych efektów procesu rewitalizacji, w szczególności w zakresie warunków korzystania z gminnego zasobu mieszkaniowego.

Dodatkowo ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 725) w art. 21 ust. 3a wymaga, że w przypadku gdy zostanie uchwalony gminny program rewitalizacji, należy uwzględnić określone w tym programie działania prowadzące do zapobieżenia wykluczeniu mieszkańców obszaru rewitalizacji z możliwości korzystania z pozytywnych efektów procesu rewitalizacji, w szczególności w zakresie polityki czynszowej.

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Kraków oraz zasobem tymczasowych pomieszczeń na lata 2021-2025 jest programem sektorowym, wdrażającym cel strategiczny II Polityki mieszkaniowej Gminy Miejskiej Kraków,

[52] Dziennik Urzędowy Województwa Małopolskiego z dnia 14 marca 2024 r. poz. 1923.

tj. zapewnianie pomocy mieszkaniowej mieszkańcom Krakowa w ramach gminnego zasobu mieszkaniowego oraz zasobu tymczasowych pomieszczeń. Z kolei w odniesieniu do obecnie obowiązującej Strategii Rozwoju Krakowa, program będzie służyć realizacji celu strategicznego IV: Kraków – Miasto przyjazne do życia oraz celu operacyjnego IV.2: Zrewitalizowane obszary miejskie i V.3 Spójność społeczna. Celem programu jest poprawa wykorzystania i racjonalizacja gospodarowania gminnym zasobem mieszkaniowym oraz zasobem tymczasowych pomieszczeń.

W rozdziale I dokumentu dokonano diagnozy obszaru objętego programem, w tym przygotowano prognozę dotyczącą wielkości i stanu technicznego zasobu mieszkaniowego i zasobu tymczasowych pomieszczeń w poszczególnych latach oraz przeprowadzono analizę potrzeb, a także określono plan remontów i modernizacji wynikający ze stanu technicznego budynków i lokali, z podziałem na kolejne lata. W kontekście planowanej interwencji rewitalizacyjnej kluczowe są zapisy rozdziału II, obejmującego cele i działania programu, w tym przede wszystkim zasady polityki czynszowej i warunki obniżania czynszu. Założenia dotyczące wysokości stawek czynszu oraz stosowania obniżek zostały określone w sposób adekwatny do dochodów osiąganych przez najemców i tym samym do możliwości finansowych gospodarstw domowych. Do czynników podwyższających lub obniżających wartość użytkową lokalu, a więc w konsekwencji również stawkę czynszu, należą:

- położenie budynku,
- położenie lokalu w budynku,
- wyposażenie budynku i lokalu w urządzenia techniczne i instalacje oraz ich stan,
- ogólny stan techniczny budynku.

Wynika z tego, że realizacja działań rewitalizacyjnych w obrębie zasobu mieszkaniowego Krakowa, mających na celu poprawę stanu technicznego budynków, może doprowadzić do wzrostu stawek czynszu w lokalach mieszkalnych. W omawianej uchwale wprowadzono jednak chroniący najuboższych lokatorów zapis, który umożliwia zastosowanie obniżek czynszu i uwzględnienie dodatku mieszkaniowego ze względu na wysokości dochodów członków gospodarstwa domowego. Obniżki czynszu udzielane są na okres 12 miesięcy. Świadczenia te stanowią właściwe zabezpieczenie dla mieszkańców zamieszkujących lokale położone na obszarze rewitalizacji.

Najemcy mają ponadto możliwość otrzymania dopłat pokrywających część czynszu za najem mieszkania zgodnie zasadami zawartymi w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. o pomocy państwa w ponoszeniu wydatków mieszkaniowych w pierwszych latach najmu mieszkania (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 506). Dopłaty w trybie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. dotyczą inwestycji związanych z wykonaniem robót budowlanych polegających na remoncie lub przebudowie budynku mieszkalnego usytuowanego na obszarze rewitalizacji, dla którego przyjęto gminny program rewitalizacji w rozumieniu ustawy o rewitalizacji, w którym będzie się znajdowało przynajmniej jedno mieszkanie.

W programie określono również niezbędny zakres zamian lokali związany z remontami, których szczegółowe zasady uregulowano w uchwale Rady Miasta Krakowa w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miejskiej Kraków oraz tymczasowych pomieszczeń.

Uchwała nr XXX/794/19 Rady Miasta Krakowa z dnia 5 grudnia 2019 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miejskiej Kraków oraz tymczasowych pomieszczeń ustala w szczególności kryteria udzielania pomocy mieszkaniowej, zasady pierwszeństwa najmu, możliwości zamiany lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu miasta, a także tryb rozpatrywania i załatwiania wniosków o pomoc mieszkaniową.

W kontekście Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa należy stwierdzić, że uchwała ta nie zawiera zapisów wykluczających mieszkańców obszaru rewitalizacji z możliwości korzystania z pozytywnych efektów procesu rewitalizacji, w związku z czym nie wskazuje się konieczności jej zmiany.

Polityka mieszkaniowa Gminy Miejskiej Kraków, przyjęta uchwałą nr LVIII/797/12 Rady Miasta Krakowa z dnia 10 października 2012 r., określa podstawowe założenia i kierunki rozwoju mieszkalnictwa w Krakowie w celu utworzenia jak najlepszych warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych krakowskiej społeczności lokalnej. Dokument definiuje dwa cele strategiczne polityki mieszkaniowej: I – zapewnianie mieszkańcom Krakowa adekwatnych do potrzeb warunków mieszkaniowych o jak najwyższym standardzie oraz II – zapewnianie pomocy mieszkaniowej mieszkańcom Krakowa w ramach gminnego zasobu mieszkaniowego i zasobu tymczasowych pomieszczeń. W ramach tych celów określono priorytetowe działania, wśród których znalazły się m.in. takie, które skierowane są do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub mieszkaniowym.

W dokumencie zawarto również syntetyczną charakterystykę zasobu mieszkaniowego Krakowa i przeprowadzono analizę SWOT prowadzonej polityki mieszkaniowej. Wśród mocnych stron wymieniono precyzyjne kryteria uprawniające do ubiegania się o pomoc mieszkaniową i bardzo szczegółowe zasady wynajmu gminnych lokali mieszkalnych, a także racjonalne dysponowanie lokalami wchodzącymi w skład zasobu poprzez fluktuację form pomocy i jej zakresu umożliwiającą dostosowywanie działań gminy do pojawiających się problemów oraz ich skali. Do słabych stron zaliczono natomiast brak dostępnych środków finansowych przeznaczonych na gospodarkę mieszkaniową, mały zasób gruntów gminnych przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe oraz zmniejszanie się liczby lokali wchodzących w skład zasobu.

Polityka mieszkaniowa Gminy Miejskiej Kraków jest dokumentem strategicznym o charakterze ramowym, wyznaczającym cele miasta, m.in. w zakresie wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i mieszkaniowym, a także osób o umiarkowanych dochodach. Gminny Program Rewitalizacji Miasta Krakowa w swoich założeniach wpisuje się w wyznaczone w tym dokumencie kierunki polityki miasta, nie stojąc w sprzeczności z działaniami zaplanowanymi w zakresie mieszkalnictwa na obszarze rewitalizacji. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że Polityka mieszkaniowa Gminy Miejskiej Kraków została uchwalona w 2012 r. i odnosi się do danych dotyczących zasobu mieszkaniowego w latach 2003-2010. Dokument służył realizacji celów strategicznych w obszarze mieszkalnictwa zawartych w Strategii Rozwoju Krakowa z 2012 r. W międzyczasie, w 2018 r., uchwalono nową strategię dla miasta – „Strategia Rozwoju Krakowa. Tu chcę żyć. Kraków 2030". W związku z tym część informacji zawartych w tym dokumencie wymaga uaktualnienia.

Podsumowując, uchwały, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego nie zawierają zapisów wykluczających mieszkańców obszaru rewitalizacji z możliwości korzystania z pozytywnych efektów procesu rewitalizacji. Zmiany w omówionych dokumentach, które warto rozważyć, dotyczą Polityki mieszkaniowej Gminy Miejskiej Kraków. Rekomenduje się aktualizację dokumentu i powiązanie jego celów z celami aktualnej „Strategii Rozwoju Miasta Krakowa. Tu chcę żyć. Kraków 2030" oraz z celami GPRMK.

12. Określenie niezbędnych zmian w uchwale dotyczącej Komitetu Rewitalizacji

Na etapie opracowania projektu GPRMK Miasto Kraków nie podjęło uchwały, o której mowa w art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji. Rada Miasta Krakowa przyjęła uchwałę[53] po opracowaniu projektu GPRMK, zakończeniu konsultacji społecznych, których przedmiotem był projekt GPRMK, przeprowadzeniu opiniowania projektu GPRMK przez właściwe instytucje oraz wprowadzeniu zmian w projekcie GPRMK. Uchwała jest aktualna i nie wymaga zmian.

13. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Zgodnie z wymogami art. 15 ust. 1 pkt 12 ustawy o rewitalizacji w zapisach gminnego programu rewitalizacji konieczne jest wskazanie, czy na wyznaczonym obszarze rewitalizacji zostanie ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji (SSR), wraz z okresem jej obowiązywania.

Ujęte w GPRMK przedsięwzięcia rewitalizacyjne nie wymagają zaangażowania do ich realizacji specjalnych narzędzi ustawy o rewitalizacji, w związku z czym nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji na żadnym z podobszarów rewitalizacji wyznaczonych w Krakowie.

14. Sposób realizacji GPRMK w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

14.1. Zakres niezbędnych zmian w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Podstawowym dokumentem określającym politykę przestrzenną w Krakowie jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa, którego obecna postać została uchwalona uchwałą nr CXII/1700/14 z dnia 9 lipca 2014 r.[54] Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r.[55] zmieniła znacząco system planowania przestrzennego w Polsce. Zgodnie ze znowelizowanymi przepisami kwestie planistyczne w gminach będą ujmowane w strategiach rozwoju gminy poprzez model struktury funkcjonalno-przestrzennej i plan ogólny. Studium będzie obowiązywać do czasu uchwalenia planu ogólnego, lecz nie dłużej niż do 31 grudnia 2025 r.

W związku z powyższym obowiązujące w Krakowie studium jest nieaktualne z punktu widzenia niniejszego programu. Dokument powstał przed wejściem w życie przepisów ustawy o rewitalizacji. W swej treści odwołuje się do wygasłego z dniem 31 grudnia 2023 r. Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa (sprzed aktualizacji z 2016 r.).

Aktualnie obowiązujące przepisy nie pozwalają na dalsze zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Dokumentem, który aktualnie powinien uwzględniać zagadnienia związane z zasadami kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji jest strategia rozwoju

[53] Uchwała nr XXXIII/652/25 Rady Miasta Krakowa z dnia 2 lipca 2025 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji [dostęp:] https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=167&sub_dok_id=167&sub=uchwala&query=id%3D28554%26typ%3Du

[54] Uchwała nr CXII/1700/14 Rady Miasta Krakowa z dnia 9 lipca 2014 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa [dostęp:] https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=167&sub=uchwala&query=id%3D20321%26typ%3Du

[55] Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw

gminy. Kraków obecnie prowadzi prace nad aktualizacją Strategii Rozwoju Krakowa 2030, której zapisy uwzględniają omawiane kwestie, wskazują aktualny zasięg obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji oraz wykazują zgodność w aspekcie przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Na podstawie zaktualizowanej strategii następnie zostanie opracowany plan ogólny.

Zgodnie z przepisami art. 13a ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym[56] w planie ogólnym określa się: a) strefy planistyczne, b) gminne standardy urbanistyczne, można też określić: a) obszary uzupełnienia zabudowy, b) obszary zabudowy śródmiejskiej. Ustalenia planu ogólnego, odnoszące się do stref planistycznych bądź wynikających z ich specyfiki odpowiednich gminnych standardów urbanistycznych, zostaną określone przy uwzględnieniu uwarunkowań rozwoju przestrzennego Krakowa, obejmujących m.in. regulacje wyznaczonych aktualnie obszarów zdegradowanego i rewitalizacji.

14.2. Zakres miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany

Pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (mpzp, plan miejscowy) podobszarów rewitalizacji jest w zasadzie kompletne. Jedynym wyjątkiem jest teren przebiegu linii kolejowej na podobszarze Grzegórzki-Wesoła, który jednakowoż jest terenem zamkniętym, ustalonym decyzją ministra właściwego do spraw transportu. Zatem zagospodarowanie tego terenu posiada pewne ograniczenia prawne i wpływ na jego kształt mają również inne organy, poza władzami samorządowymi.

Analiza lokalizacji i zakresu przedsięwzięć rewitalizacyjnych wskazuje na położenie zdecydowanej większości z nich na obszarach pokrytych planami miejscowymi. Stosunkowo ogólna charakterystyka przedsięwzięć, w szczególności uzupełniających, utrudnia szczegółową analizę pod kątem zgodności z częścią obowiązujących zapisów. Dopiero opracowywana na kolejnych etapach inwestycji dokumentacja techniczna może wykazać częściową niezgodność względem aktualnych planów miejscowych. Dla przeprowadzenia sprawnego procesu inwestycyjnego zalecana jest realizacja projektów w zgodzie z obowiązującymi mpzp, nie mniej w uzasadnionych przypadkach może pojawić się konieczność zmiany niektórych planów.

Projektem wykazującym niezgodność z obowiązującym planem miejscowym jest przedsięwzięcie P50 Powiększenie Parku Żeromskiego. Aktualnie teren, o który planowane jest powiększenie parku, stanowi część Szpitala Specjalistycznego im. Stefana Żeromskiego, dla którego przeznaczenie terenu w mpzp to U.1 – tereny zabudowy usługowej. Szczegółowe zapisy planu wskazują na możliwość przeznaczenia tego terenu na funkcję związaną z zielenią urządzona jako funkcją uzupełniającą. Jednakże zieleń urządona powinna stanowić uzupełnienie terenu usługowego, co w przypadku włącznia tego fragmentu do parku nie będzie zgodne z podstawową funkcją terenu. Tym samym niezbędna jest zmiana planu miejscowego dla części działki włączonej do parku.

Przedsięwzięciami położonymi na terenie pozbawionym obowiązującego mpzp są:

- P54 Poprawa stanu zagospodarowania terenów pod estakadami kolejowymi – w ramach projektu Park Kolejowy – etap I – od. ul. Kopernika do ul. Grzegórzeckiej,
- P55 Poprawa stanu zagospodarowania terenów pod estakadami kolejowymi – w ramach projektu Park Kolejowy – etap II – od. ul. Grzegórzeckiej do ul. Miodowej,

[56] t. j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130

- P56 Budowa ciągu pieszo-rowerowego wzdłuż linii kolejowej od ul. Grzegórzeckiej do ul. Miodowej pod estakadami kolejowymi,
- P58 Superścieżka – al. Powstania Warszawskiego kontynuacja.

Przedsięwzięcia P54, P55 i P56 położone są na opisywanych wcześniej terenach przebiegu linii kolejowej na terenie Grzegórzek-Wesołej. Działki, na których będą realizowane przedsięwzięcia, stanowią częściowo tereny zamknięte. Realizacja projektów prowadzona jest w porozumieniu z PKP w oparciu o umowę dzierżawy nr 31/203/0051/21 z dnia 25 czerwca 2021 r. oraz umowę użyczenia nr 31/203/0026/23 z dnia 23 sierpnia 2023 r. Nie wymagane jest zatem prowadzenie dodatkowych działań planistycznych w kierunku opracowania planu miejscowego.

W przypadku przedsięwzięcia P58, położonego w sąsiedztwie podobszaru Grzegórzki-Wesoła obecnie procedowany jest plan miejscowy „Grzegórzki – Centrum"[57]. Koncepcja planu przekazana do Komisji Planowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska RMK wskazuje na możliwość realizacji opisywanego przedsięwzięcia w ramach realizacji wskazanego planu miejscowego.

Projekty, których charakterystyką są strategiczne przekształcenia funkcjonalno-przestrzenne o znaczeniu ogólnomiejskim, do których zaliczają się przedsięwzięcia U63 (Utworzenie Centrum Wielkoskalowych Plenerowych Wydarzeń Kulturalnych „Błonia 2.0"), U64 (Budowa Parku Edukacyjnego „Branice"), U75 (Zaprojektowanie i budowa Parku Rzecznego Przylasek Rusiecki), mogą wymagać zmiany obowiązujących planów miejscowych. Zmiany te zostaną szczegółowo wskazane na dalszym etapie prac projektowych.

Czynnikiem mającym znaczący wpływ na planowanie przestrzenne każdego z podobszarów rewitalizacji jest ich niezwykle bogaty, zabytkowy charakter. Lokalizacja poszczególnych obiektów zabytkowych wskazana jest na rysunkach z podstawowymi kierunkami zmian funkcjonalno-przestrzennych. Obszarowymi formami zabytków są również, m.in. historyczny zespół Miasta Krakowa uznany za pomnik historii obejmujący cały podobszar Kazimierz-Stradom i fragment Grzegórzek-Wesołej. Znaczna część Kazimierza-Stradomia wpisana jest na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, którego strefa buforowa obejmuje pozostałą część tego podobszaru i rozciąga się na całość Grzegórzek-Wesołej. Podobszary „stara" Nowa Huta i Kazimierz-Stradom ponadto stanowią parki kulturowe. Tak bogate dziedzictwo kulturowe wymaga, aby prowadzone działania o charakterze inwestycyjnym każdorazowo były uzgadniane z konserwatorem zabytków. Realizowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne powinny uwzględniać również ustalenia planów miejscowych w zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych.

Środowiskowym uwarunkowaniem mającym wpływ na sposób zagospodarowania terenów podobszarów rewitalizacji są obszary zagrożenia powodziowego. Szczegółowy opis poszczególnych scenariuszy powodziowych został szerzej opisany w diagnozie pogłębionej obszaru rewitalizacji. Zagospodarowanie terenów zagrożonych powodzią regulują przepisy odrębne, nie mniej realizowane przedsięwzięcia powinny uwzględniać czynnik związany z podtopieniami poprzez uzgadnianie zakresu realizowanych prac z Zarządem Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego „Wody Polskie", który dotyczy zabudowy i zagospodarowania terenu położonego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. Podobszarem o największym zagrożeniu powodziowym są Grzegórzki-Wesoła, natomiast „stara" Nowa Huta jest w niewielkim stopniu narażona na podtopienia ze strony rzek. Należy jednak zaznaczyć, że realizowane w ramach przedsięwzięć zagospodarowanie terenu powinno

[57] Uchwała nr C/2712/22 Rady Miasta Krakowa z dnia 23 listopada 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Grzegórzki – Centrum"

wspierać naturalną retencję wód opadowych i nie przyczyniać się do zwiększania zagrożenia powodziowego na podobszarach.

Czynnikiem mogącym potencjalnie oddziaływać na zagospodarowanie terenów podobszaru „stara" Nowa Huta jest teren zagrożony ruchami masowymi o nr 11661. Wzdłuż części południowej i południowo-wschodniej granicy podobszaru występuje szereg niewielkich osuwisk czynnych o nr: 85927, 85928, 85929, 85930, 85931, 85932, 85934, 85935, 85936 i 85963. Analiza lokalizacji i rodzaju planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie wykazała kolizji i zagrożenia ze strony terenów ruchów masowych, w tym osuwisk czynnych. W przypadku pozostałych podobszarów rewitalizacji opisywane zjawisko nie występuje. Ponadto niewielka część podobszaru rewitalizacji „stara" Nowa Huta pokrywa się z terenem zagrożonym ruchami masowymi o nr 11661.

Rys. 7. Zasięg terenów zagrożonych ruchami masowymi w pobliżu „starej" Nowej Huty

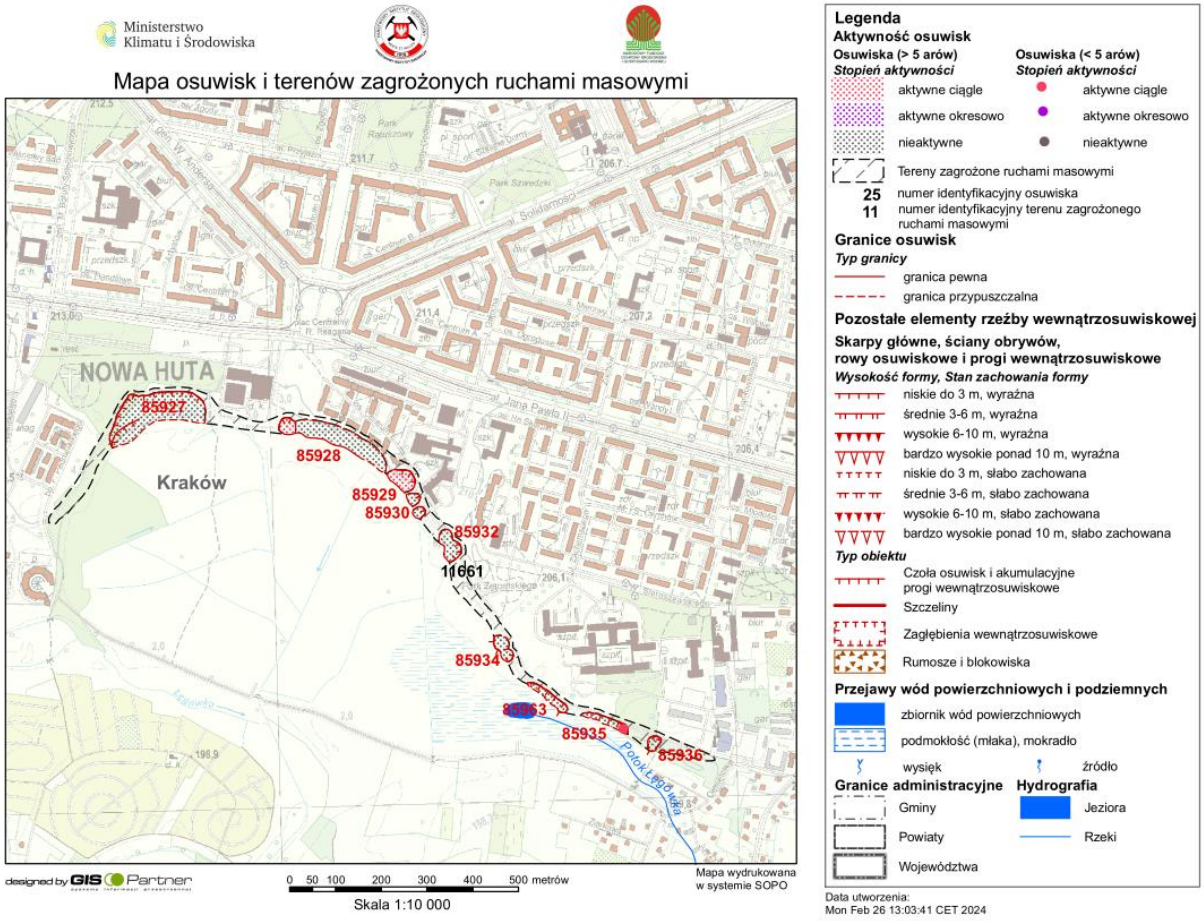

Źródło: System Osłony Przeciwosuwiskowej – Państwowy Instytut Geologiczny PIB.

Kolejnym podobszarem rewitalizacji, w obrębie którego znajduje się teren zagrożony ruchami masowymi, jest Kazimierz-Stradom. Teren zagrożony ruchami masowymi o numerze 12757 przenika się w niewielkim stopniu z granicą podobszaru w obrębie południowo-wschodniej części Wzgórza Wawelskiego.

Podobszary rewitalizacji są ubogie pod względem form ochrony przyrody. Na terenie „starej" Nowej Huty znajduje się 9 pomników przyrody, a na Grzegórzkach-Wesołej zlokalizowanych jest 12 pomników przyrody, żaden pomnik nie występuje na Kazimierzu-Stradomiu. W bezpośrednim, południowym sąsiedztwie „starej" Nowej Huty znajdują się Łąki Nowohuckie,

które stanowią użytek ekologiczny (o powierzchni 57,17 ha) i obszar Natura 2000 PLH120069 o powierzchni 59,75 ha.

Na zachód od podobszaru Kazimierz-Stradom, w odległości około 350-500 metrów, zlokalizowana jest otulina Bielańsko-Tynieckiego Parku Krajobrazowego. Otulina nie stanowi formy ochrony przyrody, więc jej obecność nie ma większego znaczenia dla tego podobszaru.

Natomiast realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych powinna uwzględniać kwestie ochrony środowiska naturalnego i przyrody, w szczególności dotyczy to projektów realizowanych na terenach objętych ochroną lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Realizowane projekty inwestycyjne należy uzgadniać z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska.

Zestawienie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących w granicach podobszarów rewitalizacji zawarto w poniższej tabeli.

Tabela 25. Zestawienie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na obszarze rewitalizacji

Lp.	Numer uchwały	Data uchwalenia	Nazwa mpzp
Podobszary: Kazimierz-Stradom i Grzegórzki-Wesoła			
1.	LXXXI/1240/13	11.09.2013	BULWARY WISŁY
2.	XII/131/11	13.04.2011	STARE MIASTO
3.	CXIV/3010/18	24.10.2018	REJON ALEI IGNACEGO DASZYŃSKIEGO
4.	XCIII/2443/18	24.01.2018	STRADOM
5.	LXXXVIII/2145/17	08.11.2017	KAZIMIERZ
6.	LIII/1464/21	18.02.2021	KLEPARZ
7.	CIX/2894/18	12.09.2018	„Dla wybranych obszarów przyrodniczych miasta Krakowa" – Etap A, obszar nr 65
8.	LXXIV/2076/21	01.12.2021	WESOŁA – REJON ULICY KOPERNIKA
9.	XLIX/1346/20	02.12.2020	WESOŁA – ZACHÓD
Podobszar „stara" Nowa Huta			
10.	LXXXVII/799/01	10.10.2001	BIEŃCZYCE PLAC TARGOWY
11.	XXXVI/464/08	12.03.2008	DOLINA DŁUBNI-KRZESŁAWICE
12.	LXXXII/1077/09	07.10.2009	DOLINA DŁUBNI - OBSZAR SPORTU I REKREACJI
13.	XCII/1362/13	04.12.2013	CENTRUM NOWEJ HUTY
14.	LXXI/1032/13	10.04.2013	STARE CZYŻYNY
15.	LXX/1007/13	27.03.2013	BIEŃCZYCE – OSIEDLE

16.	LXI/1324/16	21.12.2016	MARII DĄBROWSKIEJ – BIEŃCZYCKA
17.	CXIV/3009/18	24.10.2018	ŁĄKI NOWOHUCKIE
18.	CXIII/2958/18	10.10.2018	MOGIŁA II
19.	XLVII/1289/20	14.10.2020	CENTRUM NOWEJ HUTY II – CZĘŚĆ C
20.	XLVII/1289/20	14.10.2020	CENTRUM NOWEJ HUTY II – CZĘŚĆ B
21.	XLVII/1289/20	14.10.2020	CENTRUM NOWEJ HUTY II – CZĘŚĆ A
22.	LXXVI/2136/22	12.01.2022	CENTRUM NOWEJ HUTY II – CZĘŚĆ D

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UM Krakowa.

Ponadto w granicach podobszaru Kazimierz-Stradom sporządzany jest obecnie miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru „Bulwary Wisły II”[58]. Natomiast niewielki fragment sporządzanego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Mogiła – Wschód”[59] mieści się w granicach podobszaru „stara” Nowa Huta.

Rys. 8. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na tle podobszarów rewitalizacji.

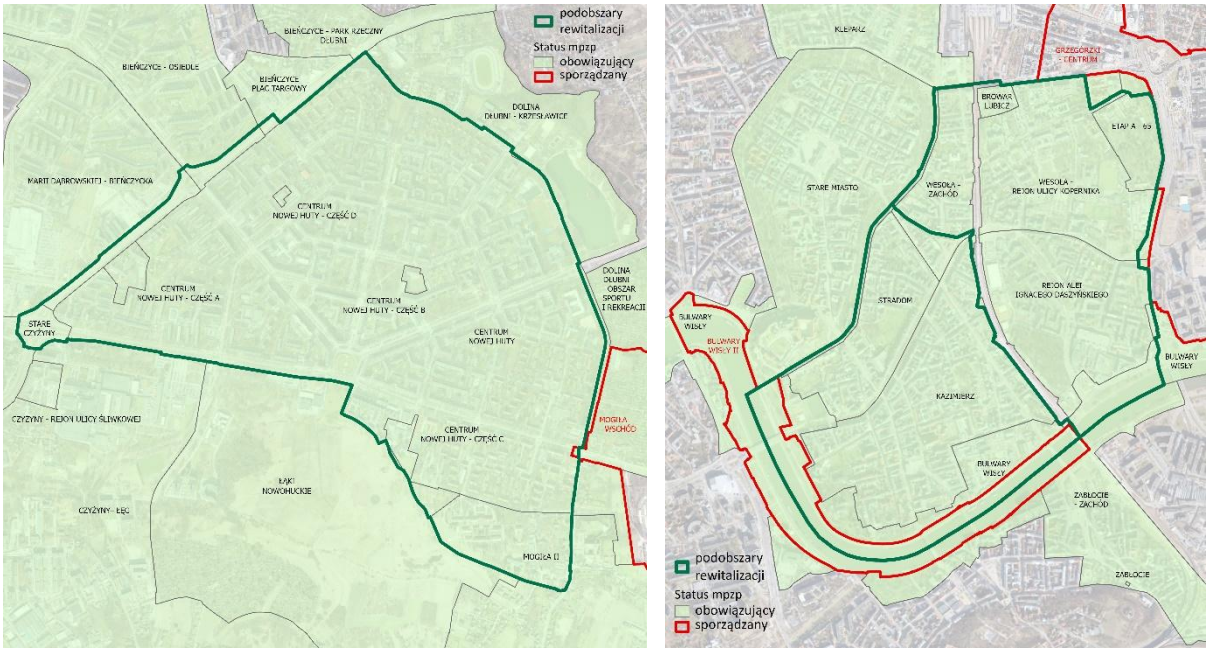

Źródło: Opracowanie własne PI UMK

14.3. Miejscowy plan rewitalizacji

GPRMK nie wskazuje na konieczność sporządzenia i uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37g ust.1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

[58] https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=72568
[59] https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=162377

15. Podsumowanie opiniowania projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa oraz strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

15.1. Opinie zebrane zgodnie z art. 17 ustawy o rewitalizacji

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o rewitalizacji projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa został przekazany do zaopiniowania przez wskazane podmioty w zakresie ich właściwości rzeczowej lub miejscowej. Prośby o opinie zostały wysłane w dniach od 23.10. do 21.11.2024 r. do 33 podmiotów. W pismach wyznaczono 21-dniowy termin odpowiedzi liczony od dnia doręczenia projektu programu. Wpłynęło łącznie 19 odpowiedzi, z czego w 4 przypadkach złożono konkretne uwagi do dokumentu. Wszystkie podmioty, które ustosunkowały się do projektu programu, zaopiniowały go pozytywnie (przy czym Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w ponownym piśmie po przedstawieniu korekt i wyjaśnień). Jednocześnie zgodnie z art. 18 ust. 3 ustawy o rewitalizacji nieprzedstawienie opinii w wyznaczonym terminie również zostało potraktowane jako pozytywne zaopiniowanie.

Poniższe zestawienie prezentuje odpowiedzi uzyskane podczas opiniowania projektu programu.

	l.p.	Organ opiniujący	Opinia	Wyciąg najważniejszych informacji z opinii	Sposób uwzględnienia
Opinie obligatoryjne	1.	Wojewoda Małopolski	pozytywna	Zauważono: I) położenie na obszarze rewitalizacji linii kolejowej 91 Kraków Główny- Medyka, która wchodzi w zakres linii kolejowej E30; II) obowiązywanie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, gdzie wśród kluczowych projektów i inicjatyw służących realizacji planu znalazła się inwestycja rządowa służąca modernizacji odcinka linii kolejowej E30; III) wydanie przez Wojewodę Małopolskiego decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej dla inwestycji pn. „Modernizacja linii kolejowej E30 na odcinku Kraków Główny Towarowy – Rudzice (km 67.200 – 70.799 linii nr 133 i km 0.000 – 16.000 linii nr 91) wraz z dobudową torów linii aglomeracyjnej na odcinku Kraków Główny – Kraków Płaszów – Kraków Bieżanów"; IV) wydanie przez Wojewodę Małopolskiego decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego pn.: „Budowa Parku Kolejowego pod estakadami kolejowymi na odcinku od ul. Kopernika do ul. Grzegórzeckiej w Krakowie (etap I), na działce 71/2, obręb 52 Śródmieście w Krakowie', „Budowa ciągu pieszo-rowerowego łączącego ulicę Grzegórzecką z ulicą Miodową wraz z elementami małej architektury – stojaki na rowery, kosze na śmieci, wykonaniem nasadzeń zieleni, wykonaniem instalacji elektrycznej wraz z oświetleniem zewnętrznym oraz połączeniem z istniejącą infrastrukturą rowerową i pieszą oraz z zejściami z klatek schodowych z peronów kolejowych, dz. nr. 293/8, obr. 17, j. ew. Śródmieście" oraz „Budowa Parku Kolejowego pod estakadami kolejowymi na odcinku od ul. Grzegórzeckiej do ul. Miodowej w Krakowie (etap II), dz. nr 293/8, 293/9, 293/10, obr. 17, j. ew. Śródmieście", dla inwestycji stanowiących przedmiot przedsięwzięć rewitalizacyjnych P54, P55, P56.	Przyjęto do wiadomości. Opinia nie wymaga uwzględnienia w treści dokumentu.

	2.	Centralne Wojskowe Centrum Rekrutacji - Ośrodek Zamiejscowy w Krakowie (w miejsce zniesionego Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Krakowie)	pozytywna	-	Opinia nie wymaga uwzględnienia w treści dokumentu.
	3.	Komenda Miejska Policji w Krakowie	brak uwag	-	Opinia nie wymaga uwzględnienia w treści dokumentu.
	4.	Komendant Miejski Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie	pozytywna	„Należy uwzględnić wykonanie dróg pożarowych oraz sieci wodociągowej stanowiącej źródło czerpania wody do celów przeciwpożarowych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz.U. 2009 nr 124 poz. 1030)”.	Opinia została uwzględniona w treści dokumentu w podrozdziałach 4.1 oraz 4.2.
	5.	p.o. Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego	pozytywna	-	Opinia nie wymaga uwzględnienia w treści dokumentu.
	6.	Zarząd Dróg Miasta Krakowa	pozytywna	Zauważono: I) potrzebę realizowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych z uwzględnieniem wprowadzonych w Krakowie „Standardów Dostępności dla Gminy Miejskiej Kraków”;	W zakresie punktu I) - opinia została uwzględniona

				II) uzależnienie realizacji przedsięwzięć P53, U72 oraz U73, których wnioskodawcą jest Zarząd Dróg Miasta Krakowa, od możliwości finansowych.	w treści dokumentu w podrozdziałach 4.1 oraz 4.2. W zakresie punktu II) - przyjęto do wiadomości. Opinia nie wymaga uwzględnienia w treści dokumentu.
	7.	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Krakowie	pozytywna	-	Opinia nie wymaga uwzględnienia w treści dokumentu.
	8.	PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Krakowie	brak uwag	Zauważono, że „wstępne potwierdzenie koncepcji realizacji przedsięwzięcia, nie nadaje praw do dysponowania nieruchomością”.	Przyjęto do wiadomości. Opinia nie wymaga uwzględnienia w treści dokumentu.
	9.	TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Krakowie	brak uwag	-	Opinia nie wymaga uwzględnienia w treści dokumentu.

	10.	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. w Katowicach	brak uwag	Zauważono, że: I) „na terenie objętym opracowaniem nie ma obiektów elektroenergetycznych będących własnością PSE S.A.”; II) „w planach rozwojowych krajowej sieci przesyłowej nie przewiduje się na tych obszarach budowy nowych obiektów elektroenergetycznych o napięciu 220 kV i wyższym”.	Przyjęto do wiadomości. Opinia nie wymaga uwzględnienia w treści dokumentu.
	11.	Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Krakowie	brak uwag	-	Opinia nie wymaga uwzględnienia w treści dokumentu.
	12.	Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A. Oddział w Tarnowie	brak uwag i wniosków	Zauważono, że: „na podobszarach rewitalizacji: „stara” Nowa Huta, Kazimierz - Stradom , Grzegórzki - Wesoła wskazanych w załącznikach mapowych, nie posiadamy sieci gazowej wysokiego ciśnienia”.	Przyjęto do wiadomości. Opinia nie wymaga uwzględnienia w treści dokumentu.
Opinie fakultatywne	13.	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie	negatywna	Zauważono, że: I) zakładane miejsca realizacji przedsięwzięć P49, P51 oraz P57 leżą w sąsiedztwie lub na obszarze objętym ochroną „użytek ekologiczny i obszar Natura 2000 Łąki Nowohuckie PLH120069”; II) przedsięwzięcia mogłyby negatywnie oddziaływać na obszary objęte ochroną; III) „wszelkie wątpliwości, zgodnie z zasadą przezorności (…) winny być interpretowane na korzyść środowiska”; IV) „zadania planowane w Gminnym Programie Rewitalizacji zawsze należy realizować w zgodności z obowiązującymi	W odpowiedzi na opinię, od wnioskodawcy przedsięwzięć (Zarządu Zieleni Miejskiej w Krakowie) uzyskano dodatkowe informacje

				przepisami prawa, w tym zgodności z zasadami obowiązującymi dla ww. form ochrony przyrody, określonymi w odpowiednich aktach prawnych (m.in. uchwały rady miejskiej, ustawa o ochronie przyrody, uchwały Sejmiku Województwa Małopolskiego)"; V) „wszelkie prowadzone działania powinny być zgodne z przepisami z zakresu ochrony gatunkowej. (…) Planując prace modernizacyjne, termomodernizacyjne, prace związane z pielęgnacją lub usuwaniem zadrzewień i krzewów oraz wszelkie prace remontowo-budowlane (w tym prace ziemne), należy wziąć pod uwagę ewentualność występowania chronionych gatunków zwierząt m.in. ptaków, nietoperzy oraz płazów. Te kwestie powinny być każdorazowo rozpatrywane na kolejnych etapach procesu planistycznego i inwestycyjnego"; VI) „opinia nie zwalnia również z uzyskiwania dla poszczególnych przedsięwzięć wymaganych prawem opinii i uzgodnień".	i materiały, które następnie przedstawiono w ponownym piśmie do RDOŚ wraz ze skorygowanym w zakresie karty przedsięwzięcia P51 projektem Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa.
			pozytywna (w ponownym piśmie po przedstawieniu korekt i wyjaśnień)	Zauważono, że: I) „zakres przedsięwzięć zaplanowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Krakowa nie powinien negatywnie oddziaływać na obszary objęte ochroną"; II) „zadania planowane w Gminnym Programie Rewitalizacji zawsze należy realizować w zgodności z obowiązującymi przepisami prawa, w tym zgodności z zasadami obowiązującymi dla ww. form ochrony przyrody, określonymi w odpowiednich aktach prawnych (m.in. uchwały rady miejskiej, ustawa o ochronie przyrody, uchwały Sejmiku Województwa Małopolskiego)"; III) „wszelkie prowadzone działania powinny być zgodne z przepisami z zakresu ochrony gatunkowej. (…) Planując prace modernizacyjne, termomodernizacyjne, prace związane z pielęgnacją lub usuwaniem zadrzewień i krzewów oraz wszelkie prace remontowo-budowlane (w tym prace ziemne), należy wziąć pod uwagę ewentualność występowania chronionych gatunków zwierząt m.in. ptaków, nietoperzy oraz płazów. Te kwestie powinny	W zakresie punktu I) i IV) przyjęto do wiadomości. Opinia nie wymaga uwzględnienia w treści dokumentu. W zakresie punktu II) i III) opinia została uwzględniona w treści dokumentu w podrozdziałach 4.1 oraz 4.2.

				być każdorazowo rozpatrywane na kolejnych etapach procesu planistycznego i inwestycyjnego"; IV) „opinia nie zwalnia również z uzyskiwania dla poszczególnych przedsięwzięć wymaganych prawem opinii i uzgodnień".	
	14.	Geolog Powiatowy	pozytywna	Zauważono, że: I) w granicach podobszaru rewitalizacji „stara" Nowa Huta występują osuwiska ujęte w „Rejestrze terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których ruchy te występują". Ponadto rejon tzw. Skarpy Nowohuckiej został sklasyfikowany jako teren zagrożony ruchami masowymi ziemi; II) w granicach podobszaru rewitalizacji Kazimierz-Stradom występuje niewielki obszar zagrożony ruchami masowymi ziemi w obrębie południowej (południowo-wschodniej) części Wzgórza Wawelskiego; III) „nie przedstawiono wszystkich ujętych w Rejestrze osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi, gdzie m.in. wskazuje się na brak obszaru osuwiska nr 85931 - wyznaczonego w rejonie podobszaru rewitalizacji „stara" Nowa Huta, oraz terenu zagrożonego ruchami masowymi ziemi nr 12757 - wyznaczonego w rejonie podobszaru rewitalizacji Kraków-Stradom"; IV) „właściwym jest dokonać opisu zagrożeń wobec planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych do wykonania w granicach wyznaczonych obszarach osuwisk oraz terenach bezpośrednio z nimi sąsiadujących przy uwzględnieniu wyników prowadzonego przez Prezydenta Miasta Krakowa systemu wgłębnego monitoringu osuwisk w rejonie tzw. Skarpy Nowohuckiej (wyniki monitoringu dostępne pod adresem: https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=66448)".	W zakresie punktów I) – III) opinia została uwzględniona w treści dokumentu w podrozdziale 14.2. W zakresie punktu IV) - opinia została uwzględniona częściowo w podrozdziałach 4.1 oraz 4.2 jako informacja, iż wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych planowanych do realizacji w granicach wyznaczonych obszarów usuwisk oraz na terenach położonych w ich bezpośrednim

					sąsiedztwie powinno zostać poprzedzone analizą zagrożeń. Należy zwrócić uwagę, że działania przygotowawcze przed realizacją przedsięwzięć leżą w kompetencjach ich realizatorów, a tym samym to im należy przypisywać odpowiedzialność za przygotowanie przedsięwzięć w należyty sposób i zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
	15.	Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie	uzgodnienie	Zauważono, że: I) na podobszarach rewitalizacji Kazimierz-Stradom oraz Grzegórzki-Wesoła „występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Wisła, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1) oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10);	Przyjęto do wiadomości. Opinia nie wymaga uwzględnienia w treści dokumentu.

				II) „na ww. podobszarach obszary szczególnego zagrożenia powodzią obejmują także tereny pomiędzy brzegiem Wisły a lewymi bulwarowymi murami i wałami przeciwpowodziowymi”; III) na każdym z podobszarów rewitalizacji „występują obszary zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%)”; IV) „na podobszarze Grzegórzki-Wesoła występują obszary narażone na zalanie w przypadku całkowitego zniszczenia wałów przeciwpowodziowych Wisły”; IV) „na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zlokalizowane zostało jedynie przedsięwzięcie P47 pn. Poprawa stanu zagospodarowania Bulwarów Wiślanych os stopnia wodnego Dąbie do ujścia Rudawy w ramach projektu Wisła Łączy”; V) „Decyzja nie zwalnia z obowiązku uzyskania innych stosownych decyzji, zezwoleń, uzgodnień i opinii wymaganych odrębnymi przepisami”.	
	16.	Minister Infrastruktury w odpowiedzi na pismo przekazane przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie	pozytywna	-	Opinia nie wymaga uwzględnienia w treści dokumentu

Poniższe zestawienie prezentuje podmioty, które nie przedstawiły opinii w wyznaczonym terminie.

l.p.		Organ opiniujący
Opinie obligatoryjne	1.	Zarząd Województwa Małopolskiego
	2.	Wojskowe Centrum Rekrutacji w Krakowie
	3.	Karpacki Oddział Straży Granicznej im. 1 Pułku Strzelców Podhalańskich w Nowym Sączu
	4.	Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego Delegatura w Krakowie
	5.	Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego w Małopolskim Urzędzie Wojewódzkim
	6.	Główny Architekt Miasta Krakowa
	7.	Miejska Komisja Urbanistyczno-Architektoniczna
	8.	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie
	9.	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
	10.	Wodociągi Miasta Krakowa S.A.
	11.	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej S.A. w Krakowie
	12.	Krajowy Zasób Nieruchomości
Opinie fakultatywne	13.	Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Krakowie
	14.	Miejski Konserwator Zabytków

Poniższe zestawienie prezentuje podmioty, które odmówiły wydania opinii.

Organ		Stanowisko
1.	Urząd Transportu Kolejowego	„Prezes UTK nie jest właściwy w opiniowaniu niniejszej sprawy”.
2.	Okręgowy Urząd Górniczy	„Na przedmiotowych obszarach nie ma terenów górniczych nadzorowanych przez Dyrektora Okręgowego Urzędu Górniczego w Krakowie”.
3.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krakowie	„Gminny Program Rewitalizacji Miasta Krakowa nie wkracza w grunty leśne będące własnością Skarbu Państwa w zarządzie PGL LP w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Miechów oraz Nadleśnictwa Krzeszowice. Tym samym powyższe pismo dotyczące zaopiniowania Gminnego Programu Rewitalizacji

		Miasta Krakowa jest bezprzedmiotowe i jako takie nie podlega opinii Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krakowie”.

15.2. Odstąpienie od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Prezydent Miasta Krakowa jako organ opracowujący projekt dokumentu pn. Gminny Program Rewitalizacji Miasta Krakowa (GPRMK) skierował wniosek z uzasadnieniem o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko do projektu GPRMK do właściwych organów: Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie i Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w trybie art. 48 i art. 49 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112).

Stosownie do stanowiska Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie, a związanego z wpisanymi do GPRMK przedsięwzięciami o symbolach: P49, P51 i P57, Prezydent Miasta Krakowa ponownie przekazał – wraz ze skorygowanym projektem GPRMK – uzupełniające wyjaśnienia i uszczegółowienia kwestii poruszonych przez organ, podtrzymując wniosek o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko do przedmiotowego projektu dokumentu.

Małopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny uznał, że nie jest wymagane przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko do projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie uzgodnił możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko do projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa.

Biorąc pod uwagę ww. stanowiska wymienionych organów oraz uwarunkowania, o których mowa w art. 49 ww. ustawy, a w szczególności ramowy i kierunkowy charakter Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa oraz perspektywiczną realizację jego postanowień, która w ocenie organu opracowującego nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym nie spowoduje znaczącego oddziaływania na obszary Natura 2000, Prezydent Miasta Krakowa odstąpił od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko do projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa.

Spis ilustracji

Rys. 1. Mapa podobszaru rewitalizacji „stara" Nowa Huta....13
Rys. 2. Mapa podobszaru rewitalizacji Kazimierz-Stradom....23
Rys. 3. Mapa podobszaru rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła....33
Rys. 4. Mobilny punkt miejski typu Echo wykorzystywany podczas konsultacji społecznych „Jakie granice obszaru zdegradowanego i rewitalizacji?"....115
Rys. 5. Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej – Cel strategiczny 3. – zarządzanie miastem....143
Rys. 6. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Miasta Krakowa....145
Rys. 7. Zasięg terenów zagrożonych ruchami masowymi w pobliżu „starej" Nowej Huty....154
Rys. 8. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na tle podobszarów rewitalizacji. 156

Spis tabel

Tabela 1. Cele operacyjne Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa....7
Tabela 2. Elementy struktury GPRMK na tle wymogów ustawy wdrożeniowej dla strategii IIT....9
Tabela 3. Problemy zdiagnozowane na podobszarach rewitalizacji w podziale na sfery i podobszary....46
Tabela 4. Potrzeby zdiagnozowane na podobszarach rewitalizacji w podziale na sfery i podobszary....48
Tabela 5. Potencjały obszaru rewitalizacji w podziale na sfery i podobszary....50
Tabela 6 Wykaz pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPRMK....68
Tabela 7. Szacunkowe ramy finansowe GPRMK z podziałem na źródła finansowania [zł]....86
Tabela 8. Komplementarność między podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi na obszarze rewitalizacji....88
Tabela 9. Powiązania międzyokresowe i problemowe między podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi wynikającymi z GPRMK dla podobszaru „stara" Nowa Huta....93
Tabela 10. Powiązania międzyokresowe i problemowe między podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi wynikającymi z GPRMK dla podobszaru Grzegórzki-Wesoła....97
Tabela 11. Powiązania międzyokresowe i problemowe między podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi wynikającymi z GPRMK dla podobszaru Kazimierz-Stradom....102
Tabela 12. Powiązania międzyokresowe i problemowe między podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi wynikającymi z GPRMK – w ujęciu obszaru rewitalizacji 105
Tabela 13. Powiązania międzyokresowe i problemowe między podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi wynikającymi z GPRMK – projekty realizowane całkowicie lub częściowo poza obszarem rewitalizacji....107
Tabela 14. Formy włączenia społecznego w proces opracowania i wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa....121
Tabela 15. Formy włączenia społecznego interesariuszy w proces opracowania i wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa – zgodnie z wymogami ustawy wdrożeniowej....122
Tabela 16. Podmioty realizujące czynności z zakresu zarządzania GPRMK....125
Tabela 17. Ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa w okresie do 2030 r....127

Tabela 18. Koszty zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Krakowa w okresie do 2030 r. 128
Tabela 19. Cykle monitoringu i oceny GPRMK 129
Tabela 20. Wskaźniki monitorowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa 131
Tabela 21. Zestaw wskaźników monitorowania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w celu oceny aktualności i stopnia realizacji GPRMK 135
Tabela 22. Zestaw wskaźników monitorowania obszaru rewitalizacji umożliwiających ocenę zmian w kontekście rozwoju lub degradacji poszczególnych podobszarów rewitalizacji 137
Tabela 23. Obszary powiązań strategicznych SRK 2030 z GPRMK 142
Tabela 24. Obszary, cele i kierunki działań SRPSK nawiązujące do działań podejmowanych na podstawie GPRMK 146
Tabela 25. Zestawienie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na obszarze rewitalizacji 155

Spis załączników

Załącznik nr 1 – Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami

Załącznik nr 2 – Kierunki zmian przestrzenno-funkcjonalnych podobszarów rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła i Kazimierz-Stradom

Załącznik nr 3 – Kierunki zmian przestrzenno-funkcjonalnych podobszaru rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Załącznik nr 4 – Szczegółowa diagnoza dla podobszarów rewitalizacji w zakresie negatywnych zjawisk i czynników kryzysowych

Załącznik nr 1 – Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami

Cel 1 Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność

<table>
<tr><th colspan="4">Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P1</th></tr>
<tr><td>Nazwa przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Lokalny Ośrodek Wiedzy i Edukacji (LOWE Wesoła)</td></tr>
<tr><td>Realizator</td><td colspan="3">Fundacja Małopolska Izba Samorządowa</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Adres: podobszar Grzegórzki-Wesoła</td></tr>
<tr><td>Podobszar rewitalizacji</td><td colspan="2">Grzegórzki-Wesoła</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Dane na temat przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie</td></tr>
<tr><td colspan="3">Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 1, 3, 4, 5, 9 z katalogu dla podobszaru Grzegórzki-Wesoła</td></tr>
<tr><td colspan="3">Cel przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wzrost aktywności obywatelskiej, świadomości, tożsamości i integracji mieszkańców podobszaru Grzegórzki Wesoła.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">Przedsięwzięcie polega na stworzeniu miejsca edukacji, aktywności obywatelskiej i społecznej, aktywności indywidualnej i grupowej jako narzędzia do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów społecznych.
W ramach projektu zaplanowano stworzenie Lokalnego Ośrodka Wiedzy i Edukacji na podstawie Modelu MEiN*, którego Fundacja MIS jest współautorem i jego implementacja odbędzie się w warunkach miejskich.
(*https://efs.mein.gov.pl/realizuje-projekt-w-po-wer/lokalne-osrodki-wiedzy-edukacji-lowe/)</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="3">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność
K1.1. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Całkowita liczba osób objętych wsparciem (os.)</td><td>500 os.
(wartość dotyczy osób niepowtarzających się, unikalnych)</td><td>Listy obecności, sprawozdania z realizacji projektu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td>Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu</td><td>250 os.
(wartość dotyczy osób niepowtarzających się, unikalnych)</td><td>Listy obecności, sprawozdania z realizacji projektu</td></tr>
</table>

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności, zapewniając osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, stopień sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt będzie realizowany w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, zaproszenia do udziału w projekcie spełniać będą wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej.							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025-2027							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:		500 000,00	400 000,00	100 000,00				1 000 000,00
Środki prywatne		75 000,00	60 000,00	15 000,00				150 000,00
Fundusze europejskie dla Małopolski 2021-2027 (Działanie 6.13 Lokalne inicjatywy edukacyjne)		425 000,00	340 000,00	85 000,00				850 000,00
Budżet gminy		0,00	0,00	0,00				0,00
Inne. Jakie?		0,00	0,00	0,00				0,00

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P2		
Nazwa przedsięwzięcia	Odczarujmy proces rewitalizacji razem z organizacjami pozarządowymi!	
Realizator	Wydział ds. Przedsiębiorczości i Innowacji UMK Referat Rewitalizacji Miasta i Regeneracji Targowisk	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: podobszary rewitalizacji – na ten moment nie da się określić konkretnych adresów.	
	Podobszar rewitalizacji	Kazimierz-Stradom Grzegórzki-Wesoła „stara” Nowa Huta
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: - 39, 40, 43, 44, 45, 46 z katalogu dla podobszaru Kazimierz-Stradom - 1, 3, 4, 5 z katalogu dla podobszaru Grzegórzki-Wesoła - 76, 78, 84 z katalogu dla podobszaru „stara” Nowa Huta	
	Cel przedsięwzięcia	
	Cele przedsięwzięcia są następujące:	

	– wzmocnienie współpracy między urzędem a organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działania na obszarze rewitalizacji, nawiązanie partnerstw, – budowanie i umacnianie aktywności obywatelskiej, skuteczne działania partycypacyjne i zachęcanie interesariuszy rewitalizacji do działania na rzecz swojego podobszaru, wzrost zaangażowania w sprawy sąsiedzkie, – sieciowanie interesariuszy rewitalizacji, by stworzyć bazę do dalszych działań na danym podobszarze rewitalizacji i tworzenie warunków do „wyłaniania się" liderów lokalnych, – wzmocnienie działań edukacyjnych i informacyjnych w kontekście procesu rewitalizacji tak, by interesariusze rewitalizacji lepiej go rozumieli i utożsamiali się z nim, – wzmocnienie wspólnot podobszarów rewitalizacji w kontekście poprawy jakości życia, realizacji wspólnych inicjatyw – również tych oddolnych, zapobieganie anonimizacji społeczności i wykluczeniu – wspólne, włączające działania na obszarze rewitalizacji, czynne uczestnictwo w procesie rewitalizacji, – animowanie i integracja lokalnych społeczności, kreowanie miejsc spotkań, – budowanie relacji opartej na zaufaniu, dialogu i współpracy między urzędem a interesariuszami rewitalizacji.
	Opis przedsięwzięcia
	Projekt zakłada wzmocnienie współpracy między urzędem, organizacjami pozarządowymi i interesariuszami procesu rewitalizacji na rzecz rozwiązywania zdiagnozowanych problemów, wykorzystania potencjałów i przyczyniania się do realizacji działań mających na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego zdegradowanych obszarów miasta. Działania będą w głównej mierze bazować na przyznawaniu dotacji w zakresie rewitalizacji dla podmiotów uprawnionych, czyli organizacji pozarządowych lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ww. ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W ramach zlecania i realizacji zadań publicznych Gminy Miejskiej Kraków w zakresie rewitalizacji organizacjom pozarządowym i innym uprawnionym podmiotom założono formy takie, jak: – otwarte konkursy ofert, – tzw. małe granty, czyli zgodnie z art. 19 a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, – regranting, czyli przyznawanie mikrograntów. Charakter zadań publicznych będzie dostosowywany do aktualnych potrzeb obszaru rewitalizacji, odnosząc się jednak do zdiagnozowanych problemów na obszarze rewitalizacji. Ponadto, będą kontynuowane coroczne spotkania ewaluacyjne, na których przedstawia się podsumowanie roku poprzedniego i omawiane są plany na kolejny rok i lata. Projekt ten nastawiony jest na współpracę z organizacjami pozarządowymi wykraczającą poza ramy przyznawania dotacji w zakresie rewitalizacji. Konieczna jest współpraca o charakterze stałym w postaci

<table>
<tr><td></td><td>podpisanych partnerstw na rzecz realizacji procesu rewitalizacji, wspólnego wdrażania GPRMK i innych działań z tym związanych.
W ramach projektu zostaną wzmocnione aspekty edukacyjne i informacyjne dotyczące procesu rewitalizacji, GPRMK, wagi i roli interesariuszy w procesie i partycypacji i komitetu rewitalizacji.
W tym celu planuje się działanie o charakterze „ambasadora rewitalizacji”, na które złoży się:
– sieciowanie interesariuszy rewitalizacji, innych organizacji pozarządowych z urzędem, w przyszłości także z biznesem,
– działalność skoncentrowana na danym podobszarze (ambasador na każdym podobszarze),
– ambasador byłby zaznajomiony z problemami i potencjałami danego podobszaru wskazanych w diagnozie pogłębionej GPRMK,
– animowanie lokalnych działań rewitalizacyjnych,
– prowadzenie działań koncentrujących się na społeczności lokalnej, działania wpływające na stopniowe obudowywanie/budowanie więzi sąsiedzkich i integrowanie wspólnot lokalnych,
– współpraca z innymi organizacjami, grupami nieformalnymi i liderami lokalnym, realizowanie działań mających na celu wyłonienie takich liderów, zachęcanie interesariuszy do aktywności obywatelskiej na rzecz swojej małej ojczyzny,
– tworzenie warunków do dobrej współpracy między wszystkimi aktorami procesu rewitalizacji,
– wsparcie przy realizacji oddolnych działań zainicjowanych przez mieszkańców, np.: realizację wydarzeń, kreowanie miejsc spotkań.
Ambasador rewitalizacji stanowiłby jeden z otwartych konkursów ofert. Z uwagi na dotychczasowe doświadczenie rolę wspierającą dla ambasadora rewitalizacji w realizacji zamierzeń pełniłby Referat Rewitalizacji Miasta i Regeneracji Targowisk.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td>Przedsięwzięcie realizuje cel nr 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność
K1.1. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td>Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td>
<table>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie (os.)</td><td>500 os./rok</td><td>Sprawozdanie z realizacji projektu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td>Liczba organizacji społeczeństwa obywatelskiego, które poprawiły lub wprowadziły nowe metody działania lub rodzaje usług</td><td>3/rok</td><td>Sprawozdanie z realizacji projektu</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt będzie realizowany w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, zaproszenia do udziału w projekcie spełniać będą wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej.							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2024-2027							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:	200 000 ,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00				1 700 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy	200 000 ,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00				1 700 000,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P3		
Nazwa przedsięwzięcia	Aktywizacja społeczna mieszkańców osiedla „Na Skarpie” i osiedli ościennych – kontynuacja działań z MPRK	
Realizator	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: os. Na Skarpie 35	
	Podobszar rewitalizacji	„stara” Nowa Huta
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 76, 84, 86 z katalogu dla podobszaru „stara” Nowa Huta	
	Cel przedsięwzięcia	
	Wykorzystanie potencjału społecznego mieszkańców starej „nowej Huty” poprzez integrację grup społecznych i budowanie lokalnej sieci współpracy	
	Opis przedsięwzięcia	
	Przedsięwzięcie ma inicjować przestrzeń publiczną, w której mieszkańcy mogą się spotykać, wymieniać doświadczeniami, realizować inicjatywy i projekty skierowane do społeczności oraz uzyskać wsparcie i pomoc w nawiązaniu współpracy z innymi organizacjami. Ma włączać migrantów	

<table>
<tr><td></td><td colspan="8">i innych nowych mieszkańców oraz mniejszości etniczne (np. Romowie), tworząc otwarte i tolerancyjne społeczeństwo. Przedsięwzięcie ma przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu i zwiększać udział osób w życiu społecznym oraz kulturalnym m.in. poprzez organizację czasu wolnego, tworzenie warunków do ujawniania się liderów lokalnych. Planowane jest podtrzymywanie i zacieśnianie więzi między organizacjami funkcjonującymi na terenie rewitalizacji.
Cele przedsięwzięcia będą realizowane przez organizację warsztatów kompetencji społecznych (np. rękodzielniczych, robotykę, logopedycznych), akcji społecznych, wydarzeń kulturalnych, pikników, konsultacji psychologicznych, zajęć dla rodziców z dziećmi. Pracownicy PAL będą wspierać mieszkańców i mieszkanki w tworzeniu projektów, m.in. w ramach inicjatywy lokalnej czy budżetu obywatelskiego.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="8">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność
K1.1. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="8">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td colspan="3">Wartość</td><td colspan="4">Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Całkowita liczba osób objętych wsparciem (os.)</td><td colspan="3">230 (2025: 50, 2026: 50, 2027: 40, 2028: 40, 2029: 25, 2030: 25)</td><td colspan="4">Listy obecności, karty Uczestnika</td></tr>
<tr><td colspan="8">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td></td><td>Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu (os.)</td><td colspan="3">60 (2025: 10, 2026: 10, 2027: 10, 2028: 10, 2029: 10, 2030: 10)</td><td colspan="4">Lista osób</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="8">Przedsięwzięcie będzie realizować zasady dostępności i będzie zapewniać osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, stopień sprawności lub z powodu innych ograniczeń, zgodnie z Zarządzeniem Prezydenta Miasta Krakowa nr 1163/2023 z dn. 28 kwietnia 2023 r.</td></tr>
<tr><td>Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)</td><td colspan="8">2025-2030</td></tr>
<tr><td>Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania</td><td>2024</td><td>2025</td><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td><td>2030</td><td>Łącznie</td></tr>
</table>

Ogólny koszt, w tym:		300 000,00	300 000,00	300 000,00	300 000,00	300 000,00	300 000,00	1 800 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie dla Małopolski 2021-2027		200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	1 200 000,00
Budżet gminy		100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	600 000,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P4	
Nazwa przedsięwzięcia	Utworzenie ogrodu terapeutycznego przy siedzibie Specjalistycznej Poradni Wczesnej Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej na os. Willowym 35
Realizator	Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: os. Willowe 35, Kraków, dz. nr 442, 387, 389, 390, 386, 385, 391, 388 obr. NH-47
	Uzasadnienie położenia poza obszarem rewitalizacji: Teren, którego dotyczy przedsięwzięcie, zlokalizowany jest bezpośrednio przy granicy podobszaru rewitalizacji „stara" Nowa Huta. Realizacja zadania będzie miała bezpośredni wpływ na mieszkańców podobszaru, ponieważ zyskają oni nowy teren rekreacyjny o szczególnym przeznaczeniu.
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 78, 102, 103 z dla podobszaru „stara" Nowa Huta
	Cel przedsięwzięcia
	Celem przedsięwzięcia jest stworzenie nowej przestrzeni publicznej, o specjalnej funkcji ogrodu terapeutycznego będącego bardzo ważnym czynnikiem wpływającym pozytywnie na jakość i długość życia człowieka. Dzięki realizacji zadania dzieci podobszaru zyskają przestrzeń wspierającą ich rozwój, wpływającą kojąco na układ nerwowy, sprzyjającą rekreacji biernej i czynnej. Stworzenie takiej przestrzeni będzie stanowić realne wsparcie i uzupełnienie procesu terapeutycznego. Będzie to także przestrzeń przyjazna seniorom i osobom ze szczególnymi potrzebami, sprzyjająca integracji międzypokoleniowej na podobszarze.
	Opis przedsięwzięcia
	Na terenie sąsiadującym bezpośrednio z placówką Specjalistycznej Poradni Wczesnej Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej, we współpracy z poradnią, planuje się utworzenie ogrodu terapeutycznego. Część terenu zostanie zaprojektowana jako ogród sensoryczny służący stymulacji zmysłów i wpływający kojąco na układ nerwowy. Specjalistyczna strefa zabaw pozwoli rozwijać dziecięcą wyobraźnie i kreatywność, przy poprawie koordynacji ruchowej, sprawności fizycznej i stymulacji czucia

<table>
<tr><td></td><td colspan="8">głębokiego, tj. zmysłu, który umożliwia odbieranie informacji o położeniu, ruchu i działaniu poszczególnych części ciała w przestrzeni. Ogród będzie dostosowany do wymogów zajęć terapeutycznych, edukacyjnych, ale i do zwiedzania. Koncepcja ogrodu będzie tworzona we współpracy ze specjalistami ze Specjalistycznej Poradni Wczesnej Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej, tak aby powstająca przestrzeń mogła w pełni odpowiadać na potrzeby podopiecznych i terapeutów.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="8">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność
K1.1. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="8">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td colspan="4">Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td colspan="3">Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu (ha)</td><td>0,2 ha</td><td colspan="4">Protokoły odbioru</td></tr>
<tr><td colspan="8">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury (os.)</td><td>41 293</td><td colspan="4">Liczba mieszkańców podobszaru rewitalizacji, diagnoza GPRMK[60]</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="8">Projekt będzie uwzględniać zasady projektowania uniwersalnego, dzięki czemu zostaną zniesione bariery architektoniczne, a przestrzeń stanie się dostępna dla osób ze szczególnymi potrzebami. Odsetek seniorów zamieszkujących osiedla „starej” Nowej Huty jest wysoki, stąd tym bardziej wskazane jest dostosowanie tej przestrzeni do ich potrzeb, a także potrzeb osób z niepełnosprawnościami i młodych rodziców z dziećmi w wózkach. Projekt realizowany będzie zgodnie z Zarządzeniem nr 1163/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 28 kwietnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia „Standardów Dostępności dla Gminy Miejskiej Kraków”.</td></tr>
<tr><td>Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)</td><td colspan="8">2025-2026</td></tr>
<tr><td>Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania</td><td>2024</td><td>2025</td><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td><td>2030</td><td>Łącznie</td></tr>
<tr><td>Ogólny koszt, w tym:</td><td></td><td>250 000,00</td><td>1 250 000,00</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>1 500 000,00</td></tr>
<tr><td>Środki prywatne</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Fundusze europejskie</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

[60] Według Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie [https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/336380/karta]

Budżet gminy		250 000,00	1 250 000,00					1 500 000,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P5		
Nazwa przedsięwzięcia	Aktywizacja i integracja na Wesołej	
Realizator	Krakowskie Biuro Festiwalowe	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: ul. Kopernika 19	
	Podobszar rewitalizacji	Grzegórzki-Wesoła
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 1, 3, 4, 5, 7, 10 z katalogu dla podobszaru Grzegórzki-Wesoła	
	Cel przedsięwzięcia	
	Przestrzeń Apteki Designu jako miejsce odpowiadając na problem kryzysu wspólnotowości lokalnej. Celem działalności całorocznej Apteki Designu jest budowanie kompetencji mieszkańców związanych z projektowaniem innowacji miejskich, przeprojektowywaniem swojego otoczenia oraz budowania otwartości na zmiany, które niosą za sobą rozwój cywilizacyjny oraz transformacja miasta.	
	Opis przedsięwzięcia	
	Budynek dawnej apteki przy ulicy Kopernika 19A został przekształcony w twórczą przestrzeń dla designerów. Apteka Designu to jeden z pierwszych efektów rewitalizacji dzielnicy Wesoła. Krakowskie Biuro Festiwalowe jako jedna z instytucji odpowiadających za ożywienie poszpitalnej dzielnicy inicjuje działania scalające społeczność lokalną. Całość połączona jest z tematyką kreatywności, projektowania, designu oraz innowacji. Apteka Designu, którą zarządza KBF jest częścią strategii rewitalizacji dzielnicy Wesoła. Jest to miejsce gdzie szeroko rozumiany design spotyka się z nauką, nowymi technologiami, aktywizmem społecznym i m.in. agrocybernetyką Apteka Designu działa w trybie całorocznym, z podziałem na kwartały tematyczne, zgodnie z którymi programowane są wydarzenia dla różnych grup odbiorców. Celem Apteki Designu jest budowanie kompetencji mieszkańców związanych z projektowaniem innowacji miejskich, przeprojektowywaniem swojego otoczenia oraz budowania otwartości na zmiany, które niosą ze sobą rozwój cywilizacyjny a w efekcie transformację miasta. Ponadto stała działalności Apteki Designu ma na celu sieciowanie i wzmocnienie lokalnego środowiska projektanckiego, które poprzez spotkania i współpracę na terenie Wesołej przyczynia się do jej rewitalizacji. Stałymi działaniami Apteki są m.in. warsztaty związane z projektowaniem (m.in. projektowanie rozwiązań, ćwiczenia kreatywne, agrocybernetyka), wykłady o tematyce związanej z designem, trendami, pracą projektową oraz tematyką Wytchnienia, wystawy o różnej tematyce (muzyka, kolaże, fotografie, prace dyplomowe studentów wyższych uczelni artystycznych, obrony dyplomów), konferencje –	

<table>
<tr><td></td><td colspan="8">a wszystkie powyższe wydarzenia w przeważającej mierze są i będą otwarte dla mieszkańców.
Ofertę dla mieszkańców chcemy uzupełnić również o wydarzenia plenerowe typu pikniki, spotkania sąsiedzkie – niezobowiązująca formuła takich wydarzeń przyciąga różnych odbiorców, od małych dzieci do seniorów. Podczas pikniku odpoczynek i zabawa połączone są z elementami edukacyjnymi. Uczestnicy będą mogli skorzystać z wielu ciekawych gier i zabaw, a także wziąć udział w warsztatach. Edukacja kulturalna czy ekologiczna to nieodłączny element organizowanych przez KBF wydarzeń.
Działania Apteki Designu są ściśle powiązane z obszarem Grzegórzki-Wesoła. Działania aktywizujące społeczność mieszkańców będą doskonałym dopełnieniem dla procesu inwestycyjnego. Dla skuteczności i utrwalenia efektów planuje się cykliczność wydarzeń w latach 2025-2030: pięć spotkań piknikowych, co najmniej dwie konferencje, liczne otwarte wydarzenia oraz warsztaty dla mieszkańców, otwartą w określonych godzinach Czytelnię mogącą pełnić również funkcję coworkingową oraz kilka różnorodnych tematycznie wystaw w ciągu każdego roku w przestrzeniach Apteki.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="8">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność
K1.2. Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="8">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td colspan="4">Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td colspan="3">Całkowita liczba osób objętych wsparciem (os.)</td><td>3200 os.</td><td colspan="4">Lista uczestników – liczba uczestników rocznie</td></tr>
<tr><td colspan="8">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług</td><td>1</td><td colspan="4">Sprawozdanie – KBF jako instytucja podnosząca jakość wydarzeń dla mieszkańców</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="8">Ważnym elementem zadania będzie zwrócenie uwagi na problem wykluczenia odbiorców ze specjalnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami czy osób starszych poprzez warsztaty i działania informacyjno-komunikacyjne. Naszym celem jest umożliwienie jak najaktywniejszego uczestnictwa także osobom z niepełnosprawnościami w szeroko rozumianym życiu społecznym, w tym również w kulturze. Tzw. Grupy narażone na wykluczenie będą zapraszane na interdyscyplinarne warsztaty artystyczne o zróżnicowanej tematyce, w tym grupy osób z niepełnosprawnościami i seniorzy – na warsztaty realizowane przez prowadzącego, który zawodowo pracuje z osobami o specjalnych potrzebach edukacyjnych.</td></tr>
<tr><td>Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)</td><td colspan="8">2025-2030</td></tr>
<tr><td>Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania</td><td>2024</td><td>2025</td><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td><td>2030</td><td>Łącznie</td></tr>
</table>

Ogólny koszt, w tym:		300 000,00	300 000,00	300 000,00	300 000,00	300 000,00	300 000,00	1 800 000,00
Środki prywatne		30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	180 000,00
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		270 000,00	270 000,00	270 000,00	270 000,00.	270 000,00	270 000,00.	1 620 000,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P6		
Nazwa przedsięwzięcia	„Spotkajmy się na podwórku – Grzegórzki" – rewitalizacja podwórek pomiędzy al. Ignacego Daszyńskiego, ul. Michała Siedleckiego, ul. Metalowców	
Realizator	Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: kwartał otoczony al. Daszyńskiego, ul. Siedleckiego, ul. Metalowców, dz. nr 224/1, 13/18, 288/5, 273/1, 281/1, 228/28, 214/15, 230/5, 286/1, obr. S-17	
	Podobszar rewitalizacji	Grzegórzki-Wesoła
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 1, 4, 5, 7, 21 z katalogu dla podobszaru Grzegórzki-Wesoła	
	Cel przedsięwzięcia	
	Celem przedsięwzięcia jest integracja społeczności lokalnej przez stworzenie sprzyjających temu przestrzeni publicznych, dostosowanych do potrzeb różnych użytkowników, w tym seniorów, młodzieży i dzieci. Mieszkańcy zostaną zaproszeni do współtworzenia tych przestrzeni, co wpłynie na zwiększenie ich zaangażowania i stanie się okazją do odtworzenia więzi z sąsiadami i zbudowania poczucia wspólnotowości. Dzięki realizacji przedsięwzięcia zostanie wykorzystany potencjał grzegórzeckich podwórek jako terenów zieleni urządzonej.	
	Opis przedsięwzięcia	
	Projekt ma charakter zintegrowany, tj. dotyczy działań inwestycyjnych i działań w sferze społecznej. W ramach zadania przewidziano remont i modernizację infrastruktury (tj. zieleni, małej architektury, skwerów, placów, ciągów komunikacyjnych, placów zabaw itp.) podwórek w kwartale zabudowy ulic: Siedleckiego i Metalowców, al. Ignacego Daszyńskiego. Przed rozpoczęciem prac planuje się przeprowadzenie wspólnie z mieszkańcami, spacerów badawczych i warsztatów projektowych o mniej formalnym charakterze spotkań sąsiedzkich celem wspólnego wypracowania koncepcji dla tych przestrzeni i integracji społeczności lokalnej. Na tej podstawie sporządzone zostaną projekty wykonawcze, a ich realizacja w terenie zakłada współudział mieszkańców (np. sadzenie roślin). Planuje się także działania animacyjne, w tym organizację imprez, aktywności, wydarzeń kulturalnych, pikników sąsiedzkich itp.	

<table>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="8">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność
K1.2. Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="8">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td colspan="4">Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td colspan="3">Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu</td><td>2,85 ha</td><td colspan="4">Protokoły odbioru, dokumentacja powykonawcza</td></tr>
<tr><td colspan="8">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury</td><td>7125</td><td colspan="4">Liczba mieszkańców podobszaru rewitalizacji, diagnoza GPRMK[61]</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="8">Projekty przebudowy podwórek będą uwzględniać zasady projektowania uniwersalnego, dzięki czemu zostaną zniesione bariery architektoniczne, a przestrzeń stanie się dostępna dla osób ze szczególnymi potrzebami. Odsetek seniorów zamieszkujących osiedla „starej” Nowej Huty jest wysoki, stąd tym bardziej wskazane jest dostosowanie podwórek do ich potrzeb, a także potrzeb osób z niepełnosprawnościami i młodych rodziców z dziećmi w wózkach. Projekty realizowane będą zgodnie z Zarządzeniem nr 1163/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 28 kwietnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia „Standardów Dostępności dla Gminy Miejskiej Kraków”.</td></tr>
<tr><td>Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)</td><td colspan="8">2025-2028</td></tr>
<tr><td>Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania</td><td>2024</td><td>2025</td><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td><td>2030</td><td>Łącznie</td></tr>
<tr><td>Ogólny koszt, w tym:</td><td></td><td>200 000,00</td><td>4 200 000,00</td><td>4 200 000,00</td><td>4 000 000,00</td><td></td><td></td><td>12 600 000,00</td></tr>
<tr><td>Środki prywatne</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Fundusze europejskie</td><td colspan="8">W przypadku spełniania wymogów określonych w naborach wniosków, będą podejmowane działania mające na celu uzyskanie dofinansowania; wysokość dofinansowania będzie zależna od warunków danego programu oraz naboru</td></tr>
<tr><td>Budżet gminy</td><td></td><td>200 000,00</td><td>4 200 000,00</td><td>4 200 000,00</td><td>4 000 000,00</td><td></td><td></td><td>12 600 000,00</td></tr>
<tr><td>Inne. Jakie?</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

[61] Według Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie [https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/336380/karta]

<table>
<tr><th colspan="3">Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P7</th></tr>
<tr><td>Nazwa przedsięwzięcia</td><td colspan="2">Spotkajmy się na podwórku 2.0 – kontynuacja rewitalizacji wnętrz kwartałów zabudowy na terenie „starej” Nowej Huty wspólnie z mieszkańcami</td></tr>
<tr><td>Realizator</td><td colspan="2">Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td colspan="2">Adres:
– os. Stalowe I, dz. nr 33/1, obr. NH-47, jedn. ewid. Nowa Huta (między budynkami nr 1-9),
– os. Stalowe II, dz. nr 33/1, 39/1, obr. NH-47, jedn. ewid. Nowa Huta (między budynkami nr 1,2, 8, 11-15)
– os. Ogrodowe, dz. nr 140, obr. NH-47, jedn. ewid. Nowa Huta (między budynkami nr 12-14, 1, 2, 4),
– os. Na Skarpie I, dz. nr 176/4, obr. NH-47, jedn. ewid. Nowa Huta (między budynkami nr 28-31),
– os. Na Skarpie II, dz. nr 176/4, 178, obr. NH-47, jedn. ewid. Nowa Huta (między budynkami nr 33-38),
– os. Szkolne, dz. nr 43/1, 43/2, obr. NH-45, jedn. ewid. Nowa Huta (między budynkami nr 2-5, 30-34),
– os. Centrum A, dz. nr 2/1, obr. NH-47, jedn. ewid. Nowa Huta (między budynkami 1,8-13,
– os. Willowe, dz. Nr 113/12, 125, 129 obr. NH-47, jedn. ewid. Nowa Huta (między budynkami nr 3-9)
- os. Sportowe, dz. ewid. nr 22, 1/4, obr. NH-45, jedn. ewid. Nowa Huta (pomiędzy budynkami o numerach 23, 24, 25)</td></tr>
<tr><td>Podobszar rewitalizacji</td><td>„stara” Nowa Huta</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Dane na temat przedsięwzięcia</td><td colspan="2">Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie</td></tr>
<tr><td colspan="2">Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 76, 77, 78, 83, 96, 102 z katalogu dla podobszaru „stara” Nowa Huta</td></tr>
<tr><td colspan="2">Cel przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="2">Celem przedsięwzięcia jest integracja społeczności lokalnej przez stworzenie sprzyjających temu przestrzeni publicznych, dostosowanych do potrzeb różnych użytkowników, w tym seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Mieszkańcy podobszaru zostaną zaproszeni do współtworzenia tych przestrzeni, co wpłynie na zwiększenie ich zaangażowania i stanie się okazją do bliższego poznania sąsiadów oraz zniwelowania ewentualnych napięć. Dzięki współpracy ze służbami konserwatorskimi, począwszy od wstępnego etapu projektu, będzie możliwe rozwiązanie problemów parkowania, zapewnienie odpowiedniej komunikacji wewnątrz kwartałów mieszkaniowych, poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej i zieleni - w zgodzie z przepisami konserwatorskimi.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="2">Projekt stanowi kontynuację zadania ujętego w Miejskim Programie Rewitalizacji, które uzyskało dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 i zostało zrealizowane na ośmiu nowohuckich podwórkach. Z powodu wniosków mieszkańców i sukcesu pierwszej edycji projektu zdecydowano się na kontynuację</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">działań. Projekt ma charakter zintegrowany, tj. dotyczy działań inwestycyjnych i działań w sferze społecznej. W ramach zadania przewidziano remont i modernizację infrastruktury (zieleni, małej architektury, skwerów, placów, ciągów komunikacyjnych, placów zabaw itp.) następujących podwórek: os. Stalowe I, os. Stalowe II, os. Na Skarpie I, os. Ogrodowe, os. Szkolne, os. Centrum A, os. Willowe, os. Na Skarpie II, os. Sportowe (Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie posiada kompletną dokumentację projektowo-kosztorysową lokalizacji: os. Stalowe I, os. Stalowe II, os. Na Skarpie I, os. Ogrodowe). Przed rozpoczęciem prac planuje się przeprowadzenie, wspólnie z mieszkańcami, spacerów badawczych i warsztatów projektowych o mniej formalnym charakterze, na których mieszkańcy będą zgłaszać swoje potrzeby oraz oczekiwania w stosunku do projektowanej przestrzeni. Na drugim spotkaniu zostanie przedstawiona koncepcja zagospodarowania terenu, do której mieszkańcy będą mogli zgłaszać swoje uwagi. Dopiero skorygowana koncepcja zagospodarowania terenu będzie podlegała uzgodnieniom z właściwym dla lokalizacji urzędem ochrony zabytków, a w tym wypadku – Miejskim Konserwatorem Zabytków. Na tej podstawie zostaną sporządzone projekty wykonawcze, a ich realizacja w terenie zakłada współudział mieszkańców (np. sadzenie roślin). Planuje się także działania animacyjne, organizacje imprez, aktywności, wydarzeń kulturalnych, pikników sąsiedzkich itp. Projekt realizowany będzie we współpracy z Ośrodkiem Kultury im. C.K. Norwida.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="3">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność
K1.2. Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu</td><td>9,2578 ha</td><td>Protokoły odbioru, sprawozdania z realizacji projektu, dokumentacja powykonawcza</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td>Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury</td><td>41 293</td><td>Liczba mieszkańców podobszaru rewitalizacji, diagnoza GPRMK[62]</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze</td><td colspan="3">Projekty przebudowy podwórek będą uwzględniać zasady projektowania uniwersalnego, dzięki czemu zostaną zniesione bariery architektoniczne, a przestrzeń stanie się dostępna dla osób ze szczególnymi potrzebami. Odsetek seniorów zamieszkujących osiedla „starej” Nowej Huty jest wysoki, stąd wskazane jest dostosowanie podwórek do ich potrzeb, a także potrzeb osób z niepełnosprawnościami i młodych rodziców z dziećmi w wózkach. Projekty będą realizowane zgodnie z Zarządzeniem nr 1163/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 28 kwietnia 2023 r.</td></tr>
</table>

[62] Według Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie [https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/336380/karta]

szczególnymi potrzebami	w sprawie wprowadzenia „Standardów Dostępności dla Gminy Miejskiej Kraków".							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025-2027							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łączni e
Ogólny koszt, w tym:		14 15 0 000, 00	24 00 0 000, 00	9 000 000,0 0				47 15 0 000
Koszt rewitalizacji, zgodnie z dok. proj. (osiedla: Stalowe I, Stalowe II, Ogrodowe, Na Skarpie I)		13 00 0 000	9 000 000	2 000 000				24 00 0 000
Kosz rewitalizacji pozostałych osiedli (Na Skarpie II, Szkolne, Centrum A, Willowe, os. Sportowe)		1 150 000	15 00 0 000	7 000 000				23 150 000
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		14 15 0 000, 00	24 00 0 000, 00	9 000 000,0 0				47 15 0 000
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P8		
Nazwa przedsięwzięcia	PRAWO DO FIKOŁKÓW na Bulwarach! Zieleń! Architektura do zabawy	
Realizator	Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: teren zielony między ul. Piekarską i ul. Skawińską, dz. nr 1/6, 70/1, 71/2, obr. S-216	
	Podobszar rewitalizacji	Kazimierz-Stradom
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 39, 40, 44, 64 z katalogu dla podobszaru Kazimierz-Stradom	
	Cel przedsięwzięcia	
	Celem realizacji jest wzmocnienie więzi społecznych różnych grup wiekowych przez stworzenie sprzyjających temu celowi przestrzeni publicznych, dostosowanych do potrzeb różnych użytkowników podobszaru i zaproponowanie infrastruktury dostosowanej do różnorodnych form aktywności, rekreacji i wypoczynku. Z uwagi na to, że przedsięwzięcie stanowi projekt budżetu obywatelskiego, mieszkańcy	

<table>
<tr><td rowspan="2"></td><td colspan="8">podobszaru poczują, iż mają wpływ na kształtowanie otaczającej ich przestrzeni.</td></tr>
<tr><td colspan="8">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="8">Zadanie zakłada modernizację terenu między ul. Piekarską i ul. Skawińską, w tym montaż elementów małej architektury, oświetlenia, odświeżenie istniejących elementów siłowni na świeżym powietrzu. Wykonanie powyższego przyczyni się do zwiększenia dostępności terenu nie tylko w dzień, ale i wieczorami, co doprowadzi do poprawy poczucia bezpieczeństwa lokalnych mieszkańców oraz podniesienia atrakcyjności ich otoczenia.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="8">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność
K1.2. Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="8">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td colspan="4">Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td colspan="3">Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu</td><td>0,35 ha</td><td colspan="4">Protokoły odbioru, dokumentacja powykonawcza</td></tr>
<tr><td colspan="8">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury</td><td>9870</td><td colspan="4">Liczba mieszkańców podobszaru rewitalizacji, diagnoza GPRMK[63]</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="8">Projekt będzie uwzględniać zasady projektowania uniwersalnego, dzięki czemu nie wystąpią bariery architektoniczne w postaci schodów i zmian wysokości terenu. Nawierzchnie ciągów pieszych zostaną wykonane z materiałów ułatwiających poruszanie się osobom ze szczególnymi potrzebami, a także potrzeb osób z niepełnosprawnościami i młodych rodziców z dziećmi w wózkach. Projekty realizowane będą zgodnie z Zarządzeniem nr 1163/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 28 kwietnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia „Standardów Dostępności dla Gminy Miejskiej Kraków”</td></tr>
<tr><td>Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)</td><td colspan="8">2024-2025</td></tr>
<tr><td>Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania</td><td>2024</td><td>2025</td><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td><td>2030</td><td>Łącznie</td></tr>
<tr><td>Ogólny koszt, w tym:</td><td>454 321,00</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>454 321,00</td></tr>
<tr><td>Środki prywatne</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

[63] Według Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie [https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/336380/karta]

Fundusze europejskie								
Budżet gminy	454 3 21,00							454 3 21,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P9			
Nazwa przedsięwzięcia	Park Kieszonkowy „Olimpijka" – stwórzmy piękną przestrzeń		
Realizator	Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: teren zielony w rejonie ul. Dietla 80-82		
	Podobszar rewitalizacji	Kazimierz-Stradom	
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**		
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 39, 40, 44, 64, 71, 73, 74 z katalogu dla podobszaru Kazimierz-Stradom		
	Cel przedsięwzięcia		
	Celem realizacji jest wzmocnienie więzi społecznych różnych grup wiekowych z podobszaru przez stworzenie przestrzeni publicznych, dostosowanych do potrzeb różnych użytkowników i zaproponowanie infrastruktury dostosowanej do różnorodnych form wypoczynku. Z uwagi na to, że przedsięwzięcie stanowi projekt budżetu obywatelskiego, mieszkańcy podobszaru poczują, iż mają wpływ na kształtowanie otaczającej ich przestrzeni. Dodatkowe nasadzenia pozwolą na wyciszenie terenu i zmniejszenie zanieczyszczeń powodowanych przez sąsiedztwo ruchliwych ulic.		
	Opis przedsięwzięcia		
	Zadanie zakłada rewaloryzację terenu zielonego w rejonie ul. Dietla 80-82 przez montaż elementów małej architektury i wykonanie nasadzeń. Realizacja przyczyni się do zwiększenie atrakcyjności terenu i poprawi poczucie bezpieczeństwa. Przedsięwzięcie przyczyni się też do poprawy jakości życia mieszkańców podobszaru dzięki zatrzymywaniu części zanieczyszczeń i hałasu przez nowe nasadzenia.		
Spójność z celami programu	Przedsięwzięcie realizuje cel nr 1. **Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność** K1.2. Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców obszaru rewitalizacji		
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	**Wskaźnik produktu**		
	Wskaźnik	Wartość	Sposób pomiaru
	Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu	0,4 ha	Protokoły odbioru

	Wskaźnik rezultatu							
	Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury		9870			Liczba mieszkańców podobszaru rewitalizacji, diagnoza GPRMK[64]		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt uwzględniać będzie zasady projektowania uniwersalnego, dzięki czemu na terenie realizacji zadania nie wystąpią bariery architektoniczne w postaci schodów i zmian wysokości terenu. Nawierzchnie ciągów pieszych zostaną wykonane z materiałów ułatwiających poruszanie się osobom ze szczególnymi potrzebami, a także potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz młodych rodziców z dziećmi w wózkach. W przypadku wszystkich tych grup konieczna jest niwelacja barier architektonicznych. Projekty realizowane będą zgodnie z Zarządzeniem nr 1163/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 28 kwietnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia „Standardów Dostępności dla Gminy Miejskiej Kraków".							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2024							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:	100 000,00							100 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy	100 000,00							100 000,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P10	
Nazwa przedsięwzięcia	Przestrzeń Spotkania
Realizator	Żywa Pracownia Sp. z o.o.
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: ul. Celna i przestrzeń publiczna podobszaru Kazimierz-Stradom
	Kazimierz-Stradom Uzasadnienie położenia poza obszarem rewitalizacji: Działania będą realizowane w przestrzeniach Kazimierza i Stradomia (na ulicach, podwórkach, skwerach i terenach zieloni) oraz w pracowni przy ul. Celnej 5 w Starym Podgórzu, bardzo dobrze skomunikowanej z podobszarem. Lokal jest architektonicznie dostosowany do osób ze szczególnymi potrzebami (m.in. toaleta dla osób z niepełnosprawnościami, trapy najazdowe, pętla indukcyjna). Ponad 200 m^2 przestrzeni sprawia, że w pracowni można realizować zarówno kameralne działania, jak i wydarzenia dla większej grupy osób. Większość lokali na podobszarze,

[64] Według Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie [https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/336380/karta]

	usytuowanych w budynkach zabytkowych, nie spełnia wymogów związanych z dostępnością, a dostosowanie ich przekracza możliwości finansowe organizacji działających w modelu Programów Aktywności Lokalnej i Miejsc Aktywności Mieszkańców.
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 39, 40, 41, 42,46 z katalogu dla podobszaru Kazimierz-Stradom
	Cel przedsięwzięcia
	Celem przedsięwzięcia jest wspieranie lokalnej społeczności i integracja sąsiedzka mieszkańców podobszaru rewitalizacji Kazimierz-Stradom przez utworzenie i animowanie działań Sąsiedzkiej Przestrzeni Aktywności Lokalnej w latach 2024-2030.
	Opis przedsięwzięcia
	W ramach przedsięwzięcia w przestrzeniach publicznych podobszaru i stacjonarnie będzie działać Przestrzeń Spotkania współtworzona przez specjalistów, wolontariuszy, lokalną społeczność i osoby doświadczających wykluczenia społecznego. Działania będą inspirowane pracą w modelu Miejsc Aktywności Mieszkańców, Domów Sąsiedzkich, Programów Aktywności Lokalnych. Ich skala i różnorodność będą zależeć od środków pozyskanych na realizację przedsięwzięcia i środków własnych. W pracowni organizowane będą różnorodne wydarzenia edukacyjne, artystyczne i społeczno-kulturalne (warsztaty, wystawy, sąsiedzkie spotkania przy wspólnym stole, spektakle). Będzie tam działać sąsiedzka wypożyczalnia, z zasobów której będzie można wypożyczać narzędzia i sprzęty czy wymieniać się dobrami i usługami. Będą tu realizowane różnorodne inicjatywy mieszkańców podobszaru, miejsce będzie także udostępniane na działania lokalnym organizacjom czy grupom nieformalnym. W przestrzeni będą działać grupy samopomocowe, wolontariackie i tematyczne (np. klub kulinarny, przyrodniczy, rękodzielniczy, czytelniczy). W przestrzeni będą prowadzone metodą pracy ulicznej sąsiedzkie animacje i działania z zakresu integracji i włączania społecznego, skierowane do lokalnych mieszkańców. Będą one przybierać różne formy, np. streetworkingu i działań animacyjno-warsztatowych, sąsiedzkich wydarzeń plenerowych w bardzo różnej skali i o różnych charakterze (np. warsztaty, instalacje plenerowe, wydarzenia społeczno-kulturalne, plenerowe spektakle czy wystawy, performance, zielone interwencje, akcje artystyczne i sąsiedzkie spotkania), wspierania mieszkańców w realizacji ich pomysłów przez angażowanie zespołu, specjalistów i wolontariuszy oraz udostępnianie zasobów rzeczowych. W działaniach Przestrzeni Spotkania, oprócz modelu pracy sąsiedzkiej Miejsc Aktywności Mieszkańców, będą wykorzystywane narzędzia kultury (takich jak wystawy, plenerowe spektakle, wspólne śpiewanie, warsztaty czy performance) – do katalizowania procesu grupowego i budowania przestrzeni sąsiedzkiej uważności na siebie. Wspólne uczestnictwo w kulturze ma olbrzymi potencjał do przyspieszania integracji, wytworzenia atmosfery zaufania, współdoświadczania i wzajemnego wsparcia – będącymi nadrzędnym celem planowanego przedsięwzięcia.

<table>
<tr><td></td><td>Zespół Przestrzeni Spotkania będą stanowić w szczególności osoby z doświadczeniem w pracy jako animatorzy społeczno-kulturalni, animatorzy lokalnej społeczności czy grup samopomocowych, a także osoby doświadczone w działaniach z zakresu włączania społecznego i pracy z osobami z grup marginalizowanych.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td>Przedsięwzięcie realizuje cel nr 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność
K1.2. Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Całkowita liczba osób objętych wsparciem (os.)</td><td>1000/rok</td><td>Listy obecności, dokumentacje fotograficzne, programy pracy, sprawozdania z realizacji projektu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td>Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług</td><td>1</td><td>Sprawozdania z realizacji projektów</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="3">Dostępność architektoniczna:
Wejście do pracowni przy Celnej 5 (stacjonarne działania Sąsiedzkiej Przestrzeni Aktywności Lokalnej) będzie dostosowywane alternatywnie poprzez dostawianie tymczasowych szyn umożliwiających wjazd do lokalu na wózkach inwalidzkich i dziecięcych. Wsparcie w instalacji trapów wjazdowych i w dostaniu się do budynku będzie udzielać jeden z pracowników Żywej Pracowni. Dwuskrzydłowe drzwi do pracowni szerokości wynosi ponad 120 cm umożliwiają swobodny wjazd wózkom. Schody są oznakowane kontrastowo, na przylegającej do nich ścianie zamontowana jest poręcz ułatwiająca ich pokonanie osobom mającym trudności w poruszaniu się. We wnętrzu pracowni brak barier architektonicznych na trasie do przestrzeni warsztatowej i w samej przestrzeni warsztatowej. Szerokie ciągi komunikacyjne i brak drzwi między pomieszczeniami warsztatowymi. Podczas organizowanych w Sąsiedzkiej Przestrzeni wydarzeń – w pierwszej sali, zaraz po wejściu do lokalu, znajdować się będzie pracownik/wolontariusz udzielający informacji głosowych skierowanych przede wszystkim dla osób z niepełnosprawnością narządu wzroku. Stoły posiadają odpowiednią wysokość i przestrzeń pod blatem umożliwiającą korzystanie z nich przez osoby na wózkach. Dostęp do łazienki dla osób ze szczególnymi potrzebami po niewielkiej pochylni. Światło w pomieszczeniach równomierne i rozproszone. W pracowni dostępny przewijak dla niemowląt, kuchnia z możliwością podgrzania posiłku (np. dla dziecka) i wygodna kanapa do karmienia, będące zarazem miejscem odpoczynku. W przypadku konieczności ewakuacji z budynku osoby ze szczególnymi potrzebami będą miały zapewnione wsparcie pracowników/wolontariuszy. Przed budynkiem znajdują się dwa ogólnodostępne miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnością. Do budynku i wszystkich jego pomieszczeń można wejść z psem asystującym i psem przewodnikiem.</td></tr>
</table>

	Dostępność informacyjno-komunikacyjna i cyfrowa W celu zapewnienia dostępności uczestnicy ze szczególnymi potrzebami, chcące skorzystać z oferty Sąsiedzkiej Przestrzeni Aktywności Lokalnej, każdorazowo będą mogli zgłosić taką potrzebę. W sali warsztatowej zamontowana jest pętla indukcyjna – system wspomagania słuchu dla osób słabosłyszących. W pracowni znajduje się odpowiednie oznaczenie na temat lokalizacji pętli. Strona internetowa Żywej Pracowni, jest wyposażona w mechanizmy ułatwiające przeglądanie treści przez osoby słabowidzące. Na stronie zostaną opublikowane informacje w tekście odczytywanym maszynowo, PJM oraz w tekście łatwym do czytania i rozumienia – ETR. Kontakt z pracownią możliwy za pomocą poczty elektronicznej, poprzez wysyłanie wiadomości tekstowych, w tym SMS, MMS i komunikatorów internetowych.							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2024-2030							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:	250 000,00	250 000,00	300 000,00	300 000,00	350 000,00	350 000,00	400 000,00	2 200 000,00
Środki prywatne	50 000,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00	350 000,00
Fundusze europejskie								
Budżet gminy	50 000,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00	350 000,00
Inne. Jakie? sponsorzy, darczyńcy, partnerstwa, konkursy grantowe na szczeblu lokalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym	150 000,00	150 000,00	200 000,00	200 000,00	250 000,00	250 000,00	300 000,00	1 500 000,00

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P11		
Nazwa przedsięwzięcia	Okrągły stół dla placu Wolnica	
Realizator	Muzeum Etnograficzne im. Seweryna Udzieli w Krakowie	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: ul. Krakowska 46	
	Podobszar rewitalizacji	Kazimierz-Stradom
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 39, 40, 41, 43, 44, 63, 64 z katalogu dla podobszaru Kazimierz-Stradom	
	Cel przedsięwzięcia	
	Celem naszego przedsięwzięcia jest zbudowanie i integracja lokalnej wspólnoty Kazimierza, zainteresowanej realną poprawą jakości przestrzeni	

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">wspólnych w rejonie pl. Wolnica. Ta aktywność wyzwoli energię społeczną, pozwalając mieszkańcom podobszaru doświadczyć sprawczości. Zbuduje (lub wzmocni) poczucie lokalnej tożsamości i przyczyni się do podniesienia kapitału społecznego.</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">Projekt obejmuje powołanie „okrągłego stołu dla placu Wolnica”, działającego w formule comiesięcznych spotkań, prowadzonych w siedzibie Muzeum Etnograficznego w Krakowie. Spotkania będą miały charakter otwarty i będą skupiać mieszkańców dzielnicy, aktywistów, przedstawicieli lokalnego biznesu, a także organizacje społeczeństwa obywatelskiego i instytucje kultury zainteresowane współdziałaniem i sprawczym zaangażowaniem w jakość krajobrazu kulturowego. Projekt zakłada partycypacyjne przygotowanie i przeprowadzenie w 2024-2025 dwóch działań poprawiających jakość przestrzeni wspólnej. Realizacja będzie finansowana z programu „inicjatywa lokalna”, a zgłoszona i prowadzona przez nieformalną grupę mieszkańców.
W 2026 r. grupa „okrągły stół dla placu Wolnica” będzie uczestniczyć w pracy nad koncepcją zazielenienia części placu, nawiązującą do nieistniejącego dziś ogrodu szkolnego, założonego pod koniec XIX w. Muzeum chce przyjąć rolę inicjatora społecznego dialogu, gospodarza spotkań i mediatora procesu oraz wesprzeć jego uczestników doświadczeniem w kreatywnym kształtowaniu przestrzeni publicznej. Muzeum od dekady podejmuje podobne działania, wykraczając poza branżową klasykę i wychodząc z aktywnością w przestrzeń publiczną. Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że przestrzeń wspólna to dziś jedno z najcenniejszych i zarazem najbardziej deficytowych dóbr, a jej demokratyczne współdzielenie i mądre, sprawcze kreowanie stanowi niezaprzeczalną wartość i zarazem wyzwanie, z którym warto się zmierzyć.
Zaplanowano realizację dwóch przedsięwzięć dokonujących zmiany jakościowej przestrzeni wspólnej, przy zaangażowaniu i współpracy około pięciu partnerów instytucjonalnych.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="3">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność
K1.2. Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie</td><td>100</td><td>Listy obecności</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td>Liczba organizacji partnerów społecznych, które zwiększyły swój potencjał</td><td>5</td><td>Sprawozdanie z realizacji projektu</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których</td><td colspan="3">Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze specjalnymi potrzebami wnioskodawca zadba o dostępność projektu i zapewni aktywne uczestnictwo w nim osobom ze specjalnymi potrzebami. Będzie to realizowane przez udział tłumaczy PJM dla osób z niepełnosprawnościami narządu słuchu, zaangażowanie</td></tr>
</table>

mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	asystentów i zapewnienie audiodeskrypcji dla osób z niepełnosprawnościami narządu wzroku. Z kolei wypracowane w projekcie realizacje i koncepcje będą miały charakter dostępny architektonicznie, tj. będą uwzględniały potrzeby odbiorców z ograniczoną mobilnością.							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025-2027							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łączni e
Ogólny koszt, w tym:		10 00 0,00	15 00 0,00	32 00 0,00				57 00 0,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy								
Inne. Jakie? Inicjatywa lokalna, Budżet obywatelski GMK		10 00 0,00	15 00 0,00	32 00 0,00				57 00 0,00

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P12		
Nazwa przedsięwzięcia	Nowoczesna Nowa Huta	
Realizator	Fundacja Rozwoju i Popularyzacji Turystyki Kulturowej POZA SZLAKIEM	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: teren „starej” Nowej Huty	
	Podobszar rewitalizacji	„stara” Nowa Huta
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada problemy nr: 81, 82, 84 z katalogu dla podobszaru „stara” Nowa Huta	
	Cel przedsięwzięcia	
	Wzmocnienie tożsamości lokalnej i dumy z miejsca zamieszkania na podobszarze przez zmianę postrzegania „starej” Nowej Huty przez pryzmat PRL, rozwój turystyki kulturowej prezentującej głównie architekturę, rozwiązania, przyjazność, ludzi, dla której historia i czasy powstania są jedynie tłem.	
	Opis przedsięwzięcia	
	W ramach projektu planowane jest organizowanie spacerów, wykładów i spotkań, podczas których będzie prezentowana historia powstania dzielnicy, z naciskiem na osoby ją tworzące (architekci, projektanci, budowniczowie), podkreślające walory architektoniczne i planistyczne (założenia jednostki sąsiedzkiej, nowatorskie rozwiązania zastosowane przy projektowaniu i budowie tej części miasta). Celem jest pokazanie, że powstało nowoczesne założenie architektoniczne dobrze skomunikowane, z dostępem do niezbędnej infrastruktury z miejscami do pracy	

<table>
<tr><td></td><td colspan="8">i odpoczynku, w którym miało się dobrze i komfortowo mieszkać. PRL ma w tej narracji mieć mniej istotny element, ma być tylko tłem tej opowieści. Projekt ma na celu zerwać ze stereotypową narracją prezentowaną zwłaszcza zagranicznym turystom: trabanty, Lenin, picie wódki z musztardówek.
Spacery i wykłady mają również służyć dyskusji, wymianie poglądów o Nowej Hucie i integracji lokalnej społeczności.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="8">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność
K1.2. Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="8">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td colspan="3">Wartość</td><td colspan="4">Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Całkowita liczba osób objętych wsparciem</td><td colspan="3">3000</td><td colspan="4">Sprawozdania, dokumentacja fotograficzna, listy obecności</td></tr>
<tr><td colspan="8">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td>Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług</td><td colspan="3">5</td><td colspan="4">Podpisane porozumienia</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="8">Wszystkie wydarzenia będą organizowane w miejscach pozbawionych barier architektonicznych (dobór odpowiednich tras spacerów, wykłady, spotkania w pomieszczeniach zapewniających pełną dostępność). Zapisy na wydarzenia będą umożliwiały uczestnikom wskazanie specjalnych potrzeb (np. tłumacz j. migowego, przewodnik dla osób niewidomych itp.). Strona internetowa projektu będzie dostosowana do wymogów dostępności.</td></tr>
<tr><td>Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)</td><td colspan="8">2024-2030</td></tr>
<tr><td>Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania</td><td>2024</td><td>2025</td><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td><td>2030</td><td>Łącznie</td></tr>
<tr><td>Ogólny koszt, w tym:</td><td>30 000,00</td><td>20 000,00</td><td>20 000,00</td><td>20 000,00</td><td>20 000,00</td><td>20 000,00</td><td>20 000,00</td><td>150 000,00</td></tr>
<tr><td>Środki prywatne</td><td>10 000,00</td><td>10 000,00</td><td>10 000,00</td><td>10 000,00</td><td>10 000,00</td><td>10 000,00</td><td>10 000,00</td><td>70 000,00</td></tr>
<tr><td>Fundusze europejskie</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Budżet gminy</td><td>20 000,00</td><td>10 000,00</td><td>10 000,00</td><td>10 000,00</td><td>10 000,00</td><td>10 000,00</td><td>10 000,00</td><td>80 000,00</td></tr>
</table>

Inne. Jakie?								

Cel 2 Zrównoważony rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P13			
Nazwa przedsięwzięcia	Czas na rozwój przedsiębiorczości w Nowej Hucie		
Realizator	Wydział ds. Przedsiębiorczości i Innowacji UMK Referat – Punkt Obsługi Przedsiębiorcy		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: os. Centrum C 10		
	Podobszar rewitalizacji	„stara" Nowa Huta	
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**		
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 87, 89, 91 z katalogu dla podobszaru „stara" Nowa Huta.		
	Cel przedsięwzięcia		
	Wsparcie osób zainteresowanych założeniem własnej firmy na podobszarze rewitalizacji, pobudzenie postaw przedsiębiorczych wśród lokalnych mieszkańców.		
	Opis przedsięwzięcia		
	Projekt odpowiada na zdiagnozowane problemy gospodarcze na podobszarze. Należą do nich min. zanik małych przedsiębiorców i niski poziom aktywności już działających przedsiębiorców. W ramach przedsięwzięcia odbędą się bezpłatne szkolenia z zakresu rejestracji działalności gospodarczej prowadzone przez pracownika/eksperta Punktu Obsługi Przedsiębiorcy, a także konsultacje prawno-podatkowe przez instytucje współpracujące z POP. Podczas szkolenia osoby zainteresowane dowiedzą się, jak wygląda procedura otwierania jednoosobowej działalności gospodarczej w Krakowie; jak zarejestrować firmę bez wychodzenia z domu; jak zrobić to osobiście w Urzędzie Miasta Krakowa; jak uzyskać Profil Zaufany, niezbędny do elektronicznego załatwiania spraw urzędowych. Na szkoleniu poruszane są również tematy związane możliwością uzyskania wsparcia finansowego na otwarcie firmy i o obowiązkach przedsiębiorcy wobec ZUS czy Urzędu Skarbowego. W trakcie spotkań będzie możliwość założenia i potwierdzenia profilu zaufanego, a także rejestracji działalności gospodarczej w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG). Działanie bezkosztowe, realizowane w ramach istniejących zasobów Punktu Obsługi Przedsiębiorcy.		
Spójność z celami programu	Przedsięwzięcie realizuje cel nr **2. Zrównoważony rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji** K2.1. Rozwój przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji		
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	**Wskaźnik produktu**		
	Wskaźnik	Wartość	Sposób pomiaru
	Całkowita liczba osób objętych wsparciem	200	Lista obecności

	Wskaźnik rezultatu		
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	200	Lista obecności

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Placówka, w której będzie realizowane przedsięwzięcie, jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2024-2025							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:	0,00	0,00						0,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy	0,00	0,00						0,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P14	
Nazwa przedsięwzięcia	Krakowska Pracownia Biznesu
Realizator	Wydział ds. Przedsiębiorczości i Innowacji UMK
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: ul. Zabłocie 20
	Uzasadnienie położenia poza obszarem rewitalizacji: Miejscem spotkań Krakowskiej Pracowni Biznesu będzie Klaster Innowacji Społeczno-Gospodarczych Zabłocie 20.22. Jest to miejsce przeznaczone do integracji różnych form działalności i aktywności gospodarczej oraz społecznej, dysponujące odpowiednim zapleczem i wyposażeniem do realizacji projektu. Klaster Zabłocie 20.22 sąsiaduje z podobszarami Kazimierz-Stradom i Grzegórzki-Wesoła.
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: – 45, 47 z katalogu dla podobszaru Kazimierz-Stradom

<table>
<tr><td></td><td>
13, 1 z katalogu dla podobszaru Grzegórzki-Wesoła
</td></tr>
<tr><td></td><td>Cel przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td></td><td>Utworzenie miejsca spotkań, edukacji dotyczącej przedsiębiorczości prowadzenia biznesu i integracji dla mieszkańców podobszarów Kazimierz-Stradom i Grzegórzki-Wesoła.</td></tr>
<tr><td></td><td>Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td></td><td>Krakowska Pracownia Biznesu to miejsce spotkań przedstawicieli biznesu, lokalnych społeczności i samorządu. W spotkaniach będą uczestniczyć reprezentanci krakowskich firm, w tym sektora nowoczesnych usług, miejskich jednostek i lokalnych społeczności (aktywiści miejscy, NGO, mieszkańcy, młodzież szkolna).
Spotkania będą cykliczne, wstępnie planowane jest jedno na miesiąc. Głównym celem spotkań jest:

budowanie relacji na linii biznes-samorząd,
zaangażowanie firm w lokalną społeczność,
wymiana informacji na temat projektów i planów inwestycyjnych na terenie Krakowa, w tym tych dotyczących podobszarów Grzegórzki-Wesoła, Kazimierz-Stradom,
rozmowa na temat bieżących zagadnień dotyczących funkcjonowania miasta, przedsiębiorczości itp.,
wsparcie krakowskich przedsiębiorców i inwestorów zainteresowanych prowadzeniem biznesu na terenie Krakowa, w szczególności na sąsiednich podobszarach rewitalizacji,
prezentowanie młodzieży sytuacji na rynku pracy (oczekiwania pracodawców, zasady tworzenia i prowadzenia własnej firmy).

</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td>Przedsięwzięcie realizuje cel nr 2. Zrównoważony rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji
K2.1. Rozwój przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji</td></tr>
<tr><td>Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td>
<table>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Całkowita liczba osób objętych wsparciem</td><td>200 os./rok</td><td>Listy obecności</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td>Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług</td><td>20/rok</td><td>Sprawozdanie z realizacji projektu</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze</td><td>Budynek i pomieszczenia klastra spełniają wszelkie wymogi związane z dostępnością architektoniczną dla osób z niepełnosprawnością ruchową (miejsca parkingowe, windy, sanitariaty). Dostępność jest zapewniona dzięki zastosowaniu koncepcji uniwersalnego projektowania.</td></tr>
</table>

szczególnymi potrzebami								
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025-2028							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:		10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00			40 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00			40 000,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P15	
Nazwa przedsięwzięcia	ArtBusiness
Realizator	Wydział ds. Przedsiębiorczości i Innowacji UMK
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: ul. Zabłocie 20
	Uzasadnienie położenia poza obszarem rewitalizacji: Miejscem spotkań ArtBusiness będzie Klaster Innowacji Społeczno-Gospodarczych Zabłocie 20.22. Jest to miejsce przeznaczone do integracji różnych form działalności i aktywności gospodarczej oraz społecznej, dysponujące odpowiednim zapleczem i wyposażeniem do realizacji projektu. Klaster Zabłocie 20.22 sąsiaduje z podobszarami Kazimierz-Stradom i Grzegórzki-Wesoła.
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: – 53, 54, 56, 57, 45 i 47 z katalogu dla podobszaru Kazimierz-Stradom, – 11, 12, 13, 1 z katalogu dla podobszaru Grzegórzki-Wesoła.
	Cel przedsięwzięcia
	Stworzenie miejsca spotkań, edukacji dotyczącej przedsiębiorczości związanej z kulturą/sztuką, prowadzenia biznesu, a także integracji dla mieszkańców podobszarów Kazimierz-Stradom i Grzegórzki-Wesoła.
	Opis przedsięwzięcia
	Wykorzystanie dostępnych powierzchni klastra na wydarzenia artystyczne, ściśle powiązane z przedsiębiorczością/biznesem. Wydarzenia takie mogłyby być połączone z działalnością stricte artystyczną, na zewnątrz, z instalacjami, performance, mapping, koncerty. Głównym celem spotkań jest:

<table>
<tr><td></td><td colspan="8">– budowanie relacji na linii kultura-biznes-samorząd,
– zaangażowanie firm i przedstawicieli świata sztuki w lokalną społeczność,
– rozmowa na temat bieżących zagadnień dotyczących funkcjonowania miasta, przedsiębiorczości, zagadnień kulturalnych itp.,
– wsparcie krakowskich przedsiębiorców oraz artystów i instytucji kulturalnych zainteresowanych prowadzeniem biznesu na terenie Krakowa, w szczególności na sąsiednich podobszarach rewitalizacji.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="8">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 2. Zrównoważony rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji
K2.1. Rozwój przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="8">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td colspan="4">Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td colspan="3">Całkowita liczba osób objętych wsparciem</td><td>40 os./rok</td><td colspan="4">Lista obecności</td></tr>
<tr><td colspan="8">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług</td><td>8/rok</td><td colspan="4">Sprawozdanie z realizacji projektu</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="8">Budynek i pomieszczenia klastra spełniają wszelkie wymogi związane z dostępnością architektoniczną dla osób z niepełnosprawnością ruchową (miejsca parkingowe, windy, sanitariaty).
Dostępność jest zapewniona dzięki zastosowaniu koncepcji uniwersalnego projektowania.</td></tr>
<tr><td>Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)</td><td colspan="8">2024-2027</td></tr>
<tr><td>Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania</td><td>2024</td><td>2025</td><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td><td>2030</td><td>Łączni e</td></tr>
<tr><td>Ogólny koszt, w tym:</td><td>40 00 0,00</td><td>40 00 0,00</td><td>40 00 0,00</td><td>40 00 0,00</td><td></td><td></td><td></td><td>120 0 00,00</td></tr>
<tr><td>Środki prywatne</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Fundusze europejskie</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Budżet gminy</td><td>40 00 0,00</td><td>40 00 0,00</td><td>40 00 0,00</td><td>40 00 0,00</td><td></td><td></td><td></td><td>120 0 00,00</td></tr>
<tr><td>Inne. Jakie?</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

<table>
<tr><th colspan="4">Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P16</th></tr>
<tr><td>Nazwa przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Wirtualny przewodnik po Miejskich Targowiskach w podobszarach rewitalizacji</td></tr>
<tr><td>Realizator</td><td colspan="3">Wydział ds. Przedsiębiorczości i Innowacji UMK</td></tr>
<tr><td>Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td>Podobszar rewitalizacji</td><td colspan="2">Kazimierz-Stradom
Grzegórzki-Wesoła
„stara” Nowa Huta</td></tr>
<tr><td rowspan="8">Dane na temat przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie</td></tr>
<tr><td colspan="3">Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr:
– 65 z katalogu dla podobszaru Kazimierz-Stradom,
– 24 z katalogu dla podobszaru Grzegórzki-Wesoła,
– 87 z katalogu dla podobszaru „stara” Nowa Huta.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Cel przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wsparcie promocyjne targowisk miejskich zlokalizowanych na podobszarach rewitalizacji</td></tr>
<tr><td colspan="3">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">W ramach projektu zostanie przygotowana strona internetowa/aplikacja, która w przyjazny i ciekawy sposób przybliży mieszkańcom temat targowisk miejskich, ich historię, lokalizację i specyfikę, a także profil przedsiębiorców mających tam swoje stoiska. Dzięki analizie dostępności każdy mieszkaniec podobszarów rewitalizacji będzie mógł zobaczyć, jaką trasę ma do pokonania, by dotrzeć na najbliższe targowisko. Zarządca targowiska pozna natomiast obszar bezpośredniej bliskości i będzie wiedział, na jakim obszarze akcje promocyjne mają największe szanse przyciągnięcia nowych klientów.
Projekt ma charakter pilotażowy – z możliwością rozszerzenia o pozostałe targowiska miejskie w Krakowie. Działanie realizowane bezkosztowo, w ramach zasobów i kompetencji Wydziału ds. Przedsiębiorczości i Innowacji.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="3">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 2. Zrównoważony rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji
K2.2. Wsparcie targowisk jako ważnego elementu lokalnej gospodarki</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże) (sztuki)</td><td>3</td><td>Sprawozdania z realizacji projektu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td>Liczba nowych/ulepszonych produktów/usług</td><td>3</td><td>Sprawozdania z realizacji projektu</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi</td><td colspan="3">Projekt zostanie zrealizowany zgodnie z wymogami wynikającymi z ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.</td></tr>
</table>

potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami								
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2024-2026							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łączni e
Ogólny koszt, w tym:	0,00	0,00	0,00					0,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy	0,00	0,00	0,00					0,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P17		
Nazwa przedsięwzięcia	Na targ! Reaktywacja. Targowiska: przy ul. Bulwarowej, Unitarg, Plac Nowy	
Realizator	Wydział ds. Przedsiębiorczości i Innowacji UMK Referat Rewitalizacji Miasta i Regeneracji Targowisk	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: – Targowisko przy ul. Bulwarowej, os. Wandy 33 – Targowisko Unitarg, ul. Grzegórzecka 3 – Targowisko Plac Nowy, pl. Nowy 1, 4a, 4b, 5	
	Podobszar rewitalizacji	Kazimierz-Stradom Grzegórzki-Wesoła „stara” Nowa Huta
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: - 53, 56, 63, 65, 67 z katalogu dla podobszaru Kazimierz-Stradom - 11, 13, 30 z katalogu dla podobszaru Grzegórzki-Wesoła - 91, 88, 89 z katalogu dla podobszaru „stara” Nowa Huta	
	Cel przedsięwzięcia	
	Etap I. Poznanie kondycji, potencjałów i wyzwań, przed jakimi stoją trzy targowiska miejskie funkcjonujące na podobszarach rewitalizacji. Sporządzenie diagnozy, przeprowadzenie pogłębionych pilotażowych badań deficytów i potencjałów targowisk, zidentyfikowanych na etapie tworzenia listy problemów zdiagnozowanych na podobszarach rewitalizacji.	

	Etap II. Opracowanie pilotażowego programu działań niezbędnych lub pożądanych w procesie regeneracji (poprawiających warunki gospodarcze, społeczne i środowiskowe) istniejących w podobszarach rewitalizacji targowisk miejskich w taki sposób, by zaczęły pełnić rolę centrów życia dzielnic (osiedli) – miejsc dających możliwość realizacji potrzeb gospodarczych (w tym inkubacyjnych) i społecznych w duchu zrównoważonego rozwoju. By zapewniały dostęp do świeżych, zdrowych, lokalnych produktów i by były odwiedzane przez wszystkie grupy społeczne i wiekowe, były żywą przestrzenią publiczną realizującą potrzeby społeczności lokalnej i pełniącą funkcję integrującą. Etap III. Zainicjowanie przystąpienia do procesu opracowania strategii rozwoju miejskich targowisk na podobszarach rewitalizacji w Krakowie. Etap IV. Opracowanie projektu pilotażowego wdrożenia i monitoring rezultatów społeczno-ekonomicznych wynikających z wprowadzania interwencji funkcjonalno-przestrzennych uwzględniających wymogi dostępności architektonicznej, plastycznych i marketingowych wybranego targowiska miejskiego na podobszarze rewitalizacji. Pozaetapowy cel przedsięwzięcia: włączenie trzeciego sektora w proces poprzez wsparcie lub powierzanie organizacjom zadań publicznych wpisujących się w katalog działań poprawiających kondycję społeczno-gospodarczą targowisk na podobszarach.
	Opis przedsięwzięcia
	Targowiska potrzebują działań kompleksowych. Rola aktywnego wsparcia samorządu jest kluczowa we włączeniu targowisk w proces rewitalizacji, a bez wsparcia obejmującego wszystkie aspekty tego procesu, osiągnięcie sukcesu staje się niemożliwe. Do skutecznej regeneracji targowisk konieczna jest zewnętrzna interwencja, ponieważ operatorzy targowisk często nie posiadają niezbędnych zasobów i kompetencji do poprawy ich stanu. Zagadnienie regeneracji wykracza poza rewaloryzację przestrzeni fizycznej. Wprowadzenie inwestycji infrastrukturalnych nie wystarczy do zmiany sposobu funkcjonowania targowisk, istotne jest także zaangażowanie się w pracę z lokalną społecznością kupiecką oraz z mieszkańcami podobszarów. Realizacja projektu zakłada ścisłą współpracę z dzierżawcami targowisk. Działania: 1. Przeprowadzenie analizy kondycji trzech targowisk miejskich: dokładne zbadanie targowisk działających na obszarze rewitalizacji, obejmującego ekonomiczne, społeczne i środowiskowe aspekty. 2. Sporządzenie diagnozy: opracowanie szczegółowej diagnozy, uwzględniającej identyfikację problemów, potrzeb społeczności lokalnej, ocenę efektywności, określenie potencjału rozwoju targowisk. 3. Prowadzenie pilotażowych badań deficytów i potencjałów: przeprowadzenie szczegółowych badań nad deficytami i potencjałami targowisk z wykorzystaniem narzędzi badawcze w celu uzyskania dogłębnej wiedzy na temat istniejących problemów i możliwości. Sformułowanie rekomendacji dotyczących wyboru optymalnych scenariuszy wdrożenia zmian na poszczególnych targowiskach. 4. Opracowanie pilotażowego programu działań: stworzenie programu działań obejmującego inicjatywy mające na celu poprawę warunków

<table>
<tr><td></td><td>gospodarczych, społecznych i środowiskowych, infrastrukturalnych – odrębnie dla każdego z trzech targowisk miejskich.
5. Zapewnienie roli centrów aktywności na podobszarach: określenie działań mających przekształcić targowiska w centra życia osiedli/dzielnic, umożliwiające realizację potrzeb gospodarczych, społecznych, a także wspierające zrównoważony rozwój.
6. Promowanie dostępu do lokalnych produktów: wypracowanie strategii promowania dostępu do świeżych, zdrowych, lokalnych produktów, aby przyciągnąć różne grupy społeczne i wiekowe.
7. Budowanie marki. Promocja kultury targowej. Budowanie kultury targowej poprzez promocję działalności handlowo-usługowej, organizację wydarzeń handlowych (kiermaszów), kulturalnych, warsztatów, festiwali czy innych aktywności na targowiskach, w tym na stronie www.rewitalizacja.krakow.pl
8. Zainicjowanie opracowania strategii rozwoju: rozpoczęcie procesu opracowania kompleksowej strategii rozwoju targowisk miejskich na podobszarach rewitalizacji w Krakowie. Tworzenie podstaw do planowania strategii: wypracowanie dokumentu zawierającego podstawy do planowania strategii rozwoju targowisk, uwzględniającego zebrane dane z diagnozy targowisk na podobszarach.
9. Opracowanie projektu wdrożenia: szczegółowe opracowanie projektu pilotażowego wdrożenia interwencji architektonicznych, plastycznych i marketingowych na wybranym targowisku miejskim na podobszarze rewitalizacji.
10. Monitoring rezultatów społeczno-ekonomicznych: ustanowienie systemu monitoringu dla śledzenia rezultatów społeczno-ekonomicznych wynikających z wprowadzania interwencji na targowisku miejskim.
11. Włączenie trzeciego sektora w proces przez wsparcie lub powierzanie im zadań publicznych, zgodnie z katalogiem działań poprawiających kondycję społeczno-gospodarczą targowisk na podobszarach rewitalizacji.
Przeprowadzenie tego projektu może przyczynić się do trwałego i zrównoważonego rozwoju obszaru rewitalizacji, przynosząc korzyści społeczności lokalnej, gospodarce lokalnej i ogólnemu wizerunkowi miasta.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td>Przedsięwzięcie realizuje cel nr 2. Zrównoważony rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji
K2.2. Wsparcie targowisk jako ważnego elementu lokalnej gospodarki</td></tr>
<tr><td>Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td>
<table>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże) (szt.)</td><td>3</td><td>Sprawozdanie z realizacji projektu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td>Liczba nowych/ulepszonych produktów/usług</td><td>1</td><td>Opracowany program pilotażowego wdrożenia</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	W kalkulacji kosztów przewidzianych na realizację zadania zostaną koszty uwzględnione, które zostaną poniesione na zapewnianie dostępności realizowanego zadania. W umowie o wsparcie/powierzenie realizacji zadania publicznego zostaną określone szczegółowe warunki służące zapewnieniu przez zleceniobiorcę dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie realizacji zadań publicznych. W obszarze dostępności cyfrowej strona internetowa lub aplikacja wykorzystywana do realizacji lub promocji zadania będzie dostępna cyfrowo poprzez zapewnienie jej funkcjonalności, kompatybilności, postrzegalności i zrozumiałości poprzez spełnianie wymagań określonych w załączniku do ustawy o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych. Treści cyfrowe, opracowywane w ramach zadania i publikowane (np. dokument diagnozy, przeprowadzone badania, ankiety, publikacje, prezentacje, filmy), będą dostępne cyfrowo. W obszarze dostępności informacyjno-komunikacyjnej zapewnienie środków wspierających komunikowanie się, o których mowa w ustawie o języku migowym i innych środkach komunikowania się, lub przez wykorzystanie zdalnego dostępu online do usługi tłumacza przez strony internetowe i aplikacje. Zamieszczenie na stronie internetowej www.rewitalizacja.krakow.pl informacji o realizowanym projekcie w postaci elektronicznego pliku zawierającego tekst odczytywalny maszynowo lub nagrania treści w polskim języku migowym i informacji w tekście łatwym do czytania i zrozumienia. Zapewnienie, na wniosek osoby ze szczególnymi potrzebami, uczestniczącej w dowolnym etapie projektu, komunikacji w sposób preferowany przez tę osobę. Podsumowanie realizacji projektu, które zostanie opublikowane m.in. na stronie www.rewitalizacja.krakow.pl, będzie napisane w sposób zrozumiały i czytelny. Opublikowane zdjęcia będą miały zapewnione alternatywne opisy (teksty opisujące, co widać na zdjęciu). Opublikowane infografiki, wykresy, schematy będą miały zapewnione alternatywne opisy. Tekst będzie wyrównany do lewej strony. Zostanie zapewniona dostępność materiałów w formacie .pdf, jeżeli wyniknie potrzeba publikacji materiałów w tym właśnie formacie.							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2024-2026							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łączni e
Ogólny koszt, w tym:	100 0 00,00	200 0 00,00	200 0 00,00					500 0 00,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy	100 0 00,00	200 0 00,00	200 0 00,00					500 0 00,00
Inne. Jakie?								

<table>
<tr><th colspan="4">Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P18</th></tr>
<tr><td>Nazwa przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Budowa zadaszenia na części targowiska (tzw. Placu Rolnika o powierzchni około 1400m²) im. Czesława Marchewczyka – celem poprawy warunków prowadzenia działalności gospodarczej</td></tr>
<tr><td>Realizator</td><td colspan="3">Przedsiębiorstwo handlowo-usługowe „Unitarg” Sp. z o.o.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Adres: ul. Grzegórzecka 3</td></tr>
<tr><td colspan="2">Podobszar rewitalizacji</td><td>Grzegórzki-Wesoła</td></tr>
<tr><td rowspan="8">Dane na temat przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie</td></tr>
<tr><td colspan="3">Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 11, 12, 13, 10, 30 z katalogu dla podobszaru Grzegórzki-Wesoła</td></tr>
<tr><td colspan="3">Cel przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">Poprawa warunków prowadzonej działalności gospodarczej, jakości życia mieszkańców, estetyki podobszaru.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">Budowa zadaszenia w części placu targowego o powierzchni około 1400m² przyniesie korzyści dla wielu grup społecznych.
Powstałe zadaszenie zabezpieczy towary, w tym płody rolne przed słońcem i deszczem, a zimą przed opadami śniegu. Istniejące prowizoryczne zadaszenia w postaci pojedynczych parasoli są nieefektywne, a podczas silnych podmuchów wiatru stanowią zagrożenie dla sprzedających i kupujących.
Dzięki tej inwestycji społeczność podobszaru zyskałaby atrakcyjne miejsce do spędzania wolnego czasu. Dzięki polepszeniu warunków prowadzenia działalności przy lokalach gastronomicznych powstałyby ogródki kawiarniane. Targowisko jest bowiem nie tylko miejscem, gdzie robi się zakupy, ale jest też miejscem spotkań lokalnej społeczności. Od ponad 30 lat w niedziele organizowane są tu Giełdy Książki i Staroci, gdzie mieszkańcy spotykają się z miłośnikami książki, filatelistami, numizmatykami, pasjonatami antyków.
Planowane zadaszenie będzie wykonane w technologii lekkiej z wykorzystaniem materiałów przezroczystych „membrany dachowej” na szkielecie stalowym.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="3">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 2. Zrównoważony rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji
K2.2. Wsparcie targowisk jako ważnego elementu lokalnej gospodarki</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże) (szt.)</td><td>80</td><td>Liczba stanowisk handlowo-usługowych (umowa rezerwacji)</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td>Liczba nowych/ulepszonych produktów/usług</td><td>100</td><td>Liczba stanowisk handlowo-usługowych (umowa rezerwacji)</td></tr>
</table>

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Obiekt spełnia minimalne wymagania w zakresie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami obejmują. Dodatkowo zadaszenie pozwoli niezależnie od warunków atmosferycznych na zrobienie zakupów ludziom starszym i z niepełnosprawnościami, a jest to znaczna część lokalnych klientów. Trudno bowiem korzystać z parasola poruszając się o kulach, lasce lub na wózku inwalidzkim, również zalegający śnieg stanowi dla tej grupy społecznej duże utrudnienie. Osoby robiące zakupy z małymi dziećmi w wózkach z pewnością docenią poprawienie komfortu zakupów.							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025-2026							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:		200 000,00	2 600 000,00					2 800 000,00
Środki prywatne		200 000,00	500 000,00					700 000,00
Fundusze europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027			1 400 000,00					1 400 000,00
Budżet gminy								
Inne. Jakie? Kredyt - pożyczka			700 000,00					700 000,00

Cel 3 Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P19		
Nazwa przedsięwzięcia	Przebudowa Żłobka Samorządowego nr 5, os. Willowe 2	
Realizator	**Zarząd Inwestycji Miejskich w Krakowie**	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: os. Willowe 2	
	Podobszar rewitalizacji	„stara” Nowa Huta
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 94, 98, 99 z katalogu dla podobszaru „stara” Nowa Huta	
	Cel przedsięwzięcia	
	Zwiększenie liczby miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w żłobku os. Willowe 2 o 50 nowych miejsc opieki. Dostosowanie budynku do obecnie obowiązujących przepisów przeciwpożarowych i podniesienie efektywności energetycznej budynku.	

<table>
<tr><td></td><td colspan="8">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="8">Budynek żłobka jest ujęty w gminnej ewidencji zabytków, a jako fragment układu urbanistycznego Nowej Huty jest wpisany do rejestru zabytków pod nr A-1132, decyzją z dnia 31 grudnia 2004 r.
Przebudowa budynku żłobka nr 5 zlokalizowanego na os. Willowym 2 obejmuje zmiany funkcjonalne w zakresie wszystkich kondygnacji obiektu z zachowaniem chronionej prawem bryły zewnętrznej budynku. Przebudowa dostosuje budynek do obecnie obowiązujących przepisów przeciwpożarowych i podnosi jego efektywność energetyczną poprzez m.in. docieplenie stropu poddasza, wymianę okien i drzwi zewnętrznych na zgodne z obecnie obowiązującymi przepisami, odtwarzające pierwotnie występującą na obiekcie, historyczną stolarkę. Zakłada również montaż wentylacji mechanicznej z rekuperacją. Likwiduje problem związany z wadliwością starych rozwiązań technicznych w zakresie instalacji wod-kan (problem podtapiania obiektu), c.o. i elektryki.
Zmiany funkcjonalne w budynku pozwolą na stworzenie dodatkowych miejsc opieki dziennej dla dzieci do lat 3 (do poziomu 50).</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="8">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna
K3.1. Rozbudowa i polepszenie jakości infrastruktury społecznej obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="8">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td colspan="4">Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td colspan="3">Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków</td><td>1</td><td colspan="4">Protokół odbioru, dokumentacja powykonawcza</td></tr>
<tr><td colspan="8">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Liczba nowych/ulepszonych produktów/usług</td><td>1</td><td colspan="4">Sprawozdanie z realizacji projektu</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="8">W ramach projektu zakłada się poprawę dostępności architektonicznej obiektu dzięki budowie windy osobowej i toalety dla osób ze szczególnymi potrzebami.</td></tr>
<tr><td>Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)</td><td colspan="8">2024-2026</td></tr>
<tr><td>Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania</td><td>2024</td><td>2025</td><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td><td>2030</td><td>Łącznie</td></tr>
</table>

Ogólny koszt, w tym:	3 338 886,00	4 610 016,00	3 500 000,00					11 448 902,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy	2 413 874,00	3 500 000,00	0,00					5 913 874,00
Inne. Jakie? Polski Fundusz Rozwoju – „MALUCH+”/Rządowy program odbudowy zabytków	925 012,00	1 110 016,00	3 500 000,00					5 535 028,00

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P20			
Nazwa przedsięwzięcia	Poprawa estetyki budynku Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 przy ul. Blachnickiego 1 na podobszarze rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła		
Realizator	Miejskie Centrum Obsługi Oświaty w Krakowie		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: ul. Blachnickiego 1		
	Podobszar rewitalizacji	Grzegórzki-Wesoła	
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**		
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 27, 31 z katalogu dla podobszaru Grzegórzki-Wesoła		
	Cel przedsięwzięcia		
	Podniesienie estetyki przestrzeni publicznej i poprawa stanu technicznego placówki edukacyjnej.		
	Opis przedsięwzięcia		
	W ramach przedsięwzięcia planowany jest remont elewacji budynku wraz z remontem dachu i poprawą elementów otoczenia budynku. Działania te są potrzebne zarówno ze względu na poprawę stanu technicznego obiektu oświatowego, jak i na poprawę estetyki budynków oświatowych Gminy Miejskiej Kraków.		
Spójność z celami programu	Przedsięwzięcie realizuje cel nr **3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna** K3.1. Rozbudowa i polepszenie jakości infrastruktury społecznej obszaru rewitalizacji		
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	**Wskaźnik produktu**		
	Wskaźnik	Wartość	Sposób pomiaru
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	1	Protokół odbioru, dokumentacja powykonawcza

	Wskaźnik rezultatu		
	Liczba nowych/ulepszonych produktów/usług	1	Protokół odbioru, dokumentacja powykonawcza

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedsięwzięcie modernizacyjne dotyczy prac zewnętrznych. Teren przy budynku jest dostępny dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami. Istnieje możliwość wjazdu do budynku wózkiem inwalidzkim na poziom parteru. Przy budynku dostępne są stojaki rowerowe i na hulajnogi. Budynek od wewnątrz nie jest dostosowany dla osób ze szczególnymi potrzebami. Wykonanie modernizacji budynku oświatowego polegającej na dostosowaniu go do współczesnych standardów, w tym m.in. do aktualnych przepisów przeciwpożarowych, ze względu na obszerny zakres prac budowlanych nie jest możliwe do zrealizowania w okresie dwóch miesięcy wakacji bez wyprowadzenia uczniów z obiektu – co zgodnie art. 89 ustawy Prawo oświatowe Dz.U. z 2023 r. poz. 900, t.j. z 12 maja 2023 r., musi zostać poprzedzone stosownymi uchwałami Rady Miasta, zgodą Kuratora Oświaty i poinformowaniem rodziców, pełnoletnich uczniów na 6 miesięcy przed wyprowadzeniem szkoły z obiektu. Wobec powyższego prace te nie zostały ujęte w projekcie.							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025-2027							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:		400 000,00	600 000,00	500 000,00				1 500 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		400 000,00	600 000,00	500 000,00				1 500 000,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P21		
Nazwa przedsięwzięcia	Rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 88 os. Szklane Domy 2, o budynek sali sportowej wraz z budową boiska na podobszarze rewitalizacji „stara” Nowa Huta	
Realizator	Gmina Miejska Kraków Zarząd Infrastruktury Sportowej	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: os. Szklane Domy 2, dz. nr 142, obr. NH-45	
	Podobszar rewitalizacji	„stara” Nowa Huta

<table>
<tr><td rowspan="8">Dane na temat przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie</td></tr>
<tr><td colspan="3">Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 94, 98 z katalogu dla podobszaru „stara” Nowa Huta</td></tr>
<tr><td colspan="3">Cel przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">Celem przedsięwzięcia jest poprawa jakości infrastruktury społecznej przez budowę nowoczesnego, ekologicznego kompleksu sportowo-edukacyjnego.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">Teren inwestycji leży na terenie Parku Kulturowego Nowa Huta i przylega do ul. Rydza-Śmigłego i ul. Gardy-Godlewskiego.
Projektowany budynek sali jest zlokalizowany w południowej części terenu. Wejście do zespołu sportowego jest połączone z istniejącym układem komunikacyjnym przez łącznik – korytarz łączący szkołę z salą gimnastyczną. Dziedziniec szkolny, zamknięty w literę „U”, będzie stanowić przestrzeń rekreacyjną szkoły. Wejście do nowej części będzie zapewnione również od strony dziedzińca i boiska szkolnego.
W zachodniej części działki zaprojektowano miejsca parkingowe w liczbie przewidzianej w MPZP i związanej z użytkowaniem obiektu. Wjazd na teren szkoły i droga pożarowa pozostają bez zmian. Od południowej strony projektuje się boisko o wymiarach 20 x 40 m wraz z niewielką trybuną, piłkochwytami i oświetleniem. Na terenach zieleni przyległych do boiska powstaną strefy rekreacyjne dla młodszych dzieci.
Projektowany budynek składa się z części wyższej, w której mieści się sala sportowa, i niższej, w której zlokalizowano zaplecze sali i hol.
W części wysokiej znajdzie się sala sportowa o wymiarach płyty boiska 22,10 x 44,20 x 7,10 m. Wzdłuż dwóch boków sali zaprojektowano rozkładane trybuny na 280 osób. Przewiduje się możliwość podziału głównej sali na trzy mniejsze za pomocą kotar. Sala sportowa zostanie wyposażona w sprzęt do piłki nożnej halowej, piłki ręcznej, koszykówki, siatkówki i innych dyscyplin wymaganych programem szkolnictwa. Dodatkowo sala zostanie wyposażona w sprzęt sceniczny, oświetleniowy i nagłośnienia pozwalający na organizację szkolnych przedstawień i akademii.
Wzdłuż dłuższego boku sali zostanie zlokalizowany zespół 4 szatni, 2 zespoły sanitariatów, pokój trenerów z łazienką i magazyn sprzętu sportowego.
Na dachu rozmieszczono panele fotowoltaiczne, a na 50% został zaprojektowany zielony dach (50,5% udział powierzchni biologicznie czynnej).</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="3">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna
K3.1. Rozbudowa i polepszenie jakości infrastruktury społecznej obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne</td><td>1</td><td>Protokół odbioru</td></tr>
</table>

	Wskaźnik rezultatu		
	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	1	Protokół odbioru

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Projektowane obiekty będą spełniały wymogi Zarządzenia Prezydenta Miasta Krakowa nr 1163/2023 z dnia 28 kwietnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia „Standardów Dostępności dla Gminy Miejskiej Kraków".							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025-2028							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:		500 000 ,00	5 000 000,00	5 000 000,00	9 500 000,00			20 000 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		500 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	9 500 000,00			20 000 000,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P22	
Nazwa przedsięwzięcia	Modernizacja i estetyzacja przestrzeni publicznej w obrębie Nowohuckiego Centrum Kultury
Realizator	Nowohuckie Centrum Kultury
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: al. Jana Pawła II 232
	Uzasadnienie położenia poza obszarem rewitalizacji: Teren, na którym działa i funkcjonuje Nowohuckie Centrum Kultury (NCK), leży tuż obok podobszaru rewitalizacji „stara" Nowa Huta, graniczący z nim od południa. Dla podobszaru i jego mieszkańców Nowohuckie Centrum Kultury jest jednym z wiodących dostarczycieli usług kulturalnych, edukacyjnych i rozrywkowych. Spośród przeszło 600 tys. odbiorców oferty NCK rocznie, znaczącą część stanowią właśnie mieszkańcy „starej" Nowej Huty. Funkcjonowanie NCK w wielu aspektach

	bezpośrednio oddziałuje na procesy społeczno-gospodarcze, jakie zachodzą na terenie wskazanym jako podobszar rewitalizacji, a wykorzystanie zasobów i potencjału instytucji może mieć istotny wpływ na rozwiązanie bądź złagodzenie części problemów, które na tym terenie zostały zdiagnozowane.
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 81, 94, 95, 97, 99 z katalogu dla podobszaru „stara" Nowa Huta.
	Cel przedsięwzięcia
	Celem przedsięwzięcia jest modernizacja zdegradowanych elementów ogólnodostępnej infrastruktury w obrębie NCK, wpływająca na podniesienie komfortu i bezpieczeństwa jej użytkowania oraz jej estetyzacja – zarówno w odniesieniu do wnętrz obiektów, jak i ich otoczenia.
	Opis przedsięwzięcia
	Przedsięwzięcie skupia się na modernizacji ogólnodostępnych przestrzeni publicznych użytkowanych przez Nowohuckie Centrum Kultury (zarówno wewnątrz budynków, jak i na zewnątrz) i obejmuje następujące komponenty: – modernizacja pawilonu C Nowohuckiego Centrum Kultury, w obrębie wejścia głównego do instytucji i korytarza, wraz z zabudową recepcji i dostosowaniem miejsca obsługi klienta do osób z dodatkowymi potrzebami, – rozbudowa Białej Galerii przez adaptację nieużywanych pomieszczeń magazynowo-gastronomicznych, – estetyzacja elewacji budynków A i B, – zabudowa dwóch dźwigów osobowych (wind) w budynkach NCK. Realizacja przedsięwzięcia w znaczącym stopniu wpłynie na jakość obsługi odbiorców oferty, zwłaszcza w odniesieniu do osób z dodatkowymi potrzebami. Korzystającym z oferty zostaną oddane do dyspozycji przestrzenie przyjazne, bezpieczne, pozbawione rozwiązań tymczasowych, kojarzących się z epoką PRL i nie przystających do standardów nowoczesnej instytucji kultury. Poprawiona zostanie jakość bezpośredniej obsługi klientów w obrębie kasy – niejednokrotnie pierwszego punktu, z którym styka się odbiorca. Zostaną także zlikwidowane bariery architektoniczne, obecnie praktycznie uniemożliwiające dostęp osobom korzystającym z wózków inwalidzkich bądź rodzicom/opiekunom z wózkami dziecięcymi do niektórych przestrzeni w budynku. Symbolicznym zerwaniem z epoką PRL będzie estetyzacja elewacji dwóch najstarszych budynków NCK, obecnie pod względem wizualnym jednoznacznie kojarzącym się z przełomem lat 70. I 80., i znacząco wyeksploatowanym, co negatywnie wpływa na estetykę otoczenia – zwłaszcza jeśli wziąć pod uwagę fakt, że bezpośrednie sąsiedztwo stanowią najcenniejsze pod względem architektonicznym zabudowania mieszkalne „starej" Nowej Huty. Taka zmiana będzie mieć bezpośrednie przełożenie na zainteresowanie ofertą NCK i liczbę odwiedzin (zarówno w odniesieniu do uczestników warsztatów i zajęć, publiczności koncertów i spektakli, jak też wykorzystujących teren wokół NCK do wypoczynku i rekreacji). Przestrzeń publiczna, która jest dostępna, przyjazna, bezpieczna, a przy tym estetyczna generuje zainteresowanie, skupia środowiska lokalne,

<table>
<tr><td></td><td colspan="8">pozwala na wzrost poziomu identyfikacji mieszkańców podobszaru z najbliższym otoczeniem czy dzielnicą. To z kolei będzie mieć swoje przełożenie na rozwój lokalnej przedsiębiorczości (przede wszystkim usług gastronomicznych, czego zalążek widoczny jest obecnie na skwerze przed NCK w postaci foodtrucków), a pośrednio również przyczyni się do wspierania rozwiązywania innych problemów społecznych, których przezwyciężenie stanowi wyzwanie dla całego procesu rewitalizacji.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="8">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna
K3.1. Rozbudowa i polepszenie jakości infrastruktury społecznej obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="8">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td colspan="4">Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td colspan="3">Liczba instytucji kultury objętych wsparciem</td><td>1</td><td colspan="4">Dokumentacja projektowa</td></tr>
<tr><td colspan="8">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (os.)</td><td>700 000 os.</td><td colspan="4">Raporty z działalności bieżącej</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="8">Realizacja przedsięwzięcia w znaczącym stopniu wpłynie na dostępność obiektów Nowohuckiego Centrum Kultury dla osób o szczególnych potrzebach. Przede wszystkim tyczy się to osób z niepełnosprawnościami ruchowymi – zabudowa dwóch wind w całości rozwiąże problemy w komunikacji między poziomami 0, -1 i +1 w obiektach. Przestrzeń w obrębie wejścia głównego i ciąg komunikacyjny w budynku C (korytarz) po modernizacji zostanie dostosowana do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami, nie tylko dzięki likwidacji barier architektonicznych, ale i za sprawą montażu udogodnień ułatwiających samodzielną komunikację i poruszanie się po obiekcie.</td></tr>
<tr><td>Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)</td><td colspan="8">2025-2027</td></tr>
<tr><td>Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania</td><td>2024</td><td>2025</td><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td><td>2030</td><td>Łącznie</td></tr>
<tr><td>Ogólny koszt, w tym:</td><td></td><td>400 000,00</td><td>2 300 000,00</td><td>9 000 000,00</td><td></td><td></td><td></td><td>11 700 000,00</td></tr>
<tr><td>Środki prywatne</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Fundusze europejskie dla Małopolski 2021-2027</td><td></td><td>200 000,00</td><td>1 150 000,00</td><td>4 500 000,00</td><td></td><td></td><td></td><td>5 850 000,00</td></tr>
<tr><td>Budżet gminy</td><td></td><td>200 000,00</td><td>1 150 000,00</td><td>4 500 000,00</td><td></td><td></td><td></td><td>5 850 000,00</td></tr>
</table>

Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P23		
Nazwa przedsięwzięcia	Kwartał Sztukmistrza – zintegrowana rewitalizacja przestrzeni społeczno-kulturalnej w „starej" Nowej Hucie	
Realizator	Ośrodek Kultury im. Cypriana Kamila Norwida w Krakowie	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: os. Górali 4, os. Górali 5	
	Podobszar rewitalizacji	„stara" Nowa Huta
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 76, 81, 82, 83, 84, 85, 94, 95, 99, 100, 101, 102 z katalogu dla podobszaru „stara" Nowa Huta	
	Cel przedsięwzięcia	
	Stworzenie przyjaznej, bezpiecznej, dostępnej przestrzeni spotkań i infrastruktury społecznej bazującej na zasobach Ośrodka Kultury Norwida w Krakowie oraz terenach zieleni znajdujących się w jego bezpośrednim otoczeniu.	
	Opis przedsięwzięcia	
	Działanie 1. Dostosowanie głównej siedziby Ośrodka Kultury Norwida (os. Górali 5, lokal miejski w zasobach ZBK, będący częścią wspólnoty mieszkaniowej) wraz z terenem zieleni przed wejściem do aktualnych potrzeb w zakresie animacji społeczno-kulturalnej oraz standardów funkcjonowania dostępnej instytucji kultury poprzez remont i modernizację całej przestrzeni obiektu, w tym: wykonanie projektu wraz z aranżacją przestrzeni, wymianę instalacji elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej i c.o. oraz odwodnienie piwnic, stworzenie i wyposażenie nowoczesnych wielofunkcyjnych pracowni przeznaczonych na działalność kulturalną, artystyczną i społeczną, miejsca spotkań mieszkańców i mieszkanek podobszaru rewitalizacji, remont i modernizacja przestrzeni biurowej i magazynowej, odnowienie ciągów komunikacyjnych, poprawa dostępności przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami (winda, montaż pętli indukcyjnych), energooszczędne oświetlenie, modernizacja sali kinowej (nowe nagłośnienie, fotele), przygotowanie przestrzeni kawiarnianej, montaż systemów nagłośnieniowych sal, rearanżacja przestrzeni bibliotecznej, stworzenie (we współpracy z Zarządem Zieleni Miejskiej) przed budynkiem otwartej zielonej przestrzeni rekreacyjnej pod nazwą „Ogród Sztukmistrzów" w ramach „Ogrodów Krakowian", pełniącej także funkcje kulturalne i społeczne. Działanie 2. Kontynuacja remontu i modernizacji przestrzeni Ośrodka Kultury Norwida pn. ARTzona zlokalizowanej na os. Górali 4, w tym: wymiana instalacji elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej i c.o., remont dachu wraz z montażem instalacji fotowoltaicznej, remont pracowni i ciągów komunikacyjnych, montaż platform przyschodowych oraz poręczy w hallu, montaż pętli indukcyjnych do dużej i małej sali imprezowej, zakup i montaż systemu nagłośnieniowego i oświetleniowego do dużej i małej sali imprezowej/koncertowej, montaż systemu zabezpieczeń i energooszczędnego oświetlenia budynku (wewnątrz i na zewnątrz), uporządkowanie bezpośredniego otoczenia obiektu, tj. kontynuacja prac związanych z tworzeniem „Tajemniczego Ogrodu"- ogrodu społecznego,	

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">innowacyjnego miejsca zabaw, edukacji ekologicznej i spędzania wolnego czasu dla mieszkańców i mieszkanek Nowej Huty we współpracy z Zarządem Zieleni Miejskiej i Radą Dzielnicy XVIII Nowa Huta.
Działanie 3. Realizacja nowatorskiego programu działań edukacyjnych i animacyjnych integrujących społeczność lokalną, przyczyniających się rozwoju kapitału społecznego podobszaru rewitalizacji „stara" Nowa Huta i budowy jego rezyliencji w obliczu światowych kryzysów i zagrożeń. Głównym celem programu będzie stworzenie warunków do współuczestniczenia, współtworzenia życia społeczno-kulturalnego, edukacji ekologicznej, wspierania działań na rzecz dziedzictwa kulturowego Nowej Huty i jego ochrony, nowe doświadczanie dostępnych przestrzeni kulturalnych, inspirowanie do twórczych, prospołecznych działań, sieciowanie instytucji i organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej, budowanie odpowiedzialności za miejsce, w którym żyjemy, wzmacnianie wspólnotowości. Planowane działania będą wspierane przez środowiska eksperckie i naukowe w ramach udziału Ośrodka Kultury Norwida w dwóch międzynarodowych projektach badawczo-rozwojowych, dofinansowanych ze środków UE w ramach programów Horyzont Europa oraz CERV (lokalna współpraca z Uniwersytetem Jagiellońskim i Akademią Sztuk Pięknych w Krakowie).</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="3">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna
K3.1. Rozbudowa i polepszenie jakości infrastruktury społecznej obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td rowspan="10">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Liczba instytucji kultury objętych wsparciem</td><td>1</td><td>Sprawozdanie z realizacji przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td>Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami</td><td>2</td><td>Sprawozdanie z realizacji przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td>Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych kształtujących świadomość ekologiczną</td><td>20</td><td>Sprawozdanie z realizacji przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td>Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem</td><td>60 000</td><td>Listy obecności oraz sprawozdania z realizacji przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td>Liczba przedsięwzięć proekologicznych</td><td>100</td><td>Sprawozdania z realizacji przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td>Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury</td><td>41 293</td><td>Dane statystyczne dotyczące podobszaru</td></tr>
</table>

			rewitalizacji „stara” Nowa Huta[65]
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Wszystkie działania remontowe i modernizacyjne, w tym poprzedzające je przygotowanie projektów (także aranżacji przestrzeni), zostaną zrealizowane zgodnie z wytycznymi i rekomendacjami zawartymi w raportach z audytu architektonicznego budynków Ośrodka Kultury Norwida (zlokalizowanych na os. Górali 4 i os. Górali 5) przeprowadzonych w 2023 r. w ramach przedsięwzięcia pt. „Norwid - dostępny!” realizowanego podczas projektu „Kultura bez barier”, finansowanego ze środków EFS. Zespół przeszedł specjalny program szkoleniowy dotyczący zapewnienia dostępności przestrzeni i oferty instytucji kultury dla osób ze szczególnymi potrzebami w obszarach: widzenie, słyszenie, poruszanie się, rozumienie, czucie, oraz przeprowadził samoocenę dostępności oferty instytucji i jej zasobów. We wszystkich komponentach Działania 3 zostaną uwzględnione różnorodne potrzeby uczestników i uczestników programu (m.in. tłumaczenia na PJM, audiodeskrypcje, zapewnienie asystentów osób niewidomych, warunki wydarzeń dostosowane dla osób z zaburzeniami sensorycznymi i wysokowrażliwych). W 2023 r. została także stworzona w pełni dostępna strona internetowa jednostki, stale aktualizowany i ulepszany jest program jej działań komunikacyjno-informacyjnych, dzięki czemu jest możliwe efektywne dotarcie z informacjami na temat przedsięwzięcia do osób z różnorodnymi potrzebami. W ośrodku działa ekspercki zespół ds. dostępności na czele z koordynatorką dostępności, który jest gwarantem realizacji działań w przedsięwzięciu zgodnie z zapisami ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.		
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2024-2028		

Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:	241 000,00	911 000,00	19 336 000,00	10 310 000,00	250 000,00			31 048 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027	151 000,00	151 000,00	126 000,00	0	0			428 000,00
Budżet gminy	0	700 000 ,00	19 150 000,00	10 250 000,00	250 000,00			30 350 000,00
Inne. Jakie? Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa	90 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	0			270 000,00

[65] Według Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie [https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/336380/karta]

Narodowego, Narodowe Centrum Kultury								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P24		
Nazwa przedsięwzięcia	Modernizacja i rozbudowa budynku dawnego kina Światowid na potrzeby Muzeum Nowej Huty	
Realizator	Muzeum Historyczne Miasta Krakowa	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: os. Centrum E1	
	Podobszar rewitalizacji	„stara" Nowa Huta
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 93, 94, 84 z katalogu dla podobszaru „stara" Nowa Huta	
	Cel przedsięwzięcia	
	Celem projektu jest rewaloryzacja budynku dawnego kina „Światowid" wraz z wprowadzeniem współczesnych funkcji muzealnych na potrzeby Muzeum Nowej Huty – oddziału Muzeum Historycznego Miasta Krakowa i uruchomienie nowej oferty kulturalno-edukacyjnej, której celem jest podniesienie jakości uczestnictwa w kulturze, edukacja kulturalna mieszkańców podobszaru, a także wypracowanie mechanizmów ułatwiających prowadzenie efektywnego dialogu społecznego, aktywizacja środowiska lokalnej społeczności, włączenie nowych grup odbiorców, które dotychczas nie korzystały z oferty muzeum, w tym osób z niepełnosprawnościami i wykluczonych. Wsparciem zostanie objęty zabytkowy budynek dawnego kina Światowid, który jest jednym z nielicznych, zachowanych w oryginalnej formie, obiektów użyteczności publicznej z lat 50. XX wieku, stanowiąc przykład architektury socrealizmu. Realizacja projektu pomoże uchronić ten budynek przed degradacją i przywrócić mu ważne funkcje kulturalne i społeczne. To bardzo istotne dla mieszkańców podobszaru, gdyż budynek jest ważną częścią historii powstania Nowej Huty. Dlatego po pracach modernizacyjnych będzie tam działać Muzeum Nowej Huty, która będzie tematycznie nawiązywać do historii i dziedzictwa tego miejsca. Obecnie budynek jest zdegradowany i zaledwie 25% jego powierzchni jest przeznaczone na cele kulturalne, przy czym warunki są tam bardzo prowizoryczne, nieadekwatne do potrzeb i oczekiwań współczesnych odbiorców oferty muzealnej. Pozostała część budynku jest opustoszała z uwagi na zły stan techniczny. Projekt ma przywrócić ten obiekt na cele kulturalne i stworzyć właściwe warunki dla prowadzenia działalności edukacyjno-kulturalnej, zachowując jednocześnie zabytkowy charakter obiektu, nawiązujący do jego historii.	
	Opis przedsięwzięcia	
	Obiekt jest wpisany do rejestru zabytków prowadzonego przez Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków pod nr A-1430/M, na podstawie indywidualnej decyzji z dnia 29 maja 2015 r., a także do gminnej ewidencji zabytków. Ponadto zlokalizowany jest na terenie układu urbanistycznego Nowej Huty, wpisanego do rejestru zabytków pod nr A-1132, a także na obszarze uznanym za Pomnik Historii rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 stycznia	

	2023 r., tj. obszarze „Kraków – zespół architektoniczny i urbanistyczny dzielnicy Nowa Huta". W ramach przedmiotowego projektu przewidziano w szczególności: – przebudowę, rozbudowę i zmianę sposobu użytkowania budynku kina „Światowid" na potrzeby Muzeum Nowej Huty, – budowę, przebudowę i rozbudowę niezbędnej infrastruktury technicznej (nawierzchnie drogowe z placami manewrowymi i parkingami oraz chodnikami, sieci elektryczne, teletechniczne, wodnokanalizacyjne, ciepłownicze, oświetlenie zewnętrzne, monitoring), – prace w zakresie zieleni (wycinka i nasadzenia drzew, niska zieleń urządzona itd.), – prace budowlane związane z aranżacją wystawy stałej, – wykonanie wystawy wraz z dostawą sprzętu, – prace dotyczące aranżacji wnętrz. Przewiduje się także prace rozbiórkowe polegające na rozbiórce części piwnic od strony wschodniej istniejącego obiektu, będących w złym stanie technicznym i tarasów podlegających późniejszemu odtworzeniu według oryginalnego układu, istniejących nawierzchni i sieci. Z uwagi na planowane uruchomienie działalności kulturalno-edukacyjnej, muzeum planuje zakup sprzętu i wyposażenia niezbędnego do prowadzenia tych działań, m.in. związanych z transformacją cyfrową. Zaplanowano także realizację działań miękkich, w tym dotyczących podnoszenia kompetencji kadr, działań edukacyjnych podnoszących świadomość ekologiczną i klimatyczną mieszkańców, a także współpracę z partnerami z innych państw, tj. z Muzeum Historycznym w Dimitrovgradzie. Realizowane będą również działania związane z zarządzaniem projektem, a także działania promocyjnoinformacyjne. Muzeum kładzie bardzo duży nacisk na partycypację społeczną i włączanie mieszkańców we współtworzenie oferty. Dla instytucji bardzo istotne są potrzeby lokalnej społeczności, dlatego tworząc założenia dla realizacji projektu, angażowano mieszkańców i organizacje pozarządowe. W ramach projektu przewidziano zaangażowanie dwóch podmiotów niepowiązanych z muzeum do współprowadzenia wydarzeń edukacyjnych i inicjatyw społeczno-kulturalnych. Podmiotami tymi są Stowarzyszenie Byłych Pracowników Huty „Złota Jesień Hutnika" i Instytut Architektury. Będą one współprowadzić min. 9 wydarzeń rocznie. Z podmiotami podpisane zostały listy intencyjne o współpracy. Warto również zaznaczyć, że muzeum zaangażuje też do współpracy przy wdrażaniu programu inne instytucje. Będą to m.in.: – Integracyjne Stowarzyszenie Sawore, – Romskie Stowarzyszenie Oświatowe „Harangos", – Stowarzyszenie Sieć Solidarności.
Spójność z celami programu	Przedsięwzięcie realizuje cel nr **3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna** K3.1. Rozbudowa i polepszenie jakości infrastruktury społecznej obszaru rewitalizacji

<table>
<tr><td rowspan="4">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Liczba instytucji kultury objętych wsparciem</td><td>1</td><td>Umowa o dofinansowanie</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td></td><td>Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem</td><td>79 743</td><td>Statystyki muzeum w zakresie odwiedzających gości i odbiorców oferty kulturalno-edukacyjnej, w tym liczba osób zapisanych na zajęcia edukacyjne, sprawozdania z merytorycznej działalności muzeum.</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="8">Produkty projektu będą w pełni dostępne dla osób z niepełnosprawnościami, zgodnie ze standardami dostępności dla polityki spójności 2021–2027. Obecnie Muzeum Nowej Huty nie jest dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, co może wpływać na ograniczenie możliwości korzystania z oferty przez te osoby. Projekt zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami dostępność architektoniczną, cyfrową i informacyjno-komunikacyjną.
Dostępność architektoniczna: budynek po remoncie zapewni przestrzenie bez barier architektonicznych. Dwie windy pozwolą dostać się na poziomy 1 i do podziemi, gdzie znajduje się wystawa stała. W budynku zapewniono szerokie korytarze, a na wystawie przejścia zapewniające swobodny przejazd wózka. Wejście do budynku, oryginalnie posiadające schody, zostało zaopatrzone w podjazd dla wózków. Obniżona lada kasy i gabloty pozwalające na podjazd wózkiem dadzą komfort zwiedzania. W budynku przygotowano pomieszczenie tzw. komfortki, czyli toalety dla dorosłych osób z niepełnosprawnością ruchową.
Dostępność cyfrowa: wszystkie multimedia na wystawie zostaną przygotowane zgodnie ze standardem WCAG 2.1.
Dostępność informacyjno-komunikacyjna: na wystawie przygotowano ścieżki zwiedzania w języku prostym, audiodeskrypcją i pomocami dotykowymi oraz tłumaczeniem na PJM. W ramach programu wydarzeń towarzyszącemu wystawie przygotowano wydarzenia uwzględniające różnorodne potrzeby (m.in. audiodeskrypcję i pomoce dotykowe, tłumaczenia na PJM, wydarzenia dla osób w kryzysie psychicznym). W efekcie realizacji projektu wdrożone zostaną jednak rozwiązania przeznaczone dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności.</td></tr>
<tr><td>Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)</td><td colspan="8">2024-2028</td></tr>
<tr><td>Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania</td><td>2024</td><td>2025</td><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td><td>2030</td><td>Łączni e</td></tr>
<tr><td>Ogólny koszt, w tym:</td><td>1 844 957,77</td><td>16 56 0 302, 27</td><td>32 37 9 906, 70</td><td>51 59 6 908, 66</td><td>19 83 3 799, 15</td><td></td><td></td><td>122 2 15 87 4,55</td></tr>
<tr><td>Środki prywatne</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Fundusze europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko (wniosek złożony 26.09.2023 r.)	1 194 17941	10 62 6 736, 42	20 74 8 710, 95	31 22 1 976, 90	12 71 7 825, 99			76 50 9 429, 67
Budżet gminy								
Inne. Jakie? Środki własne	650 7 78,36	5 933 565,8 6	11 63 1 195, 75	20 37 4 931, 76	7 115 973,1 6			45 70 6 444, 88

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P25		
Nazwa przedsięwzięcia	Przebudowa budynku Filii Muzeum Nowej Huty przy os. Szkolnym 22 na przestrzeń wystawienniczą, biurową i edukacyjną	
Realizator	Muzeum Historyczne Miasta Krakowa	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: os. Szkolne 22	
	Podobszar rewitalizacji	„stara" Nowa Huta
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 84 i 93 z katalogu dla podobszaru „stara" Nowa Huta	
	Cel przedsięwzięcia	
	Celem projektu jest poprawa stanu budynku zwiększająca dostęp do oferty kulturalnej, podnosząca jej atrakcyjność i stworzenie optymalnych warunków dla prowadzenia działalności kulturalnej przez modernizację i rozbudowę infrastruktury Muzeum Krakowa. Realizacja projektu, określanego jako „Podziemna Nowa Huta", ma na celu udostępnienie zwiedzającym nowoczesnej wystawy. Cele projektu wpisują się w cele GPRMK w zakresie ożywienia przestrzeni lokalnej, przede wszystkim kształtowania pozytywnego wizerunku Nowej Huty jako czynnika kształtowania tożsamości i wspólnoty lokalnej. Realizacja projektu zakłada wzrost kompetencji kulturowych i poziomu edukacji kulturalnej lokalnej społeczności przez udostępnienie nowoczesnej oferty kulturalno-edukacyjnej, uwzględniającej także aktywizację społeczną mieszkańców i wykorzystanie lokalnych zasobów społeczno-kulturowych. Celem projektu jest także poprawa oferty aktywnego spędzania wolnego czasu dla mieszkańców podobszaru, a pośrednio zapobieganie konfliktom społecznym i poprawie bezpieczeństwa. Zakładana działalność kulturalno-edukacyjną o różnorodnej skali i zasięgu, przyczyni się ponadto do wzmocnienia więzi społecznych i identyfikacji mieszkańców z dzielnicą oraz do promowania Nowej Huty nie tylko w skali miasta, ale także w zakresie ponadregionalnym. Pozytywne doświadczenia związane z realizacją projektu mogą być powodem powstawania podobnych inicjatyw dzielnicowych.	
	Opis przedsięwzięcia	
	Projekt zakłada udostępnienie kilku nowohuckich schronów z okresu zimnej wojny do celów wystawienniczych, wraz z główną wystawą „Schrony w Nowej Hucie – duch miejsca, duch czasu".	

<table>
<tr><td></td><td>Na I etapie projektu 28 lutego 2019 r. udostępniono do zwiedzania schron w budynku Zespołu Szkół Mechanicznych nr 3 na os. Szkolnym 37.
W zgłoszonego przedsięwzięcia (II etap) w budynku przy os. Szkolnym 22 w Krakowie zostanie otwarte Centrum Podziemnej Nowej Huty. Aktualny stan nieruchomości nie odpowiada potrzebom muzeum, stąd planowana jest przebudowa pomieszczeń parteru i pierwszego piętra wraz z przestrzenią w schronie, z przebudową instalacji sanitarnych elektrycznych, w tym niskoprądowych, i remont tarasu zewnętrznego. Dzięki realizacji inwestycji do zwiedzania zostanie udostępniony schron, który będzie pierwszą z trzech planowanych części wystawy „Schrony w Nowej Hucie – duch miejsca, duch czasu". W budynku tym powstaną także pomieszczenia, które będą pełnić funkcje biurową i socjalną oraz edukacyjną, a także zaplecze techniczne, co umożliwi prowadzenie działalności kulturalnej i edukacyjnej w oparciu o zimnowojenne dziedzictwo Nowej Huty.
Realizacja projektu zakłada wzrost kompetencji kulturowych i poziomu edukacji kulturalnej lokalnej społeczności przez udostępnienie nowoczesnej oferty kulturalno-edukacyjnej, uwzględniającej także aktywizację społeczną mieszkańców i wykorzystanie lokalnych zasobów społeczno-kulturowych.
Dostosowanie pomieszczeń umożliwi realizację bogatej i dostosowanej do różnych grup odbiorców działalności kulturalno-oświatowej, m. in. lekcji muzealnych zajęć edukacyjnych, warsztatów, debat, odczytów i wykładów. Oferta będzie dotyczyć historii Nowej Huty, historii zimnej wojny, a także aktualnych problemów i zagrożeń. Celem działań będzie nie tylko informowanie, ale też inspirowanie do dalszych poszukiwań i samokształcenia, pobudzanie wyobraźni, odwoływanie się do doświadczeń odbiorców, propagowanie wiedzy i umiejętności z zakresu pierwszej pomocy, bezpieczeństwa i higieny. Program zajęć będzie uwzględniać aktywizację lokalnych środowisk seniorów i osób wykluczonych.
Prace remontowo-budowlane i aranżacyjne są kluczowe, gdyż w obecnym stanie lokalizacja ta nie może spełniać swojej roli. Także objęty projektem remont tarasu przyległego do budynku na os. Szkolnym 22 i zakładana rewaloryzacja terenu zieleni wokół tarasu znacząco wpłynie na poprawę jakości życia na podobszarze rewitalizacji. Taras i teren zieleni będą wykorzystywane na wystawy plenerowe, zajęcia dla dzieci (warsztaty) na wolnym powietrzu i gry plenerowe.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td>Przedsięwzięcie realizuje cel nr 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna
K3.1. Rozbudowa i polepszenie jakości infrastruktury społecznej obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Liczba instytucji kultury objętych wsparciem</td><td>1</td><td>Umowa o dofinansowanie</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td>Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i</td><td>15 000</td><td>Statystyki muzeum w zakresie odwiedzających gości i odbiorców oferty kulturalno-edukacyjnej,</td></tr>
</table>

	turystyczne objęte wsparciem		w tym liczy osób zapisanych na zajęcia edukacyjne, sprawozdania z merytorycznej działalności muzeum.

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Prace remontowe zostaną wykonane zgodnie z obecnie obowiązującymi standardami dotyczącymi dostępności architektonicznej (poziom parteru i I piętra budynku) i komunikacyjno-informacyjnej. Budynek będzie dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową, wyposażony w platformę przyschodową umożliwiającą przemieszczanie się osobom poruszającym się na wózkach. Obustronne pochwyty na klatce schodowej ułatwią poruszanie się osobom o ograniczonej zdolności ruchowej. W obiekcie powstanie również przystosowana dla osób z niepełnosprawnościami. W zmodernizowanych przestrzeniach planowana jest realizacja działań edukacyjnych skierowanych do osób ze szczególnymi potrzebami – przede wszystkim do osób z niepełnosprawnością narządu wzroku i słuchu. Podczas zajęć osoby te będą mogły skorzystać z asysty, pomocy dotykowych, audiodeskrypcji, tłumaczeń na PJM.
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2024-2025

Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:	3 321 000,00	984 000,00						4 305 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy								
Inne. Jakie? Środki własne	2 313 044,38	634 000,00						2 947 044,38
Inne. Jakie? Program Ministerialny Infrastruktura kultury (złożono wniosek w ramach listopadowego naboru w 2023 r., wyniki oceny w marcu 2024 r.)	1 007 955,62							1 007 955,62
Program Ministerialny Wspieranie działań		350 000,00						350 000,00

muzealnych (wniosek planowany do złożenia w ramach naboru w 2024 r.)								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P26		
Nazwa przedsięwzięcia	Modernizacja budynku Teatru Ludowego w celu zwiększenia dostępności dla mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz poszerzenia oferty kulturalnej	
Realizator	Teatr Ludowy	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: os. Teatralne 34	
	Podobszar rewitalizacji	„stara" Nowa Huta
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 93, 99 z katalogu dla podobszaru „stara" Nowa Huta	
	Cel przedsięwzięcia	
	Celem przedsięwzięcia jest poprawa warunków infrastruktury kultury i stworzenie przyjaznej, dostępnej przestrzeni służącej integracji społecznej. Modernizacja Dużej Sceny Teatru Ludowego wraz z kompleksową termomodernizacją budynku będzie miała również na celu poprawę jakości i zwiększenie różnorodności oferty kulturalnej. Dodatkowym efektem przedsięwzięcia będzie: – przywrócenie historycznych walorów architektonicznych obiektu znajdującego się na terenie objętym rewitalizacją, – podniesienie funkcjonalności i estetyki instytucji kultury, – podniesienie komfortu użytkowania budynku i komfortu uczestnictwa w kulturze, – odbudowa pozytywnego wizerunku Nowej Huty poprzez dostosowanie publicznych przestrzeni do współczesnych standardów użytkowych, – ograniczenie nierówności w warunkach spędzania wolnego czasu przez mieszkańców podobszaru.	
	Opis przedsięwzięcia	
	Teatr Ludowy od lat aktywnie zaangażowany jest w proces aktywizacji społecznej Nowej Huty, inicjuje wydarzenia o charakterze kulturalnym i edukacyjnym. Uczestniczy w nich szeroka grupa odbiorców będąca mieszkańcami dzielnicy, co sprawia, że inwestycje kulturalne na jej terenie stanowią ważny element rozwoju lokalnej społeczności i kształtowania kultury podobszaru. Projekt obejmie kompleksową modernizację siedziby Teatru Ludowego, która zlokalizowana jest w Nowej Hucie, gdzie na terenach zdegradowanych pełni on rolę wiodącej instytucji kultury, o największej sile oddziaływania na lokalną społeczność. Przedsięwzięcie będzie realizować główne założenia programu rewitalizacji przez polepszenie stanu infrastruktury, co zachęci lokalną społeczność do większego uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych i, tym samym, będzie	

	przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu. Eliminując problem niskiej jakości budynków użyteczności publicznej i niedoboru terenów publicznych, projekt będzie również wspierać budowanie pozytywnego wizerunku Nowej Huty. Budynek teatru stanowi ważny element nowohuckiego krajobrazu, jednakże stan jego wymaga inwestycji mających na celu podniesienie standardu, który obecnie znacząco odbiega od powszechnie przyjętych norm. Architektoniczna unikatowość obiektu może być czynnikiem znacząco wpływającym na gospodarczy rozwój podobszaru, dlatego jednym z efektów podjętych działań projektowych będzie przywrócenie pierwotnych walorów architektonicznych i wizualnych Teatru Ludowego i zapewnienie dostępu osobom ze szczególnymi potrzebami. Działania infrastrukturalne w ramach projektu będą miały na celu odtworzenie historycznego charakteru tej wyjątkowej przestrzeni teatralnej, zwiększenie jej funkcjonalności i dostępności. Zakres prac obejmować będzie: – modernizację schodów wejściowych (przywrócenie ich oryginalnego wyglądu) oraz wykonanie rampy dla osób ze szczególnymi potrzebami, – wymianę ślusarki wejścia głównego oraz renowacja drzwi prowadzących na widownię przy nawiązaniu do zabytkowego charakteru obiektu, – renowację neonu stanowiącego wizytówkę teatru i symbol Nowej Huty, – odnowienie kolorystyki foyer zgodnie z pierwotnie użytymi barwami. Poprawa estetyki bezpośrednio przyczyni się do podniesienia atrakcyjności podobszaru i zachęci do korzystania z oferty kulturalnej. Projekt będzie również stanowić odpowiedź na stale rosnącą potrzebę zwiększenia standardu i funkcjonalności obiektu. Uwzględniać będzie najważniejsze kwestie związane z akustyką pomieszczeń teatralnych, rozbudową przestrzeni magazynowych i pomocniczych. Dostosowanie akustyki sali, wymiana podłogi i zniszczonych foteli teatralnych, a także wykonanie systemu wentylacji i klimatyzacji w efekcie poprawi jakość świadczonych usług. Z kolei dzięki rozbudowie powierzchni magazynowej i modernizacji przestrzeni dostępnych dla pracowników teatru zwiększy się funkcjonalność budynku. Projekt będzie realizowany etapami w ciągu 3 lat (poprzedzonych sporządzeniem wielobranżowej dokumentacji projektowej), co pozwoli na działanie teatru. W ramach projektu zostaną wykonane prace zapewniające dostęp dla osób z niepełnosprawnościami poprzez montaż zewnętrznej rampy podjazdowej dla OZN, wykonanie pętli indukcyjnych w obrębie kasy i widowni teatralnej oraz zastosowanie systemu fakturowych oznaczeń nawierzchniowych – FON pomagającego osobom niewidomym i słabowidzącym poruszać się po budynku samodzielnie i bezpiecznie, jak również zastosowanie sygnałów świetlnych stanowiących element systemu przeciwpożarowego z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnością narządu słuchu. Dostosowanie pomieszczeń teatralnych do nowoczesnych standardów architektoniczno-budowlanych będzie przeciwdziałać zauważalnym na terenie Nowej Huty nierównościom w warunkach spędzania wolnego czasu przez mieszkańców.

<table>
<tr><td></td><td>Będzie to inwestycja energooszczędna i odpowiadająca wyzwaniom zielonej gospodarki. Istnieje pilna potrzeba zmniejszenia energochłonności obiektu i zastosowania oświetlenia ledowego. Wykorzystane technologie, m.in. termomodernizacja budynku i docieplenie pokrycia dachowego, zastosowanie wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła (rekuperacja) i montaż klimatyzacji w Sali widowiskowej, wpłyną na zmniejszenie zużycia energii i ograniczenia jej strat. Zmodernizowany obiekt zostanie wyposażony w rozwiązania przyjazne dla środowiska naturalnego i klimatu.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td>Przedsięwzięcie realizuje cel nr 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna
K3.1. Rozbudowa i polepszenie jakości infrastruktury społecznej obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td>Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td>
<table>
<tr><th colspan="3">Wskaźnik produktu</th></tr>
<tr><th>Wskaźnik</th><th>Wartość</th><th>Sposób pomiaru</th></tr>
<tr><td>liczba instytucji kultury objętych wsparciem</td><td>1</td><td>Protokół odbioru</td></tr>
<tr><td>liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami</td><td>1</td><td>Protokół odbioru</td></tr>
<tr><th colspan="3">Wskaźnik rezultatu</th></tr>
<tr><td>Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem</td><td>47 000 os./rok</td><td>Sprawozdania, rejestr wejściówek i zaproszeń, dokumentacja księgowa</td></tr>
<tr><td>Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług</td><td>1</td><td>Protokół odbioru</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td>Prace modernizacyjne zostaną poprzedzone przeprowadzeniem audytu dostępności architektonicznej budynku, dzięki czemu działania projektowe będą się opierać na szczegółowych wytycznych.
Dokumentacja techniczna dla realizacji inwestycji będzie sporządzona zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego. Zadanie pozwoli zlikwidować zdiagnozowane bariery architektoniczne obiektu i dostosować go do potrzeb osób z niepełnosprawnością narządu ruchu, słuchu i wzroku.
Działania zapewniające dostępność obejmą:
– montaż zewnętrznej rampy podjazdowej przy wejściu,
– dostosowanie obiektu do przepisów przeciwpożarowych z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnością narządu słuchu,
– wykonanie pętli indukcyjnych w obrębie kasy i widowni teatralnej,
– zastosowanie systemu fakturowych oznaczeń nawierzchniowych – FON pomagającego osobom niewidomym i słabowidzącym poruszać się po budynku samodzielnie i bezpiecznie,</td></tr>
</table>

	– montaż drzwi automatycznych do toalet dla OZN. Dzięki temu, że obiekt będzie posiadać rozwiązania i przestrzenie dostępne dla OZN osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z oferty kulturalnej, a prezentowana oferta powstała dzięki realizacji projektu stanie się różnorodna.							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025-2028							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:		1 107 000,00	11 931 000,00	11 931 000,00	11 931 000,00			36 900 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie Program FEnIKS 2021-2027		0,00	9 758 000,00	9 758 000,00	9 758 000,00			29 274 000,00
Budżet gminy		553 500,00	2 173 000,00	2 173 000,00	2 173 000,00			7 072 500,00
Inne. Jakie? Środki finansowe na dokumentację projektową w ramach programu MKiDN „Infrastruktura Kultury”		553 500,00						553 500,00

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P27		
Nazwa przedsięwzięcia	Remont części pomieszczeń Filii nr 55 os. Teatralne 25, położonej na obszarze rewitalizacji	
Realizator	Biblioteka Kraków	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: os. Teatralne 25	
	Podobszar rewitalizacji	„stara” Nowa Huta
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 85 i 94 z katalogu dla podobszaru „stara” Nowa Huta	
	Cel przedsięwzięcia	
	Dostosowanie przestrzeni bibliotecznej do współczesnych standardów użytkowych – nowa przestrzeń – nowe możliwości udostępniania zbiorów i edukacji użytkowników, miejsce na potrzeby organizacji wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych dla wszystkich grup wiekowych z podobszaru	

<table>
<tr><td></td><td colspan="8">rewitalizacji – miejsce zamieszczania informacji o wydarzeniach kulturalnych na podobszarze.</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="8">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="8">Kapitalny remont części pomieszczeń biblioteki, w tym przygotowanie projektu aranżacji wnętrza i projektu przebudowy, nowe wyposażenie placówki.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="8">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna
K3.1. Rozbudowa i polepszenie jakości infrastruktury społecznej obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="8">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td colspan="4">Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td colspan="3">Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem</td><td>1</td><td colspan="4">Protokół odbioru, dokumentacja powykonawcza</td></tr>
<tr><td colspan="8">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem</td><td>2650</td><td colspan="4">Sprawozdanie z realizacji projektu, statystyki instytucji kultury</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="8">Lokal usytuowany jest na parterze budynku stanowiącego własność gminną z bezpośrednim wejściem z chodnika, szerokość drzwi zewnętrznych zapewnia dostępność osób ze szczególnymi potrzebami. W 2023 r. w lokalu urządzono toaletę dla osób z dysfunkcją ruchową, Konieczne jest dostosowanie wnętrza lokalu, aby zapewnić możliwość poruszania się na wózku inwalidzkim w części udostępniania zbiorów i organizacji wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych.
Zakup nowego sprzętu umożliwiającego korzystanie z urządzeń przez osoby z dysfunkcją wzroku i słuchu pozwoli na zwiększenie liczby użytkowników.</td></tr>
<tr><td>Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)</td><td colspan="8">2024-2026</td></tr>
<tr><td>Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania</td><td>2024</td><td>2025</td><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td><td>2030</td><td>Łączni e</td></tr>
<tr><td>Ogólny koszt, w tym:</td><td>50 00 0,00</td><td>600 0 00,00</td><td>300 0 00,00</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>950 0 00,00</td></tr>
<tr><td>Środki prywatne</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Fundusze europejskie</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Budżet gminy</td><td>50 00 0,00</td><td>600 0 00,00</td><td>300 0 00,00</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>950 0 00,00</td></tr>
<tr><td>Inne. Jakie?</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

<table>
<tr><th colspan="4">Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P28</th></tr>
<tr><td>Nazwa przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Poprawa jakości oraz zwiększenie dostępności i funkcjonalności przestrzeni Klubu Jędruś i Nowohuckiej Akademii Seniora OKKNH poprzez: przebudowę 1. piętra, nadbudowę 2. piętra budynku, rozbudowę zewnętrznych klatek schodowych, montaż windy oraz udoskonalenie charakterystyki energetycznej</td></tr>
<tr><td>Realizator</td><td colspan="3">Ośrodek Kultury Kraków – Nowa Huta</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Adres: os. Centrum A 6a</td></tr>
<tr><td>Podobszar rewitalizacji</td><td colspan="2">„stara” Nowa Huta</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Dane na temat przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie</td></tr>
<tr><td colspan="3">Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 94, 99 z katalogu dla podobszaru „stara” Nowa Huta</td></tr>
<tr><td colspan="3">Cel przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">Poprawa jakości i dostępności przestrzeni Klubu Jędruś i Nowohuckiej Akademii Seniora OKKNH poprzez nadbudowę II piętra budynku, przebudowę I piętra, rozbudowę zewnętrznych klatek schodowych i windy oraz udoskonalenie charakterystyki energetycznej.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">Projekt dotyczy nadbudowy II piętra budynku, przebudowy I piętra i rozbudowy zewnętrznych klatek schodowych i windy. Budynek zyska udoskonaloną charakterystykę energetyczną. Komfort użytkowania zostanie poprawiony przez zastosowanie wentylacji mechanicznej i klimatyzacji. Lokale na piętrach zostaną dostosowane do obowiązujących przepisów przeciwpożarowych.
W ramach projektu powstaną przestrzenie do prowadzenia działań statutowych Ośrodka Kultury Kraków Nowa Huta w ramach działalności Klubu JĘDRUŚ i przestrzenie dla Nowohuckiej Akademii Seniora. Obiekt zostanie dostosowany do współczesnych standardów użytkowania, poddany termomodernizacji, a komfort użytkowania zostanie poprawiony przez zastosowanie wentylacji mechanicznej i klimatyzacji.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="3">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna
K3.1. Rozbudowa i polepszenie jakości infrastruktury społecznej obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem</td><td>1</td><td>Dokumentacja powykonawcza</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td>Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem</td><td>2200</td><td>Sprawozdania z realizacji projektu</td></tr>
</table>

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	W ramach rozbudowy budynku zostaną zlikwidowane bariery architektoniczne dzięki budowie windy, co zapewni wolną od barier pionowych przestrzeń komunikacyjną budynku. Na modernizowanym I piętrze budynku oraz na nadbudowanym II piętrze budynku powstaną węzły sanitarne zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami. W pomieszczeniach powstałych po modernizacji i nadbudowie zostaną zastosowane rozwiązania architektoniczne i środki techniczne umożliwiające dostęp do wszystkich pomieszczeń osobom ze szczególnymi potrzebami, tj. wolna od barier poziomych przestrzeń komunikacyjna budynku, informacja na temat rozkładu pomieszczeń w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy, oznakowanie drzwi wejściowych do pomieszczeń w sposób wizualny i dotykowy. Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt zakłada dostosowanie obecnie niedostępnej dla osób z niepełnosprawnością ruchową przestrzeni. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, zaproszenia do udziału w projekcie będą spełniać wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej. Budynek zostanie dostosowany również do potrzeb osób czasowo wymagających udogodnień dla osób o szczególnych potrzebach, w tym małych dzieci i ich opiekunów.							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025-2026							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:		6 220 000,00	2 68 0 00,00					8 900 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		6 220 000,00	2 680 000,00					8 900 000,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P29	
Nazwa przedsięwzięcia	Remont i modernizacja pływalni MBP Nowa Huta (os. Kolorowe 29B) celem wzrostu atrakcyjności i użyteczności oraz dostosowania obiektu dla osób ze szczególnymi potrzebami
Realizator	Krakowski Szkolny Ośrodek Sportowy im. „Szarych Szeregów”

<table>
<tr><td rowspan="2">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Adres: os. Kolorowe 29B</td></tr>
<tr><td>Podobszar rewitalizacji</td><td colspan="2">„stara” Nowa Huta</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Dane na temat przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie</td></tr>
<tr><td colspan="3">Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 93, 94, 95, 99 z katalogu dla podobszaru „stara” Nowa Huta</td></tr>
<tr><td colspan="3">Cel przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">Celem przedsięwzięcia jest dostosowanie pływalni do współczesnych standardów użytkowania i dostosowanie obiektu dla osób ze szczególnymi potrzebami.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">Modernizacja pływalni dostosuje obiekt do współczesnych standardów użytkowania. Wprowadzone zmiany w niecce i na plaży basenowej zwiększą komfort korzystania z pływalni. Wprowadzone udogodnienia podyktowane są bezpieczeństwem korzystających z pływalni dzieci oraz osób starszych.
Projekt inwestycji obejmuje m.in.:
– wymianę i zwiększenie ilości rur napływu wody do niecki basenowej, czego efektem będzie równomierna wymiana wody w jej układzie obiegowym,
– zmianę przelewu górnego na Wiesbaden, co znacznie poprawi funkcjonalność i bezpieczeństwo przy wchodzeniu i wychodzeniu z niecki basenowej,
– wymianę płytek ceramicznych w niecce i na plaży basenowej (obecne płytki, z 1970 r., są uszkodzone i częściowo popękane powodują skaleczenia w wodzie).
Zmiana przelewu górnego spowoduje podniesienie lustra wody o około 40 cm i zrównanie go z poziomem plaży basenowej. Takie rozwiązanie bardzo ułatwia korzystanie z pływalni (wchodzenie/wychodzenie) osobom z ograniczeniami ruchowymi. Przy schodach zostanie zamontowana barierka zwiększająca bezpieczeństwo dla osób z ograniczeniami ruchowymi. Dwie toalety zostaną przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="3">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna
K3.2. Zwiększenie dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami</td><td>1</td><td>Dokumentacja powykonawcza</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td>Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług</td><td>4 (kontrahenci KSOS)</td><td>Dokumentacja powykonawcza</td></tr>
</table>

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Dzięki remontowi niecki basenowej i podniesieniu poziomu wody o około 40 cm nastąpi zrównanie powierzchni wody z poziomem plaży basenowe, co ułatwi osobom z dysfunkcjami ruchowymi wchodzenie i wychodzenie z basenu. Dodatkowo, udogodnieniami będą remont płytek na hali basenowej, montaż barierki przy schodach oraz przystosowanie 2 toalet do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025-2026							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:		800 000,00	800 000,00					1 600 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		800 000,00	800 000,00					1 600 000,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P30		
Nazwa przedsięwzięcia	Poprawa stanu zagospodarowania podwórka wraz z elewacją podwórzową budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 3 przy ul. Miodowej 36 na podobszarze rewitalizacji Kazimierz-Stradom	
Realizator	Miejskie Centrum Obsługi Oświaty w Krakowie	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: ul. Miodowa 36	
	Podobszar rewitalizacji	Kazimierz-Stradom
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 50, 64, 70 z katalogu dla podobszaru Kazimierz-Stradom	
	Cel przedsięwzięcia	
	Poprawa dostępności mieszkańców podobszaru do infrastruktury szkolnej.	
	Opis przedsięwzięcia	
	W ramach przedsięwzięcia planowany jest remont podwórka wraz z elewacją podwórzową z uwzględnieniem potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.	

<table>
<tr><td></td><td colspan="8">Zły stan techniczny elewacji podwórzowych wymaga pilnej interwencji. Dla zapewnienia bezpieczeństwa i umożliwienia korzystania z podwórzowej części budynku planuje się również remont zagospodarowania terenu niwelujący bariery architektoniczne na drogach komunikacyjnych i chodnikach.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="8">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna
K3.2. Zwiększenie dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="8">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td colspan="4">Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td colspan="3">Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach</td><td>1</td><td colspan="4">Protokół z odbioru</td></tr>
<tr><td colspan="8">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Liczba nowych/ulepszonych produktów/usług</td><td>1</td><td colspan="4">Sprawozdanie z realizacji projektu</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="8">Realizacja dostosowania przestrzeni podwórka do osób ze szczególnymi potrzebami przewidziana jest w ramach przedsięwzięcia zgodnie ze Standardami Dostępności Gminy Miejskiej Kraków wprowadzonymi Zarządzeniem nr 1163/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 28 kwietnia 2023 r.</td></tr>
<tr><td>Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)</td><td colspan="8">2024-2027</td></tr>
<tr><td>Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania</td><td>2024</td><td>2025</td><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td><td>2030</td><td>Łącznie</td></tr>
<tr><td>Ogólny koszt, w tym:</td><td>700 000,00</td><td>1 000 000,00</td><td>1 600 000,00</td><td>1 700 000,00</td><td></td><td></td><td></td><td>5 000 000,00</td></tr>
<tr><td>Środki prywatne</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Fundusze europejskie</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Budżet gminy</td><td>700 000,00</td><td>1 000 000,00</td><td>1 600 000,00</td><td>1 700 000,00</td><td></td><td></td><td></td><td>5 000 000,00</td></tr>
<tr><td>Inne. Jakie?</td><td colspan="8"></td></tr>
</table>

<table>
<tr><th colspan="3">Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P31</th></tr>
<tr><td>Nazwa przedsięwzięcia</td><td colspan="2">Przebudowa trybuny w nowoczesny obiekt sportowy w celu zwiększenia dostępności do zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizacji</td></tr>
<tr><td>Realizator</td><td colspan="2">Międzyszkolny Ośrodek Sportowy – Kraków „Wschód”</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td colspan="2">Adres: os. Szkolne 39</td></tr>
<tr><td>Podobszar rewitalizacji</td><td>„stara” Nowa Huta</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Dane na temat przedsięwzięcia</td><td colspan="2">Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie</td></tr>
<tr><td colspan="2">Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 78, 93, 94, 100 z katalogu dla podobszaru „stara” Nowa Huta</td></tr>
<tr><td colspan="2">Cel przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="2">Zwiększenie dostępu do zajęć sportowych głównie dla dzieci i młodzieży podobszaru rewitalizacji.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="2">Przebudowa trybuny przy stadionie piłkarskim w nowoczesny budynek z salami gimnastycznymi i zapleczem sanitarnym. Obiekt w pełni dostosowany dla osób z niepełnosprawnościami. W podtrybunie duża sala gimnastyczna z możliwością dzielenia ruchomymi ściankami. Przebudowa umożliwiłaby zwiększenie dostępu do zajęć sportowych w okresie zimowym i w przypadku niepogody. Dach ekologiczny z wykorzystaniem różnej roślinności. Na dachu obiektu zewnętrzna, nowoczesna siłownia z urządzeniami przystosowanymi dla osób z niepełnosprawnością. Wokół urządzeń pergole z panelami fotowoltaicznymi. Budynek energooszczędny również ze zbiornikiem na deszczówkę do podlewania roślinności całego ośrodka oraz murawy boiska. Nowa trybuna będzie przede mieszkańcom służyć podobszaru rewitalizacji jako nowoczesne miejsce sportu i rekreacji, ale także strefa relaksu i spotkań z malowniczym widokiem na Zalew Nowohucki. Dostępna dla wszystkich bez względu na wiek czy stopień niepełnosprawności. Może posłużyć zarówno rodzicom z dziećmi jako miejsce do aktywności ruchowej, sportowcom chcącym doskonalić swoją formę, jak i seniorom umożliwiając im aktywny wypoczynek na świeżym powietrzu.
W Międzyszkolnym Ośrodku Sportowym Kraków Wschód od kilku lat bardzo dużym zainteresowaniem cieszą się półkolonie sportowe dla dzieci. Niestety ze względu na brak wystarczająco dużej, zadaszonej infrastruktury półkolonie odbywają się tylko w okresie letnim dla ograniczonej liczby uczestników. Dzięki dostępnym salom pod trybunami możliwe byłoby organizowanie półkolonii dla dzieci z podobszaru rewitalizacji również w ferie zimowe, a w okresie letnim zwiększenie ilości uczestników. Sale byłyby również wykorzystywane do prowadzenia zajęć sportowych oferowanych przez nasz ośrodek dla lokalnej społeczności.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="2">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna
K3.2. Zwiększenie dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td rowspan="4">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="8">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td colspan="4">Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td colspan="3">Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami</td><td>1</td><td colspan="4">Protokół odbioru</td></tr>
<tr><td colspan="8">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług</td><td>1</td><td colspan="4">Sprawozdanie z realizacji projektu</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="8">Budynek dostosowany dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: podjazdy, winda. Nowoczesna siłownia zewnętrzna z urządzeniami dostosowanymi dla osób z niepełnosprawnościami. Toalety dla osób z niepełnosprawnościami.</td></tr>
<tr><td>Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)</td><td colspan="8">2025-2026</td></tr>
<tr><td>Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania</td><td>2024</td><td>2025</td><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td><td>2030</td><td>Łącznie</td></tr>
<tr><td>Ogólny koszt, w tym:</td><td></td><td>200 000,00</td><td>20 000 000,00</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>20 200 000,00</td></tr>
<tr><td>Środki prywatne</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Fundusze europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027</td><td></td><td>200 000,00</td><td>10 000 000,00</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>10 200 000,00</td></tr>
<tr><td>Budżet gminy</td><td></td><td>0,00</td><td>500 000,00</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>500 000,00</td></tr>
<tr><td>Inne. Jakie?
Ministerstwo Sportu i Turystyki – Sportowa Polska 2024</td><td></td><td>0,00</td><td>9 500 000,00</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>9 500 000,00</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th colspan="4">Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P32</th></tr>
<tr><td>Nazwa przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Przebudowa boisk i terenów sportowo-rekreacyjnych przy Szkole Podstawowej nr 22 ul. Chmielowskiego 1</td></tr>
<tr><td>Realizator</td><td colspan="3">Gmina Miejska Kraków
Zarząd Infrastruktury Sportowej</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Adres: ul. Chmielowskiego 1</td></tr>
<tr><td colspan="2">Podobszar rewitalizacji</td><td>Kazimierz-Stradom</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Dane na temat przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie</td></tr>
<tr><td colspan="3">Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 64, 50 z katalogu dla podobszaru Kazimierz-Stradom</td></tr>
<tr><td colspan="3">Cel przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">Celem przedsięwzięcia jest poprawa jakości infrastruktury społecznej przez modernizację boisk i terenów sportowo-rekreacyjnych.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">W ramach projektu zostaną zmodernizowane: boisko ze sztuczną trawą, boisko o nawierzchni poliuretanowej, plac zabaw dla dzieci starszych (poliuretan), plac zabaw dla dzieci młodszych (poliuretan), bieżnia i rozbieg do skoku w dal (poliuretan), zeskocznia do skoku w dal (piasek kwarcowy), chodniki (kostka brukowa) i plac gospodarczy (geokrata). Zostaną przebudowane murki oporowe przy szachtach okien przyziemia/piwniczych wraz z nawierzchnią szachtów. Od strony południowej powstanie też podjazd (geokrata), trybuna przy boisku o nawierzchni poliuretanowej i siedzisko przy placu zabaw.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="3">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna
K3.3. Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzennej obszaru rewitalizacji w celu zwiększenia integracji lokalnej społeczności</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne</td><td>1</td><td>Protokół odbioru</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td>Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług</td><td>1</td><td>Sprawozdanie z realizacji projektu</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu</td><td colspan="3">Zgodnie z Zarządzeniem Prezydenta Miasta Krakowa nr 1163/2023 z dnia 28 kwietnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia „Standardów Dostępności dla Gminy Miejskiej Kraków”.</td></tr>
</table>

dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami								
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:		2 800 000,00						2 800 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		2 800 000,00						2 800 000,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P33		
Nazwa przedsięwzięcia	Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni przy ul. Stradomskiej 10 (wewnętrznego podwórka/betonowego małego boiska oraz obrzeży zieleni) przez modernizację i stworzenie wielofunkcyjnej przestrzeni dla sportu, aktywnej rekreacji oraz dostępnych usług społecznych dla społeczności lokalnej, w tym szczególnie dzieci i seniorów na podobszarze Kazimierz-Stradom	
Realizator	Stowarzyszenie Szkolny Klub Sportu i Turystyki „Glosator”	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: ul. Stradomska 10	
	Podobszar rewitalizacji	Kazimierz-Stradom
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 39, 40, 46, 64, 69, 71 z katalogu dla podobszaru Kazimierz-Stradom	
	Cel przedsięwzięcia	
	Celem projektu jest stworzenie przyjaznej, ekologicznej przestrzeni i warunków dla prowadzenia wydarzeń edukacyjno-sportowo-rekreacyjnych, a także zajęć integracyjnych, wokół których mogliby się jednoczyć mieszkańcy, w tym szczególnie dzieci, młodzież i seniorzy z podobszaru. Projekt wpisuje się w usługi społeczne z zakresu kultury fizycznej i turystyki oraz tworzenia zielonej infrastruktury – zieleni przyulicznej i przyszkolnej. Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy w sferze społecznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, które zostały scharakteryzowane w ramach diagnozy podobszaru rewitalizacji Kazimierz-Stradom.	

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">W ramach prac nastąpi poprawa istniejącej infrastruktury i wyposażenia, w tym wymiana nawierzchni boiska (stworzenie boiska modułowego, wielofunkcyjnego), wymiana ogrodzenia, uporządkowanie zieleni (stworzenie zielonej strefy relaksu, np. siłowni plenerowej, sensorycznej, ekologicznej), niwelacja terenu, aby stworzyć warunki bez barier, instalacja monitoringu i oświetlenia, odwodnienie z uwzględnieniem ochrony zasobów wody (zwiększenie retencji). Zrewaloryzowana przestrzeń będzie w pełni dostępna dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami. Stworzy się przestrzeń usług społecznych w obszarze sportu i rekreacji.
Małe wielofunkcyjne boiska modułowe efektywnie funkcjonujące przy placówkach oświatowych i sensoryczne parki kieszonkowe są doskonałymi miejscami do uprawiania aktywności fizycznej, gier zespołowych, prowadzenia zajęć edukacyjnych i organizowania wydarzeń integrujących wspólnoty lokalne. Zagospodarowanie otaczającego boisko pasa zieleni pozwoli na utworzenie stref ekologicznych, a instalacja niezbędnych urządzeń technicznych (niwelacja terenu, odpowiednia nawierzchnia, oświetlenie, monitoring) umożliwią utworzenie stref relaksu, dostępnych także dla osób ze specjalnymi potrzebami w różnym wieku.
Realizacja przedsięwzięcia pozytywnie wpłynie na lokalną społeczność i przyczyni się do ograniczenia problemów, w szczególności dotyczących zaniku więzi sąsiedzkich wpływających na poczucie osamotnienia, zwłaszcza seniorów, braku integracji wspólnot lokalnych i wydarzeń, wokół których mogliby się jednoczyć mieszkańcy podobszaru. Dzięki realizacji niniejszego projektu zyskają oni przyjazną, zieloną i bezpieczną przestrzeń sportowo-rekreacyjną, która w społecznym aspekcie projektu wzmocni więzi sąsiedzkie. Projekt zakłada modernizację betonowego boiska i stworzenie miejsca do uprawiania aktywności fizycznej, budowania więzi sąsiedzkich, międzypokoleniowych podczas różnych gier zespołowych, prowadzenia zajęć edukacyjnych i organizowania wydarzeń integrujących wspólnoty lokalne podobszaru.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="3">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna
K3.3. Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzennej obszaru rewitalizacji w celu zwiększenia integracji lokalnej społeczności</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu</td><td>0,1 ha</td><td>Protokoły odbioru, dokumentacja powykonawcza</td></tr>
<tr><td></td><td>Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami</td><td>1</td><td>Protokoły odbioru, dokumentacja powykonawcza</td></tr>
</table>

	Wskaźnik rezultatu							
	Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury		2000		Listy ankiety, sprawozdania z realizacji projektu			
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Zapewniona będzie dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami określ. w art. 6 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia na każdym etapie osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia na żadnym etapie jego realizacji. Projekt zapewnia zapewniała równy i bez barier dostęp do infrastruktury i usług dla osób z mniejszymi szansami. Osobom ze szczególnymi potrzebami zostanie też zapewniony dostęp alternatywny, o którym mowa w art. 7 cyt. Ustawy tj. wsparcie innej osoby przy poruszaniu się po budynku, wejściu a piętro, przetłumaczeniu dokumentów, pomocy w komunikacji. Dodatkowo biuro będzie przeniesione na parter, gdzie dostęp jest bezpośrednio z ulicy, są szerokie drzwi, nie ma schodów i progów.							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025-2027							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łączni e
Ogólny koszt, w tym:		450 0 00,00	350 0 00,00	300 0 00,00				1 100 000,0 0
Środki prywatne		45 00 0,00	35 00 0,00	30 00 0,00				11000 0,00
Fundusze europejskie np.: Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) Krajowy Program Zwiększania Odporności (KPO) Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego		225 0 00,	175 0 00,00	150 0 00,00				55000 0,00

Plus oraz budżetu krajowego Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Europejski Fundusz Społeczny+ Fundusz Spójności Sportowa Polska – Program rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej Program rozwoju małej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej o charakterze wielopokoleniowym								
Budżet gminy								
Inne. Jakie? Programy BGK, WFOŚiGW, Fundusz dostępności		180 000,00	140 000,00	120 000,00				440 000,00

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P34
W efekcie konsultacji społecznych przedsięwzięcie P34 połączono z przedsięwzięciem P7

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P35		
Nazwa przedsięwzięcia	Zakup zestawu koszy ulicznych polimerobetonowych wraz z nakładką zabezpieczającą do selektywnego zbierania odpadów	
Realizator	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Spółka z o.o.	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: podobszar rewitalizacji	
	Podobszar rewitalizacji	Kazimierz-Stradom
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 60, 64, 75 z katalogu dla podobszaru Kazimierz-Stradom	
	Cel przedsięwzięcia	
	Ograniczenie negatywnych skutków nadmiernego ruchu turystycznego przez podjęcie działań na rzecz porządkowania przestrzeni publicznych i czystości dzięki zwiększeniu liczby koszy na odpady selektywne. Kosze selektywne przyczynią się też do kształtowania właściwych postaw proekologicznych mieszkańców podobszaru i podniesienia ich kapitału społecznego.	
	Opis przedsięwzięcia	
	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Spółka z o.o. w ramach projektu planuje zakup koszy polimerobetonowych wraz z zabezpieczającymi	

<table>
<tr><td></td><td colspan="8">nakładkami wrzutowymi. Zwiększenie liczby koszy w pasach drogowych przyczyni się do zwiększenia czystości przestrzeni publicznej. Każda z nakładek zawierać będzie informację w postaci naklejek edukacyjnych informujących o rodzaju odpadów, jaki można i nie można umieścić w poszczególnym koszu. Nakładki będą w różnych kolorach wskazujących na rodzaj śmieci: niebieski – papier, zielony – szkło, żółty – tworzywa sztuczne i metal, czarny – odpady zmieszane. Kolorystyka kopuł będzie zgodna z przepisami zawartymi w uchwale nr LXXXIII/235922 Rady Miasta Krakowa z dnia 27 kwietnia 2022 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miejskiej Kraków. Zabezpieczająca nakładka wrzutowa ma na celu uniemożliwianie wrzucania do koszy odpadów z gospodarstw domowych, na które kosze to nie są przeznaczone.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="8">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna
K3.3. Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzennej obszaru rewitalizacji w celu zwiększenia integracji lokalnej społeczności</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="8">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td colspan="4">Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td colspan="3">Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych kształtujących świadomość ekologiczną</td><td>1</td><td colspan="4">Protokół z realizacji prac</td></tr>
<tr><td colspan="8">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Liczba przedsięwzięć proekologicznych</td><td>22</td><td colspan="4">Dokumentacja powykonawcza zawierająca protokół z realizacji prac wraz ze zdjęciami</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="8">Zakupione kosze będą ustawiane w ciągach ulic w sposób niepowodujący utrudnień, będą więc dostępne dla wszystkich osób korzystających z tej przestrzeni publicznej, w tym osób ze szczególnymi potrzebami.</td></tr>
<tr><td>Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)</td><td colspan="8">2025-2026</td></tr>
<tr><td>Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania</td><td>2024</td><td>2025</td><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td><td>2030</td><td>Łączni e</td></tr>
<tr><td>Ogólny koszt, w tym:</td><td></td><td>108 2 40,00</td><td>108 2 40,00</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>216 4 80,00</td></tr>
<tr><td>Środki prywatne</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Fundusze europejskie								
Budżet gminy		108 2 40,00	108 2 40,00					216 4 80,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P36			
Nazwa przedsięwzięcia	Poprawa stanu zagospodarowania Placu Wolnica		
Realizator	Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: pl. Wolnica przy ul. Krakowskiej, dz. nr 105/1 obr. 15 Śródmieście		
	Podobszar rewitalizacji	Kazimierz-Stradom	
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**		
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 39, 40, 63, 64 z katalogu dla podobszaru Kazimierz-Stradom		
	Cel przedsięwzięcia		
	Realizacja projektu zapewni częściowe zaspokojenie niedostatku prawidłowo zaprojektowanej przestrzeni publicznej z dużym udziałem zieleni w ściśle zabudowanej, zabytkowej dzielnicy Krakowa. Potencjał placu zostanie wykorzystany, a przestrzeń ta stanie się wizytówką podobszaru. Zostanie zwiększona powierzchnia biologicznie czynna, wprowadzone zostaną rozwiązania proekologiczne. Zmniejszy się ruch samochodowego na rzecz zielonych enklaw dla wypoczynku i integracji mieszkańców. Odbrukowanie części placu, wymodelowanie przestrzeni publicznej dla użytkowania przez okolicznych mieszkańców, a także całego Krakowa, przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców podobszaru i uatrakcyjnienia tego fragmentu miasta.		
	Opis przedsięwzięcia		
	Zadanie polega na wprowadzeniu dodatkowej zieleni i montażu obiektów małej architektury na pl. Wolnica wraz z bezpośrednim otoczeniem w obrębie terenu zlokalizowanego w dzielnicy I – Stare Miasto. Zagospodarowanie terenu ma na celu polepszenie jakości życia, jak i estetyki miejsca, zwiększenie powierzchni czynnej biologicznie w ramach „Planu adaptacji Miasta Krakowa do zmian klimatu do roku 2030", a tym samym stworzenie miejsca spotkań lokalnej społeczności. Zaproponowana roślinność jest dostosowana do warunków miejskich, nasłonecznienia, a jej walory estetyczne i docelowe rozmiary zostały dobrane tak, aby nie stwarzały zagrożenia dla uczestników ruchu. Projekt przewiduje, że zastosowana roślinność będzie ozdobą i elementem poprawiającym klimat bez ograniczania widoczności komunikacyjnej i utrudnień w utrzymaniu placu.		
Spójność z celami programu	Przedsięwzięcie realizuje cel nr **3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna** K3.3. Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzennej obszaru rewitalizacji w celu zwiększenia integracji lokalnej społeczności		
Prognozowane produkty i rezultaty	**Wskaźnik produktu**		
	Wskaźnik	Wartość	Sposób pomiaru

wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu	0,1 ha	Protokoły odbioru, sprawozdania z realizacji projektu, dokumentacja powykonawcza
	Wskaźnik rezultatu		
	Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	9870	Liczba mieszkańców podobszaru rewitalizacji, diagnoza GPRMK[66]

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt odpowiada na potrzeby osób z niepełnosprawnościami dzięki dostosowaniu rozwiązań komunikacyjnych do ich szczególnych potrzeb. Projekt będzie realizowany zgodnie z Zarządzeniem nr 1163/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 28 kwietnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia „Standardów Dostępności dla Gminy Miejskiej Kraków".							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025-2026							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łączni e
Ogólny koszt, w tym:		50 00 0,00	500 0 00,00					550 0 00,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		50 00 0,00	500 0 00,00					550 0 00,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P37		
Nazwa przedsięwzięcia	Poprawa stanu zagospodarowania smoczego skweru przy ul. Wietora/ul. Skawińskiej	
Realizator	Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: plac zabaw przy skrzyżowaniu ul. Skawińskiej oraz ul. Hieronima Wietora – bulwar Inflancki, działki 43/2 ,34,35, 37, 38 obr. S-216	
	Podobszar rewitalizacji	Kazimierz-Stradom

[66] Według Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie [https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/336380/karta]

<table>
<tr><td rowspan="4">Dane na temat przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie</td></tr>
<tr><td colspan="3">Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 39, 40, 64 z katalogu dla podobszaru Kazimierz-Stradom</td></tr>
<tr><td colspan="3">Cel przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">Celem realizacji zadania jest poprawa stanu zagospodarowania istniejącego placu zabaw i dostosowanie go do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, dzięki czemu będą oni mogli aktywnie spędzać czas na świeżym powietrzu. Plac zabaw będzie pełnił ważną funkcję społeczną, dzięki której mieszkańcy podobszaru będą mogli się integrować w przyjaznej przestrzeni. Inkluzywny charakter miejsca przeciwdziała wykluczaniu mieszkańców narażonych na marginalizację społeczną. Celem projektu jest popularyzacja idei inkluzywności i korzyści społecznych/obywatelskich/psychologicznych płynących ze stworzenia przestrzeni, która będzie pełniła rolę miejsca do zabawy, rekreacji i wypoczynku. Plac zabaw będzie dostępny dla wszystkich osób, w tym dzieci i osób dorosłych ze specyficznymi potrzebami. Tego typu przestrzeń pomoże rozwijać i wspierać kluczowe potrzeby i umiejętności poznawcze, emocjonalne i społeczne użytkowników, którzy będą wypoczywać i spędzać czas razem w jednym miejscu.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie został partnerem Instytutu Spraw Publicznych Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytet Jagielloński, w ramach konkurs „Campus Living Lab. Useful Research HUB” w programie strategicznym Inicjatywa Doskonałości Uczelnia Badawcza w Uniwersytecie Jagiellońskim. Podczas wstępnych do założeń projektu konkursowego wskazano, że plac zabaw znajdujący się przy skrzyżowaniu ul. Skawińskiej i ul. Hieronima Wietora jest przestrzenią idealnie wpisującą się w założenia projektu konkursowego. Projekt konkursowy zakłada wypracowanie szeregu rezultatów, m.in przygotowania projektu publicznej przestrzeni inkluzywnej – zmodernizowanego placu zabaw, który będzie mógł zostać zrealizowany w przestrzeni publicznej, zastępując przestarzały plac zabaw.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="3">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna
K3.3. Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzennej obszaru rewitalizacji w celu zwiększenia integracji lokalnej społeczności</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu</td><td>0,5 ha</td><td>Protokoły odbioru, sprawozdania z realizacji projektu, dokumentacja powykonawcza</td></tr>
</table>

	Wskaźnik rezultatu		
	Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	9870	Liczba mieszkańców podobszaru rewitalizacji, diagnoza GPRMK[67]
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Zgodnie z Zarządzeniem nr 1163/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 28 kwietnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia „Standardów Dostępności dla Gminy Miejskiej Kraków" wszystkie projekty muszą uzyskać pozytywną opinie Zespołu Doradczo-Konsultacyjnego ds. Dostępności Architektonicznej Przestrzeni Publicznej i Obiektów Budowlanych dla Osób Ze Szczególnymi Potrzebami w zakresie zastosowania rozwiązań zapewniających dostępność architektoniczną dla osób ze szczególnymi potrzebami. W związku z tym dokumentacja projektowa zostanie opracowana z zachowaniem obowiązujących standardów. Dodatkowo założenia projektu konkursowego zakładają popularyzację idei inkluzywności.		
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025-2028		

Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:		50 000,00	50 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00			4 100 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		50 000,00	50 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00			4 100 000,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P38		
Nazwa przedsięwzięcia	Przywrócenie zieleni i utworzenie miejsca odpoczynku na dziedzińcu Muzeum Inżynierii i Techniki zlokalizowanym w sercu zabytkowej dzielnicy Kazimierz	
Realizator	Muzeum Inżynierii i Techniki w Krakowie	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: ul. św. Wawrzyńca 15	
	Podobszar rewitalizacji	Kazimierz-Stradom
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada problemy nr: 64, 39 z katalogu dla podobszaru Kazimierz-Stradom	

[67] Według Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie [https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/336380/karta]

<table>
<tr><td rowspan="3"></td><td colspan="3">Cel przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">Celem projektu jest przywrócenie zieleni i utworzenie ogólnie dostępnego miejsca odpoczynku w przestrzeni dziedzińca Muzeum Inżynierii i Techniki.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="4">Muzeum Inżynierii i Techniki rozciąga się między ulicami św. Wawrzyńca i Gazową. Kompleks, wpisany jest do rejestru zabytków, charakteryzuje się niezwykłą urodą i walorami historycznymi, i mimo tego, że położony jest w centrum ruchliwej, głośnej, turystycznej dzielnicy, zachował kameralność i intymność. Dziedziniec niegdyś pełnił funkcje komunikacyjne, był placem manewrowym, miejscem postoju i składowania materiałów. Dziedziniec jest wyłożony czarnym, ciętym kamieniem. Nie ma na nim drzew, a jedynie dwie niskie rabaty i mały trawnik otoczony podwyższonym krawężnikiem. Dziedziniec ma ekspozycję południową, co oznacza, że od rana do późnych godzin popołudniowych wystawiony jest na promienie słoneczne. Latem temperatura kamienia osiąga 60 stopni. To powoduje powstawanie wyspy ciepła. Dodatkowym problemem jest niewielka liczba ławek (bez oparć i podłokietników).
Celem projektu jest zagospodarowanie dziedzińca tak, aby zrównoważyć jego funkcje, tworząc przestrzeń służącą wypoczynkowi. Wprowadzenie drzew, dodatkowych rabat i donic, a także osłon przeciwsłonecznych, ławek i bardziej mobilnych krzeseł pozwoli na zmianę wizerunku dziedzińca i jego funkcji. Dodanie modeli edukacyjnych czy huśtawek spowodowałoby, że mieszkańcy podobszaru i goście znaleźliby miejsce wytchnienia, którego tak bardzo w tej dzielnicy brakuje.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="3">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna
K3.3. Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzennej obszaru rewitalizacji w celu zwiększenia integracji lokalnej społeczności</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Liczba instytucji kultury objętych wsparciem</td><td>1</td><td>Sprawozdanie z realizacji projektu</td></tr>
<tr><td>Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu (ha)</td><td>0,01 ha</td><td>Protokół odbioru, dokumentacja powykonawcza</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td></td><td>Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury</td><td>9870 os.</td><td>Sprawozdanie z realizacji projektu, diagnoza GPRMK[68]</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których</td><td colspan="3">Planowana przestrzeń odpoczynku i relaksu z założenia będzie miejscem ogólnie dostępnym, pozbawionym barier architektonicznych w postaci progów czy schodów. Teren dziedzińca jest na tym samym poziomie, co otaczające go trakty piesze.</td></tr>
</table>

[68] Według Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie [https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/336380/karta]

mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Ważnym elementem będzie zastosowanie zasad przejrzystości, bezpieczeństwa i funkcjonalności przy wyznaczaniu ciągu ruchu pieszych i miejsc odpoczynku. Wszystkie znaki informacyjne, ławki, osłony przeciwsłoneczne, kosze na śmieci umieszczone zostaną z boku trasy. Miejsca odpoczynku (ławki) będą właściwie dobrane dla osób z różnymi potrzebami. Część siedzisk zostanie wyposażona w podłokietniki ułatwiające siadanie i wstawanie, część będzie posiadała oparcia, kilka ławek nie będzie posiadało oparć z jednej strony, co da możliwość przesiadania się osobom poruszającym się na wózkach. Dodatkowo w sąsiedztwie ławek zostanie zachowana wolna przestrzeń około 90 cm, aby mógł obok stanąć swobodnie wózek. Modele edukacyjne, które planowane do zamieszczenia w tej przestrzeni będą sprawdzone pod względem dostępności, tak by umożliwiały bezpieczną zabawę i wykonywanie prostych doświadczeń.							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:		400 000,00						400 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		400 000,00						400 000,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P39		
Nazwa przedsięwzięcia	Remont konserwatorski zabytkowej fasady kościoła pw. św. Teresy od Jezusa i św. Jana od Krzyża Klasztoru Sióstr Karmelitanek Bosych na ul. Kopernika 44 w Krakowie w celu poprawy jego stanu techniczno-estetycznego	
Realizator	Klasztor Sióstr Karmelitanek Bosych w Krakowie	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: ul. Kopernika 44	
	Podobszar rewitalizacji	Grzegórzki-Wesoła
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada na problem nr: 27 z katalogu dla podobszaru Grzegórzki-Wesoła	
	Cel przedsięwzięcia	
	Zaplanowane w ramach przedsięwzięcia prace doprowadzą do poprawy aktualnie złego stanu techniczno- estetycznego zabytku, a w konsekwencji do zachowania dziedzictwa kulturowego i poprawy estetyki przestrzeni publicznych.	

<table>
<tr><td></td><td colspan="8">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="8">Nieruchomość jest wpisana do rejestru zabytków (nr wpisu A-25/10.IV.1931). Obecny stan zachowania elewacji kościoła wymaga interwencji konserwatorskiej. Warstwy tynków i zapraw sztukatorskich odspajają się od podłoża, tynki posiadają pęcherze, przypowierzchniowe pęknięcia, ubytki i zabrudzenia. Wykonane w poprzednich latach uzupełnienia ubytków wapienia jurajskiego odpadają, kamień popękał i jest silnie zabrudzony. Duży i skomplikowany technologicznie zakres zniszczeń widoczny jest w obrębie wapienia dębnickiego (portal, tablica kartuszowa, wazony, kropielnica). Wtórne uzupełnienia odspajają się z gniazd, pękają i odpadają, powierzchnia pokryła się zabieleniami, jest zmatowiona i nieestetyczna. Postępujące zniszczenia wymagają napraw, aby nie utracić bezpowrotnie oryginalnej substancji zabytkowej. Projekt renowacji fasady obejmuje: oczyszczenie, uzupełnienie ubytków, wymianę wtórnych uzupełnień, rekonstrukcję kolorystyki.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="8">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna
K3.4. Kompleksowa odnowa dziedzictwa kulturowego obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="8">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td colspan="4">Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td colspan="3">Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem</td><td>1</td><td colspan="4">Protokoły odbioru</td></tr>
<tr><td colspan="8">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem</td><td>20 000 os./rok</td><td colspan="4">Sprawozdanie z realizacji projektu</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="8">Wnioskodawca planuje przygotowanie strony internetowej, na której będzie informował o skutkach, produktach i rezultatach przedsięwzięcia rewitalizacyjnego. Strona będzie zapewniała dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami (w szczególności poprzez wprowadzenie strony kontrastowej, większej czcionki). Dostęp do tych treści nie będzie nikogo wykluczał.</td></tr>
<tr><td>Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)</td><td colspan="8">2025-2028</td></tr>
<tr><td>Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania</td><td>2024</td><td>2025</td><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td><td>2030</td><td>Łączne</td></tr>
<tr><td>Ogólny koszt, w tym:</td><td></td><td>328 750,00</td><td>328 750,00</td><td>328 750,00</td><td>328 750,00</td><td></td><td></td><td>1 315 000,00</td></tr>
</table>

Środki prywatne		49 31 2,50	49 31 2,50	49 31 2,50	49 31 2,50			197 2 50, 00
Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027		279 4 37,50	279 4 37,50	279 4 37,50	279 4 37,50			1 117 750,0 0
Budżet gminy								
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P40		
Nazwa przedsięwzięcia	Remont konserwatorski publicznie dostępnego zabytkowego dziedzińca okalającego Klasztor Sióstr Karmelitanek Bosych i kościół pw. św. Teresy od Jezusa i św. Jana od Krzyża w celu poprawy jego stanu techniczno-estetycznego oraz ułatwienia dostępu osobom z niepełnosprawnościami ruchowymi	
Realizator	Klasztor Sióstr Karmelitanek Bosych w Krakowie	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: ul. Kopernika 44	
	Podobszar rewitalizacji	Grzegórzki-Wesoła
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 17, 21, 27, 36 z katalogu dla podobszaru Grzegórzki-Wesoła	
	Cel przedsięwzięcia	
	Zaplanowane w ramach przedsięwzięcia prace doprowadzą do poprawy złego stanu techniczno-estetycznego zabytku, a w konsekwencji do zachowania dziedzictwa kulturowego, poprawy estetyki przestrzeni publicznych i zwiększenia retencji wód opadowych.	
	Opis przedsięwzięcia	
	Nieruchomość jest wpisana do rejestru zabytków (nr wpisu A-25/10.IV.1931/). Dziedziniec dostępny publicznie, okalający klasztor i kościół karmelitanek od strony południowej i zachodniej obecnie znajduje się w bardzo złym stanie technicznym (nierówności, ubytki, niestabilność elementów nawierzchni, wystające krawędzie ponad dopuszczalne normy). Nawierzchnia części centralnej przed głównym wejściem do kościoła wykonana jest ze zniszczonych współczesnych płyt chodnikowych. Pozostała powierzchnia jest brukowana zniszczonym historycznym brukiem z wapnienia łamanego. Zniszczenia i wtórny układ nawierzchni centralnej partii dziedzińca w znacznym stopniu utrudniają dostęp do tej przestrzeni osobom z niepełnosprawnościami, ale też z wózkami dziecięcymi. Zachodnia część dziedzińca jest wykonana z nawierzchni betonowej, uszkodzonej i niepozwalającej na retencję wód opadowych. Problemem jest także utrudniony dostęp związany z zaopatrzeniem i dla służb ratunkowych. Planowane jest wykonanie remontu i rekonstrukcji nawierzchni historycznych bruków oraz remontu instalacji dziedzińca. Zostanie sporządzony projekt budowlany i program prac konserwatorskich. Rekonstrukcja pozwoli na pełny dostęp do tej przestrzeni dla osób	

<table>
<tr><td></td><td colspan="8">z niepełnosprawnościami ruchowymi i zlikwiduje zagrożenia dla innych użytkowników. Celem prac jest także, wykonanie nawierzchni, które pozwolą na retencję wód opadowych. Prace będą też polegać na remoncie odprowadzenia do ziemi instalacji odgromowej wraz z zabezpieczeniem w koniecznym zakresie całego zespołu. Wszystkie prace odbędą pod nadzorem archeologa.
W rezultacie prac zostaną zapewnione właściwe rozwiązania komunikacyjne dla mieszkańców podobszaru, powstanie zieleń urządzona i zwiększy się retencja wód opadowych.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="8">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna
K3.4. Kompleksowa odnowa dziedzictwa kulturowego obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="8">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td colspan="4">Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td colspan="3">Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem</td><td>1</td><td colspan="4">Protokoły odbioru</td></tr>
<tr><td colspan="8">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem</td><td>20 000 os./rok</td><td colspan="4">Sprawozdanie z realizacji projektu</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="8">Przywrócenie historycznych rozwiązań nie będzie wykluczało możliwość komunikacji osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich i z ograniczeniami (np. poruszających się o kulach). Zostaną bowiem stworzone odpowiedniej szerokości przejścia z nawierzchnią umożliwiającą przejazd wózkiem.
Wnioskodawca planuje przygotowanie strony internetowej, na której będzie informował o skutkach, produktach i rezultatach przedsięwzięcia rewitalizacyjnego. Strona będzie zapewniała dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami (w szczególności przez wprowadzenie strony kontrastowej, większej czcionki). Dostęp do tych treści nie będzie nikogo wykluczał.</td></tr>
<tr><td>Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)</td><td colspan="8">2025-2028</td></tr>
<tr><td>Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania</td><td>2024</td><td>2025</td><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td><td>2030</td><td>Łącznie</td></tr>
<tr><td>Ogólny koszt, w tym:</td><td></td><td>575 000,00</td><td>575 000,00</td><td>575 000,00</td><td>575 000,00</td><td></td><td></td><td>2 300 000,00</td></tr>
<tr><td>Środki prywatne</td><td></td><td>86 250,00</td><td>86 250,00</td><td>86 250,00</td><td>86 250,00</td><td></td><td></td><td>345 000,00</td></tr>
<tr><td>Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027</td><td></td><td>488 750,00</td><td>488 750,00</td><td>488 750,00</td><td>488 750,00</td><td></td><td></td><td>1 955 000,00</td></tr>
</table>

Budżet gminy								
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P41			
Nazwa przedsięwzięcia	Kompleksowa modernizacja i renowacja części wspólnych budynku przy ul. Stradomskiej 10 na podobszarze Kazimierz-Stradom		
Realizator	Wspólnota mieszkaniowa budynku przy ul. Stradomskiej 10		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: ul. Stradomska 10		
	Podobszar rewitalizacji	Kazimierz-Stradom	
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**		
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 68, 69, 72 z katalogu dla podobszaru Kazimierz-Stradom		
	Cel przedsięwzięcia		
	Celem projektu jest kompleksowa modernizacja i renowacja części wspólnych budynku przy ul. Stradomska 10, która pozwoli ograniczyć część wskazanych problemów podobszaru w tym zatrzymać mieszkańców. Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy w sferze społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, środowiskowej, które zostały scharakteryzowane w ramach diagnozy podobszaru rewitalizacji Kazimierz-Stradom.		
	Opis przedsięwzięcia		
	Kompleksowa modernizacja i renowacja części wspólnych budynku obejmie: modernizację infrastruktury, remont elewacji budynku wraz z ociepleniem elewacji od strony podwórza (wraz z wykonaniem powłoki antygraffiti), wymianę stolarki okiennej, drzwiowej, modernizację klatki schodowej, sieni, bramy od strony podwórka, głównej bramy wejściowej, oświetlenia, rozbudowę kotłowni, modernizację rozproszonych źródeł ciepła i mieszkalnych instalacji grzewczych w budynku, dostosowanie budynku do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami, w tym seniorów i osób z niepełnosprawnościami (m.in. budowa zewnętrznego szybu wraz z instalacją windy). Działania przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócą ład przestrzenny i ożywienie gospodarcze, odbudują więzi społeczne, w wyniku czego stworzy się silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność.		
Spójność z celami programu	Przedsięwzięcie realizuje cel nr **3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna** K3.4. Kompleksowa odnowa dziedzictwa kulturowego obszaru rewitalizacji		
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	**Wskaźnik produktu**		
	Wskaźnik	Wartość	Sposób pomiaru
	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	1	Dokumentacja projektowa, sprawozdania, protokoły, certyfikaty, dokumentacja energetyczna

	Wskaźnik rezultatu							
	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej			Wartość do oszacowania na etapie opracowania audytu energetycznego				
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt zakłada działania, które będą zapewniać osobom ze szczególnymi potrzebami dostępność architektoniczną, wolne od barier poziomych i pionowych przestrzenie komunikacyjne i inne zgodnych z ustawą. Jeżeli na jakimś etapie ze względów technicznych lub prawnych nie będzie możliwe zapewnienie dostępności osobie ze szczególnymi potrzebami w zakresie, o którym mowa w art. 6 pkt 1 i 3, będzie stworzony dostęp alternatywny (wsparcie innej osoby lub wsparcie techniczne). Zakres prac i modernizacja części wspólnych powierzchni wspólnoty zwiększy dostępność m.in. przez instalację windy zewnętrznej. Na żadnym etapie realizacji projektu osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym osoby z niepełnosprawnościami, nie będą dyskryminowane i będą miały zapewniony równy dostęp.							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025-2028							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:		110 000,00	1 500 000,00	1 000 000,00	500 000,00			4 100 000,00
Środki prywatne		55 000,00	75 000,00	50 000,00	25 000,00			205 000,00
Fundusze europejskie dla Małopolski 2021-2027 Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) Krajowy Program Zwiększania Odporności (KPO) Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Europejski Fundusz Społeczny+ Fundusz Spójności Programy Interreg (Europejskiej Współpracy Terytorialnej)		550 000,00	750 000,00	500 000,00	250 000,00			2 050 000,00

Budżet gminy								
Inne. Jakie? Programy BGK, WFOŚiGW, Fundusz dostępności		495 000,00	675 000,00	450 000,00	225 000,00			1 845 000,00

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P42			
Nazwa przedsięwzięcia	Remont elewacji i dachu budynku Samorządowego Przedszkola nr 90 przy ul. Gurgacza 1 na podobszarze rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła		
Realizator	Miejskie Centrum Obsługi Oświaty w Krakowie		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: ul. Gurgacza 1		
	Podobszar rewitalizacji	Grzegórzki-Wesoła	
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**		
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 27, 31 z katalogu dla podobszaru Grzegórzki-Wesoła		
	Cel przedsięwzięcia		
	Podniesienie stanu technicznego budynku, poprawa przestrzeni publicznej		
	Opis przedsięwzięcia		
	W ramach przedsięwzięcia planowany jest remont dachu i zniszczonej elewacji budynku wraz z płaskorzeźbą z uwzględnieniem wytycznych konserwatora zabytków. Realizacja przedsięwzięcia ma na celu przywrócenie właściwego stanu technicznego elewacji wraz z rekonstrukcją zdobień takich jak: gzymsy, płaskorzeźba. Dodatkowo planowany jest kompleksowy remont dachu wraz z docieplenieem. Zadanie będzie realizowane pod nadzorem Miejskiego Konserwatora Zabytków. Wykonanie rewitalizacji jest niezbędne dla zahamowania procesów niszczących wynikających ze stanu technicznego budynku.		
Spójność z celami programu	Przedsięwzięcie realizuje cel nr **3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna** K3.4. Kompleksowa odnowa dziedzictwa kulturowego obszaru rewitalizacji		
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	**Wskaźnik produktu**		
	Wskaźnik	Wartość	Sposób pomiaru
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	1	Dokumentacja projektowa, protokoły odbioru
	Wskaźnik rezultatu		
	Liczba nowych/ulepszonych produktów/usług	1	Sprawozdanie z realizacji projektu
Opis działań zapewniających	Przedsięwzięcie rewitalizacyjne dotyczy prac zewnętrznych. Teren przy budynku dostępny jest dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym		

dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	z niepełnosprawnościami. Istnieje możliwość wjazdu do budynku (parterowego) wózkiem inwalidzkim od strony ogrodu, drogą ewakuacyjną. Na teren przedszkola można wejść z psem asystującym i psem przewodnikiem. Przy budynku dostępne są stojaki rowerowe. Budynek od wewnątrz nie jest dostosowany do osób ze szczególnymi potrzebami. Wykonanie modernizacji budynku oświatowego polegającej na dostosowaniu go do współczesnych standardów w tym m.in. do aktualnych przepisów przeciwpożarowych, ze względu na obszerny zakres prac budowlanych nie jest możliwe do zrealizowania w okresie dwóch miesięcy wakacji bez wyprowadzenia dzieci z obiektu – co zgodnie art. 89 ustawy Prawo oświatowe Dz.U. z 2023 poz. 900, t.j. z 12 maja 2023 r. musi zostać poprzedzone stosownymi uchwałami Rady Miasta, zgodą Kuratora Oświaty oraz poinformowaniem rodziców na 6 miesięcy przed wyprowadzeniem szkoły z obiektu. Wobec powyższego prace te nie zostały ujęte w zgłoszonym projekcie.							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025-2027							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:		400 000,00	800 000,00	200 000,00				1 400 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		400 000,00	800 000,00	200 000,00				1 400 000,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P43		
Nazwa przedsięwzięcia	Modernizacja zabytkowego budynku garażu dla autobusów (tzw. budynek G) wchodzącego w skład zespołu dawnej zajezdni tramwajowej w celu utworzenia w nim czytelni wraz z miejscem spotkań w centrum Kazimierza	
Realizator	Muzeum Inżynierii i Techniki w Krakowie	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: ul. św. Wawrzyńca 15	
	Podobszar rewitalizacji	Kazimierz-Stradom
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 46, 53, 61, 62 z katalogu dla podobszaru Kazimierz-Stradom	
	Cel przedsięwzięcia	
	W wyniku wykonania remontu budynku i nadania mu nowych funkcji zostanie utworzona przestrzeń służąca mieszkańcom i osobom	

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">odwiedzającym muzeum, miejsce spotkań i wydarzeń dla lokalnej społeczności.</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">Zespół budynków Muzeum Inżynierii i Techniki to zespół dawnej zajezdni tramwajowej i autobusowej, wpisanej do rejestru zabytków pod nr A-680 (decyzja z 30 września 1985 r.). Kompleks zajezdni powstawał w latach 1882-1938 i był wielokrotnie przekształcany. Od momentu powstania muzeum realizuje proces rewaloryzacji siedziby. Większość budynków, dziedzińce i place zostały odrestaurowane, przebudowane lub rozbudowane. Budynki wystawiennicze zostały połączone za pomocą podziemnych i naziemnych łączników, co stworzyło warunki do utworzenia nowej wystawy stałej, otwartej w marcu 2023 r. Do pełnego ukończenia rewaloryzacji siedziby muzeum pozostaje zmodernizowanie budynku – hali G z 1928 r., pierwotnie pełniącej funkcję garaży autobusowych. Budynek wykorzystywany jest incydentalnie, na cele warsztatowo-edukacyjne. Modernizacja obiektu może stać się ważnym elementem procesu rewitalizacji podobszaru Kazimierz-Stradom.
Przedsięwzięcie ma polegać na remoncie, przebudowie i zmianie sposobu użytkowania hali G na salę wielofunkcyjną z usługami, co pozwoli stworzyć miejsce przyjazne i otwarte, służące lokalnej społeczności do spotkań, integracji i wypoczynku. W wyniku modernizacji budynku powstanie przestrzeń dla około 50 osób, pełniąca funkcję ogólnodostępnej czytelni, w której będą udostępnione zbiory biblioteczne, i sali spotkań, warsztatów. Z przestrzeni tej będzie można korzystać bez konieczności kupowania biletu wstępu. Wnętrze będzie można dowolnie aranżować, dopasowując go do potrzeb. Sala zostanie wyposażona w eksponaty, na zasadzie prezentacji „jednego obiektu”, w celu popularyzacji zbiorów muzeum. Rozmieszczenie wyposażenia ma nie zasłaniać wyjątkowej konstrukcji budynku, tworzyć otwartą przestrzeń. W południowo-wschodniej części sali znajdzie się kawiarnia z zapleczem. Przy elewacji wschodniej będzie wyjście na taras, będący przyjazną i bezpieczną przestrzenią do spędzania czasu.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="3">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna
K3.4. Kompleksowa odnowa dziedzictwa kulturowego obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Liczba instytucji kultury objętych wsparciem</td><td>1</td><td>Dokumentacja projektowa, protokoły odbioru</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td>Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem</td><td>1500 os./mies.</td><td>Pomiar wartości na podstawie statystyk prowadzonych przez MIT w zakresie liczby odwiedzających, w tym danych z zapisów na warsztaty, statystyk podczas</td></tr>
</table>

			otwartych wydarzeń, danych od najemcy świadczącego usługi gastronomiczne, danych od innych organizatorów wydarzeń
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Budynek G jest budynkiem parterowym, którego podłoga znajduje się na tym samym poziomie co chodnik przy ul. Gazowej. Budynek ma szerokie wejście, bez progów i schodów. Będzie wyposażony w łazienkę dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, z przywoływaczem. Budynek będzie w pełni dostępny architektonicznie zarówno od strony ul. Gazowej, jak i od strony muzeum. Dzięki temu połączeniu może stać się miejscem odpoczynku w trakcie zwiedzania obszernej wystawy stałej. Projekt modernizacji tego budynku zakłada wydzielenie w jego wnętrzu niewielkiej sali, która może stanowić dodatkową przestrzeń odizolowaną od dźwięków ogólnie dostępnej przestrzeni i stać się naturalnym miejscem wyciszenia dla osób wysoko wrażliwych. Pomieszczenie to zostanie zaaranżowane w sposób umożliwiający organizowanie spotkań dla osób z różnymi potrzebami (stoły z miejscem pod blatem odpowiednim dla osób poruszających się na wózku, odpowiednia przestrzeń manewrowa, kolorystyka dostosowana do potrzeb osób wysoko wrażliwych). Projekt części czytelnianej zakłada takie rozmieszczenie mebli, aby każdy miał do nich swobodny dostęp. Czytelnia zostanie wyposażona w folie powiększające opisy i słuchawki wygłuszające. Dodatkowo hala G będzie objęta dostępem do internetu, co pozwoli na udostępnienie opisów audiodeskrypcji obiektów, filmów i prezentacji. Atutem stanowiącym o większej dostępności budynku dla osób z problemami w poruszaniu się jest fakt, że w niedalekiej odległości znajdują się miejsca postojowe tzw. koperty. Osoby z dysfunkcjami ruchu poruszające się samochodem mogą również zaparkować na muzealnym dziedzińcu.		
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025		

Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:		2 500 000,00						2 500 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		2 500 000,00						2 500 000,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P44	
Nazwa przedsięwzięcia	Modernizacja terenu wraz z obiektami otaczającymi Hangar Czyżyny mająca na celu nadanie mu nowych funkcji i przywrócenie zdegradowanego obszaru lokalnej społeczności
Realizator	Muzeum Inżynierii i Techniki w Krakowie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: os. 2 Pułku Lotniczego 26a
	Uzasadnienie położenia poza obszarem rewitalizacji: Przedsięwzięcie zlokalizowane jest w sąsiedztwie podobszaru rewitalizacji „stara" Nowa Huta. Działania będą miały wpływ na odbudowę pozytywnego wizerunku Nowej Huty jako czynnika kształtowania tożsamości i wspólnoty lokalnej, wzrost aktywności społecznej i obywatelskiej. W ramach przedsięwzięcia planuje się stworzenie nowych przestrzeni publicznych. Poza funkcją ekspozycyjną w ramach nowego oddziału MIT będzie prowadzona działalność edukacyjna dla mieszkańców podobszaru, lekcje muzealne adresowane i profilowane do poszczególnych grup odbiorców, w tym dzieci, uczniów, młodzieży, seniorów z podobszaru. Wykwalifikowana kadra edukatorów pozwoli na nawiązanie współpracy z placówkami szkolnymi na terenie „starej Nowej Huty" i stworzenie programu aktywizującego i rozwijającego zainteresowania mieszkańców podobszaru. Zakładamy, że 20% uczestników zajęć, będą to osoby zamieszkałe na podobszarze.
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 78, 81, 82, 94 z katalogu dla podobszaru „stara" Nowa Huta
	Cel przedsięwzięcia
	Celem jest przywrócenie mieszkańcom podobszaru i całego miasta zdegradowanego obszaru poprzemysłowego o bardzo ważnych walorach historycznych. Dziś ze względu na zły stan jest on niedostępny. Dzięki projektowi powstanie nowa przestrzeń rekreacji i spędzania czasu wolnego, a także nowy oddział Muzeum Inżynierii i Techniki, z funkcją ekspozycyjną i edukacyjną. Jest to kontynuacja działań mających na celu doprowadzenie do pełnej modernizacji tej przestrzeni. Dzięki temu, że projekt został wpisany do Miejskiego Planu Rewitalizacji Krakowa, Muzeum mogło aplikować o środki z RPO WM i dzięki otrzymanemu dofinansowaniu został wyremontowany zabytkowy hangar. Z uwagi na stan terenu wokół nie może być on jednak w pełni wykorzystywany.
	Opis przedsięwzięcia
	Muzeum Inżynierii i Techniki w Krakowie jest użytkownikiem terenu, na którym zlokalizowany jest zabytkowy hangar lotniczy wraz z otoczeniem. Hangar, wpisany do rejestru zabytków pod numerem A-1065 na podstawie decyzji z dnia 30 grudnia 1997 r., jest obiektem unikalnym i wyjątkowym. Obiekt jest elementem infrastruktury dawnego Lotniska Kraków-Rakowice-Czyżyny, wzniesionym w latach 30. ubiegłego wieku. Przedsięwzięcie zakłada zagospodarowanie terenu wokół hangaru oraz przebudowę i adaptację budynku warsztatowego. W ramach zagospodarowania terenu przewidziane są: rozbiórka infrastruktury

<table>
<tr><td></td><td>technicznej, przebudowa i rozbudowa układu komunikacyjnego, budowa przyłącza kanalizacji deszczowej, przebudowa i rozbudowa niezbędnych instalacji, budowa zbiornika retencyjnego na wody opadowe. Na terenie inwestycji projektuje się wiatę na rowery i wózki, ogrodzenie, lampy uliczne i parkowe oraz małą architekturę: ławki, kosze na śmieci. Planowane jest odtworzenie zabytkowej płyty postojowej przed hangarem. Uporządkowana zostanie istniejąca zieleń i wykonane nowe nasadzenia. W tym miejscu warto przytoczyć pewne wartości liczbowe, aby unaocznić wielkość projektu. Teren ogółem, poza budynkami, który ma zostać poddany modernizacji to 19 500 m^2, a powierzchnie zielone zajmą ponad 8500 m^2.
W ramach adaptacji budynku warsztatowego zwanego Domkiem Lotnika (obecnie w awaryjnym stanie) przewidziana jest przebudowa budynku i zmiana sposobu użytkowania na biurowo-usługowy. Zakupione zostanie niezbędne wyposażenie. W budynku znajdzie się sala edukacyjno-konferencyjna. Dzięki realizacji przedsięwzięcia możliwe stanie się stworzenie i udostępnienie mieszkańcom podobszaru przestrzeni rekreacji i spędzania czasu wolnego, sprzyjającej budowaniu relacji społecznych, stworzenie nowej przestrzeni dla prowadzenia działalności kulturalnej, działań edukacyjnych przeciwdziałających marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td>Przedsięwzięcie realizuje cel nr 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna
K3.4. Kompleksowa odnowa dziedzictwa kulturowego obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td>Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td>
<table>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Liczba instytucji kultury objętych wsparciem</td><td>1</td><td>Dokumentacja projektowa, protokoły odbioru</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td>Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem</td><td>300 os./dzień</td><td>Sprawozdanie z realizacji projektu, statystyki instytucji kultury</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td>Założeniem zadania jest stworzenie przestrzeni ogólnodostępnej, bezpiecznej i przyjaznej dla osób z różnymi potrzebami.
Projekt uwzględnia zasady uniwersalnego projektowania i potrzeby osób z różnymi potrzebami. Teren i obiekty będą w pełni dostępne od strony architektonicznej i sanitarnej.
Teren będzie wypoziomowany, z zachowaniem zasad bezpieczeństwa zostaną wydzielone trakty piesze i samochodowe. Ważnym punktem udostępnienia tego terenu będzie zastosowanie zasad przejrzystości, bezpieczeństwa i funkcjonalności przy wyznaczaniu ciągu ruchu pieszych i miejsc odpoczynku. Wszystkie znaki informacyjne, ławki i przysiadki umieszczone zostaną z boku trasy. Takie rozmieszczenie nie będzie kolidowało z ruchem pieszych i umożliwi swobodny dostęp osobom mającym trudności w poruszaniu się. Odległość między miejscami odpoczynku będzie wynosiła kilkanaście metrów. Wszystkie te elementy będą wykonane w kontraście kolorystycznym i fakturowym</td></tr>
</table>

	o zaokrąglonych krawędziach. Miejsca odpoczynku (ławki) będą wyposażone w siedziska ułatwiające siadanie i wstawanie (z podłokietnikami). Część ławek będzie posiadała oparcia, co również podwyższać będzie dostępność przestrzeni. Kilka ławek nie będzie posiadało oparć z jednej strony, co da możliwość przesiadania się osobom poruszającym się na wózkach. W sąsiedztwie ławek zostanie zaprojektowana przestrzeń około 90 cm, by mógł obok stanąć swobodnie wózek. W przestrzeni pojawią się przysiadki, które wyznaczą miejsca dodatkowego odpoczynku. Stojaki na rowery i hulajnogi, których miejsca nie będą kolidowały z ruchem pieszych. Obok miejsc spoczynku pojawią się dostępne kosze na śmieci. Całościowo sposób rozmieszczenia wszystkich sprzętów i przedmiotów ustalony zostanie jednym schematem, dzięki czemu łatwiej będzie można je odnaleźć w planie przestrzennym. Na terenie pojawią się tablice w formie planów i schematów dotykowych. Wprowadzenie dodatkowych znaków i piktogramów w odpowiedniej kontrastowej kolorystyce ułatwi orientację przestrzenną wszystkim użytkownikom. Informacje na tablicach zostaną przygotowane zgodnie ze standardami Polskiego Związku Niewidomych. Zostaną wyznaczone specjalne miejsca parkingowe i oznakowane zgodnie z obowiązującymi normami. Planowane jest zaprojektowanie specjalnego rodzaju oświetlenia, które skupi się na ciągach pieszych i będzie ono stałe. Natężenie światła nie będzie się różniło i nie będą powstawały cienie. Zasadzone rośliny będą także pozytywnie wpływać na osoby ze spektrum czy osoby z dysfunkcjami wzroku, dla tych grup niektóre zapachy są pomocne i działają terapeutycznie. Do specjalnie podniesionych będzie można podjechać wózkiem.							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:		12 900 000,00						12 900 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		12 900 000,00						12 900 000,00
Inne. Jakie?								

Cel 4 Wysokiej jakości środowisko naturalne

<table>
<tr><th colspan="4">Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P45</th></tr>
<tr><td>Nazwa przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Poprawa stanu zagospodarowania Parku Planty Nowackiego</td></tr>
<tr><td>Realizator</td><td colspan="3">Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Adres: Planty im. Floriana Nowackiego, dz. nr 184, obr. P-12, jedn. ewid. Podgórze</td></tr>
<tr><td colspan="3">Uzasadnienie położenia poza obszarem rewitalizacji:
Planty im. Floriana Nowackiego sąsiadują bezpośrednio z podobszarem rewitalizacji Kazimierz-Stradom. Planowana kładka Kazimierz-Ludwinów sprawi, że park stanie się jeszcze bardziej dostępny dla mieszkańców podobszaru, którzy skarżą się na deficyt terenów zieleni i obecnie też korzystają z tego terenu.</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Dane na temat przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie</td></tr>
<tr><td colspan="3">Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 71, 73, 74, 75 z katalogu dla podobszaru Kazimierz-Stradom</td></tr>
<tr><td colspan="3">Cel przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">Celem przedsięwzięcia jest poprawa stanu zagospodarowania Plant im. Floriana Nowackiego, która przez zwiększenie walorów estetycznych i funkcjonalno-użytkowych oraz dzięki nowemu wyposażeniu sportowo-rekreacyjnym i nasadzeniom niskim i wysokim stworzy atrakcyjną przestrzeń oraz dogodne warunki dla uprawiania sportów miejskich, wypoczynku, spotkań towarzyskich i rekreacji mieszkańców podobszaru, a także do integracji i wzmacniania więzi mieszkańców również przez działania społeczne na terenie parku.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wykonane zagospodarowanie Plant im. Floriana Nowackiego z uwagi na stan techniczny małej architektury i potrzebę nadania mu nowych funkcji służących integracji społeczności lokalnej wymaga przeprowadzenia renowacji. Zakres działań obejmie nowe nasadzenia zieleni niskiej i wysokiej, a nowe funkcje parku i idące za tym wyposażenie zostaną dopasowane do aktualnych potrzeb mieszkańców. Na lata 2024-2025 planowane jest opracowanie dokumentacji projektowej, natomiast realizacja robót budowlanych na 2026 rok.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="3">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 4. Wysokiej jakości środowisko naturalne
K4.1. Poprawa warunków środowiskowych na obszarze rewitalizacji przez wzmocnienie roli błękitno-zielonej infrastruktury</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu</td><td>2,1 ha</td><td>Protokoły odbioru, sprawozdania z realizacji projektu, dokumentacja powykonawcza</td></tr>
</table>

	Wskaźnik rezultatu		
	Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	9870	Liczba mieszkańców podobszaru rewitalizacji, diagnoza GPRMK[69]
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt uwzględniać będzie zasady projektowania uniwersalnego, dzięki czemu na terenie nie wystąpią bariery architektoniczne w postaci schodów i zmian wysokości terenu. Nawierzchnie ciągów pieszych zostaną wykonane z materiałów ułatwiających poruszanie się osobom ze szczególnymi potrzebami, a także potrzeb osób z niepełnosprawnościami i młodych rodziców z dziećmi w wózkach. Projekty realizowane będą zgodnie z Zarządzeniem nr 1163/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 28 kwietnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia „Standardów Dostępności dla Gminy Miejskiej Kraków".		
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025-2027		

Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:		100 000,00	100 000,00	5 000 000,00				5 200 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		100 000,00	100 000,00	5 000 000,00				5 200 000,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P46	
Nazwa przedsięwzięcia	„Planty Nowohuckie" – rewaloryzacja przestrzeni publicznej wzdłuż zielonych alei w ciągu ul. Mieczysława Boruty-Spiechowicza, Ludźmierskiej, Stefana Żeromskiego, Andrzeja Struga i Władysława Orkana
Realizator	Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: ciąg ulic: Boruty-Spiechowicza, Ludźmierskiej, Żeromskiego, Struga, Orkana; Dz. nr: 85, 57/1, 165, 163, 43/2, 164, 206/2, 108, obr. NH-45; 92/1, 113/12, 247, 42, 125, 33/1, 253, 254, 15/3, 129 NH-47; 103, 193, 199, 197/1, 248, 70/5 NH-50; 35/34, 27/4, 224/3, 156, 35/37, 2/10, 211, 157, 35/36, 100, 21/2 NH-51

[69] Według Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie [https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/336380/karta]

	Podobszar rewitalizacji	„stara” Nowa Huta
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 78, 88, 91, 97, 101, 102, 103 z katalogu dla podobszaru „stara” Nowa Huta	
	Cel przedsięwzięcia	
	Celem przedsięwzięcia jest nadanie nowej jakości estetycznej i funkcjonalnej terenom oraz wykorzystanie ich potencjału dla stworzenia atrakcyjnej przestrzeni publicznej, stanowiącej miejsce spotkań i przyciągającej przedsiębiorców m.in. z branży usług gastronomicznych. Kompleksowa rewaloryzacja, z poszanowaniem dziedzictwa historycznego Parku Kulturowego i dziedzictwa przyrodniczego (okazały drzewostan), przy ścisłej współpracy ze służbami konserwatorskimi, pozwolą na jej wyeksponowanie, udostępnienie osobom ze szczególnymi potrzebami, większe przystosowanie do zmian klimatu (dzięki zastosowaniu błękitno-zielonej infrastruktury) i ożywienia gospodarczego, tj. wzrostu liczby lokali usługowych.	
	Opis przedsięwzięcia	
	Ciąg ulic Boruty-Spiechowicza, Ludźmierskiej, Żeromskiego, Struga i Orkana wyraźnie wyróżnia się na planie Nowej Huty i ma bardzo duży potencjał dzięki szerokim pasom zieleni, towarzyszącym skwerom, czterorzędowym alejom okazałych drzew, wygodnym ciągom pieszym, a także zlokalizowanym po drodze punktom gastronomicznym i usługowym. Przedsięwzięcie polega na kompleksowej rewaloryzacji przestrzeni w celu nadania jej jednolitego charakteru poprzez działania inwestycyjne polegające na remoncie nawierzchni, wymianie elementów małej architektury, dostosowaniu przestrzeni dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami, rewaloryzacji istniejącej roślinności i wprowadzeniu nowej, w tym uzupełnieniu drzew, wprowadzeniu kwitnących krzewów, bylin i roślin cebulowych. W ramach zadania planuje się także zastosowanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury, wspierających retencję wody i opóźniających spływ powierzchniowy. Rewaloryzacja będzie także dotyczyć skwerów wzdłuż tych ulic, które dzięki temu indywidualny charakter uzyskają m.in. skwery Krzeczka i Beliny-Czechowskiego. Projekt ma charakter zintegrowany, tj. dotyczy działań inwestycyjnych oraz działań w sferze społecznej i gospodarczej. W ramach działań „miękkich” planowana jest animacja tej przestrzeni przez organizowanie „Święta Plant Nowohuckich”, które będzie okazją do przybliżenia historii Nowej Huty jako niezwykłego założenia urbanistycznego, przybliżenia sylwetek projektantów, a także do promowania lokali usługowych zlokalizowanych w ciągu tych alei oraz w ich sąsiedztwie, w tym lokali gastronomicznych, ośrodków kultury, lokalnych rzemieślników. Projekt będzie realizowany we współpracy z Ośrodkiem Kultury im. C. K. Norwida. Zadanie wpisuje się w kierunki działań określone w Planie Ochrony Parku Kulturowego Nowa Huta.	
Spójność z celami programu	Przedsięwzięcie realizuje cel nr **4. Wysokiej jakości środowisko naturalne** K4.1. Poprawa warunków środowiskowych na obszarze rewitalizacji przez wzmocnienie roli błękitno-zielonej infrastruktury	

Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	**Wskaźnik produktu**							
	Wskaźnik		Wartość		Sposób pomiaru			
	Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu		13,5 ha		Protokół odbioru i dokumentacja powykonawcza			
	Wskaźnik rezultatu							
	Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury		41 293		Liczba mieszkańców podobszaru rewitalizacji, diagnoza GPRMK[70]			
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekty rewaloryzacji przestrzeni będą uwzględniać zasady projektowania uniwersalnego, dzięki czemu zostaną zniwelowane bariery architektoniczne, a przestrzeń stanie się bardziej dostępna dla osób ze szczególnymi potrzebami. Odsetek seniorów zamieszkujących osiedla „starej" Nowej Huty jest wysoki, stąd tym bardziej wskazane jest dostosowanie tej przestrzeni do ich potrzeb, a także potrzeb osób z niepełnosprawnościami i młodych rodziców z dziećmi w wózkach. Projekt realizowany będzie zgodnie z Zarządzeniem nr 1163/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 28 kwietnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia „Standardów Dostępności dla Gminy Miejskiej Kraków".							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025-2027							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:		150 000,00	1 250 000,00	1 250 000,00				2 650 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		150 000,00	1 250 000,00	1 250 000,00				2 650 000,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P47	
Nazwa przedsięwzięcia	Poprawa stanu zagospodarowania Bulwarów Wiślanych od stopnia wodnego Dąbie do ujścia Rudawy w ramach projektu „Wisła Łączy"
Realizator	Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie

[70] Według Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie [https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/336380/karta]

<table>
<tr><td rowspan="2">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td colspan="2">Adres: Północny bulwar Wisły na odcinku od stopnia wodnego Dąbie do ujścia Rudawy (odc. I – dz. nr 412/2, 410, 502, obr. K-14, Krowodrza; odc. II – dz. nr 412/2, obr. K-14, Krowodrza, dz. nr 81/1, 81/5, 81/3 obr. S-146, Śródmieście, dz. nr 608/2, obr. S-1, Śródmieście, dz. nr 172/4, 172/7, 179 obr. S-3, Śródmieście w Krakowie; odc. III – dz. nr 607/3, 609/4, 608/2, obr. S-1, Śródmieście, dz. nr 179, 169/1, 170/1, 170/2, 167/1, 168/1, 173/4, obr. S-3, Śródmieście, dz. nr 81/5, obr. S-146, Śródmieście, nr 112/11, 101/3, 101/2, 114/1, 105/4, 105/5, 105/3, 112/12, 112/8, 112/9,112/10, obr. S-14, Śródmieście, dz. nr 70/1, 81, 22, 26, 27, 28, obr. S-216, Śródmieście w Krakowie; odc. IV - dz. nr 172/7, 173/4, obr. S-3, Śródmieście; nr 112/9, obr. S-14, Śródmieście; dz. nr 88, 89, 94, 90, 91, 92, 93, 75, obr. S-216, Śródmieście; dz. nr 94, 110, 111, 114, 115, 116, 118, obr. S-15, Śródmieście; dz. nr 137/11, 138/11, 140/5, obr. S-12, Śródmieście; dz. nr 289/11, 289/13, 311, 270/25, 270/68, 270/62, 308/2, 270/67, 270/66, 270/65, 270/42; 270/71, 270/70, 242/10, 242/11, obr. S-17, Śródmieście w Krakowie)</td></tr>
<tr><td>Podobszar rewitalizacji</td><td>Kazimierz-Stradom
Grzegórzki-Wesoła
Uzasadnienie położenia części projektu poza obszarem rewitalizacji:
Część bulwarów zlokalizowana jest poza granicami podobszarów rewitalizacji, jednak tworzą one funkcjonalną całość, a mieszkańcy podobszarów korzystają z całego terenu - dlatego zdecydowano o niewyłączaniu z zakresu zadania odcinków wychodzących poza podobszary rewitalizacji.</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Dane na temat przedsięwzięcia</td><td colspan="2">Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie</td></tr>
<tr><td colspan="2">Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr:
- 64, 71 z katalogu dla podobszaru Kazimierz-Stradom
- 16, 21, 32, 33, 38 z katalogu dla podobszaru Grzegórzki-Wesoła</td></tr>
<tr><td colspan="2">Cel przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="2">Proponowane zamierzenie ma na celu stworzyć miejsca integracji i wypoczynku dla mieszkańców podobszarów przez stworzenie przyjaznych użytkownikom przestrzeni publicznych (w tym placów zabaw, stref ze stołami do gry w szachy). Projekt poprawi funkcjonalność przestrzeni, bezpieczeństwo użytkowników i estetykę brzegów Wisły poprzez przebudowę istniejącej nawierzchni, rozdzielenie ruchu pieszego od rowerowego, stworzenie katalogu mebli miejskich dla całego obszaru Bulwarów Wiślanych, zwiększenie liczby drzew, krzewów i bylin, stworzenie nowych miejsc wypoczynku oraz zastosowanie wysokiej jakości naturalnych materiałów podkreślających prestiż tego wyjątkowego miejsca. Dzięki zastosowaniu nowych nasadzeń i zwiększeniu liczby zieleni poprawi się jakość powietrza w dolinie Wisły. Projekt poprzez oddzielenie przestrzenne ścieżki pieszej i rowerowej wspiera alternatywne ekologiczne sposoby przemieszczania się: rowerem, pieszo, co będzie sprzyjać zmniejszeniu emisji CO_2.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="2">Projekt zakładający poprawę funkcjonalności, bezpieczeństwa użytkowników i estetyki obecnego zagospodarowania brzegów Wisły zakłada przebudowę istniejącej nawierzchni, rozdzielenie ruchu pieszego</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">od rowerowego, stworzenie spójnego katalogu mebli miejskich, zwiększenie ilości drzew, krzewów i bylin, stworzenie nowych miejsc wypoczynku oraz zastosowanie wysokiej jakości naturalnych materiałów podkreślających prestiż tego wyjątkowego miejsca. Koncept zakłada podniesienie rangi bulwarów jako „salonu miasta", a także wydobycie i ochronę kulturowo-przyrodniczych walorów doliny Wisły oraz uporządkowanie i harmonijną kompozycję terenów zieleni publicznie dostępnej. Planowane jest zachowanie sylwety Starego Miasta, ze szczególną ochroną sylwety Wzgórza Wawelskiego, sylwety klasztoru Sióstr Norbertanek wraz z zakolem Rudawy uchodzącej do Wisły oraz ważnych punktów i ciągów widokowych, zapewniających bliskie i dalekie widoki na i z obszaru objętego projektem. Całość dopełnią wysokiej jakości elementy małej architektury i nawierzchnie, spójne z otaczającą zabudową i charakterem przestrzeni. Planowana inwestycja nie wchodzi w kolizję z istniejącą zielenią wysoką. Ponadto projekt odpowiada na potrzebę umożliwienia sprawnego poruszania się rowerem dzięki budowie nowych ścieżek rowerowych. Spójna sieć połączeń rowerowych jest warunkiem niezbędnym wyboru roweru jako środka transportu. Przestrzeń będzie pełnić funkcję komunikacyjną. Oddzielenie ścieżki rowerowej od ścieżki pieszej wpłynie na podniesienie bezpieczeństwa użytkowników. Udostępnienie terenu mieszkańcom podobszarów zachęci ich do aktywnego spędzania wolnego czasu i wyboru roweru jako głównego środka transportu. Realizacja zadania wpłynie na zwiększenie wartości nieruchomości sąsiadujących z terenem objętym projektem. Projekt wspiera alternatywny, ekologiczny sposób przemieszczania się rowerem, co będzie sprzyjać zmniejszeniu emisji CO_2.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="3">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 4. Wysokiej jakości środowisko naturalne
K4.1. Poprawa warunków środowiskowych na obszarze rewitalizacji przez wzmocnienie roli błękitno-zielonej infrastruktury</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu</td><td>18,9 ha</td><td>Protokół odbioru prac</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td>Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury</td><td>16 995</td><td>Liczba mieszkańców podobszarów rewitalizacji, diagnoza GPRMK[71]</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu</td><td colspan="3">Projekt uwzględnia osoby ze szczególnymi potrzebami. Oddzielenie ścieżki rowerowej od ścieżki pieszej wpłynie na podniesienie bezpieczeństwa użytkowników. Dostępność terenu dla pieszych i rowerzystów jest tożsama z jej dostępnością dla osób poruszających się na wózkach.
Zgodnie z Zarządzeniem nr 1163/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 28 kwietnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia „Standardów Dostępności dla Gminy Miejskiej Kraków" wszystkie projekty muszą uzyskać pozytywną opinie Zespołu Doradczo-Konsultacyjnego ds. Dostępności</td></tr>
</table>

[71] Według Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie [https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/336380/karta]

dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Architektonicznej Przestrzeni Publicznej i Obiektów Budowlanych dla Osób Ze Szczególnymi Potrzebami w zakresie zastosowania rozwiązań zapewniających dostępność. W związku z tym dokumentacja projektowa zostanie przedłożona zespołowi w celu dostosowania jej do obowiązujących w mieście standardów.							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025-2027							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:		13 500 000,00	13 500 000,00	13 500 000,00				40 500 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		13 500 000,00	13 500 000,00	13 500 000,00				40 500 000,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P48	
Nazwa przedsięwzięcia	Poprawa stanu zagospodarowania Parku Grzegórzeckiego przy ul. Skrzatów
Realizator	Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: Park Grzegórzecki przy ul. Skrzatów („Budowa obiektów małej architektury w miejscu publicznym na działkach nr 173/18, 173/19, 173/20 obręb: S-17 w Krakowie")
	Uzasadnienie położenia poza obszarem rewitalizacji: Teren, którego dotyczy przedsięwzięcie, zlokalizowany jest w pobliżu podobszaru rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła. Realizacja zadania wpłynie na zwiększenie dostępu do terenów zieleni mieszkańców podobszaru, powstały park będzie miejscem sprzyjającym integracji społeczności lokalnej.
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 32, 33, 36, 37 z katalogu dla podobszaru Grzegórzki-Wesoła
	Cel przedsięwzięcia
	Zamierzenie projektowe ma na celu utworzenie Parku Grzegórzeckiego przy uwzględnieniu potrzeby mieszkańców podobszarów i innych potencjalnych użytkowników, a także uwarunkowań przyrodniczych, funkcjonalnych i historycznych. Projekt zakłada poprawę funkcjonalności, bezpieczeństwa i estetyki terenu, m.in. przez stworzenie nowych miejsc wypoczynku i zastosowanie wysokiej jakości materiałów. Celem jest także stworzenie miejsca, w którym lokalna społeczność będzie mogła się

<table>
<tr><td rowspan="3"></td><td colspan="3">spotykać i organizować różnego rodzaju wydarzenia i aktywności – na terenie parku planuje się zaadaptowanie jednego z zabytkowych budynków na ten cel.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">Projekt przewiduje zapewnienie bezpieczeństwa na terenie parku poprzez uporządkowanie obszaru, wyburzenia budynków i zmodernizowanie dwóch budynków zabytkowych: wiaty żelbetowej i dawnego budynku biurowo-sztabowego oraz nadanie im nowych funkcji integrujących społecznie.
Dominaty stanowią na nowo zagospodarowane budynki wiaty żelbetowej, dawnego budynku biurowo-sztabowego oraz zachowane relikty fortu nr 17 Luneta Grzegórzecka. Priorytetem i główną inspiracją stał się zastany drzewostan. Założono, że zagospodarowanie parku nie zmieni leśnego klimatu, a wtopi się w zieloną tkankę. Projekt zakłada wykonanie oczka wodnego w miejsce istniejącego, technicznego zbiornika. Oczko wodne będzie pełnić funkcje przyrodnicze (rozwój i bytowanie zwierząt) oraz wypoczynkowe. Dodatkowo poprawi także mikroklimat miejsca.
Projekt zakłada zachowanie wszystkich reliktów fortu nr 17 Luneta Grzegórzecka i ich podkreślenie przez iluminację. W południowej części założono posadowienie ścieżki w koronach drzew. Ścieżka umożliwi obserwację przyrody z nieco innej perspektywy. W miejsce budynku powstanie plac zabaw wtopiony w istniejący drzewostan. Urządzenia dopasowano kształtem do nieregularnego zarysu terenu. Zostanie również wydzielona część dla najmłodszych dzieci. Zastosowanie ciemnej kolorystyki sprawi, że urządzenia wtopią się w istniejący krajobraz.
W miejsce innego budynku powstanie niewielka strefa sportowa, m.in. z urządzeniami do street workoutu. Pojawią się nowe ścieżki, w tym ścieżki z elementami edukacji przyrodniczej. Całość parku zostanie oświetlona i wyposażona w meble miejskie. Kluczową częścią projektu jest wyremontowanie dwóch zabytkowych budynków i dostosowanie ich funkcji do potrzeb użytkowników parku. Wiata o żelbetowej konstrukcji stanie się wielofunkcyjnym pawilonem, w którym będą mogły odbywać się różnego rodzaju targi, wydarzenia kulturalne, koncerty. Pawilon zostanie przeszklony tak, aby pozostawić wrażenie przebywania wewnątrz lasu.
W pawilonie będzie ogólnodostępna toaleta. Budynek biurowo-sztabowy z gankiem wspartym na filarach, powstały w okresie międzywojennym, zostanie przekształcony na pawilon z funkcją gastronomiczną, znajdzie się w nim ogólnodostępna sala, w której mieszkańcy podobszaru będą mogli się spotykać i organizować wydarzenia. Projekty zagospodarowania wiaty żelbetowej i budynku biurowo-sztabowego procedowane będą według odrębnego postepowania.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="3">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 4. Wysokiej jakości środowisko naturalne
K4.1. Poprawa warunków środowiskowych na obszarze rewitalizacji przez wzmocnienie roli błękitno-zielonej infrastruktury</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu (ha)</td><td>5,15 ha</td><td>Protokoły odbioru</td></tr>
</table>

	Wskaźnik rezultatu							
	Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury		7125		Liczba mieszkańców podobszaru rewitalizacji, diagnoza GPRMK[72]			
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt odpowiada na potrzebę sprawnego poruszania się osobom ze szczególnymi potrzebami dzięki dostępności traktów pieszych w całym parku. Dodatkowo osoby z niepełnosprawnościami będą mogły korzystać z pomostu prowadzonego wokół oczka wodnego oraz ścieżki w koronach drzew. Żelbetowej wiata i dawny budynek biurowo-sztabowy będą dostępne i przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Prospołeczny sposób użytkowania tych budynków daje możliwość objęcia integracją osoby ze specjalnymi potrzebami. Zgodnie z Zarządzeniem nr 1163/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 28 kwietnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia „Standardów Dostępności dla Gminy Miejskiej Kraków" wszystkie projekty muszą uzyskać pozytywną opinie Zespołu Doradczo-Konsultacyjnego ds. Dostępności Architektonicznej Przestrzeni Publicznej i Obiektów Budowlanych dla Osób Ze Szczególnymi Potrzebami w zakresie zastosowania rozwiązań zapewniających dostępność. W związku z tym dokumentacja projektowa zostanie przedłożona zespołowi w celu dostosowania jej do obowiązujących w mieście standardów.							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025-2026							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:		5 000 000,00	10 000 000,00					15 000000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		5 000 000,00	10 000 000,00					15 000 000,00
Inne. Jakie?								

[72] Według Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie [https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/336380/karta]

<table>
<tr><th colspan="4">Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P49</th></tr>
<tr><td>Nazwa przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Poprawa stanu zagospodarowania Parku Kultury – zagospodarowanie terenu zieleni pomiędzy os. Centrum E a Bp. Padniewskiego</td></tr>
<tr><td>Realizator</td><td colspan="3">Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Adres: teren zieleni między al. Jana Pawła II i ul. Tomickiego, dz. nr 20/32, 20/48, 5/2, 5/1, obr. NH-48, jedn. ewid. Nowa Huta</td></tr>
<tr><td colspan="3">Uzasadnienie położenia poza obszarem rewitalizacji:
Teren, którego dotyczy przedsięwzięcie, znajduje się przy granicy podobszaru rewitalizacji „stara” Nowa Huta, a mieszkańcy podobszaru są stałymi użytkownikami tej przestrzeni publicznej.</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Dane na temat przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie</td></tr>
<tr><td colspan="3">Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 102,103 z katalogu dla podobszaru „stara” Nowa Huta</td></tr>
<tr><td colspan="3">Cel przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">Celem przedsięwzięcia jest rekultywacja Parku Kultury, zwiększenie jego walorów funkcjonalno-użytkowych i wizualnych przez urozmaicenie terenu urządzeniami sportowo-rekreacyjnymi oraz nowe nasadzenia zieleni niskiej i wysokiej, co stworzy dogodne warunki dla uprawiania sportów miejskich, wypoczynku, spotkań towarzyskich i rekreacji mieszkańców.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">W latach 2021-2023 została wykonana kompleksowa dokumentacja projektowa obejmująca budowę oświetlenia parkowego, elementów małej architektury, publicznej toalety oraz alejek pieszych wraz z uregulowaniem istniejących przedeptów. Rekultywacja terenu uwzględni nowe strefy funkcjonalne parku, które przyczynią się do poprawy jakości terenu i integracji mieszkańców podobszaru, zaś nowe nasadzenia zieleni, zwiększą bioróżnorodność i poprawią aspekt ekologiczny terenu.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="3">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 4. Wysokiej jakości środowisko naturalne
K4.1. Poprawa warunków środowiskowych na obszarze rewitalizacji przez wzmocnienie roli błękitno-zielonej infrastruktury</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu</td><td>6,1 ha</td><td>Protokoły odbioru, sprawozdania z realizacji projektu, dokumentacja powykonawcza</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td>Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury</td><td>41 293</td><td>Liczba mieszkańców podobszaru rewitalizacji, diagnoza GPRMK[73]</td></tr>
</table>

[73] Według Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie [https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/336380/karta]

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt będzie uwzględniać zasady projektowania uniwersalnego, dzięki czemu na terenie nie wystąpią bariery architektoniczne w postaci schodów i zmian wysokości terenu. Nawierzchnie ciągów pieszych zostaną wykonane z materiałów ułatwiających poruszanie się osobom ze szczególnymi potrzebami, a także osobom z niepełnosprawnościami i młodym rodzicom z dziećmi w wózkach. Projekty będą realizowane zgodnie z Zarządzeniem nr 1163/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 28 kwietnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia „Standardów Dostępności dla Gminy Miejskiej Kraków".							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025-2026							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:		4 000 000,00	4 500 000,00					8 500 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		4 000 000,00	4 500 000,00					8 500 000,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P50		
Nazwa przedsięwzięcia	Powiększenie Parku Żeromskiego	
Realizator	Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: ul. Sieroszewskiego, dz. nr 246/58, obr. NH-47	
	Podobszar rewitalizacji	„stara" Nowa Huta
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 102, 103, 78 z katalogu dla podobszaru „stara" Nowa Huta	
	Cel przedsięwzięcia	
	Powiększenie Parku Żeromskiego o teren Szpitala Specjalistycznego im. Stefana Żeromskiego oraz doposażenie go w nową infrastrukturę podniesie atrakcyjność tego miejsca i otworzy zaniedbany obszar dla mieszkańców podobszaru. Miejsce stanie się przyjaznym terenem do wypoczynku i rekreacji.	
	Opis przedsięwzięcia	
	Pozyskanie gminnej działki od Szpitala Specjalistycznego im. Stefana Żeromskiego na rzecz ZZM. Opracowanie dokumentacji projektowo-	

<table>
<tr><td></td><td colspan="8">kosztorysowej dla zagospodarowania przedmiotowego terenu
i przeprowadzenie prac budowlanych w celu doposażenia parku.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="8">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 4. Wysokiej jakości środowisko naturalne
K4.1. Poprawa warunków środowiskowych na obszarze rewitalizacji przez wzmocnienie roli błękitno-zielonej infrastruktury</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="8">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td colspan="4">Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td colspan="3">Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu</td><td>2 ha</td><td colspan="4">Protokoły odbioru, sprawozdania z realizacji projektu, dokumentacja powykonawcza</td></tr>
<tr><td colspan="8">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury</td><td>41 293</td><td colspan="4">Liczba mieszkańców podobszaru rewitalizacji, diagnoza GPRMK[74]</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="8">Zgodnie z Zarządzeniem nr 1163/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 28 kwietnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia „Standardów Dostępności dla Gminy Miejskiej Kraków” wszystkie projekty muszą uzyskać pozytywną opinie Zespołu Doradczo-Konsultacyjnego ds. Dostępności Architektonicznej Przestrzeni Publicznej i Obiektów Budowlanych dla Osób Ze Szczególnymi Potrzebami w zakresie zastosowania rozwiązań zapewniających dostępność architektoniczną dla osób ze szczególnymi potrzebami. W związku z tym dokumentacja projektowa zostanie przedłożona zespołowi w celu dostosowania jej do obowiązujących w mieście standardów.</td></tr>
<tr><td>Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)</td><td colspan="8">2024 – pozyskanie dodatkowego obszaru
2025 – dokumentacja projektowa
2026 -2027 – prace budowlane</td></tr>
<tr><td>Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania</td><td>2024</td><td>2025</td><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td><td>2030</td><td>Łącznie</td></tr>
<tr><td>Ogólny koszt, w tym:</td><td></td><td>100 000,00</td><td>2 000 000,00</td><td>2 000 000,00</td><td></td><td></td><td></td><td>4 100 000,00</td></tr>
<tr><td>Środki prywatne</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Fundusze europejskie</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Budżet gminy</td><td></td><td>100 000,00</td><td>2 000 000,00</td><td>2 000 000,00</td><td></td><td></td><td></td><td>4 100 000,00</td></tr>
<tr><td>Inne. Jakie?</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

[74] Według Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie [https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/336380/karta]

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P51	
Nazwa przedsięwzięcia	Ochrona zagrożonych siedlisk i gatunków w Parku Starorzecza Wisły w Nowej Hucie dotyczących Łąk Nowohuckich
Realizator	Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: dz. nr 20/32, obr. 48 Nowa Huta
	Uzasadnienie położenia poza obszarem rewitalizacji: Teren, którego dotyczy przedsięwzięcie, jest bezpośrednio zlokalizowany przy granicy podobszaru rewitalizacji „stara" Nowa Huta i z nim funkcjonalnie ściśle powiązany. Łąki Nowohuckie funkcjonują bowiem jako popularne miejsce rekreacji mieszkańców podobszaru.
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 82, 94, 102 z katalogu dla podobszaru „stara" Nowa Huta
	Cel przedsięwzięcia
	Celem przedsięwzięcia jest ochrona zagrożonych siedlisk i gatunków roślin i zwierząt na Łąkach Nowohuckich, tak aby zachować niezwykłe, w skali europejskiej, walory przyrodnicze terenu, pełniącego także rolę wyjątkowej przestrzeni publicznej, pozwalającej na obcowanie z naturą i obserwację przyrody. Dzięki realizacji obszar ten stanie się jeszcze atrakcyjniejszy dla mieszkańców podobszarów, będzie mógł w większym zakresie pełnić role rekreacyjne i dydaktyczne. Przedsięwzięcie przyczyni się do promocji Nowej Huty pod kątem jej walorów przyrodniczych i krajobrazowych.
	Opis przedsięwzięcia
	Na południe od pl. Centralnego, w pradolinie Wisły znajdują się Łąki Nowohuckie. Ze względu na bogactwo gatunków flory i fauny teren chroniony jest jako użytek ekologiczny (o pow. 57,17 ha) i obszar Natura 2000 (o pow. 59,75 ha). Łąki przeznaczone są nie tylko dla celów związanych z ochroną przyrody, ale również rekreacyjnych i dydaktycznych. Podejmowane działania przyczynią się do zachowania przedmiotów ochrony wyżej wymienionych form ochrony. W planach ochrony tych obszarów zidentyfikowano szereg zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych wpływających na stan funkcjonowania ekosystemów zbiorowisk łąkowych, leśnych i wodnych występujących na tym obszarze. Do głównych należą: sukcesja roślinności, wkraczanie obcych gatunków inwazyjnych i ekspansja trzciny oraz zbyt intensywne koszenie, wydeptywanie. Postęp negatywnych procesów doprowadzi do zaniku cennych siedlisk, wpływa też negatywnie na potencjał rekreacyjny i turystyczny terenu. W ramach realizacji projektu planuje się finansowanie działań związanych z ochroną siedlisk. Planowane działania nie będą robotami budowlanymi. Zaplanowano: zabiegi czynnej ochrony siedlisk przyrodniczych i usuwanie obcych gatunków inwazyjnych, co umożliwi zachowanie wysokiej różnorodności przyrodniczej tego terenu; zakup sprzętu umożliwiającego koszenie w trudnych warunkach terenowych o silnie podmokłym podłożu i w stawie; zakup urządzeń ułatwiających utrzymanie udostępnienia tego terenu dla wykonawców prac; zakup czujników mierzących automatycznie poziom wody gruntowej.

<table>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="8">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 4. Wysokiej jakości środowisko naturalne
K4.1. Poprawa warunków środowiskowych na obszarze rewitalizacji przez wzmocnienie roli błękitno-zielonej infrastruktury</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="8">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td colspan="4">Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td colspan="3">Powierzchnia obszarów Natura 2000 objętych środkami ochrony i odtworzenia</td><td>59,75 ha</td><td colspan="4">Sprawozdania z realizacji zadania</td></tr>
<tr><td colspan="8">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury</td><td>41 293[75]</td><td colspan="4">Sprawozdania z realizacji zadania</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="8">Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do utrzymania i polepszenia stanu dostarczania społeczeństwu – w tym osobom ze szczególnymi potrzebami – usług ekosystemowych przez obszar chroniony, jako unikalna enklawa przyrodnicza w centrum miasta.</td></tr>
<tr><td>Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)</td><td colspan="8">2025-2030</td></tr>
<tr><td>Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania</td><td>2024</td><td>2025</td><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td><td>2030</td><td>Łącznie</td></tr>
<tr><td>Ogólny koszt, w tym:</td><td></td><td>850 000,00</td><td>150 000,00</td><td>150 000,00</td><td>150 000,00</td><td>150 000,00</td><td>150 000,00</td><td>1 600 000,00</td></tr>
<tr><td>Środki prywatne</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Budżet gminy</td><td></td><td>850 000,00</td><td>150 000,00</td><td>150 000,00</td><td>150 000,00</td><td>150 000,00</td><td>150 000,00</td><td>1 600 000,00</td></tr>
<tr><td>Inne. Jakie?</td><td colspan="8"></td></tr>
</table>

[75] Według Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie [https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/336380/karta]

<table>
<tr><th colspan="4">Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P52</th></tr>
<tr><td>Nazwa przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Poprawa stanu zagospodarowania parkingu przy ul. Józefa – przekształcenie parkingu przy ul. Józefa w teren zieleni oraz zastosowanie błękitno-zielonej infrastruktury w celu retencjonowania wody opadowej z pobliskich budynków</td></tr>
<tr><td>Realizator</td><td colspan="3">Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Adres: parking przy ul. Józefa, koło skrzyżowania z ul. Wąską, dz. nr 103, obr. 15 Śródmieście</td></tr>
<tr><td colspan="2">Podobszar rewitalizacji</td><td>Kazimierz-Stradom</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Dane na temat przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie</td></tr>
<tr><td colspan="3">Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 64, 66 z katalogu dla podobszaru Kazimierz-Stradom</td></tr>
<tr><td colspan="3">Cel przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">Zagospodarowanie terenu ma na celu zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej, poprawę jakości zagospodarowania przestrzeni publicznej i stworzenie miejsca spotkań lokalnej społeczności podobszaru. W tym celu należy zmniejszyć ruch samochodowy na rzecz tworzenia zielonych enklaw dla wypoczynku i integracji mieszkańców. Zniechęcenie kierowców do użytkowania samochodów i parkowania w centrum miasta przez ograniczenie dostępności parkingu będzie miało realny wpływ na dynamikę funkcjonalną użytkowania tego terenu. Ma to realny wpływ na jakość życia mieszkańców podobszaru i polepszenie jakości powietrza w okolicy.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">Zadanie polega na wprowadzeniu dodatkowej zieleni i montażu obiektów małej architektury na terenie parkingu przy ul. Józefa. Inwestycja znajduje się w ściśle zabudowanej części miasta, o niskim udziale terenów zielonych. Zaproponowana roślinność, dostosowana do warunków miejskich i nasłonecznienia, mrozoodporna, o wysokich walorach estetycznych przyczyni się do zmiany przestrzenno-funkcjonalnej, klimatycznej i życia społecznej tego fragmentu miasta. W ramach zagospodarowania terenu planuje się zastosowanie błękitno-zielonej infrastruktury w celu retencjonowania wody opadowej z pobliskich budynków.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="3">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 4. Wysokiej jakości środowisko naturalne
K4.1. Poprawa warunków środowiskowych na obszarze rewitalizacji przez wzmocnienie roli błękitno-zielonej infrastruktury</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu</td><td>0,0596 ha</td><td>Protokoły odbioru, sprawozdania z realizacji projektu, dokumentacja powykonawcza</td></tr>
</table>

	Wskaźnik rezultatu		
	Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	9870	Liczba mieszkańców podobszaru rewitalizacji, diagnoza GPRMK[76]

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt odpowiada na potrzebę swobodnego poruszania się osób niepełnosprawnościami dzięki dostosowaniu odpowiednich rozwiązań. Projekty realizowane będą zgodnie z Zarządzeniem nr 1163/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 28 kwietnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia „Standardów Dostępności dla Gminy Miejskiej Kraków".							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025-2027							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:		100 000,00	100 000,00	2 000 000,00				2 200 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		100 000,00	100 000,00	2 000 000,00				2 200 000,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P53		
Nazwa przedsięwzięcia	Przebudowa torowiska tramwajowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w ciągu ul. Starowiślnej na odcinku od skrzyżowania z ul. Dietla do mostu Powstańców Śląskich celem zmniejszenia ruchu samochodowego	
Realizator	Zarząd Dróg Miasta Krakowa	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: ul. Starowiślnej na odcinku od skrzyżowania z ul. Dietla do mostu Powstańców Śląskich	
	Podobszar rewitalizacji	Kazimierz-Stradom

[76] Według Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie [https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/336380/karta]

<table>
<tr><td rowspan="6">Dane na temat przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie</td></tr>
<tr><td colspan="3">Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 71, 73, 64, 66 z katalogu dla podobszaru Kazimierz-Stradom</td></tr>
<tr><td colspan="3">Cel przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">Zwiększenie atrakcyjności i dostępności transportu publicznego w celu zmniejszenia udziału transportu indywidualnego na podobszarze Kazimierz-Stradom</td></tr>
<tr><td colspan="3">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="3">Przedsięwzięcie obejmuje przebudowę układu torowo-drogowego wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą i przekładkami kolidującego uzbrojenia. Planowana jest wymiana torowiska tramwajowego i modernizacja sieci trakcyjnej, przebudowa chodników, budowa drogi dla rowerów, montaż oświetlenia, prace odwodnieniowe i nasadzenia drzew.
Zadanie obejmuje także przebudowę skrzyżowania ulic Podgórskiej, Halickiej i św. Wawrzyńca.
Przebudowa układu torowo-drogowego wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą poprawi jakość powietrza, ograniczy hałas, polepszy jakość przestrzeni publicznej, infrastruktury komunikacyjnej i ich dostępność dla społeczności podobszar. Zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego zmniejszy udział transportu indywidualnego na podobszarze.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="3">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 4. Wysokiej jakości środowisko naturalne
K4.2. Polepszenie jakości powietrza i klimatu akustycznego na obszarze rewitalizacji oraz poprawa efektywności energetycznej budynków</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)</td><td>1 szt.</td><td>Sprawozdanie z realizacji projektu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td>Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego</td><td>8 mln os.</td><td>Sprawozdania z realizacji projektu (proporcja liczby pasażerów przewiezionych komunikacją miejską w Krakowie do 5 linii tramwajowych jadących przez ul. Starowiślną)</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu</td><td colspan="3">Powstała infrastruktura będzie dostępna na równych zasadach dla wszystkich użytkowników dróg publicznych. Infrastruktura objęta będzie projektowana pod kątem dostępności dla wszystkich użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami. Rozwiązania infrastrukturalne umożliwią zatem bezpieczne i komfortowe użytkowanie także przez osoby z niepełnosprawnościami motorycznymi i sensorycznymi oraz przez osoby o ograniczonej mobilności.</td></tr>
</table>

dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	W celu poprawy dostępu do usług transportu publicznego z myślą o osobach ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami, starszym czy opiekunom z dziećmi zostaną odpowiednio zmodernizowane perony, przystanki, wiaty tramwajowe. Zaplanowano następujące rozwiązania dla osób o specjalnych potrzebach: pasy medialne i obniżone krawężniki na przejściach dla pieszych, platformy przystankowe typu wiedeńskiego, pasy medialne wzdłuż przystanków.							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025-2027							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łączni e
Ogólny koszt, w tym:		1 270 720,00	55 145 982,14	74 608 9 52,10				131 02 5 654, 24
Środki prywatne								
Fundusze europejskie (FENiKS)		0,00	35 145 982,14	47 504 4 24,37				82 650 406,5 1
Budżet gminy		1 270 720,00	20 000 000,00	27 104 5 27,73				48 375 247,7 3
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P54		
Nazwa przedsięwzięcia	Poprawa stanu zagospodarowania terenów pod estakadami kolejowymi – w ramach projektu Park Kolejowy – etap I – od. ul. Kopernika do ul. Grzegórzeckiej	
Realizator	Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: Park Kolejowy, od. ul. Kopernika do ul. Grzegórzeckiej, dz. nr 71/2, obr. 52 Śródmieście	
	Podobszar rewitalizacji	Grzegórzki-Wesoła
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 14, 21, 32, 33 36, 37 z katalogu dla podobszaru Grzegórzki-Wesoła	
	Cel przedsięwzięcia	
	Przebudowa linii kolejowej biegnącej w centrum miasta diametralnie zmieni relacje urbanistyczne, architektoniczne, komunikacyjne i społeczne na podobszarze i w skali miasta. Otwarcie dotąd zamkniętych przestrzeni radyklanie wpłynie na budowanie wspólnotowości i więzi społecznych. Projekt koncepcyjny zagospodarowania tego obszaru jest odpowiedzią na potrzeby mieszkańców dotyczącą utworzenia przyjaznej, ale zarazem wielofunkcyjnej przestrzeni publicznej.	

	Funkcjonowanie przestrzeni publicznej o wysokich walorach estetycznych i zróżnicowaniu funkcjonalnym sprawi, że teren ten przyczyni się do rozwiązania wielu społeczno-przestrzennych problemów podobszaru i miasta. Dodatkowo zastosowanie znacznego udziału zieleni i proekologicznych rozwiązań w zakresie retencjonowania wód opadowych przyczyni się do podniesienia walorów podobszaru. Udostępnienie terenu mieszkańcom podobszaru zachęci ich do aktywnego spędzania wolnego czasu i wyboru roweru jako głównego środka transportu. Projekt wspiera alternatywny, ekologiczny sposób przemieszczania się rowerem, pieszo, co będzie sprzyjać zmniejszeniu emisji CO_2. Teren stanie się również bardziej atrakcyjny dla mieszkańców innych dzielnic, gości i turystów.
	Opis przedsięwzięcia
	Zagospodarowanie terenu pod estakadami ma na celu stworzenie nowego połączenia między fragmentami Krakowa i wykreowanie nowej przestrzeni publicznej o zróżnicowanych funkcjach. Podział na strefy funkcjonalne został wypracowany wspólnie z mieszkańcami m.in. podobszaru podczas konsultacji społecznych. Podział funkcjonalny stref etapu I to: strefa izolacyjnej zieleni, plac zabaw w postaci miasteczka kolejowego, ogród sensoryczny, psi park. W pobliżu budynków mieszkalnych wprowadzono strefy, które potencjalnie nie będą generować wysokiego hałasu, w tym: ogród sensoryczny. Zadbano też, aby w niedalekiej odległości od miejsc zamieszkania znalazł się plac zabaw przybierający nietypową formę, nawiązującą do kolei. Znajdzie się tam m.in. zabawowe urządzenie wielofunkcyjne przypominające formą pociąg wchodzący w skład taboru Kolei Małopolskich, stacje kolejowe znajdujące się na trasach Kolei Małopolskich z towarzyszącymi im elementami charakterystycznymi dla okolic, w których się znajdują, np. zabawowa chata bronowicka czy kopiec Krakusa. A wszystko to w otoczeniu komponowanej zieleni wysokiej i niskiej i roślin miododajnych. Główną ideą jest zapewnienie ciągłości połączenia pieszego i rowerowego na tym odcinku wraz z montażem elementów małej architektury i zapewnieniem maksymalnej ilości zieleni. Sposób zagospodarowania terenu będzie różnić się w zależności od czynników przestrzenno-architektonicznych takich, jak: wysokość filarów, szerokość estakady czy najbliższe sąsiedztwo. Dodatkowo projekt uwzględnia stworzenie ścieżki edukacyjnej dotyczącej historii rozwoju transportu kolejowego w Polsce wraz z identyfikacją graficzną, będącą jednocześnie formą uatrakcyjnienia monochromatycznej nawierzchni i betonowych elementów estakady. Przedsięwzięcie wymaga zintegrowania na etapie realizacji z uzupełniającym je przedsięwzięciem nr U72 „Zwiększenie atrakcyjności obszaru ul. Grzegórzeckiej oraz Dietla na odcinku od ul. Wielopole do ul. św. Łazarza, poprzez co najmniej wzajemne konsultacje sposobu wdrożenia projektów przez ich realizatorów. Przedsięwzięcia dotyczą stworzenia nowych przestrzeni na przecinających się osiach „Rynek Główny – Wielopole – Park kolejowy – Daszyńskiego (Grzegórzki-Wesoła) – Podgórska – Bulwary Wiślane", przez co ich prace projektowe wymagają szczególnej koordynacji.
Spójność z celami programu	Przedsięwzięcie realizuje cel nr **4. Wysokiej jakości środowisko naturalne** K4.2. Polepszenie jakości powietrza i klimatu akustycznego na obszarze rewitalizacji oraz poprawa efektywności energetycznej budynków

Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	**Wskaźnik produktu**							
	Wskaźnik			Wartość		Sposób pomiaru		
	Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu			0,9 ha		Protokoły odbioru, sprawozdania z realizacji projektu, dokumentacja powykonawcza		
	Wskaźnik rezultatu							
	Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury			7125		Liczba mieszkańców podobszaru rewitalizacji, diagnoza GPRMK[77]		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt odpowiada na potrzebę swobodnego poruszania się osób ze szczególnymi potrzebami. Oddzielenie ścieżki rowerowej od pieszej wpłynie na podniesienie bezpieczeństwa użytkowników tej inwestycji. Przestrzeń będzie pełnić funkcje rekreacyjną, wypoczynkową, integrującą społecznie, co daje możliwość objęcia integracją także osoby ze specjalnymi potrzebami. Projekty realizowane będą zgodnie z Zarządzeniem nr 1163/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 28 kwietnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia „Standardów Dostępności dla Gminy Miejskiej Kraków”.							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:		8 000 000,00						8 000 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		8 000 000,00						8 000 000,00
Inne. Jakie?								

[77] Według Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie [https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/336380/karta]

<table>
<tr><th colspan="3">Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P55</th></tr>
<tr><td>Nazwa przedsięwzięcia</td><td colspan="2">Poprawa stanu zagospodarowania terenów pod estakadami kolejowymi – w ramach projektu Park Kolejowy – etap II – od. ul. Grzegórzeckiej do ul. Miodowej</td></tr>
<tr><td>Realizator</td><td colspan="2">Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td colspan="2">Adres: Park Kolejowy, od. ul. Grzegórzeckiej do ul. Miodowej, dz. nr 293/8, obr. 17 Śródmieście</td></tr>
<tr><td>Podobszar rewitalizacji</td><td>Grzegórzki-Wesoła</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Dane na temat przedsięwzięcia</td><td colspan="2">Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie</td></tr>
<tr><td colspan="2">Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 14, 21, 32, 33 36, 37 z katalogu dla podobszaru Grzegórzki-Wesoła</td></tr>
<tr><td colspan="2">Cel przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="2">Przebudowa linii kolejowej biegnącej w centrum miasta diametralnie zmieni relacje urbanistyczne, architektoniczne, komunikacyjne i społeczne na podobszarze i w skali miasta. Otwarcie dotąd zamkniętych przestrzeni radyklanie wpłynie na budowanie wspólnotowości i więzi społecznych. Projekt koncepcyjny zagospodarowania tego obszaru jest odpowiedzią na potrzeby mieszkańców dotyczącą utworzenia przyjaznej, ale zarazem wielofunkcyjnej przestrzeni publicznej.
Funkcjonowanie przestrzeni publicznej o wysokich walorach estetycznych i zróżnicowaniu funkcjonalnym sprawi, że teren ten przyczyni się do rozwiązania wielu społeczno-przestrzennych problemów podobszaru i miasta. Dodatkowo zastosowanie znacznego udziału zieleni i proekologicznych rozwiązań w zakresie retencjonowania wód opadowych przyczyni się do podniesienia walorów podobszaru.
Udostępnienie terenu mieszkańcom podobszaru zachęci ich do aktywnego spędzania wolnego czasu i wyboru roweru jako głównego środka transportu. Projekt wspiera alternatywny, ekologiczny sposób przemieszczania się rowerem, pieszo, co będzie sprzyjać zmniejszeniu emisji CO_2. Teren stanie się również bardziej atrakcyjny dla mieszkańców innych dzielnic, gości i turystów.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td colspan="2">Zagospodarowanie terenu pod estakadami ma na celu stworzenie nowego połączenia między fragmentami Krakowa i wykreowanie nowej przestrzeni publicznej o zróżnicowanych funkcjach. Etap II Parku Kolejowego będzie realizowany w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów sportowych, lodowiska Cracovii i kortów tenisowych – stąd pomysł na wprowadzenie funkcji sportowej. Realizacja umożliwi uprawianie różnych dyscyplin, w tym koszykówki i piłki nożnej. Powstaną tu też skate park, siłownie czy strefa fitness. Będzie to przestrzeń sprzyjająca integracji społecznej mieszkańców podobszaru dzięki stworzeniu tu strefy spotkań.
A wszystko to w otoczeniu komponowanej zieleni wysokiej i niskiej, roślin miododajnych. Główną ideą jest zapewnienie ciągłości połączenia pieszego i rowerowego wraz z montażem elementów małej architektury i zapewnieniem maksymalnej ilości zieleni. Sposób zagospodarowania terenu będzie różnić się w zależności od czynników przestrzenno-architektonicznych takich, jak: wysokość filarów, szerokość estakady czy najbliższe sąsiedztwo. Dodatkowo projekt uwzględnia stworzenie ścieżki</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td></td><td colspan="8">edukacyjnej dotyczącej historii rozwoju transportu kolejowego w Polsce wraz z identyfikacją graficzną, będącą jednocześnie formą uatrakcyjnienia monochromatycznej nawierzchni i betonowych elementów estakady.
Udostępnienie terenu mieszkańcom podobszaru zachęci ich do aktywnego spędzania wolnego czasu i wyboru roweru jako głównego środka transportu.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="8">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 4. Wysokiej jakości środowisko naturalne
K4.2. Polepszenie jakości powietrza i klimatu akustycznego na obszarze rewitalizacji oraz poprawa efektywności energetycznej budynków</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="8">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td colspan="4">Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td colspan="3">Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu</td><td>1,9 ha</td><td colspan="4">Protokoły odbioru, sprawozdania z realizacji projektu, dokumentacja powykonawcza</td></tr>
<tr><td colspan="8">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury</td><td>7125</td><td colspan="4">Liczba mieszkańców podobszaru rewitalizacji, diagnoza GPRMK[78]</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="8">Projekt odpowiada na potrzebę swobodnego poruszania się osób ze szczególnymi potrzebami dzięki budowie nowych ścieżek pieszej i rowerowej. Oddzielenie ścieżki rowerowej od ścieżki pieszej wpłynie na podniesienie bezpieczeństwa użytkowników tej inwestycji.
Projekty realizowane będą zgodnie z Zarządzeniem nr 1163/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 28 kwietnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia „Standardów Dostępności dla Gminy Miejskiej Kraków”.</td></tr>
<tr><td>Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)</td><td colspan="8">2025-2026</td></tr>
<tr><td>Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania</td><td>2024</td><td>2025</td><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td><td>2030</td><td>Łączne</td></tr>
<tr><td>Ogólny koszt, w tym:</td><td></td><td>5 000 000,00</td><td>10 000 000,00</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>15 000 000,00</td></tr>
<tr><td>Środki prywatne</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Fundusze europejskie</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

[78] Według Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie [https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/336380/karta]

Budżet gminy		5 000 000,00,	10 000 000,00					15 000 000,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P56			
Nazwa przedsięwzięcia	Budowa ciągu pieszo-rowerowego wzdłuż linii kolejowej od ul. Grzegórzeckiej do ul. Miodowej pod estakadami kolejowymi		
Realizator	Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: obszar między ul. Grzegórzecką a Miodową stanowiący część Parku Kolejowego, dz. nr 293/2, 293/9, 293/7, 293/10, 293/8, 291/10, 291/9, 292/4, obr. 17 Śródmieście		
	Podobszar rewitalizacji	Grzegórzki-Wesoła	
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**		
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 16, 17, 21, 22, 32, 33 z katalogu dla podobszaru Grzegórzki-Wesoła		
	Cel przedsięwzięcia		
	Celem przedsięwzięcia jest połączenie terenów między ul. Grzegórzecką, a Miodową i lepsze skomunikowanie podobszaru rewitalizacji z innymi częściami Krakowa za pomocą ciągu pieszo-rowerowego, wpisującego się w krakowską sieć dróg rowerowych. Ciąg będzie stanowić element parku kolejowego pod estakadami, łagodzącego deficyt zieleni urządzonej na podobszarze.		
	Opis przedsięwzięcia		
	W ramach przedsięwzięcia powstanie ścieżka pieszo-rowerowa z oświetleniem, po realizacji pełnego zagospodarowania parku kolejowego ciąg wykonany w ramach opisanego zadania zostanie oznakowany jako droga dla rowerów. Posadowione zostaną ławki, kosze na śmieci i stojaki rowerowe.		
Spójność z celami programu	Przedsięwzięcie realizuje cel nr **4. Wysokiej jakości środowisko naturalne** K4.2. Polepszenie jakości powietrza i klimatu akustycznego na obszarze rewitalizacji oraz poprawa efektywności energetycznej budynków		
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	**Wskaźnik produktu**		
	Wskaźnik	Wartość	Sposób pomiaru
	Wspierana infrastruktura rowerowa	1 km	Protokoły odbioru, dokumentacja powykonawcza
	Wskaźnik rezultatu		
	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	380 000 os.	Sprawozdanie z realizacji projektu
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze	Projekt uwzględnia zasady projektowania uniwersalnego, m.in. przez przyjęcie odpowiednich spadków i wysokości nawierzchni, dzięki czemu zostanie zapewniony swobodny dostęp dla osób ze szczególnymi		

szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	potrzebami. Projekt będzie realizowany zgodnie z Zarządzeniem nr 1163/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 28 kwietnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia „Standardów Dostępności dla Gminy Miejskiej Kraków".							
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:		1 300 000,00						1 300 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		1 300 000,00						1 300 000,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P57	
Nazwa przedsięwzięcia	Ścieżka przyrodnicza na terenie Łąk Nowohuckich wraz z zagospodarowaniem
Realizator	Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: Łąki Nowohuckie, dz. nr 20/32, obr. NH-48, jedn. ewid. Nowa Huta, 220/1, obr. NH-56 jedn. ewid. Nowa Huta
	Uzasadnienie położenia poza obszarem rewitalizacji: Teren, którego dotyczy przedsięwzięcie, zlokalizowany jest bezpośrednio przy granicy podobszaru rewitalizacji „stara" Nowa Huta i jest z nim funkcjonalnie ściśle powiązany. Łąki funkcjonują bowiem jako popularne miejsce rekreacji mieszkańców podobszaru „stara" Nowa Huta.
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 101, 103 z katalogu dla podobszaru „stara" Nowa Huta
	Cel przedsięwzięcia
	Celem przedsięwzięcia jest stworzenie atrakcyjnego miejsca na mapie Nowej Huty. Wykonanie nowej infrastruktury technicznej – pomostów o małej architektury przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa i estetyki ścieżki pieszo-rowerowej na Łąkach Nowohuckich. Tym samym znów staną się one cennym miejscem spotkań mieszkańców podobszaru i obiektem dydaktycznym umożliwiającym prowadzenie zajęć terenowych dla lokalnej

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">społeczności z różnych grup wiekowych. Przedsięwzięcie przyczyni się do promocji Nowej Huty pod kątem jej walorów przyrodniczych i krajobrazowych.</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">W związku ze złym stanem technicznym pomostów i małej architektury na Łąkach Nowohuckich w 2022 r. w ramach zadania „ZZM/O1.53/21 Ścieżka przyrodnicza na terenie Łąk Nowohuckich wraz z zagospodarowaniem” została opracowana kompletna dokumentacja projektowa, której przedmiotem jest modernizacja istniejących pomostów, kładek i posadowienia obiektów małej architektury przy ścieżce przyrodniczej na Łąkach Nowohuckich.
Łąki Nowohuckie są ogólnodostępnym atrakcyjnym terenem rekreacyjnym położonym w bezpośredniej bliskości „starej” Nowej Huty, gdzie aktywny wypoczynek można realizować poprzez turystykę pieszą, rowerową.
Z uwagi jednak na brak środków finansowych na realizację robót budowlanych pomosty nie tylko nie zachęcają, ale przede wszystkim stanowią zagrożenie bezpieczeństwa dla użytkowników łąk.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="3">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 4. Wysokiej jakości środowisko naturalne
K4.2. Polepszenie jakości powietrza i klimatu akustycznego na obszarze rewitalizacji oraz poprawa efektywności energetycznej budynków</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="3">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td>Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td>Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td>Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu</td><td>51,19 ha, w tym powierzchnia całkowita pomostów – 0,02 ha, powierzchnia użytku ekologicznego na terenie Łąk Nowohuckich – 51,17 ha</td><td>Protokoły odbioru, sprawozdania z realizacji projektu, dokumentacja powykonawcza</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td>Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury</td><td>41 293</td><td>Liczba mieszkańców podobszaru rewitalizacji, diagnoza GPRMK[79]</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze</td><td colspan="3">Projekt będzie uwzględniać zasady projektowania uniwersalnego, dzięki czemu na terenie nie wystąpią bariery architektoniczne w postaci schodów i zmian wysokości terenu. Nawierzchnie ciągów pieszych zostaną wykonane z materiałów ułatwiających poruszanie się osobom ze szczególnymi potrzebami, a także osobom z niepełnosprawnościami, starszym i młodym rodzicom z dziećmi w wózkach. Projekty będą realizowane zgodnie z Zarządzeniem nr 1163/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 28 kwietnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia „Standardów Dostępności dla Gminy Miejskiej Kraków”.</td></tr>
</table>

[79] Według Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie [https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/336380/karta]

szczególnymi potrzebami								
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łączni e
Ogólny koszt, w tym:		900 0 00,00						900 0 00,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		900 0 00,00						900 0 00,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P58	
Nazwa przedsięwzięcia	Superścieżka – al. Powstania Warszawskiego kontynuacja
Realizator	Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: al. Powstania Warszawskiego między Rondem Mogilskim a Grzegórzeckim, dz. nr 489/41, 489/24, 489/9, 489/23, 489/25, 489/31, 489/12, 489/14, 448/4, 448/3, 450/1, 455/5, 453/3, 455/15, 455/16, 455/14, 455/10, 454/12, obr. S-5
	Uzasadnienie położenia poza obszarem rewitalizacji: Teren, którego dotyczy przedsięwzięcie, znajduje się przy granicy podobszaru rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła, a mieszkańcy podobszaru są użytkownikami tej przestrzeni publicznej.
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 21, 32, 33, 35, 37 z katalogu dla podobszaru Grzegórzki-Wesoła
	Cel przedsięwzięcia
	Celem przedsięwzięcia jest stworzenie zielonej przyjaznej przestrzeni publicznej w lokalizacji mocno zabudowanej. Pomysł „Superścieżki" jest wynikiem porozumienia miasta i podmiotów działających w zakresie projektowanego terenu. W związku z inwestycjami, które powstały i mają powstać na terenie przyległym do al. Powstania Warszawskiego, istnieje możliwość wprowadzenia ujednoliconego zagospodarowania terenu uwzględniającego potrzeby mieszkańców. Przejeżdżające tramwaje, bardzo duży ruch samochodów, brak zieleni, ekrany akustyczne – to wszystko sprawia, że teren między rondami Mogilskim i Grzegórzeckim jest mało przyjazny dla mieszkańców podobszaru. Projekt wpłynie na pozytywną zmianę przestrzeni, dzięki czemu lokalna społeczność będzie mogła się integrować w miejscu dostosowanym do potrzeb różnych użytkowników, w tym seniorów i osób z niepełnosprawnościami.

<table>
<tr><td></td><td colspan="8">Opis przedsięwzięcia</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="8">Koncepcja została wypracowana przy aktywnym udziale mieszkańców, m.in. podobszaru, podczas prac warsztatowych. Projekt to pierwszy tak duży przykład działania placemakingowego w skali miasta. Na podstawie prac warsztatowych została opracowana dokumentacja koncepcyjna i projektowo-kosztorysowa, w której posiadaniu jest Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie. Etapy projektu przewidziane do zrealizowania to: etap 1 Strefa Fortu, etap 5 Przestrzeń przed UMK, Etap 7 Front KSOS iParku Sportowego i Etap 9 Strefa Komunikacji. Projekt zakłada aktualizację/opracowanie nowej dokumentacji projektowo-kosztorysowej i wykonanie robót budowlanych. W ramach robót budowlanych planowane jest: budowa alejek, oświetlenie, wprowadzenie elementów małej architektury, nasadzenia zieleni.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="8">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 4. Wysokiej jakości środowisko naturalne
K4.2. Polepszenie jakości powietrza i klimatu akustycznego na obszarze rewitalizacji oraz poprawa efektywności energetycznej budynków</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="8">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td colspan="4">Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td colspan="3">Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu</td><td>2 ha</td><td colspan="4">Protokoły odbioru, sprawozdania z realizacji projektu, dokumentacja powykonawcza</td></tr>
<tr><td colspan="8">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury</td><td>7125</td><td colspan="4">Liczba mieszkańców podobszaru rewitalizacji, diagnoza GPRMK[80]</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="8">Zgodnie z Zarządzeniem nr 1163/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 28 kwietnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia „Standardów Dostępności dla Gminy Miejskiej Kraków” wszystkie projekty muszą uzyskać pozytywną opinie Zespołu Doradczo-Konsultacyjnego ds. Dostępności Architektonicznej Przestrzeni Publicznej i Obiektów Budowlanych dla Osób Ze Szczególnymi Potrzebami w zakresie zastosowania rozwiązań zapewniających dostępność. W związku z tym dokumentacja projektowa zostanie przedłożona zespołowi w celu dostosowania jej do obowiązujących w mieście standardów.</td></tr>
<tr><td>Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)</td><td colspan="8">2025-2029</td></tr>
<tr><td>Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania</td><td>2024</td><td>2025</td><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td><td>2030</td><td>Łącznie</td></tr>
<tr><td>Ogólny koszt, w tym:</td><td></td><td>200 000,00</td><td>3 000 000,00</td><td>3 000 000,00</td><td>3 000 000,00</td><td>3 000 000,00</td><td></td><td>12 200 000,00</td></tr>
</table>

[80] Według Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Krakowie [https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/336380/karta]

Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		200 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00		12 200 000,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P59			
Nazwa przedsięwzięcia	Modernizacja Szkoły Podstawowej nr 80 w Krakowie w celu poprawy efektywności energetycznej		
Realizator	Szkoła Podstawowa nr 80		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: os. Na Skarpie 8		
	Podobszar rewitalizacji	„stara” Nowa Huta	
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**		
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 100, 101, 94, 98 z katalogu dla podobszaru „stara” Nowa Huta		
	Cel przedsięwzięcia		
	Celem projektu jest poprawa efektywności energetycznej, ograniczenie kosztów ogrzewania budynku, poprawa stanu technicznego i estetyki budynku, polepszenie komfortu cieplnego i akustycznego budynku.		
	Opis przedsięwzięcia		
	Przedsięwzięcie zakłada modernizację budynku szkoły, konieczne ze względów środowiskowych, ekonomicznych, estetycznych i bezpieczeństwa. Zadanie zakłada: poprawę efektywności energetycznej, dostosowanie termoizolacyjności ścian zewnętrznych do obowiązujących przepisów, wymianę części okien i wszystkich drzwi w budynku, wymianę instalacji grzewczej, zagwarantowanie cieplej wody użytkowej, izolację ścian fundamentowych, remont elewacji, zwiększenie dostępności.		
Spójność z celami programu	Przedsięwzięcie realizuje cel nr **4. Wysokiej jakości środowisko naturalne** K4.2. Polepszenie jakości powietrza i klimatu akustycznego na obszarze rewitalizacji oraz poprawa efektywności energetycznej budynków		
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	**Wskaźnik produktu**		
	Wskaźnik	Wartość	Sposób pomiaru
	Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	1	Protokoły odbioru, dokumentacja powykonawcza.
	Wskaźnik rezultatu		
	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej	Wartość do oszacowania na etapie opracowania audytu energetycznego	
Opis działań zapewniających	Wykonanie podjazdów dla osób ze szczególnymi potrzebami, dostosowanie toalet dla osób z niepełnosprawnościami.		

dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami								
Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)	2025-2027							
Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Łącznie
Ogólny koszt, w tym:		1 500 000,00	1 800 000,00	1 000 000,00				4 300 000,00
Środki prywatne								
Fundusze europejskie								
Budżet gminy		1 500 000,00	1 800 000,00	1 000 000,00				4 300 000,00
Inne. Jakie?								

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego P60		
Nazwa przedsięwzięcia	Docieplenie budynków Szkół Podstawowych nr 88 (os. Szklane Domy 2) i 91 (os. Handlowe 4) na podobszarze rewitalizacji „stara” Nowa Huta	
Realizator	Miejskie Centrum Obsługi Oświaty w Krakowie	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: os. Szklane Domy 2 (SP nr 88), os. Handlowe 4 (SP nr 91)	
	Podobszar rewitalizacji	„stara” Nowa Huta
Dane na temat przedsięwzięcia	**Opis problemów, jakie rozwiązuje przedsięwzięcie**	
	Przedsięwzięcie odpowiada na problemy nr: 100, 101, 94, 98, z katalogu celów właściwych dla podobszaru „stara” Nowa Huta	
	Cel przedsięwzięcia	
	Poprawa efektywności energetycznej budynków szkół położonych na podobszarze rewitalizacji. Podniesienie jakości i estetyki przestrzeni publicznej.	
	Opis przedsięwzięcia	
	W ramach przedsięwzięcia planowane jest wykonanie dokumentacji projektowej uwzględniającej remont i ocieplenie ścian i dachu budynków Szkoły Podstawowej nr 88 i Szkoły Podstawowej nr 91. Roboty budowlane zostaną wykonane po uzyskaniu niezbędnych pozwoleń. Sporządzona pod nadzorem Miejskiego Konserwatora Zabytków dokumentacja będzie	

<table>
<tr><td></td><td colspan="8">obejmowała aspekt poprawy efektywności energetycznej i stanu technicznego budynków.</td></tr>
<tr><td>Spójność z celami programu</td><td colspan="8">Przedsięwzięcie realizuje cel nr 4. Wysokiej jakości środowisko naturalne
K4.2. Polepszenie jakości powietrza i klimatu akustycznego na obszarze rewitalizacji oraz poprawa efektywności energetycznej budynków</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</td><td colspan="8">Wskaźnik produktu</td></tr>
<tr><td colspan="3">Wskaźnik</td><td>Wartość</td><td colspan="4">Sposób pomiaru</td></tr>
<tr><td colspan="3">Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach</td><td>2</td><td colspan="4">Protokół odbioru, dokumentacja powykonawcza</td></tr>
<tr><td colspan="8">Wskaźnik rezultatu</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">Liczba nowych/ulepszonych produktów/usług</td><td>2</td><td colspan="4">Sprawozdanie z realizacji projektu</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="8">Przedsięwzięcie rewitalizacyjne dotyczy prac zewnętrznych. Teren przy budynkach dostępny jest dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami. Modernizacja budynków polegająca na dostosowaniu ich do współczesnych standardów, m.in. do aktualnych przepisów przeciwpożarowych, ze względu na obszerny zakres prac budowlanych nie jest możliwa do zrealizowania w okresie dwóch miesięcy wakacji bez wyprowadzenia uczniów z obiektów – co zgodnie art. 89 ustawy Prawo oświatowe Dz.U. z 2023 r. poz. 900, t.j. z 12 maja 2023 r. musi zostać poprzedzone stosownymi uchwałami Rady Miasta, zgodą Kuratora Oświaty i poinformowaniem rodziców uczniów na 6 miesięcy przed wyprowadzeniem szkoły z obiektu. Wobec powyższego prace te nie zostały ujęte w zgłoszonych projektach.</td></tr>
<tr><td>Czas realizacji (rok początkowy i końcowy)</td><td colspan="8">2025-2030</td></tr>
<tr><td>Szacowana wartość przedsięwzięcia brutto w zł oraz potencjalne źródła finansowania</td><td>2024</td><td>2025</td><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td><td>2030</td><td>Łącznie</td></tr>
<tr><td>Ogólny koszt, w tym:
Koszt SP 88</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>500 000,00</td><td>2 500 000,00</td><td>3 000 000,00</td></tr>
<tr><td>Ogólny koszt, w tym:
Koszt SP 91</td><td></td><td>1 000 000,00</td><td>2 200 000,00</td><td>2 000 000,00</td><td></td><td></td><td></td><td>5 200 000,00</td></tr>
<tr><td>Środki prywatne</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Fundusze europejskie</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Budżet gminy</td><td></td><td>1 000 000,00</td><td>2 200 000,00</td><td>2 000 000,00</td><td></td><td>500 000,00</td><td>2 500 000,00</td><td>8 200 000,00</td></tr>
<tr><td>Inne. Jakie?</td><td colspan="8"></td></tr>
</table>

ZAŁĄCZNIK NR 2 GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA KRAKOWA - PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH OBSZARU REWITALIZACJI

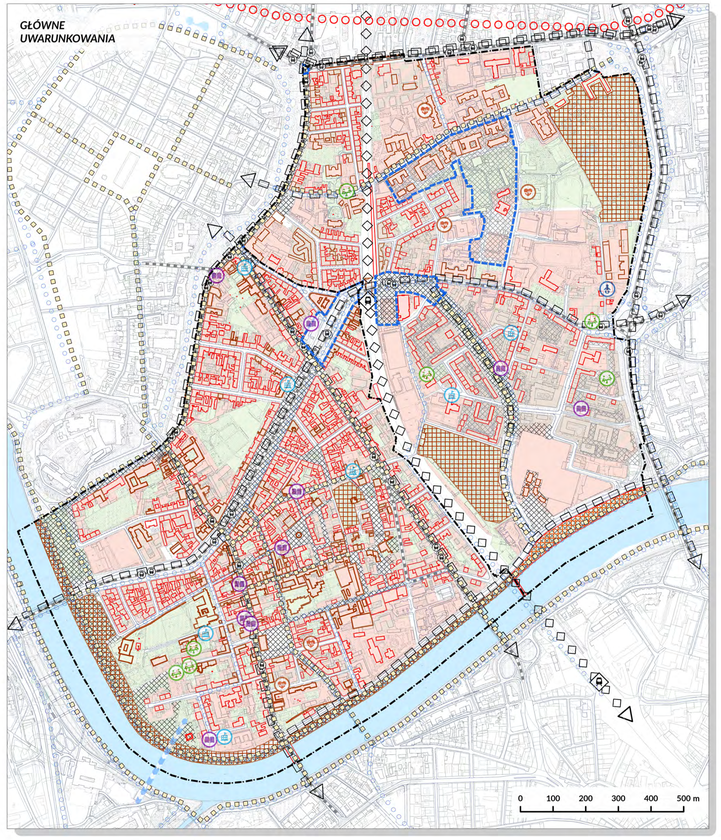

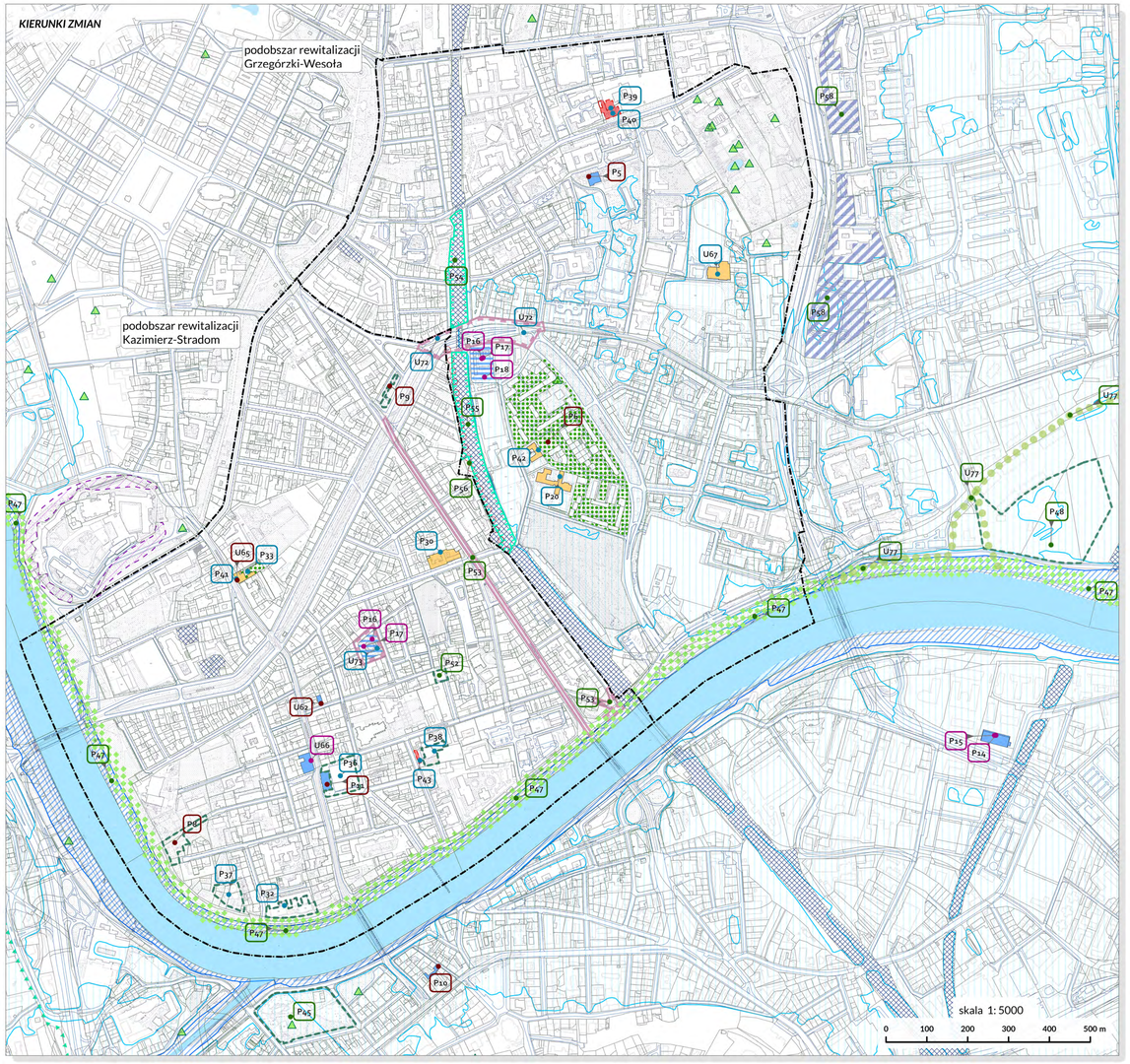

GŁÓWNE UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNE

granica podobszaru rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła
granica podobszaru rewitalizacji Kazimierz-Stradom
wody powierzchniowe

dostępność komunikacyjna

główne ciągi piesze
główne trasy rowerowe
linie tramwajowe
przystanki tramwajowe
główne korytarze transportowe
planowana linia premetra
przystanki kolei aglomeracyjnej
linia kolei aglomeracyjnej
planowana kładka pieszo-rowerowa Kazimierz - Ludwinów

ochrona dziedzictwa kulturowego, przestrzenie publiczne

obiekt w rejestrze zabytków
obszar w rejestrze zabytków
obiekt w ewidencji zabytków
obszar w ewidencji zabytków
przestrzenie publiczne
przestrzenie półpubliczne
przestrzenie publiczne do przekształcenia

przeznaczenia terenu wg mpzp

tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej
tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej
tereny usług
tereny zieleni
tereny infrastruktury technicznej
tereny komunikacji

usługi publiczne (główne placówki)

placówka POZ
placówka kultury
przedszkole
szkoła podstawowa
żłobek

PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH PODOBSZARÓW REWITALIZACJI: GRZEGÓRZKI-WESOŁA I KAZIMIERZ-STRADOM

PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

P - podstawowe U - uzupełniające

Cel 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność

K1.1 Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji

P1 Lokalny Ośrodek Wiedzy i Edukacji (LOWE Wesoła)
P2 Odczarujmy proces rewitalizacji razem z organizacjami pozarządowymi!

K1.2 Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców obszaru rewitalizacji

P5 Aktywizacja i integracja na Wesołej
P6 "Spotkajmy się na podwórku -Grzegórzki" – rewitalizacja podwórek pomiędzy al. I. Daszyńskiego, ul. M. Siedleckiego, ul. Metalowców
P8 Prawo do fikołków na Bulwarach! Zieleń i Architektura do zabawy
P9 Park Kieszonkowy "Olimpijka" - stworzmy piękną przestrzeń
P10 Przestrzeń Sportsania
P11 Okrągły stół dla placu Wolnica
U62 Espace Józef
U65 Modernizacja połączona z adaptacją powierzchni w budynku przy ul. Stradomskiej 10 do działań integracyjno-edukacyjnych ...

Cel 2. Zrównoważony rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji

K2.1 Rozwój przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji

P14 Krakowska Pracownia Biznesu
P15 ArtBusiness
U66 Modernizacja i adaptacja budynku przy ul. Krakowskiej 29 na centrum edukacji i kultywowania tradycji rzemiosła miejskiego

K2.2 Wsparcie funkcjonowania targowisk jako ważnego elementu lokalnej gospodarki

P16 Wirtualny przewodnik po Miejskich Targowiskach w podobszarach rewitalizacji
P17 Na targi! Reaktywacja Targowiska przy ul. Bulwarowej, Unitarg, Plac Nowy
P18 Budowa zadaszenia na części targowiska im. Czesława Marchewczyka ...

Cel 4. Wysokiej jakości środowisko naturalne

K4.1 Poprawa warunków środowiskowych na obszarze rewitalizacji przez wzmocnienie roli błękitno-zielonej infrastruktury

P45 Poprawa stanu zagospodarowania Parku Planty Nowackiego
P47 Poprawa stanu zagospodarowania Bulwarów Wiślanych od stopnia wodnego Dąbie do ujścia Rudawy w ramach projektu "Wisła Łączy"
P48 Poprawa stanu zagospodarowania Parku Grzegórzeckiego przy ul. Skrzatów
P52 Poprawa stanu zagospodarowania parkingu przy ul. Józefa - przekształcenie parkingu w teren zieleni oraz zastosowanie błękitno-zielonej infrastruktury ...
U75 Zaprojektowanie i budowa Parku Rzecznego Przylasek Rusiecki
U77 Park Liniowy Oliza—Grzegórzki

K4.2 Poleposzenie jakości powietrza i klimatu akustycznego na obszarze rewitalizacji oraz poprawa efektywności energetycznej budynków

P53 Przebudowa torowiska tramwajowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w ciągu ul. Starowiślnej na odcinku od skrzyżowania z ul. Dietla do mostu Powst. Śląskich ...
P54 Poprawa stanu zagospodarowania terenów pod estakadami kolejowymi w ramach projektu Park Kolejowy - etap I - od. ul. Kopernika do ul. Grzegórzeckiej
P55 Poprawa stanu zagospodarowania terenów pod estakadami kolejowymi w ramach projektu Park Kolejowy - etap II - od. ul. Grzegórzeckiej do ul. Miodowej
P56 Budowa ciągu pieszo-rowerowego wzdłuż linii kolejowej od ul. Grzegórzeckiej do ul. Miodowej pod estakadami kolejowymi
P58 SUPERŚCIEŻKA - al. Powstania Warszawskiego - kontynuacja
U76 Poprawa jakości powietrza poprzez realizację proekologicznych przedsięwzięć

Cel 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna

K3.1 Rozbudowa i polepszenie jakości infrastruktury społecznej obszaru rewitalizacji

P20 Poprawa estetyki budynku Zespołu Szkół Ogólnokszt. nr 1 przy ul. Blachnickiego 1
U67 Przebudowa budynku Hali Sportowej AWF przy ul. Śniadeckich 12B ...

K3.2 Zwiększenie dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami

P30 Poprawa stanu zagospodarowania podwórka wraz z elewacją podwórzową budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 3 przy ul. Miodowej 36

K3.3 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzennej obszaru rewitalizacji w celu zwiększenia integracji lokalnej społeczności

P32 Przebudowa boisk i terenów sportowo – rekreacyjnych przy Szkole Podstawowej nr 22 ...
P33 Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni przy ul Stradomskiej 10 (wewnętrznego podwórka, betonowego małego boiska oraz obrzeży zieleni) ...
P35 Zakup zestawu kosza ulicznych polimerobetonowych do selektywnego zbierania odpadów
P36 Poprawa stanu zagospodarowania Placu Wolnica
P37 Poprawa stanu zagospodarowania smoczego skweru przy ul. Wietora / ul. Skawińskiej
P38 Przywrócenie zieleni i utworzenie miejsca odpoczynku na dziedzińcu Muzeum Inżynierii i Techniki zlokalizowanym w sercu zabytkowej dzielnicy Kazimierz
U72 Zwiększenie atrakcyjności obszaru ul Grzegórzeckiej oraz Dietla na odcinku od ul. Wielopole do ul. Św. Łazarza
U73 Przebudowa Placu Nowego celem zwiększenia atrakcyjności obszaru

K3.4 Kompleksowa odnowa dziedzictwa kulturowego obszaru rewitalizacji

P39 Remont konserwatorski zabytkowej fasady kościoła pw. św. Teresy od Jezusa i św. Jana od Krzyża Klasztoru Sióstr Karmelitanek Bosych na ul. Kopernika 44 ...
P40 Remont konserwatorski publicznie dostępnego zabytkowego dziedzińca okalającego Klasztor S. Karmelitanek Bosych i kościół pw. Św. Teresy od Jezusa i św. Jana od Krzyża ...
P41 Kompleksowa modernizacja i renowacja części wspólnych budynku przy ul. Stradomskiej 10
P42 Remont elewacji i dachu budynku Samorządowego Przedszkola nr 90 przy ul. Gurgacza 1
P43 Modernizacja zabytkowego budynku garażu dla autobusów (tzw. budynek G) wchodzącego w skład zespołu dawnej zajezdni tramwajowej ...
U74 Usuwanie pseudograffitti na elewacjach budynków... w celu poprawy estetyki przestrzeni publicznych

Informacje uzupełniające:

P1 projekt realizowany na całym podobszarze Grzegórzki-Wesoła bez wskazanej lokalizacji (edukacja, aktywność obywatelska i społeczna)
P2 projekt realizowany na całym obszarze rewitalizacji bez wskazanej lokalizacji (współpraca GMK z interesariuszami procesu rewitalizacji)
P35 projekt realizowany na całym podobszarze Kazimierz-Stradom bez wskazanej lokalizacji
U74 projekt realizowany na podobszarach Grzegórzki-Wesoła i Kazimierz-Stradom bez wskazanej lokalizacji
P47 projekt realizowany również częściowo poza obszarem rewitalizacji
U75 U77 wybrane projekty oddziałujące, realizowane poza obszarem rewitalizacji
U76 projekt realizowany na całym obszarze rewitalizacji oraz poza tym obszarem bez wskazanej lokalizacji

granica podobszaru rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła
granica podobszaru rewitalizacji Kazimierz-Stradom

GŁÓWNE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH

budynki i obiekty poddane modernizacji (w tym remont, montaż, przebudowa) wraz z niezbędnym otoczeniem
obiekty i obszary remontów o charakterze konserwatorskim
obiekty - centra spotkań edukacyjnych i szkoleniowych, o funkcji aktywizującej społeczność
obszary kompleksowej rewaloryzacji przestrzeni publicznych, parków i infrastruktury sportowej
obszary wnętrz kwartałów zabudowy mieszkaniowej o funkcji integracyjnej i rekreacyjnej
place targowe miejskie, objęte wsparciem i promocją, o funkcji integrującej społeczność
rewaloryzacja bulwarów Wiślanych - projekt o znaczeniu ogólnomiejskim
przebudowa układu drogowo-ulicznego i infrastruktury tramwajowej
przekształcenia terenów pod estakadami kolejowymi – nowa przestrzeń publiczna - kontynuacja projektu "Park Kolejowy" (etap I i II)
kompleksowa rewaloryzacja zagospodarowania wielofunkcyjnej przestrzeni publicznej - kontynuacja projektu "Superścieżka"
projektowana ścieżka pieszo-rowerowa
park liniowy do utworzenia

INNE UWARUNKOWANIA

tereny zagrożone ruchami masowymi
obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%
obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, w przypadku całkowitego zniszczenia wału przeciwpowodziowego, dla scenariusza wody stuletniej Q 1%
wody powierzchniowe
pomniki przyrody
granica otuliny parku krajobrazowego
tereny zamknięte

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA KRAKOWA
ZAŁĄCZNIK NR 2
podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych podobszarów rewitalizacji: Grzegórzki-Wesoła i Kazimierz-Stradom
skala 1: 5 000

Kraków

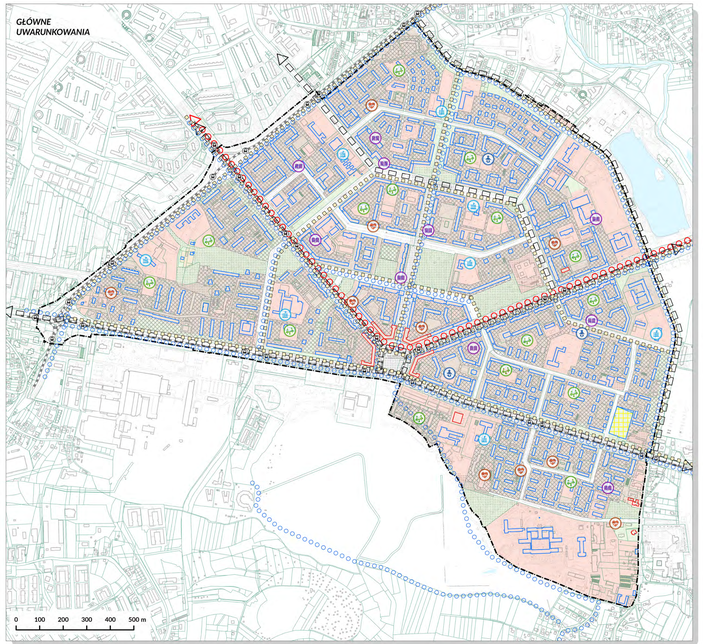

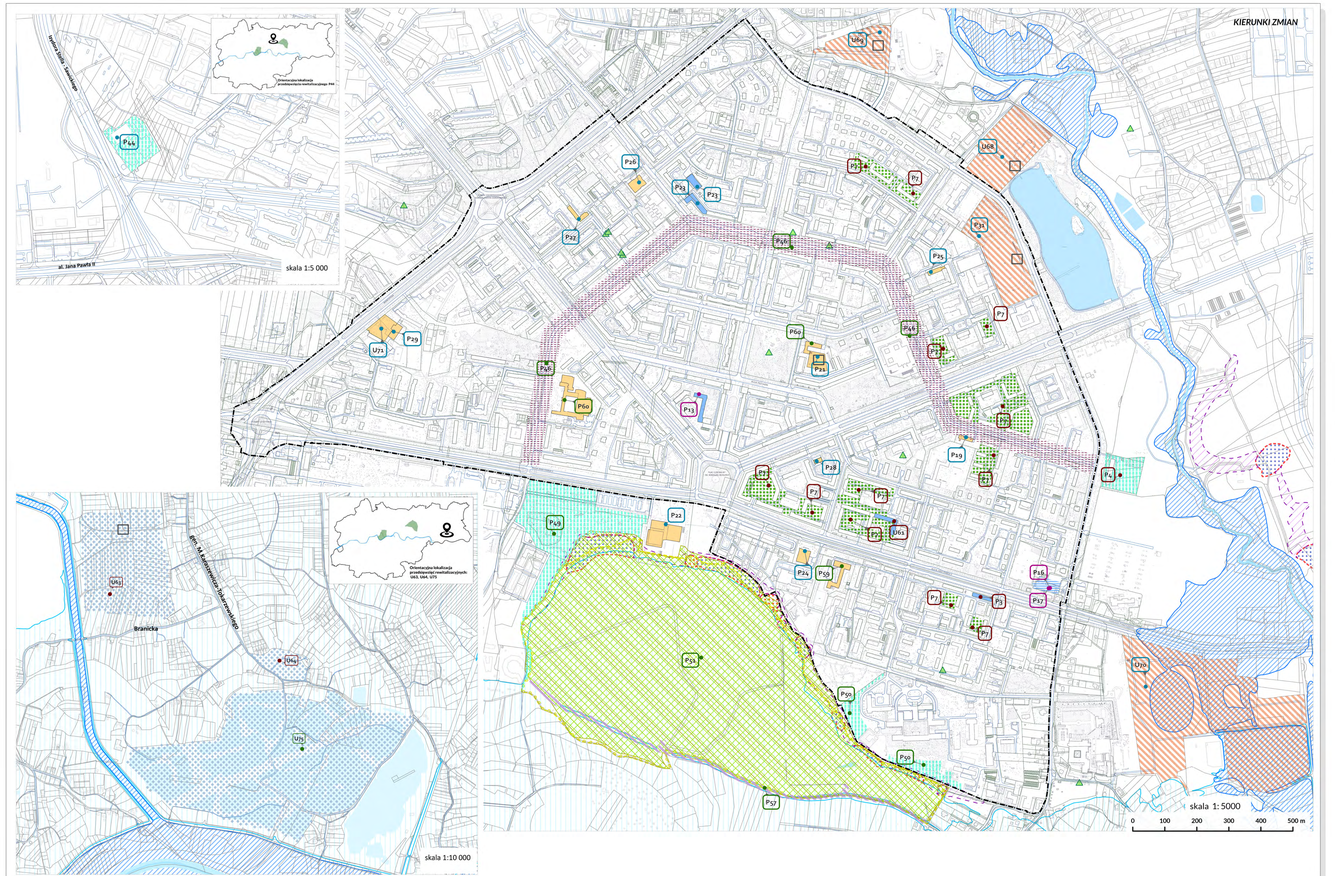

GŁÓWNE UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNE

- granica podobszaru rewitalizacji "stara" Nowa Huta
- wody powierzchniowe

dostępność komunikacyjna
- główne ciągi pieszo
- główne trasy rowerowe
- linie tramwajowe
- przystanki tramwajowe
- główne korytarze transportowe
- planowana linia premetra

ochrona dziedzictwa kulturowego, przestrzenie publiczne
- obiekt w rejestrze zabytków
- obiekt w ewidencji zabytków
- obszar w ewidencji zabytków
- główne przestrzenie publiczne
- przestrzenie półpubliczne

przeznaczenia terenu wg mpzp
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej
- tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej
- tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej
- tereny zabudowy usługowej
- tereny zieleni publicznej
- tereny komunikacji

usługi publiczne (główne placówki)
- placówka POZ
- placówka kultury
- przedszkole
- szkoła podstawowa
- żłobek

PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH PODOBSZARU REWITALIZACJI: "STARA" NOWA HUTA

PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

P - podstawowe U - uzupełniające

Cel 1. Silna, aktywna i solidarna lokalna społeczność

K1.1 Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji

P2 Odczarujmy proces rewitalizacji razem z organizacjami pozarządowymi!
P5 Aktywizacja społeczna mieszkańców osiedla „Na Skarpie" i osiedli ościennych - kontynuacja działań z MPRK
P4 Utworzenie ogniska terapeutycznego przy siedzibie Spec. Poradni Wczesnej Pomocy Psych.-Pedagogicznej
U61 Akademia Potężnej Zmiany

K1.2 Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców obszaru rewitalizacji

P7 Sportujmy się na podwórku 2.0 – kontynuacja rewitalizacji wnętrz kwartałów zabudowy wspólnie z mieszkańcami
P12 Nowoczesna Nowa Huta
U63 Utworzenie Centrum Wielkoskalowych Plenerowych Wydarzeń Kulturalnych „Błonia 2.0"
U64 Budowa Parku Edukacyjnego „Branice"

Cel 2. Zrównoważony rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji

K2.1 Rozwój przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji

P13 Czas na rozwój przedsiębiorczości w Nowej Hucie

K2.2 Wsparcie funkcjonowania tergowisk jako ważnego elementu lokalnej gospodarki

P16 Wirtualny przewodnik po Miejskich Targowiskach w podobszarach rewitalizacji
P17 Na targi! Reaktywacja. Targowiska: przy ul. Bulwarowej, Unitarg, Plac Nowy

Cel 4. Wysokiej jakości środowisko naturalne

K4.1 Poprawa warunków środowiskowych na obszarze rewitalizacji przez wzmocnienie roli błękitno-zielonej infrastruktury

P46 „Planty Nowohuckie" – rewaloryzacja przestrzeni publicznej wzdłuż zielonych alei w ciągu ul6.
P49 Poprawa stanu zagospodarowania Parku Kultury – zagospodarowanie terenu zieleni pomiędzy os. Centrum E a Bp. Padniewskiego
P50 Powiększenie Parku Zeromskiego
P51 Ochrona zagrożonych siedlisk i gatunków w Parku Staorzecza Wisły (Łąki Nowohuckie)
U75 Zaprojektowanie i budowa Parku Rzecznego Przylasek Rusiecki

K4.2 Poteguszenie jakości powietrza i klimatu akustycznego na obszarze rewitalizacji oraz poprawa efektywności energetycznej budynków

P57 Ścieżka przyrodnicza na terenie łąk Nowohuckich wraz z zagospodarowaniem
P59 Modernizacja Szkoły Podstawowej nr 80 w celu poprawy efektywności energetycznej
P60 Docieplenie budynków Szkół Podstawowych nr 88 i nr 91
U76 Poprawa jakości powietrza poprzez realizację proekologicznych przedsięwzięć

granica podobszaru rewitalizacji "stara" Nowa Huta

Cel 3. Przyjazna, bezpieczna, dostępna przestrzeń i infrastruktura społeczna

K3.1 Rozbudowa i poteguszenie jakości infrastruktury społecznej obszaru rewitalizacji

P19 Przebudowa Żłobka Samorządowego nr 5
P21 Rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 88 o budynek sali sportowej wraz z budową boiska
P22 Modernizacja i estetyzacja przestrzeni publicznej w obrębie NCK
P23 Kwartał Szlachetczyzna – zintegrowana rewitalizacja przestrzeni społeczno-kulturalnej
P24 Modernizacja i rozbudowa budynku dawnego kina Światowid na potrzeby MNH
P25 Przebudowa budynku Filii nr 1 Muzeum Nowej Huty na przestrzeń wystawienniczą, biurową i edukacyjną
P26 Modernizacja budynku Teatru Ludowego w celu zwiększenia dostępności oraz poszerzenia oferty kulturalnej
P27 Remont części pomieszczeń Filii nr 55 Biblioteki Krakow
P28 Poprawa jakości oraz zwiększenie dostępności i funkcjonalności przestrzeni Klubu Jędrul i Nowohucki Akademii Seniora OWKNP „Błonia 2.0"
U68 Przebudowa obiektów na terenie KS Wanda przy ul. Bulwarowej
U69 Budowa hali sportowej wraz z rewitalizacją terenu KS Wanda przy ul. Odmogile
U70 Przebudowa obiektów KS Hutnik przy ulicy Ptaszyckiego

K3.2 Zwiększenie dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami

P29 Remont i modernizacja pływalni MBP Nowa Huta celem wzrostu atrakcyjności i użyteczności oraz dostosowania dla osób ze szczególnymi potrzebami
P31 Przebudowa trybuny w nowoczesny obiekt sportowy w celu zwiększenia dostępności dla zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży
U71 Adaptacja zaniedbanego terenu zieleni połączona z remontem istniejącego parkingu zlokalizowanego przed budynkiem MBP Nowa Huta

K3.4 Kompleksowa ochrona dziedzictwa kulturowego obszaru rewitalizacji

P44 Modernizacja terenu wraz z obiektami otaczającymi Hangar Czyżyny mająca na celu nadanie mu nowych funkcji i przywrócenie zdegradowanego obszaru lokalnej społeczności

Informacje uzupełniające:

P34 Spiżdzki skwer pokoleń – w efekcie konsultacji społecznych przedsięwzięcie dołączono do przedsięwzięcia P7

P7 projekt realizowany na całym obszarze rewitalizacji (bez wskazanej lokalizacji)
P44 U63 U64 U71 wybrane projekty oddziałujące, realizowane na całym obszarze rewitalizacji
P33 projekty realizowane na podobszarze "stara" Nowa Huta bez wskazanej lokalizacji
U76 projekt realizowany na całym obszarze rewitalizacji oraz poza tym obszarem bez wskazanej lokalizacji

GŁÓWNE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH

- budynki i obiekty infrastruktury społecznej o funkcji usług publicznych, poddane modernizacji (w tym remont, montaż, przebudowa, nstbudowa i nadbudowa) wraz z niezbędnym otoczeniem
- nowe budynki
- obiekty - centra sportuh edukacyjnych i szkoleniowych, o funkcji aktywizującej społeczność
- obszar targowiska miejskiego objęty wsparciem i promocją, o funkcji integrującej społecznie
- obszary kształtowania i utrwalania przestrzeni publicznych o funkcjach edukacyjnych, rekreacyjnych i integracyjnych
- obszar integracji czynnej ochrony zasobów przyrodniczych i edukacji ekologicznej
- modernizacja (cieśki przyrodniczej
- "Planty Nowohuckie" - kompleksowa rewaloryzacja przestrzeni publicznych
- obszary wnętrz kwartałów zabudowy mieszkaniowej o funkcji rekreacyjnej i integracyjnej "Podwórka 2.0"
- obszary strategicznych przekształceń funkcjonalno-przestrzennych o znaczeniu ogólnomiejskim w kierunku aktywności kulturalno-rekreacyjno-sportowej
- obszary i obiekty przekształceń w zakresie remontów i modernizacji lub budowy i przebudowy infrastruktury sportowej o znaczeniu lokalnym oraz ogólnomiejskim

INNE UWARUNKOWANIA

- tereny zagrożone ruchami masowymi
- granica osuwisk
- obszary osuwisk
  - aktywne ciągle
  - aktywne okresowo
  - nieaktywne
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%
- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, w przypadku całkowitego zniszczenia wału przeciwpowodziowego, dla scenariusza wody stuletniej Q 1%
- wody powierzchniowe
- pomniki przyrody
- granica ułomku ekologicznego Łąki Nowohuckie
- obszar siedliskowy Natura 2000 Łąki Nowohuckie

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA KRAKOWA
ZAŁĄCZNIK NR 3
podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych podobszaru rewitalizacji: "stara" Nowa Huta
skala 1: 5 000

Kraków

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA KRAKOWA

„Szczegółowa diagnoza dla podobszarów rewitalizacji w zakresie negatywnych zjawisk i czynników kryzysowych”

Kraków, sierpień 2025

Urząd Miasta Krakowa
Wydział ds. Przedsiębiorczości i Innowacji
30-701 Kraków, ul. Zabłocie 22,
www.rewitalizacja.krakow.pl

Find us on Facebook
facebook.com/RewitalizacjaKrakow

Współpraca ekspercka:
INSTYTUT EKONOMIKI PRZESTRZENI Sp. z o. o.
ul. Na Błonie 15a/22
30-150 Kraków
iep@iep.krakow.pl

Spis treści

1. Wstęp 5
2. Zarys metodyczny 7
2.1. Analizy ilościowe 7
2.2. Analizy jakościowe 13
3. Analiza koncentracji negatywnych zjawisk społecznych 14
3.1. Sytuacja demograficzna 14
3.2. Ryzyko wykluczenia społecznego z powodu bezrobocia 26
3.3. Ryzyko wykluczenia społecznego z powodu ubóstwa 34
3.4. Ryzyko wykluczenia społecznego z powodu dysfunkcji rodzin 43
3.5. Ryzyko wykluczenia społecznego z powodu złego stanu zdrowia 45
3.6. Ryzyko wykluczenia społecznego z powodu alkoholizmu 46
3.7. Koncentracja osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności 50
3.8. Zagrożenie bezpieczeństwa 60
3.9. Poziom edukacji 69
3.10. Uczestnictwo w życiu publicznym i kapitał społeczny 73
3.11. Aktywność obywatelska 91
4. Analiza koncentracji negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej 101
4.1. Stopień przedsiębiorczości 101
4.1.1. Przedsiębiorstwa zarejestrowane w CEIDG 101
4.1.2. Usługi rynkowe 102
4.1.3. Aktywność nowych przedsiębiorstw 105
4.2. Działalność gospodarcza uznawana za niekorzystną ze społecznego punktu widzenia 105
4.2.1. Zezwolenia/koncesje na sprzedaż detaliczną alkoholu 105
4.2.2. Zakwaterowanie i najem krótkoterminowy 106
4.3. Kondycja lokalnych przedsiębiorców 108
4.3.1. Zobowiązania kredytowe podmiotów gospodarczych 108
4.3.2. Zawieszanie działalności gospodarczej 109
4.3.3. Działalności wykreślone 110
4.4. Siła nabywcza 110
5. Analiza koncentracji negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej 115
5.1. Jakość powietrza 115
5.2. Hałas 120
5.3. Adaptacja do zmian klimatu i miejska wyspa ciepła 122
5.4. Zagrożenie powodziowe 130
5.5. Ochrona przyrody 132
6. Analiza koncentracji negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej 139
6.1. Charakterystyka przestrzenno-funkcjonalna podobszarów 139
6.2. Niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru 148
6.3. Niedobór lub niska jakość przestrzeni publicznych 154
6.4. Brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość 165
Przedszkola 171
7. Analiza koncentracji negatywnych zjawisk technicznych 196
7.1. Degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym 196

7.2. NIEFUNKCJONOWANIE ROZWIĄZAŃ TECHNICZNYCH UMOŻLIWIAJĄCYCH EFEKTYWNE KORZYSTANIE Z OBIEKTÓW BUDOWLANYCH, W TYM W ZAKRESIE ENERGOOSZCZĘDNOŚCI, OCHRONY ŚRODOWISKA I ZAPEWNIANIA DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI.....205
SPIS ILUSTRACJI 214
SPIS TABEL 216
BIBLIOGRAFIA.....217

1. Wstęp

21 grudnia 2022 r. Rada Miasta Krakowa podjęła uchwałę NR CII/2780/22 w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o rewitalizacji (dalej: u. r.) gminny program rewitalizacji powinien zawierać szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji. Diagnoza ta ma na celu pogłębienie wiedzy o obszarze rewitalizacji, tak aby zaplanowana na obszarze rewitalizacji interwencja była „skrojona na miarę", tj. aby w jak największym stopniu była dopasowana do specyfiki miejsca, odpowiadała na jego potrzeby i rozwijała jego potencjały.

Diagnoza ta nazywana jest często diagnozą pogłębioną, jako że jej istotą jest identyfikowanie zależności między poszczególnymi zjawiskami, tak aby, w miarę możliwości, dotrzeć do pierwotnych źródeł kryzysu. Od ich zrozumienia zależy bowiem skuteczność działania, a zatem powodzenie całego procesu rewitalizacji.

Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji stanowi rozwinięcie diagnozy delimitacyjnej, która posłużyła do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Obejmuje jednak swym zasięgiem sam wyznaczony obszar rewitalizacji z podziałem na podobszary. Odnosi się do takiego samego zakresu zjawisk kryzysowych, który był przedmiotem analizy delimitacyjnej i które wprost wynikają z art. 9 ust. 1 u. r., z zastrzeżeniem, iż pogłębiona diagnoza dotyczy wyłącznie obszaru rewitalizacji (a nie całej gminy). Jej zakres można dowolnie modyfikować (uzupełniać o inne zjawiska), tak aby uzyskać pełniejszy obraz sytuacji na obszarze rewitalizacji, a także – co jest kluczowe – diagnoza pogłębiona powinna dawać odpowiedź nie tylko na pytanie *co się dzieje*, ale także *dlaczego*.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, zjawiska społeczne stanowiące podstawę stwierdzenia stanu kryzysowego na danym obszarze, to w szczególności: bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, wysoka liczba mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności, niski poziom edukacji, kapitału społecznego, a także niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

Zakres szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji poszerzono, w stosunku do katalogu ustawowego, o analizę sytuacji demograficznej w mieście, kondycji zdrowotnej jego mieszkańców, a także innych niż przestępczość czynników mających wpływ na poczucie bezpieczeństwa użytkowników miasta.

Znaczenie trendów demograficznych dla polityk publicznych wynika z faktu, iż oddziałują one na niemal wszystkie sfery życia – wpływają na kształt struktury gospodarki, wymuszają przeobrażenia na rynku pracy oraz zmianę profilu usług publicznych.

Innymi słowy, pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji powinna nie tylko identyfikować zjawiska kryzysowe, ale także zachodzące między nimi związki przyczynowo-skutkowe. Aby to osiągnąć konieczne jest wykorzystanie nie tylko ilościowych, ale także jakościowych metod badawczych.

Ze względu na charakter pogłębionej diagnozy, dla trafności wywodu fundamentalne znaczenie ma udział w procesie diagnostycznym różnych grup interesariuszy rewitalizacji, których potrzeby i oczekiwania, a przede wszystkim dogłębna znajomość lokalnych problemów, pozwalają na weryfikację obrazu sytuacji na obszarze rewitalizacji wynikającego ze statystyk i analiz ilościowych.

Diagnoza podzielona została na rozdziały odnoszące się do poszczególnych zjawisk i sfer problemowych. W ramach każdego rozdziału przytoczono dane ilościowe charakteryzujące badane zjawiska i ewentualnie zaobserwowane trendy, następnie zestawiono wyniki badań

jakościowych prezentujące subiektywne odczucia interesariuszy procesu rewitalizacji, a następnie całość materiału podsumowano zestawiając kluczowe problemy i potencjały występujące na każdym z podobszarów rewitalizacji. Badane zagadnienia opisano odnosząc się do każdego z wyznaczonych podobszarów rewitalizacji tj.: „stara" Nowa Huta, Kazimierz-Stradom oraz Grzegórzki-Wesoła. Niniejszy dokument stanowi podsumowanie tego procesu. Jego układ odwołuje się do zakresu zjawisk kryzysowych wskazanych w ustawie o rewitalizacji w odniesieniu do problemów społecznych.

2. Zarys metodyczny

2.1. Analizy ilościowe

Metody zastosowane w opracowaniu niniejszej diagnozy, wykorzystujące analizy przestrzenne[1], umożliwią badanie zjawisk, procesów i trendów w skali lokalnej oraz ich korelacje w skali ogólnomiejskiej.

Analiza przestrzenna jest często określana jako modelowanie danych przestrzennych, czyli statystyczna i strukturalna charakterystyka geometrii przestrzennej i topologicznych relacji zjawisk (danych), w celu identyfikacji właściwości i wzorców. Analiza taka ma na celu ujawnienie lub uzyskanie nowej informacji przestrzennej z danych przestrzennych; umożliwia modelowanie złożonych zjawisk, relacji i procesów geograficznych, służąc później ich monitorowaniu i prognozowaniu.

Analiza danych przestrzennych odnosi się do określonego położenia lub obszaru geograficznego występowania zjawisk opisanych danymi. Zastosowanie narzędzi sytemu informacji geograficznej GIS[1], umożliwia prawidłową analizę danych przestrzennych i wizualizację przestrzennego zróżnicowania badanych zjawisk. Ta wizualna natura pomaga szybciej zrozumieć dane i występujące pomiędzy nimi relacje oraz wyciągnąć i zinterpretować wnioski, które trudno sformułować za pomocą prostych danych liczbowych. Podstawowym celem analiz przestrzennych jest wyodrębnienie w przestrzeni miasta obszarów o konkretnej charakterystyce, zdefiniowanej przez wartości danych. W rezultacie analizy przestrzenne pozwalają na bezpośrednią wizualizację wyników geoprzetwarzania, w których, prócz wartości lokalnych, uzyskuje się kartogram ilustrujący rozkład przestrzenny zjawiska według przyjętych wcześniej parametrów.

W diagnozie wykorzystano dane tematyczne przekształcone do formatu danych przestrzennych **wektorowych**. Do systematycznego opisu i analizy danych przestrzennych wykorzystano następujące metody modelowania i wizualizacji.

Analizy wskaźnikowe

Pozyskane dane tematyczne dotyczące poszczególnych zjawisk analizowano w obrębie obszaru rewitalizacji, w podziale na referencyjne jednostki funkcjonalne. Wskaźniki i ich wartości opracowane na podstawie danych jednostkowych, zagregowanych do tych jednostek, obrazują zróżnicowanie wewnętrzne poszczególnych podobszarów. Stosowano zazwyczaj wizualizację wyników analizy za pomocą prostego kartogramu, a klasy metodą kwantyli.

Analizy koncentracji

Dane tematyczne punktowe reprezentujące występowanie zjawiska poddane zostały analizie koncentracji (lub gęstości zjawiska) w przestrzeni, w postaci rozkładu przestrzennego ich lokalizacji uwzględniającego skalę i intensywność ich występowania. Zastosowano metodę wizualizacji tzw. mapy ciepła (ang. *heatmap*), która za pomocą ciągłego gradientu barwnego ilustruje natężenie określonego zjawiska.

Analizy sieciowe – dostępności przestrzennej

Jednym z kryteriów kryzysu w sferze przestrzenno-funkcjonalnej jest niedostateczna dostępność usług, w szczególności publicznych. Mowa tu o dostępności przestrzennej, czyli łatwości dotarcia od miejsca zamieszkania do miejsca świadczenia usług. Dostępność pieszą określa się jako najkrótszy dystans konieczny do pokonania pieszo, pomiędzy miejscem

[1] Analizy przestrzenne zostały przeprowadzone z wykorzystaniem narzędzi GIS, które zapewniło oprogramowanie ArcGis® Pro firmy ESRI®.

zamieszkania (adresem) a lokalizacją w przestrzeni (adresem) danej usługi. Brak jest szczegółowych standardów dostępności pieszej. Najczęściej stosowanym jest odległość 15-minutowa (ok. 800 m) charakteryzująca tzw. „miasto 15-minutowe".
Przestrzenną analizę sieciową (ang. *Network Analyst - Closest Facility*) wykonano metodą tzw. najbliższego sąsiada (np. apteki – meldunkowe punkty adresowe), na podstawie zinwentaryzowanej sieci pieszej. Wytworzono w tym celu wektorowy model sieci ciągów pieszych, składający się z odcinków łączących się topologicznie od węzła do węzła. Obliczone i określone zostały średnie i maksymalne długości tras dojścia z punktów adresowych zameldowania populacji, do najbliższej placówki usługowej.

Dane w analizach przestrzennych

Pierwotnym źródłem informacji w analizach przestrzennych były dane tematyczne o określonych cechach, którym przypisane zostały atrybuty przestrzenne (lokalizacja). Ponadto charakteryzować je powinny następujące cechy:

- jednorodność (pomiar zjawiska w identycznej skali pomiarowej dla całego zbioru danych),
- kompletność (występowanie danych dla całego obszaru opracowania),
- dokładność (wykonanie pomiaru z identyczną precyzją),
- aktualność (dane dotyczą sytuacji w określonym czasie lub przedziale czasowym – dynamika zmian).

Wykorzystano dane tematyczne przekształcone do formatu danych przestrzennych wektorowych.

Źródła danych

Urząd Miasta Krakowa posiada niezbędne dane do przeprowadzenia szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji na terenie Krakowa. W ujęciu, jakie zakłada ustawa o rewitalizacji istniejące zasoby, zarówno danych georeferencyjnych (geoprzestrzennych) jak i danych opisowych, wymagały jednak uzupełnienia i adaptacji w znacznym zakresie. Konieczne stało się stworzenie, wyodrębnionej na potrzeby gminnego programu rewitalizacji bazy danych, gromadzącej komplet niezbędnych danych oraz danych agregowanych, powstałych na podstawie wykonywanych analiz.

Dane w zasobach miejskich

Podstawowym źródłem danych w zasobie jednostek Gminy Miejskiej Kraków i Urzędu Miasta Krakowa wykorzystanych dla przeprowadzenia analiz do diagnozy były:

- rejestry publiczne prowadzone przez UMK na podstawie obowiązujących przepisów, a w przypadku zadań zleconych z zakresu administracji państwowej, prowadzone w dostarczonych przez instytucje administracji centralnej aplikacjach i bazach danych (np. rejestr mieszkańców, ewidencja gruntów i budynków i inne),
- bazy danych i eksperckie analizy prowadzone przez wybrane komórki organizacyjne UMK – np. baza lokalizacji zgłoszonych przestępstw i wykroczeń, kompozycje mapowe Miejskiego Systemu Informacji Przestrzennej, zagadnienia budżetu obywatelskiego,
- bazy danych i zasoby danych prowadzone przez poszczególne miejskie jednostki organizacyjne (np. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Grodzki Urząd Pracy, Biblioteka Kraków) oraz gminne jednostki budżetowe (np. Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie), jako element ich działań statutowych.

Dane zewnętrzne

Dodatkowymi źródłami, z których pozyskano dane do analiz, były instytucje zewnętrzne, takie jak np.: Główny Urząd Statystyczny (rejestr REGON), rejestr CEIDG (Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej), Główny Urząd Geodezji i Kartografii (baza BDOT10k), Urząd Dozoru Technicznego. Dodatkowo odpłatnie pozyskano dane od dostawców komercyjnych takich, jak Biuro Informacji Kredytowej S. A., GfK Polonia sp. z o. o. Kolejnym źródłem były publicznie dostępne zbiory i rejestry danych, takie jak np.: Państwowa Komisja Wyborcza – Krajowe Biuro Wyborcze, Rejestr Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą, dane Małopolskiego Kuratorium Oświaty, dane Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, czy też Open Street Map.

Dane wyjściowe

Źródłowe dane pozyskiwane w różnych formatach:

- tekstowe (txt, docx, csv)
- tabelaryczne (xlsx)
- wektorowe (shp, gml, gdb)
- rastrowe (tif).

były przetwarzane i przekształcane jako dane tematyczne, opisujące wybrane mierniki sfer diagnostycznych (w ujęciu zjawisk, jakie zakłada ustawa o rewitalizacji) w nawiązaniu do danych georeferencyjnych, którymi były: punkty adresowe, współrzędne XY, lub inne specyficzne obiekty w przestrzeni (np. jednostki obszarowe), do których odnosiły się dane tematyczne.

Dane źródłowe zostały przetworzone do postaci wektorowych warstw obiektowych stanowiących dane wyjściowe do analiz. Przetworzenie polegało na przekształceniu danych źródłowych, za pomocą narzędzi analiz geoprzestrzennych, bezpośrednio do docelowej (wyjściowej) warstwy obiektowej (geokodowanie), bądź poprzez uprzednie ich dodatkowe formatowanie: selekcję, weryfikację, filtrowanie, klasyfikację i agregację do postaci wymaganej dla potrzeb danej analizy.

Pod względem reprezentatywności czasowej, dane odnoszą w większości do roku 2021 i 2020 (stan na koniec roku) chyba, że w poszczególnych analizach zjawisk oznaczono inaczej. W sytuacji, gdy wyrażony liczbowo stan danego zjawiska/zjawisk opisany jest w formie gramatycznej czasu teraźniejszego (np.: „jest...", „występuje...."), oznacza to, że dane branżowe (inne niż referencyjne w sferze społecznej) pozyskane do analizy danego zjawiska reprezentują stan aktualny na moment ich pobrania/pozyskania z baz dysponentów (na koniec roku 2022, względnie I kwartał 2023). Wynika to ze specyfiki funkcjonowania baz dysponentów, kiedy to mamy do czynienia z utrudnionym dostępem do danych archiwalnych (z lat poprzednich).

Analogicznie, gdy wyrażony liczbowo stan danego zjawiska/zjawisk opisany jest w formie gramatycznej czasu przeszłego, oznacza to, że dane branżowe reprezentują okres czasowy ten sam co dane referencyjne demograficzne (i inne w sferze społecznej), czyli na koniec 2021 lub koniec 2020.

Dane jakościowe uzyskane w skutek przeprowadzonych wywiadów i rozmów, reprezentują stan aktualny na okres ich realizacji tj.: I połowę 2023 roku.

Jednostki funkcjonalne

Dla potrzeb oceny zróżnicowania przestrzennego badanych zjawisk, poszczególne podobszary rewitalizacji zostały wewnętrznie podzielone na „siatkę" jednostek funkcjonalnych, którym

przypisany został numer oraz nazwa. Na tle takiego podziału geograficznego analizowane były zróżnicowanie i koncentracja wybranych zjawisk. Tak więc pełnią one funkcję jednostek agregacji danych, względnie jednostek referencji przestrzennej.

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

1 Plac Centralny
2 Osiedle Centrum D
3 Osiedle Handlowe
4 Osiedle Kolorowe (I)
5 Osiedle Kolorowe (II)
6 Osiedle Spółdzielcze
7 Osiedle Centrum C
8 Osiedle Zgody
9 Osiedle Urocze
10 Osiedle Teatralne
11 Osiedle Górali
12 Osiedle Krakowiaków
13 Osiedle Centrum B
14 Osiedle Szklane Domy
15 Osiedle Słoneczne
16 Osiedle Zielone
17 Osiedle Sportowe
18 Osiedle Szkolne (I)
19 Osiedle Szkolne (II)
20 Osiedle Centrum A
21 Osiedle Ogrodowe
22 Osiedle Hutnicze
23 Osiedle Wandy
24 Osiedle Willowe
25 Osiedle Stalowe (I)
26 Osiedle Stalowe (II)
27 Osiedle Centrum E (I)
28 Osiedle. Centrum E (II) / Osiedle Na Skarpie (II)
29 Osiedle Na Skarpie (I)
30 Szpital
31 Osiedle Młodości
32 rejon ul. Klasztornej
33 Aleja Jana Pawła II
34 Rondo Czyżyńskie
35 ul. Bieńczycka i Kocmyrzowska

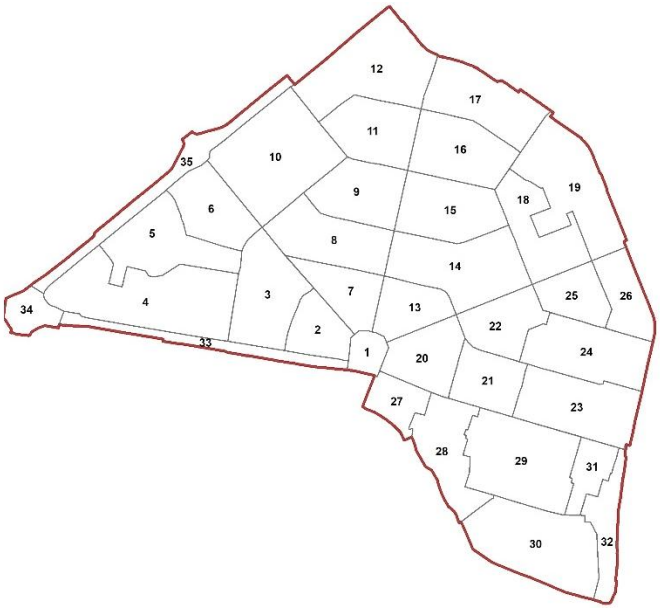

Rys. 1. „Stara" Nowa Huta: podział podobszaru na jednostki funkcjonalne (numer porządkowy zgodnie z wykazem)

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki – Wesoła

1 rejon ul. Bonerowskiej
2 ul. Westerplatte - Poczta Główna
3 ul. Westerplatte - Hotel Wyspiański, CMUJ
4 ul. Westerplatte - CMUJ
5 rejon ul. Westerplatte i Radziwiłłowskiej
6 rejon ul. Lubicz i Strzeleckiej
7 ul. Lubicz - Instytut Nafty i Gazu
8 ul. Kopernika - kolegium oo. Jezuitów
9 ul. Kopernika - Woj. Szpital Dziecięcy
10 ul. Kopernika - klasztor
11 ul. Kopernika - zespół szpitala uniwersyteckiego
12 rejon ul. H. Kołłątaja i O. Bujwida
13 ul. J. J. Śniadeckich - zespół szpitala uniwersyteckiego (1)
14 ul. J. J. Śniadeckich - zespół szpitala uniwersyteckiego (2)
15 Ogród Botaniczny UJ
16 rejon ul. Grzegórzeckiej, św. Łazarza i Blich
17 ul. Grzegórzecka - CMUJ, Krakowskie Pogotowie Ratunkowe
18 rejon ul Grzegórzeckiej i J.J. Śniadeckich
19 ul. Grzegórzecka - liceum, Klub Sportowy AWF
20 Rondo Grzegórzeckie - rejon ul. hetm. Żółkiewskiego
21 Hala Targowa i rejon ul. M. Siedleckiego
22 rejon Al. Daszyńskiego i ul. Blachnickiego
23 rejon ul. W. Pola
24 rejon ul Prochowej
25 Rondo Grzegórzeckie - rejon ul. Rzeźniczej
26 rejon ul. Masarskiej i Gęsiej
27 Galeria Kazimierz
28 cmentarz Żydowski
29 ul. Podgórska - bulwary
30 linia kolejowa

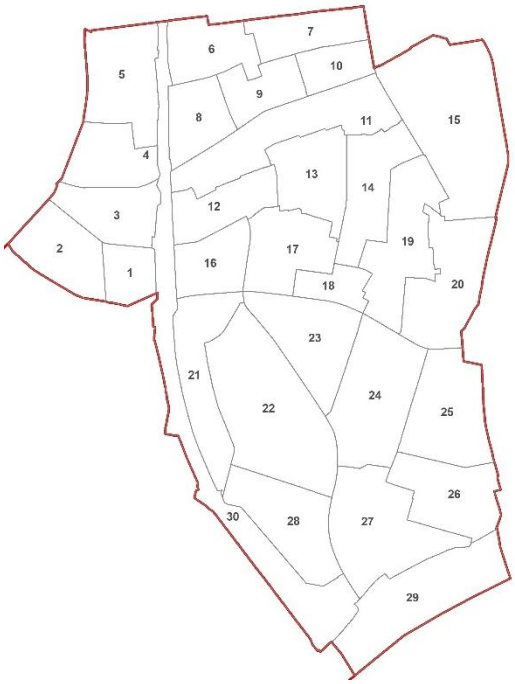

Rys. 2. Grzegórzki-Wesoła: podział podobszaru na jednostki funkcjonalne (numer porządkowy zgodnie z wykazem)

Podobszar rewitalizacji Kazimierz – Stradom

1 rejon Placu Nowego
2 rejon ul. Szerokiej
3 rejon ul. Wąskiej i Plac Bawół
4 ul. Józefa
5 ul. Bożego Ciała - klasztor
6 ul. Bożego Ciała i Plac Wolnica
7 rejon ul. Krakowskiej i B. Meiselsa
8 ul. J. Dietla
9 ul. Miodowa i Brzozowa
10 ul. J. Dietla i Starowiślna
11 ul. Miodowa i Starowiślna
12 Ul. Dajwór i Starowiślna
13 zakłady elektroenergetyczne
14 rejon ul. Św. Wawrzyńca i Pogórskiej
15 Muzeum Inżynierii Miejskiej
16 zakłady gazownicze
17 rejon ul. Mostowej i Gazowej
18 rejon Placu Wolnica ul Trynitarska - szpital
19 o.o. Bonifratrów
20 rejon ul. Skawińskiej i H. Wietora
21 rejon ul. Skałecznej i Piekarskiej
22 rejon ul. Węgłowej i Skałecznej
23 ul. Augustiańska - klasztor
24 ul. Skałeczna - klasztor
25 rejon ul. J. Dietla i Paulińskiej
26 rejon ul. J. Dietla i A. Kordeckiego
27 ul. Stradomska
28 rejon ul. Koletek i św. Agnieszki
29 ul. J. Dietla - klub sportowy
30 rejon ul. Bernardyńskiej i Smoczej
31 rejon ul. J. Dietla i Stradomskiej
32 rejon ul. Stradomskiej i św. Gertrudy
33 rejon ul. św. Sebastiana i W. Bogusławskiego
34 rejon ul. J. Sarego i Starowiślnej
35 rejon ul. Wielopole
36 rejon ul. J. Dietla i Wrzesińskiej
37 rejon ul. B. Joselewicza i Miodowej
38 rejon ul. Rzeszowskiej i Halickiej
39 rejon ul. Przemyskiej i Halickiej
40 ul. Podgórska, bulwary

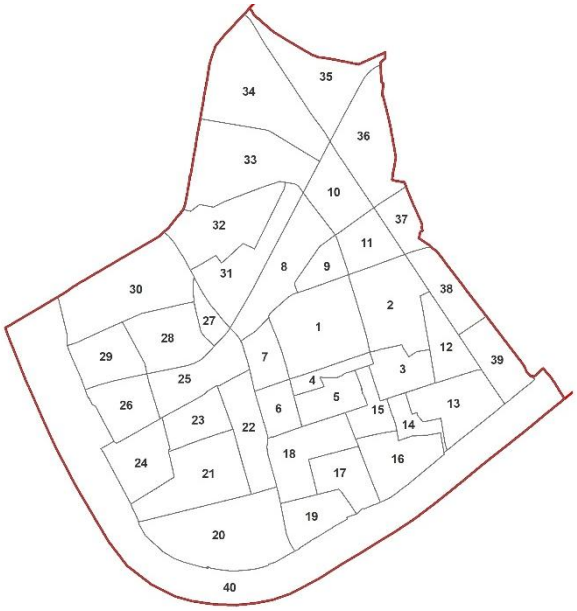

Rys. 3. Kazimierz-Stradom: podział podobszaru na jednostki funkcjonalne (numer porządkowy zgodnie z wykazem)

W dalszej części opracowania, na większości map naniesiono jednostki funkcjonalne oraz oznaczono ich numer porządkowy, zgodnie z wykazem.

2.2. Analizy jakościowe

Badania jakościowe, w przeciwieństwie do analizy statystyk, dotyczą opisu, charakteru analizowanych zjawisk, uzupełniając je o odpowiedzi na pytania: co?, ile?, dlaczego?. Pozwalają na głębszą analizę konkretnego zjawiska i pozwalają na lepsze zrozumienie rzeczywistości, podczas gdy metody ilościowe koncentrują się na pomiarze i ilościowych uogólnieniach.
W ramach badań dla celów diagnozy szczegółowej wykorzystano narzędzia wynikające z art. 6 ust. 3 u.r.: spotkania otwarte z mieszkańcami, z grupami interesariuszy oraz badania wtórne dokumentów z wcześniejszych konsultacji społecznych dotyczących obszaru rewitalizacji.

W ramach Tygodnia Rewitalizacji w Krakowie, w dniach od 15 do 18 maja 2023 roku odbyły się dwa spotkania otwarte dla mieszkańców, liderów lokalnych i organizacji pozarządowych oraz sześć spotkań dedykowanych przedstawicielom wybranych grup interesariuszy zaangażowanych w szeroki zakres działań i polityk społecznych procesu rewitalizacji Krakowa, w tym:

- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie,
- Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia UMK,
- Pełnomocnika Prezydenta Miasta Krakowa ds. Osób z Niepełnosprawnościami,
- Przewodniczącego Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności,
- Dyrektorów szkół podstawowych i pedagogów,
- Komendy Miejskiej Policji w Krakowie (dzielnicowych z obszaru rewitalizacji),
- Straży Miejskiej Miasta Krakowa,
- Komisji Bezpieczeństwa i Porządku,
- Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego UMK.

W uzupełnieniu badań przytoczono także:

- wnioski z konsultacji społecznych, które odbyły się w dniach od 21.09 do 15.10.2021 r. w ramach projektu pn. Klimatyczny Kwartał[2] Projekt realizowany jest przez Zarząd Transportu Publicznego i stanowi próbę wdrożenia koncepcji miasta 15-minutowego w Krakowie. Wnioski zawarte w raporcie z tych konsultacji dotyczyły podobszaru rewitalizacji Kazimierz-Stradom oraz w pewnej części podobszaru rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła.
- wnioski z raportu z konsultacji społecznych dotyczących zagospodarowania przestrzennego obszaru „Wesoła – rejon ulicy Kopernika" przeprowadzonych w dniach od 26.11.2020 r. do 26.02. 2021 r.
- wyniki badania społecznego jakości życia oraz jakości usług publicznych w Krakowie pn. Barometr Krakowski (edycja 2022).

[2] Raport z konsultacji społecznych do projektu Klimatyczny Kwartał, Wolański, A2P2 Architecture and planning, Kraków 2021 r., materiał udostępniony przez Zarząd Transportu Publicznego

3. Analiza koncentracji negatywnych zjawisk społecznych

3.1. Sytuacja demograficzna

Analiza ilościowa

Według danych GUS na koniec 2021 r. Kraków był zamieszkiwany przez 782 137 osób (53,4% kobiet i 46,6% mężczyzn). Według rejestru mieszkańców, w Krakowie zameldowanych na pobyt stały było 707 727 osób (prawie 54% kobiet oraz około 46% mężczyzn) oraz 59 378 osób zameldowanych na pobyt czasowy. Z roku na rok liczba mieszkańców w mieście nieznacznie rośnie, lecz według prognoz w kolejnych latach przyrost ludności wyhamuje.

Tej tendencji odpowiada sytuacja w Dzielnicy I Stare Miasto oraz Dzielnicy XVIII Nowa Huta. Prognoza demograficzna[3] wskazuje, że do 2030 r. ich populacja zmniejszy się o niemal 22% dla Dzielnicy I i ponad 6% w przypadku Dzielnicy XVIII, a do 2050 r. o około 60% dla Dzielnicy I oraz prawie 23% w przypadku Dzielnicy XVIII. Z kolei prognoza dla Dzielnicy II Grzegórzki wskazuje niewielkie wahania liczby mieszkańców, a nawet nieznaczny jej wzrost do 2050 r.

Na koniec 2021 r. cały obszar rewitalizacji zamieszkiwało 56 582 osoby (zameldowani na pobyt stały, co stanowi blisko 90% wszystkich osób zameldowanych), z czego ponad 54% stanowiły kobiety, a niemal 46% mężczyźni. W dalszej części raportu, analizy demograficzne oraz inne wskaźniki dotyczące ludności, odnoszą się wyłącznie do liczby osób zameldowanych na pobyt stały. [4]

W latach 2010-2021 odnotowano spadek liczby zameldowanych mieszkańców obszaru rewitalizacji o ponad 21%. Negatywny trend związany z depopulacją obserwuje się już od kilku lat.

Wnioski te wyprowadzono na podstawie analizy zmian w rejestrach publicznych. Należy mieć jednak na względzie, że doświadczenia wielu miast wskazują, że rzeczywista skala depopulacji jest zdecydowania wyższa i wynika z braku obowiązku wymeldowania osób wskazanych w rejestrach pod określonym adresem. Drugą stroną tego zjawiska jest bez wątpienia napływ osób najmujących lokale mieszkalne, a nie zameldowanych. Takie zjawisko przybrało na sile, zwłaszcza po wybuchu wojny w Ukrainie. Trudno jednak dzisiaj oszacować, jak duży jest odsetek osób, które zamieszkują obszar analizy, a nie są wskazane w rejestrze mieszkańców.

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Podobszar „stara" Nowa Huta obejmuje powierzchnię 3,2 km^2, stanowiąc tym samym ponad połowę wyznaczonego obszaru rewitalizacji. W 2021 r. był on zamieszkiwany przez 40 156 osób zameldowanych na stałe i 2 747 osób zameldowanych czasowo. W latach 2010-2021 liczba mieszkańców podobszaru systematycznie spadała, zmniejszając się o ponad 18%. Dla porównania, populacja Krakowa w tym samym okresie nieznacznie wzrosła. Z uwagi na proces depopulacji podobszaru, gęstość zaludnienia w 2021 r. była już niemal sześciokrotnie większa niż w całym mieście, osiągając wartość 12 533 os/km^2. W 2010 r. wartość wskaźnika gęstości zaludnienia wynosiła 15 329 os/km^2 (siedmiokrotnie wyższa niż wartość dla całego miasta).

[3] J. Paradysz, „Hybrydowa prognoza demograficzna dla Krakowa na lata 2020-2050 według 18 pomocniczych dzielnic", Opracowanie na zlecenie Wydziału Strategii, Planowania i Monitorowania Inwestycji Urzędu Miasta Krakowa, Kraków 2020

[4] Na koniec 2021 r. wszystkie podobszary rewitalizacji zamieszkiwało łącznie 6 446 osób zameldowanych na pobyt czasowy, co stanowi nieco ponad 10% wszystkich osób zameldowanych.

Zdecydowanie największą gęstość zaludnienia w 2021 r. odnotowano w jednostce 13 - Osiedle Centrum B (niemal 3-krotność wartości dla podobszaru), 18 - Osiedle Szkolne (I) oraz 25. Osiedle Stalowe (I) (w obu ponad 2-krotność wartości dla podobszaru).

W granicach podobszaru występuje pięć niezamieszkałych jednostek funkcjonalnych o funkcji usługowej (szpital) oraz transportowej (tereny komunikacji).

Z uwagi na charakter zagospodarowania oraz pełnione funkcje, podobszar charakteryzuje się bardzo wysoką gęstością zaludnienia, stąd wyróżnia się na tle pozostałych podobszarów.

Spadek liczby mieszkańców podobszaru potwierdzają dane dotyczące liczby dzieci objętych obowiązkiem szkolnym. W latach 2010-2021 wartość ta zmniejszyła się z 4 558 do 3 851 uczniów. Oznacza to spadek o niemal 16%, przy jednoczesnym wzroście wartości dla Krakowa o prawie 15%. Porównując jednak liczbę dzieci objętych obowiązkiem szkolnym w latach 2010 - 2021 (w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców podobszaru), można dostrzec nieznacznie zwiększający się udział liczby dzieci objętych obowiązkiem szkolnym w całej populacji podobszaru.

W tym samym okresie zmniejszyła się liczba dzieci do lat 3 (z poziomu 1 287 do 933 dzieci). Oznacza to, że w kolejnych latach należy spodziewać się mniejszej liczby uczniów uczęszczających do szkół położonych w graniach podobszaru rewitalizacji.

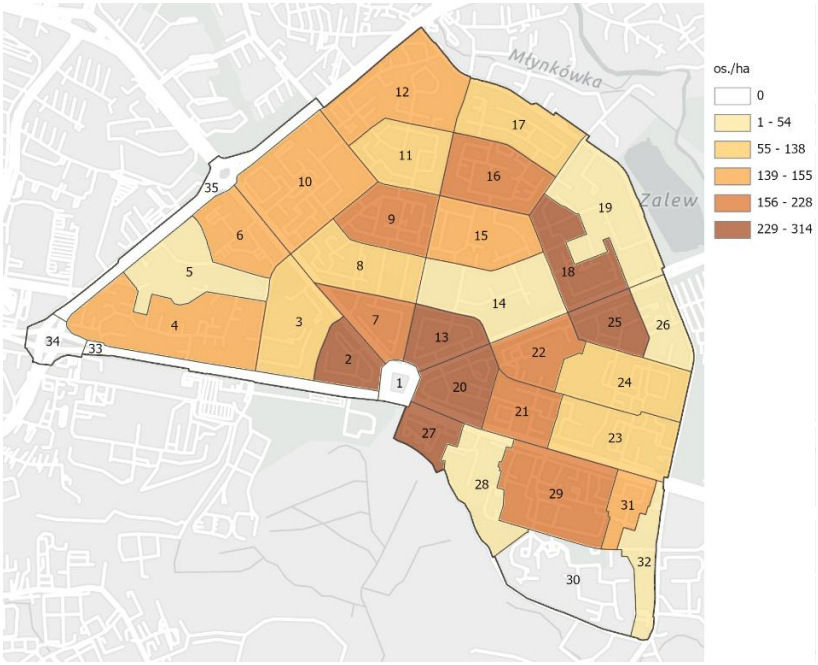

Rys. 4. Gęstość zaludnienia na podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta – koniec 2021 roku. Źródło: opracowanie PI UMK

Miarę starzenia się społeczeństwa podobszaru ukazuje również zmiana udziału poszczególnych grup ekonomicznych ludności w latach 2010-2021.

Podobszar „stara" Nowa Huta charakteryzuje się zdecydowanym wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym. W 2021 r. ponad 31 % mieszkańców stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym. W analizowanym okresie udział liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności wzrósł o niemal 7 p.p. Nieznacznie zwiększył się również udział liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w liczbie mieszkańców ogółem. Z kolei, z uwagi na przejście znacznej grupy ludności w wieku produkcyjnym w wiek poprodukcyjny, udział ludności w wieku produkcyjnym zmniejszył się o ponad 7 p.p.

Analizując zróżnicowanie tego zjawiska można dostrzec wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym w kilku jednostkach funkcjonalnych podobszaru rewitalizacji. Największym odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym wyróżniała się jednostka 19 Osiedle Szkolne (II). W 28 na 31 zamieszkałych jednostek, wartość wskaźnika udziału osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem, była wyższa niż średnia dla całego Krakowa.

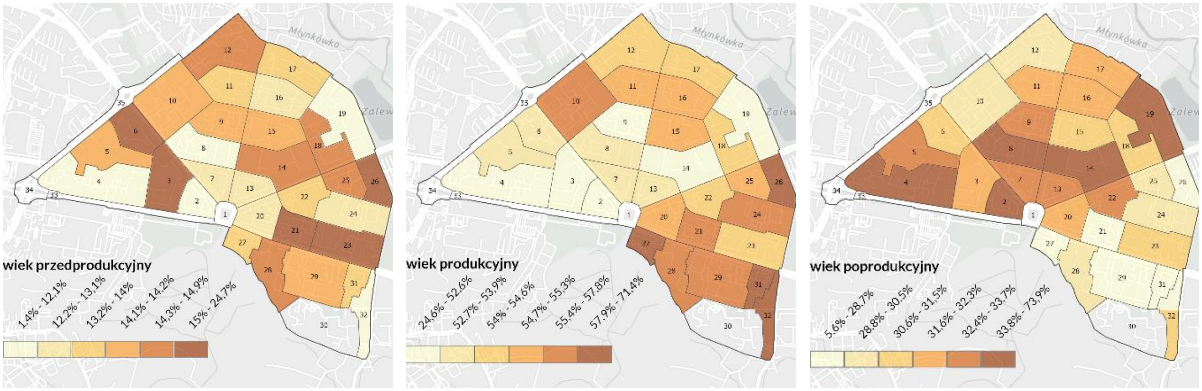

Rys. 5. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym na podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta – koniec 2021 roku.
Źródło: opracowanie PI UMK

W latach 2010 - 2021 nastąpił spadek udziału osób w wieku niemobilnym w populacji osób w wieku produkcyjnym[5]. W 2010 r. wartość wskaźnika dla podobszaru wynosiła powyżej 43%, przy wartości ponad 38% dla całego miasta. Z kolei w 2021 r. odnotowano wartość niemal 40% dla podobszaru rewitalizacji oraz prawie 38% dla Krakowa. Oznacza to wyraźnie wyższą dynamikę spadku wskaźnika udziału osób w wieku niemobilnym w populacji osób w wieku produkcyjnym w przypadku podobszaru „stara" Nowa Huta, niż w przypadku całego miasta. Spadek wartości analizowanego wskaźnika wynika z przejścia w wiek emerytalny przedstawicieli najliczniejszej demograficznej grupy wiekowej (według podziału z 2011 r.).

W latach 2010-2021 wzrosła liczba osób w wieku 60 lat i więcej zamieszkujących podobszar. Na początku tego okresu było ich 13 368, jednak w kolejnych 11 latach liczba ta wzrosła do 14 121. Wzrosła również liczba osób w wieku 60 lat i więcej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców. W 2010 r. wartość tego wskaźnika wynosiła około 272 (przy średniej dla Krakowa wynoszącej niemal 253), natomiast w 2021 r. wartość dla podobszaru wynosiła prawie 352 (przy średniej dla całego miasta równiej niemal 292). Dynamika wzrostu wartości tego wskaźnika dla podobszaru „stara" Nowa Huta była zatem zdecydowanie większa niż dla całego Krakowa, co oznacza, że populacja podobszaru starzeje się szybciej, niż reszta miasta.

Podobszar rewitalizacji charakteryzuje się również znacznym wzrostem średniego wieku mieszkańców. W 2010 r. wartość tego wskaźnika wynosiła ponad 45 lat, natomiast w 2021 r. już powyżej 47 lat. Dla porównania, średnia wieku dla całego miasta wynosiła w 2010 r. ponad 42 lata, a w 2021 r. osiągnęła wartość niemal 44 lat, co oznacza, że w okresie 11 lat średnia wieku wśród mieszkańców podobszaru wzrosła bardziej niż w przypadku całego miasta.

Pod względem proporcji grup wiekowych, cechy ludności zamieszkującej podobszar wskazują na regresywny typ społeczeństwa. W strukturze wieku i płci na początku 2011 r. wyraźnie wyróżniały się trzy wyże demograficzne, których szczyt dostrzegalny był w grupach wiekowych: 25-29, 55-59 oraz 80-84 lata. Należy zauważyć, że najliczniejszą kohortę podobszaru „stara" Nowa Huta w podziale na grupy wiekowe odnotowano w grupie 55-59 lat,

[5] Mieszkańcy w wieku niemobilnym to kobiety w wieku 45-59 lat oraz mężczyźni w wieku 45-64 lat, którzy nie są chętni do przekwalifikowania się lub zmiany pracy.

co wskazuje, że w perspektywie kilku kolejnych lat jej przedstawiciele osiągną wiek poprodukcyjny.

W strukturze płci mieszkańców podobszaru dominowały kobiety. Nadwyżka liczby kobiet występowała w grupach wiekowych, które obejmowały mieszkańców w wieku 30 lat i więcej. Maksymalną różnicę pomiędzy liczbą kobiet a liczbą mężczyzn, odnotowano w przedziale wiekowym 75-79 lat. Z kolei niewielką nadwyżkę mężczyzn zaobserwowano wśród mieszkańców w wieku 24 lat i poniżej, z której największa występowała w grupie wiekowej 5-9 lat.

Według danych z początku 2022 r. tendencja starzenia się społeczeństwa podobszaru postępuje dalej. Najliczniejsza populacja podobszaru „stara" Nowa Huta w podziale na grupy wiekowe występowała w grupie wiekowej 65-69 lat. W strukturze płci w zdecydowanej większości grup wiekowych dominowały kobiety, szczególnie wśród osób w wieku 85-89 lat. Nadwyżka liczby mężczyzn występowała w grupach obejmujących mieszkańców w wieku 30–34 lat oraz poniżej 20 roku życia, osiągając wartość maksymalną w grupie 10-14 lat.

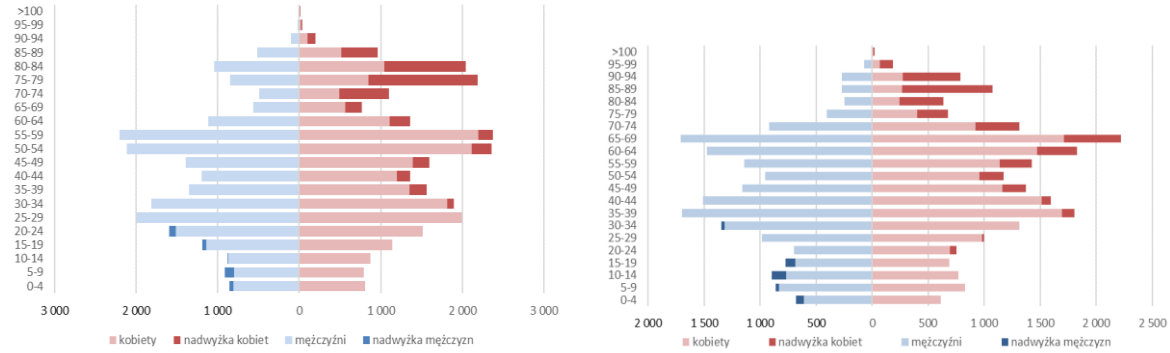

2010 *2021*

Rys. 6. Piramida wieku i płci dla podobszaru rewitalizacji „stara" Nowa Huta.
Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Podobszar Grzegórzki-Wesoła zajmuje powierzchnię 1,35 km^2, co stanowi niemal 23% wyznaczonego obszaru rewitalizacji. W 2021 r. liczba mieszkańców podobszaru wynosiła 6 665 osób zameldowanych na stałe i 1557 osób zameldowanych czasowo.

W 2010 r. gęstość zaludnienia wynosiła 5 924 os/km^2. Była zatem niemal 3-krotnie wyższa niż wartość dla Krakowa. Z kolei w 2021 r., z uwagi na malejącą liczbę mieszkańców podobszaru, gęstość zaludnienia była ponad 2-krotnie większa niż w całym mieście, osiągając wartość 4 930 os/km^2.

Jednostki funkcjonalne o najwyższej wartości wskaźnika gęstości zaludnienia to: 1 – rejon ul. Bonerowskiej (ponad 4-krotność wartości dla podobszaru), 25 - Rondo Grzegórzeckie - rejon ul. Rzeźniczej oraz 12 – rejon ul. H. Kołłątaja i O. Bujwida (obie niemal 4-krotność wartości dla podobszaru).

W granicach podobszaru występuje dziewięć niezamieszkałych jednostek funkcjonalnych, które pełnią między innymi funkcje usługowo-handlowe i transportowe (tereny komunikacji, bulwary wiślane).

Liczba ludności podobszaru rewitalizacji spadła o niemal 17% w latach 2010-2021 przy niewielkim wzroście populacji całego Krakowa w tym okresie. Liczba dzieci objętych

obowiązkiem szkolnym uległa zmniejszeniu z poziomu 616 do 580 uczniów, czyli o niemal 6%, przy jednoczesnym wzroście dla Krakowa na poziomie prawie 15%.

Porównując liczbę dzieci objętych obowiązkiem szkolnym w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w 2010 oraz 2021 r., można zauważyć wzrost udziału tej grupy w populacji podobszaru z poziomu 77 do 87 dzieci. Oznacza to zatem, że mimo postępującego procesu depopulacji podobszaru, rodziny posiadające dzieci w wieku szkolnym rzadziej niżeli inne decydują się na zmianę miejsca zamieszkania. Zmniejszyła się natomiast liczba dzieci do lat 3, która spadła z poziomu 196 do 141 dzieci, co przełoży się na spadek liczby uczniów uczęszczających do szkół w kolejnych latach.

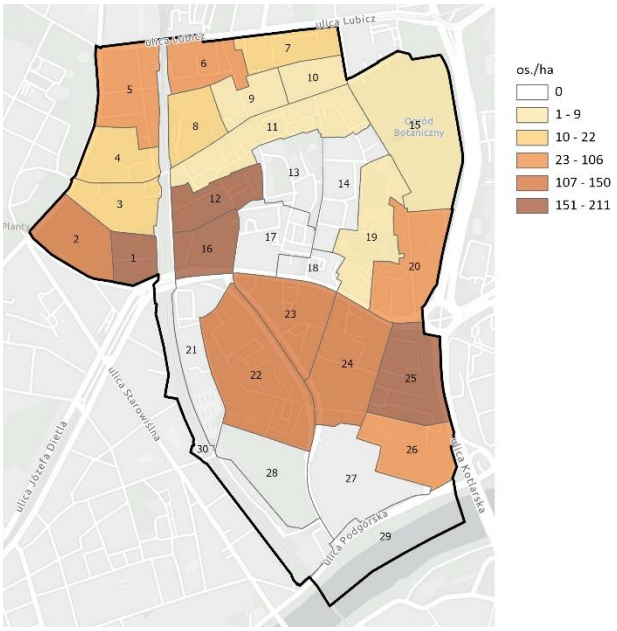

Rys. 7. Gęstość zaludnienia na podobszarze rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła – koniec 2021 roku.
Źródło: opracowanie PI UMK

Starzenie się społeczności podobszaru Grzegorzki-Wesoła potwierdza się w zmianie udziału poszczególnych grup ekonomicznych ludności w latach 2010-2021. W 2021 r. ponad 31% mieszkańców stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym. Udział mieszkańców w tym wieku w ogólnej liczbie ludności we wskazanym okresie wzrósł o ponad 5 p.p. Stan ten jest konsekwencją przechodzenia wyżu demograficznego w wiek poprodukcyjny. Nieznacznie wzrósł również udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w ludności podobszaru ogółem. Z kolei udział osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców zmniejszył się o niemal 7 p.p.

W granicach podobszaru znajdują się jednostki funkcjonalne, które były zamieszkiwane wyłącznie przez osoby w wieku poprodukcyjnym tj.: 11 – ul. Kopernika – zespół szpitala uniwersyteckiego oraz 9 – ul. Kopernika – Wojewódzki Szpital Dziecięcy. W 17 z 21 zamieszkałych jednostek wartość wskaźnika udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem była wyższa niż średnia dla całego miasta.

W okresie między rokiem 2010 a 2021 nastąpił spadek udziału osób w wieku niemobilnym w populacji osób w wieku produkcyjnym. W 2010 r. wartość tego wskaźnika dla podobszaru wynosiła niemal 44% (38% dla Krakowa). W 2021 r. wartość ta spadła do poziomu prawie 39% (38% dla Krakowa). Spadek wartości wskaźnika wynika z przejścia w wiek emerytalny przedstawicieli największej populacji w podziale na grupy wiekowe z 2011 r.

W latach 2010-2021 zmalała również liczba mieszkańców podobszaru w wieku powyżej 60 r.ż. Na początku tego okresu była równa 2 328 osób, natomiast na koniec spadła do 2 297. Wzrósł natomiast wskaźnik liczby osób w wieku 60 lat i więcej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W 2010 r. wynosił niemal 291 osób, natomiast w 2021 r. osiągnął wartość prawie 345. Należy zauważyć, że dynamika wzrostu tego wskaźnika jest najniższa ze wszystkich podobszarów, co świadczy o mniejszym natężeniu starzenia się mieszkańców Grzegórzek-Wesołej.

Potwierdzają to również dane dotyczące średniej wieku mieszkańców podobszaru, która wzrosła najmniej spośród wszystkich podobszarów. W latach 2010-2021 jej wartość zwiększyła się o 1,2 roku, przy średniej dla Krakowa równej 1,4.

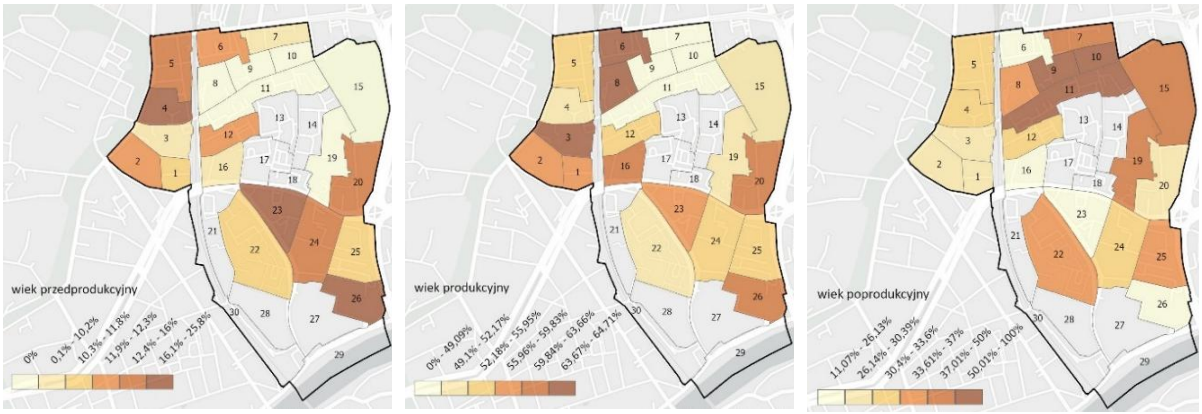

Rys. 8. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w granicach podobszaru rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła – koniec 2021 r.
Źródło: opracowanie PI UMK

Pod względem proporcji grup wiekowych, cechy populacji podobszaru wskazują na regresywny typ społeczeństwa. W strukturze wieku i płci na początku 2011 r. wyróżniały się trzy wyże demograficzne, których szczyt przypadł w grupach wiekowych: 30-34, 55-59 oraz 80-84 lata. Najliczniejsza demograficzna grupa wiekowa podobszaru Grzegórzki-Wesoła występowała w przedziale 55-59 lat, co sygnalizowało, że w perspektywie kilku kolejnych lat jej przedstawiciele osiągną wiek poprodukcyjny.

W strukturze płci mieszkańców podobszaru dominowały kobiety. Nadwyżka ich liczby występowała w grupach wiekowych, które obejmowały mieszkańców w wieku 10-29 oraz 35 lat i więcej. Maksymalną nadwyżkę liczby kobiet nad liczbą mężczyzn zaobserwowano w przedziale wiekowym 80-84 lat. Niewielką nadwyżkę mężczyzn odnotowano wśród mieszkańców w wieku 0-4 lat oraz 30-34, z której największa występowała w grupie wiekowej 0-4 lat.

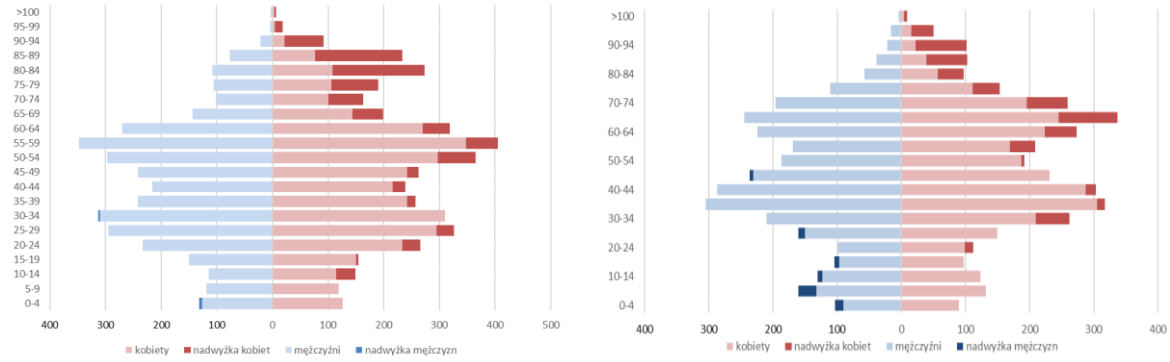

2010 *2021*

Rys. 9. Piramida wieku i płci dla podobszaru rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła.
Źródło: opracowanie PI UMK

Dane z początku 2022 r. świadczą o znacznych zmianach w strukturze wieku i płci mieszkańców podobszaru Grzegórzki-Wesoła. Najliczniejsza populacja w podziale na grupy wiekowe z początku roku 2011 osiągnęła z początkiem roku 2022 r. w wiek poprodukcyjny, jednak najliczniejszą grupą wiekową w 2021 r. byli mieszkańcy w wieku 35-39 lat. W strukturze płci w znacznej większości grup wiekowych dominowały kobiety, w szczególności wśród mieszkańców w wieku 65-69 lat. Nadwyżka liczby mężczyzn występowała w grupach obejmujących mieszkańców w wieku 0-19, 25-29 oraz 45-49 lat, osiągając najwyższą wartość w grupie 5-9 lat.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Podobszar Kazimierz-Stradom zajmuje powierzchnię 1,38 km^2, tj. ponad 23% wyznaczonego obszaru rewitalizacji. W 2021 r. liczba mieszkańców podobszaru wynosiła 9 761 osób zameldowanych na stałe i 2 142 osób zameldowanych czasowo. W 2010 r. gęstość zaludnienia dla podobszaru wynosił 10 608 os/km^2, czyli niemal pięciokrotnie więcej niż wartość dla Krakowa. Natomiast w 2021 r., z uwagi na malejącą liczbę mieszkańców podobszaru, wartość tego wskaźnika była już tylko ponad trzykrotnie wyższa niż w całym mieście, osiągając poziom 7 063 os/km^2.

Dane dotyczące zmiany liczby mieszkańców w latach 2010-2021 wskazują na intensywne zmniejszanie się populacji podobszaru. W analizowanym okresie liczba mieszkańców spadła aż o ponad 33%, czyli najwięcej ze wszystkich wyznaczonych podobszarów rewitalizacji, przy jednoczesnym niewielkim wzroście liczby ludności całego miasta.

Na proces postępującej depopulacji podobszaru wskazują dane dotyczące liczby dzieci objętych obowiązkiem szkolnym, zameldowanych w granicach podobszaru. W latach 2010-2021 liczba uczniów zmniejszyła się z 1 369 do 820 (spadek o ponad 40%), w sytuacji gdy średnio w Krakowie nastąpił wzrost liczby uczniów o niemal 15%. Jest to największy odnotowany spadek spośród analizowanych podobszarów rewitalizacji.

Porównując liczbę dzieci objętych obowiązkiem szkolnym w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców podobszaru w 2010 oraz 2021r., można zaobserwować spadek wartości tego wskaźnika. Zmniejszyła się również o 171 liczba dzieci do lat 3 zamieszkujących podobszar, czego skutkiem będzie mniejsza liczba uczniów uczęszczających do szkół w kolejnych latach.

Analizując zróżnicowanie zaludnienia w granicach podobszaru, można dostrzec kilka jednostek funkcjonalnych o bardzo wysokich wartościach wskaźnika gęstości zaludnienia. Najwyższą wartość wskaźnika gęstości odnotowano w jednostkach funkcjonalnych nr: 26 - rejon

ul. J. Dietla i A. Kordeckiego (ponad 3-krotność wartości dla podobszaru), 25 - rejon ul. J. Dietla i Paulińskiej (niemal 3-krotność wartości dla podobszaru) oraz 10 - ul. J. Dietla i Starowiślna (ponad 2-krotność wartości dla podobszaru). Biorąc pod uwagę postępujące zmniejszanie się liczby mieszkańców, gęstość zaludnienia podobszaru będzie utrzymywała trend spadkowy.

W granicach podobszaru występują trzy niezamieszkałe jednostki funkcjonalne: bulwary wiślane, klub sportowy przy ul. Dietla i teren Muzeum Inżynierii i Techniki.

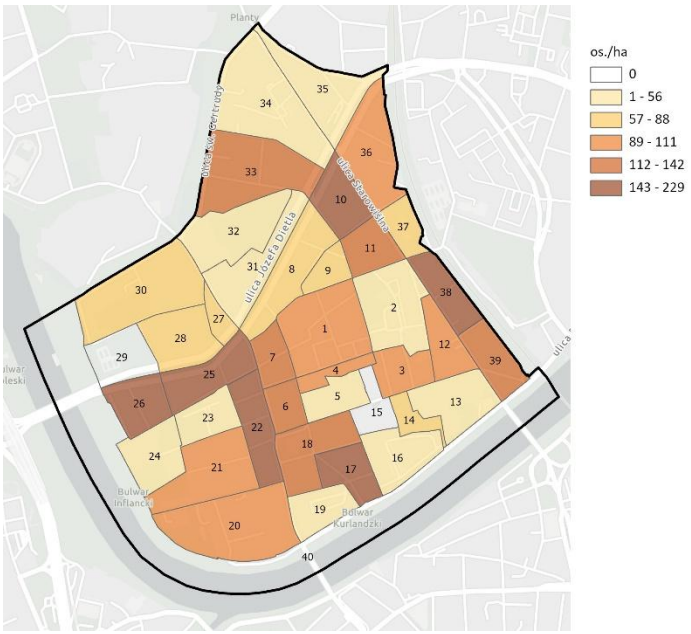

Rys. 10. Gęstość zaludnienia na podobszarze rewitalizacji Kazimierz-Stradom – koniec 2021 roku.
Źródło: opracowanie PI UMK

Starzenie się społeczności potwierdza się w zmianie udziału poszczególnych grup ekonomicznych ludności w latach 2010-2021. Podobszar Kazimierz-Stradom charakteryzuje się najwyższym wzrostem udziału osób w wieku poprodukcyjnym w populacji spośród wszystkich podobszarów rewitalizacji. W 2021 r. ponad 32% mieszkańców stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym. W analizowanym okresie udział tej grupy w ogólnej liczbie ludności wzrósł o niemal 10 p.p. Stan ten jest konsekwencją przechodzenia wyżu demograficznego w wiek poprodukcyjny. Z kolei udział osób w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców spadł kolejno o ponad 1 p.p. oraz niemal 9 p.p.

Najwyższą wartość wskaźnika udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców odnotowano w jednostce funkcjonalnej 24 - ul. Skałeczna – klasztor (niemal 63% osób). Wysoki udział seniorów przekraczający 40% zaobserwowano w takich jednostkach funkcjonalnych jak: 20 - rejon ul. Skawińskiej i H. Wietora, 19 - ul. Trynitarska - szpital Bonifratrów oraz 5 - ul. Bożego Ciała – klasztor. W ponad 3/4 jednostek, w graniach podobszaru rewitalizacji, wartość wskaźnika udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem była wyższa niż średnia dla całego miasta.

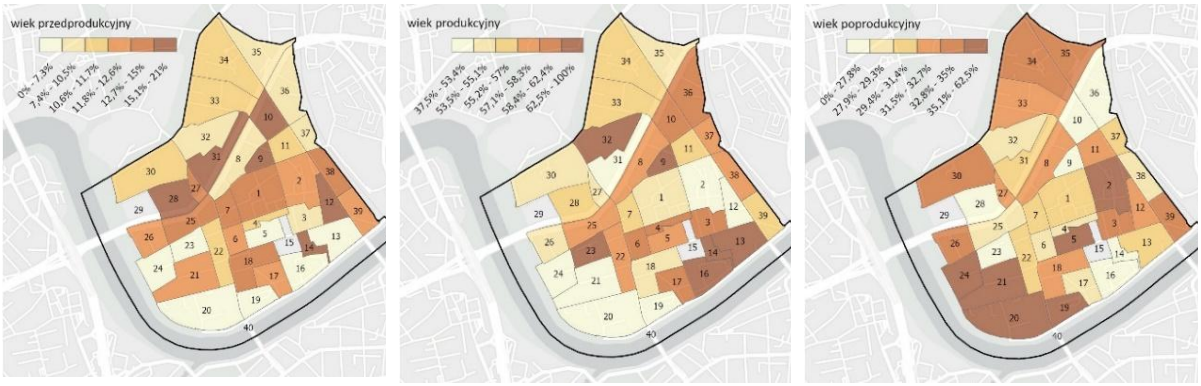

Rys. 11. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w granicach podobszaru rewitalizacji Kazimierz-Stradom – koniec 2021 roku.
Źródło: opracowanie PI UMK

W okresie między rokiem 2010 a 2021, nastąpił spadek udziału osób w wieku niemobilnym w populacji osób w wieku produkcyjnym. W 2010 r. wartość wskaźnika dla podobszaru wynosiła ponad 43%, przy wartości ponad 38% dla całego miasta. Natomiast w 2021 r. wartość ta uległa niewielkiemu zmniejszeniu do prawie 43% dla podobszaru oraz niemal 38% dla Krakowa. Spadek wartości wskaźnika wynika z przejścia w wiek emerytalny przedstawicieli największej populacji w podziale na grupy wiekowe z 2011 r.

W analizowanym okresie zmniejszyła się liczba mieszkańców podobszaru w wieku powyżej 60 r.ż. W 2010 r. było ich 3 804, jednak w kolejnych 11 latach liczba spadła do 3 499 osób. Wzrósł natomiast wskaźnik liczby osób w wieku 60 lat i więcej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W 2010 r. wskaźnik wynosił 259, by w 2021 r. osiągnąć wartość 358. Można zatem wnioskować, że osoby w wieku 60 lat i więcej rzadziej decydują się na zmianę miejsca zamieszkania, niż pozostali mieszkańcy. Dynamika wzrostu tego wskaźnika była zdecydowanie najwyższa spośród wszystkich podobszarów rewitalizacji, co oznacza, że populacja podobszaru starzeje się wyjątkowo szybko.

W 2010 r. Kazimierz-Stradom był „najmłodszym" demograficznie z podobszarów rewitalizacji. Jednak w 2021 r. średnia wieku jego mieszkańców była już najwyższa, osiągając wartość 48 lat, przy średniej dla miasta poniżej 44 lat. W latach 2010-2021 średnia wieku mieszkańców podobszaru wzrosła o 3,8 lat, natomiast całego miasta o 1,4.

Pod względem proporcji grup wiekowych, cechy populacji podobszaru wskazują na regresywny typ społeczeństwa. W strukturze wieku i płci na początku 2011 r. wyraźnie wyróżniały się dwa wyże demograficzne, których szczyt przypadł na grupy wiekowe: 30-34 oraz 55-59 lat. Najliczniejszą populację podobszaru Kazimierz-Stradom w podziale na grupy wiekowe zaobserwowano w grupie 55-59 lat, co wskazywało, że w perspektywie kilku kolejnych lat jej przedstawiciele osiągną wiek poprodukcyjny.

W strukturze płci mieszkańców podobszaru dominowały kobiety. Nadwyżka liczby kobiet występowała w grupach wiekowych, które obejmowały mieszkańców w wieku 0-4, 15-19 oraz 35 lat i więcej. Maksymalną nadwyżkę liczby kobiet nad liczbą mężczyzn odnotowano w przedziale wiekowym 80-84 lat. Natomiast niewielką nadwyżkę mężczyzn zaobserwowano wśród mieszkańców w wieku 5-14 lat oraz 20-34, z której największa występowała w grupie wiekowej 30-34 lat.

Dane z początku 2022 r. świadczą o pogłębiającym się problemie starzenia się mieszkańców podobszaru. Najliczniejsza populacja podobszaru Kazimierz-Stradom w podziale na grupy wiekowe występowała w grupie wiekowej 65-69 lat. W strukturze płci w wyraźnej większości

grup wiekowych dominowały kobiety, w szczególności wśród mieszkańców w wieku 65-69 lat. Nadwyżka liczby mężczyzn występowała w grupach obejmujących mieszkańców w wieku 0-19 oraz 30-44 lat, osiągając najwyższą wartość w grupie 5-9 lat.

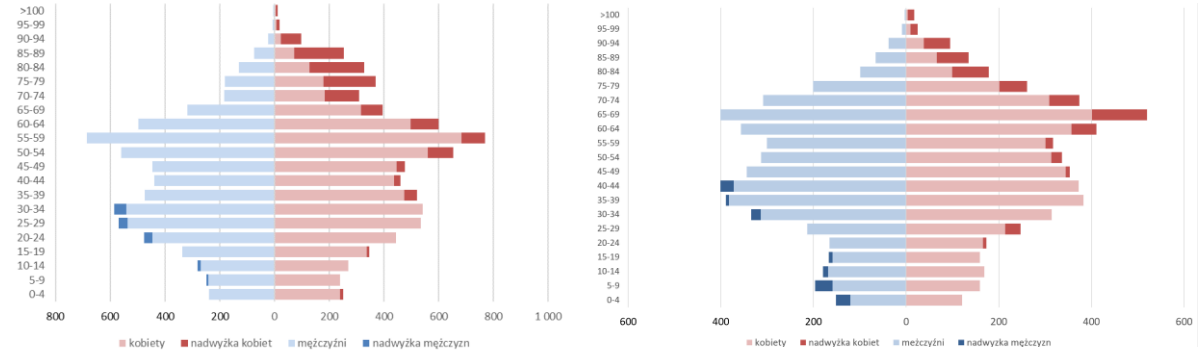

Rys. 12. Piramida wieku i płci dla podobszaru rewitalizacji Kazimierz-Stradom.
Źródło: opracowanie PI UMK

Analiza jakościowa

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

W trakcie większości spotkań organizowanych w ramach analiz jakościowych, uczestnicy wskazywali na problem szybkiego starzenia się społeczności i dynamicznie postępującej depopulacji podobszaru.

Zdaniem przedstawicieli mieszkańców oraz organizacji działających na terenie podobszaru rewitalizacji, Nowa Huta zyskuje nowych mieszkańców. Według nich już ok. 30% populacji Nowej Huty stanowią osoby młode, które wprowadziły się do mieszkań po swoich rodzicach lub dziadkach. Pojawiają się również osoby dotychczas nie związane z dzielnicą (nowi nabywcy mieszkań). Ta wymiana ludności nie powoduje większych konfliktów społecznych.

Zdaniem miejskich służb publicznych w granicach podobszaru widoczny jest problem bezdomności. Zjawisko to nie jest szczególnie dostrzegalne w centralnej części Nowej Huty, lecz nasila się na obrzeżach podobszaru rewitalizacji. Sytuacja znacząco poprawiła się jednak w porównaniu z latami ubiegłymi. Analizując skalę tego zjawiska uczestnicy spotkań stwierdzili, że problem ten jest zdecydowanie mniej widoczny niż w Śródmieściu.

Niepokojąca, zdaniem uczestników spotkań, jest wzrastająca liczba pustostanów w Nowej Hucie, które z jednej strony stanowią potencjał możliwy do wykorzystania (wolne mieszkania), z drugiej zaś oznacza spadek liczby mieszkańców i zmiany w strukturze ludności wpływające na spójność wspólnoty lokalnej.

Zdaniem zebranych przedstawicieli instytucji działających na podobszarze rewitalizacji, mimo dynamicznie zachodzących zmian społecznych, jak na razie nie odnotowano problemu gentryfikacji.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Za istotny problem podobszaru rewitalizacji uznano starzenie się populacji. Na Grzegórzkach zdaniem mieszkańców oraz pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej (MOPS) w dalszym ciągu mieszka bardzo wielu seniorów. Uczestnicy spotkań dodatkowo zgłaszali narastające zagrożenie coraz większej depopulacji podobszaru rewitalizacji.

Jako jedną z przyczyn depopulacji, poza starzeniem się mieszkańców, wskazano atrakcyjne położenie podobszaru względem centrum i głównych atrakcji Krakowa, skłaniające właścicieli

mieszkań do oferowania swoich mieszkań turystom w formule najmu krótkoterminowego. Rozwój tej formy najmu, zdaniem uczestników dyskusji z mieszkańcami oraz instytucji działających na podobszarze rewitalizacji postępuje (podobszar staje się coraz bardziej popularny wśród osób wynajmujących mieszkania). W efekcie pojawia się zjawisko ekspatriacji stałych mieszkańców dzielnicy.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W trakcie spotkania z mieszkańcami podobszaru rewitalizacji niektórzy jego uczestnicy wskazywali, że Strategia Rozwoju Krakowa, której hasło przewodnie brzmi: „Tu chcę żyć. Kraków 2030.", nie jest adekwatna do tego, co dzieje się w granicach podobszaru rewitalizacji. Uczestnikom dyskusji trudno uznać, że zapisy Strategii są stosowane w przypadku tej części Krakowa.

Ich zdaniem na podobszarze rewitalizacji występuje szereg czynników, które powodują, że trudno jest tu obecnie żyć stałym mieszkańcom (zwłaszcza w nocy i w weekendy). Punktem odniesienia dla wszystkich działań Urzędu Miasta Krakowa, powinni być przede wszystkim mieszkańcy podobszaru, a nie biznes (przedsiębiorcy). Uczestnicy spotkania wskazywali, że obecne działania podejmowane przez Urząd Miasta Krakowa są dokładnie odwrotne.

Zdaniem mieszkańców na podobszarze rewitalizacji występują nasilone zjawiska gentryfikacji oraz overtourismu[6]. Trudne warunki mieszkaniowe powodują wyprowadzkę stałych mieszkańców. Zmniejszająca się liczba mieszkańców powoduje ograniczenie inwestycji w infrastrukturę społeczną lub przenoszenie usług publicznych poza Kazimierz. W efekcie kolejni mieszkańcy wyprowadzają się poza podobszar rewitalizacji, co dodatkowo pogłębia występujący w tej części miasta problem depopulacji.

Problemem, zdaniem mieszkańców, jest również dynamiczny rozwój najmu krótkoterminowego, który wypiera stałych mieszkańców, a także osoby chcące zamieszkać w podobszarze rewitalizacji okresowo (studenci, młode małżeństwa, osoby poszukujące mieszkania na parę miesięcy).

Znaczna liczba mieszkań na Kazimierzu kupowanych jest na cele inwestycyjne (głównie przez osoby mieszkające poza podobszarem rewitalizacji), co sztucznie podnosi ich ceny. Wysokie ceny mieszkań ograniczają napływ nowych (młodych), stałych mieszkańców Kazimierza (tym samym pogłębia się depopulacja i proces starzenia się społeczności lokalnej).

W raporcie z konsultacji diagnozy do projektu pn. Klimatyczny Kwartał zwrócono uwagę, że usługi w podobszarze rewitalizacji występują zarówno w parterach kamienic jak i na piętrach. Powstawanie biur i obiektów usługowych na wyższych kondygnacjach kamienic tworzy dodatkowy czynnik wypierający stałych mieszkańców z podobszaru rewitalizacji. Występowanie lokali usługowych na wyższych kondygnacjach można rozumieć jako wadę, ze względu na zmniejszenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców - z klatki schodowej korzystają osoby postronne (klienci).

[6] Hipertrofia turystyki miejskiej – zwana także z języka angielskiego *„overtourism"* – oznacza jej przerost. Jest ona złożonym zjawiskiem, które silnie wpływa na jakość życia w mieście lub jego części, a także na doświadczenia mieszkańców i odwiedzających [McKinsey & Company, 2017]. Dotykała przed pandemią Covid-19 przede wszystkim miast posiadających ponadprzeciętne zasoby kulturowe.
W szerszym rozumieniu, hipertrofia dotyczy wszystkich negatywnych przejawów rozwoju turystyki w mieście. Zjawisko wiąże się, w skrajnych przypadkach, z błędnym kołem turystyki w miastach cennych kulturowo [Russo, 2002]. Dotyczy także bezpośrednio przekraczania progów pojemności turystycznej (optymalna liczba osób mogących jednocześnie przebywać na danym obszarze), nie powodując negatywnych konsekwencji w walorach turystycznych. Polityka zrównoważonej turystyki Krakowa na lata 2021-2028, s. 32-33

W trakcie dyskusji mieszkańców pojawił się głos, zgodnie z którym wśród młodszego pokolenia Kazimierz postrzegany jest przede wszystkim jako miejsce, w którym *„można się napić i zjeść zapiekanki”*. Taka perspektywa negatywnie wpływa na odbiór tego obszaru wśród mieszkańców Krakowa i ogranicza możliwości rozwojowe podobszaru rewitalizacji jako dzielnicy mieszkaniowej (miejsca przyjaznego dla mieszkańców).

Zdaniem mieszkańców problemem podobszaru rewitalizacji jest również niska jakość zasobu mieszkaniowego, szczególnie komunalnego. Niewątpliwie istotnym problemem są nieuregulowane kwestie własnościowe utrudniające realizację inwestycji mieszkaniowych lub wstrzymujące remonty istniejącego zasobu.

Zdaniem pracowników socjalnych MOPS problemem podobszaru jest starzenie się populacji oraz wzrastające zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze. Część kamienic położonych na Kazimierzu zaczyna się wyludniać, co dodatkowo pogłębia poczucie osamotnienia wśród pozostałych seniorów.

W trakcie spotkania z mieszkańcami wyrażono opinię, że realizacja nowej kładki nad Wisłą (kładka Kazimierz-Ludwinów) przyczyni się do pogłębienia problemu overtourismu (większa liczba barów, bawiących się w nich turystów) i dalszego odpływu mieszkańców Kazimierza. W trakcie dyskusji w kontekście Kazimierza wskazano na potrzebę analizy społecznych kosztów turystyki w tej części miasta.

Trudną sytuację demograficzną (depopulację) podobszaru potwierdza diagnoza sporządzona na potrzeby projektu pn. Klimatyczny Kwartał, jak również *Polityka zrównoważonej turystyki Krakowa na lata 2021-2028*. Zdaniem autorów diagnozy rzeczywista liczba mieszkańców podobszaru może być zdecydowanie niższa od liczby osób figurujących w rejestrach publicznych.

Kluczowe problemy i potencjały w zakresie demografii

Do najważniejszych problemów występujących w każdym z podobszarów rewitalizacji wynikających z procesów demograficznych należy zaliczyć:

- regresywną strukturę demograficzną ludności;
- wysoki średni wiek mieszkańców;
- wysoki udział seniorów w strukturze populacji oraz ich dynamiczny wzrost;
- wysoki udział osób sędziwych w populacji osób starszych;
- duży odsetek osób w wieku niemobilnym;
- starzenie się populacji podobszarów;
- spadek liczby osób w wieku produkcyjnym;
- rosnące obciążenie demograficzne;
- mała liczba osób młodych z dziećmi;
- zmniejszająca się liczba dzieci do lat 3;
- spadek liczby dzieci objętych obowiązkiem szkolnym;
- wzrost wydatków publicznych na zapewnienie usług (głównie opiekuńczych i zdrowotnych) dla potrzeb rosnącej grupy osób starszych;
- nowe wyzwania w zakresie opieki i pomocy społecznej dla osób starszych;
- konieczność dostosowania infrastruktury społecznej do potrzeb zmieniającego się profilu użytkownika.

Do kluczowych potencjałów podobszarów należy zaliczyć:

- przywiązanie mieszkańców do swojej dzielnicy;
- patriotyzm lokalny.

Podobszar rewitalizacji „stara” Nowa Huta

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto takie problemy jak:

- procesy depopulacji i wymiany ludności podobszaru;
- wzrastająca liczba pustostanów (mieszkań i lokali usługowych).

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:

- wciąż spora liczba mieszkańców obszaru;
- naturalna wymiana pokoleniowa oraz pojawianie się nowych mieszkańców, którzy częściowo wypełniają ubytek wynikający z procesu depopulacji obszaru;
- coraz lepsza opinia mieszkańców Krakowa o podobszarze jako miejscu do życia;
- wolne mieszkania możliwe do zasiedlenia;
- mimo dynamicznie zachodzących zmian społecznych oraz atrakcyjności turystycznej, odporność podobszaru na zjawisko gentryfikacji.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto takie problemy jak:

- gwałtowne procesy depopulacji podobszaru;
- malejąca liczba lokali handlowych i usługowych obsługujących mieszkańców.

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:

- możliwe do wykorzystania zwalniające się przestrzenie po dawnych klinikach uniwersyteckich.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto takie problemy jak:

- gwałtowne procesy depopulacji podobszaru związane z wyludnianiem się centrum miasta;
- występujące jednostki o bardzo dużej koncentracji mieszkańców (gęstości zaludnienia);
- malejąca liczba lokali handlowych i usługowych obsługujących mieszkańców.

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:

- możliwe do wykorzystania zwalniające się przestrzenie dawnych lokali usługowych i handlowych.

3.2. Ryzyko wykluczenia społecznego z powodu bezrobocia

Bezrobocie stanowi jedną z najważniejszych barier rozwoju społeczno-gospodarczego. Zjawisko to wywołuje wiele następstw, np. pogłębiającą się niezaradność życiową, ubóstwo oraz marginalizację społeczną, stąd też istotne jest wdrażanie działań zmniejszających jego skalę.

Nie ulega wątpliwości, że rynek pracy jest obecnie w coraz większym stopniu nieprzewidywalny. Jak pokazały ostatnie lata, ulega on stałym przeobrażeniom. Druga dekada XXI wieku to okres, w którym warunki zatrudnienia stawały się coraz korzystniejsze. Osoby poszukujące pracy mogły wybierać z dużej liczby lepiej wynagradzanych ofert, a pracodawcy niejednokrotnie zmagali się z problemem dotyczącym zatrudnienia i utrzymania pracownika. Sytuacja ta uległa zmianie wraz z nadejściem pandemii COVID-19, która spowodowała spowolnienie działalności wielu przedsiębiorstw oraz zerwanie łańcuchów dostaw.

W czasie odbudowy po pandemii przedsiębiorcom i pracownikom przyszło zmagać się z konsekwencjami agresji Rosji na Ukrainę, która wywołała szereg negatywnych skutków gospodarczych. Przedsiębiorstwa i zatrudnieni borykają się z wysokimi cenami, inflacją oraz wzrostem stóp procentowych. To z kolei pogłębia negatywne zjawiska społeczne, w tym wzrost ubóstwa.

Analizując sytuację na krakowskim rynku pracy można wnioskować, że jest on względnie odporny na występowanie opisanych kryzysów. Dane dla obszaru całego Krakowa z przełomu 2021 i 2022 r. potwierdzają, że zarejestrowanych było 14 500 bezrobotnych (w tym 6 888 kobiet i 7 612 mężczyzn). W latach 2019-2021 odsetek bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym wzrósł o 1,2 p.p., osiągając wartość około 3,7%. Mimo to poziom bezrobocia w Krakowie jest bliski poziomowi bezrobocia naturalnego, czyli warunków równowagi na rynku pracy, gdy dobrowolnie bezrobotne pozostają jedynie osoby, które nie chcą podjąć pracy przy płacy realnej zapewniającej równowagę. Stopa bezrobocia rejestrowego dla Krakowa w roku 2021 wynosiła 2,9% i zmniejszyła się o 0,2 p.p. w porównaniu do roku 2020.

Analiza ilościowa

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

W 2019 r. odsetek bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym wynosił jedynie 3,4%, czyli o 1 p.p. więcej niż wyniosła średnia dla miasta. W 2021 r. osiągnął on już wartość 5,6%, czyli o 2 p.p. więcej niż średnia wartość dla Krakowa. Wyższy niż w pozostałej części miasta poziom bezrobocia stanowi jeden z najistotniejszych problemów zdiagnozowanych na podobszarze.

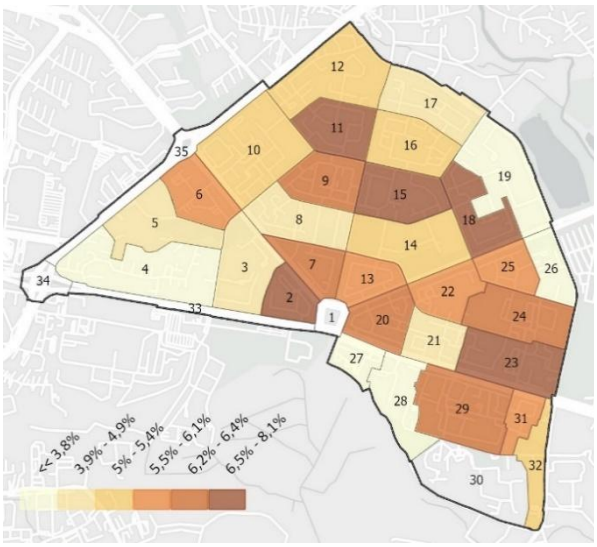

Osoby bezrobotne wśród osób w wieku produkcyjnym

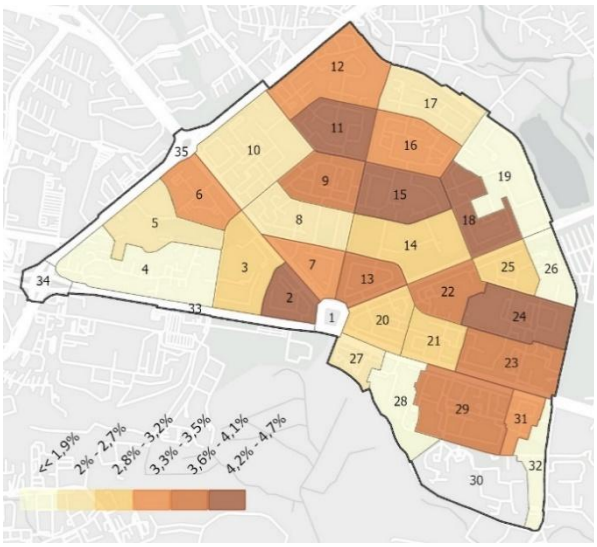

Osoby długotrwale bezrobotne wśród osób w wieku produkcyjnym

Rys. 13. Odsetek osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym zameldowanych na pobyt stały w podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta – koniec 2021 r.
Źródło: opracowanie PI UMK

Wskazuje to na podatność bezrobotnych mieszkańców podobszaru na występujące kryzysy oraz problem z powrotem na rynek pracy. Na przełomie 2021 i 2022 r. w granicach podobszaru zamieszkiwało 1 231 zarejestrowanych bezrobotnych (w tym 550 kobiet i 681 mężczyzn).

Wysoki udział (na koniec 2021 r.) osób bezrobotnych jest szczególnie widoczny w takich jednostkach funkcjonalnych jak: 2 - Osiedle Centrum D, 9 - Osiedle Urocze, 11 - Osiedle Górali,

15 - Osiedle Słoneczne, 18 - Osiedle Szkolne (I) oraz 23 - Osiedle Wandy. Z kolei najniższe w skali podobszaru wartości odnotowano w jednostkach funkcjonalnych nr 4 - Osiedle Kolorowe (I), 17 - Osiedle Sportowe, 26 - Osiedle Stalowe (II), 27 - Osiedle Centrum E (I) oraz 28 - Os. Centrum E (II) / Os. Na Skarpie (II). Zjawiska bezrobocia nie odnotowano w jednostce nr 19 -Osiedle Szkolne (II).

Zarówno w 2020 jak i w 2021 r. w strukturze bezrobotnych dominowały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Wyróżniało to podobszar spośród pozostałych podobszarów rewitalizacji, gdzie bezrobotni najczęściej posiadali wykształcenie wyższe. W latach 2020-2021 średnia wieku bezrobotnych mieszkańców podobszaru nieznacznie wzrosła, osiągając wartość około 42 lat, przy podobnej średniej dla Krakowa.

Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w roku 2021 była równa średniej dla całego obszaru rewitalizacji i wynosiła 33, przy średniej dla miasta równiej 21. Świadczy to o występowaniu problemu bezrobotnych mieszkańców ze znalezieniem pracy w dłuższej perspektywie czasowej. Bezrobotni mieszkańcy podobszaru pozostają bez pracy dłużej niż wynosi średnia wartość dla miasta. Warto dodać, że latach 2019-2021 średni czas pozostawania bez pracy osób bezrobotnych zamieszkujących podobszar wydłużył się z ponad 4 do 5 miesięcy.

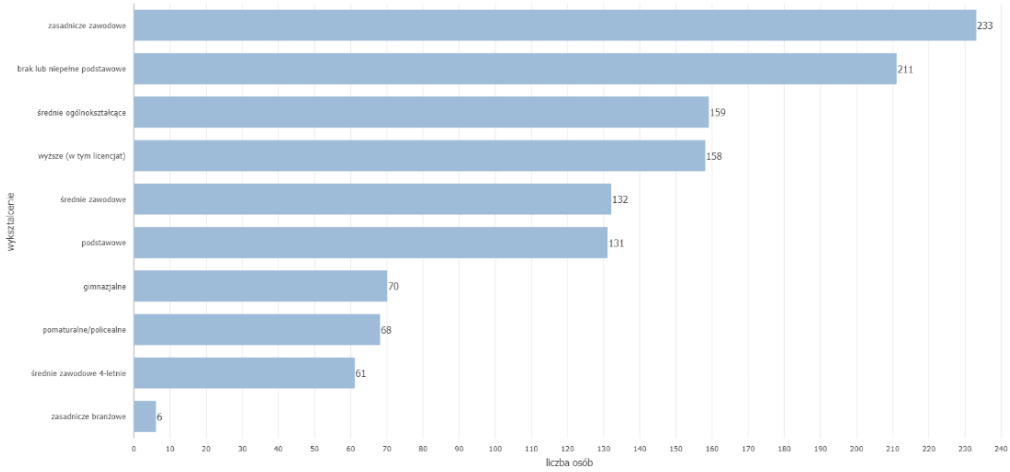

Rys. 14. Struktura wykształcenia osób bezrobotnych w podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta – koniec 2021 r.
Źródło: opracowanie PI UMK

Poziom wykształcenia zobrazowany odsetkiem bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym w ogólnej liczbie bezrobotnych jest znacznie mniejszym problemem, choć w skali miasta wciąż istotnym. Dane z końca 2021 r. świadczą o poziomie tego wskaźnika sięgającym 33,5%, przy średniej dla Krakowa równej 27,1%.

Analizując średnią wieku mieszkańców podobszaru pozostających bez pracy na przełomie 2021 i 2022 r. należy zwrócić uwagę na jej najniższą spośród wszystkich podobszarów wartość wynoszącą 41,9 roku. Co więcej, zmniejszyła się ona w ciągu trzech lat o 1,6 roku. Problem bezrobocia wśród coraz młodszych mieszkańców podobszaru obrazuje wzrost udziału osób w wieku poniżej 25 r.ż. w ogólnej liczbie osób pozostającej bez pracy. W 2019 r. wskaźnik ten osiągnął wartość 6,1%, a w 2021 r. 7,6%. Wartość wskaźnika była zatem najwyższa ze wszystkich podobszarów rewitalizacji. Zmniejszył się natomiast o 7,4% udział osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 r. ż. w ogólnej liczbie bezrobotnych, osiągając w 2021 roku wartość 28,8%.

Podobszar „stara” Nowa Huta charakteryzuje się zbliżoną, choć wyższą od średniej dla Krakowa, wartością odsetka osób z niepełnosprawnościami w liczbie bezrobotnych ogółem. W 2019 roku 10,8% bezrobotnych mieszkańców posiadało orzeczenie o niepełnosprawności, przy średniej dla miasta równej 8,4%. W 2021 r. odsetek ten spadł odpowiednio do 9% dla podobszaru i 7% dla miasta.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Podobszar charakteryzuje się najniższym ze wszystkich podobszarów rewitalizacji poziomem bezrobocia liczonym odsetkiem bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym. W 2019 r. było to 3,4% przy średniej wartości dla całego miasta równej 2,4%, natomiast w 2021 r. wskaźnik ten wynosił odpowiednio 4,8% oraz 3,7%.

Poziom bezrobocia wzrastał w analizowanym okresie w skali podobszaru w podobnym tempie jak dla całego miasta. Na koniec 2021 r. podobszar zamieszkiwany był przez 180 zarejestrowanych bezrobotnych (w tym 85 kobiet i 95 mężczyzn).

Terenami, w których udział osób bezrobotnych jest największy są jednostki: nr 3 - ul. Westerplatte - Hotel Wyspiański, CMUJ, 5 - rejon ul. Westerplatte i Radziwiłłowskiej oraz 20 - Rondo Grzegórzeckie - rejon ul. het. Żółkiewskiego. Natomiast zamieszkałe jednostki nr 4 - ul. Westerplatte - CMUJ, 8 - ul. Kopernika - kolegium oo. Jezuitów, 9 – ul. Kopernika - Woj. Szpital Dziecięcy, 10 - ul. Kopernika - klasztor, 11 – ul. Kopernika - zespół szpitala uniwersyteckiego, 15 - Ogród Botaniczny UJ i 19 - ul. Grzegórzecka - liceum, klub sportowy AWF, z uwagi na charakterystyczne funkcje, są wolne od zjawiska bezrobocia.

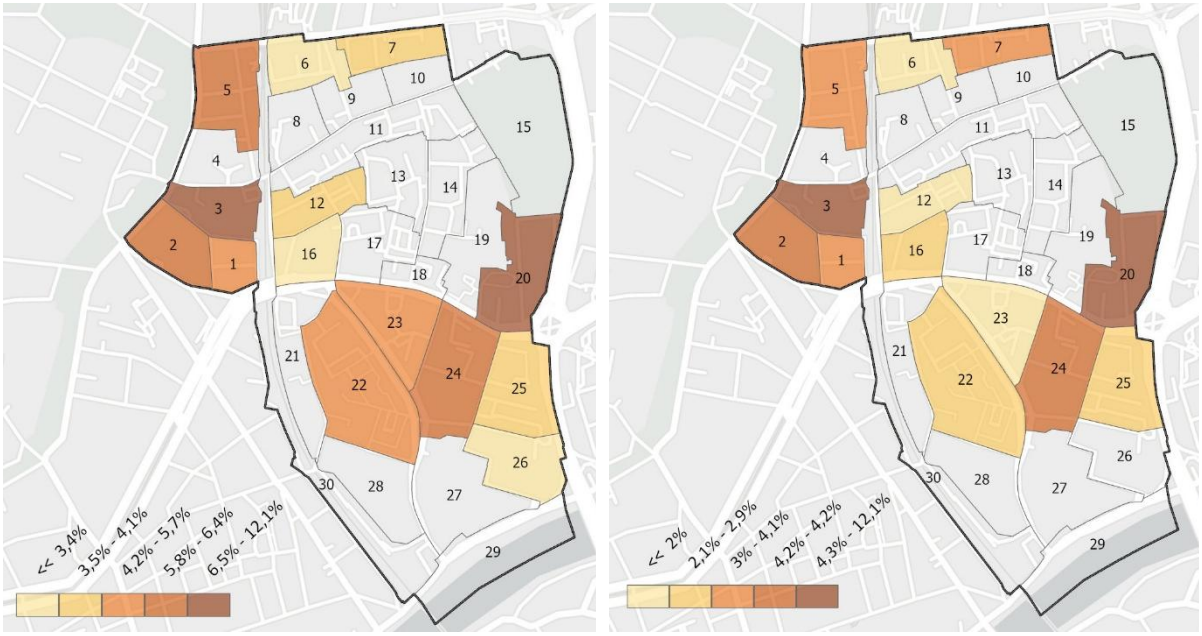

Osoby bezrobotne wśród osób w wieku produkcyjnym

Osoby długotrwale bezrobotne wśród osób w wieku produkcyjnym

Rys. 15. Odsetek osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym zameldowanych na pobyt stały w podobszarze rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła – koniec 2021 r.
Źródło: opracowanie PI UMK

W latach 2020-2021 w strukturze bezrobotnych wyraźnie dominowały osoby z wykształceniem wyższym. W badanym okresie średnia wieku bezrobotnych wzrosła o ponad rok, osiągając wartość ponad 44 lata, przy średniej dla Krakowa wynoszącej niemal 42 lata.

Problem długotrwałego bezrobocia w granicach podobszaru nie przyjmuje tak dużych rozmiarów, jak w pozostałych podobszarach rewitalizacji, jednak jest wciąż zauważalny. Podobszar zamieszkuje 29 osób długotrwale bezrobotnych na każdy 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym (średnia dla Krakowa na koniec 2021 roku wynosi 21 osób).

Mieszkańcy podobszaru pozostają bez pracy dłużej niż wynosi średnia wartość dla miasta. Co więcej, w latach 2019-2021 średni czas pozostawania przez nich bez pracy wydłużył się z niemal 4 do ponad 5 miesięcy, co oznacza najwyższy ze wszystkich podobszarów wzrost.

Podobnej skali problemem jest niski poziom wykształcenia osób bez pracy przedstawiony w postaci odsetka bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym w ogólnej liczbie bezrobotnych. Dane z końca 2021 r. świadczą o wartości tego wskaźnika dla podobszaru wynoszącej 30,6%. Oznacza to, że pod tym względem podobszar jest problemowy, bowiem średnia dla miasta jest równa 27,1%.

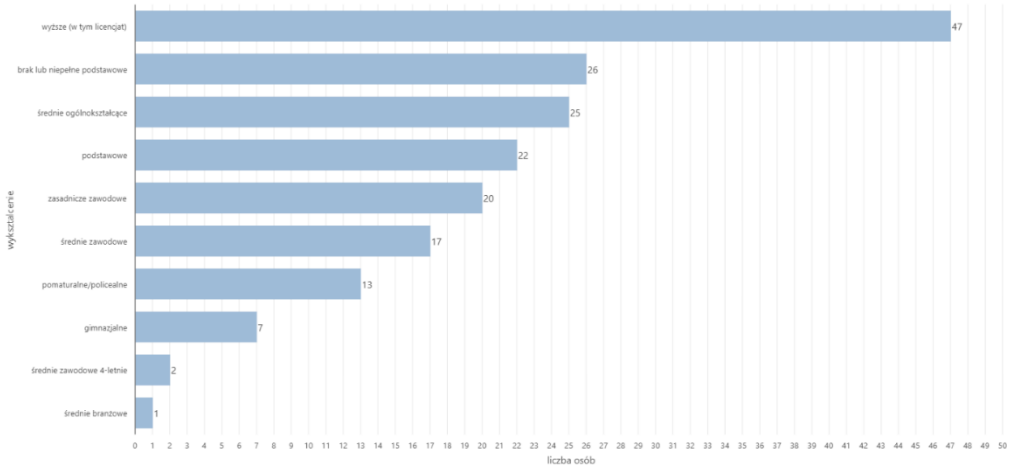

Rys. 16. Struktura wykształcenia osób bezrobotnych w podobszarze rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła – koniec 2021 r.
Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar Grzegórzki-Wesoła wyróżnia się odwrotną, niż pozostałe podobszary, tendencją dotyczącą zmiany średniej wieku bezrobotnego w latach 2019-2021. W analizowanym okresie średnia wieku osoby pozostającej bez pracy wzrosła o 1,8 roku osiągając poziom 44,2 roku. Zwiększył się także odsetek osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 r.ż. w ogólnej liczbie osób pozostających bez pracy, osiągając wartość 39,4%, co świadczy o wzroście na poziomie 4,9 p.p. Podobnie wzrósł odsetek osób pozostających bez pracy poniżej 25 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych sięgając 6,1%, co oznacza wzrost o 1 p.p. Można zatem postawić tezę, że zarówno osoby wchodzące na rynek pracy, jak i mieszkańcy podobszaru bliscy osiągnięcia wieku emerytalnego mają największy problem ze znalezieniem pracy.

Kolejną cechą, która różni podobszar Grzegórzki-Wesoła od pozostałych podobszarów rewitalizacji jest pogłębiający się problem osób z niepełnosprawnościami ze znalezieniem zatrudnienia. W 2019 r. podobszar był zamieszkiwany przez 11,8% bezrobotnych będących osobami z niepełnosprawnościami. Dla porównania, wartość wskaźnika bezrobotnych z niepełnosprawnościami w liczbie bezrobotnych ogółem dla całego miasta wynosiła 8,4%. Trzy lata później odsetek ten wzrósł do 12,2% w skali podobszaru, przy jednoczesnym spadku wartości dla Krakowa do poziomu 7%.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Zjawisko bezrobocia nie jest powszechnym problemem podobszaru, choć odsetek bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym w latach 2019-2021 był wyższy niż średnia dla Krakowa. W 2019 nadwyżka ta wynosiła 1 p.p. przy wartości dla podobszaru równej 3,5%, a dwa lata później już 1,8 p.p. przy wartości dla podobszaru wynoszącej 5,5%.

Kryzys na rynku pracy wpłynął mocniej na poziom zatrudnienia mieszkańców podobszaru niż na ludność całego miasta. Na przełomie 2021 i 2022 r. podobszar zamieszkiwało 297 zarejestrowanych bezrobotnych (w tym 131 kobiet i 166 mężczyzn).

Zdecydowanie największy udział osób bezrobotnych w skali podobszaru (na koniec 2021 r.) zaobserwowano w jednostce funkcjonalnej nr 3 - rejon ul. Wąskiej i Plac Bawół. Problem zwiększonego bezrobocia dotyczy również jednostek: nr 11 - ul. Miodowa i Starowiślna, 12 - ul. Dajwór i Starowiślna, oraz 20 - rejon ul. Skawińskiej i H. Wietora. Z kolei w zamieszkałych jednostkach funkcjonalnych nr 5 - ul. Bożego Ciała - klasztor, 23 - ul. Augustiańska – klasztor i 24 - ul. Skałeczna – klasztor, z uwagi na pełnione funkcje, zjawisko bezrobocia nie występuje.

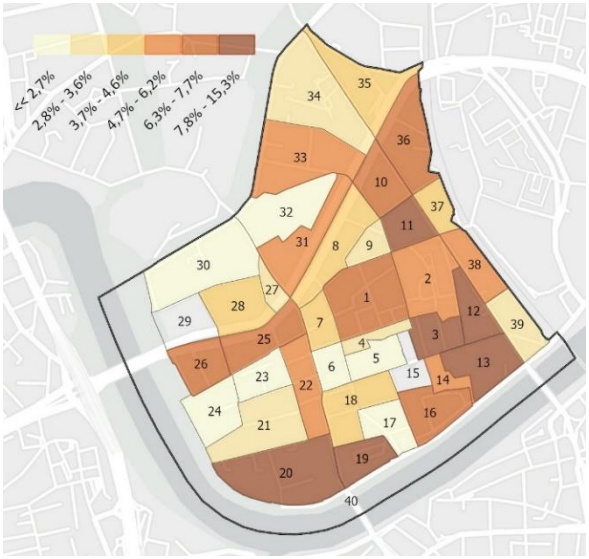

Osoby bezrobotne wśród osób w wieku produkcyjnym

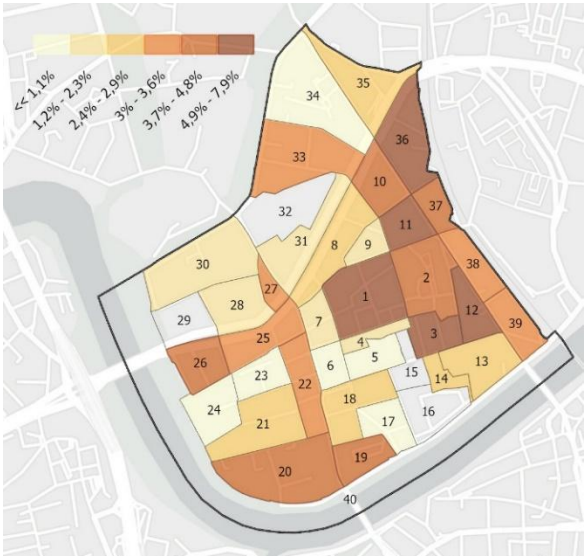

Osoby długotrwale bezrobotne wśród osób w wieku produkcyjnym

Rys. 17. Odsetek osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym zameldowanych na pobyt stały w podobszarze rewitalizacji Kazimierz–Stradom – koniec 2021.
Źródło: opracowanie PI UMK

Zarówno w 2020 jak i w 2021 r. w strukturze bezrobotnych dominowały osoby z wykształceniem wyższym. W latach 2020-2021 średnia wieku bezrobotnych nieznacznie spadła, osiągając wartość około 42,5 roku, przy średniej dla Krakowa wynoszącej poniżej 42 lat. Sytuacja ta była odmienna względem pozostałych podobszarów, na których średnia wieku bezrobotnych w badanym okresie wzrosła.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom wyróżnia się spośród pozostałych podobszarów rewitalizacji najwyższą liczbą długotrwale bezrobotnych na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, która wynosi 35 os. (średnia wartość tego wskaźnika dla całego miasta jest równa 21 os./1000 mieszkańców). Bezrobotni mieszkańcy podobszaru pozostają bez pracy dłużej niż wynosi średnia wartość dla całego Krakowa. Dodatkowo w ostatnich latach (przełom 2019/2020-2021/2022) średni czas pozostawania bez pracy bezrobotnych

mieszkańców podobszaru wydłużył się z 4 do ponad 5 miesięcy. Może to wskazywać na pogłębiające się trudności z powrotem na rynek pracy.

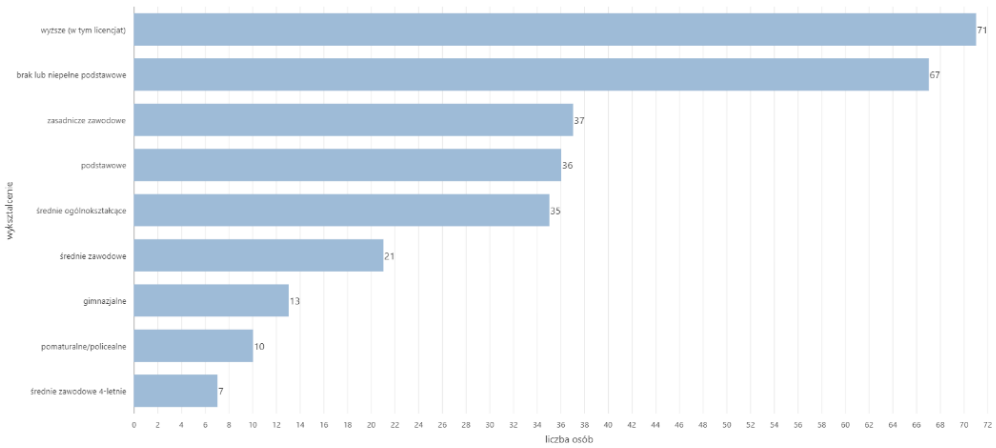

Rys. 18. Struktura wykształcenia osób bezrobotnych w podobszarze rewitalizacji Kazimierz-Stradom – koniec 2021 r.
Źródło: opracowanie PI UMK

Kolejnym niekorzystnym zjawiskiem, którego szczególna koncentracja jest widoczna w granicach podobszaru, jest niski poziom wykształcenia osób pozostających bez pracy mierzony jako odsetek bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym w ogólnej liczbie bezrobotnych. Według danych na koniec 2021 r. wartość tego wskaźnika była równa 39,1% przy średniej dla wszystkich podobszarów rewitalizacji wynoszącej 34,1% oraz dla całego miasta równej 27,1%. Problem niskiego poziomu wykształcenia bezrobotnych mieszkańców podobszaru stanowi zatem istotną barierę rozwojową.

Problem bezrobocia dotyka coraz młodszych mieszkańców podobszaru. Średnia wieku osoby bezrobotnej zamieszkującej podobszar na koniec 2021 r. wynosiła 42,5 roku, malejąc tym samym w ciągu trzech lat o 1,6 roku. Tę niekorzystną tendencję potwierdza porównanie danych na temat udziału poszczególnych grup wiekowych w liczbie bezrobotnych ogółem z końca 2019 i 2021 r. W 2019 r. 3,4% bezrobotnych mieszkańców podobszaru było młodszych niż 25 lat, a 36,3% było starszych niż 50 lat. Trzy lata później odsetek bezrobotnych poniżej 25 r.ż. wzrósł do 7,4%, a powyżej 50 r.ż. spadł do 29,3%.

Z kolei, sytuacja osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy uległa stopniowej poprawie. Dane dla podobszaru z przełomu lat 2019/2020-2021/2022 wskazują na zmniejszający się odsetek bezrobotnych z niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie bezrobotnych. Na początku tego okresu wskaźnik ten kształtował się na poziomie 12,3%, a trzy lata później osiągnął wartość 9,8%. Należy jednak podkreślić, że jego poziom jest wciąż wyższy, niż wartość średnia dla miasta, jednak różnica z roku na rok staje się coraz mniejsza (3,8% w 2019 r., 2,9% w 2020 r. oraz 2,8% w 2021 r.).

Analiza jakościowa

Podobszar rewitalizacji „stara” Nowa Huta

Z uwagi na bardzo dobrą sytuację na rynku pracy w Krakowie, temat bezrobocia nie był szczególnie podnoszony przez uczestników spotkań. Uczestnicy wskazywali, że osoby pozostające bez pracy świadomie rezygnują z jej podjęcia, co oczywiście niesie szereg konsekwencji społecznych.

Problem osób pozostających bez pracy pojawiał się w kontekście innych poruszanych problemów, np. edukacyjnych.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Bardzo dobra sytuacja na krakowskim rynku pracy powoduje, że temat ten nie pojawił się w trakcie przeprowadzonych dyskusji.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Bardzo dobra sytuacja na krakowskim rynku pracy powoduje, że temat ten nie pojawił się w trakcie przeprowadzonych dyskusji.

Kluczowe problemy i potencjały w zakresie bezrobocia

Do najważniejszych problemów występujących w każdym z podobszarów w zakresie bezrobocia należy zaliczyć:

- czynniki makroekonomiczne, takie jak inflacja, brak transferów finansowych z UE, pogorszenie się sytuacji finansowej państwa w skutek wojny w Ukrainie, mogące wpłynąć na zasadniczą zmianę sytuacji na rynku pracy (szczególnie usługi, handel i gastronomia) oraz zwiększenie poziomu bezrobocia w tych branżach;
- pozostawanie w rejestrach bezrobotnych osób najgłębiej wykluczonych, najbardziej oddalonych od rynku pracy, których aktywizacja zawodowa wymaga ponadstandardowych działań;
- dość wysoki odsetek bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym w ogólnej liczbie bezrobotnych;
- niewystarczające działania na rzecz aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.

Do kluczowych potencjałów podobszarów należy zaliczyć:

- stosunkowo niewielki odsetek bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców;
- niski odsetek osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym;
- dostęp do bardzo dużego rynku pracy aglomeracji krakowskiej.

Podobszar rewitalizacji „stara” Nowa Huta

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto takie problemy jak:

- znaczna liczba osób bezrobotnych (bezrobocie strukturalne);
- istotna liczba osób długotrwale bezrobotnych;
- duża koncentracja osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych;
- wysoki poziom bezrobocia wśród osób z wykształceniem zawodowym;
- wzrost udziału osób w wieku poniżej 25 r.ż. w ogólnej liczbie osób pozostających bez pracy;
- trudności ze znalezieniem miejsca na rynku pracy przez osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami;
- duża liczba młodych kobiet narodowości ukraińskiej niezainteresowanych podjęciem pracy.

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:

- sąsiedztwo dużego zakładu pracy jakim jest Huta im. T. Sendzimira;
- zmniejszający się udział osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 r. ż. w ogólnej liczbie bezrobotnych;
- rozwijająca się w sąsiedztwie podobszaru strefa przedsiębiorczości w ramach projektu Nowa Huta Przyszłości;

– potencjał kulturowy dzielnicy Nowa Huta stanowiący szanse dla rozwoju turystyki kwalifikowanej.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto takie problemy jak:

– osoby niezainteresowane podjęciem pracy;
– koncentracja osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych;
– zauważalna liczba osób bezrobotnych z wyższym wykształceniem;
– wysoki udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym w ogólnej liczbie bezrobotnych;
– wzrost udziału osób bezrobotnych w wieku 50 lat i więcej w ogólnej liczbie osób pozostających bez pracy;
– wzrost udziału osób w wieku poniżej 25 r.ż. w ogólnej liczbie osób pozostających bez pracy;
– trudności ze znalezieniem zatrudnienia przez osoby z niepełnosprawnościami.

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:

– długoletnie tradycje w zakresie handlu, lokalizacja placu targowego, z którego korzystają klienci innych dzielnic;
– transformacja terenów po dawnych klinikach uniwersyteckich tworząca szansę na nowe miejsca pracy.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto takie problemy jak:

– osoby niezainteresowane podjęciem pracy;
– najwyższa liczba osób wśród długotrwale bezrobotnych na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym spośród wyznaczonych podobszarów rewitalizacji;
– wysoki udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym w ogólnej liczbie bezrobotnych;
– zauważalna liczba osób bezrobotnych z wyższym wykształceniem;
– wzrost udziału osób w wieku poniżej 25 r.ż. w ogólnej liczbie osób pozostających bez pracy.

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:

– spadająca liczba osób bezrobotnych w wieku 50 lat i więcej;
– zmniejszający się odsetek bezrobotnych z niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie bezrobotnych;
– duży lokalny rynek pracy w obszarze gastronomii;
– duży rynek obsługi ruchu turystycznego.

3.3. Ryzyko wykluczenia społecznego z powodu ubóstwa

Ubóstwo jest powszechnie definiowane jako brak wystarczających środków do życia. Należy jednak zaznaczyć, że problem ten niesie za sobą szereg zróżnicowanych, niekorzystnych zjawisk. Ubóstwo może wpływać m.in. na zwiększenie problemu bezdomności, obniżenie aktywności społecznej, pogorszenie stanu zdrowia oraz obniżenie możliwości kontynuowania edukacji. Ubóstwo jest zatem istotnym czynnikiem wykluczenia społecznego.

Ogólna sytuacja gospodarcza krakowian jest bardzo dobra. W badaniu GfK Polonia za rok 2021[7] miasto znalazło się na 6. pozycji w Polsce wśród powiatów o najwyższej sile nabywczej. Siła nabywcza na mieszkańca stanowiła 129,5% średniej krajowej oraz 71,4% średniej

[7] https://www.gfk.com/pl/prasa/purchasing-power-2021

europejskiej. Mimo tak dobrej ogólnej sytuacji w mieście, wg badania Barometr Krakowski blisko 13% ankietowanych wskazało, że przy aktualnym dochodzie netto gospodarstwa domowego z trudnością wiąże koniec z końcem. 17% mieszkańców pieniędzy starcza na najtańsze jedzenie, ubranie i opłatę za mieszkanie. W tej grupie części osób nie stać na opłatę za czynsz (1%), ubranie (1%), czy też spłatę kredytu (4%). Blisko 47% ankietowanych wskazało, że ich aktualna sytuacja finansowa pozwala na gospodarowanie z pewną trudnością.

Sytuacja ta odzwierciedla również stan finansowy gospodarstw domowych w granicach podobszarów rewitalizacji. Zdaniem pracowników socjalnych ubóstwo jest istotnym problemem osób zamieszkujących podobszary rewitalizacji.

Analiza ilościowa

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Z danych MOPS odnoszących się do rozpoznanych powodów wsparcia rodzin w latach 2020-2021 wynika, że mieszkańcy podobszaru w 2020 r. ubiegali się o pomoc z powodu ubóstwa w 25,8% przypadków, a rok później w 24,2% przypadków.

Na przełomie 2020 oraz 2021 r. 2 994 mieszkańców podobszaru „stara" Nowa Huta pobierało świadczenia z pomocny społecznej, co stanowiło 7,25% ogólnej liczby ludności podobszaru (przy średniej dla Krakowa równej 3,9%). Z kolei 2 870 osób zgłosiło się do MOPS o przyznanie pomocy, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy, co stanowiło 6,95% liczby mieszkańców podobszaru (przy średniej dla Krakowa równej 3,46%). Najczęściej o pomoc ubiegają się rodziny (gospodarstwa domowe) 1 osobowe (41%) oraz 3 – i 4-osobowe (29%).

Rok później liczba mieszkańców pobierających świadczenia z pomocny społecznej zmniejszyła się do 2 826 osób, tj. do 7,04% mieszkańców podobszaru (przy średniej dla Krakowa równej 3,62%), natomiast liczba mieszkańców zgłaszających się do MOPS spadła do 2 566 osób, czyli do 6,39% ludności podobszaru (przy średniej dla Krakowa równej 3,21%).

Zarówno w 2020, jak i 2021 r. największą liczbę osób z wydaną decyzją o przyznanej pomocy społecznej z MOPS odnotowano w jednostkach nr: 7 - Osiedle Centrum C, 11 - Osiedle Górali, 13 - Osiedle Centrum B, 16 - Osiedle Zielone, 21 - Osiedle Ogrodowe oraz 29 – Osiedle Na Skarpie, a ich szczególne natężenie w jednostkach funkcjonalnych nr: 18 - Osiedle Szkolne (I) oraz 25 - Osiedle Stalowe (I).

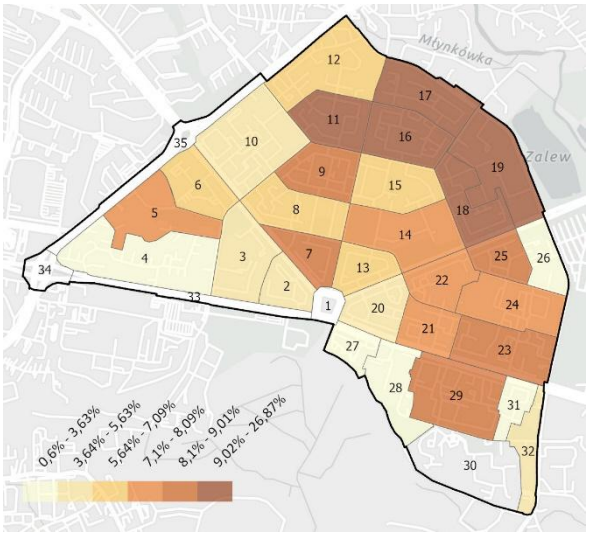

Udział osób którym przyznano pomoc z MOPS w ogólnej liczbie mieszkańców .

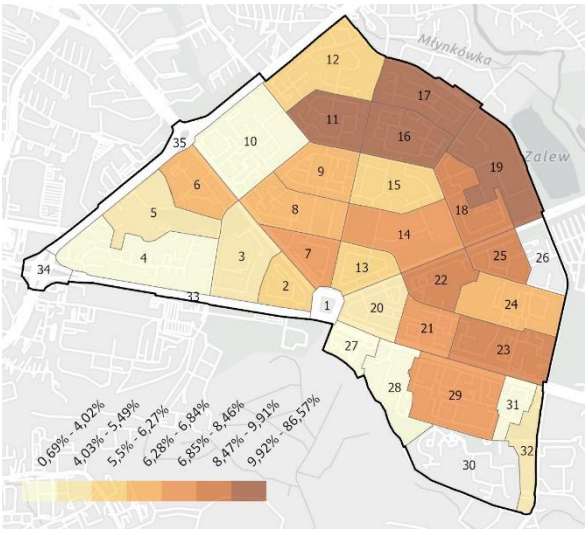

Udział osób zgłaszających się do pomocy społecznej (wywiady MOPS) w ogólnej liczbie mieszkańców.

Rys. 19. Pomoc społeczna w podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta – koniec 2020 r.
Źródło: opracowanie PI UMK

Według danych dotyczących stanu zadłużenia mieszkańców podobszaru (indywidualnych klientów instytucji finansowych), w 2020 r. odnotowano 2 073 posiadaczy kredytów i/lub pożyczek, którzy wykazywali znaczne opóźnienie terminowe (90 dni i więcej) w spłacie co najmniej jednego zobowiązania bankowego lub pożyczkowego. Stanowili oni 10,22% ogólnej liczby wszystkich osób, którym udzielono kredytów i pożyczek (przy średniej dla Krakowa równej 6,49%), natomiast w 2021 r. było ich 1 916, co stanowiło odpowiednio 9,82% (przy średniej dla Krakowa równej 6,03%). Odnotowano zatem spadek udziału kredytów i pożyczek „z opóźnieniem" w ogólnej liczbie udzielonych kredytów i pożyczek o 3,89% rok do roku. Około 5,5% (2021 r.) i 5,8% (2020 r.) pełnoletnich mieszkańców podobszaru posiadało zobowiązanie bankowe lub pozabankowe obciążone znacznym opóźnieniem w spłacie.

Dane dotyczące udziału klientów z opóźnieniem w spłacie kredytów i pożyczek w ogólnej liczbie osób ze zobowiązaniami, uzyskane dla najmniejszych możliwych jednostek statystycznych, nie wskazują jednoznacznych miejsc koncentracji wysokich wartości wskaźnika.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Według danych MOPS na temat powodów wsparcia rodzin w latach 2020-2021, ubóstwo należało do trzech najczęstszych powodów ubiegania się o pomoc. W 2020 r. doświadczało go 32,2% osób zgłaszających się o pomoc, natomiast w 2021 r. wartość ta wyraźnie spadła do 24,5%, co wyróżnia podobszar spośród pozostałych podobszarów rewitalizacji.

Na przełomie 2020 oraz 2021 r. liczba mieszkańców podobszaru Grzegórzki-Wesoła, którzy pobierali świadczenia z pomocny społecznej, była równa 361, co stanowiło 5,23% ogólnej liczby ludności podobszaru (przy średniej dla Krakowa wynoszącej 3,9%), natomiast liczba osób zgłaszających się do MOPS o przyznanie pomocy była równa 379, czyli 5,49% mieszkańców podobszaru ogółem (przy średniej dla Krakowa wynoszącej 3,46%). Rok później liczba mieszkańców podobszaru Grzegórzki-Wesoła, którzy pobierali świadczenia z pomocny społecznej zmniejszyła się do 332 osób, tj. do 4,98% mieszkańców podobszaru (przy średniej dla Krakowa równej 3,62%), a liczba osób zgłaszających się do MOPS o przyznanie pomocy spadła do 306, co stanowiło 4,59% mieszkańców podobszaru (przy średniej dla Krakowa

równej 3,21%). Najczęściej o pomoc ubiegają się rodziny (gospodarstwa domowe) 1 osobowe (59%) oraz 2 – i 3-osobowe (28%).

Zarówno w 2020, jak i 2021 r. największą liczbę osób z wydaną decyzją o przyznanej pomocy społecznej z MOPS odnotowano w jednostkach nr: 1 - rejon ul. Bonerowskiej, 2 - ul. Westerplatte - Poczta Główna oraz 3 - ul. Westerplatte - Hotel Wyspiański, CMUJ, a ponadto w 2021 r. dodatkowo w jednostkach nr: 5 - rejon ul. Westerplatte i Radziwiłłowskiej oraz 16 - rejon ul. Grzegórzeckiej, św. Łazarza i Blich.

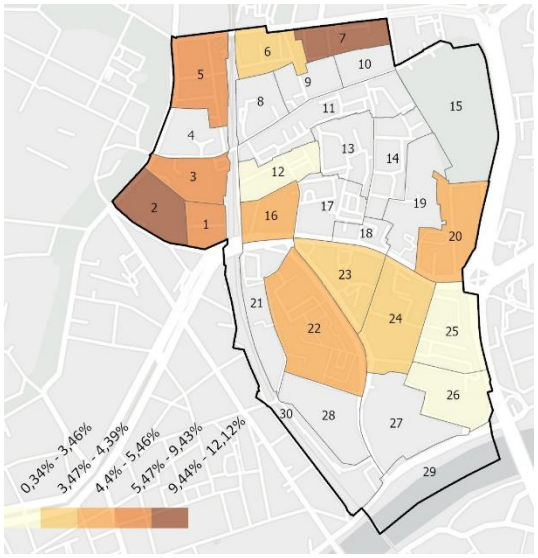

Udział osób którym przyznano pomoc z MOPS w ogólnej liczbie mieszkańców.

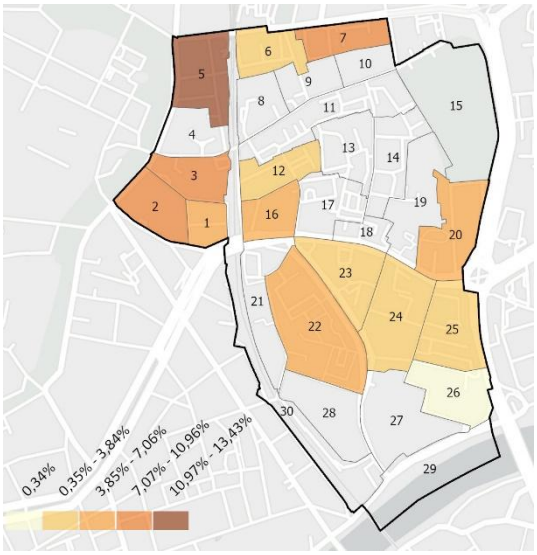

Udział osób zgłaszających się do pomocy społecznej (wywiady MOPS) w ogólnej liczbie mieszkańców.

Rys. 20. Pomoc społeczna w podobszarze rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła – koniec 2020 r.
Źródło: opracowanie PI UMK

Dane na temat stanu zadłużenia mieszkańców podobszaru (indywidualnych klientów instytucji finansowych) wskazują, że w 2020 r. odnotowano 318 posiadaczy kredytów i/lub pożyczek, którzy wykazywali znaczne opóźnienie terminowe (90 dni i więcej) w spłacie co najmniej jednego zobowiązania bankowego lub pożyczkowego. Stanowili oni 8,3% ogólnej liczby wszystkich osób, którym udzielono kredytów i pożyczek (przy średniej dla Krakowa równej 6,49%). Z kolei w 2021 r. było ich 272, co stanowiło odpowiednio 7,39% (przy średniej dla Krakowa równej 6,03%). Świadczy to o największym spośród wszystkich podobszarów rewitalizacji spadku udziału kredytów i pożyczek „z opóźnieniem" w ogólnej liczbie udzielonych kredytów i pożyczek o 11,05% rok do roku. Około 4,7% (2021 r.) i 5,3% (2020 r.) pełnoletnich mieszkańców podobszaru posiadało zobowiązanie obciążone znacznym opóźnieniem w spłacie.

Biorąc pod uwagę rozmieszczenie ludności na podobszarze, dane dotyczące udziału klientów z opóźnieniem w spłacie kredytów i pożyczek w ogólnej liczbie osób ze zobowiązaniami, uzyskane dla najmniejszych możliwych jednostek statystycznych, nie wskazują jednoznacznych miejsc koncentracji wysokich wartości wskaźnika.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Dane MOPS dotyczące rozpoznanych powodów wsparcia rodzin w latach 2020-2021 wskazują, iż ubóstwo należało wówczas do trzech najczęstszych powodów ubiegania się o pomoc. W 2020 r. ubóstwo zostało wskazane w 28% przypadków, natomiast w 2021 r. już w 29,9% przypadków. Podobszar Kazimierz-Stradom jest jedynym z podobszarów rewitalizacji, dla którego w badanym okresie odnotowano wzrost udziału ubóstwa w strukturze powodów wsparcia.

Na przełomie 2020 oraz 2021 r. 787 mieszkańców podobszaru Kazimierz-Stradom pobierało świadczenia z pomocny społecznej, co stanowiło 7,8% ogólnej liczby ludności podobszaru (przy średniej dla Krakowa równej 3,9%). Z kolei 872 osoby zgłosiły się do MOPS o przyznanie pomocy, co stanowiło 8,64% liczby mieszkańców podobszaru (przy średniej dla Krakowa równej 3,46%). Najczęściej o pomoc ubiegają się rodziny (gospodarstwa domowe) 1 osobowe (68%) oraz 2-osobowe (13%).

Rok później liczba mieszkańców podobszaru Kazimierz-Stradom pobierających świadczenia z pomocny społecznej zmniejszyła się do 661 osób, tj. do 6,77% mieszkańców podobszaru (przy średniej dla Krakowa równej 3,62%), natomiast liczba mieszkańców zgłaszających się do MOPS o przyznanie pomocy spadła do 705 osób, czyli do 7,22% ludności podobszaru (przy średniej dla Krakowa równej 3,21%). Zarówno w 2020, jak i 2021 r. największą liczbę osób z wydaną decyzją o przyznanej pomocy społecznej z MOPS odnotowano w jednostkach nr: 20 - rejon ul. Skawińskiej i H. Wietora, 21 - rejon ul. Skałecznej i Piekarskiej oraz 22 - rejon ul. Węgłowej i Skałecznej.

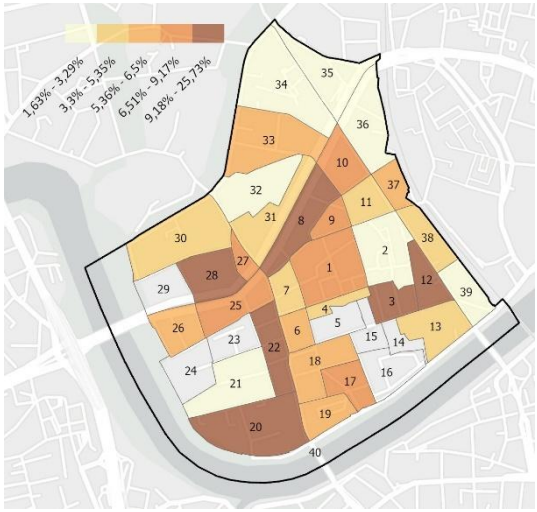

Udział osób którym przyznano pomoc z MOPS w ogólnej liczbie mieszkańców .

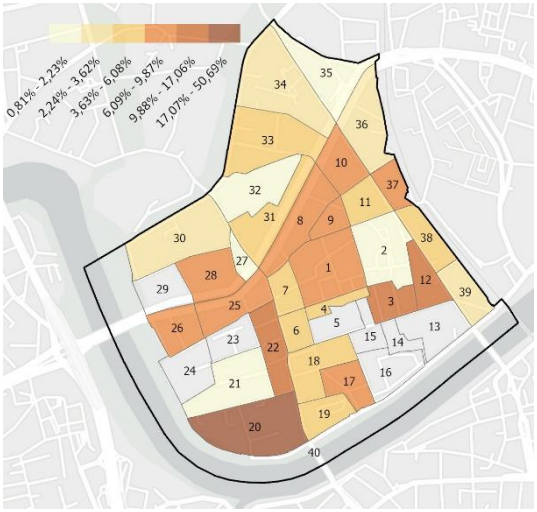

Udział osób zgłaszających się do pomocy społecznej (wywiady MOPS) w ogólnej liczbie mieszkańców.

Rys. 21. Pomoc społeczna w podobszarze rewitalizacji Kazimierz-Stradom – koniec 2020 r.
Źródło: opracowanie PI UMK

Według danych dotyczących stanu zadłużenia mieszkańców podobszaru (indywidualnych klientów instytucji finansowych), w 2020 r. odnotowano 636 posiadaczy kredytów i/lub pożyczek, którzy wykazywali znaczne opóźnienie terminowe (90 dni i więcej) w spłacie co najmniej jednego zobowiązania bankowego lub pożyczkowego. Stanowili oni 11,11% ogólnej liczby wszystkich osób, którym udzielono kredytów i pożyczek (przy średniej dla Krakowa równej 6,49%), natomiast w 2021 r. było ich 559, co stanowiło odpowiednio 10,69% (przy średniej dla Krakowa równej 6,03%). Oznacza to zatem spadek udziału kredytów i pożyczek „z opóźnieniem" w ogólnej liczbie udzielonych kredytów i pożyczek o 3,74% rok do roku. Około 6,5% (2021 r.) i 7,2% (2020 r.) pełnoletnich mieszkańców podobszaru posiada zobowiązanie bankowe lub pozabankowe obciążone znacznym opóźnieniem w spłacie.

Podobszar Kazimierz-Stradom wyróżniał się w badanym okresie największym spośród wszystkich podobszarów rewitalizacji udziałem klientów z opóźnieniem w spłacie kredytów i pożyczek, w ogólnej liczbie osób ze zobowiązaniami.

Dane dotyczące udziału klientów z opóźnieniem w spłacie kredytów i pożyczek w ogólnej liczbie osób ze zobowiązaniami, uzyskane dla najmniejszych możliwych jednostek

statystycznych, nie wskazują jednoznacznych miejsc koncentracji wysokich wartości wskaźnika.

Analiza jakościowa

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Zdaniem mieszkańców ubóstwo jest widoczne w Nowej Hucie. Pracownicy socjalni za najbardziej problematyczne uznali takie osiedla jak: Górali, Krakowiaków, Teatralne, Zielone oraz Szkolne (kumulacja problemów w pojedynczych blokach). Problem występuje również na tzw. „romskich osiedlach" (część osiedla Wandy, Willowego, Ogrodowego). Sytuacja, zdaniem służb odpowiedzialnych za pomoc społeczną, zaczyna się poprawiać.

Zwracano uwagę na trudną sytuację materialną seniorów. Osoby te otrzymują emeryturę lub rentę, co sprawia, iż ze względu na jej wysokość, nie są uprawnione do korzystania z pomocy społecznej. Niemniej jednak koszty życia są obecnie na tyle wysokie, że środki z emerytury często okazują się niewystarczające do zapewnienia godnego życia.

Zdaniem przedstawicieli służb publicznych w Nowej Hucie występuje wielopokoleniowy problem życiowej bezradności (związany m.in. z nadużywaniem pomocy społecznej przez niektórych jej klientów). Uczestnicy spotkania zwrócili uwagę, że w części przypadków pomoc społeczna (finansowa) jest źle adresowana. Konieczne jest prowadzenie przez władze samorządowe okresowych audytów w tym zakresie.

Szczególnym wymiarem tego problemu zdaniem uczestników spotkania jest system udzielania najmu socjalnego lokali z zasobu gminy. Obecnie funkcjonujący określony został przez nich jako „bezmyślny". Skala tego problemu jest jednak w Nowej Hucie mniejsza niż w innych częściach miasta.

Uczestnicy spotkania zwrócili uwagę, że wśród mieszkańców, z uwagi na starzenie się znacznej części populacji, istnieje duża potrzeba zamiany mieszkań (na położone na niższych piętrach lub na mniejsze lokale). Ze względu na możliwość oszustw (które już zdarzały się na tym obszarze) mechanizm ten powinien być wdrażany przez samorząd miejski. Nie jest jednak wykorzystywane na szerszą skalę rozwiązanie typu „bank mieszkań do wymiany".

Trudna sytuacja materialna wielu mieszkańców, ale również ich wiek, wskazuje zdaniem przedstawicieli służb odpowiedzialnych za pomoc społeczną, organizacji pozarządowych, ale i mieszkańców, na potrzebę większego wsparcia prawnego mieszkańców oraz zwiększenia wsparcia w procesie wymiany mieszkań (bezpłatnych dyżurów radców prawnych/ prawników).

W kontekście osób ubogich zwrócono uwagę na potrzebę działań streetworkingowych. Tego typu działania pomogłyby przede wszystkim zidentyfikować osoby potrzebujące pomocy, a następnie umożliwiłyby działania zmierzające do ich aktywizacji.

Zdaniem osób uczestniczących w spotkaniu dotyczącym edukacji, do szkół uczęszczają dzieci z rodzin borykających się z ubóstwem lub brakiem pracy. Dzieci te często są pozbawione pozytywnych wzorców, brakuje nadzoru (opieki) nad nimi. Sytuacja ta przekłada się na zachowania dzieci, które obserwacje z domu przenoszą na relacje z rówieśnikami. Szkoła Podstawowa nr 80 współpracuje z MOPS zwłaszcza w kontekście dzieci zaniedbywanych przez rodziców. Uczestnicy spotkania podkreślali dużą skalę tego typu problemów. Sytuacja rodzinna istotnie przekłada się na wyniki w nauce dzieci.

W trakcie spotkania z przedstawicielami organizacji pozarządowych zwrócono uwagę na zbyt małą ilość środków na prowadzenie zajęć (warsztatów) przez pracowników socjalnych, pomimo dużego zapotrzebowania i zainteresowania mieszkańców.

W trakcie spotkania z mieszkańcami zwracano uwagę na zasadność przeanalizowania projektu określanego jako „lodówka społeczna". W sytuacji dużej liczby osób w kryzysie ubóstwa, a jednocześnie dużej ilości niewykorzystanego przez instytucje publiczne jedzenia, sugerowano m.in. lokalizację lodówek przy szkołach i przedszkolach (gdzie na stołówkach zostaje sporo jedzenia) lub stworzenie banku żywności w Nowej Hucie.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Zdaniem pracowników MOPS wśród mieszkańców podobszaru dostrzegalny jest problem ubóstwa (zwłaszcza wśród seniorów). Wskazano na szczególnie trudną sytuację materialną seniorów, której przyczyną zazwyczaj jest choroba (koszty leczenia i leków). Często występuje sytuacja, w której emeryt nie jest kwalifikowany do objęcia wsparciem przez pomoc społeczną z powodu kryteriów formalnych, niemniej jednak jego rzeczywista sytuacja materialna uzasadnia potrzebę udzielania tego typu wsparcia (wysokie opłaty mieszkaniowe, opłaty za media, koszty leków, rehabilitacji).

Na części podobszaru, gdzie zlokalizowane są stare kamienice, występuje zjawisko ubóstwa energetycznego. Ubodzy mieszkańcy ograniczają ogrzewanie mieszkań w celu uzyskania oszczędności. Skutkuje to szeregiem problemów. Wśród niektórych mieszkańców pojawiają się problemy z zadłużeniem (niezapłacone czynsze, alimenty, egzekucja komornicza).

Zwrócono również uwagę na fakt, że bezdomni z rejonu dworca kolejowego wykorzystują pustostan po restauracji Ermitaż na potrzeby noclegowe.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Podczas spotkań wskazano na szczególnie trudną sytuację materialną seniorów, której przyczyną często jest choroba (koszty leczenia i leków). Często występuje sytuacja, w której emeryt z powodów formalnych nie jest kwalifikowany do objęcia wsparciem przez pomoc społeczną, niemniej jednak jego rzeczywista sytuacja materialna uzasadnia potrzebę udzielania tego typu wsparcia (wysokie opłaty mieszkaniowe, opłaty za media, koszty leków, rehabilitacji).

Warto zwrócić uwagę, że ponad ¼ mieszkańców miasta ankietowanych w ramach badania Barometr Krakowski, nie jest skłonna ponosić kosztów finansowych związanych z opieką nad swoimi rodzicami. Aż 22% nie jest również skłonnych osobiście zaangażować się w opiekę nad swoimi rodzicami. Oznacza, to że część seniorów może liczyć tylko na pomoc sąsiadów, organizacji pozarządowych lub gminy.

Zdaniem pracowników socjalnych na obszarze Kazimierza (zwłaszcza w starych kamienicach) występuje zjawisko ubóstwa energetycznego. Ubodzy mieszkańcy ograniczają ogrzewanie mieszkań w celu uzyskania oszczędności. Skutkuje to szeregiem problemów. Wśród niektórych mieszkańców pojawiają się problemy z zadłużeniem (niezapłacone czynsze, alimenty, egzekucja komornicza).

Pomocna dla seniorów byłaby zamiana mieszkań na mniejsze. W obrębie prywatnych kamienic zdarzają się przypadki takich zamian (na podstawie porozumień zawieranych pomiędzy mieszkańcem a właścicielem). Niebezpieczeństwo tego typu rozwiązania polega jednak na tym, że seniorzy nie dysponują żadnym tytułem prawnym do nowego lokalu. Zamianę mieszkań utrudnia nieuregulowana sytuacja prawna (własnościowa) lokali. Czasem seniorzy nie chcą dokonać zamiany mieszkania, licząc na to że ich dzieci kiedyś tam się wprowadzą.

W MOPS nie ma obecnie (stan na 04.2023 r.) pracowników socjalnych dedykowanych mieszkańcom Kazimierza-Stradomia. W trakcie spotkania przedstawiciele MOPS wskazywali zasadność wyodrębnienia tego typu stanowisk pracy.

Zdaniem mieszkańców, ale i instytucji, z którymi prowadzone były warsztaty, osoby bezdomne zasadniczo nie stanowią problemu dla mieszkańców podobszaru rewitalizacji. Bezdomni widoczni są jednak w przestrzeni podobszaru rewitalizacji, np. na ul. Dietla, gdzie mogą liczyć na darmowy posiłek. Widuje się ich również śpiących na ławkach, na przystankach komunikacji publicznej, ale również pomieszkujących w częściach wspólnych pobliskich budynków (szczególnie w okresie zimowym). Nierzadko zdarza się sytuacja, w której osobą bezdomną pomieszkującą na klatce budynku jest były lokator, który stracił mieszkanie za długi.

Z uwagi na stan higieny osobistej, czy też obsceniczne zachowanie, stanowią oni zagrożenie dla dzieci i młodzieży, a z uwagi na zajmowanie ławek, są uciążliwi dla osób starszych. Niemniej zdaniem mieszkańców, nie są to osoby agresywne.

Zdaniem mieszkańców bezdomni widoczni są szczególnie w pewnych częściach Kazimierza, m.in. przy sklepie Kocyk, Klasztorze Albertynów (gdzie świadczona jest pomoc na rzecz bezdomnych) czy ul. Dietla. Do miasta ściągają bezdomni z całej Polski. Mieszkańcy biorący udział w spotkaniu uważają, że z perspektywy bezdomnych miejscem bardziej atrakcyjnym niż Kazimierz jest centrum miasta (większa liczba turystów, restauracji). Ich zdaniem brakuje działań streetworkingowych, które pozwoliłyby na wychwycenie osób zagrożonych kryzysem (bezdomności, alkoholizmu), objęcie ich wsparciem i pokazanie innych sposobów życia (pomoc w odcięciu się od toksycznego środowiska).

Kluczowe problemy i potencjały w zakresie ryzyka wykluczenia społecznego z powodu ubóstwa

Do najważniejszych problemów występujących w każdym z podobszarów w zakresie ubóstwa należy zaliczyć:

- duży udział osób pobierających świadczenia z pomocy społecznej;
- duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia;
- duża liczba osób zadłużonych zamieszkujących zasób komunalny;
- rosnący problem eksmisji;
- zwiększająca się liczba seniorów żyjących na granicy ubóstwa;
- konieczność zabezpieczenia różnego rodzaju usług publicznych (bezpłatnych) dla coraz większej liczby osób starszych, którym niskie dochody nie pozwalają na korzystanie z komercyjnej oferty czasu wolnego, usług opiekuńczych itp.;
- wzrost udziału osób pobierających świadczenia w sposób długotrwały, co bardzo utrudnia aktywizację społeczną i zawodową;
- nieefektywny, w opinii uczestników spotkań, system przyznawania przez Urząd Miasta Krakowa lokali socjalnych;
- nadmierne obciążenie kosztami czynszu osób, które posiadają zbyt duże, nieadekwatne do potrzeb i możliwości ekonomicznych, mieszkanie,
- niewydolny rynkowy system zamiany mieszkań oraz incydentalnie pojawiające się oszustwa zniechęcające seniorów do zamiany mieszkań, a tym samym racjonalizacji kosztów mieszkania.

Do kluczowych potencjałów podobszarów należy zaliczyć:

- doświadczone służby miejskie wspierające osoby w kryzysie ubóstwa.

Podobszar rewitalizacji „stara” Nowa Huta

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto takie problemy jak:

- wysoki poziom koncentracji osób korzystających z pomocy MOPS, szczególnie z powodu ubóstwa;
- wysoka koncentracja rodzin otrzymujących wsparcie MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego;
- utrwalone i przekazywane na kolejne pokolenia negatywne wzorce w zakresie ubóstwa;
- występujący wielopokoleniowy problem życiowej bezradności (związany m.in. z nadużywaniem pomocy MOPS-u przez niektórych jej beneficjentów);
- źle adresowana w części przypadków pomoc społeczna (finansowa);
- występowanie coraz większej liczby osób, dla których powodem ubóstwa nie jest brak pracy lecz zbyt niskie dochody, niepokrywające rosnących kosztów życia (zjawisko ubóstwa pracujących);
- niewielka liczba organizacji pozarządowych wspierających osoby ubogie, problemy z wolontariatem;
- brak działań streetworkingowych pozwalających zidentyfikować osoby potrzebujące pomocy;
- osoby z problemami alkoholowymi w przestrzeni publicznej;
- niewystarczające środki publiczne na prowadzenie zajęć dla mieszkańców w trudnej sytuacji ekonomicznej.

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:

- samopomoc sąsiedzka;
- współpraca między szkołami a MOPS.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

W podobszarze rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła występują ponadto takie problemy jak:

- osoby bezdomne w przestrzeni publicznej podobszaru;
- wysoki poziom koncentracji osób korzystających z pomocy MOPS, szczególnie z powodu ubóstwa;
- koncentracja osób w kryzysie ubóstwa w zasobie komunalnym;

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:

- największy spośród wszystkich podobszarów rewitalizacji spadek udziału "złych" kredytów i pożyczek w ogólnej liczbie udzielonych kredytów i pożyczek;
- niskie natężenie problemów alkoholowych.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W podobszarze rewitalizacji Kazimierz-Stradom występują ponadto takie problemy jak:

- osoby bezdomne w przestrzeni publicznej podobszaru;
- wysoki poziom koncentracji osób korzystających z pomocy MOPS, szczególnie z powodu ubóstwa;
- niska dynamika spadku udziału osób korzystających ze wsparcia MOPS z powodu bezrobocia;
- największy spośród wszystkich podobszarów rewitalizacji udział "złych" kredytów i pożyczek w ogólnej liczbie udzielonych kredytów i pożyczek;
- występujące zjawisko ubóstwa energetycznego.

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:

– samopomoc sąsiedzka.

3.4. Ryzyko wykluczenia społecznego z powodu dysfunkcji rodzin

Współczesna rodzina, bez względu na miejsce zamieszkania, jest narażona na występowanie rozlicznych trudności. Zarówno globalne jak i wewnętrzne czynniki demograficzne oraz ekonomiczne wpływają na ujawnienie lub co więcej pogłębienie problemów dotyczących zdrowia, uzależnień, przemocy i niewystarczających środków na utrzymanie. Dorastanie w rodzinie dotkniętej powyższymi problemami może zwiększyć podatność na ich doświadczanie już w dorosłym życiu. Przeciwdziałanie problemom aktualnie dotykającym rodziny jest zatem niezbędne dla ograniczenia ich negatywnego oddziaływania również w przyszłości.

Analiza ilościowa

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Według danych MOPS dotyczących powodów wsparcia rodzin w latach 2020-2021, najpowszechniejszym motywem ubiegania się o pomoc była długotrwała lub ciężka choroba, którą wskazało 55,9% osób objętych wsparciem w 2020 r. oraz 57,1% w 2021 r. Często wskazywanymi powodami były także: niepełnosprawność (34,8% wskazań w 2020 r. oraz 33,3% w 2021 r.), bezrobocie (27,1% w 2020 r. oraz 31,3% w 2021 r.) oraz ubóstwo (25,8% w 2020 r. oraz 24,2% w 2021 r.).

Analiza wskazała istotny wzrost udziału rodzin potrzebujących wsparcia z powodu bezrobocia (o 15,6% rok do roku) w strukturze korzystających z pomocy oraz spadek (o 6,1% rok do roku) udziału w tej strukturze rodzin zmagających się z ubóstwem.

W 2020 r. Dzielnicę XVIII, w której położony jest podobszar, zamieszkiwały 344 osoby objęte procedurą Niebieskiej Karty. Szacuje się, że ta procedura dotyczyła wówczas 245 mieszkańców podobszaru.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Z danych MOPS odnoszących się do rozpoznanych powodów wsparcia rodzin w latach 2020-2021 wynika, że mieszkańcy podobszaru najczęściej ubiegali się o pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby (69,7% wskazań w 2020 r. oraz 72,5% w 2021 r.). Kolejnymi istotnymi motywami były: niepełnosprawność (w 34% przypadków w 2020 r. i 34,3% w 2021 r.), ubóstwo (w 32,2% w 2020 r. i 24,5% w 2021 r.) oraz bezrobocie (w 24,8% w 2020 r. i 24,2% w 2021 r.).

Porównanie danych za 2020 r. oraz 2021 r. wskazuje, iż w 2021 r. długotrwałą lub ciężką chorobę uznawano za powód ubiegania się o wsparcie nieco częściej, niż rok wcześniej. Analiza wskazuje również na znaczny spadek (o 23,9% rok do roku) udziału rodzin, w których rozpoznano ubóstwo, w strukturze rodzin korzystających z pomocy.

W Dzielnicy I i Dzielnicy II (w granicach których jest położony podobszar Grzegórzki-Wesoła) w 2020 r. procedura Niebieskiej Karty obejmowała odpowiednio 94 i 68 osób. Szacuje się, że w tym czasie w podobszarze Grzegórzki-Wesoła zamieszkiwało około 20 osób, których dotyczyła ta procedura.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Dane MOPS dotyczące rozpoznanych powodów wsparcia rodzin w latach 2020-2021 wskazują na stałość głównych motywów ubiegania się o pomoc w badanym okresie. Zarówno w 2020, jak

i w 2021 r. zdecydowanie najczęstszym powodem wsparcia rodzin była długotrwała lub ciężka choroba. W 2020 r. dotyczyło to 74,2% przypadków, natomiast rok później 69,6%.

Częstymi motywami ubiegania się o wsparcie były również: niepełnosprawność (36,2% przypadków w 2020 r. i 34,5% w 2021 r.), ubóstwo (28% w 2020 r. i 29,9% w 2021 r.) oraz bezrobocie (24,7% w 2020 r. i 29,4% w 2021 r.). Rzadziej, choć wciąż wielokrotnie wymienianymi powodami wsparcia były: bezdomność (12,3% przypadków w 2020 r. i 15,5% w 2021 r.) oraz alkoholizm (9,5% w 2020 r. i 11,3% w 2021 r.).

Analiza danych z lat 2020-2021 wskazuje na dynamiczny przyrost w strukturze korzystających z pomocy MOPS, udziału rodzin, w których rozpoznano bezdomność (wzrost o 26% rok do roku), alkoholizm (wzrost o 19,2% rok do roku) oraz bezrobocie (wzrost o 19,1% rok do roku).

W 2020 r. w Dzielnicy I, w której jest położony podobszar Kazimierz-Stradom, procedura Niebieskiej Karty została wszczęta wobec 94 osób. Szacuje się, że podobszar był zamieszkiwany przez 40 osób objętych tą procedurą.

Analiza jakościowa

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Zdaniem pracowników socjalnych oraz pedagogów, wśród rodzin zamieszkujących podobszar rewitalizacji pojawiają się problemy z wychowaniem dzieci przez rodziny dysfunkcyjne.

Coraz więcej dzieci pochodzących z tych rodzin nie widzi potrzeby kształcenia się, uznając zarabianie pieniędzy (nie zawsze w uczciwy sposób) za bardziej interesujące zajęcie. Zauważalny jest problem niewydolności wychowawczej rodzin, której przyczynę należy upatrywać m.in. w: chorobach (w tym alkoholizmie), niepełnosprawności, braku właściwych wzorców.

Zdaniem pracowników MOPS bardzo istotnym problemem obszaru jest niepełnosprawność dużej grupy mieszkańców (problem ten dotyczy nie tylko seniorów). Przyczyna złego stanu zdrowia mieszkańców zdaniem uczestników spotkania wynika z ciężkiej pracy, chorób genetycznych, braku ruchu, braku dbania o zdrowie, czy też ograniczonego dostępu do służby zdrowia.

W trakcie spotkań uczestnicy zwracali uwagę na coraz większą liczbę gospodarstw jednoosobowych w granicach podobszaru, co w szczególności dotyczy seniorów. Konsekwencją tego stanu rzeczy jest coraz bardziej dostrzegalny problem braku wsparcia seniorów w codziennych obowiązkach oraz doskwierająca im samotność.

Zdaniem służb publicznych znaczny odsetek Niebieskich Kart nie wynika z realnie występującej przemocy w rodzinach, a raczej stanowi sposób na dowiedzenie winy partnera w procesie rozwodowym. Faktem jest jednak, że niezależnie od rzeczywistej sytuacji już sam rozwód tworzy trudną sytuację dla dzieci pozostających w rodzinie.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom oraz Grzegórzki-Wesoła

Zdaniem pracowników socjalnych wśród części mieszkańców podobszarów zauważalne jest zjawisko dziedziczenia bezradności życiowej. Ponadto z uwagi na dynamiczny proces starzenia się populacji podobszarów rewitalizacji, a także zjawisko depopulacji, wśród mieszkańców jest coraz mniej rodzin.

3.5. Ryzyko wykluczenia społecznego z powodu złego stanu zdrowia

Zdrowie, powszechnie rozpatrywane w kategoriach wartości, jest uwarunkowane wieloma zróżnicowanymi czynnikami, m.in. społecznymi oraz ekonomicznymi. Stan zdrowia, zarówno fizycznego, jak i psychicznego, determinuje możliwości człowieka w zakresie pracy, nauki, spędzania wolnego czasu oraz udziału w życiu społecznym. Zły stan zdrowia może zatem zwiększać ryzyko wykluczenia społecznego.

Analiza ilościowa

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Dane MOPS dowodzą, iż długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność to dominujące powody korzystania przez mieszkańców z pomocy społecznej. Dominowały jednak, choć nie tak znacznie jak w przypadku pozostałych podobszarów, osoby chore przewlekle lub chore, których odsetek wynosił odpowiednio w 2020 r. 45,68% i 10,66%, natomiast w 2021 r. 47,04% oraz 10,72%. Z kolei w strukturze korzystających z pomocy społecznej w latach 2020-2021 nastąpił spadek udziału osób, które uzyskały orzeczenie o niepełnosprawności z 21,99% do 19,99%.

Wśród mieszkańców z niepełnosprawnościami korzystających z pomocy społecznej, dla których uzyskano dane zarówno w 2020 r., jak i 2021 r., zdecydowanie dominowały osoby z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności na czas nieokreślony (29,04% w 2020 r. i 31,24% w 2021 r.) oraz osoby z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności na czas określony (odpowiednio 18,87% oraz 18,54%).

Podobszar „stara" Nowa Huta, w odróżnieniu od pozostałych podobszarów rewitalizacji, wyróżnia się znacznym udziałem osób zdrowych w strukturze mieszkańców korzystających ze wsparcia pomocy społecznej, który w 2020 r. wynosił 43,66%, a rok później 42,24%.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Według danych MOPS długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność to najczęstsze motywy ubiegania się o pomoc społeczną w podobszarze. W latach 2020-2021 zaobserwowano nieznaczny wzrost osób zdrowych w strukturze mieszkańców korzystających z pomocy społecznej według ich stanu zdrowia z 25,86% do 27,78%, aczkolwiek bezwzględną większość stanowiły wówczas osoby dotknięte chorobą, tj. chore przewlekle (59,1% w 2020 i 57,52% w 2021 r.) oraz chore (15,04% w 2020 i 14,71% w 2021 r.).

Dane wskazują także na niewielki wzrost udziału osób, które uzyskały orzeczenie o niepełnosprawności w strukturze korzystających ze wsparcia MOPS w latach 2020-2021 z 22,96% do 23,86%. Wśród nich wyraźnie dominowały osoby z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności na czas nieokreślony (32,48% w 2020 r. i 41,41% w 2021 r.) oraz osoby z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności na czas określony (odpowiednio 16,24% i 15,15%).

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność to najczęstsze powody ubiegania się o wsparcie MOPS. Z danych MOPS na temat struktury osób korzystających z pomocy społecznej według ich stanu zdrowia wynika, że w latach 2020-2021 nastąpił niewielki wzrost udziału osób zdrowych w tejże strukturze z 19,95% do 22,13%.

Należy jednak podkreślić zdecydowaną dominację osób chorych przewlekle lub chorych, których odsetek wynosił odpowiednio w 2020 r. 68,46% i 11,58%, natomiast w 2021 r. 65,25% oraz 12,62%. Ponadto, w strukturze korzystających ze wsparcia MOPS w latach 2020-2021 nastąpił nieznaczny wzrost udziału osób, które uzyskały orzeczenie o niepełnosprawności z 24,2% do 25,25%. Z kolei wśród mieszkańców z niepełnosprawnościami korzystających z pomocy społecznej, dla których uzyskano dane, zarówno w 2020 r., jak i 2021 r., zdecydowanie dominowały osoby z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności na czas nieokreślony (28,93% w 2020 r. oraz 34,2% w 2021 r.) oraz osoby z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności na czas określony (odpowiednio 21,07% oraz 22,51%).

Analiza jakościowa

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta, Kazimierz-Stradom oraz Grzegórzki-Wesoła

Uczestnicy spotkań z mieszkańcami nie odnosili się wprost do tych zagadnień, niemniej nawiązywano do tematu niepełnosprawności w kontekście osób o szczególnych potrzebach oraz wzrastającej liczbie chorych seniorów, którzy z tego powodu wpadają w ubóstwo.

3.6. Ryzyko wykluczenia społecznego z powodu alkoholizmu

Pomimo stale rosnącej świadomości społeczeństwa na temat konsekwencji uzależnienia od alkoholu, problem ten jest niezmiennie powszechny. Co więcej, staje się on coraz częściej dostrzegalny wśród ludzi młodych. Alkoholizm jest źródłem wielu problemów zdrowotnych, jak również społecznych.

Konsekwencje uzależnienia nie dotyczą wyłącznie osób nadużywających alkoholu, ale także ich rodzin oraz osób z otoczenia. Alkoholizm może niszczyć więzi rodzinne i negatywnie wpływać na kondycję finansową gospodarstw domowych, wywoływać konflikty społeczne oraz prowadzić do większej ilości przestępstw, zmniejszając tym samym poziom bezpieczeństwa. Mając na uwadze rozległe negatywne konsekwencje uzależnienia od alkoholu, można traktować go jako jeden z głównych problemów społecznych.

Analiza ilościowa

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Z danych MOPS na temat struktury rozpoznanych powodów wsparcia rodzin w latach 2020-2021 wynika, że udział alkoholizmu w tejże strukturze pozostał na niemal jednakowym poziomie. W 2020 r. alkoholizm był rozpoznany w 3,9% przypadków, natomiast rok później w 4%.

Podobszar „stara" Nowa Huta charakteryzował się niską wartością wskaźnika udziału alkoholizmu w strukturze rozpoznanych powodów wsparcia rodzin oraz jego nieznacznym wzrostem, co odróżnia go od pozostałych podobszarów rewitalizacji.

Dane dotyczące liczby osób zgłoszonych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2020 r. wskazują na 55 osób zgłoszonych w zespole interwencyjnym, co stanowi 9,8% liczby osób zgłoszonych w całym Krakowie w roku 2020.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Według danych MOPS dotyczących powodów ubiegania się przez mieszkańców o pomoc społeczną, w latach 2020-2021 udział alkoholizmu w strukturze rozpoznanych powodów

wsparcia rodzin wzrósł z poziomu około 6,1% do poziomu poniżej 6,9%, zatem o 13,1% rok do roku.

Dane dotyczące liczby osób zgłoszonych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2020 r. informują o pięciu osobach zgłoszonych w zespole interwencyjnym, co stanowiło 0,9% liczby osób zgłoszonych w całym mieście.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Dane MOPS z lat 2020-2021 wskazują na wzrost udziału alkoholizmu w strukturze rozpoznanych powodów wsparcia rodzin. We wskazanym okresie wartość wskaźnika uległa zwiększeniu z poziomu około 9,5% do ponad 11,3%, tj. o 19,2% rok do roku.

Zarówno wysoka wartość wskaźnika, jak również jej znaczny wzrost wyróżniały podobszar Kazimierz-Stradom spośród pozostałych podobszarów rewitalizacji.

Dane na temat liczby osób zgłoszonych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2020 r. mówią o 11 osobach zgłoszonych w zespole interwencyjnym, co stanowiło 2,0 % liczby osób zgłoszonych w całym Krakowie. w roku 2020.

Analiza jakościowa

Podobszar rewitalizacji „stara” Nowa Huta

W trakcie spotkania z mieszkańcami uczestnicy zwrócili uwagę na dość widoczny w przestrzeni podobszaru problem alkoholizmu. Mieszkańcy widują osoby będące pod wpływem alkoholu w przestrzeni publicznej.

Na spotkaniu z pracownikami MOPS zwrócono uwagę na fakt, że duża dostępność alkoholu powoduje ciągłe pogłębianie się problemu alkoholizmu. Zdaniem uczestników spotkań problem dotyczy różnych grup społecznych, osób w różnym wieku. Konieczna jest intensyfikacja działań w zakresie profilaktyki alkoholizmu.

Pojawienie się punktu sprzedaży alkoholu zazwyczaj generuje dodatkowe problemy w jego otoczeniu, w przestrzeni publicznej. Jako dobry przykład skutków funkcjonowania punktu sprzedaży alkoholu uczestnicy spotkania z instytucjami działającymi na podobszarze rewitalizacji wskazali kiosk (sklep w którym sprzedawano alkohol) funkcjonujący do 2017 r. przed Szkołą Podstawową nr 80. Sprzedaż alkoholu skutkowała jego spożywaniem na terenie przyszkolnym, czemu często towarzyszyły zachowania obsceniczne, których świadkami bywały dzieci. Doświadczenie to sygnalizuje problemy, jakie niesie funkcjonowanie w sąsiedztwie instytucji publicznej sklepu sprzedającego alkohol. Jego zamknięcie doprowadziło do zmniejszenia skali tego typu problemów.

W trakcie dyskusji z przedstawicielami szkół zwrócono uwagę, że głównym problemem wśród uczniów klas 4-8 jest uzależnienie od papierosów (wg wyników ankiety prowadzonej wśród uczniów). Wskazano również na problem używania przez uczniów dopalaczy.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Zdaniem pracowników socjalnych na podobszarze rewitalizacji u części mieszkańców występują problemy z alkoholem, które często mają charakter wielopokoleniowy. Głównymi powodami sięgania po alkohol są: niemożność poradzenia sobie z problemami oraz złe wzorce.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Zdaniem pracowników MOPS na podobszarze rewitalizacji alkoholizm jest problemem, często o charakterze wielopokoleniowym. Istnieje wiele powodów tego zjawiska, najważniejszymi są jednak niemożność poradzenia sobie z problemami oraz złe wzorce rodzinne.

Zdaniem mieszkańców tani alkohol jest obecnie zbyt łatwo dostępny w tej części miasta. Funkcjonuje duża liczba barów, ogródków i sklepów, które działają do późnych godzin nocnych. Wielokrotnie w trakcie dyskusji pojawiały się głosy wskazujące na nadmierną dostępność alkoholu („taniej wódy") w dzielnicy.

Problemy mieszkańców potęgowane są przez brak egzekwowania prawa przez policję i straż miejską wobec osób będących pod wpływem alkoholu na ulicach. Wskazywano na „ciche przyzwolenie" na łamanie zakazów dotyczących sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym, czy też picia w miejscach publicznych. Zdaniem uczestników spotkania Urząd Miasta Krakowa nie reaguje na takie zdarzenia występujące w sąsiedztwie obiektów sprzedających alkohol, podczas gdy należałoby odbierać koncesję na sprzedaż alkoholu za łamanie przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

W opinii mieszkańców uczestniczących w spotkaniu dla poprawy sytuacji w dzielnicy konieczne jest znalezienie równowagi pomiędzy potrzebami mieszkańców i restauratorów. W trakcie spotkania z mieszkańcami pojawił się postulat ograniczenia dostępu (sprzedaży) alkoholu na Kazimierzu.

Problemem dzielnicy powiązanym z alkoholem są drobne kradzieże oraz nagabywanie przez bezdomnych i uzależnionych od alkoholu, którzy wieczorami gromadzą się wokół sklepów, gdzie sprzedawany jest alkohol.

Stanowisko mieszkańców potwierdziły opinie osób uczestniczących w warsztacie zorganizowanym dla instytucji działających na terenie podobszaru. Uczestniczący w spotkaniu zwrócili też uwagę na uciążliwość osób spędzających czas wolny (bawiących się) na Kazimierzu. Osoby te zdaniem uczestników dyskusji piją alkohol, a następnie hałasują, pozostawiają śmieci lub zanieczyszczają chodniki, bramy, klatki schodowe, będąc w stanie upojenia alkoholowego.

Z raportu konsultacyjnego dotyczącego projektu pn. Klimatyczny Kwartał wynika, że pandemia i wprowadzane w związku z nią ograniczenia dotyczące przemieszczania się, pozwoliły zweryfikować niektóre z typowych opinii odnośnie turystyki w Krakowie. Zdaniem autorów raportu pomimo znacznego spadku ruchu turystycznego, część wcześniej przypisywanych mu uciążliwości (np. hałas) wciąż była obecna w przestrzeni miejskiej.

W dyskusji zwrócono uwagę, że klienci będący pod wpływem alkoholu stanowią również problem dla lokalnych restauratorów, z uwagi na swoją uciążliwość i zachowania odstraszające innych klientów. Pojawił się postulat stworzenia bardziej wyszukanej oferty na Kazimierzu.

Zdaniem uczestników spotkania dedykowanego instytucjom edukacji, alkohol jest najczęściej wykorzystywaną używką przez młodzież, przede wszystkim z uwagi na jego bardzo dużą i łatwą dostępność. Wśród młodszych uczniów podstawową używką są papierosy oraz coraz popularniejsze e-papierosy. Na drugim miejscu wśród używek stosowanych przez młodzież znajduje się marihuana (również stosunkowo łatwo dostępna).

Kluczowe problemy i potencjały wynikające ze złego stanu zdrowia mieszkańców, alkoholizmu oraz dysfunkcji rodzin

Do najważniejszych problemów występujących w każdym z podobszarów w zakresie alkoholizmu oraz dysfunkcji rodzin należy zaliczyć:

– duży udział osób pobierających świadczenia z pomocy społecznej;
– duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

Do kluczowych potencjałów podobszarów należy zaliczyć:
– doświadczone służby miejskie wspierające osoby ubogie.

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

W podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta występują ponadto takie problemy jak:
– istotny wzrost udziału rodzin potrzebujących wsparcia z powodu bezrobocia;
– problem niewydolności wychowawczej rodzin, której przyczynę należy upatrywać w m.in.: chorobach (w tym alkoholizmie), niepełnosprawności, braku właściwych wzorców;
– niepełnosprawność dużej grupy mieszkańców (problem ten dotyczy nie tylko seniorów);
– coraz większa liczba gospodarstw jednoosobowych, szczególnie wśród seniorów;
– coraz większa liczba osób uwięzionych w swoich mieszkaniach z uwagi na chorobę lub niepełnosprawność;
– spora liczba osób objętych procedurą Niebieskiej Karty, wskazująca na problem rozpadu rodzin;
– dość widoczny w przestrzeni publicznej problem alkoholizmu części mieszkańców;
– duża liczba sklepów sprzedających alkohol;
– zagrożenie bezpieczeństwa oraz obsceniczne zachowania w sąsiedztwie punktów sprzedaży alkoholu;
– uzależnienie części dzieci od papierosów;
– używanie przez uczniów dopalaczy.

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:
– istotny spadek udziału rodzin zmagających się z ubóstwem w strukturze rodzin wspomaganych przez MOPS;
– niski udział osób wskazujących alkoholizm jako powód wsparcia przez MOPS;
– dobrze działające służby pedagogiczne w szkołach, monitorujące zagrożenia i na bieżąco podejmujące działania;
– współpraca między szkołami a MOPS.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

W podobszarze rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła występują ponadto takie problemy jak:
– długotrwała lub ciężka choroba blisko 70% osób ubiegających się o pomoc z MOPS, z tendencją wzrostową;
– znaczny wzrost wskaźnika udziału osób wspieranych przez MOPS z powodu alkoholizmu (13,1%);
– koncentracja ubóstwa w zasobie komunalnym.

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:
– niskie natężenie problemów alkoholowych;
– znaczny spadek (o 23,9% rok do roku) udziału rodzin w strukturze rodzin korzystających z pomocy, w których rozpoznano ubóstwo.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W podobszarze rewitalizacji Kazimierz-Stradom występują ponadto takie problemy jak:
– długotrwała lub ciężka choroba blisko ¾ osób ubiegających się o pomoc z MOPS;
– dynamiczny przyrost udziału rodzin (25%) w strukturze korzystających z pomocy MOPS, w których rozpoznano bezdomność;

– wysoka wartość wskaźnika udziału osób wspieranych przez MOPS z powodu alkoholizmu (11,3%) oraz jego znaczny wzrost (19,2%);
– występujące zjawisko ubóstwa energetycznego, dodatkowo komplikujące sytuację materialną najuboższych rodzin.

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:
– samopomoc sąsiedzka.

3.7. Koncentracja osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, osobą ze szczególnymi potrzebami jest osoba, „która ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami". Przez dostępność, zgodnie z ustawą, rozumie się natomiast „dostępność architektoniczną, cyfrową oraz informacyjno-komunikacyjną (…), będącą wynikiem uwzględnienia uniwersalnego projektowania albo zastosowania racjonalnego usprawnienia" (art. 2 pkt 2 i 3 ustawy).

Bardziej precyzyjne definicje zawiera program rządowy Dostępność Plus 2018-2025, zgodnie z którym dostępność to właściwość środowiska (przestrzeni fizycznej, rzeczywistości cyfrowej, systemów informacyjno-komunikacyjnych, produktów, usług), która pozwala osobom z trudnościami funkcjonalnymi (fizycznymi, poznawczymi) na korzystanie z niego na zasadzie równości z innymi. Katalog osób ze szczególnymi potrzebami wskazany w Programie Dostępność Plus jest bardzo szeroki i obejmuje:

– osoby poruszające się przy pomocy sprzętu wspomagającego (kul, balkoników, protez, wózków inwalidzkich itp.),
– osoby z uszkodzonym narządem słuchu lub wzroku,
– osoby z trudnościami manualnymi i poznawczymi (np. po udarze, cierpiący na chorobę Alzheimera),
– osoby starsze i osłabione chorobami, słabsze fizycznie, o ograniczonej sprawności,
– kobiety w ciąży,
– osoby z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi,
– osoby z ciężkim lub nieporęcznym bagażem.

Są to zatem wszystkie osoby o trwałym lub czasowym ograniczeniu w mobilności lub percepcji (nie tylko osoby starsze czy z osoby z niepełnosprawnościami). Ograniczenia takie, według autorów Programu Dostępność Plus, mogą dotyczyć nawet 30% społeczeństwa.

W polskich warunkach analiza dostępności możliwa jest poprzez ocenę koncentracji osób z niepełnosprawnościami, liczby osób w wieku do lat 3 oraz w wieku 60 lat i więcej. Wskaźnik liczby dzieci w wieku 3 lat i poniżej jest odpowiedni dlatego, iż bariery, jakich doświadczają w poruszaniu się osoby z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi, są po części wspólne z barierami, jakich doświadczają osoby poruszające się przy pomocy sprzętu wspomagającego (kul, balkoników, protez, wózków inwalidzkich itp.) czy osoby z ciężkim lub nieporęcznym bagażem. Uzasadnieniem dla użycia wskaźnika identyfikującego koncentrację osób starszych jest fakt, iż w miarę upływu lat zmniejsza się sprawność narządów zmysłu i ruchu, co wpływa na samodzielność w codziennym funkcjonowaniu, w tym w przemieszczaniu się.

Według badań GUS ponad 13% osób dorosłych ma trudności w przejściu 500 m bez użycia specjalnych pomocy i urządzeń (laski, kuli, balkoniku), z tego prawie co trzecia osoba przejdzie ten dystans, ale z dużą trudnością, a kolejne 2% nie jest w stanie tego zrobić[8].

Analiza ilościowa

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji w wieku 60 lat i więcej na koniec 2021 r. wyniosła 14 000 osób i choć była niższa o 500 osób od wartości odnotowanych w 2020 r., to wciąż obejmowała ponad 1/3 wszystkich mieszkańców obszaru. Liczba mieszkańców podobszaru w wieku do 3 r.ż. wynosiła w 2021 r. - 834 osoby. Bez wątpienia jest to grupa mniej liczna niż seniorzy, jednak jeśli dodać do niej opiekunów dzieci, wówczas liczba osób o szczególnych potrzebach w zakresie dostępności wzrośnie o kolejne 800 osób.

Procentowy udział mieszkańców w wieku powyżej 60 r.ż. w ogólnej liczbie ludności podobszaru wzrósł z poziomu ponad 35% w 2020 r. do niemal 36% w 2022 r. Porównując wartość wskaźnika dla podobszaru do jego wartości w skali całego Krakowa nasuwa się wniosek, iż w 2022 r. odsetek osób w wieku powyżej 60 r.ż. zamieszkujących podobszar był o ponad 6 p.p. wyższy niż wartość dla Krakowa.

Z kolei dane na temat zameldowanych mieszkańców podobszaru w wieku do 3 r.ż. w latach 2020-2022 wskazują na spadek liczebności tej grupy wiekowej z 1042 do 834 osób. Procentowy udział mieszkańców w tym wieku w ogólnej liczbie ludności podobszaru spadł z poziomu ponad 2,5% w 2020 r. do nieco powyżej 2% w 2022 r.

Sytuacja ta odzwierciedla trend zauważalny w skali całego Krakowa. W latach 2020-2022 procentowy udział zameldowanych mieszkańców Krakowa w wieku do 3 r.ż. w ogólnej liczbie ludności nieznacznie spadł osiągając w 2022 r. wartość niemal 3%, czyli o ponad 0,8 p.p. wyższą niż w podobszarze „stara" Nowa Huta.

Według danych Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności z końca 2021 r. 10,01% mieszkańców podobszaru to osoby z niepełnosprawnościami, z czego ponad połowa to osoby z niepełnosprawnościami ruchowymi. Podobszar był wówczas zamieszkiwany przez 4 021 osób z niepełnosprawnościami, co stanowiło 6,6% liczby osób z niepełnosprawnościami zamieszkałych w Krakowie.

Wśród najwyższej liczby osób z niepełnosprawnościami, którym zostało wydane orzeczenie, wyróżniał się rejon Osiedla Kolorowego, Osiedla Szkolnego oraz Osiedla Na Skarpie.

W latach 2020-2021 wzrosła (z poziomu niemal 3 850 do prawie 5 300 osób) liczba mieszkańców podobszaru z niepełnosprawnościami osób z niepełnosprawnościami ogółem, którym wypłacało się świadczenia emerytalno-rentowe i/lub które płatnik składek ubezpieczył w ZUS). W 2020 r. grupa ta stanowiła 9,3% ogólnej liczby mieszkańców podobszaru (przy średniej dla Krakowa wynoszącej 7,2%), natomiast rok później wzrosła do 13,2% (przy średniej dla miasta równej 10,3%). Podobszar „stara" Nowa Huta wyróżniał się wówczas najwyższym procentowym udziałem osób z niepełnosprawnościami (osób z niepełnosprawnościami ogółem, którym wypłacało się świadczenia emerytalno-rentowe i/lub które płatnik składek ubezpieczył w ZUS) spośród wszystkich podobszarów rewitalizacji.

Dane MOPS wskazują, iż niepełnosprawność była w latach 2020-2021 jednym z podstawowych powodów ubiegania się o wsparcie. Wskazano ją odpowiednio w 34,8% oraz

[8] Stan zdrowia ludności Polski 2014, GUS, Warszawa 2015

33,3% przypadków, co oznacza spadek odsetka osób z niepełnosprawnościami w strukturze osób korzystających z pomocy MOPS.

Wzrósł natomiast, z poziomu 44,4% do 47,7%, udział osób utrzymujących się z emerytury lub renty w strukturze beneficjentów MOPS. Podobszar „stara" Nowa Huta w 2021 r. odznaczał się spośród pozostałych podobszarów rewitalizacji wyższym udziałem osób, które wskazały wyżej wymienione świadczenia jako główne źródło swojego dochodu.

Na przełomie 2019 oraz 2020 r. podobszar „stara" Nowa Huta był zamieszkiwany przez 87 bezrobotnych z niepełnosprawnościami, co stanowiło 10,8% ogółu liczby bezrobotnych w podobszarze (przy średniej dla Krakowa równiej 8,4%). Z kolei rok później było to 88 osób, czyli 6,8% ogółu liczby bezrobotnych w podobszarze (przy średniej dla Krakowa równiej 5,8%). Odsetek bezrobotnych z niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie bezrobotnych w podobszarze „stara" Nowa Huta był wówczas najbliższy średniej dla Krakowa spośród wszystkich podobszarów rewitalizacji.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji w wieku 60 lat i więcej na koniec 2021 r. wyniosła 2300. Liczba mieszkańców podobszaru w wieku do 3 r.ż. wynosiła w 2021 r. 144 osób. Bez wątpienia jest to grupa mniej liczna niż seniorzy, jednak jeśli dodać do niej opiekunów dzieci, wówczas liczba osób o szczególnych potrzebach w zakresie dostępności wzrośnie o kolejne 140 osób.

Liczba zameldowanych mieszkańców podobszaru w wieku powyżej 60 r.ż. w latach 2020-2022 spadła z poziomu powyżej do wartości poniżej 2 300 osób.

Procentowy udział mieszkańców w wieku powyżej 60 r.ż. w ogólnej liczbie ludności podobszaru zmienił się w badanym okresie o niemal 1 p.p., wzrastając z poziomu niemal 34% w 2020 r. do prawie 35% w 2022 r. W podobszarze Grzegorzki-Wesoła zaobserwowano najwyższy wzrost tejże wartości spośród wszystkich podobszarów.

W skali całego Krakowa udział mieszkańców w wieku powyżej 60 r.ż. w ogólnej liczbie ludności w latach 2020-2022 nieznacznie spadł osiągając w 2022 r. wartość nieco ponad 29%, czyli o ponad 5 p.p. niższą niż w podobszarze Grzegórzki-Wesoła.

Dane dotyczące zameldowanych mieszkańców Grzegórzek-Wesołej w wieku do 3 r.ż. w latach 2020-2022 wskazują na spadek liczebności tej grupy ze 158 do 144 osób. Procentowy udział ludności w tym wieku w ogólnej liczbie mieszkańców podobszaru zmniejszył się nieznacznie osiągając w 2022 r. wartość około 2,2%.

W podobszarze Grzegórzki-Wesoła zaobserwowano najniższy spadek tejże wartości w badanym okresie spośród wszystkich podobszarów. Porównując wartość wskaźnika dla podobszaru do jego wartości w skali całego Krakowa można wnioskować, iż w 2022 r. odsetek osób w wieku do 3 r.ż. zamieszkujących Grzegórzki-Wesołą był o niemal 0,8 p.p. niższy niż wartość dla Krakowa.

Z danych Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności z końca 2021 r. wynika, że mieszkańcy z niepełnosprawnościami stanowili 6,7% ogólnej liczby mieszkańców podobszaru, z czego ponad połowa to osoby z niepełnosprawnościami ruchowymi. Podobszar był wtedy zamieszkiwany przez 446 mieszkańców z niepełnosprawnościami, co stanowiło 0,73% liczby osób z niepełnosprawnościami zamieszkałych w Krakowie.

Wśród najwyższej liczby osób z niepełnosprawnościami, którym zostało wydane orzeczenie, wyróżniał się rejon ul. Mikołaja Zyblikiewicza, ul. Grzegórzeckiej oraz ul. Rzeźniczej.

W okresie od 2020 do 2021 r. wzrosła (z poziomu około 500 do ponad 700 osób) liczba mieszkańców podobszaru z niepełnosprawnościami (osób z niepełnosprawnościami ogółem, którym wypłacało się świadczenia emerytalno-rentowe i/lub które płatnik składek ubezpieczył w ZUS). W 2020 r. grupa ta stanowiła 7,3% ogólnej liczby mieszkańców podobszaru (przy średniej dla Krakowa równej 7,2%). Z kolei w 2021 r. wzrosła do 10,8% (przy średniej dla Krakowa wynoszącej 10,3%).

Niepełnosprawność była w latach 2020-2021 jednym z najczęstszych powodów ubiegania się o wsparcie MOPS. Wskazano ją wówczas odpowiednio w 34% oraz 34,3% przypadków, co oznacza niewielki wzrost odsetka osób z niepełnosprawnościami w strukturze osób korzystających z pomocy MOPS. Sytuacja ta wyróżnia podobszar Grzegórzki-Wesoła spośród pozostałych podobszarów rewitalizacji, w których wskaźnik ten w badanym okresie nieznacznie spadł. Wzrósł również, z poziomu 41,2% do 43,1%, udział osób utrzymujących się z emerytury lub renty w strukturze beneficjentów MOPS. Wyżej wymienione świadczenia były wyraźnie najczęściej wskazywane jako główne źródło dochodu.

Dane z przełomu 2019 i 2020 r. informują, iż podobszar Grzegórzki-Wesoła zamieszkiwało 16 bezrobotnych z niepełnosprawnościami, co stanowiło 11,8% ogółu liczby bezrobotnych w podobszarze (przy średniej dla Krakowa równiej 8,4%). Natomiast rok później liczba ta wzrosła do 21 osób, czyli 10,9% ogółu liczby bezrobotnych w podobszarze (przy średniej dla Krakowa równiej 5,8%). Odsetek bezrobotnych z niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie bezrobotnych w podobszarze Grzegórzki-Wesoła był wówczas najwyższy ze wszystkich podobszarów rewitalizacji.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji w wieku 60 lat i więcej na koniec 2021 r. wyniosła 3 400. Liczba mieszkańców podobszaru w wieku do 3 r.ż. wynosiła w 2021 r. 170 osób. Bez wątpienia jest to grupa mniej liczna niż seniorzy, jednak jeśli dodać do niej opiekunów dzieci, wówczas liczba osób o szczególnych potrzebach w zakresie dostępności wzrośnie o kolejne 160 osób.

Dane na temat zameldowanych na stałe mieszkańców podobszaru w wieku powyżej 60 r.ż. w latach 2020-2022 wskazują na spadek liczebności tej grupy wiekowej z poziomu około 3 600 do niemal 3 400 osób.

Procentowy udział mieszkańców w wieku powyżej 60 r.ż. w ogólnej liczbie ludności podobszaru nie zmienił się znacząco w badanym okresie, wzrastając z poziomu ponad 35% w 2020 r. do niemal 36% w 2022 r., osiągając tym samym najwyższą wartość ze wszystkich podobszarów rewitalizacji. Dla porównania, w skali całego Krakowa udział mieszkańców w wieku powyżej 60 r.ż. w ogólnej liczbie ludności w latach 2020-2022 nieznacznie spadł osiągając w 2022 r. wartość nieco ponad 29%, czyli o niemal 7 p.p. niższą, niż w podobszarze Kazimierz-Stradom.

Z kolei liczba zameldowanych mieszkańców podobszaru w wieku do 3 r.ż. w latach 2020-2022 spadła z 216 do 170 osób. Procentowy udział mieszkańców w tym wieku w ogólnej liczbie ludności podobszaru zmniejszył się w badanym okresie o ponad 0,3 p.p., osiągając wartość 1,8%, (najniższą ze wszystkich podobszarów rewitalizacji) przy średniej wartości dla Krakowa wynoszącej około 3%.

Dane Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności z końca 2021 r. wskazują na najwyższy spośród wszystkich podobszarów rewitalizacji udział osób z niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie mieszkańców wynoszący około 11%, z czego nieco ponad połowa to osoby niepełnosprawne ruchowo. Podobszar był wówczas zamieszkiwany

przez 1 073 osoby z niepełnosprawnościami, co stanowiło 1,75% liczby osób z niepełnosprawnościami zamieszkałych w Krakowie.

Wśród najwyższej liczby osób z niepełnosprawnościami, którym zostało wydane orzeczenie, wyróżniał się rejon ul. Starowiślnej, ul. Józefa Dietla oraz ul. Krakowskiej.

W latach 2020-2021 wzrosła (z poziomu niemal 950 do ponad 1 200 osób) liczba mieszkańców podobszaru z niepełnosprawnościami (osób z niepełnosprawnościami ogółem, którym wypłacało się świadczenia emerytalno-rentowe i/lub które płatnik składek ubezpieczył w ZUS). W 2020 r. grupa ta stanowiła 9,4% ogólnej liczby mieszkańców podobszaru (przy średniej dla Krakowa równej 7,2%), natomiast rok później wzrosła do 12,6% (przy średniej dla Krakowa wynoszącej 10,3%).

Według danych MOPS niepełnosprawność była zarówno w 2020, jak i 2021 r. jednym z podstawowych powodów ubiegania się o wsparcie. Wskazano ją odpowiednio w 36,2% oraz 34,5% przypadków, co oznacza niewielki spadek odsetka osób z niepełnosprawnościami w strukturze osób korzystających z pomocy MOPS w badanym okresie. Ponadto z poziomu 44,8% do 43,3% zmniejszył się udział osób utrzymujących się głownie z emerytury lub renty w strukturze beneficjentów MOPS, choć ten rodzaj dochodu był niezmiennie najpowszechniejszy.

Na przełomie 2019 oraz 2020 r. podobszar Kazimierz-Stradom zamieszkiwało 25 bezrobotnych z niepełnosprawnościami, co stanowiło 12,3% ogółu liczby bezrobotnych w podobszarze (przy średniej dla Krakowa równiej 8,4%). Z kolei rok później było to 28 osób, czyli 8,7% ogółu liczby bezrobotnych w podobszarze (przy średniej dla Krakowa równiej 5,8%).

Analiza jakościowa

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Przedstawiciele organizacji pozarządowych zwrócili uwagę na duże wyzwanie, jakim jest dostosowanie przestrzeni oraz budynków Nowej Huty do potrzeb osób o szczególnych potrzebach (zwiększenie ich dostępności). W granicach podobszaru nie został dotychczas przeprowadzony audyt barier architektonicznych, pomimo iż występują one w przestrzeni i budynkach ulokowanych w tej części miasta (w których nierzadko świadczone są usługi publiczne). Wskazano np. na duże trudności z poruszaniem się na Osiedlu Sportowym.

W zasadzie niemal na każdym spotkaniu podkreślano występowanie zjawiska „więźniów IV piętra" i jego dużej skali. Dodatkowo w starej części Nowej Huty występujące w budynkach wysokie partery stanowią istotną barierę dla mieszkańców z ograniczeniami w poruszaniu. Znacząco wpływa to na liczbę mieszkań dostępnych bez konieczności instalacji windy lub podjazdu.

Za bardzo duży problem większość dyskutujących na spotkaniach uznała występujące bariery architektoniczne. Jako przykład podawano: wąskie i ciężkie drzwi do sklepów, które uniemożliwiają wjazd wózkiem (inwalidzkim i dziecięcym), bariery architektoniczne utrudniające dostęp do usług gastronomicznych, niską jakość chodników, w tym klawiszujące płytki chodnikowe (zaś w okresie zimowym niewystarczające odśnieżanie chodników).

Szczególnie uciążliwy dla osób o szczególnych potrzebach, zdaniem uczestników spotkań, jest utrudniony dostęp do miejsc, w których świadczone są usługi publiczne (administracja, ochrona zdrowia w tym: zakłady opiekuńczo-lecznicze, domy pomocy społecznej, placówki edukacyjne) i komercyjne (sklepy, obiekty usługowe), poprzez wąskie chodniki, często o niskiej jakości, wysokie krawężniki czy bariery w postaci schodów. Niską dostępnością charakteryzują się również obiekty kulturalne.

Jako szczególny przykład miejsca nieprzyjaznego dla osób o szczególnych potrzebach wskazano położony poza podobszarem rewitalizacji Zalew Nowohucki. Uczestnicy spotkania dedykowanego osobom o szczególnych potrzebach zwracali uwagę m.in.: na brak rozwiązań (oznaczeń) ostrzegających przed wpadnięciem do wody (zwłaszcza osoby słabo widzące i niedowidzące).

Istotnym problemem, na który zwrócili również uwagę uczestnicy spotkania dedykowanego osobom o szczególnych potrzebach, jest infrastruktura komunikacyjna (przystanki komunikacji miejskiej) nie odpowiadająca w pełni na potrzeby osób z niepełnosprawnościami i seniorów. Zwrócono uwagę na niewłaściwe umiejscowienie przystanków, braki w małej architekturze, zbyt mała czcionka na rozkładach jazdy, tablicach informacyjnych, brak udźwiękowienia tablic.

W trakcie spotkania z mieszkańcami podnoszono również problem złego wytrasowania linii autobusowych, które uniemożliwia efektywne przemieszczanie się osobom starszym po podobszarze rewitalizacji.

Osobnym problemem, na który zwracano uwagę, są szerokie ulice w Nowej Hucie powodujące, że ich przekroczenie wymaga od osób o szczególnych potrzebach dużego wysiłku i większej ilości czasu. Problemem jest brak rozdzielenia sygnalizacji, umożliwiający wzbudzenie zielonego światła po przejściu dwóch pierwszych pasów ruchu lub uruchomienia zielonego światła z nieco dłuższym okresem trwania dla osób o szczególnych potrzebach.

W trakcie spotkania zwracano uwagę na zasadność stosowania „wyniesionych" przejść dla pieszych/przystanków, które ułatwiają poruszania się osobom o szczególnych potrzebach, choć zwracano uwagę na problematyczność takich rozwiązań w okolicach szpitali (m.in. ze względu na szybko poruszające się karetki).

Zdaniem uczestników spotkania bardzo dużym problemem jest brak miejsc do parkowania, który jest szczególnie dolegliwy dla osób o szczególnych potrzebach. Przy głównych ulicach występuje ograniczona dostępność miejsc parkingowych dedykowanych osobom o ograniczonej sprawności. Tego typu wyznaczonych miejsc brakuje również przy budynkach mieszkalnych (na podwórkach). W starej części Nowej Huty brakuje rozwiązań technicznych regulujących sposób parkowania (potrzeba uporządkowania miejsc parkowania).

Ogólny deficyt miejsc parkingowych powoduje zastawianie części lub całości chodników położonych wewnątrz osiedli, co utrudnia poruszanie się osób o szczególnych potrzebach.

Pomimo ewidentnego problemu dostrzegalna jest słaba egzekucja przez policję i straż miejską przepisów regulujących parkowanie. Wśród uczestników spotkania ścierały się dwie koncepcje rozwiązania problemu. Jedni sygnalizowali bardziej efektywne egzekwowanie przepisów przez służby, inni, świadomi olbrzymiego deficytu miejsc parkingowych, sugerowali konieczność przeznaczenia części trawników na parkingi. Takie rozwiązanie zdaniem niektórych dyskutujących prowadzi do konfliktów z grupą oczekującą ograniczenia ruchu samochodowego i ochrony terenów zielonych (bardzo często reprezentowaną przez starszą część mieszkańców podobszaru).

Zdaniem osób uczestniczących w spotkaniu dedykowanemu osobom o szczególnych potrzebach, brak balkonów w wielu budynkach położonych w granicach podobszaru nie stanowi problemu. Większym problemem jest brak wind w budynkach, co ogranicza poruszanie się, uniemożliwia podtrzymywanie kontaktów społecznych oraz nawiązywanie nowych relacji społecznych.

Mieszkańcy dostrzegają problem zwiększającej się grupy seniorów, którzy z uwagi na choroby stają się więźniami w swoich mieszkaniach. Brak wind w sytuacji poważnych kłopotów

z krążeniem, wystąpienia chorób narządów ruchu, skazuje starsze, samotne osoby na pomoc sąsiadów lub MOPS.

W trakcie spotkania ze środowiskiem edukacyjnym zwracano uwagę na fakt, że szkoły nie są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (brak wind w wielu obiektach, wysokie partery). Poprawy tej sytuacji nie ułatwiają przepisy konserwatorskie stanowiące przeszkodę w ich instalacji (np. w XVI Liceum Ogólnokształcącym). Dyrektorzy szkół uczestniczący w spotkaniu zwracali uwagę, że ograniczona dostępność budynków stanowi problem również dla seniorów, którzy korzystają z nich, np. w związku z głosowaniem w wyborach.

Specyficzna sytuacja występuje wokół Zespołu Szkół Mechanicznych nr 3. Brak ogrodzenia powoduje, że bardzo wiele osób skraca sobie drogę przechodząc przez teren szkoły (zwłaszcza udając się nad Zalew Nowohucki). W sytuacji, gdy chodniki na terenie szkoły od lat nie były remontowane, stwarza to zagrożenie dla osób o szczególnych potrzebach. W sytuacji wypadku rodzi to również roszczenia poszkodowanych względem szkoły. Budynek ZSM nr 3 nie do końca jest również dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Sytuację poprawia winda będąca w dyspozycji Okręgowej Komisji Edukacyjnej mieszczącej się w tym samym budynku.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Mieszkańcy wskazywali na typowe problemy z dostępnością w przestrzeni podobszaru rewitalizacji zwłaszcza dla osób o szczególnych potrzebach. Problem dostępności dostrzegalny jest zarówno w przestrzeni publicznej podobszaru rewitalizacji, jak i przestrzeniach prywatnych.

Uczestnicy spotkania dedykowanego problemom osób o szczególnych potrzebach odnosząc się do problemów występujących w przestrzeniach publicznych zwracali uwagę przede wszystkim na liczne bariery architektoniczne.

Istotnym zagrożeniem dla osób o szczególnych potrzebach stanowi duży ruch samochodowy na ul. Grzegórzeckiej, ul. Daszyńskiego, czy ul. Wielopole. Problemem, szczególnie w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, są wąskie chodniki na ulicach lokalnych, często parkujące na tych chodnikach samochody. W efekcie przemieszczanie się osób o szczególnych potrzebach staje się trudne (osoby na wózkach, osoby z wózkiem dziecięcym, starsze osoby z balkonikiem). Potwierdzeniem tej tezy są wyniki geoankiety przeprowadzonej na potrzeby konsultacji projektu pn. Klimatyczny Kwartał. Ankietowani jako miejsca nieprzyjazne dla pieszych wskazali przejścia w rejonie tzw. Placu Grzegórzeckiego.

W trakcie spotkania dedykowanego osobom o szczególnych potrzebach uczestnicy zwracali uwagę, że nagromadzenie funkcji w okolicach Galerii Kazimierz (sklepy, Hotel Galaxy, strefa rekreacji na Bulwarze Kurlandzkim), przy dużym ruchu samochodowym i rowerowym (ulica Podgórska) i niewielkiej liczbie przejść dla pieszych, tworzy zagrożenia dla osób o szczególnych potrzebach. Potrzebę zwiększenia liczby przejść dla pieszych sygnalizowali mieszkańcy w geoankiecie przeprowadzonej na potrzeby wskazanych wcześniej konsultacji projektu pn. Klimatyczny Kwartał. Ankietowani chętnie widzieliby nowe przejścia dla pieszych w rejonie ulicy Grzegórzeckiej oraz Galerii Kazimierz.

W trakcie spotkania sygnalizowano, że wyniesienia, progi zwalniające na poszczególnych ulicach, a szczególnie na ulicy Daszyńskiego, mogą stanowić utrudnienie dla poruszających się w tej części miasta karetek (przy ulicy św. Łazarza znajduje się stacja Krakowskiego Pogotowia Ratunkowego). W związku z czym należałoby szukać innych rozwiązań uspakajających ruch samochodowy.

Jednym z zagrożeń dla osób o szczególnych potrzebach, zdaniem uczestników spotkań, jest zła organizacja ruchu szczególnie w sąsiedztwie Hali Targowej oraz placu handlowego.

W kontekście osób o szczególnych potrzebach problemem, na który zwracali uwagę niemal wszyscy uczestnicy spotkań, jest wysoka dekapitalizacja części budynków mieszkalnych (historyczne kamienice) oraz niski standard niektórych mieszkań. W niektórych brakuje łazienek czy też toalet.

Zwrócono również uwagę na nieprzystosowanie budynków poszpitalnych (dawny kompleks klinik Uniwersytetu Jagiellońskiego) do potrzeb osób o szczególnych potrzebach. Wejścia dla osób o szczególnych potrzebach na ogół zlokalizowane są od zaplecza, a nie od frontu budynków. W budynkach tych często funkcjonują stare windy towarowe, a nie osobowe, co oznaczać będzie konieczność ich dostosowania dla osób o szczególnych potrzebach.

Wysokie kondygnacje w kamienicach oraz brak wind powodują, że istnieje problem osób o ograniczonej mobilności uwięzionych w swoich mieszkaniach, tzw. „więźniów IV piętra". Niektórzy seniorzy z uwagi na brak możliwości wydostania się ze swojego mieszkania skazani są na spędzanie tam reszty życia.

Istotnym problemem, na który zwracali uwagę mieszkańcy, pracownicy socjalni, ale i instytucje wspierające osoby o szczególnych potrzebach jest niska jakość infrastruktury społecznej, która bardzo często nie posiada rozwiązań umożliwiających swobodny dostęp każdej osobie (windy, podjazdy). Zdaniem przedstawicieli instytucji edukacyjnych, w szkołach położonych na podobszarze rewitalizacji zasadniczo występuje problem z ich dostępnością.

Na podobszarze brakuje infrastruktury (ławki), którą seniorzy mogliby wykorzystać w celu odpoczynku.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Mieszkańcy wskazywali na duże problemy z dostępnością w przestrzeni podobszaru rewitalizacji, zwłaszcza dla osób o szczególnych potrzebach. Poruszanie się w przestrzeni podobszaru jest zdaniem mieszkańców utrudnione z uwagi na rozkładanie na chodnikach ogródków gastronomicznych, czy też parkowanie samochodów. Biorąc pod uwagę występujące w dzielnicy wąskie ulice oraz duży ruch samochodowy, po rozłożeniu takich ogródków pozostaje niewiele miejsca dla pieszych, a przemieszczanie się osób o szczególnych potrzebach staje się wręcz niemożliwe (osoby na wózkach, osoby z wózkiem dziecięcym, starsze osoby z balkonikiem).

Dodatkowo zdaniem mieszkańców obecność osób będących pod wpływem alkoholu negatywnie wpływa na bezpieczeństwo osób z niepełnosprawnościami i seniorów. Pojawił się postulat powołania instytucji asystenta osoby niepełnoprawnej na Kazimierzu.

Problem dostępności dostrzegalny jest zarówno w przestrzeni publicznej podobszaru rewitalizacji, jak i przestrzeniach półpublicznych (bramy, podwórka) oraz prywatnych.

Uczestnicy spotkania dedykowanego problemom osób o szczególnych potrzebach, odnosząc się do problemów występujących w przestrzeniach publicznych, zwracali uwagę przede wszystkim na wąskie chodniki o niskiej jakości. Potwierdzali zgłaszane przez mieszkańców dodatkowe ograniczenia wynikające z rozstawionych ogródków gastronomicznych, wskazując również na problem wystawianych na chodnikach potykaczy, tworzących zagrożenie dla osób niedowidzących.

Istotnym zagrożeniem dla osób o szczególnych potrzebach, ale i licznych w tej części miasta pieszych, stanowi zdaniem uczestników dyskusji wzmożony ruch rowerów i hulajnóg (w tym na Bulwarach Wiślanych).

Respondenci ankietowani w ramach projektu pn. Klimatyczny Kwartał wskazywali jako miejsca nieprzyjazne dla pieszych ulice Starowiślną i Miodową oraz place Nowy i Wolnica. Mieszkańcy

częściej wybierali Plac Nowy, Plac Wolnica oraz ulice Szeroką i Miodową, a osoby spoza obszaru koncentrowały swoje wskazania na ulicy Starowiślnej.

Aż 34,5% uczestników geoankiety przeprowadzonej na potrzeby projektu pn. Klimatyczny Kwartał stwierdziło, że poruszanie się pieszo nie jest wygodne i bezpieczne w granicach podobszaru rewitalizacji. Wartości te są alarmujące, biorąc pod uwagę, że 97% mieszkańców i 70% pozostałych ankietowanych deklaruje, że porusza się po obszarze pieszo.

Część uczestników konsultacji w ramach projektu pn. Klimatyczny Kwartał wskazywała na niską kulturę jazdy rowerzystów, czyli zawłaszczanie przestrzeni nieprzepisową jazdą po chodnikach i z nadmierną szybkością (hulajnogi i rowery niedostosowujące prędkości do okoliczności i względem innych uczestników ruchu), brak znajomości przepisów drogowych (przekraczanie przejść dla pieszych bez schodzenia z roweru, jazda chodnikiem, manewrowanie pomiędzy pieszymi).

Zdaniem mieszkańców nadmierna turystyfikacja i wynikające z niej zatłoczenie powodują trudności w poruszaniu się po podobszarze rewitalizacji. Miejsce staje się coraz mniej atrakcyjne do zamieszkania dla osób o szczególnych potrzebach.

Zwracano też uwagę na ograniczony dostęp do bulwarów Wisły z terenu podobszaru rewitalizacji. Występuje mała liczba zjazdów na bulwary, które dodatkowo są słabo oznaczone. Nawierzchnia tych zjazdów nie zawsze jest dostosowana do osób o szczególnych potrzebach (nierówności).

Z uwagi na charakter podobszaru (duży deficyt zieleni), zwracano uwagę na problemy występujące na Plantach Dietlowskich. Zdaniem uczestników spotkania dedykowanego osobom o szczególnych potrzebach, zastosowane rozwiązania techniczne i organizacja ruchu w tym miejscu utrudniają (uniemożliwiają) poruszanie się osób o szczególnych potrzebach.

Zła organizacja ruchu, zdaniem uczestników spotkań, w wielu miejscach stanowi istotny czynnik ograniczający ich dostępność dla osób o szczególnych potrzebach.

W przestrzeniach półpublicznych problemem są bariery architektoniczne, często wynikające z uwarunkowań historycznych. Przedostanie się na podwórko wielu kamienic warunkowane jest pokonaniem kilku schodów, które dla osób o szczególnych potrzebach często stanowią barierę nie do pokonania.

Istotnym problemem, na który zwracali uwagę mieszkańcy, pracownicy socjalni, ale i instytucje wspierające osoby o szczególnych potrzebach, jest niska jakość infrastruktury społecznej, która bardzo często nie posiada rozwiązań umożliwiających swobodny dostęp wszystkim osobom (windy, podjazdy). Zdaniem przedstawicieli instytucji edukacji, w szkołach położonych na podobszarze rewitalizacji zasadniczo występuje problem z dostępnością. Jako przykład wskazywano sytuację Szkoły Podstawowej nr 159, której budynek wymaga dostosowania do wymogów dostępności. Podobnie wygląda sytuacja w budynku Zespołu Szkół Mechanicznych nr 4.

Problemem, na który zwracali uwagę niemal wszyscy uczestnicy spotkań w kontekście osób o szczególnych potrzebach, jest wysoka dekapitalizacja budynków mieszkalnych oraz niski standard niektórych mieszkań. W wielu brakuje łazienek czy też toalet. Wysokie kondygnacje w kamienicach oraz brak wind powodują, że istnieje problem osób o ograniczonej mobilności uwięzionych w swoich mieszkaniach tzw. „więźniów IV piętra". Niektórzy seniorzy z uwagi na brak możliwości wydostania się ze swojego mieszkania skazani są na spędzanie tam reszty swojego życia.

Kluczowe problemy i potencjały w zakresie koncentracji osób ze szczególnymi potrzebami oraz w zakresie dostępności

Do najważniejszych problemów występujących w każdym z podobszarów w zakresie koncentracji osób ze szczególnymi potrzebami oraz w zakresie dostępności należy zaliczyć:

- brak systemowych rozwiązań, które umożliwiałyby identyfikowanie oraz wspieranie osób najbardziej niesamodzielnych, a przez to wykluczonych;
- bardzo wysoki udział seniorów w ogóle populacji;
- wysoka dynamika procesów starzenia się populacji;
- liczne bariery przestrzenne i architektoniczne utrudniające osobom ze szczególnymi potrzebami przemieszczanie się po obszarze rewitalizacji (w poziomie i pionie), w tym brak wind w budynkach wielorodzinnych (do 4 kondygnacji);
- bardzo wysoki udział osób o szczególnych potrzebach (między 35 a 40%);
- bardzo wysoki i rosnący udział osób w wieku powyżej 60 r.ż. (między 34% a 36%);
- braki małej architektury w sąsiedztwie węzłów przesiadkowych (ławki, tzw. opieracze, zadaszone wiaty z miejscami do siedzenia), ułatwiające przemieszczanie się między miejscem zamieszkania a obiektami i miejscami usługowymi;
- brak standardów w zakresie małej architektury;
- utrudniony dostęp do miejsc, w których świadczone są usługi publiczne;
- brak wystarczającej ilości miejsc do parkowania dedykowanych osobom o szczególnych potrzebach.

Do kluczowych potencjałów podobszarów należy zaliczyć:

- sukcesywne prace prowadzone przez Urząd Miasta Krakowa zmierzające do ograniczenia barier architektonicznych w budynkach miejskich;
- wzrost świadomości mieszkańców w zakresie lokalnych potrzeb odnoszących się do dostępności;
- przyjęcie przez Gminę Miejską Kraków standardów w zakresie dostępności.

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto takie problemy jak:

- wysoka liczba osób z niepełnosprawnościami lub o ograniczonej sprawności ruchowej (ponad 4000);
- istotny wzrost liczby mieszkańców podobszaru z niepełnosprawnościami (osób z niepełnosprawnościami ogółem, którym wypłacano świadczenia emerytalno-rentowe i/lub które płatnik składek ubezpieczył w ZUS) - do poziomu 13,2%;
- wysoki poziom koncentracji osób pobierających świadczenia z MOPS z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- ponadprzeciętna liczba osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z MOPS z powodu niepełnosprawności;
- ponadprzeciętna koncentracja osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- ograniczony dostęp do infrastruktury dedykowanej seniorom w sąsiedztwie miejsca zamieszkania (kluby seniora, dzienne domy pobytu);
- ograniczona funkcjonalność komunikacji publicznej z punktu widzenia potrzeb osób starszych (inne potrzeby komunikacyjne, inne kierunki przemieszczania się);
- nie w pełni odpowiadająca na potrzeby osób z niepełnosprawnościami i seniorów infrastruktura komunikacyjna (przystanki komunikacji);

- problem z dostępnością w socrealistycznej zabudowie wielorodzinnej (wysokie piętra, w większości budynków brak wind);
- wysokie partery występujące w budynkach w starej części Nowej Huty, znacząco ograniczające liczbę mieszkań dostępnych bez konieczności instalacji windy lub podjazdu;
- brak audytu barier architektonicznych;
- słaba egzekucja przepisów regulujących parkowanie przez policję i straż miejską;
- ograniczenia możliwości dostosowywania przestrzeni do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami wynikające z przepisów o ochronie zabytków i regulacjami dotyczącymi Parku Kulturowego Nowa Huta.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto takie problemy jak:

- istotny wzrost liczby mieszkańców z niepełnosprawnościami zamieszkujących podobszar (osób z niepełnosprawnościami ogółem, którym wypłacano świadczenia emerytalno-rentowe i/lub które płatnik składek ubezpieczył w ZUS) - do poziomu 10,8%;
- szczególny problem z pionowym przemieszczaniem się w kamienicach (wysokie piętra, w większości budynków brak wind).

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:

- dostateczna sieć infrastruktury społecznej z 15-minutową dostępnością.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto takie problemy jak:

- bardzo duża liczba osób z niepełnosprawnościami (co 10 osoba), z czego ponad połowa to osoby z niepełnosprawnościami ruchowymi;
- istotny wzrost liczby mieszkańców z niepełnosprawnościami zamieszkujących podobszar (osób z niepełnosprawnościami ogółem, którym wypłacano świadczenia emerytalno-rentowe i/lub które płatnik składek ubezpieczył w ZUS) - do poziomu 12,6%;
- bariery uniemożliwiające swobodny dostęp do podwórek (schody w przejściach);
- szczególny problem z pionowym przemieszczaniem się w kamienicach (wysokie piętra, w większości budynków brak wind);
- słaba egzekucja przepisów regulujących parkowanie przez policję i straż miejską;

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:

- dostateczna sieć infrastruktury społecznej z 15-minutową dostępnością.

3.8. Zagrożenie bezpieczeństwa

Bezpieczeństwo jest traktowane jako jedna z głównych potrzeb człowieka. Można je rozpatrywać w kontekście rodziny, pracy, czy przestrzeni publicznej. Miejsce, które jest powszechnie uważane za niebezpieczne, staje się nieatrakcyjne, co może przełożyć się na pogorszenie jakości życia mieszkańców oraz regres obszaru. Na obniżenie poczucia bezpieczeństwa wpływają niewątpliwie wykroczenia oraz przestępstwa.

Analiza ilościowa

Podobszar rewitalizacji „stara” Nowa Huta

Zagrożenie bezpieczeństwa na podobszarze „stara” Nowa Huta jest mniejsze niż w skali całego obszaru rewitalizacji. Wartość wskaźników dotyczących przestępstw i wykroczeń na podobszarze jest jednak wyższa w porównaniu do całego Krakowa.

W latach 2020-2022 udział liczby przestępstw w przestrzeni publicznej stwierdzonych na podobszarze, w liczbie przestępstw popełnionych w skali całego Krakowa, wahał się w przedziale od 3,9% w 2021 r. do 4,62% w 2022 r.

Mając na uwadze udział powierzchni podobszaru w powierzchni Krakowa ogółem, który wynosi 0,98% można stwierdzić, iż w latach 2020-2022 do przestępstw w przestrzeni publicznej dochodziło na podobszarze średnio cztery razy częściej niż w skali całego miasta.

Największym natężeniem przestępstw w przestrzeni publicznej charakteryzowały się w badanym okresie jednostki funkcjonalne nr: 1 - plac Centralny, 2 - Osiedle Centrum D, 20 - Osiedle Centrum A, 22 - Osiedle Hutnicze oraz 35 - ul. Bieńczycka i Kocmyrzowska.

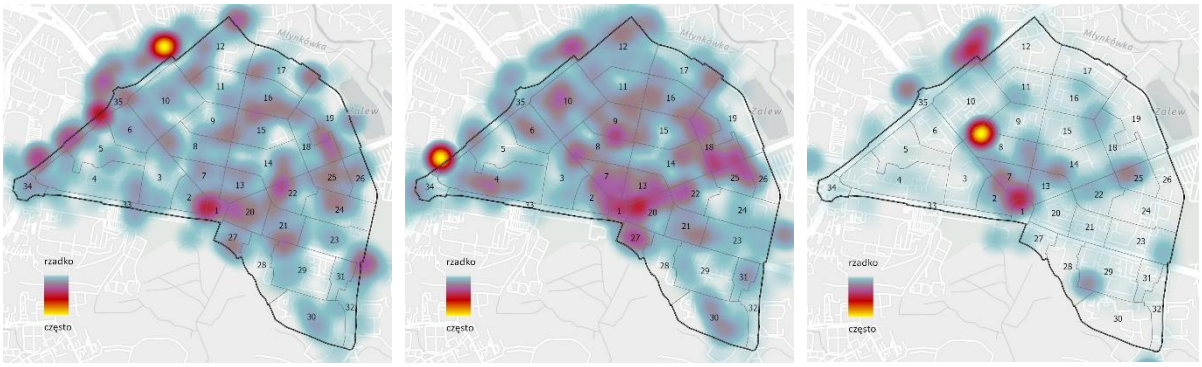

Przestępstwa w przestrzeni publicznej | *Przestępstwa poza przestrzenią publiczną* | *wykroczenia (łącznie z komunikacyjnymi)*

Rys. 22. Koncentracja zgłoszonych zdarzeń - przestępstw w przestrzeni publicznej na podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta popełnionych w latach 2020-2022. Źródło: opracowanie PI UMK

W latach 2020-2022 do przestępstw poza miejscami publicznymi dochodziło na podobszarze średnio cztery razy częściej niż w skali całego Krakowa. Udział liczby tych przestępstw na podobszarze w ich sumie dla całego Krakowa wynosiła od 4,05% w 2020 r. do 4,61% w 2021 r.

Koncentracja występowania przestępstw poza miejscami publicznymi w badanym okresie była szczególnie zauważalna w jednostkach funkcjonalnych nr: 1 - plac Centralny, 7 - Osiedle Centrum C, 9 - Osiedle Urocze, 13 - Osiedle Centrum B, 18 - Osiedle Szkolne (I), 20 - Osiedle Centrum A, 25 - Osiedle Stalowe (I), 27 - Osiedle Centrum E (I) oraz 35 - ul. Bieńczycka i Kocmyrzowska, gdzie koncentracja ta była wyjątkowo duża.

Zdecydowanie mniejszym problemem podobszaru w zakresie zagrożeń bezpieczeństwa były wykroczenia (łącznie z komunikacyjnymi). W latach 2020-2022 udział ich liczby odnotowanej na podobszarze w stosunku do ich liczby na obszarze całego Krakowa zmniejszył się. O ile w 2020 r. udział wynosił 3,21%, o tyle w 2022 r. było to już tylko 2,67%. Biorąc pod uwagę udział powierzchni podobszaru w powierzchni Krakowa ogółem, do wykroczeń w latach 2020-2022 dochodziło na podobszarze średnio trzy razy częściej niż w skali całego Krakowa.

Dużym natężeniem wykroczeń charakteryzowały się w badanym okresie jednostki funkcjonalne nr: 1 - plac Centralny, 7 – Osiedle Centrum C, a ich szczególna koncentracja występowała w jednostce 8 - Osiedle Zgody.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Zagrożenie bezpieczeństwa na podobszarze Grzegórzki-Wesoła jest mniejsze, niż w skali obszaru rewitalizacji, jednak w stosunku do obszaru całego miasta wartość wskaźników dotyczących przestępstw i wykroczeń wskazuje na ich zwiększoną intensywność.

W latach 2020-2022 udział liczby przestępstw w przestrzeni publicznej stwierdzonych na podobszarze w sumie przestępstw w skali całego Krakowa wzrastał z poziomu 2,2% do 3,14%. Mając na uwadze udział powierzchni podobszaru w powierzchni Krakowa ogółem, który wynosi 0,41% można stwierdzić, iż w latach 2020-2022 do przestępstw w przestrzeni publicznej dochodziło na podobszarze średnio 7 razy częściej niż w skali całego Miasta.

Koncentracja ich występowania w badanym okresie była szczególnie zauważalna w jednostkach funkcjonalnych nr: 5 - rejon ul. Westerplatte i Radziwiłłowskiej, 16 - rejon ul. Grzegórzeckiej, św. Łazarza i Blich oraz 21 - Hala Targowa i rejon ul. M. Siedleckiego.

Przestępstwa w przestrzeni publicznej | *Przestępstwa poza przestrzenią publiczną* | *wykroczenia (łącznie z komunikacyjnymi)*

Rys. 23. Koncentracja zgłoszonych zdarzeń - przestępstw w przestrzeni publicznej na podobszarze rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła popełnionych w latach 2020-2022.
Źródło: opracowanie PI UMK

Analiza danych dotyczących przestępstw poza miejscami publicznymi wskazuje, że w latach 2020-2022 do tego typu przestępstw dochodziło na podobszarze średnio 5 razy częściej niż w skali całego Krakowa. W badanym okresie udział liczby przestępstw poza miejscami publicznymi stwierdzonych na podobszarze w odniesieniu do ich sumy w skali miasta wzrastał z poziomu 2,03% do 2,39%. Największym natężeniem przestępstw poza miejscami publicznymi charakteryzowały się jednostki funkcjonalne nr: 6. ul. rejon ul. Lubicz i Strzeleckiej, 7. ul. Lubicz - Instytut Nafty i Gazu, 27. Galeria Kazimierz oraz 29. ul. Podgórska – bulwary.

Problemem podobnych rozmiarów były wykroczenia stwierdzone w granicach podobszaru. W latach 2020-2022 udział liczby wykroczeń (łącznie z komunikacyjnymi) odnotowanych na podobszarze w stosunku do ich sumy dla Krakowa wahał się od 2,06% w 2020 r. do 2,94% w 2021 r. Biorąc pod uwagę udział powierzchni podobszaru w powierzchni Krakowa ogółem, do wykroczeń na podobszarze dochodziło średnio 6 razy częściej niż w skali całego miasta.

W badanym okresie największą koncentracją wykroczeń charakteryzowały się jednostki funkcjonalne nr: 5 - rejon ul. Westerplatte i Radziwiłłowskiej, 16 - rejon ul. Grzegórzeckiej, św. Łazarza i Blich oraz 21 - Hala Targowa i rejon ul. M. Siedleckiego.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Podobszar Kazimierz-Stradom wyróżnia się spośród pozostałych podobszarów rewitalizacji znaczną liczbą przestępstw oraz wykroczeń.

W latach 2020-2022 udział liczby przestępstw w przestrzeni publicznej stwierdzonych na podobszarze w liczbie przestępstw popełnionych w skali całego Krakowa wahał się w przedziale od 4,23% w 2020 r. do 5,71% w 2021 r.

Biorąc pod uwagę udział powierzchni podobszaru w powierzchni Krakowa ogółem, który wynosi 0,42%, można stwierdzić, iż w latach 2020-2022 do przestępstw w przestrzeni publicznej dochodziło na podobszarze średnio dwanaście razy częściej niż w skali całego Krakowa.

W badanym okresie największą koncentracją przestępstw w przestrzeni publicznej charakteryzowały się jednostki funkcjonalne nr: 1 - rejon placu Nowego, 2 - rejon ul. Szerokiej oraz 35 - rejon ul. Wielopole. Można przyjąć uproszczony wniosek, iż zdecydowanie większa koncentracja przestępstw w przestrzeni publicznej występowała w centralnej oraz północno-wschodniej części podobszaru. Uwagę zwraca również znaczna koncentracja tego zjawiska w pobliżu północnych granic podobszaru.

W latach 2020-2022 do przestępstw poza miejscami publicznymi dochodziło na podobszarze średnio 11 razy częściej niż w skali całego Krakowa. Odsetek liczby przestępstw poza miejscami publicznymi stwierdzonych na podobszarze w liczbie tych przestępstw w całym Krakowie spadł z poziomu 4,98% w 2020 r. do 3,8% w 2022 r.

Koncentracja ich występowania w badanym okresie była szczególnie zauważalna w jednostkach funkcjonalnych nr: 1 - rejon placu Nowego, 2 - rejon ul. Szerokiej oraz 35 - rejon ul. Wielopole. Największe natężenie przestępstw poza miejscami publicznymi występowało w badanym okresie w centralnej oraz północno-wschodniej części podobszaru.

Zdecydowanie największym problemem podobszaru w zakresie zagrożeń bezpieczeństwa była znaczna liczba popełnionych wykroczeń. W latach 2020-2022 udział liczby wykroczeń (łącznie z komunikacyjnymi) odnotowanych na podobszarze w stosunku do popełnionych na terenie Krakowa wahała się od 7,97% w 2021 r. do 9,04% w 2022 r.

Przestępstwa w przestrzeni publicznej | *Przestępstwa poza przestrzenią publiczną* | *wykroczenia (łącznie z komunikacyjnymi)*

Rys. 24. Koncentracja zgłoszonych zdarzeń - przestępstw w przestrzeni publicznej na podobszarze rewitalizacji Kazimierz-Stradom popełnionych w latach 2020-2022.
Źródło: opracowanie PI UMK

Biorąc pod uwagę udział powierzchni podobszaru w powierzchni Krakowa ogółem należy podkreślić, że w latach 2020-2022 do wykroczeń dochodziło na podobszarze średnio 20 razy częściej niż w skali całego Miasta.

Największym natężeniem występowania wykroczeń charakteryzowały się jednostki funkcjonalne nr: 1 - rejon Placu Nowego oraz 2 - rejon ul. Szerokiej.

Analiza jakościowa

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Zdaniem mieszkańców podobszar rewitalizacji jest miejscem bezpiecznym, a opinia dzielnicy niebezpiecznej, jaką często kreują media, jest nieuzasadniona, a wręcz stygmatyzująca.

Zdanie to potwierdzają służby miejskie odpowiedzialne za bezpieczeństwo i na co dzień prowadzące statystyki niebezpiecznych zdarzeń. Zdaniem specjalistów bezpieczeństwo w tej części miasta znacząco poprawiło się na przestrzeni lat. Stan ten potwierdza nie tylko malejąca liczba popełnianych wykroczeń i przestępstw, ale również wyniki badań poczucia bezpieczeństwa przeprowadzanych wśród mieszkańców. Problemem podobszaru rewitalizacji jest jego zła (niezasłużona) reputacja. W efekcie pojedyncze zdarzenia są nagłaśniane i stanowią często argument na słuszność funkcjonującej obiegowej opinii o podobszarze rewitalizacji.

Zdaniem służb publicznych istotnym problemem dostrzegalnym w granicach podobszaru jest spożywanie alkoholu w miejscach publicznych (nie tylko w parkach i na podwórkach, ale również wzdłuż ciągów komunikacyjnych) i powiązane z nim zakłócanie porządku publicznego. Zdaniem policji w grupie osób spożywających alkohol w miejscach publicznych znajdują się mieszkańcy, ale również osoby przybywające do Nowej Huty z innych części miasta (dawni mieszkańcy, byli pracownicy kombinatu). W zasadzie na każdym osiedlu jest grupa osób, które spożywają alkohol. W skali całego podobszaru szacuje się, że jest to łącznie ok. 40 osób.

Zdaniem uczestników zorganizowanych spotkań, osoby spożywające alkohol w miejscach publicznych nie są szczególnie uciążliwe dla pozostałych mieszkańców. Zajmowanie ławek przez pijących nie rodzi istotnych konfliktów społecznych.

Niewątpliwie widok osób nietrzeźwych w przestrzeniach publicznych nie poprawia wizerunku podobszaru. Większość interwencji względem osób będących pod wpływem alkoholu podejmowana jest raczej z inicjatywy własnej policji niż jako skutek zawiadomienia przez mieszkańców.

W Nowej Hucie występują coraz mniejsze problemy z grupami pseudokibiców, choć incydentalnie pojawią się zdarzenia z ich udziałem. Zdaniem organizacji pozarządowych obecnie skala problemów z pseudokibicami jest dużo mniejsza niż miało to miejsce 20 lat temu (dotyczą w większym zakresie nowej niż starej części Nowej Huty). Największe nasilenie zdarzeń występuje przy okazji organizacji meczów piłkarskich (obecność grup kibicowskich w okolicach stadionu Hutnika), na co zwracali uwagę przedstawiciele instytucji publicznych, których obiekty są dewastowane, np. Szkoły Podstawowej nr 80.

Pojawiające się na elewacjach budynków pseudograffiti jest szczególnie uciążliwe dla wspólnot (koszty czyszczenia) oraz instytucji publicznych (szkoły), o czym wspominali dyrektorzy szkół w trakcie spotkania. Uczestnicy dyskusji zwracali uwagę, że wandale głównie malują gryzmoły, wulgaryzmy, z rzadka pojawiają się symbole klubowe. Murali artystycznych w Nowej Hucie jest bardzo niewiele. Prawdziwe graffiti, jeśli się pojawia, to w miejscu ustalonym z Nowohuckim Centrum Kultury (NCK), które oddało jedną ścianę budynku do dyspozycji środowiska artystów ulicznych.

Graffiti artystyczne uczestnicy spotkania uznali za pozytywne zjawisko, które w ramach procesu rewitalizacji powinno być wspierane (np. poprzez wyznaczenie przestrzeni do zamalowywania na osiedlach).

Zdaniem uczestników dyskusji przestrzenie publiczne położone na podobszarze lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie uznano zasadniczo za bezpieczne. Wzrasta jednak liczba kradzieży

(dominujący typ przestępstwa, wynikający z pogarszającej się sytuacji materialnej mieszkańców). W dyskusji na temat bezpieczeństwa podobszaru wskazano na niewłaściwe parkowanie pojazdów wzdłuż dróg (zwłaszcza na Alei Solidarności). Zdaniem dyskutujących ogranicza to widoczność i powoduje, że piesi przekraczający jezdnie nie są widoczni dla kierujących samochodami (zwłaszcza dzieci i seniorzy). Sytuację „ratuje" zły stan nawierzchni. Kierowcy w obawie o uszkodzenie pojazdu nie rozwijają na tej ulicy nadmiernych prędkości (po remoncie sytuacja może jednak ulec zmianie).

Zdaniem zarówno mieszkańców jak i służb niewłaściwe parkowanie ogranicza drożność dróg ewakuacyjnych (bardzo trudny dojazd karetek, często niemożliwy dojazd straży pożarnej). Drożność dróg wewnątrz osiedli jest (czasowo) ograniczana także przez śmieciarki odbierające odpady.

W trakcie spotkania z przedstawicielami instytucji edukacyjnych zwrócono uwagę na problem dewastacji przez mieszkańców podobszaru infrastruktury przyszkolnej (boiska) i ogrodzeń, czy też zaśmiecanie terenu szkoły, np. w okolicy XVI Liceum Ogólnokształcącego.

Na terenie Szkoły Podstawowej nr 80 funkcjonuje sześć garaży będących własnością prywatną, w efekcie czego na boisko szkolne wjeżdżają samochody, co powoduje zagrożenie dla dzieci. Garaże są wynajmowane przez ich właścicieli innym podmiotom gospodarczym lub osobom fizycznym, co powoduje liczne problemy (w przeszłości w jednym z garaży otwarto warsztat samochodowy). Obecnie Urząd Miasta Krakowa ustawił w tym miejscu oznaczenia ograniczające poruszanie się samochodów. Dotychczas nie podjęto jednak działań ukierunkowanych na wykup tych nieruchomości przez Miasto.

W trakcie dalszej dyskusji przedstawiciele innych szkół również wskazywali na problemy związane z nadmiernym ruchem samochodowym w sąsiedztwie szkół oraz niewłaściwym parkowaniem uniemożliwiającym dzieciom bezpieczne dojście do szkoły. Jako przykład podano sąsiedztwo Szkoły Podstawowej nr 80. Wprowadzane przez dyrektora szkoły ograniczenia w ruchu (np. szlaban) wywołują konflikty z mieszkańcami, co skutkuje łamaniem szlabanu, przecinaniem łańcuchów i kłódek.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Zdaniem mieszkańców na przestrzeni ostatnich lat zwiększył się poziom bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej podobszaru rewitalizacji. Zdaniem służb miejskich odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, zasadniczą przyczyną problemów z bezpieczeństwem w podobszarze jest koncentracja usług oraz wynikająca z niej duża liczba osób (klientów targowisk, turystów, użytkowników usług publicznych i komercyjnych). Niemniej jednak nie zidentyfikowano znaczących problemów w zakresie bezpieczeństwa w ostatnich latach.

Subiektywne poczucie bezpieczeństwa mieszkańców uznano za wysokie. Niemniej jednak zwrócono uwagę na znaczny odsetek osób, które w badaniach dotyczących bezpieczeństwa wskazują na odpowiedź „Trudno powiedzieć".

Mieszkańcy zwrócili uwagę, że w związku z rozwojem najmu krótkoterminowego, coraz częściej zdarzają się przypadki zakłócania ciszy nocnej przez turystów oraz sporadyczne zanieczyszczanie klatek schodowych przez h najemców będących pod wpływem alkoholu.

Zdaniem służb miejskich odpowiedzialnych za bezpieczeństwo głównym problemem są zdarzenia komunikacyjne wynikające z dużego natężenia ruchu i krzyżowania się dróg różnych uczestników ruchu (piesi, rowerzyści, kierowcy).

Zasadniczym problemem podobszaru jest niewielka liczba miejsc postojowych, których dostępność dodatkowo ograniczana jest przez osoby przyjeżdzające spoza podobszaru (klienci

sklepów, targowisk, osoby odwiedzające chorych w działających jeszcze szpitalach). Większe utrudnienia w ruchu zdarzają się w trakcie rozgrywania meczów hokejowych na Lodowisku Cracovii usytuowanym przy ulicy Michała Siedleckiego 7.

Bulwar Kurlandzki został uznany za miejsce bezpieczne, choć ograniczona liczba przejść dla pieszych między Galerią Kazimierz a bulwarami wiślanymi stwarza zagrożenia dla pieszych. Zwrócono również uwagę, że w okolicach Galerii Kazimierz zdarzają się kradzieże rowerów.

Problemem podobszaru rewitalizacji zdaniem służb miejskich, jest brak dróg pożarowych w przypadku niektórych budynków. Dojazd do budynków utrudniają historycznie wąskie ulice oraz zaparkowane po obu stronach drogi pojazdy.

Zdaniem służb miejskich sporadycznie odnotowywane są przypadki przemocy domowej, skala problemu zdaje się być ograniczona.

Zdaniem mieszkańców ogromnym problemem na Grzegórzkach jest dewastacja elewacji zabytkowych budynków przez pseudografficiarzy (zwłaszcza ul. Blich, ul. Kopernika) oraz na estakadach kolejowych. Budynki bardzo często odnawiane są ze środków własnych mieszkańców (konieczność zaciągania wieloletnich kredytów). Problem niszczenia elewacji dostrzegany jest również przez zarządzających terenem po byłych klinikach uniwersyteckich, gdzie na budynkach poszpitalnych zaczyna pojawiać się pseudograffiti.

Zdaniem służb miejskich oraz mieszkańców miejscem, w którym może dochodzić do wykroczeń i przestępstw, są okolice Hali Targowej. Wynika to z dużej liczby osób, które przechodzą w sąsiedztwie tego miejsca. Odnotowuje się tam drobne kradzieże, stłuczki na parkingach, pojawiają się przypadki handlu bez zezwolenia.

Zdaniem pracowników socjalnych miejscem koncentracji problemów społecznych są aktualnie okolice Hali Targowej, ul. Daszyńskiego, a jeszcze niedawno również ul. Chodkiewicza. Zdaniem służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, w przeszłości na ulicy Żółkiewskiego występowały problemy z narkotykami.

Teren po byłych klinikach uniwersyteckich na Wesołej w dalszym ciągu jest częściowo ochraniany przez monitoring, co pozytywnie wpływa na poziom bezpieczeństwa tego obszaru.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Zdaniem mieszkańców na przestrzeni ostatnich lat zwiększył się poziom bezpieczeństwa przestrzeni publicznej podobszaru rewitalizacji. Zdaniem służb miejskich odpowiedzialnych za bezpieczeństwo zasadniczą przyczyną problemów w centrum miasta jest koncentracja usług oraz wynikająca z niej duża liczba osób (turystów, uczestników zgromadzeń). Niemniej jednak nie zidentyfikowano znaczących problemów w zakresie bezpieczeństwa w ostatnich latach.

Największy odsetek osób wyrażających brak poczucia bezpieczeństwa, wg badania Barometr Krakowski, to poruszający się po Krakowie hulajnogą elektryczną lub Urządzeniem Transportu Osobistego (UTO) - 15% oraz poruszający się rowerem – 16%. Niestety w badaniu nie uwzględniono pieszych.

W raporcie z konsultacji do projektu pn. Klimatyczny Kwartał zwrócono uwagę na nadmierne spożywanie alkoholu na bulwarach wiślanych, na odcinku pomiędzy mostem Piłsudskiego a mostem Grunwaldzkim (generuje to hałas i zmniejsza poczucie bezpieczeństwa mieszkańców).

W przeprowadzonej w 2021 roku ankiecie w ramach ww. konsultacji na pytanie o wskazanie miejsc o niskim poczuciu bezpieczeństwa najwięcej osób wskazało plac Nowy. Przeważająca tam funkcja rozrywkowa, która została ulokowana w ciasnych przestrzeniach placu oraz obecność osób będących pod wpływem alkoholu negatywnie wpływają na poczucie

bezpieczeństwa. Wśród innych często wskazywanych miejsc są m.in. tunel pod torami kolejowymi na ulicy Miodowej oraz skrzyżowanie ulic Miodowej i Bożego Ciała.

Znaczna część zgłoszeń do straży miejskiej dotyczy wykroczeń drogowych. Na drugim miejscu znajdują się zgłoszenia związane z nadużywaniem alkoholu. I to nadmierna dostępność alkoholu zdaniem mieszkańców stanowi zasadniczy katalizator wielu odnotowywanych czynów zabronionych.

Odczucia mieszkańców są zbieżne z wynikami badania pn. Barometr Krakowski. Z badania tego wynika, że aż 15% ankietowanych uważa, że nie czuje się bezpiecznie w bezpośredniej okolicy miejsca zamieszkania w nocy. Blisko ⅕ ankietowanych nie czuje się bezpiecznie w centrum Krakowa w nocy. Natomiast blisko ¼ mieszkańców Krakowa wyraża obawę, że może stać się ofiarą przestępstwa. Pozytywny jest jednak trend zmian. Systematycznie od 2014 roku zwiększa się poczucie bezpieczeństwa w bezpośredniej okolicy miejsca zamieszkania (48% w 2014 r., 73% w 2022 r.) a także poczucie bezpieczeństwa w centrum miasta (44% w 2014 r., 61% w 2022 r.), jednak w tym ostatnim przypadku w porze nocnej dynamika pozytywnych zmian w ostatnich latach zdecydowanie wyhamowała.

Nieuregulowana sytuacja prawna części kamienic oraz częste zmiany właścicielskie, zdaniem mieszkańców, negatywnie wpływają na poczucie bezpieczeństwa seniorów. Na podobszarze zdarzają się sytuacje, w których właściciele kamienic starają się pozbyć lokatorów.

Zdaniem służb miejskich odpowiedzialnych za bezpieczeństwo zdarzają się przypadki zakłócania ciszy nocnej (szczególnie w weekendy) przez turystów (głównie zagranicznych) korzystających z najmu krótkoterminowego. Często zdarzają się oszustwa popełniane w klubach go-go, nie zidentyfikowano jednak problemów dotyczących prostytucji. Z uwagi na duży odsetek osób w wieku poprodukcyjnym sporadycznie zdarzają się oszustwa seniorów metodą „na wnuczka".

Zdaniem służb miejskich sporadycznie odnotowywane są przypadki przemocy domowej, jej skala zdaje się być ograniczona (wielu mieszkańców żyje samotnie).

Pewnym problemem są kolizje statyczne (uszkodzenia pojazdów pozostawionych na parkingach), co zapewne wynika z małej liczby miejsc postojowych, dużej rotacji samochodów oraz dużego ruchu przyjezdnych spoza podobszaru.

Istotnym problemem, na który zwróciły uwagę służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo, jest brak dróg pożarowych w przypadku wielu budynków. Dojazd do budynków utrudniają historyczne wąskie ulice oraz zaparkowane po obu stronach drogi pojazdy.

Zdaniem przedstawicieli instytucji edukacji w szkołach zdarzają się przypadki przemocy, głównie werbalnej, zarówno wśród uczniów szkół podstawowych jak i średnich. W granicach podobszaru rewitalizacji zdarzają się przypadki dewastowania elewacji budynków szkolnych (pseudograffiti). Często w otoczeniu szkół trzeba zbierać butelki po alkoholu. Incydentalnie zdarzały się sytuacje zaczepiania dzieci bawiących się poza budynkiem szkoły przez osoby dorosłe (w takich sytuacjach wzywana była policja).

Zdaniem uczestników dyskusji w miejscach doświadczających dużego ruchu turystycznego brakuje rozwiązań chroniących dzieci. Zdaniem mieszkańców, ale i instytucji edukacyjnych, obecnie nawet w najbliższym sąsiedztwie szkół priorytetem dla władz miasta zdaje się być obsługa ruchu turystycznego.

Bulwary wiślane zostały uznane za miejsce bezpieczne, również pod względem komunikacyjnym. Zdaniem mieszkańców zdarzają się jednak sytuacje kolizji między pieszymi a rowerzystami, wynikające z braku jednoznacznego rozgraniczenia pasów ruchu rowerowego i pieszego.

W trakcie przeprowadzanych rozmów zwrócono uwagę na fakt, że wiele śmietników, w tym w lokalach gastronomicznych, znajduje się w piwnicach, co może sprzyjać rozwojowi populacji szczurów.

Kluczowe problemy i potencjały w zakresie bezpieczeństwa

Do najważniejszych problemów występujących w każdym z podobszarów w zakresie bezpieczeństwa należy zaliczyć:

- dewastacje elewacji budynków przez wandali - pseudograffiti;

Do kluczowych potencjałów podobszarów należy zaliczyć:

- stałe monitorowanie stanu bezpieczeństwa mieszkańców przez służby miejskie;
- współpraca służb miejskich i policji w zakresie monitoringu wizyjnego;
- zasadniczo bezpieczne szkoły;
- niski w wymiarze bezwzględnym (liczby popełnianych przestępstw), oficjalny poziom przestępczości.

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto takie problemy jak:

- stygmatyzacja podobszaru przez media, jako miejsca niebezpiecznego;
- zła (niezasłużona) reputacja podobszaru wśród mieszkańców Krakowa;
- ograniczony obszar objęty system monitoringu wizyjnego;
- pewna liczba osób z problemami alkoholowymi;
- zajmowanie ławek przez osoby bezdomne i/lub w stanie upojenia alkoholowego;
- spożywanie alkoholu w miejscach publicznych (nie tylko w parkach i na podwórkach, ale również wzdłuż ciągów komunikacyjnych) i powiązane z nim zakłócenia porządku publicznego;
- występowanie zjawiska przemocy w rodzinach;
- dewastacje części wspólnych budynków;
- zagrożenia w ruchu drogowym wynikające ze złej organizacji ruchu;
- brak dróg pożarowych w przypadku niektórych budynków;
- brak rozwiązań sprzyjających ograniczeniu prędkości pojazdów na drogach lokalnych (znaki, fizyczne ograniczenia);
- duże natężenie ruchu o charakterze tranzytowym;
- parkingi wzdłuż dróg ograniczające widoczność i powodujące, że piesi przekraczający jezdnie nie są widoczni dla kierujących samochodami;
- incydentalne problemy z pseudokibicami;
- niewłaściwe parkowanie ograniczające drożność dróg ewakuacyjnych (bardzo trudny dojazd karetek, często niemożliwy dojazd straży pożarnej);
- nadmierny ruch samochodowy w sąsiedztwie szkół oraz niewłaściwe parkowanie utrudniające bezpieczne dojście do szkoły dzieciom;
- wzrastający udział liczby przestępstw popełnianych w przestrzeni publicznej;
- czterokrotnie większa liczba przestępstw popełnianych w podobszarze niż średnio w Krakowie.

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:

- zmniejszająca się liczba odnotowywanych wykroczeń;
- zasadniczo bezpieczne przestrzenie publiczne;
- wzrost subiektywnego poczucia bezpieczeństwa u mieszkańców.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto takie problemy jak:

- duży ruch pieszy w okolicach Hali Targowej, sprzyjający drobnym kradzieżom;
- preferencje dla ruchu samochodowego względem pieszego, stwarzające zagrożenia dla pieszych, co jest szczególnie dokuczliwe na ulicach Grzegórzeckiej i Podgórskiej;
- brak rozdzielenia różnych uczestników ruchu drogowego (piesi, rowerzyści, hulajnogi), skutkujący ryzykiem potrąceń przy Hali Targowej;
- kolizje przy parkowaniu;
- zażywanie substancji psychoaktywnych przez młodzież;
- zajmowanie ławek przez osoby bezdomne w stanie upojenia alkoholowego;
- rosnąca liczba wykroczeń popełnianych średnio siedem razy częściej niż w skali całego Krakowa.

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:

- poprawiający się od lat stan bezpieczeństwa dzielnicy.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W podobszarze rewitalizacji Kazimierz-Stradom występują ponadto takie problemy jak:

- turystyczny charakter podobszaru sprzyjający występowaniu przestępstw;
- znaczna liczba odnotowywanych przestępstw oraz wykroczeń;
- koncentracja osób nadużywających alkoholu;
- zajmowanie ławek przez osoby bezdomne w stanie upojenia alkoholowego;
- osoby bezdomne w przestrzeni podobszaru;
- wysoki poziom wandalizmu;
- brak separacji ruchu drogowego od ruchu rowerowego;
- brak dróg pożarowych, wąskie drogi dojazdowe utrudniające straży pożarnej dojazd do budynków;
- utrudniony dostęp służb ratunkowych do budynków, m.in. przez parkujące samochody;
- niebezpieczne sytuacje z udziałem pieszych oraz jednośladów;
- dwunastokrotnie większa liczba przestępstw popełnianych w podobszarze niż średnio w Krakowie;
- duża przestrzenna koncentracja zjawisk przestępczych w rejonie placu Nowego;
- rosnąca liczba wykroczeń popełnianych średnio 20 razy częściej niż w skali całego Krakowa.

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:

- poprawiający się od lat stan bezpieczeństwa dzielnicy.

3.9. Poziom edukacji

Wysoki poziom edukacji jest niezbędny dla zrównoważonego rozwoju społecznego i ekonomicznego. Jakość edukacji społeczeństwa wpływa na potencjał rozwojowy społeczności oraz sprzyja skutecznej realizacji procesu rewitalizacji. Osoby wykształcone posiadają umiejętności i zdolności do wykorzystywania dostępnych zasobów. W procesie rewitalizacji kluczowe jest podnoszenie kwalifikacji mieszkańców, by umożliwić im aktywny udział w tym procesie oraz zwiększyć szanse na zatrudnienie, co przyczyni się do poprawy sytuacji ekonomicznej i społecznej całej społeczności. Wysoki poziom edukacji sprzyja aktywizacji i rozwojowi świadomości społecznej. Osoby wykształcone są bardziej świadome swoich praw i obowiązków, a także bardziej zainteresowane działaniami aktywizacyjnymi mającymi na celu poprawę jakości życia w swojej społeczności. Dostępność dobrej jakości edukacji jest kluczowa w procesie zapobiegania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Na potrzeby diagnozy zbadano wynik egzaminu ósmoklasisty w podziale na przedmioty, na podstawie danych z Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z lat 2019 – 2022. W analizie uwzględniono wyniki z 13 publicznych szkół podstawowych znajdujących się na obszarach rewitalizacji. Niskie średnie wyniki egzaminów nie są tożsame z niskim poziomem nauczania, jednak mogą potwierdzić występowanie innych czynników oddziałujących na skuteczność kształcenia.

Analiza ilościowa

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

W 2022 r. na podobszarze „stara" Nowa Huta było zlokalizowanych siedem publicznych szkół podstawowych.

Najlepsze wyniki egzaminu ósmoklasisty osiągnęły dzieci uczęszczające do Publicznej Szkoły Podstawowej im. św. Wincentego Pallottiego, która jednocześnie zajmuje 51 miejsce wśród placówek oświatowych w rankingu krakowskich szkół podstawowych (ranking uwzgledniający wyniki z egzaminów ósmoklasistów oraz osiągnięcia z olimpiad przedmiotowych)[9]. Pięć szkół z podobszaru sklasyfikowanych jest dopiero w drugiej setce rankingu, co wskazuje na stosunkowo niski poziom wyników egzaminów i olimpiad przedmiotowych w tych placówkach.

Średnie wyniki szkół podobszaru „stara" Nowa Huta za lata 2019-2022 były zdecydowanie niższe niż średnie wyniki odnotowane dla całego miasta. Największa różnica zauważalna jest w średniej wyników z egzaminu z matematyki i języka angielskiego („stara" Nowa Huta - 52% i 65%, Kraków – 64% i 78%). Występuje jednak stała tendencja wzrostowa w tym zakresie, co nie niweluje niestety różnicy względem średnich wyników odnotowywanych w Krakowie.

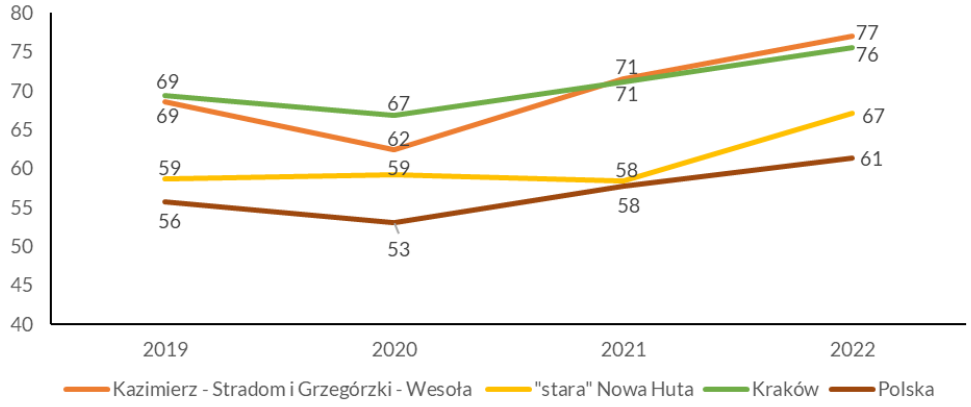

Rys. 25. Średni wynik [%] z egzaminów ósmoklasisty (język polski, matematyka, język angielski) i ich zmiana na przestrzeni lat 2019-2022.
Źródło: opracowanie PI UMK na podstawie danych CKE.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom oraz Grzegórzki-Wesoła

Ze względu na bliską odległość przestrzenną podobszarów i zlokalizowaniu w jednym obwodzie szkolnym, podobszary podlegały wspólnej analizie.

Na omawianych podobszarach w 2022 r. znajdowało się sześć publicznych szkół podstawowych, a wyniki egzaminów są zróżnicowane między poszczególnymi placówkami edukacyjnymi. Zdecydowanym liderem jest Publiczna Szkoła Podstawowa nr 160 Zgromadzenia Sióstr Augustianek w Krakowie, która dodatkowo była najlepszą szkoła

[9] Ranking 152 szkół podstawowych w Krakowie, https://waszaedukacja.pl/ranking/krakow/szkoly-podstawowe, dostęp 11.07.2023

podstawową w Krakowie (ranking uwzględniający wyniki z egzaminów ósmoklasistów oraz osiągnięcia z olimpiad przedmiotowych[10]). Jednocześnie na podobszarach zlokalizowane są dwie szkoły, które odnotowały bardzo słabe wyniki egzaminów ósmoklasisty tj.: Szkoła Podstawowa nr 11 im. Józefa Dietla i Szkoła Podstawowa nr 16 im. Jana Śniadeckiego (144 i 134 miejsce w rankingu uwzględniającym 152 szkoły podstawowe w Krakowie).

Na podstawie danych CKE omawiane podobszary charakteryzują się wysokim poziomem wyników egzaminów, rezultaty są porównywalne do średniej dla Krakowa i zdecydowanie lepsze niż wyniki w Polsce. W analizowanym okresie średnie wyniku egzaminów posiadają stałą tendencję wzrostową, a omawiane podobszary odnotowały najwyższy wzrost, tj.: 8 punktów procentowych (język polski, matematyka, język angielski), w ciągu ostatnich czterech lat.

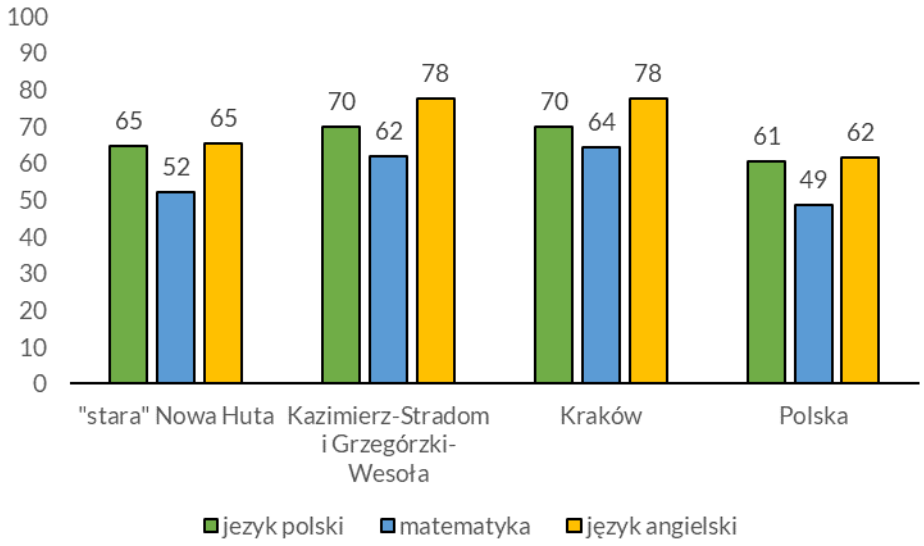

Rys. 26. Średni wynik [%] z egzaminów ósmoklasisty (język polski, matematyka, język angielski) i ich zmiana na przestrzeni lat 2019-2022.
Źródło: opracowanie PI UMK na podstawie danych CKE.

Analiza jakościowa

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Zdaniem przedstawicieli środowiska edukacyjnego źródłem wielu problemów w zachowaniu dzieci i młodzieży zamieszkujących podobszar rewitalizacji są trudne (zaburzone) relacje domowe.

Zauważalne są problemy wśród uczniów klas 7 i 8 wynikające z nadmiernego korzystania z mediów społecznościowych (ciągłe porównywanie się, naśladownictwo, zaniżona samoocena, okaleczenia, niezdrowe diety, głodzenie się, agresja i gniew). Sytuacje te bezpośrednio negatywnie wpływają na efekty w nauce uczniów.

W Szkole Podstawowej nr 80 realizowane są działania (warsztaty) mające na celu nauczenie dzieci radzenia sobie z emocjami. Istnieje oferta tego typu zajęć adresowanych do rodziców, które cieszą się ich ograniczonym (niewielkim) zainteresowaniem.

Uczestnicy zwrócili uwagę, iż mimo dużej liczby uczniów z Ukrainy nie pojawiają się konflikty na linii Polacy-Ukraińcy. Wskazano jednakże, że dzieci ukraińskie mają duże zaległości (zwłaszcza językowe) oraz mniejszą chęć do nauki (zupełnie nowe otoczenie, spodziewany

[10] Ranking 152 szkół podstawowych w Krakowie, https://waszaedukacja.pl/ranking/krakow/szkoly-podstawowe, dostęp 11.07.2023

powrót do ojczyzny). Ukraińscy rodzice są mniej skłonni do współpracy ze szkołą. Problem z dziećmi z Ukrainy polega na ich aktualnie niestabilnej sytuacji (coraz częstsze powroty do ojczyzny).

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom oraz Grzegórzki-Wesoła

W trakcie spotkania z przedstawicielami instytucji edukacyjnych wskazano na szereg wyzwań, z którymi muszą mierzyć się dzisiaj dzieci, a które mogą mieć wpływ na efekty edukacji. Do najważniejszych problemów zaliczono:

- duże problemy emocjonalne dzieci (problem nasilający się zwłaszcza po pandemii), tj.: depresja, (poczucie) osamotnienie dzieci, uzależnienie od mediów społecznościowych;
- trudny kontakt szkoły z rodzicami (roszczeniowa postawa rodziców) i nieumiejętność rozwiązywania konfliktów w bezpośredniej rozmowie (zamiast tego hejt w Internecie);
- upadek autorytetu nauczyciela (silna ingerencja rodziców w proces edukacyjny);
- przebodźcowanie dzieci – zapisywanie dzieci na zbyt dużą liczbę zajęć dodatkowych.

Zdaniem pedagogów źródłem wielu problemów jest Internet (dostępny także w telefonach) oraz sytuacja domowa. Jedną z przyczyn tego stanu rzeczy jest, zdaniem uczestników spotkania, nadopiekuńczość rodziców i ich roszczeniowa postawa wobec szkoły. Wielu rodziców traktuje szkołę jak usługę – odpowiedzialność za większość problemów (i ich rozwiązywanie) przerzucana jest na placówkę.

W szkołach średnich pojawiają się problemy związane z próbami samobójczymi, okaleczeniami, zburzeniami tożsamościowymi, depresją (około 10% uczniów). Wśród nastolatków pojawiają się subkultury, z których nierzadko młodzieży trudno się wyrwać (często jest to związane z potrzebą przynależności, akceptacji, czy zyskania popularności).

W Zespole Szkół Mechanicznych nr 4 sygnalizowano problemy z narkotykami, a ok. 30% uczniów ma problemy z nauką.

W szkołach położonych na obu podobszarach rewitalizacji wielu uczniów pochodzi spoza rejonu, co utrudnia budowanie więzi szkoły ze społecznością lokalną.

Kluczowe problemy i potencjały w zakresie edukacji

Do najważniejszych problemów występujących w każdym z podobszarów w zakresie edukacji należy zaliczyć:

- duże problemy emocjonalne dzieci (problem nasilający się zwłaszcza po pandemii), tj.: depresja, (poczucie) osamotnienie dzieci, uzależnienie od mediów społecznościowych;
- trudny kontakt szkoły z rodzicami (roszczeniowa postawa rodziców) i nieumiejętność rozwiązywania konfliktów w bezpośredniej rozmowie (zamiast tego hejt w Internecie);
- upadek autorytetu nauczyciela (silna ingerencja rodziców w proces edukacyjny);
- przebodźcowanie dzieci – zapisywanie dzieci na zbyt dużą liczbę zajęć dodatkowych;
- mała aktywność sportowa dzieci;
- nadmierne korzystanie z mediów społecznościowych;
- przerzucanie przez rodziców na placówkę oświatową całkowitej odpowiedzialności za wychowanie dziecka;
- dostrzegalne wśród uczniów szkół średnich próby samobójcze, okaleczenia, zburzenia tożsamości, depresja, problemy z narkotykami (około 10% uczniów);
- wielu uczniów dojeżdżających spoza rejonu co utrudnia budowanie więzi szkoły ze społecznością lokalną.

Do kluczowych potencjałów podobszarów należy zaliczyć:

- dobrze przygotowana kadra pedagogiczna, na bieżąco reagująca na pojawiające się problemy i udzielająca wsparcia dzieciom.

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto takie problemy jak:

- bardzo niska pozycja większości placówek w rankingu krakowskich szkół podstawowych;
- zdecydowanie niższe niż średnie dla miasta wyniki egzaminu ósmoklasisty;
- szczególnie niskie wyniki osiągane przez uczniów z matematyki i języka angielskiego;
- mimo poprawy wyników egzaminów, wciąż utrzymuje się dystans do średniej dla miasta;
- trudne (zaburzone) relacje domowe części dzieci negatywnie wpływające na efekty w nauce.

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:

- dobra sieć szkół położonych w bliskim sąsiedztwie miejsca zamieszkania uczniów.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom oraz Grzegórzki-Wesoła

W podobszarach rewitalizacji występuje ponadto problem dekapitalizacji zasobu, potrzeba podjęcia działań remontowych.

Za potencjał należy uznać położenie w granicach podobszaru rewitalizacji Kazimierz-Stradom najlepszej, wg rankingu portalu WaszaEdukacja.pl, szkoły podstawowej w Krakowie (Szkoła Podstawowa nr 160 Zgromadzenia Sióstr Augustianek w Krakowie).

3.10. Uczestnictwo w życiu publicznym i kapitał społeczny

Kapitał społeczny to zestaw nieformalnych wartości i norm wspólnych dla członków określonej grupy, umożliwiających im skuteczne współdziałanie. Jakość kapitału społecznego wpływa na zaangażowanie jednostek w życie lokalnej społeczności. W wyniku braku interakcji pomiędzy mieszkańcami danego obszaru, spada poziom zaangażowania w działania na rzecz wspólnoty, tj.: rezygnacja z członkostwa w stowarzyszeniach, wolontariacie czy też brak oddolnych inicjatyw.

Aktywność lokalnej społeczności oraz życie kulturalne obszaru rewitalizacji jest zależne od jakości kapitału społecznego, obecności i aktywności organizacji pozarządowych, lokalnych liderów, nieformalnych grup lub grup sąsiedzkich aktywnie działających na wyznaczonym obszarze. Z drugiej strony kluczowa jest jakość i adekwatność oferty instytucji kulturalnych, np.: domów i centrów kultury, bibliotek, a także Punktów Aktywności Lokalnej (PAL), klubów rodzica, Centrów Aktywności Seniora (CAS).

Życie kulturalne - oferta instytucji społecznych

Instytucje kultury: ośrodki, centra kultury, biblioteki, muzea, teatry, kina

Ośrodki i centra kultury, w tym kluby, stanowią najliczniejszą grupę organizacji sektora kultury działającego na terenie Krakowa. Ich działalność jest skoncentrowana na animowaniu społeczno-kulturalnym lokalnej społeczności.

W 2023 r. na terenie miasta funkcjonowało osiem centrów i ośrodków kultury, w tym 45 klubów. Na obszarze rewitalizacji lub w bezpośrednim sąsiedztwie funkcjonowały trzy ośrodki i jedno centrum kultury, a dodatkowo sześć klubów prowadzonych przez wymienione instytucje. Ośrodki prowadzą działania skierowane do mieszkańców najbliżej okolicy, jak

również całego miasta. Zajmują się organizacją małych lokalnych wydarzeń, a także masowych wydarzeń kulturalnych.

Istotnym aspektem działalności instytucji kultury są kluby, prowadzące zajęcia aktywizacyjne i integracyjne dla mieszkańców we wszystkich grupach wiekowych. W ramach ich działalności realizowane są projekty socjalne i kulturalnych, przede wszystkim na rzecz lokalnej społeczności, w działania bardzo często zaangażowani są wolontariusze.

Biblioteki stanowią istotny aspekt życia kulturalnego społeczeństwa i są organizacjami najbliższymi mieszkańcom. Oprócz tradycyjnej, prowadzą działalność aktywizacyjną mieszkańców poprzez różnorodne wydarzenia odbywające się w filiach bibliotek. W Krakowie w 2023 r. znajdowało się 56 fili Biblioteki Kraków w tym siedem na podobszarach rewitalizacji, a pięć w jego bliskim sąsiedztwie.

Na podobszarach rewitalizacji w 2023 r. zlokalizowane były dwa kina, siedem muzeów, jedenaście teatrów i opera. Obiekty te stanowią istotną część życia kulturalnego miasta i obszaru rewitalizacji. Prowadzą one działalność programową, zajmują się organizacją wydarzeń i zajęć rozwojowo–edukacyjnych m.in. dla dzieci, młodzieży, dorosłych i rodzin z dziećmi.

Organizacje pozarządowe, stowarzyszenia zwykłe, kluby sportowe, podmioty ekonomii społecznej

Organizacje pozarządowe (NGO - non governmental organisation) to podmioty prowadzące działalność nienastawioną na osiąganie zysku lecz w określonym interesie publicznym. Do NGO zalicza się m.in.: stowarzyszenia zwykłe i rejestrowe, związki stowarzyszeń, kluby sportowe i fundacje. Ich działalność społeczna ma fundamentalne znaczenie w procesie rewitalizacji. Pełnią one dwojakie funkcje, mogą być zarówno beneficjentem jak i inicjatorem realizowanych działań rewitalizacyjnych. Ważną kwestią związaną z działalnością organizacji pozarządowych jest różnica między formalną siedzibą (wg wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego), a faktycznym miejscem prowadzonej działalności. Organizacje pozarządowe mogą prowadzić swoją działalność społeczną bez lokalu, np. wirtualnie (przez stronę internetową, pocztę elektroniczną itp.) lub korzystając z przestrzeni publicznej. Wpływa to na statystyczny obraz zlokalizowania i koncentracji tych podmiotów w określonych obszarach.

W Krakowie w styczniu 2023 r. działało około 2100 organizacji pozarządowych, w tym na podobszarach rewitalizacji 226, co stanowi około 11% wszystkich organizacji pozarządowych. W ewidencji Urzędu Miasta Krakowa widnieje 301 stowarzyszeń zwykłych działających w mieście, w tym trzynaście na podobszarach rewitalizacji. Z kolei zarejestrowanych jest 305 klubów sportowych, w tym 31 na obszarach rewitalizacji. Identyfikacja omawianych podmiotów, funkcjonujących na obszarach objętych procesem rewitalizacji, stanowi istotną informację o grupie interesariuszy.

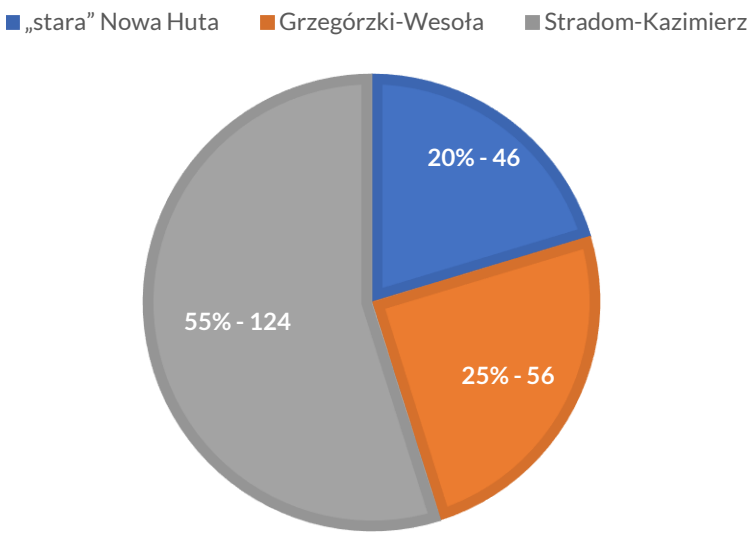

Rys. 27. Udział [%] i liczba organizacji pozarządowych na poszczególnych podobszarach rewitalizacji. Źródło: opracowanie PI UMK.

Podmioty ekonomii społecznej poprzez działalność gospodarczą i działalność pożytku publicznego przyczyniają się do integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem, dzięki czemu pełnią istotną rolę w procesie rewitalizacji. W Krakowie na dzień 16.09.2022 znajdowało się 77 podmiotów ekonomii społecznej, w czym 35 posiada status przedsiębiorstwa społecznego, czyli podmiotu gospodarczego, którego główny cel działalności posiada wymiar społeczny – integracja społeczna i zawodowa, czy działania na rzecz społeczności lokalnej. W podobszarach rewitalizacji znajduje się 13 podmiotów ekonomii społecznej, w czym 6 posiada status przedsiębiorstwa społecznego (46,15% wszystkich podmiotów ekonomii społecznej w obszarze rewitalizacji). Podmioty ekonomii społecznej w podobszarach rewitalizacji są zarejestrowane jako: spółka z o.o. non-profit (2), klub integracji społecznej (1), spółdzielnia socjalna (3), warsztat terapii zajęciowej (5), fundacja (1), spółdzielnia pracy (1).

Projekty miejskie: PALe, CASy, kluby rodzica

Programy Aktywności Lokalnej (PAL) to inicjatywy, które mają na celu pobudzenie aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców. Ich celem jest zwiększenie zaangażowania społecznego oraz poprawa jakości życia mieszkańców poprzez organizowanie wydarzeń kulturalnych, takich jak festiwale, koncerty, wystawy i pokazy filmów, zawody sportowe, zajęcia fitness, warsztaty sportowe, zajęcia edukacyjne np.: szkolenia, warsztaty artystyczne, kursy językowe oraz działania charytatywne. Celem PAL jest zwiększenie aktywności społecznej i kulturalnej, co może pomóc w budowaniu więzi społecznych i wzmocnieniu lokalnej społeczności.

Centra Aktywności Seniora (CAS) to miejsca, gdzie osoby starsze mogą spędzać czas, uczestniczyć w aktywnościach, nawiązywać nowe kontakty i rozwijać swoje zainteresowania. Ich celem jest poprawa jakości życia osób starszych, którzy często są narażeni na izolację społeczną. W CAS organizowane są różnorodne zajęcia, takie jak warsztaty rękodzielnicze, kursy językowe, nauka obsługi komputera, zajęcia z gimnastyki, tańca czy aerobiku. Często organizowane są również wycieczki, spotkania integracyjne oraz imprezy kulturalne. Celem CAS jest zapewnienie osobom starszym możliwości aktywnego spędzania czasu, rozwijania zainteresowań oraz utrzymania zdrowego stylu życia.

Kluby rodzica to inicjatywy skierowane do rodziców, którzy chcą wraz z dziećmi spędzać czas w sposób aktywny i twórczy. W Krakowie istnieje wiele takich klubów, które oferują różnorodne zajęcia dla dzieci i rodziców. W ramach klubów rodzica organizowane są m.in. warsztaty plastyczne, zajęcia kulinarne, zajęcia muzyczne, teatralne czy taneczne. Mogą też być organizowane spotkania i dyskusje na tematy związane z wychowaniem dzieci. Kluby rodzica w Krakowie mają na celu wspieranie rodzin z dziećmi oraz oczekujących na potomstwo. Są to miejsca integracji i dzielenia się doświadczeniami, dobrymi praktykami oraz problemami związanymi z wychowaniem dzieci.

Analiza ilościowa

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Biblioteki

W 2022 r. na podobszarze „stara" Nowa Huta znajdowały się cztery filie Biblioteki Kraków. Aktywni czytelnicy tych bibliotek stanowili 8,6% wszystkich czytelników krakowskich Bibliotek w latach 2019-2022.

W analizowanym okresie zanotowano spadek wszystkich wskaźników: odwiedzin, użytkowników zarejestrowanych, czytelników aktywnych, łącznej liczby wypożyczeń na zewnątrz i udostępnień na miejscu - w odniesieniu do wszystkich fili Biblioteki Kraków.

Na przestrzeni lat 2019-2022 procentowy udział aktywnych czytelników podobszaru „stara" Nowa Huta względem całego miasta zmalał z 9,11% do 8,47% natomiast łączna liczba wypożyczeń uległa zmniejszeniu z 9,96% do 9,45%. Procentowy udział we wszystkich grupach wiekowych był do siebie zbliżony i oscylował w granicach 8,5% wszystkich czytelników Biblioteki Kraków. Największy procentowy udział występuje w grupie wiekowej do 5 lat i stanowi średnio 10,8% wszystkich czytelników biblioteki Kraków. Najmniejszy procentowy udział występuję w grupie wiekowej 20-24, średnio w analizowanym okresie wynosi 6%.

Zestawiając zmiany wartości na przestrzeni lat 2019-2022, liczba aktywnych czytelników zmalała o tysiąc osób, z 13 863 do 12 827. Zjawisko to dotyczyło czytelników większości grup wiekowych, jedynie w grupie do lat 5 liczba czytelników zwiększyła się o 152 osoby. Liczba odwiedzin we wszystkich filiach Biblioteki Kraków zlokalizowanych na podobszarze „stara" Nowa Huta zmalała o 27 814 do wartości 103 887, liczba zarejestrowanych użytkowników zmalała o 551 osób, natomiast suma wypożyczeń na zewnątrz i udostępnień na miejscu zmniejszyła się o 33 880 do wartości 212 874.

Według danych Biblioteki Kraków liczba zapisanych aktywnych czytelników mieszkających w Krakowie (na podstawie zameldowań stałych) na analizowanym podobszarze wzrosła w latach 2020-2022 o 515 osób z 3 540 w 2020 do 4 055 w 2022 roku. Odnotowano również wzrost udziału aktywnych czytelników w ogólnej liczbie mieszańców podobszaru. Udział wzrósł o 1,8 pp z 8,6% w 2020 r. do 10,3% w 2022. W tym samym okresie analizy w Krakowie procentowy wzrost wynosił 1,4 pp z 11% do 12,4%. Podobszar charakteryzuje się szybszym wzrostem powyższych wartości, jednak są one stale niższe niż wartości dla całego miasta, ale wyższe niż na pozostałych podobszarach.

Punkty Aktywności Lokalnej (PAL)

W 2022 r. na podobszarze znajdowały się trzy Punkty Aktywności Lokalnej, w tym dwa w tej samej lokalizacji, prowadzące działalność skierowaną do mieszkańców, jak również do rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka.

PAL skierowany do rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka z terenu Gminy Miejskiej Kraków zlokalizowany na osiedlu Słonecznym 14 na przestrzeni lat 2019-2022 zwiększył docelowo liczbę przeprowadzonych zajęć/warsztatów/imprez, a także liczbę godzin prowadzonych działań, mimo znaczącego spadku w latach 2020 i 2021. Zaobserwowano natomiast spadek liczb uczestników zajęć z 227 w 2019 do 168 w 2022 r.

PAL zlokalizowany na osiedlu Na Skarpie w latach 2020-2022 zwiększył dwukrotnie liczbę przeprowadzonych zajęć z 243 do 586 oraz liczbę zrealizowanych godzin zajęć z 564 do 1308r. Liczba uczestników zajęć od 2019 wzrosła trzykrotnie, do 332 w roku 2022.

Kluby rodzica

W 2022 r. na podobszarze było zlokalizowanych pięć klubów rodzica, a jeden znajdował się w bliskiej odległości podobszaru (jeden z nich rozpoczął działalność w 2020 r.). Kluby rodzica były równomiernie rozmieszone na całym podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta.

Liczba zajęć/warsztatów stopniowo wzrastała w latach 2019-2021, w 2022 r. wystąpił niewielki spadek liczby zajęć, jednak docelowo ilość przeprowadzonych zajęć zwiększyła się z 1 628 w 2019 r. do 2 399 w 2022 r. Liczba uczestników zajęć docelowo wzrosła w analizowanym okresie z 8 111 do 10 747, jednak w 2021 r. odnotowano spadek wartości po gwałtowanym wzroście w 2020 r.

Kluby rodzica z największą liczbą uczestników w analizowanym okresie to: Stowarzyszenie Rodzin Adopcyjnych i Zastępczych Pro Familia i ARTzona - Ośrodek Kultury im. C.K. Norwida natomiast pod względem liczby przeprowadzonych zajęć wyróżniają się: Klub rodzica z dzieckiem do lat 3 o specjalnych potrzebach rozwojowych Hula Hop i Klub Rodzica przy Nowohuckim Centrum Kultury.

Centra Aktywności Seniora (CAS)

W 2022 r. na podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta funkcjonowały cztery Centra Aktywności Seniora i pięć podmiotów prowadzących działalność w bliskim sąsiedztwie podobszaru.

W latach 2019-2022 w Centrach Aktywności Seniora zlokalizowanych w granicach podobszaru liczba zgłoszonych uczestników minimalnie wzrosła (mimo wyraźnego spadku w 2021 r. o ponad 100 uczestników). W latach 2020-2022 liczba członków CAS w dziewięciu analizowanych centrach wzrosła z 1 139 do 1 188 osób.

W ramach CAS seniorzy mają możliwość realizowania się jako wolontariusze. W 2022 r. było ich 180. Liczba ta zmniejszyła się od 2020 r. o 34 wolontariuszy. Zauważalny jest stały wzrost zainteresowania działalnością CAS przez beneficjentów, a jednocześnie zwiększenie różnorodności zajęć skierowanych do seniorów.

Teatry i kina

Na podobszarze rewitalizacji znajdują się dwa teatry: Teatr Łaźnia Nowa i Teatr Ludowy oraz jedno kino studyjne Sfinks Ośrodka Kultury im. C.K. Norwida, które jest producentem Nowohuckiej Kroniki Filmowej. Instytucje kultury prowadzą aktywną działalność artystyczną, wystawiane sztuki teatralne cieszą się popularnością w skali całego miasta i kraju. Dodatkowo pełnią funkcje miejsc przyjaznych zarówno dla artystów jak i mieszkańców dzielnicy.

Teatry wraz z innymi instytucjami kultury prowadzą działania społeczne dla mieszkańców np.: działania arteterapeutyczne dla dzieci i młodzieży, warsztaty artystyczne, pokazy multimedialne. Wydarzenia, zależnie od kategorii, są zarówno płatne jak i bezpłatne.

Muzea

Na podobszarze znajdują się dwa oddziały Muzeum Krakowa: Muzeum Nowej Huty i Podziemna Nowa Huta. Pierwsze z nich prowadzi działalność wystawienniczą, edukacyjną, badawczą, łączy w sobie idee muzeum lokalnego skupiając się na Nowej Hucie i muzeum przedstawiającego doświadczenia zimnej wojny oraz socjalizmu. Działalność edukacyjna prowadzona jest za pomocą: lekcji muzealnych, spacerów z autorami książek na temat Nowej Huty i warsztatów artystyczno-historycznych. Podziemna Nowa Huta realizuje projekt udostępnienia do zwiedzania podziemnych schronów.

Instytucje kultury (centra, ośrodki)

Na podobszarze rewitalizacji zlokalizowane są dwa ośrodki kultury: Ośrodek Kultury im. C.K. Norwida oraz Ośrodek Kultury Kraków – Nowa Huta. W ramach ośrodków funkcjonują cztery kluby: Jędruś, Wersalik, Zgody 7 oraz ARTzona, a także Pracownia Wolontariatu i Pracownia Praktyk Edukacyjnych i Rozwojowych – Przestrzeń Inspiracji. W granicach podobszaru funkcjonują dodatkowo takie instytucje jak: Nowohuckie Laboratorium Dziedzictwa z Pracownią Animacji Ekologicznej i Galeria Huta Sztuki.

Ośrodek Kultury im. C. K. Norwida prowadzi swoją działalność w różnej formie od lat 50 XX w. Misja, która przyświeca instytucji brzmi: „Poprzez nasze działania chcemy umacniać więź mieszkańców Nowej Huty z miejscem, w którym żyją". Organizowane wydarzenia i prowadzone zajęcia są skierowane do dzieci, młodzieży, dorosłych, seniorów, rodziców z dziećmi i grup zorganizowanych. Ośrodek Kultury Kraków – Nowa Huta prowadzi działalność z zakresu upowszechniania kultury jak i animacji społeczności lokalnej. W ramach Ośrodka na terenie podobszaru rewitalizacji funkcjonują trzy kluby, każdy z nich posiada inną charakterystykę działalności. W Klubie Jędruś organizowane są zajęcia edukacyjne i ruchowe dla maluchów, dzieci szkolnych i młodzieży. Klub Wersalik działa na rzecz aktywizacji i integracji mieszkańców w każdym wieku, prowadzi zajęcia dla dzieci, warsztaty, organizuje imprezy okolicznościowe i tematyczne dla każdej grupy wiekowej. Klub współpracuje z wolontariuszami, dzięki ich pomocy realizowane są projekty socjalne i kulturalne, przede wszystkim na rzecz społeczności lokalnej. Z kolei Klub Zgody 7 to miejsce spotkań i przestrzeń twórcza dla okolicznych mieszkańców: dzieci, rodzin z dziećmi, młodzieży, dorosłych i seniorów. Zajęcia posiadają zarówno formę płatną jak i bezpłatną.

Ponadto w bliskiej odległości od granic podobszaru znajduje się Nowohuckie Centrum Kultury (w skrócie: NCK). Celem działalności NCK jest dbanie o poczucie tożsamości mieszkańców z miejscem, w którym żyją i dbanie o rozwój społeczno-kulturalny społeczności w każdym wieku. Centrum organizuje zajęcia i warsztaty dla osób w każdym wieku, a także prowadzi zespoły artystyczne.

Organizacje pozarządowe (NGO)

Dane z początku 2023 r. informują, iż podobszar „stara" Nowa Huta był siedzibą 46 organizacji pozarządowych, co stanowiło 20% wszystkich NGO znajdujących się w granicach obszaru rewitalizacji i 2% organizacji zlokalizowanych w całym mieście.

„Stara" Nowa Huta jest największym z podobszarów, jej powierzchnia wynosi około 0,98% powierzchni miasta, a liczba ludności na początku 2023 r. stanowiła 5,49% Świadczy to o bardzo niskim poziomie koncentracji NGO na omawianym podobszarze.

Większość z tych organizacji prowadzi swoją działalność statutową na rzecz Nowej Huty, m.in. poprzez aktywizację społeczności lokalnej, budowanie poczucia tożsamości z miejscem

zamieszkania, integrację międzypokoleniową, wyrównywanie szans osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Na podobszarze rewitalizacji zlokalizowanych jest 21 klubów sportowych. Zdecydowana większość to organizacje zrzeszające młodzież i uczniów lokalnych szkół w celach propagowania aktywności fizycznej i wychowywania poprzez sport.

Podmioty Ekonomii Społecznej

W 2022 r. na podobszarze rewitalizacji było zlokalizowanych siedem podmiotów ekonomii społecznej, w tym trzy przedsiębiorstwa społeczne. Organizacje te prowadzą swoją działalność w różnej formie, m.in. warsztatów terapii zajęciowej, spółek z o.o. non-profit, spółdzielni socjalnych, klubów integracji społecznej. Swoją działalność skupiają na różnorodnych dziedzinach, głównie na realizacji działań twórczych, tj.: rękodzieła, ozdób i dekoracji, ale też działalności usługowej - usługi socjalne, handel, usługi gastronomiczne, usługi dla biura i administracji.

Wydarzenia

Na podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta organizowanych jest wiele wydarzeń kulturalno-społecznych, część z nich ma charakter cykliczny. Wydarzenia organizowane są m.in.: poprzez instytucje kultury, organizacje pozarządowe lub w ramach projektów budżetu obywatelskiego.

Wydarzenia promujące dziedzictwo Nowej Huty to m.in.:

1. „Zajrzyj do Huty" – to inicjatywa o charakterze partycypacyjnym, która od kilkunastu lat jest stałym punktem w kalendarzu kulturalnych imprez nowohuckich Organizatorem jest Muzeum Nowej Huty, które zaprasza do współpracy liczne instytucje działające na terenie dzielnicy oraz jej mieszkańców chcących opowiedzieć o swojej Małej Ojczyźnie. W ostatnich latach w projekt angażują się także lokalni przedsiębiorcy. Projekt ma na celu nie tylko promowanie dziedzictwa i potencjału kulturalnego dzielnicy, ale też rozwijanie współpracy w sektorze lokalnych instytucji kultury i innych nowohuckich inicjatyw;
2. „Korowód Nowohucki" - to działania realizowane przez Ośrodek Kultury im. C.K. Norwida od 2016 r., podczas których przypominane są postacie istotne dla terenów dzisiejszej Nowej Huty. Reprezentują one różne okresy w historii i – będąc ważne dla miejscowej społeczności – ilustrują dzieje lokalnej kultury;
3. „Nowa Huta Retro Fest" - Festiwal jest serią wydarzeń koncentrujących się wokół sztuki i zjawisk społeczno-kulturowych drugiej połowy XX w., gdzie punktem wyjścia do uniwersalnej opowieści jest lokalny kontekst Nowej Huty. Festiwal powstał z potrzeby przeniesienia mieszkańców Nowej Huty do czasów jej świetności i próby doświadczenia klimatu dawnej dzielnicy poprzez odtworzenie zwyczajów i zachowań z dawnych lat. Każda edycja festiwalu odnosi się do innej dekady, aby móc docenić i celebrować osobno każdą z nich;
4. „Nowohuckie Senioralia" - to inicjatywa przygotowana przede wszystkim z myślą o seniorach, uczestnicy imprezy korzystają ze specjalnie zorganizowanych stref zdrowia i kultury. Na scenie odbywają się koncerty, pokazy, konkursy z nagrodami, degustacje, prelekcje, występy lokalnych grup wokalnych i tanecznych. Wydarzenia towarzyszące to liczne koncerny i koncerty plenerowe, jarmarki i kiermasze, pikniki dla mieszkańców.

Grupy nieformalne i liderzy lokalni

Na podobszarze „stara" Nowa Huta funkcjonują przynajmniej dwie grupy nieformalne działające na rzecz mieszkańców tj.: „Aktywni mieszkańcy osiedla Centrum D", grupa działająca

na rzecz mieszkańców Nowej Huty i „Babki z Nowej Huty" - nieformalna grupa, która organizuje wydarzenia dla kobiet. Działania te prowadzą aktywistki, które chciałyby realizować swoje dodatkowe pasje i dzielić się swoimi umiejętnościami z innymi. Zidentyfikowano również liderów lokalnych m.in.: Małgorzatę Szymczyk-Karnasiewicz - inicjatorkę licznych projektów społecznych, Adama Grzankę - animatora, współtwórcę wielu projektów przełamujących negatywne stereotypy dotyczące Nowej Huty, Joannę Urbaniec - działaczkę społeczną i prezes zarządu stowarzyszenia Centrum B7, którego jednym z celów jest promocja Nowej Huty, Marcina Pawlika - założyciela fundacji EcoTravel, pomysłodawcę inicjatywy sprzątania rzeki Dłubni.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Biblioteki

W 2022 r. na podobszarze była zlokalizowana jedna filia Biblioteki Kraków, a trzy filie były położone w bliskim w sąsiedztwie podobszaru rewitalizacji. Wg danych za lata 2019-2022 aktywni czytelnicy stanowili 5,8% wszystkich czytelników krakowskich bibliotek.

W analizowanym okresie zanotowano spadek wszystkich wskaźników: odwiedzin, użytkowników zarejestrowanych, czytelników aktywnych, łącznej liczby wypożyczeń na zewnątrz i udostępnień na miejscu w stosunku do wszystkich fili Biblioteki Kraków. Zmiany wartości wskaźników przebiegają w podobny sposób, pierwszy spadek wartości nastąpił w 2020 r., następnie wartości minimalnie wzrosły, jednak w 2022 r. nadal były niższe niż wartości w roku wyjściowym.

Na przestrzeni lat 2019-2022 procentowy udział aktywnych czytelników podobszaru Grzegórzki–Wesoła względem całego miasta zmalał o 0,65 punktów procentowych z 6,34 % do 5,69%, natomiast łączna liczba wypożyczeń uległa zmniejszeniu z 4,47% do 4,10%. Struktura wiekowa czytelników bibliotek podobszaru jest bardzo zróżnicowana, największy procentowy udział występuje w grupie wiekowej 20-24 lat (9,7%). Kolejne liczne grupy wiekowe to 25-44 lat i 45-60 lat, których procentowy udział oscyluje w granicach 6,5%. Najmniejszy procentowy udział występuję w grupie wiekowej 13-15 lat – 2,91 % a także 6-12 lat – 3,26% wszystkich czytelników.

Porównując zmiany w liczbie aktywnych czytelników, liczba ta zmalała o tysiąc osób, z 9 651 w 2019 r. do 8 626 w 2022 r. Liczba odwiedzin w bibliotece zmalała o 15 443 do 50 884, liczba zarejestrowanych użytkowników zmniejszyła się o 1 007 osób, natomiast suma wypożyczeń na zewnątrz i udostępnień na miejscu o 12 157 do wartości 98 569.

Liczba czytelników w większości grup wiekowych zmniejszyła się, jedynie w grupie do lat 5 liczba czytelników zwiększyła się o 40 osób.

Według danych Biblioteki Kraków liczba zapisanych aktywnych czytelników mieszkających w Krakowie (na podstawie zameldowań stałych) na analizowanym podobszarze wzrosła w latach 2020-2022 o 75 osób z 315 w 2020 do 390 w 2022 roku. Odnotowano również wzrost udziału aktywnych czytelników w ogólnej liczbie mieszańców o 1,4 pp z 4,6% w 2020 r. do 6,0% w 2022 r. W Krakowie w tym samym okresie wzrost wyniósł 1,4 pp (z 11% do 12,4%). Procentowy udział czytelników w liczbie mieszkańców podobszaru Grzegórzki–Wesoła jest najniższy ze wszystkich podobszarów rewitalizacji, charakteryzuje się również najmniejszym wzrostem wartości.

Punkty Aktywności Lokalnej (PAL)

W 2022 r. na podobszarze nie działały Punkty Aktywności Lokalnej.

Kluby rodzica

W 2022 r. na podobszarze Grzegórzki-Wesoła nie funkcjonowały kluby rodzica, najbliższe znajdowały się w sąsiedztwie podobszaru (dwa kluby rodzica, w tym jeden z nich rozpoczął działalność w roku 2021).

Centra Aktywności Seniora (CAS)

W 2022 r. na podobszarze Grzegórzki-Wesoła znajdowały się dwa Centra Aktywności Seniora, a kolejne dwa były zlokalizowane w bliskim sąsiedztwie podobszaru rewitalizacji. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba uczestników zajęć uległa zmniejszeniu z 485 do 419. Tylko w jednym CAS znajdującym się w sąsiedztwie podobszaru liczba uczestników stale wzrasta.

Teatry i kina

Na podobszarze rewitalizacji Grzegórzki–Wesoła zlokalizowane jest jedno komercyjne kino Cinema City znajdujące się w Galerii Kazimierz. W granicach podobszaru funkcjonuje jeden teatr - Scena Supernova. Koncentruje on swoją działalność na organizacji spektakli, warsztatów, koncertów, improwizacji komediowych, pokazów filmowych, działań tanecznych, wydarzeń interakcyjnych, wernisaży, pokazów mody, wykładów, akcji charytatywnych, spektakli dla dzieci. Misją instytucji jest tworzenie inspirującego miejsca dla młodzieży i osób w każdym wieku. Spektakle są płatne, pozostałe wydarzenia mają charakter bezpłatny.

Muzea

Na podobszarze Grzegórzki-Wesoła nie funkcjonuje żadne muzeum, natomiast w bliskiej odległości od granic podobszaru zlokalizowane jest Muzeum Krakowa Celestat, które prowadzi działalność wystawienniczą, a także edukacyjną, głównie dla grup zorganizowanych - dzieci i młodzieży.

Centra kultury

Na podobszarze rewitalizacji funkcjonuje jeden klub prowadzony przez Krakowskie Forum Kultury. Klub Strych jest przestrzenią do rozwoju życia kulturalnego oraz społecznego dzieci, młodzieży i dorosłych. Oferta jest skierowana do pasjonatów gier, science-fiction i fantasy. Klub organizuje zajęcia stałe, zajęcia cykliczne i wydarzenia okolicznościowe.

Podmioty Ekonomii Społecznej

W 2022 r. na podobszarze Grzegórzki–Wesoła był zarejestrowany jeden podmiot ekonomii społecznej tj.: Spółdzielnia Socjalna Merchant, specjalizująca się w usługach socjalnych, spółdzielnia działa na terenie całego miasta i gmin ościennych.

Organizacje pozarządowe (NGO)

W 2023 r. na podobszarze funkcjonowało 56 organizacji pozarządowych, co stanowiło 25% wszystkich organizacji zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji i 2,7 % wszystkich organizacji pozarządowych zarejestrowanych w Krakowie. Zdecydowana większość organizacji zarejestrowanych na podobszarze rewitalizacji prowadzi działalność charytatywną, pomoc skierowaną do osób potrzebujących, dzieci, młodzieży i osób starszych. Wiele organizacji ma charakter religijny i funkcjonuje przy wspólnotach wyznaniowych. Działalność organizacji jest kierowana do odbiorców na terenie miasta, regionu, a często całego kraju.

W 2022 r. na podobszarze działały cztery stowarzyszenia zwykłe co stanowiło 0,43% wszystkich zarejestrowanych na terenie miasta. Na podobszarze rewitalizacji zlokalizowanych jest pięć klubów sportowych, są to organizacje zrzeszające młodzież i uczniów w celach propagowania aktywności fizycznej i wychowywania poprzez sport.

Wydarzenia

Obszar Wesołej stał się miejscem organizacji wielu wydarzeń kulturalnych, w tym m.in. „Wianki na Wesołej", czyli piknik ekologiczny wraz z koncertami i opowieściami o tradycjach świętojańskich. Wydarzenie cieszyło się dużym zainteresowaniem mieszkańców.

„Sanatorium Sztuka" to projekt typu pop-up. Kuratorami wystaw byli wykładowcy Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, którzy zaprosili swoich studentów i absolwentów do stworzenia autorskich projektów artystycznych, mających charakter trzydniowej wystawy. Wystawie towarzyszyły wydarzenia performatywne i oprowadzanie kuratorskie.

Kolejne wydarzenie zorganizowane w roku 2021 to „Jestem Wesoła", czyli inauguracja nowej przestrzeni rozrywkowej na mapie Krakowa, której towarzyszyły występy najważniejszych artystów polskiej sceny alternatywnej.

Dodatkowo na podobszarze mają miejsce ważne wydarzenia kulturalne odbywające się w przestrzeni Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego m.in.: „Philharmonic Music Summer", czyli cykliczny koncert letni, czy wydarzenie koncertowe pt.: "Noc Kupały w Ogrodzie".

Grupy nieformalne i liderzy lokalni

Na podobszarze rewitalizacja działają dwie aktywne grupy nieformalne skupione w swojej działalności na części podobszaru Grzegórzki–Wesoła: „Kolektyw Wesoła" i „Przystanek Wesoła". Ich działalność ma na celu aktywne uczestnictwo w zmianach funkcjonalno-przestrzennych na omawianym obszarze. Postulują działania na rzecz aktywizacji życia kulturalnego i społecznego, a także sprzyjające środowisku. Działalność ma również na celu nagłaśnianie i informowanie o aktualnych wydarzeniach mających miejsce na Wesołej. Na podobszarze zidentyfikowano lokalnych liderów Wśród aktywistów opisanych grup nieformalnych znajdują się lokalni liderzy m.in.: Piotr Grobler, Justyna Wójtowicz, Anna Potoczek, Maciej Kolarski, Tomasz Janowski, Beata Dzieszyńska, których działalność ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców i zwrócenie uwagi na występujące problemy.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Biblioteki

W 2022 r. na analizowanym podobszarze były zlokalizowane dwie filie Biblioteki Kraków, a dwie kolejne w bliskiej odległości od granic podobszaru.

W latach 2019–2022 nastąpił spadek wartości wskaźników dotyczących odwiedzin w bibliotece, użytkowników zarejestrowanych, liczby czytelników, łącznej liczby wypożyczeń. Biorąc pod uwagę udział aktywnych czytelników czterech analizowanych bibliotek - stanowili oni średnio 6.5% wszystkich czytelników Biblioteki Kraków w latach 2019-2022.

Zauważalna jest tendencja spadkowa dotycząca wskaźników odwiedzin, użytkowników zarejestrowanych, czytelników aktywnych, sumy wypożyczeń, względem wszystkich fili Biblioteki Kraków. Największy spadek wartości odnotowano w 2020 r. Procentowy udział aktywnych czytelników zmniejszył się z 7,37% w 2019 r. do 6,14% w 2020 r., mimo wzrostu wartości w 2021 do 6,37%. W 2022 r. ponownie odnotowano spadek do 6,06%, w tożsamy sposób przebiegają zmiany pozostałych wskaźników.

Charakterystyczną cechą podobszaru rewitalizacji jest wzrost liczby czytelników wraz ze wzrostem ich wieku. Najmniejszy procentowy udział występuję wśród grup 6-15 lat, natomiast największy w grupach 45-60 i powyżej 60 lat.

Zestawiając zmiany liczby czytelników analizowanych filii bibliotek, liczba ta zmalała o ponad 2 000 osób w latach 2019-2022, z 11 212 do 9 178. Liczba odwiedzin w bibliotece zmalała o 30 234, natomiast liczba zarejestrowanych użytkowników o 2405 osób. Łączna liczba wypożyczeń na zewnątrz i udostępnień na miejscu zmniejszyła się o 36 913. Liczba czytelników zmniejszyła się w większości grup wiekowych, jedynie w przedziale do lat pięciu liczba czytelników wzrosła o 26 osób.

Według danych Biblioteki Kraków liczba zapisanych aktywnych czytelników mieszkających w Krakowie (na podstawie zameldowań stałych) na analizowanym podobszarze wzrosła w latach 2020-2022 o 140 osób, z 625 do 765.

Odnotowano również wzrost udziału aktywnych czytelników w ogólnej liczbie mieszkańców podobszaru o 1,9 pp z 6,2% w 2020 r. do 8,1% w 2022 r. – najwyższy wzrost w obszarze rewitalizacji.

Punkty Aktywności Lokalnej (PAL)

W 2022 r. na podobszarze nie znajdowały się siedziby PAL.

Kluby rodzica

W 2022 r. na podobszarze Kazimierz–Stradom funkcjonował jeden klub rodzica, a dwa znajdowały się w sąsiedztwie podobszaru. Liczba zrealizowanych zajęć/warsztatów minimalnie wzrosła w latach 2019-2022 z 405 do 415, w roku 2020 liczba organizowanych wydarzeń wynosiła 610, jednak w kolejnym roku zmalała do 429.

W latach 2019-2022 liczba uczestników zajęć zwiększyła się o 2 198 osób, z 5 308 w 2019 r. do 7 506 w 2022 r. mimo wyraźnego spadku w 2021 r. Największy klub rodzica pod względem liczby zajęć i uczestników jest prowadzony przez fundację KDM, średnio rocznie 4 500 osób uczestniczy w wydarzeniach organizowanych przez wspomnianą instytucje.

Centra Aktywności Seniora (CAS)

W 2022 r. na podobszarze rewitalizacji Kazimierz-Stradom znajdowały się dwa Centra Aktywności Seniora, a kolejne było zlokalizowane w bliskim sąsiedztwie podobszaru rewitalizacji. Na przestrzeni lat 2020 i 2022 we wszystkich podmiotach wzrosła liczba uczestników z 341 w 2020 r. do 451 w 2022 r. Zajęcia dla seniorów miały charakter edukacyjny, ruchowy i integracyjny.

Teatry i kina

Na podobszarze Kazimierz–Stradom zlokalizowanych jest kilkanaście teatrów, w tym teatry prywatne i liczne grupy teatralne, które posiadają bogatą i różnorodną ofertę artystyczną. Ich działalność skupiona jest na przedsięwzięciach kulturalnych zrzeszających artystów i sympatyków sztuki. Instytucje w niewystarczającym stopniu prowadzą powszechną i ogólnodostępną działalności skierowaną do lokalnej społeczności w celach aktywizacji społeczno-kulturalnej. Działalność skierowana jest do mieszkańców całego miasta i turystów.

Muzea

Na podobszarze rewitalizacji funkcjonuje pięć muzeów, z czego dwa koncentruję swoją działalność na pielęgnowaniu historii i kultury Żydów. Pozostałe, w zależności od charakterystyki działalności, skupiają się na gromadzeniu i udostępnianiu zbiorów. Instytucje dodatkowo prowadzą działalność edukacyjną; warsztaty, lekcje muzealne, spacery tematyczne. Beneficjentami działań są; rodziny z dziećmi, młodzież i dorośli, grupy przedszkolne i szkolne. Zajęcia edukacyjne są płatne.

Tab. 2.1. Charakterystyka muzeów usytuowanych na podobszarze rewitalizacji Kazimierz-Stardom

Żydowskie Muzeum Galicja	Oferuje jeden z najbogatszych w Polsce programów wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych, dostosowanych zarówno dla odbiorców indywidualnych, jak i dla zorganizowanych grup. Multimedialne Centrum Edukacyjne zawiera nieustannie rozszerzaną kolekcję unikalnych filmów poświęconych żydowskiej kulturze i Holokaustowi. Muzealna księgarnia jest jedną z największych tego typu w Polsce. Otwarta przestrzeń pozwala na organizowanie wystaw, koncertów, spotkań autorskich, wykładów czy warsztatów.
Stara Synagoga	Instytucja organizuje wydarzenia kulturalne i zajęcia edukacyjne dla zorganizowanych grup szkolnych.
Muzeum Etnograficzne im. Seweryna Udzieli	Muzeum prowadzi działalność edukacyjną. Organizowane są warsztaty, debaty, seminaria, wykłady i pokazy.
Muzeum Inżynierii i Techniki	Muzeum prowadzi działalność edukacyjną; warsztaty dla najmłodszych, lekcje muzealne, spacery tematyczne, możliwość organizacji urodzin w muzeum
Muzeum Przyrodnicze ISEZ PAN	Muzeum prowadzi działalność edukacyjną dla grup zorganizowanych, rodzin i turystów indywidualnych.

Źródło: opracowanie PI UMK.

Centra kultury

Na podobszarze rewitalizacji Kazimierz–Stradom znajduję się siedziba Ośrodka Kultury Krakowiacy, którego bazą do założenia był Zespół Pieśni i Tańca „Krakowiacy". Aktualnie instytucja prowadzi wielokierunkowe formy działalności dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych. W ramach ośrodka kultury funkcjonują m.in.: zespoły pieśni i tańca, grupy rytmiczno-baletowe, stowarzyszenia artystyczne.

Na podobszarze znajduję się Staromiejskie Centrum Kultury Młodzieży, które w ramach swych działań zajmuje się wraz z organizacjami pozarządowymi, m.in.: Fundacją Wszyscy Obecni, animowaniem społeczności Kazimierza.

W ramach Krakowskiego Forum Kultury na podobszarze rewitalizacji funkcjonuje Klub Kazimierz. Działalność instytucji koncentruje się na upowszechnianiu inicjatyw artystycznych i edukacji kulturalnej, głównie we współpracy z uzdolnioną młodzieżą i seniorami. Klub organizuje koncerty, wystawy, spotkania teatralne, spotkania literackie, chór.

Organizacje pozarządowe (NGO)

Według danych Krajowego Rejestru Sądowego podobszar Kazimierz-Stradom, w odróżnieniu od pozostałych podobszarów rewitalizacji, wyróżnia się znacznym udziałem zarejestrowanych organizacji pozarządowych. W 2023 r. na podobszarze były zarejestrowane były 124 organizacje, stanowiące 6% wszystkich organizacji zarejestrowanych w mieście.

Podobszar Kazimierz–Stradom zlokalizowany jest w centrum miasta, charakteryzuje się dużą liczbą obiektów turystycznych, skupionych na odbiorcy zewnętrznym. Taka lokalizacja wpływa na charakter prowadzonej działalności skierowanej do odbiorców z całego miasta, z czego niewielka liczba adresowana jest do społeczności lokalnej.

W 2022 r. na podobszarze było zlokalizowanych pięć klubów sportowych. Były to przede wszystkim organizacje zrzeszające młodzież i uczniów w celach propagowania aktywności fizycznej i wychowywania poprzez sport.

Podmioty Ekonomii Społecznej

W 2022 r. na podobszarze Kazimierz-Stradom funkcjonowało pięć podmiotów ekonomii społecznej, a dwa z nich posiadały status przedsiębiorstwa społecznego. Organizacje prowadzą działalność według różnych form prawnych: fundacje, spółdzielnie pracy, spółdzielnie socjalne i warsztaty terapii zajęciowej. Swoją działalność skupiają na różnorodnych dziedzinach, głównie na realizacji działań twórczych, ale także działalności usługowej tj.: usługi socjalne, usługi gastronomiczne, edukacja i kultura, rekreacja, turystyka.

Wydarzenia

Na podobszarze rewitalizacji odbywają się wydarzenia cykliczne, mające wydźwięk międzynarodowy, takie jak Jewish Culture Festival, jak również wydarzenia okołomiejskie przyciągające zarówno turystów jak i lokalnych mieszkańców, np.: kiermasz z okazji Bożego Ciała organizowany na Placu Wolnica. Natomiast na Placu Nowym ma miejsce tradycyjny pchli targ, na którym można kupić antyki i książki, a w każdą sobotę odbywa się Krakowska Giełda Staroci. Wydarzenia cieszą się dużym zainteresowaniem turystów.

Grupy nieformalne i liderzy lokalni

Na podobszarze rewitalizacji Kazimierz-Stradom działa grupa nieformalna *„Dobra Noc Kraków”*, która koncentruje swoje działania na mieszkańcach. Mieszkańcy zrzeszają się dla zachowania porządku, a przede wszystkim przestrzegania ciszy nocnej na Kazimierzu i poszanowania praw mieszkańców tego obszaru. Dodatkowo w przestrzeni Kazimierza funkcjonuje grupa nieformalna, która koncentruje się wokół Placu Nowego – jego funkcji i możliwości przeorganizowania w celu poprawienia jakości życia mieszkańców.

Na podobszarze rewitalizacji zidentyfikowano aktywnych lokalnych liderów: Alinę Kamińską, Małgorzatę Bochenek, Marka Grochowicza, Izabelę Chyłek, Macieja Ciemborowicza.

Analiza jakościowa

Podobszar rewitalizacji „stara” Nowa Huta

Kapitał społeczny to całość stosunków społecznych w obrębie danej zbiorowości, umożliwiająca w przyszłości nawiązywanie innych, konstruktywnych relacji społecznych.

Generalnie poziom zaangażowania mieszkańców w sprawy podobszaru należy ocenić jako niski. Wyraża się to zarówno w braku chęci uczestnictwa w spotkaniach konsultacyjnych, jak i w braku zainteresowania udziałem w gremiach przedstawicielskich, takich jak Rada Dzielnicy.

Mieszkańcy uczestniczący w spotkaniu mieli poczucie nadmiernego eksponowania okresu PRL w definiowaniu tożsamości podobszaru. Wskazywali na konieczność przypominania i eksponowania pełnej historii Nowej Huty, szczególnie w odniesieniu do ludzi którzy ją tworzyli, zamieszkiwali lub wciąż zamieszkują. Mieszkańcy mają poczucie braku pomysłu Miasta na rozwój turystki w tym podobszarze, a także braku pomysłu na samą dzielnicę. Wielokrotnie zwracano uwagę na zagrożenia wynikające z potencjalnej turystyfikacji.

Mieszkańcy podobszaru są przeciwnikami uczynienia z dzielnicy skansenu, opowiadając się jednocześnie za zachowaniem tradycyjnej zabudowy, ale pełniącej już nowe funkcje. Z jednej strony mieszkańcy dostrzegają potrzebę realizacji nowych projektów, które przełamią schematyczne postrzeganie dzielnicy. Z drugiej strony wskazują na występowanie konfliktów pomiędzy członkami wspólnot mieszkaniowych oraz poszczególnymi wspólnotami, które bardzo często uniemożliwiają realizację inwestycji w budynku lub ich bezpośrednim otoczeniu.

Zdaniem uczestników spotkań pojawia się kryzys wspólnotowości lokalnej. Jedną z przyczyn tego stanu rzeczy – w opinii uczestników spotkania - jest brak dostępnej (bezpłatnej) oferty

kulturalnej skierowanej bezpośrednio do mieszkańców Nowej Huty (brak okazji/powodu do spotkań).

Coraz bardziej dostrzegalny jest problem izolacji mieszkańców podobszaru. Ludzie coraz bardziej oddalają się od siebie, następuje zerwanie starych więzi międzysąsiedzkich, sąsiedzi nie spotykają się ze sobą, coraz mniej wiedzą o sobie, nowi mieszkańcy nie integrują się ze starymi. W Nowej Hucie coraz bardziej odczuwalny jest zdaniem mieszkańców problem rozwarstwienia społecznego.

Zdaniem organizacji pozarządowych po pandemii wiele osób zamknęło się w swoich domach (większy poziom izolacji społecznej). Konieczna ich zdaniem jest odbudowa relacji społecznych. Wskazano na potrzebę podejmowania działań na rzecz „wyciągania" z domów i aktywizacji mieszkańców podobszaru (zwłaszcza seniorów).

Zdaniem niektórych uczestników spotkań nie funkcjonuje już instytucja „ławeczki" jako miejsca spotkań. Dziś jest to miejsce spożywania alkoholu (w tym przez młodzież). Problem ten mógłby zostać rozwiązany zdaniem uczestników poprzez rozbudowę monitoringu miejskiego. Część osób uważa, że problemem jest raczej brak chęci i możliwości starszych osób do wyjścia z domu (patrz „więźniowie IV piętra").

W trakcie spotkania z mieszkańcami wskazywano na występowanie pewnych napięć pomiędzy starymi a nowymi mieszkańcami, np. skargi związane z zakłócaniem ciszy nocnej. Tego typu interwencje mieszkańców doprowadziły do likwidacji tradycyjnych dancingów w historycznej, działającej od 1956 roku, restauracji „Stylowa". Zdaniem mieszkańców mimo tych napięć na terenie podobszaru wciąż występuje pomoc sąsiedzka. Mieszkańcy, szczególnie starsi i bardziej zakorzenieni, znają się i często wspierają się nawzajem.

Zdaniem organizacji pozarządowych mieszkańcy Nowej Huty są słabo informowani o wydarzeniach mających miejsce w dzielnicy (słaby przepływ informacji – konieczne rozwiązania o charakterze systemowym). Zdaniem mieszkańców dobrze funkcjonują: marketing szeptany, ogłoszenia na klatkach schodowych, tablice ogłoszeń. Brakuje podmiotu lub osoby, która aktywizowałby życie lokalnej społeczności. Rzadko zdarzają się inicjatywy realizowane we współpracy MOPS z organizacjami pozarządowymi. Instytucje sporadycznie wymieniają się informacjami. Ograniczony zakres współpracy i integracji mieszkańców sprawia, że projekty z Nowej Huty niezbyt często uzyskują wsparcie z Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa.

Obserwacje powyższe potwierdzają mieszkańcy, którzy również wskazali na występowanie problemów z komunikacją pomiędzy Urzędem Miasta Krakowa, radnymi miejskimi, radnymi dzielnicowymi, wspólnotami i mieszkańcami.

Z uwagi na zmiany w strukturze demograficznej mieszkańcy sugerowali powrót do sprawdzonych sposobów komunikacji. Ich zdaniem najlepszym miejscem do przekazywania informacji mieszkańcom są tablice ogłoszeniowe na klatkach lub wręcz przyklejanie ważnych komunikatów na drzwiach wejściowych. Ten ostatni postulat może być trudny do wprowadzenia z uwagi na, zbyt restrykcyjne zdaniem mieszkańców, ograniczenia wynikające z przepisów Parku Kulturowego (zakaz wywieszania plakatów, informacji w witrynach, drzwiach wejściowych budynków).

W trakcie spotkania z organizacjami pozarządowymi wskazano na niewielką skalę współpracy pomiędzy podmiotami działającymi w Nowej Hucie, chociaż zauważalna jest stopniowa poprawa. Uczestnicy spotkania wskazali na inicjatywy łączące (sieciujące) podmioty działające na terenie Nowej Huty, np. NH network, czy też wydarzenie organizowane przez Muzeum Nowej Huty „Zajrzyj do Huty", które mają na celu budowanie wspólnoty.

W trakcie prowadzonych rozmów uczestnicy zwracali uwagę, że brak realizacji założeń pierwszego programu rewitalizacji przygotowanego dla Nowej Huty jest dużym rozczarowaniem w ocenie mieszkańców dzielnicy. Przekłada się to na ich mniejsze zaangażowanie w procesy rewitalizacyjne prowadzone obecnie. Ogranicza to również wiarę mieszkańców w powodzenie aktualnie przygotowywanego dokumentu. Zdaniem mieszkańców lepiej formułować zamierzenia realistyczne niż rozbudzać nadzieje, których później nie można i tak zrealizować.

Zdaniem uczestników spotkania coraz więcej mieszkań w Nowej Hucie jest wynajmowanych tymczasowo, co znacząco przyczynia się do osłabiania więzi lokalnych i poczucia lokalnej tożsamości. Za najistotniejszy problem uznano zbyt małą ilość młodych osób chcących zamieszkać w dzielnicy na stałe. Jako przyczynę tego stanu rzeczy wskazywano: nieuzasadnione przekonanie o peryferyjnym położeniu Nowej Huty, postrzeganie Nowej Huty jako miejsca niebezpiecznego oraz brak nowej oferty gospodarczej (konieczna jest zmiana odbioru Nowej Huty jako miejsca lokalizacji wyłącznie tradycyjnego przemysłu). Niewątpliwie istotne jest podjęcie działań na rzecz przyciągania nowych, młodych mieszkańców.

Zdaniem mieszkańców i przedstawicieli organizacji pozarządowych uczestniczących w spotkaniach w Nowej Hucie jest wiele osób, które krytykują i komentują podejmowane przez innych działania. Niewiele jest natomiast osób, które podejmują własne działania i biorą za nie odpowiedzialność.

W trakcie dyskusji pojawił się głos, zgodnie z którym kluczową rolę w rewitalizacji podobszaru powinny odegrać instytucje kultury.

Zdaniem mieszkańców, ale i organizacji pozarządowych, kluczowym problemem nowohuckiej rewitalizacji jest zbyt mała ilość środków przeznaczanych na działania rewitalizacyjne w kolejnych jej odsłonach. Barierą w skutecznym przeprowadzeniu rewitalizacji jest również słaby przepływ informacji pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w ten proces (m.in. pomiędzy Urzędem Miasta Krakowa a mieszkańcami). W trakcie spotkania z mieszkańcami wybrzmiał również brak dobrej komunikacji z Miastem w zakresie prowadzonych na podobszarze remontów.

Uczestnicy spotkania zwrócili uwagę, że na dzień dzisiejszy nie są im znane plany dotyczące przyszłości „starej" Nowej Huty.

W trakcie spotkania z przedstawicielami instytucji edukacyjnych wskazywano na pojawiające się napięcia na linii szkoła-mieszkańcy. Polem konfliktów są m.in.: zakazy przejścia przez teren szkoły (mieszkańcy w ten sposób skracali sobie drogę), hałas pojawiający się w związku z realizacją zajęć, uczniowie gromadzący się na osiedlach, ograniczenia w korzystaniu z infrastruktury przyszkolnej.

W trakcie spotkania z instytucjami ze sfery edukacji okazało się również, że istnieje deficyt współpracy (kontaktów) pomiędzy dyrektorami nowohuckich szkół. Uczestnicy spotkania wskazali, że istnieje potrzeba ustanowienia systematycznych kanałów współpracy i kontaktów pomiędzy dyrektorami nowohuckich szkół.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Szczególne znaczenie w zakresie opisywanego zagadnienia posiada rejon ul. Kopernika. Po wykupieniu przez miasto dziewięcio-hektarowego terenu dawnych klinik uniwersyteckich, ma powstać unikalna w skali miasta dzielnica kreatywna z przeważającymi funkcjami obiektów i terenu o charakterze użyteczności publicznej z pogranicza kultury, kreatywności i aktywności społecznej. Wesoła to ceniona lokalizacja w ścisłym centrum Krakowa, wymagająca

zagospodarowania i nadania funkcji społecznych. Ważnym projektem jest Kreatywna Wesoła budujący kierunek rozwoju dzielnicy, spójny z diagnozą rozwoju sektora kreatywnego Krakowa opracowaną przed kilku laty przez światowej sławy eksperta prof. Charlesa Landry'ego, twórcy pojęcia „miasto kreatywne". Wesoła ma stać się dzielnicą spotkań, miejscem organizowania wydarzeń z pogranicza kultury, kreatywności i działań społecznych. Wskutek tego Wesoła powinna stać się dzielnicą otwartą, przyjazną, zieloną, w której mieszać się będzie i wchodzić w relację współpracy wielobranżowa klasa kreatywna.

Zdaniem instytucji miejskich w granicach podobszaru mieszka bardzo wielu seniorów. Istotnym problemem jest ich niewielka aktywność społeczna. Na ogół czas spędzają w domach. Jednym ze zgłoszonych problemów jest adresowanie organizowanych w podobszarze wydarzeń i imprez głównie do dzieci. Zdaniem uczestników spotkania konieczne jest przygotowanie oferty dedykowanej seniorom, która zachęci ich do aktywności społecznej.

Pracownicy MOPS, ale i mieszkańcy podobszaru rewitalizacji, dostrzegają problem zaniku więzi sąsiedzkich. Seniorzy nie znają swoich nowych sąsiadów, co powoduje, że nie mają do kogo zwrócić się o pomoc. Stan ten negatywnie wpływa na ich poczucie bezpieczeństwa. Zdaniem przedstawicieli instytucji działających na terenie podobszaru rewitalizacji seniorzy powinni stanowić ważny element lokalnej społeczności.

Głównym problemem braku większego uczestnictwa w życiu społecznym mieszkańców podobszaru jest ich zdaniem brak lokalnych liderów, którzy budowaliby poczucie lokalnej tożsamości.

Uczestnicy spotkań wskazywali biblioteki jako instytucje, które starają się animować życie lokalnej społeczności. Zasadne ich zdaniem jest zwiększenie skali i częstotliwości tego typu działalności. Siedziba Biblioteki Kraków ma znaleźć swoje miejsce właśnie na terenach dawnych klinik uniwersyteckich przy ul. Kopernika.

Na podobszarze rewitalizacji, szczególnie w odniesieniu do terenu po dawnych klinikach uniwersyteckich oraz obszaru w sąsiedztwie estakad kolejowych, podejmowanych jest wiele działań przez jednostki miejskie. Zarówno uczestnicy spotkania z instytucjami działającymi na podobszarze rewitalizacji jak i mieszkańcy wskazywali, że rozwiązanie problemów podobszaru zdecydowanie nie ułatwia brak koordynacji działań podejmowanych przez Urząd Miasta Krakowa.

W trakcie spotkania z instytucjami działającymi na podobszarze wskazano, iż w ramach Rady Miasta Krakowa funkcjonuje zespół do spraw zagospodarowania nieruchomości w obszarze „Kraków – Wesoła", w którym konsultowane są działania podejmowane na obszarze Wesołej, jednak przeprowadzone rozmowy wskazują, że ciało to nie rozwiązuje sygnalizowanych problemów dotyczących wewnętrznej komunikacji (wymiany informacji). W trakcie dyskusji uczestnicy wskazali na potrzebę rozszerzenia zakresu podmiotowego zespołu (lub powołanie nowego ciała, gremium), tak aby obejmował on wszystkie podmioty prowadzące działalność na obszarze Wesołej. Zdaniem uczestników dyskusji dzięki temu możliwa byłaby lepsza koordynacja podejmowanych przez nie działań, unikanie konfliktów, a w konsekwencji przyśpieszenie realizacji procesu inwestycyjnego na terenach po byłych klinikach uniwersyteckich.

Wielu uczestników spotkania zwracało uwagę na nieskuteczność dotychczasowych mechanizmów partycypacyjnych. Ich zdaniem organizowanych jest wiele spotkań, proponowanych jest wiele projektów, które rzadko są wdrażane. Wśród mieszkańców podobszaru pojawiały się głosy wskazujące na rozczarowanie dotychczasowymi działaniami.

Brak sprawczości skutkuje brakiem wiary mieszkańców w sens dalszego włączania się w dialog z Urzędem Miasta Krakowa.

W trakcie spotkań zwrócono uwagę, że brakuje miejsc spotkań mieszkańców podobszaru rewitalizacji.

Uczestnicy spotkania z przedstawicielami środowiska edukacyjnego stwierdzili, że szkoły bardzo rzadko uczestniczą w budowaniu społeczności lokalnej. Budynki szkół najczęściej nie są udostępniane mieszkańcom po zakończeniu lekcji. Również infrastruktura przyszkolna (boisko) nie jest dostępna dla mieszkańców.

Żadna ze szkół, której przedstawiciele uczestniczyli w dyskusji, nie prowadzi działań na rzecz seniorów (wyrażono jednak otwartość na ulokowanie tego typu inicjatyw w wolnych przestrzeniach szkoły po lekcjach).

Szkoły działające w granicach podobszaru rewitalizacji nie są ze sobą zsieciowane (brak sieci współpracy). Jednocześnie uczestnicy spotkania zwrócili uwagę na potrzebę zorganizowania i funkcjonowania tego typu sieci.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Zdaniem większości uczestników przeprowadzonych rozmów problemem na podobszarze jest zanik więzi sąsiedzkich. Atomizacja społeczności lokalnej powoduje, że wielu seniorów zamieszkujących podobszar cierpi na samotność, która szczególnie dotyka tych, którzy nie mogą opuścić swoich mieszkań (brak wind). Seniorzy nie znają swoich nowych sąsiadów, co powoduje, że nie mają do kogo zwrócić się o pomoc. Stan ten negatywnie wpływa na ich poczucie bezpieczeństwa. Działają wprawdzie kanały (nieformalne), za pośrednictwem których pomoc społeczna jest informowana o pojawieniu się kryzysu i potrzebie udzielenia pomocy (sąsiedzi, lekarze, policja, administracja itp.). Doraźne działania nie rozwiązują jednak podstawowej potrzeby kontaktu z drugim człowiekiem, w efekcie czego często pojawia się depresja, a w ślad za nią często nadużywanie i uzależnienie od alkoholu.

Jednym z ważnych wskaźników kapitału społecznego jest poziom zaufania społecznego. W Krakowie, wg badania Barometr Krakowski, niespełna 1/5 badanych wskazała, że większości ludzi można ufać. Dane te potwierdzają ogólnie niski poziom zaufania społecznego mieszkańców Krakowa.

Mimo dostrzegalnych zmian i niepokojących trendów zdaniem pracowników socjalnych, ale i mieszkańców, w dalszym ciągu zdarzają się przykłady silnych więzi miedzy mieszkańcami. Jako przykład podano kamienicę byłych konserwatorów przy ul. Paulińskiej, gdzie dobrze działa samopomoc sąsiedzka.

W trakcie spotkania z mieszkańcami podobszaru rewitalizacji za duży potencjał Kazimierza uznano stałych mieszkańców, wskazując (ponownie) na potrzebę ich większej integracji i budowę wspólnoty lokalnej. Z drugiej strony barierą w budowie wspólnoty na Kazimierzu jest stała i dynamiczna depopulacja dzielnicy.

Zdaniem mieszkańców podobszaru głównym problemem jest brak gospodarza, lidera lokalnej wspólnoty, który koordynowałby działania podmiotów działających w tej części miasta i budował poczucie lokalnej tożsamości. Taki podmiot mógłby reprezentować głos mieszkańców w dyskusjach z Urzędem Miasta Krakowa.

Zdaniem mieszkańców wiele spośród dotychczasowych inicjatyw kończyło się niepowodzeniem z powodu atomizacji lokalnej społeczności. Pojawiły się głosy rozwijania i wzmacniania społeczności lokalnej, tak aby była ona w stanie uzyskać realną moc sprawczą na sprawy dziejące się na podobszarze rewitalizacji. Uczestnicy spotkania wskazywali,

że obecnie w dyskusjach prowadzonych pomiędzy urzędem miasta, mieszkańcami i przedsiębiorcami, to właśnie głos mieszkańców jest w najmniejszym stopniu brany pod uwagę.

Uczestnicy spotkania z instytucjami z obszaru rewitalizacji wskazali, że działające na podobszarze rewitalizacji organizacje pozarządowe (zwłaszcza działające przy parafiach) udzielają pomocy osobom potrzebującym. Ubolewano, że nie istnieje współpraca i koordynacja działań w tym zakresie z MOPS.

Uczestnicy spotkań wskazywali biblioteki jako instytucje, które starają się animować życie lokalnej społeczności. Zasadne ich zdaniem jest zwiększenie skali i częstotliwości tego typu działalności.

Na podobszarze rewitalizacji podejmowanych jest wiele działań przez jednostki miejskie. Zarówno uczestnicy spotkania z instytucjami działającymi na podobszarze rewitalizacji, jak i mieszkańcy wskazywali, że brak koordynacji działań podejmowanych przez urząd miasta (jego poszczególne jednostki) zdecydowanie nie ułatwia rozwiązywania problemów podobszaru.

Mieszkańcy wyrażali obawy, czy dyskutowane przez mieszkańców zagadnienia dotyczące poprawy obecnej sytuacji na Kazimierzu będą uwzględnione w programie rewitalizacji, a później wdrażane. Wielu uczestników spotkania zwracało uwagę na nieskuteczność dotychczasowych mechanizmów partycypacyjnych. Ich zdaniem organizowanych jest wiele spotkań, proponowanych jest wiele projektów, które często nie są wdrażane. Wśród mieszkańców podobszaru pojawiały się głosy wskazujące na rozczarowanie dotychczasowymi działaniami oraz brak wiary w poprawę sytuacji na Kazimierzu w przyszłości.

Odczucia te pokrywają się z wynikami badania pn. Barometr Krakowski, wg którego 53% badanych uważa, że nie ma możliwości wpływania na sprawy miasta, a 54% badanych chciałaby mieć większy wpływ na sprawy miasta. Aż 17% ankietowanych negatywnie ocenia dialog z władzą, a 43% nie ma wyrobionego w tym temacie zdania.

W tym kontekście ważny jest postulat, który pojawił się w trakcie konsultacji projektu pn. Klimatyczny Kwartał, który zakładał że istotnym elementem projektu jest sposób komunikowania mieszkańcom zmian. Zdaniem ekspertów przekaz powinien być czytelny i wypracowany wspólnie z mieszkańcami.

Zdaniem większości uczestników zorganizowanych spotkań wielość konsultacji, warsztatów, pomysłów, które nie zawsze przekładają się na konkretne działania, skutkuje brakiem wiary mieszkańców w sens dalszego włączania się w nie. Warunkiem sukcesu rewitalizacji na Kazimierzu jest lepsza koordynacja działalności jednostek miejskich na tym obszarze. Ponadto w działania z zakresu rewitalizacji w coraz większym stopniu powinny być włączane podmioty prywatne.

Niektóre głosy wskazywały na brak platformy porozumienia pomiędzy mieszkańcami, przedsiębiorcami a władzami miasta. Na ten stan rzeczy wpływają wcześniejsze, negatywne doświadczenia mieszkańców z prób osiągniecia konsensusu z władzami i przedsiębiorcami, które stanowią obecnie jedną z głównych przyczyn braku zaufania mieszkańców do urzędu miasta.

Niektórzy uczestnicy spotkań wskazywali, że w działaniach Urzędu Miasta Krakowa priorytetem są turyści i przedsiębiorcy prowadzący na Kazimierzu działalność gastronomiczną (zwłaszcza bary i puby) a nie mieszkańcy, którzy obecnie czują się ignorowani.

W trakcie spotkania z mieszkańcami pojawiały się pojedyncze głosy wskazujące na funkcjonowanie lokalnego układu (lokalni politycy, przedsiębiorcy/lobbyści), który uniemożliwia rozwiązanie problemów mieszkańców Kazimierza. Dotychczasowe działania

urzędu miasta wskazują, że Kazimierz ma być miejscem przyjaznym dla turystów i przedsiębiorców, a nie mieszkańców.

Mimo pesymistycznego nastroju w kwestii współpracy mieszkańców z urzędem miasta, jedna z uczestniczek spotkania wskazała, że dyskusje i sygnalizowanie konieczności zmian skutkują jednak czasami pewnymi pozytywnymi interwencjami w przestrzeni Kazimierza, dlatego warto rozmawiać.

Zdaniem mieszkańców uczestniczących w spotkaniu w podobszarze rewitalizacji nie odbywają się wydarzenia, wokół których mogliby się jednoczyć mieszkańcy. Pewne zalążki wspólnotowości lokalnej widoczne są wokół kościołów, parafii (zwłaszcza Kościół pw. Bożego Ciała). Tam pojawiają się mieszkańcy Kazimierza rzeczywiście związani z dzielnicą. Zdaniem mieszkańców w przyszłości warto wykorzystać lokalne kościoły jako skuteczny kanał komunikacji z mieszkańcami. Innymi miejscami, wokół których toczy się lokalne życie, są sklepy prowadzone przez miejscowych przedsiębiorców (jest ich jednak coraz mniej).

Uczestnicy spotkania wskazali na problem integracji podmiotów działających na obszarze Kazimierza (przedsiębiorców, instytucji kultury, instytucji publicznych). Brak współdziałania osłabia ich głos i moc sprawczą. Uczestnicy spotkania zwrócili uwagę, że zamiast współpracy pomiędzy instytucjami pojawiła się bardzo silna konkurencja (brak koordynacji działań).

Uczestnicy spotkania z przedstawicielami środowiska edukacyjnego stwierdzili, że szkoły bardzo rzadko uczestniczą w budowaniu społeczności lokalnej. Budynki szkół najczęściej nie są udostępniane mieszkańcom po zakończeniu lekcji. Również infrastruktura przyszkolna (boisko) nie jest dostępna dla mieszkańców.

Inicjatywy otwarcia na lokalną społeczność podejmowane były w placówce przy ul. Miodowej. Podjęto próbę integrowania rodziców poprzez udostępnienie im sali gimnastycznej, która zakończyła się niepowodzeniem z powodu braku zainteresowania ze strony rodziców.

Żadna ze szkół, której przedstawiciele uczestniczyli w dyskusji, nie prowadzi działań na rzecz seniorów (wyrażono jednak otwartość na ulokowanie tego typu inicjatyw w wolnych przestrzeniach szkoły po lekcjach).

Szkoły działające w granicach podobszaru rewitalizacji nie są ze sobą zsieciowane (brak sieci współpracy). Jednocześnie uczestnicy spotkania zwrócili uwagę na potrzebę zorganizowania i funkcjonowania tego typu sieci.

3.11. Aktywność obywatelska

Aktywność obywatelska jest istotnym czynnikiem wpływającym na przebieg procesu rewitalizacji. Odnosi się do zaangażowania jednostek w działania mające na celu wpływanie na sprawy publiczne, społeczne i polityczne w ramach swojej społeczności, miasta lub kraju. Jest to aktywne uczestnictwo obywateli w życiu publicznym, mające na celu wprowadzenie zmian, ochronę interesów społecznych i promowanie postulowanych wartości.

Zaprezentowane poniżej dane obrazują poziom zaangażowania mieszkańców obszaru rewitalizacji w projekty ogólnomiejskie oraz lokalne, zgłoszone w ramach budżetu obywatelskiego i dotyczące bezpośrednio obszaru, w którym mieszkają i pracują.

Budżet obywatelski jest jednym z instrumentów wspierających proces partycypacji społecznej. Społeczności lokalne mogą zgłaszać projekty możliwe do realizacji w ramach funduszy miasta. Dodatkowo przedstawione zostaną dane dotyczące frekwencji wyborczej w wyborach do rad dzielnic i w wyborach samorządowych w 2018 roku. Frekwencja w wyborach i ilość zgłaszanych projektów, wskazuje na poziom aktywności obywatelskiej i zaangażowanie lokalnych społeczności.

Analiza ilościowa

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Aktywność obywatelska na podobszarze „stara" Nowa Huta jest większa niż na pozostałych podobszarach rewitalizacji. Podobszar rewitalizacji charakteryzuje się wysoką frekwencją w wyborach do rad dzielnic w stosunku do obszaru całego miasta. Jednak posiada najniższą frekwencję w wyborach samorządowych w całym obszarze rewitalizacji. Występuje tu wysokie zaangażowanie mieszkańców w kolejnych edycjach Budżetu Obywatelskiego przy zgłaszaniu projektów, jednocześnie niski udział w głosowaniu elektronicznym, co może wskazywać na występowanie zjawiska wykluczenia cyfrowego.

Frekwencja mieszkańców w głosowaniu elektronicznym do Budżetu Obywatelskiego[11]
Na podobszarze „stara" Nowa Huta liczba uprawnionych do głosowania w Budżecie Obywatelskim zmniejszyła się o około 3 tys. osób w latach 2019-2022. Liczba głosów oddanych metodą elektroniczną w kolejnych latach systematycznie zmniejsza się. O ile w 2019 oddano 1 562 głosy, o tyle w 2022 już tylko 887 (spadek o około 700 uczestników w analizowanym okresie).

Tendencja spadkowa występuje również jeśli chodzi o frekwencję głosowania elektronicznego w Budżecie Obywatelskim. O ile w 2019 r. wynosiła 3,7%, to w 2022 r. już jedynie 2,3% (najniższa frekwencja na całym obszarze rewitalizacji). Dla porównania w całym Krakowie frekwencja wynosiła odpowiednio 5,2% w 2019 i 3,7% w 2022 r.

Projekty do Budżetu Obywatelskiego
Analiza dotyczyła projektów dzielnicowych zgłaszanych w ramach Budżetu Obywatelskiego w latach 2019 – 2021 w wybranych dzielnicach Krakowa znajdujących się w obszarze rewitalizacji. Liczba projektów Budżetu Obywatelskiego zgłoszonych do realizacji w latach 2019-2021 uległa istotnemu zmniejszeniu z 71 do 35. Natomiast liczba projektów przyjętych do realizacji zmniejszyła się z 7 w 2019 do 5 w 2021 r.

Podobny trend występuje w obszarze całej dzielnicy XVIII. Liczba zgłoszonych projektów zmniejszyła się z 91 do 50, natomiast liczba projektów przyjętych do realizacji pozostaje na podobnym poziomie (11 w 2019 i po 10 w 2020 i 2021 r.). Najpopularniejsze obszary zgłaszanych projektów do Budżetu Obywatelskiego dotyczą infrastruktury, jak również sportu i rekreacji oraz kultury.

Średnia frekwencja w głosowaniu w wyborach samorządowych wg obwodów
Na podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta znajdują się 34 obwody wyborcze w wyborach samorządowych. Średnia frekwencja wyborcza w 2018 r. we wszystkich obwodach wyniosła 51,91%, co stanowi najniższą frekwencje ze wszystkich podobszarów rewitalizacji, a także frekwencję zdecydowanie niższą niż średnia dla całego miasta, która wyniosła 56,84%.

Frekwencja w obwodach wyborczych z pominięciem obwodów specjalnych (3 domy pomocy społecznej, szpital) wynosiła od 46,43% w obwodzie nr 383 do 61,05% w obwodzie nr 392. Wysoką średnią frekwencją charakteryzuje się południowa część podobszaru rewitalizacji tj.: jednostki funkcjonalne nr 2. -Osiedle Centrum D, nr 4 - Osiedle Kolorowe (I) nr 5 -Osiedle Kolorowe (II), nr 34 - Rondo Czyżyńskie i nr 27 - Osiedle Centrum E (I). Najniższą frekwencję odnotowano we wschodniej części podobszaru w jednostkach funkcjonalnych nr 29 - Osiedle Na Skarpie (I), nr 24 - Osiedle Willowe, nr 22 - Osiedle Hutnicze, nr 23 - Osiedle Wandy

[11] Udział głosów elektronicznych w głosowaniu do Budżetu Obywatelskiego stanowi większość oddanych głosów, jednak jego udział ulega systematycznemu zmniejszeniu, w roku 2019 wynosił 68,4%, a w 2022 r. – 56,4%.

i w jednostce nr 35 - ul. Bieńczycka i Kocmyrzowska zlokalizowanej w zachodniej części podobszaru.

Frekwencja w głosowaniu w wyborach do rad dzielnic

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta podzielony jest na 19 okręgów wyborczych w wyborach do rad dzielnic.

Średnia frekwencja na podobszarze rewitalizacji w 2018 r. wyniosła 13,19%. Uprawnionych do głosowania było około 37,4 tys. osób. Oficjalna frekwencja dla całej Dzielnicy XVIII była większa niż dla podobszaru rewitalizacji i wynosiła 15,04%. Natomiast frekwencja wyborcza do rad dzielnic w skali całego Krakowa wynosiła 12%, oznacza to, że wyborcze zaangażowanie obywatelskie było większe na obszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta niż średnio w mieście.

Na analizowanym podobszarze niską frekwencją (około 9%) charakteryzują się znajdujące się w centralnej części „starej" Nowej Huty jednostki funkcjonalne: nr 3 - Osiedle Handlowe, nr 6 - Osiedle Spółdzielcze, nr 8 - Osiedle Zgody, nr 14 - Osiedle Szklane Domy nr 15 - Osiedle Słoneczne. Koncentracja wysokiej frekwencji zlokalizowana jest we wschodniej części podobszaru w jednostkach funkcjonalnych: nr 4 - Osiedle Kolorowe (I), nr 5 Osiedle Kolorowe (II) i nr 34 Rondo Czyżyńskie - frekwencja oscylowała w granicach 24%, dodatkowo frekwencja na poziomie 20% wystąpiła w jednostce nr 32 rejon ul. Klasztornej i 18% w jednostkach: nr 25 Osiedle Stalowe (I), nr 26 Osiedle Stalowe (II). W pozostałych jednostkach średnia frekwencja wynosiła od 10,5% do 15,6%.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Aktywność obywatelska na podobszarze Grzegórzki-Wesoła była mniejsza, niż na pozostałych podobszarach rewitalizacji. Obszar charakteryzuje się najmniejszą ilością zgłaszanych projektów do Budżetu Obywatelskiego i stosunkowo niską frekwencją wyborczą w wyborach do rad dzielnic, a jednocześnie najwyższą frekwencją w wyborach samorządowych.

Frekwencja mieszkańców w głosowaniu elektronicznym do Budżetu Obywatelskiego[12]

Na podobszarze Grzegórzki–Wesoła liczba uprawnionych do głosowania w Budżecie Obywatelskim uległa zmniejszeniu w latach 2019-2022 o ponad 500 osób. Liczba głosów oddanych systemem elektronicznym uległa zmniejszeniu o około 200 głosów (z 351 do 154 głosów). Frekwencja w analizowanym okresie zmalała o 2,6 p.p. (z 5% do 2,4%). Dla porównania w całym Krakowie frekwencja wynosiła 5,2% w 2019 i 3,7 % w 2022 r.

Projekty do Budżetu Obywatelskiego

Liczba zgłoszonych projektów do Budżetu Obywatelskiego na podobszarze Grzegórzki–Wesoła uległa zmniejszeniu z 29 w 2019 do 13 w roku 2021, przy czym liczba projektów przyjętych do realizacji w całym analizowanym okresie oscyluje w granicach 5 projektów rocznie. W podobny sposób przebiega dynamika projektów Budżetu Obywatelskiego w Dzielnicy II, gdzie liczba zgłoszonych projektów ulega znaczącemu zmniejszeniu a jednocześnie liczba projektów przyjętych do realizacji wzrosła z 7 w 2019 r. do 10 w 2021 r. Najpopularniejsze obszary podejmowanych projektów w 2019 r. dotyczyły infrastruktury i bezpieczeństwa, a w latach 2020 i 2021 zieleni i kultury.

Średnia frekwencja w głosowaniu w wyborach samorządowych wg obwodów

Na podobszarze rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła znajduje się 12 obwodów wyborczych w wyborach samorządowych. Średnia frekwencja wyborcza w 2018 r. we wszystkich obwodach wynosiła 55,43%, natomiast frekwencja w obszarze bez uwzględnienia odrębnych obwodów

[12] Udział głosów elektronicznych w głosowaniu do Budżetu Obywatelskiego stanowi większość oddanych głosów, jednak jego udział ulega systematycznemu zmniejszeniu, w roku 2019 wynosił 68,4%, a w 2022 r. – 56,4%.

specjalnych (szpitale, dom pomocy społecznej, zakład opiekuńczo-leczniczy) – 57,03%. Odnotowana frekwencja była wyższa od średniej dla miasta wynoszącej 56,84%.

Średnia frekwencja w obwodach wynosiła od 52,78% w obwodzie nr 34 do 60,07% w obwodzie nr 35. Najniższą frekwencję odnotowano na obszarach specjalnych tj.: trzy szpitale, dom pomocy społecznej, zakład opiekuńczo-leczniczy, gdzie średnia frekwencja wynosiła 37%.

Wysoką frekwencją w wyborach samorządowych charakteryzuje się południowo-zachodnia część podobszaru m.in. jednostki funkcjonalne: nr 21 - Hala Targowa i rejon ul. M. Siedleckiego, nr 22 - rejon Al. Daszyńskiego i ul. Blachnickiego, nr 23 - rejon ul. W. Pola, nr 24 - rejon ul. Prochowej. Najniższą frekwencję odnotowano w północnej części podobszaru m.in.: w jednostkach funkcjonalnych: nr 6 - rejon ul. Lubicz i Strzeleckiej, nr 7 - ul. Lubicz - Instytut Nafty i Gazu, nr 8 - ul. Kopernika - kolegium oo. Jezuitów, nr 10 - ul. Kopernika – klasztor.

Frekwencja w głosowaniu w wyborach do rad dzielnic wg okręgów

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki–Wesoła podzielony jest na 7 okręgów wyborczych (5 w Dzielnicy II, 2 w Dzielnicy I) w wyborach do rad dzielnic.

Średnia frekwencja w podobszarze rewitalizacji wyniosła 10,44%. Uprawnionych do głosowania było około 6,7 tys. osób. Oficjalna frekwencja dla całej Dzielnicy II wyniosła 11,44%, a w Dzielnicy I 11,29%, a więc była wyższa niż frekwencja dla podobszaru rewitalizacji.

Frekwencja wyborcza podobszaru jest wyraźnie zróżnicowana pomiędzy północną a południową częścią podobszaru. Wyniki w dwóch północnych okręgach wyborczych wyniosły około 5%, przy czym najmniejsza frekwencja została odnotowana w jednostkach funkcjonalnych: nr 6 - rejon ul. Lubicz i Strzeleckiej, nr 7 - ul. Lubicz - Instytut Nafty i Gazu, nr 8 - ul. Kopernika - kolegium oo. Jezuitów, nr 9 - ul. Kopernika - Woj. Szpital Dziecięcy, nr 10 - ul. Kopernika – klasztor, nr 11 - ul. Kopernika - zespół szpitala uniwersyteckiego. Okręgi wyborcze zlokalizowane w północno-zachodniej części podobszaru osiągnęły wynik na poziomie 10%, natomiast frekwencja w południowej części podobszaru tj.: od ulicy Grzegórzeckiej do ulicy Podgórskiej wyniosła od 13% do 16%, co stanowiło wyższy rezultat niż średnia dla dzielnicy, a także całego miasta. Najwyższą frekwencję na podobszarze rewitalizacji odnotowano w jednostkach funkcjonalnych nr 23 - rejon ul. W. Pola i nr 24 - rejon ul. Prochowej.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Podobszar Kazimierz-Stradom wyróżnia się spośród pozostałych podobszarów rewitalizacji bardzo niską frekwencją wyborczą w wyborach do rad dzielnic, ale stosunkowo wysoką frekwencją w wyborach samorządowych, a dodatkowo zdecydowanie wyższą frekwencją w głosowaniu elektronicznym do Budżetu Obywatelskiego niż pozostałe podobszary.

Frekwencja mieszkańców w głosowaniu elektronicznym do Budżetu Obywatelskiego [13]

Na podobszarze Kazimierz–Stradom liczba uprawnionych do głosowania w Budżecie Obywatelskim zmniejszyła się o około 1000 osób w latach 2019-2022. Liczba głosów oddanych metodą elektroniczną ulega systematycznemu zmniejszeniu o około 200 głosów w latach 2019 – 2022 (z 474 do 269 głosów). Tendencję spadkową odnotowano w frekwencji w głosowaniu metodą elektroniczną. O ile w 2019 r. wyniosła ona 4,6 %, to w 2022 r. już jedynie 2,9 % co oznacza spadek o 1,7% punktów procentowych. Dla porównania w całym Krakowie frekwencja wynosiła 5,2% w 2019 i 3,7 % w 2022 r.

Projekty do Budżetu Obywatelskiego

[13] Udział głosów elektronicznych w głosowaniu do Budżetu Obywatelskiego stanowi większość oddanych głosów, jednak jego udział ulega systematycznemu zmniejszeniu, w roku 2019 wynosił 68,4%, a w 2022 r. – 56,4%.

Analiza dotyczy projektów dzielnicowych zgłaszanych w ramach Budżetu Obywatelskiego w latach 2019 – 2021 w wybranych dzielnicach Krakowa znajdujących się w obszarze rewitalizacji. Liczba zgłaszanych projektów na obszarze rewitalizacji wzrosła w analizowanym okresie z 19 do 28, jednak liczba projektów przyjętych do realizacji uległa zmniejszeniu z 11 do 3. Zestawiając te dane z danymi dotyczącymi całej Dzielnicy I, liczba zgłoszonych projektów wzrasta, przy czym liczba projektów przyjętych do realizacji maleje. Tematyka projektów oscyluje w dwóch głównych grupach tj.: kultura i infrastruktura, a także bezpieczeństwo i zieleń.

Średnia frekwencja w głosowaniu w wyborach samorządowych wg obwodów (2018)
Podobszar rewitalizacji Kazimierz–Stradom podzielony jest na 11 obwodów wyborczych w wyborach samorządowych. Średnia frekwencja na podobszarze rewitalizacji wyniosła 54,69%, a uprawnionych do głosowania było około 11 tys. osób. Frekwencja wyborcza w skali całego Krakowa wynosiła średnio 56,84% - w obydwóch turach wyborczych.

W wyborach samorządowych w roku 2018 najwyższą frekwencją charakteryzowały się obwody specjalne tj.: szpitale i dom pomocy społecznej – średnia frekwencja 77%. Średnia frekwencja w pozostałych obwodach wynosiła od 50,22% w obwodzie nr 3 do 58,25 w obwodzie nr 8. Wysoką frekwencją charakteryzują się jednostki funkcjonalne nr 35 rejon ul. Wielopole i jednostki w południowej części podobszaru: nr 20 rejon ul. Skawińskiej i H. Wietora, nr 21 - rejon ul. Skałecznej i Piekarskiej, nr 22 ul. Węgłowej i Skałecznej, nr 23 ul. Augustiańska – klasztor, nr 24 - ul. Skałeczna – klasztor i nr 40 - ul. Podgórska, bulwary. Najniższą frekwencję odnotowano w centralnej części podobszaru m.in.: w jednostkach funkcjonalnych nr 25 rejon ul. J. Dietla i Paulińskiej i nr 26 rejon ul. J.Dietla i A.Kordeckiego.

Frekwencja w głosowaniu w wyborach do rad dzielnic wg okręgów
Podobszar rewitalizacji Kazimierz–Stradom podzielony jest na dziewięć okręgów wyborczych w wyborach do rad dzielnic. Średnia frekwencja w 2018 r. na podobszarze rewitalizacji wyniosła 9,63%, a uprawnionych do głosowania było około 9,8 tys. osób. Oficjalna frekwencja dla całej Dzielnicy I była większa niż dla podobszaru rewitalizacji i wynosiła 11,29%. Frekwencja wyborcza do rad dzielnic w skali całego Krakowa wyniosła średnio 12%.

W graniach podobszaru rewitalizacji odnotowano znaczące różnice w poziomie frekwencji w wyborach do rad dzielnic w roku 2018. Najniższą frekwencją charakteryzowały się jednostki funkcjonalne we wschodniej części podobszaru, gdzie wyniosła ona poniżej 6,5% uprawnionych do głosowania, takie jak: jednostka nr 12 - ul. Dajwór i Starowiślna, nr 13 - zakłady elektroenergetyczne, nr 14 - rejon ul. Św. Wawrzyńca i Pogórskiej, nr 15 - Muzeum Inżynierii Miejskiej, nr 16 - zakłady gazownicze, nr 38 - rejon ul. Rzeszowskiej i Halickiej i nr 39 - rejon ul. Przemyskiej i Halickiej.

Wysoka frekwencja na poziomie około 14% odnotowana została w południowej części podobszaru w jednostkach funkcjonalnych: nr 20 - rejon ul. Skawińskiej i H. Wietora, nr 21 - rejon ul. Skałecznej i Piekarskiej, nr 22 - ul. Węgłowej i Skałecznej, nr 23 - ul. Augustiańska – klasztor, nr 24 - ul. Skałeczna – klasztor i nr 40 - ul. Podgórska, bulwary.

Analiza jakościowa

Podobszar rewitalizacji „stara” Nowa Huta

Zdaniem pracowników socjalnych, ale i mieszkańców podobszaru rewitalizacji uczestniczących w spotkaniu, w Nowej Hucie istnieją nieformalne kanały informowania o kryzysach, co świadczy, iż społeczność nie do końca jest obojętna na los sąsiadów. Część mieszkańców obawia się jednak zgłaszać informacje o kryzysie lub zdarzeniu ze względu na swoje

bezpieczeństwo i biurokrację. Zdarzają się przypadki, że o popełnieniu przestępstwa nie jest informowana policja, lecz pomoc społeczna.

Wolontariat, zdaniem pracowników pomocy społecznej, ale i organizacji pozarządowych, „kuleje", pomimo iż istnieje zapotrzebowanie na pomoc świadczoną w tej formie. Konieczne są działania ukierunkowane na wzmocnienie i rozwój wolontariatu.

Instytucje działające na terenie „starej" Nowej Huty wskazywały, że znacznym ograniczeniem ich działalności (i rozwoju) są zbyt małe środki finansowe pozostające w ich dyspozycji. Budynki, w których prowadzą one swoją działalność, wymagają znacznego zakresu remontów i modernizacji.

W opinii mieszkańców uczestniczących w spotkaniu widoczny jest brak misyjności wśród działających na terenie podobszaru organizacji pozarządowych. Uczestnicy spotkania zwrócili uwagę na występujące zjawisko podejmowania przez organizacje pozarządowe działań jedynie za środki (granty) udostępniane przez Urząd Miasta Krakowa lub inne instytucje publiczne. Zdaniem uczestników większość z nich nie jest zainteresowana działalnością społeczną nie przynoszącą zysków, co znacząco ogranicza skuteczność działań społecznych, a często też generuje nowe poważne problemy (kończenie projektów adresowanych do szczególnie potrzebujących wsparcia mieszkańców po wygaśnięciu finansowania).

W trakcie spotkania z przedstawicielami środowiska edukacyjnego wskazywano na niewielką chęć rodziców do angażowania się w sprawy szkoły – dominuje podejście roszczeniowe.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

W granicach podobszaru rewitalizacji mieszkańcy organizują się głównie w sytuacjach wymagających sprzeciwu wobec działań Miasta. Szereg aktywnych organizacji wyraża swoje stanowisko wobec kierunku przekształceń terenów po dawnych klinikach uniwersyteckich na Wesołej. Często jednak organizacje te nie są związane z podobszarem rewitalizacji.

Wskazano na pewne problemy w funkcjonowaniu wolontariatu, które pojawiły się w konsekwencji pandemii – wolontariuszami są przede wszystkim studenci, którzy w trakcie pandemii wyjechali z miasta. Z perspektywy seniorów istotne jest, aby wolontariat odbywał się regularnie.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Prowadzący projekt pn.: Klimatyczny Kwartał zwracali uwagę, że mimo chęci wypracowania rozwiązań wspólnie z różnymi interesariuszami podobszaru, pojawiły się problemy z rekrutacją uczestników na spotkania warsztatowe. Obserwowano małą aktywność obywatelską. W przypadku spotkań poświęconych rewitalizacji sytuacja wyglądała podobnie.

Być może wynika to z ogólnie małego zainteresowania krakowian sprawami lokalnymi. Według badania Barometr Krakowski, nieco ponad 1/5 mieszkańców Krakowa nie jest zainteresowana ani sprawami miasta, ani sprawami dzielnicy. 37% mieszkańców Krakowa rozmawiała wciągu ostatnich 12 miesięcy z sąsiadami lub innymi osobami o sprawach Krakowa. Jedynie 18% w tym samym okresie sprawdzała informacje o dzielnicy w Internecie, 17% uczestniczyło w zebraniach wspólnoty mieszkaniowej lub spółdzielni. Jeszcze mniej osób uczestniczyło w spotkaniach konsultacyjnych (5%), czy też w spotkaniach z przedstawicielami Urzędu Miasta Krakowa lub radnymi miejskimi.

Według cytowanego powyżej badania jedynie 9% mieszkańców Krakowa w ciągu ostatnich 12 miesięcy angażowało się w udział w akcjach społecznych, 7% uczestniczyło w otwartych spotkaniach w ramach konsultacji społecznych, 3% korzystało z dyżurów lub punktów

konsultacyjnych. W pracę organizacji pozarządowych angażował się natomiast jedynie 1% mieszkańców.

Brak aktywności być może wynika z braku zaufania do władz. 1/4 ankietowanych mieszkańców Krakowa uważa, że władze dzielnicy dbają przede wszystkim o swoje interesy, a 36% nie ma w tym temacie zdania.

Pracownicy socjalni wskazywali na pewne problemy w funkcjonowaniu wolontariatu, które pojawiły się w konsekwencji pandemii (wolontariuszami są przede wszystkim studenci, którzy w trakcie pandemii wyjechali z miasta).

Kluczowe problemy i potencjały w zakresie uczestnictwa w życiu publicznym i kapitału społecznego oraz aktywności obywatelskiej

Do najważniejszych problemów występujących w każdym z podobszarów w zakresie uczestnictwa w życiu publicznym i kapitału społecznego oraz aktywności obywatelskiej należy zaliczyć:

- kryzys wspólnotowości lokalnej;
- spadek wszystkich wskaźników: odwiedzin, użytkowników zarejestrowanych, czytelników aktywnych, łącznej liczby wypożyczeń na zewnątrz i udostępnień na miejscu w filiach Biblioteki Kraków w latach 2019-2022;
- izolacja mieszkańców podobszaru (następuje zerwanie starych więzi międzysąsiedzkich, nowi mieszkańcy nie integrują się ze starymi);
- coraz większa liczba wynajmowanych mieszkań skutkująca osłabieniem lokalnej tożsamości;
- niewielka chęć rodziców do angażowania się w sprawy szkoły – dominuje podejście roszczeniowe.

Do kluczowych potencjałów podobszarów należy zaliczyć:

- dobrze rozwinięta sieć instytucji i organizacji społecznych.

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto takie problemy jak:

- najniższa frekwencja w wyborach samorządowych w całym obszarze rewitalizacji wynosząca w 2018 r. 51,91 %;
- ograniczony zakres współpracy i integracji mieszkańców skutkujący pozyskaniem niewielkiej liczby projektów z Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa;
- niski udział w głosowaniu elektronicznym do Budżetu Obywatelskiego, z tendencją spadkową w kolejnych latach, co może wskazywać na występowanie zjawiska wykluczenia cyfrowego;
- małe zaangażowanie części mieszkańców w sprawy sąsiedzkie (tylko działania interwencyjne wynikające z dostrzeżonych nieprawidłowości);
- słaba komunikacja pomiędzy Urzędem Miasta Krakowa, radnymi miejskimi, radnymi dzielnicowymi, wspólnotami i mieszkańcami;
- występowanie pewnych napięć pomiędzy starymi a nowymi mieszkańcami;
- brak funkcjonowania tradycyjnych lokalnych miejsc spotkań mieszkańców (np.: ławeczka, skwer);
- częste zawłaszczanie przestrzeni publicznej przez bezdomnych, osoby nadużywające alkoholu oraz imprezującą młodzież;
- ograniczony zasięg monitoringu miejskiego;
- brak chęci mieszkańców do uczestniczenia w spotkaniach konsultacyjnych;

- nadmierne eksponowanie przez Urząd Miasta Krakowa okresu PRL przy definiowaniu tożsamości podobszaru;
- braku pomysłu przedstawicieli Miasta na rozwój turystki w tym podobszarze, a także braku pomysłu na samą dzielnicę;
- brak zainteresowania udziałem w gremiach przedstawicielskich;
- konflikty pomiędzy członkami wspólnot mieszkaniowych oraz poszczególnymi wspólnotami, które bardzo często uniemożliwiają realizację inwestycji w budynku lub ich bezpośrednim otoczeniu;
- oferta kulturalna nieodpowiadająca na potrzeby mieszkańców;
- mała skala współpracy pomiędzy podmiotami działającymi w Nowej Hucie;
- brak podmiotu lub osoby, która aktywizowałby życie lokalnej społeczności;
- słaba informacja o wydarzeniach mających miejsce w dzielnicy (słaby przepływ informacji);
- rzadka współpraca MOPS z organizacjami pozarządowymi;
- małe zaangażowanie mieszkańców w proces rewitalizacji wynikające z rozczarowania brakiem realizacji zadań przewidzianych w pierwszym programie;
- mała liczba mieszkańców, którzy chcą podejmować realne działania i brać za nie odpowiedzialność;
- słabo funkcjonujący wolontariat;
- napięcia na linii szkoła-mieszkańcy;
- zanik misyjności wśród działających na terenie podobszaru organizacji pozarządowych, co znacząco ogranicza skuteczność działań społecznych, a często też generuje nowe poważne problemy.

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:

- wciąż występująca pomoc sąsiedzka, głównie między starszymi i „zakorzenionymi" mieszkańcami;
- aktywni lokalni liderzy;
- wysoka frekwencja w wyborach do rad dzielnic w stosunku do obszaru całego miasta;
- wzrost udziału aktywnych czytelników w ogólnej liczbie mieszańców podobszaru;
- Punkty Aktywności Lokalnej;
- duża liczba klubów rodzica, ze wzrastająca liczbą uczestników zajęć;
- cztery funkcjonujące Centra Aktywności Seniora i pięć prowadzących działalność w bliskim sąsiedztwie podobszaru ze wzrastającą liczbą użytkowników;
- duża liczba organizacji pozarządowych;
- duża liczba klubów sportowych;
- siedem podmiotów ekonomii społecznej, w tym trzy przedsiębiorstwa społeczne;
- wiele wydarzeń kulturalno-społecznych, część z nich o charakterze cyklicznym;
- grupy nieformalne działające na rzecz mieszkańców i mieszkanek tj.: „Aktywni mieszkańcy osiedla Centrum D" i „Babki z Nowej Huty".

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

W podobszarze rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła występują ponadto takie problemy jak:

- mniejsza, niż na pozostałych podobszarach rewitalizacji, aktywność obywatelska;
- brak lokalnych liderów, którzy budowaliby poczucie lokalnej tożsamości;
- mała liczba zgłaszanych projektów do Budżetu Obywatelskiego;
- niska frekwencja wyborcza w wyborach do rad dzielnic;
- brak koordynacji działań podejmowanych przez Urząd Miasta Krakowa (jego poszczególne jednostki);

- nieskuteczność dotychczasowych mechanizmów partycypacyjnych;
- brak skuteczności we wdrażaniu ustalonych działań;
- rzadki udział szkół w procesie budowy społeczności lokalnej;
- brak dostępności infrastruktury szkolnej dla mieszkańców podobszaru;
- brak sieci współpracy szkół położonych w granicach podobszaru;
- małe zaangażowanie mieszkańców w sprawy podobszaru objawiające się problemami z rekrutacją uczestników na spotkania warsztatowe, konsultacyjne;
- funkcjonowanie wolontariatu;
- koncentrowanie aktywności mieszkańców jedynie na akcjach sprzeciwu wobec podejmowanych przez miasto działaniach;
- zainteresowanie obszarem po byłych klinikach uniwersyteckich wynikające z medialności tematu, bez realnego związania tych podmiotów z podobszarem rewitalizacji;
- brak Punktów Aktywności Lokalnej;
- brak klubów rodzica;
- dwa Centra Aktywności Seniora ze zmniejszającą się liczbą uczestników zajęć.

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:

- stali mieszkańcy;
- istniejące instytucje i placówki kultury (kino, teatr, ośrodki kultury);
- duża liczba organizacji pozarządowych, prowadzących działalność charytatywną, pomoc skierowaną do osób potrzebujących, dzieci, młodzieży i osób starszych;
- dostępność obszaru dla organizacji wydarzeń kulturalnych;
- dwie aktywne grupy nieformalne skupione w swojej działalności na części podobszaru Grzegórzki–Wesoła tj.: „Kolektyw Wesoła" i „Przystanek Wesoła";
- biblioteki jako instytucje, które starają się animować życie lokalnej społeczności.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W podobszarze rewitalizacji Kazimierz-Stradom występują ponadto takie problemy jak:

- atomizacja społeczności lokalnej, która powoduje, że wielu seniorów zamieszkujących podobszar rewitalizacji cierpi na samotność;
- dynamicznie spadająca liczba zgłaszanych projektów w kolejnych edycjach Budżetu Obywatelskiego;
- brak większej integracji wspólnoty lokalnej;
- brak Punktów Aktywności Lokalnej;
- brak gospodarza, lidera lokalnej wspólnoty, który koordynowałby działania podmiotów działających w tej części miasta i budował poczucie lokalnej tożsamości;
- nieuwzględnianie głosu mieszkańców przy budowie polityk miejskich;
- bardzo niska frekwencja wyborcza w wyborach do rad dzielnic;
- brak współpracy organizacji pozarządowych z MOPS w sprawie udzielania pomocy osobom potrzebującym wsparcia;
- brak koordynacji działań podejmowanych przez Urząd Miasta Krakowa (jego poszczególne jednostki);
- nieskuteczność dotychczasowych mechanizmów partycypacyjnych, brak poczucia sprawstwa;
- rozczarowanie mieszkańców dotychczasowymi działaniami Miasta oraz brak wiary w poprawę sytuacji na Kazimierzu w przyszłości;
- brak platformy porozumienia pomiędzy mieszkańcami, przedsiębiorcami a władzami miasta;

- brak wydarzeń, wokół których mogliby się jednoczyć mieszkańcy;
- nieskuteczność obecnie wykorzystywanych kanałów komunikacji z mieszkańcami i pomiędzy mieszkańcami;
- brak integracji podmiotów (przedsiębiorców, instytucji kultury, instytucji publicznych) działających na obszarze Kazimierza;
- silna konkurencja pomiędzy podmiotami kultury zamiast współpracy;
- rzadki udział szkół w procesie budowy społeczności lokalnej;
- brak dostępności infrastruktury szkolnej dla mieszkańców podobszaru;
- brak sieci współpracy szkół położonych w granicach podobszaru;
- małe zaangażowanie mieszkańców w sprawy podobszaru objawiające się problemami z rekrutacją uczestników na spotkania warsztatowe, konsultacyjne;
- dobra oferta kulturalna (kina, teatry, muzea, ośrodki kultury) ukierunkowana jednak głównie na klienta ogólnomiejskiego lub spoza miasta (turyści krajowi i zagraniczni);
- duża liczba organizacji pozarządowych, z niewielką liczbą działań adresowanych do społeczności lokalnej.

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:

- stali mieszkańcy;
- wciąż występujące silne więzi miedzy wybranymi grupami mieszkańców;
- działające organizacje pozarządowe udzielające pomocy osobom potrzebującym;
- biblioteki jako instytucje, które starają się animować życie lokalnej społeczności;
- wzrost udziału aktywnych czytelników w ogólnej liczbie mieszkańców podobszaru;
- dobrze działający klub rodzica z coraz większą liczbą uczestników zajęć;
- dwa Centra Aktywności Seniora ze wzrastającą liczbą uczestników;
- duża liczba organizacji pozarządowych;
- duża liczba klubów sportowych;
- pięć podmiotów ekonomii społecznej z których dwa posiadają status przedsiębiorstwa społecznego;
- stosunkowo wysoka frekwencja w wyborach samorządowych, która wyniosła w 2018 r. 54,69%;
- zdecydowanie wyższa frekwencja w głosowaniu elektronicznym do Budżetu Obywatelskiego niż w pozostałych podobszarach rewitalizacji;
- wzrastająca liczba zgłaszanych projektów w kolejnych edycjach Budżetu Obywatelskiego;
- funkcjonowanie wolontariatu.

4. Analiza koncentracji negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej

Zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji do negatywnych zjawisk, jakie mogą prowadzić do wystąpienia na danym obszarze kryzysu w sferze gospodarczej, zalicza się niski stopień przedsiębiorczości oraz słabą kondycję lokalnych przedsiębiorstw.

Analiza ilościowa

4.1. Stopień przedsiębiorczości

4.1.1. Przedsiębiorstwa zarejestrowane w CEIDG

Przedsiębiorczość odgrywa niebagatelną rolę w rozwoju lokalnym wpływając na gospodarkę oraz jakość życia społeczności lokalnej.

Miasto Kraków cechuje się atrakcyjnością inwestycyjną oraz tworzeniem dogodnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej. Świadczy o tym szereg wyróżnień, jakie Miasto otrzymało, m.in. 3. miejsce w ogólnopolskim rankingu "Miasta Przyjazne dla Biznesu 2022" w kategorii miast powyżej 300 tys. mieszkańców organizowanym przez magazyn „Forbes" oraz 6. miejsce w rankingu fDi's European Cities and Regions of the Future 2022/23, Top 10 Large European Cities of the Future 2022/2023 w kategorii potencjał gospodarczy. Miarą rozwoju przedsiębiorczości w Krakowie jest również liczba zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw, która w latach 2020-2022 wrosła z poziomu 220 600 do 237 300 pracowników[14]. Zatem dane wskazują, iż krakowskie przedsiębiorstwa można uznać za względnie odporne na kryzysy takie jak COVID-19, ponieważ od 2020 r., pomimo trwania pandemii i ograniczeń z nią związanych, liczba pracowników zatrudnionych w przedsiębiorstwach stale rosła. Należy jednak podkreślić, że nie wszystkie obszary miasta rozwijają się w jednakowym tempie.

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Dane na temat liczby firm zarejestrowanych w CEIDG na 1000 stałych mieszkańców podobszaru wskazują na zdecydowanie najniższy spośród podobszarów rewitalizacji stopień przedsiębiorczości. W latach 2020-2022 w granicach podobszaru liczba przedsiębiorców na 1000 stałych mieszkańców wzrosła z poziomu 31 do 36 przy średniej dla obszaru rewitalizacji wynoszącej od 51 do 59 oraz dla miasta sięgającej wartości od 54 do 65. Niższa wartość wskaźnika może wynikać z działalności przedsiębiorców w głównej mierze realizujących potrzeby lokalnej społeczności. Brakuje natomiast odbiorców zewnętrznych, np. turystów, czy mieszkańców innych części miasta, których obsługa wymagałaby uruchomienia dodatkowych działalności. W strukturze aktywnych przedsiębiorstw w badanym okresie dominowała działalność taksówek osobowych. Ponadto dane wskazują na znaczną liczbę przedsiębiorstw zajmujących się transportem drogowym towarów oraz oprogramowaniem.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

W latach 2020-2022 liczba firm zarejestrowanych w CEIDG na 1000 stałych mieszkańców znacznie przewyższała średnią dla Krakowa, co oznacza wysoki stopień przedsiębiorczości na podobszarze Grzegórzki-Wesoła. Podobnie jak w przypadku podobszaru Kazimierz-Stradom, wysoka wartość wskaźnika wynika z obsługi ruchu turystycznego oraz mieszkańców innych

[14] Urząd Miasta Krakowa, *Raport o stanie gminy*, Kraków, 31 maja 2023 r.

części miasta, którzy swoje potrzeby realizują na tym obszarze. W analizowanym okresie wartość ww. wskaźnika wzrosła z poziomu 82 do 96 przy średniej dla obszaru rewitalizacji wynoszącej od 51 do 59 oraz dla miasta sięgającej wartości od 54 do 65. W strukturze aktywnych przedsiębiorstw dominowały wówczas działalność prawnicza oraz działalność związana z oprogramowaniem.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Według danych z lat 2020-2022 dotyczących liczby firm zarejestrowanych w CEIDG na 1000 stałych mieszkańców podobszar jest miejscem koncentracji znacznej liczby przedsiębiorstw. Wartość ww. wskaźnika wzrosła w badanym okresie z poziomu 110 do 129 przy średniej dla obszaru rewitalizacji wynoszącej od 51 do 59 oraz dla Krakowa sięgającej wartości od 54 do 65. Wysoka wartość wskaźnika wynika w głównej mierze z obsługi ruchu turystycznego oraz mieszkańców innych części miasta, którzy swoje potrzeby realizują na tym obszarze.
W strukturze aktywnych przedsiębiorstw dominowały w opisywanym okresie: działalność prawnicza, restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne oraz działalność związana z oprogramowaniem.

4.1.2. Usługi rynkowe

Usługi to jedna z trzech głównych gałęzi gospodarki, która odgrywa niebagatelną rolę w rozwoju współczesnych miast. Usługi rynkowe ułatwiają realizację potrzeb każdego człowieka, m.in. w zakresie zakupów i rekreacji. Dostęp do szerokiego spektrum zróżnicowanych usług rynkowych jest jednym z czynników determinujących jakość życia oraz osiedlanie się na danym obszarze nowych mieszkańców. Ograniczenie tego dostępu może wpłynąć na niezadowolenie mieszkańców z miejsca w którym żyją, a w konsekwencji przyczynić się do ich odpływu.

Analizie poddane zostały następujące rodzaje placówek:

- handlowe: sklepy spożywcze, piekarnie, art. przemysłowe, odzieżowe i in.;
- gastronomiczne: restauracje, bary, kawiarnie, fast-foody i in.;
- usługowe: usługi dla ludności (fryzjerskie, kosmetyczne, krawieckie, szewskie itp.), zdrowotne (gabinety lekarskie, optyczne, apteki i in.), hotelowe (hotele, hostele itp.);
- inne (usługi prawne, księgowe, rachunkowe, bankowe itp.).

Na obszarze rewitalizacji usługi rynkowe w 2021 r. były świadczone w 2 116 placówkach*.

Tab. 4.1. Struktura placówek usług komercyjnych na obszarze rewitalizacji.

podobszar	suma	handel	%	gastronomia	%	usługi inne	%
„stara" NH	408	149	36,5%	52	12,7%	207	50,7%
GW	344	91	26,5%	63	18,3%	190	55,2%
KS	1 364	407	29,8%	382	28,0%	575	42,2%
OR	**2 116***	**647**	**30,6%**	**497**	**23,5%**	**972**	**45,9%**

* wg autorskiej inwentaryzacji na rok 2021

Źródło: opracowanie PI UMK

Największa ich koncentracja występowała w podobszarze Kazimierz-Stradom, podczas gdy najmniejsza ich liczba – w podobszarze Grzegórzki-Wesoła. Największy udział w skali obszaru rewitalizacji posiadały placówki o charakterze usługowym – blisko 46%, podczas gdy najmniejszy przypadał na placówki gastronomiczne – 24%, przy czym podkreślić należy, że rozkłady przestrzenne w każdej z kategorii są odmienne w każdym z podobszarów.

Tab. 4.2. Wskaźnik obsługi placówek usług komercyjnych na obszarze rewitalizacji.

	liczba mieszkańców	liczba placówek	wskaźnik obsługi*
„stara" NH	40 156	408	98,42
GW	6 665	344	19,38
KS	9 761	1 364	7,16
OR	**56 582**	**2116**	**26,74**

*Wskaźnik obsługi: liczba mieszkańców przypadająca na placówkę (wg autorskiej inwentaryzacji na rok 2021)

Źródło: opracowanie PI UMK

W skali obszaru rewitalizacji widoczne są wyraźne dysproporcje w liczbie mieszkańców przypadających na jedną placówkę usług rynkowych. Wartość wskaźnika obsługi dla podobszaru „stara" Nowa Huta wynosi ponad 98 osób/placówkę, podczas gdy dla podobszaru Kazimierz-Stradom jest to tylko ponad 7 osób/placówkę przy średniej dla obszaru rewitalizacji niemal 27 osób/placówkę.

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

W 2021 r. na podobszarze ponad połowę (50,7%) stanowiły placówki o charakterze usługowym oraz placówki handlu detalicznego (36,5%). Zauważalny był natomiast niedostatek placówek gastronomicznych stanowiących zaledwie 12,7% ogólnej ich liczby. Tak niski udział tego typu działalności zapewne wynika z niedoboru klientów zewnętrznych, chętniej wybierających placówki gastronomiczne w centrum miasta. Biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców wskaźnik obsługi był niemal czterokrotnie wyższy, niż dla całego obszaru rewitalizacji, co wskazuje na ewidentny niedobór ich liczby, a co zatem idzie niski poziom aktywności przedsiębiorców. Problem przedsiębiorców działających na podobszarze może być powiązany z lokalizacją placów targowych usytułowanych w bezpośrednim jego sąsiedztwie, a także powstawaniem wielkopowierzchniowych sklepów i galerii handlowych, które przejęły znaczną część dotychczasowych klientów.

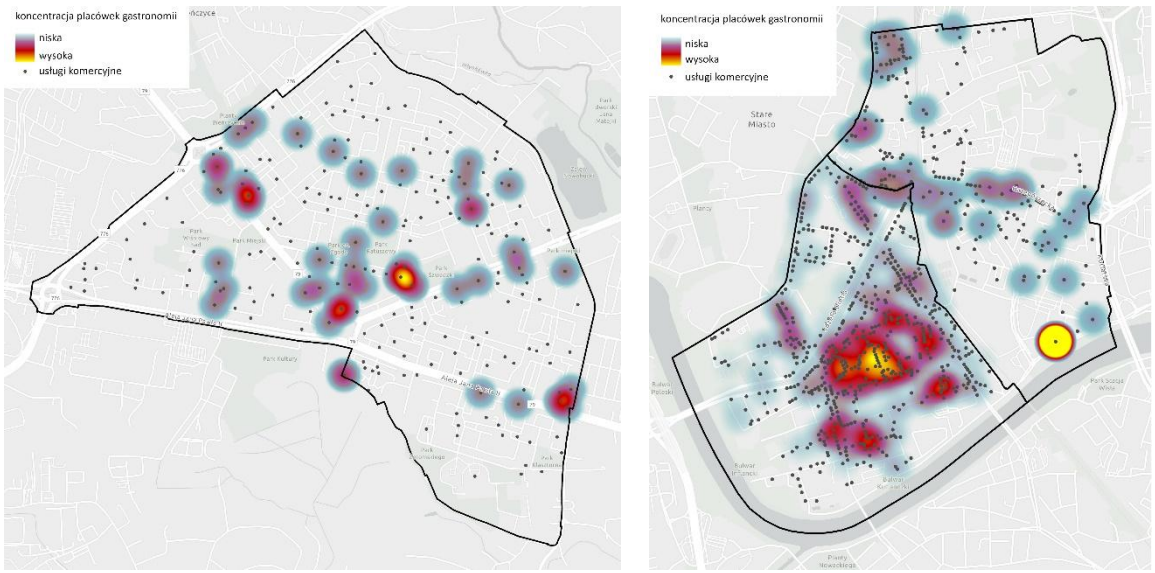

Rys. 28. Koncentracja placówek gastronomii na tle usług komercyjnych na podobszarach rewitalizacji (wg autorskiej inwentaryzacji na rok 2021).
Źródło: opracowanie PI UMK

Rozkład przestrzenny placówek usług rynkowych ma charakter równomiernie rozproszony. Zazwyczaj ich lokalizacja związana jest z układem komunikacyjnym, lecz nie tworzą one zwartych ciągów funkcjonalnych.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Podobszar ten charakteryzuje się bardziej zrównoważonymi proporcjami usług, niż „stara" Nowa Huta. W 2021 r. także i tu przeważały usługi (55,2%), natomiast zauważalny był nieco wyższy odsetek placówek gastronomicznych sięgający jednej piątej ich liczby (18,3%). Także i wskaźnik obsługi przedstawiał się odmiennie – jedna placówka przypadała na 19 osób, a zatem była niższa od średniej dla obszaru rewitalizacji.

Ze względu na charakterystykę urbanistyczną podobszaru, rozkład przestrzenny placówek usługowych, także ma charakter rozproszony, choć zauważalne są rejony koncentracji w okolicach placów i ulic.

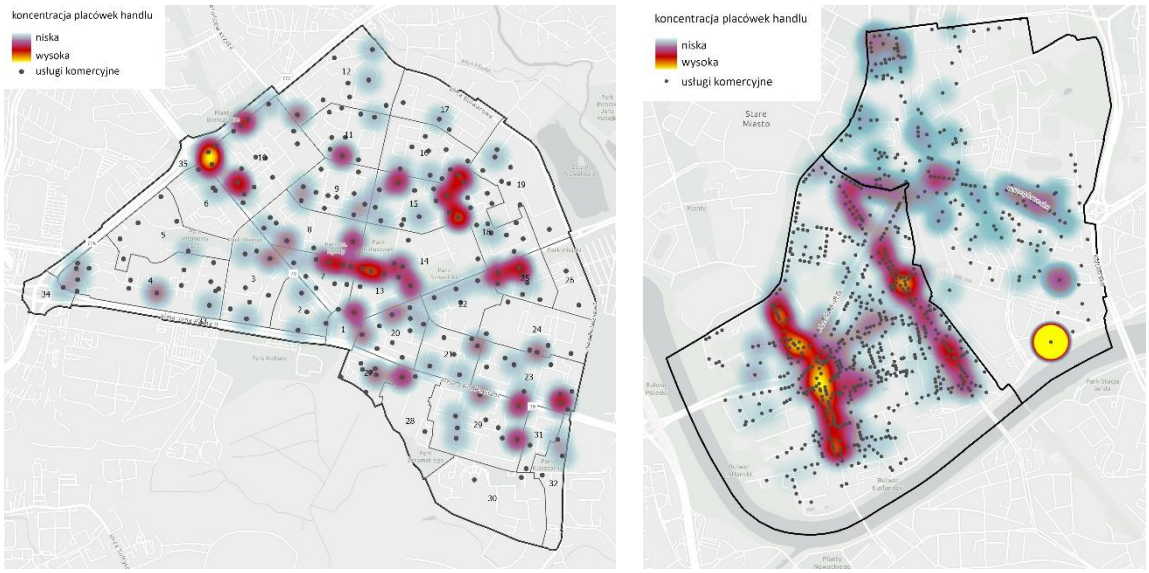

Rys. 29. Koncentracja placówek handlu na tle usług komercyjnych na podobszarach rewitalizacji (wg autorskiej inwentaryzacji na rok 2021.

Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W 2021 na tym podobszarze występowała zauważalna równowaga pomiędzy poszczególnymi kategoriami usług, choć także i w tym przypadku placówki usługowe stanowiły większość (42,2%), to procentowy udział placówek handlu i gastronomii był również znaczny (odpowiednio 29,8% oraz 28%).

W skali obszaru rewitalizacji zaskakującym wydaje się wskaźnik obsługi mieszkańców na poziomie 7,36, jednak należy mieć na względzie fakt, że w rzeczywistości zdecydowana większość placówek usługowych nie jest nastawiona na rezydentów, ale na turystów i gości.

Uwagę zwraca charakterystyka rozkładu przestrzennego, właściwa dla urbanistyki śródmiejskiej – o ile placówki handlowe kumulują się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych (ul. Starowiślna, ul. Krakowska, ul. Wielopole), o tyle koncentracja placówek gastronomicznych ma charakter obszarowy i obejmuje rejony placów: Nowego, Wolnica, ul. Szerokiej oraz przylegających ulic.

4.1.3. Aktywność nowych przedsiębiorstw

Kolejną miarą opisującą stopień przedsiębiorczości jest wskaźnik nowo rozpoczętych działalności przypadających na 100 aktywnych działalności w danym roku (wg CEIDG). Nowe przedsiębiorstwa nie tylko realizują potrzeby mieszkańców, ale także kształtują lokalny rynek pracy. Powstawanie nowych firm wpływa pozytywnie na kondycję finansową miasta, które może realizować zadania sprzyjające podwyższeniu warunków życia mieszkańców.

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

W latach 2020-2022 systematycznie wzrastał (z poziomu 4 do 12) wskaźnik działalności rozpoczętych na 100 działalności aktywnych. W 2020 r. wartość wskaźnika dla podobszaru była nieco niższa niż średnia wartość dla obszaru rewitalizacji, natomiast w kolejnych latach wartości te były porównywalne.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Dane z lat 2020-2022 wskazują, że wartość wskaźnika działalności rozpoczętych na 100 działalności aktywnych z roku na rok rosła z poziomu 5 do 12. Wartość wskaźnika dla podobszaru była jednocześnie porównywalna z wartością dla całego obszaru rewitalizacji.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W okresie od 2020 do 2022 r. podobszar wyróżniał się pozytywnie wysokością wskaźnika działalności rozpoczętych na 100 działalności aktywnych. Na początku tego okresu wartość wskaźnika wynosiła 8, natomiast dwa lata później już 13, przewyższając średnią wartość dla obszaru rewitalizacji. Dynamika wzrostu na podobszarze nie powinna dziwić ze względu na jego turystyczny charakter. Wraz z ożywieniem turystycznym po okresie pandemii przedsiębiorcy wracają do działalności związanych z obsługą turystów.

4.2. Działalność gospodarcza uznawana za niekorzystną ze społecznego punktu widzenia

4.2.1. Zezwolenia/koncesje na sprzedaż detaliczną alkoholu

Jak wskazano w diagnozie sfery społecznej obszaru rewitalizacji, alkoholizm negatywnie oddziałuje zarówno na więzi rodzinne, jak i na kondycję finansową gospodarstw domowych. Z tego punktu widzenia , koncentracja punktów z alkoholem jest społecznie niekorzystna i może prowadzić do rozwijania się nowych problemów mieszkańców. Argumenty o powstawaniu nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach zajmujących się detaliczną sprzedażą alkoholu nie równoważą negatywnych skutków społecznych.

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Według danych z końca 2021 r. w granicach podobszaru funkcjonowało 54 przedsiębiorców z zezwoleniem na detaliczną sprzedaż alkoholu. Ich koncentracja była wówczas szczególnie widoczna w jednostkach: nr 4. Osiedle Kolorowe (I) oraz nr 15. Osiedle Słoneczne. Biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców podobszaru, na 1 przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na alkohol przypadało 744 stałych mieszkańców. „Stara" Nowa Huta pozytywnie wyróżniała się pod tym względem, gdyż średnia wartość ww. wskaźnika dla całego obszaru rewitalizacji wynosiła 365, a dla Krakowa 451.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Dane z końca 2021 r. informują o 26 przedsiębiorcach z zezwoleniem na detaliczną sprzedaż alkoholu. Ich największą koncentrację odnotowano wtedy w jednostce nr 5. rejon ul. Westerplatte i Radziwiłłowskiej. Biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców podobszaru, na 1 przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na alkohol przypadało 256 stałych mieszkańców. Wartość wskaźnika była niższa niż średnia wartość dla obszaru rewitalizacji (365) oraz dla miasta (451), co oznacza, że niekorzystne ze społecznego punktu widzenia oddziaływanie punktów ze sprzedażą alkoholu było większe, niż w przypadku obszaru rewitalizacji i całego Krakowa. Podobnie jak w przypadku podobszaru Kazimierz-Stradom, podobszar ten odwiedzany jest przez turystów, którzy chętnie korzystają z możliwości zakupu alkoholu.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Wraz z końcem 2021 r. na podobszarze funkcjonowało 75 przedsiębiorców z zezwoleniem na sprzedaż alkoholu. Ich koncentracja była wtedy zauważalna w jednostce nr 1. rejon Placu Nowego. Uwzględniając liczbę mieszkańców podobszarów należy zauważyć, iż na 1 przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na alkohol przypadało jedynie 130 stałych mieszkańców, co świadczy o szczególnym zagęszczeniu miejsc, w których można było zakupić alkohol. Wartość ww. wskaźnika była znacznie niższa niż średnia wartość dla obszaru rewitalizacji (365) oraz dla miasta (451). Znaczna liczba przedsiębiorców z zezwoleniem na sprzedaż alkoholu wynika w głównej mierze z popytu na taką działalność związanego z dużą liczbą turystów i odwiedzających ten obszar.

4.2.2. Zakwaterowanie i najem krótkoterminowy

Rynek zakwaterowania i najmu krótkoterminowego w ostatnich latach podlegał znacznym perturbacjom ze względu na pandemię koronawirusa, która wstrzymała możliwość prowadzenia tej formy działalności. Wraz ze znoszeniem obostrzeń rynek stopniowo się odradzał, a co za tym idzie powróciły problemy, które są z nim związane. Najem krótkoterminowy łączy się nierzadko z łamaniem zasad porządku domowego i współżycia społecznego. Mieszkańcy miast, szczególnie dzielnic atrakcyjnych turystycznie, są narażeni na zwiększony poziom hałasu, niszczenie części wspólnych oraz obniżenie poczucia bezpieczeństwa. Stąd też zakwaterowanie i najem krótkoterminowy należy z pewnością uznać za działalność gospodarczą niekorzystną ze społecznego punktu widzenia.

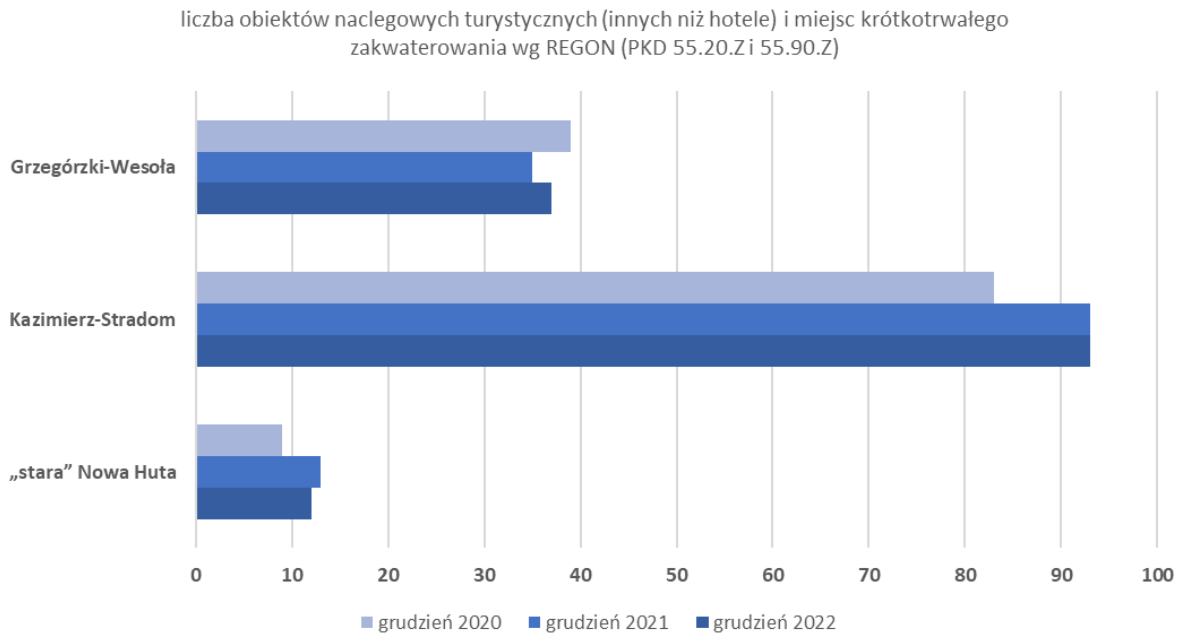

Rys. 30. Liczba obiektów noclegowych turystycznych (innych niż hotele) i miejsc krótkotrwałego zakwaterowania na obszarze rewitalizacji.

Źródło: opracowanie PI UMK na podstawie danych rejestru REGON

Wykres przedstawia porównanie liczby obiektów noclegowych turystycznych (innych niż hotele) i miejsc krótkotrwałego zakwaterowania wg REGON na podobszarach rewitalizacji oraz zmiany ich liczebności w latach 2020-2022. Szczegółową analizę zagadnienia przedstawiono w podziale na podobszary.

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Dane z lat 2020-2022 informują o niewielkiej liczbie przedsiębiorców prowadzących obiekty noclegowe turystyczne (inne niż hotele) i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania w granicach podobszaru. W badanym okresie ich liczba oscylowała wokół 10, osiągając na koniec 2022 r. poziom 12 podmiotów. Biorąc pod uwagę liczbę stałych mieszkańców podobszaru, na koniec 2022 r. na jednego przedsiębiorcę prowadzącego obiekt noclegowy turystyczny (inny niż hotel) lub miejsce krótkotrwałego zakwaterowania przypadało niemal 3300 mieszkańców (ponad 32 razy więcej niż w podobszarze Kazimierz-Stradom oraz niemal 19 razy więcej niż w podobszarze Grzegórzki-Wesoła). Niską wartość wskaźnika można łączyć z tezą, że turyści w głównej mierze nocują bliżej centrum miasta, a chcąc zwiedzić Nową Hutę przybywają do niej właśnie stamtąd.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Wraz z końcem 2022 r. w granicach podobszaru działało 37 przedsiębiorców prowadzących obiekty noclegowe turystyczne (inne niż hotele) i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania, co oznacza niewielki spadek względem 2020 r., gdy było ich 39. Mając na uwadze liczbę stałych mieszkańców podobszaru, na jednego przedsiębiorcę prowadzącego tego typu obiekt przypadało niemal 180 mieszkańców. Duża liczba przedsiębiorców prowadzących tego typu działalności wynika z położenia podobszaru w sąsiedztwie często odwiedzanych przez turystów Rynku Głównego oraz Kazimierza.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Według danych z okresu od 2020 do 2022 r. liczba przedsiębiorców prowadzących obiekty noclegowe turystyczne (inne niż hotele) i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania w granicach podobszaru wzrosła z 83 do 93, co oznacza, że podobszar można uznać za miejsce ich szczególnej koncentracji. Uwzględniając liczbę stałych mieszkańców podobszaru, na 1 przedsiębiorcę prowadzącego tego typu działalność przypadało pod koniec 2022 r. jedynie około 100 mieszkańców. Znaczna liczba tego typu obiektów wynika z atrakcyjności tej części miasta dla turystów, w tym z niewielkiej odległości do Rynku Głównego.

4.3. Kondycja lokalnych przedsiębiorców

4.3.1. Zobowiązania kredytowe podmiotów gospodarczych

Do podstawowych miar, które opisują kondycję przedsiębiorców, należy z pewnością zaliczyć ich zobowiązania kredytowe. Problemy finansowe przedsiębiorców mogą wpływać z jednej strony na redukcję zatrudnienia i zwiększenie poziomu bezrobocia, z drugiej zaś na zmniejszony dostęp mieszkańców do np. lokalnych rzemieślników spowodowany zamykaniem pracowni.

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Dane za 2022 r. na temat zobowiązań kredytowych podmiotów gospodarczych informują, że w granicach podobszaru działało 455 przedsiębiorców kredytujących się przynajmniej jednym czynnym zobowiązaniem. W „starej" Nowej Hucie zjawiskiem powszechniejszym, niżeli w skali całego miasta, były opóźnienia przedsiębiorców w spłacie zobowiązania dłuższe niż 90 dni. Udział przedsiębiorców z opóźnieniem powyżej 90 dni w ogólnej liczbie przedsiębiorców kredytujących się przynajmniej jednym czynnym zobowiązaniem wynosił 14,5% przy wartości 12% dla Krakowa. Należy jednak podkreślić niewielką rozbieżność w wysokości wskaźnika dla podobszaru i miasta. Problem ze spłatą zobowiązania miały częściej spółki (poniżej 20% spółek z opóźnieniem w spłacie dłuższym niż 90 dni z liczby spółek kredytujących się) niżeli mikroprzedsiębiorcy (14,1 % mikroprzedsiębiorców z opóźnieniem w spłacie dłuższym niż 90 dni z liczby mikroprzedsiębiorców kredytujących się).

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Dane dotyczące zobowiązań kredytowych podmiotów gospodarczych w 2022 r. wskazują, że na podobszarze działało wówczas 299 przedsiębiorców kredytujących się przynajmniej jednym czynnym zobowiązaniem. W ww. grupie 30 przedsiębiorców posiadało opóźnienie w spłacie dłuższe niż 90 dni, co stanowiło 10% ogółu przedsiębiorców posiadających jedno czynne zobowiązanie. Dla porównania, wartość ww. wskaźnika dla miasta wynosiła 12%. Większy problem ze spłatą zobowiązania dłuższego niż 90 dni miały spółki (14,1%) niżeli mikroprzedsiębiorcy (8,6%).

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Według danych za 2022 r. dotyczących zobowiązań kredytowych podmiotów gospodarczych w granicach podobszaru działało 456 przedsiębiorców kredytujących się przynajmniej jednym czynnym zobowiązaniem. W granicach podobszaru zjawiskiem nieznacznie powszechniejszym, niżeli w skali całego miasta, były opóźnienia przedsiębiorców w spłacie zobowiązania dłuższe niż 90 dni. Udział przedsiębiorców z opóźnieniem powyżej 90 dni w ogólnej liczbie przedsiębiorców kredytujących się przynajmniej jednym czynnym zobowiązaniem wynosił 14% przy wartości 12% dla Krakowa. Podobnie jak w przypadku „starej" Nowej Huty, problem ze spłatą zobowiązania miały częściej spółki (niemal 18% spółek z opóźnieniem w spłacie

dłuższym niż 90 dni z liczby spółek kredytujących się) niżeli mikroprzedsiębiorcy (12,2% mikroprzedsiębiorców z opóźnieniem w spłacie dłuższym niż 90 dni z liczby mikroprzedsiębiorców kredytujących się).

4.3.2. Zawieszanie działalności gospodarczej

Przedsiębiorcy, którzy borykają się m.in. z problemami finansowymi, mają możliwość zawieszenia działalności gospodarczej. Zyskują oni wówczas prawo do odstąpienia od uiszczania opłat związanych z funkcjonowaniem działalności. Kondycja lokalnych przedsiębiorców dotyczy w szczególności ich sytuacji finansowej. Zawieszenie działalności gospodarczej jest zatem miernikiem, który można uznać za właściwy przy opisie tego zagadnienia.

Dane na temat przedsiębiorców, którzy zawiesili działalność, zostały przeanalizowane w formie wskaźnika działalności zawieszonych przypadających na 100 aktywnych działalności w danym roku. Dane źródłowe pozyskano z rejestru CEIDG.

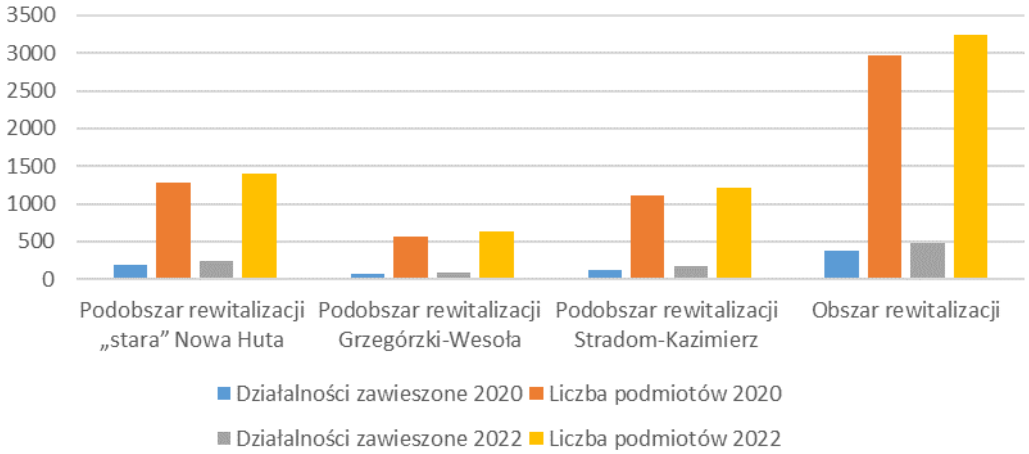

Rys. 31. Liczba zawieszonych działalności gospodarczych na tle ogólnej liczby podmiotów na obszarze rewitalizacji w latach 2020- 2022.

Źródło: opracowanie PI UMK na podstawie danych CEIDG

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Dane z lat 2020-2022 wskazują, że wartość wskaźnika działalności zawieszonych na 100 działalności aktywnych z roku na rok rosła z poziomu 4 do 7. Wartość wskaźnika dla podobszaru była jednocześnie nieznacznie wyższa od średniej wartości dla całego obszaru rewitalizacji.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

W okresie od 2020 do 2022 r. podobszar charakteryzował się nieznacznie niższą od pozostałych podobszarów wartością wskaźnika liczby działalności zawieszonych na 100 działalności aktywnych. Na początku tego okresu wartość wskaźnika wynosiła 3, natomiast dwa lata później 5, osiągając tym samym wartości niższe niż średnia dla obszaru rewitalizacji.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W latach 2020-2022 wzrosła (z poziomu 4 do 6) liczba działalności zawieszonych na 100 działalności aktywnych. W badanym okresie wartość wskaźnika dla podobszaru była porównywalna do średniej wartości dla obszaru rewitalizacji. Nie odnotowano zatem

zwiększonego oddziaływania pandemii koronawirusa na kondycję lokalnych przedsiębiorców podobszaru, pomimo znacznego ograniczenia ruchu turystycznego.

4.3.3. Działalności wykreślone

Problemy osób prowadzących działalność gospodarczą związane z funkcjonowaniem przedsiębiorstw mogą niekiedy doprowadzić do wykreślenia działalności z rejestru CEIDG. Dane na temat przedsiębiorców, którzy wykreślili działalność z rejestru zostały przedstawione w formie wskaźnika działalności wykreślonych w danym roku na 100 działalności rozpoczętych w danym roku.

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

W latach 2020-2022 systematycznie spadała (z poziomu 121 do 65) liczba działalności wykreślonych na 100 działalności rozpoczętych. W analizowanym okresie wartość wskaźnika dla podobszaru przewyższała średnią wartość dla obszaru rewitalizacji (w tym w 2020 r. znacznie). Znaczna ilość działalności wykreślonych w 2020 r. należy wiązać z wybuchem pandemii koronawirusa i jej negatywnymi konsekwencjami.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Dane z lat 2020-2022 wskazują, że wartość wskaźnika działalności wykreślonych na 100 działalności rozpoczętych z roku na rok spadała z poziomu 93 do 56. Wartość wskaźnika dla podobszaru była w 2020 i 2021 r. wyższa niż średnia wartość dla całego obszaru rewitalizacji, natomiast w 2022 r. była nieznacznie niższa od tej średniej.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W okresie od 2020 do 2022 r. podobszar wyróżniał się spośród pozostałych podobszarów niską wartością wskaźnika liczby działalności wykreślonych na 100 działalności rozpoczętych. Na początku tego okresu wartość wskaźnika wynosiła 55 (przy średniej dla obszaru rewitalizacji 83) natomiast dwa lata później 52 (przy średniej dla obszaru rewitalizacji 59). Niska wartość wskaźnika potwierdza odporność podobszaru na kryzys związany z pandemią koronawirusa.

4.4. Siła nabywcza

Siła nabywcza, potocznie nazywana realną wartością pieniądza, jest miarą możliwości zakupowych mieszkańców (zarówno dóbr jak i usług). Dane z 2021 r. wskazują, że mieszkańcy Krakowa, w stosunku do mieszkańców innych powiatów, posiadali wysoką siłę nabywczą. Miasto Kraków uplasowało się wówczas w pierwszej szóstce powiatów w Polsce pod względem wartości tego wskaźnika na mieszkańca[15]. Można zatem przyjąć, że wysoka siła nabywcza mieszkańców przekłada się na dobrą kondycję finansową lokalnych przedsiębiorców. Należy zaznaczyć, że wartość tego wskaźnika różni się w poszczególnych częściach miasta. Co więcej, istotną rolę przy planowaniu budżetu gospodarstw domowych odgrywa wysoka inflacja, która skutecznie wpływa na wartość pieniądza.

[15] Na podstawie: https://www.gfk.com/pl/prasa/purchasing-power-2021 [dostęp: 25.09.2023]

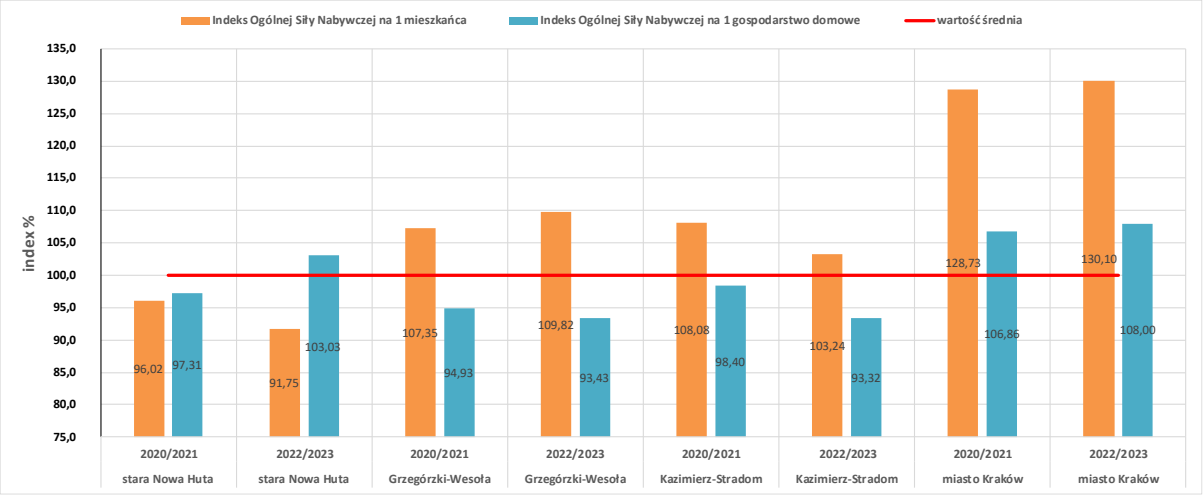

Rys. 32. Porównanie wartości indeksów ogólnej siły nabywczej ludności na podobszarach rewitalizacji (wartość średnia [100%] odniesiona względem Krakowa) oraz dla miasta Krakowa (wartość średnia [100%] odniesiona względem Polski).

Źródło: zestawiono w PI UMK na podstawie zamówionych danych i analiz GfK Polonia „Ogólna Siła Nabywcza GfK"

Wykres ilustruje wartości indeksów ogólnej siły nabywczej ludności w podobszarach rewitalizacji, które służą porównaniu wartości obserwowanych na danym podobszarze z wartościami średnimi dla Krakowa (100%). Natomiast wartości indeksów dla Krakowa umożliwiają porównanie wartości obserwowanych w całym mieście z wartościami średnimi dla Polski (100%). Z powyższego zestawienia wynika, że mieszkańcy Krakowa w 2020 oraz w 2022 r. dysponowali zdecydowanie wyższym potencjałem nabywczym niż średnia wartość dla Polski, co świadczy o ogólnej dobrej kondycji finansowej mieszkańców miasta.

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Wartość wskaźnika ogólnej siły nabywczej na 1 mieszkańca podobszaru w 2020 r. wynosiła ponad 39 tys. zł/rok, co stanowiło około 96% średniej wartości dla Krakowa. Dwa lata później, pomimo wzrostu ogólnej siły nabywczej na 1 mieszkańca podobszaru do niemal 54 tys. zł/rok, wartość dla podobszaru stanowiła już tylko niemal 92% średniej dla całego miasta. Oznacza to zatem, że siła nabywcza mieszkańca podobszaru rośnie wolnej, niż przeciętego mieszkańca miasta. Może być to spowodowane podwyższonym poziomem bezrobocia, zwiększoną liczbą mieszkańców pobierających świadczenia z pomocny społecznej oraz wzrostem liczby osób tworzących gospodarstwo domowe (z 2,4 do 2,7 osoby). Z kolei, z danych na temat wartości ogólnej siły nabywczej na 1 gospodarstwo domowe wynika, że w 2020 r. wartość ww. wskaźnika wynosiła niemal 94 tys. zł/rok, co stanowiło ponad 97% średniej wartości dla Krakowa. Natomiast w 2022 r. wartość ogólnej siły nabywczej na 1 gospodarstwo domowe na podobszarze wzrosła do ponad 142 tys. zł/rok, co przełożyło się na osiągnięcie ponad 103% średniej wartości ww. wskaźnika dla Krakowa. Należy jednak zauważyć, iż na jedno gospodarstwo domowe na podobszarze składało się w 2020 r. średnio 2,4 osoby (podobnie jak w przypadku Krakowa), natomiast dwa lata później już niemal 2,7 osoby (przy niezmiennej wartości dla całego miasta). Tłumaczy to zatem rozbieżność pomiędzy spadkiem ogólnej siły nabywczej w odniesieniu do średniej dla miasta na 1 mieszkańca podobszaru a wzrostem ogólnej siły nabywczej w odniesieniu do średniej dla miasta na 1 gospodarstwo domowe.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Wartość wskaźnika ogólnej siły nabywczej na 1 mieszkańca podobszaru w 2020 r. wynosiła niemal 44 tys. zł/rok, tj. ponad 107% średniej wartości dla Krakowa. W 2022 r. nastąpił wzrost wartości ww. wskaźnika do ponad 64 tys. zł/rok, co stanowiło niemal 110% średniej dla całego miasta. Dane na temat wartość ogólnej siły nabywczej na 1 gospodarstwo domowe wskazują, że w 2020 r. wartość ww. wskaźnika wynosiła ponad 91 tys. zł/rok, co stanowiło niemal 95% średniej wartości dla Krakowa. Z kolei w 2022 r. wartość ogólnej siły nabywczej na 1 gospodarstwo domowe na podobszarze wzrosła do ponad 129 tys. zł/rok, co przełożyło się na osiągnięcie ponad 93% średniej wartości ww. wskaźnika dla Krakowa. Należy jednak zaznaczyć, że osiągnięcie wartości niższych niż średnia wartość dla miasta wynika z wielkości gospodarstw domowych (w podobszarze składały się one z mniejszej liczby domowników).

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Zarówno w 2020, jak i 2022 r., wskaźnik ogólnej siła nabywcza na 1 mieszkańca podobszaru była wyższa niż średnia wartość dla Krakowa i wynosiła odpowiednio około 44 tys. zł/rok oraz ponad 60 tys. zł/rok (tj. około 108% średniej dla miasta w 2020 oraz ponad 103% średniej dla miasta w 2022 r.). Analizując ogólną siłę nabywczą na 1 gospodarstwo domowe na podobszarze, w latach 2020-2022 wzrosła wartość tego wskaźnika z poziomu niemal 95 tys. zł/rok do niemal 129 tys. zł/rok. Na początku tego okresu wartość ww. wskaźnika stanowiła ponad 98% średniej dla miasta, natomiast dwa lata później było to ponad 93% średniej wartości dla miasta. Należy jednak podkreślić, iż średnia wielkość gospodarstwa domowego na podobszarze Kazimierz-Stradom była niższa niż średnia wartość dla Krakowa, co przyczyniło się do niższej niż średnia dla miasta wartości ogólnej siły nabywczej na 1 gospodarstwo domowe na podobszarze.

Analiza jakościowa

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

„Stara" Nowa Huta, pomimo pozornie śródmiejskiego układu zabudowy, pozbawiona jest istotnych funkcji centrotwórczych, jakimi są handel i usługi, które w środowisku miejskim organizują przestrzeń i relacje społeczne. Problem ten został poruszony m.in. podczas konsultacji społecznych obchodów 70-lecia Nowej Huty, które odbyły się w dnach 11 sierpnia-19 września 2018 r. Uczestnicy wskazali, że Plac Centralny nie posiada funkcji centrum, chociaż mógłby zostać centralną przestrzenią historycznej zabudowy. Co więcej, w czasie konsultacji 70-lecia Nowej Huty zwracano uwagę na problem niedostatecznej liczby kawiarni, restauracji i ogródków gastronomicznych oraz na dużą liczbę pustych lokali. Do potencjalnych źródeł problemu zaliczono wysokie koszty czynszów[16].

Można uznać, że wyniki analizy ilościowej pokrywają się z opiniami interesariuszy rewitalizacji podobszaru „stara" Nowa Huta. Ponadto odwiedzając starą część Nowej Huty, szczególnie okolice Placu Centralnego, uwagę zwraca duża liczba placówek bankowych i punktów oferujących kredyty-chwilówki, co świadczy o popycie na takie usługi.

[16] https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/225893/karta [dostęp: 03.10.2023]

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Studia dotychczas przeprowadzonych na podobszarze konsultacji społecznych skłaniają do refleksji, iż interesariusze często zwracają uwagę na gospodarczą i społeczną wartość Targowiska „Unitarg" oraz Hali Targowej.

Podczas konsultacji projektu pn. Klimatyczny Kwartał uczestnicy podkreślili znaczenie Targowiska „Unitarg" w zaspokajaniu potrzeb zakupowych zarówno okolicznych mieszkańców, jak i klientów z całego Krakowa[17]. Natomiast w trakcie konsultacji społecznych dotyczących zagospodarowania przestrzennego Placu Grzegórzeckiego, które odbyły się w dniach 6-29 października 2021 r., podkreślano walory targowiska oraz Hali Targowej oraz ich znaczenie dla lokalnej społeczności[18].

W kontekście rozwoju funkcji kulturalnej i usługowej znaczenia nabiera teren dawnej dzielnicy Wesoła, który jest niebagatelnym potencjałem podobszaru. Prowadzone aktualnie działania adaptacyjne byłych budynków szpitalnych mogą stać się bodźcem do rewitalizacji okolicy.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W trakcie konsultacji społecznych projektu pn. Klimatyczny Kwartał interesariusze zwrócili uwagę na zmniejszającą się liczbę rzemieślników i specjalistycznych sklepów kosztem stale powstających lokali gastronomicznych. Kazimierz zdominowany działalnością gastronomiczną staje się tym samym monofunkcyjny[19]. Kwestię podnoszono również podczas konsultacji społecznych dotyczących zadania pn. Opracowanie wielowariantowej koncepcji zagospodarowania Placu Nowego, które odbyły się w terminie 1 kwietnia – 14 maja 2021 r., gdy wskazywano na zanikanie lokalnych rzemieślników i prowadzonych przez nich punktów usługowych. Zwrócono tym samym uwagę na niedostateczną liczbę punktów handlowych dedykowanych mieszkańcom[20]. W trakcie konsultacji społecznych w sprawie przebudowy ulicy Starowiślnej, które odbyły się w marcu i kwietniu 2020 r., podkreślano jednak istnienie nieznacznej liczby atrakcyjnych usług, które realizują potrzeby nie tylko lokalnej społeczności, ale również mieszkańców całego Krakowa[21].

Z kolei podczas konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Miasta Krakowa w sprawie utworzenia Parku Kulturowego Kazimierz ze Stradomiem, które odbyły się w dniach 25 października - 19 listopada 2021 r., uczestnicy podnosili problem relacji mieszkańców z przedsiębiorcami prowadzącymi działalność restauracyjną. Wskazywano wtedy problemy: niszczenia mienia przez klientów oraz hałasu towarzyszącego prowadzonej działalności. Pojawiły się również głosy postulujące ograniczenie sprzedaży alkoholu, w tym zmniejszenie liczby punktów jego sprzedaży[22]. Zagadnienie to łączy się z poruszonym podczas konsultacji Placu Nowego tematem nocnego hałasu i spożywania alkoholu w miejscach publicznych[23].

[17] https://ztp.krakow.pl/wp-content/uploads/2022/02/raport_konsultacje_klimatyczny_kwartal.pdf [dostęp: 26.09.2023]
[18] https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/322246/karta [dostęp: 04.10.2023]
[19] https://ztp.krakow.pl/wp-content/uploads/2022/02/raport_konsultacje_klimatyczny_kwartal.pdf [dostęp: 26.09.2023]
[20] https://zdmk.krakow.pl/nasze-dzialania/raport-z-konsultacji-pl-nowego/ [dostęp: 04.10.2023]
[21] https://ztp.krakow.pl/wp-content/uploads/2021/08/raport_konsultacje_starowislna.pdf [dostęp: 04.10.2023]
[22] https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/323434/karta [dostęp: 26.09.2023]
[23] https://zdmk.krakow.pl/nasze-dzialania/raport-z-konsultacji-pl-nowego/ [dostęp: 04.10.2023]

Kluczowe problemy i potencjały w sferze gospodarczej

Do najważniejszych problemów występujących w podobszarach rewitalizacji wynikających z negatywnych zjawisk i czynników kryzysowych w sferze gospodarczej należy zaliczyć:

Podobszar „stara" Nowa Huta:

- niski poziom aktywności przedsiębiorców;
- nieproporcjonalnie niską (w odniesieniu do liczby mieszkańców) liczbę placówek usługowych;
- niewielką liczbę placówek gastronomicznych;
- dużą liczbę przedsiębiorstw, które zakończyły działalność;
- niską wartość siły nabywczej mieszkańców;
- znaczną liczbę niezagospodarowanych lokali usługowo-handlowych.

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:

- niska liczba (w odniesieniu do liczby mieszkańców) przedsiębiorców z koncesją na detaliczną sprzedaż alkoholu;
- niewielka liczba przedsiębiorców prowadzących obiekty noclegowe turystyczne (inne niż hotele) i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania.

Podobszar Grzegórzki-Wesoła:

- wysoką liczbę przedsiębiorców z koncesją na sprzedaż alkoholu;
- wysoką liczbę przedsiębiorców prowadzących obiekty noclegowe turystyczne (inne niż hotele) i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania.

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:

- wysoki poziom aktywności przedsiębiorców;
- duża liczba placówek usługowych;
- wysoka wartość siły nabywczej mieszkańców;
- potencjał terenu poszpitalnego, Hali Targowej i Targowiska „Unitarg".

Podobszar Kazimierz-Stradom:

- monofunkcyjność podobszaru (szczególne nagromadzenie placówek gastronomicznych);
- wysoką liczbę przedsiębiorców z koncesją na sprzedaż alkoholu;
- wysoką liczbę przedsiębiorców prowadzących obiekty noclegowe turystyczne (inne niż hotele) i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania;
- malejącą liczbę rzemieślników i lokalnych punktów usługowo-handlowych;
- napięte relacje na linii mieszkańcy-przedsiębiorcy prowadzący działalność gastronomiczną.

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:

- wysoki poziom aktywności przedsiębiorców;
- duża liczba placówek usługowych;
- wysoka liczba nowych przedsiębiorstw;
- niska liczba przedsiębiorstw, które zakończyły działalność;
- wysoka wartość siły nabywczej mieszkańców.

5. Analiza koncentracji negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej

Zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 2 ustawy o rewitalizacji, w ramach diagnozy pogłębionej należy dokonać analizy negatywnych zjawisk środowiskowych, w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska.

Analiza ilościowa

5.1. Jakość powietrza

Podstawowym wyzwaniem dla podobszarów rewitalizacji (ale też całego miasta) jest ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza, zarówno ze źródeł punktowych, jak i liniowych i obszarowych. Na przestrzeni ostatnich lat odnotowuje się na poszczególnych stacjach monitoringu w Krakowie przekroczenia dopuszczalnych poziomów PM10, PM2,5, benzoalfapirenu B(a)P, ozonu oraz występuje ponadnormatywny poziom imisji B(a)P w okresie grzewczym, choć należy odnotować, iż wskaźniki średnioroczne według oceny Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska wskazują na poprawę podstawowych parametrów jakości powietrza w Krakowie w ostatnich latach.

Wdrażanie zadań zgodnie z wytycznymi Programów ochrony powietrza oraz przepisów uchwały antysmogowej dla Krakowa (od 1 września 2019 r. na obszarze Krakowa w instalacjach spalania paliw obowiązuje zakaz stosowania paliw stałych w indywidualnych źródłach ogrzewania; dopuszczone jest stosowanie wyłącznie paliw gazowych lub lekkiego oleju opałowego) skutkuje poprawą jakości powietrza w mieście. Radykalne ograniczenie emisji, pochodzącej ze spalania paliw stałych, było w mieście warunkiem koniecznym, by stopniowo poprawiać jakość powietrza.

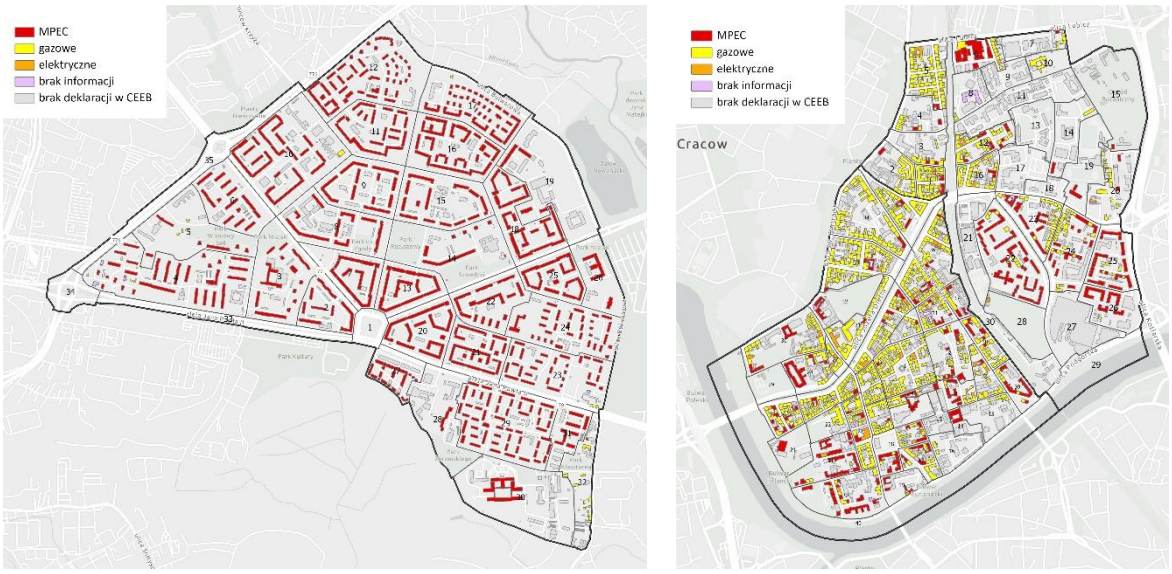

„stara" Nowa Huta *Grzegórzki-Wesoła/Kazimierz-Stradom*

Rys. 33. Podstawowe systemy ogrzewania budynków w podobszarach rewitalizacji.

Źródło: opracowanie PI UMK na podstawie bazy CEEB oraz innych źródeł danych zestawionych przez Wydział ds. Jakości Powietrza UMK (stan na grudzień 2022)

W 2021 norma średnioroczna dla pyłu zawieszonego PM10 była przekroczona w strefie Aglomeracji Krakowskiej, którą z tego powodu zaliczono do klasy C[24] (według kryterium ochrony zdrowia ludzi). W przypadku pyłu zawieszonego PM2,5 ze względu na przekroczenie normy średniorocznej dla fazy II (faza II PM2,5 według kryterium ochrony zdrowia ludzi), strefa Aglomeracji Krakowskiej została sklasyfikowana do klasy C1.

Tab. 5.1. Parametry statystyczne obliczone na podstawie serii wyników pomiarów pyłu zawieszonego PM10 dla wybranych stacji w Krakowie na potrzeby oceny za rok 2021 pod kątem ochrony zdrowia ludzi (wg GIOŚ)

lp.	kod strefy	nazwa strefy	kod stacji	nazwa stacji	typ pomiaru	kompletność [%]	średnia Sa [µg/m^3]	Liczba dni >50 (S24)	36 maks. (S24) [µg/m^3]
1	PL1201	Aglomeracja Krakowska	MpKrakAlKras	Kraków, Aleja Krasińskiego	manualny	99	46	105	79
2	PL1201	Aglomeracja Krakowska	MpKrakBujaka	Kraków, ul. Bujaka	manualny	99	32	57	62
3	PL1201	Aglomeracja Krakowska	MpKrakBulwar	Kraków, ul. Bulwarowa	manualny	99	35	62	65
4	PL1201	Aglomeracja Krakowska	MpKrakDietla	Kraków, ul. Dietla	manualny	99	28	40	53

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim. Raport wojewódzki za rok 2021, GIOŚ. https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/rwms/publications/card/1688

Największy udział w kształtowaniu jakości powietrza na terenie Krakowa, tj. jego ponadnormatywnego zanieczyszczenia mają powierzchniowe źródła emisji: napływ zanieczyszczeń spoza granic miasta (w tym oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków). Emisja komunikacyjna, wynikająca z ruchu pojazdów drogami przebiegającymi przez miasto, także w znaczącym stopniu kształtuje stan jakości powietrza. Najwyższe stężenia zanieczyszczeń skupione są wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych miasta, z największym natężeniem ruchu pojazdów. Istotnym czynnikiem wpływającym na wysoki poziom stężeń zanieczyszczeń jest także brak płynności ruchu pojazdów i tworzące się korki.

[24] klasa strefy określana w rocznych ocenach jakości powietrza: klasa C - poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny/docelowy (w przypadku PM2,5 – klasa C1 - określana w oparciu o poziom dopuszczalny dla fazy II)

Tab. 5.2. Parametry statystyczne obliczone na podstawie serii wyników pomiarów pyłu zawieszonego PM 2,5 w Krakowie na potrzeby oceny za rok 2021 pod kątem ochrony zdrowia ludzi (wg GIOŚ)

Lp.	kod strefy	nazwa strefy	kod stacji	nazwa stacji	typ pomiaru	kompletność (%)	średnia Sa [µg/m^3]
1	PL1201	Aglomeracja Krakowska	MpKrakAlKras	Kraków, Aleja Krasińskiego	automatyczny	100	25
2	PL1201	Aglomeracja Krakowska	MpKrakBulwar	Kraków, ul. Bulwarowa	automatyczny	98	25
3	PL1201	Aglomeracja Krakowska	MpKrakOsPiastow	Kraków, os. Piastów	manualny	100	24

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim. Raport wojewódzki za rok 2021, GIOŚ. https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/rwms/publications/card/1688

Należy podkreślić, że problem niskiej emisji w Krakowie związany jest obecnie z napływem zanieczyszczeń z gmin ościennych (terenów wiejskich otaczających Kraków, z dużą koncentracją zabudowy jednorodzinnej), co wynika z ukształtowania terenu i cyrkulacji powietrza. Problem ten ma charakter transgraniczny. Kraków mimo, że aktywnie redukuje negatywny wpływ na środowisko osiągając prawie całkowitą likwidację niskiej emisji ze swojego obszaru, doświadcza napływających zanieczyszczeń z gmin ościennych.

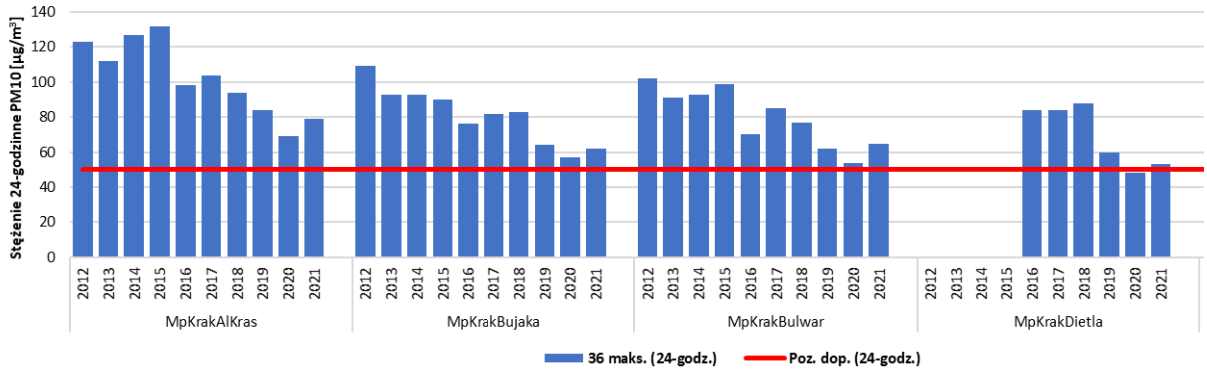

Rys. 34. Przebieg 36-tej maksymalnej wartości 24-godzinowej (dobowej) stężenia pyłu zawieszonego PM10 na wybranych stacjach pomiarowych w Krakowie, na tle poziomu dopuszczalnego w latach 2012 – 2021 (wg GIOŚ).
Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim. Raport wojewódzki za rok 2021, GIOŚ.[25]

[25] https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/rwms/publications/card/1688

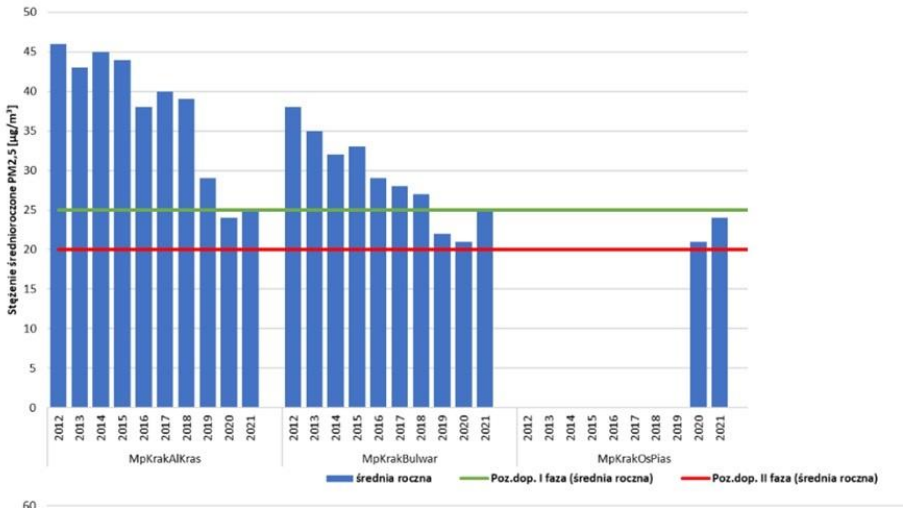

Rys. 35. Przebieg wartości stężenia średniego rocznego pyłu zawieszonego PM2,5 na poszczególnych stacjach pomiarowych w Krakowie, na tle poziomu dopuszczalnego w latach 2012 - 2021 (wg GIOŚ).

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim. Raport wojewódzki za rok 2021, GIOŚ.[26]

Zauważalny jest wyraźny trend malejący dla wielolecia w zakresie monitorowanych poziomów zanieczyszczeń ogólnie dla wszystkich stacji pomiarowych w Krakowie. Wartości stężeń zanieczyszczeń sukcesywnie maleją, za wyjątkiem lokalnych wahań benzo(a)pirenu i NO_2.

Oznacza to, że polityka rewitalizacyjna, ukierunkowana na poprawę efektywności energetycznej budynków na obszarze rewitalizacji, nie rozwiąże w pełni problemu złej jakości powietrza w okresie jesienno-zimowym, choć na pewno może się do tego przyczynić. Równie ważnym aspektem, szczególnie w kontekście ostatnich wydarzeń (rosnące ceny energii), jest konieczność podejmowania działań podnoszących sprawność energetyczną budynków, już nie tylko z uwagi na ochronę zdrowia mieszkańców, ale także w trosce o ograniczanie zjawiska ubóstwa energetycznego[27].

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Odczyty z lat 2018-2021 ze stacji Państwowego Monitoringu Środowiska usytuowanej na ul. Bulwarowej (przy granicy podobszaru „stara" Nowa Huta) potwierdzają wysokie sezonowo wartości pyłu zawieszonego PM10 w okresie grzewczym, choć z widoczną tendencją spadkową dla wielolecia.

W granicach podobszaru, wg danych z Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków[28] oraz innych źródeł danych zestawionych przez Wydział ds. Jakości Powietrza UMK, spośród 547 budynków mieszkalnych 520 było ogrzewanych za pośrednictwem sieci ciepłowniczej

[26] https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/rwms/publications/card/1688

[27] Ubóstwo energetyczne (ang. *energy poverty*) – ubóstwo względne, w którym gospodarstwo domowe nie może sobie pozwolić na energię lub usługi energetyczne, w celu zapewnienia sobie podstawowych, codziennych potrzeb: ogrzewanie/chłodzenie, gotowanie, oświetlenie itp.
Ubóstwo energetyczne jest jednym z kluczowych wyzwań Unii Europejskiej (UE). W ramach ogłoszonego 1 grudnia 2019 r. Europejskiego Zielonego Ładu oraz Fali Renowacji, będącej jego częścią, określono walkę z ubóstwem energetycznym jako jedno z kluczowych wyzwań. Zarówno w ramach wieloletnich ram finansowych UE na lata 2021-2027, jak i Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności są przeznaczone środki na walkę ze zjawiskiem ubóstwa energetycznego.

[28] Dane na koniec 2022 r. Kompletność bazy CEEB (wraz z innymi źródłami danych dot. systemów ogrzewania budynków z Wydziału ds. Jakości Powietrza UMK) dla poszczególnych podobszarów rewitalizacji: „stara" Nowa Huta – 74,42%, Stradom – Kazimierz – 69,10%, Grzegórzki – Wesoła – 68,66%.

Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Cieplnej MPEC (95%), 23 z wykorzystaniem gazu, natomiast jedynie dla czterech budynków nie ustalono źródła ogrzewania. Według danych Wydziału ds. Jakości Powietrza UMK na koniec 2022 roku nie odnotowano w podobszarze żadnych palenisk na paliwa stałe.

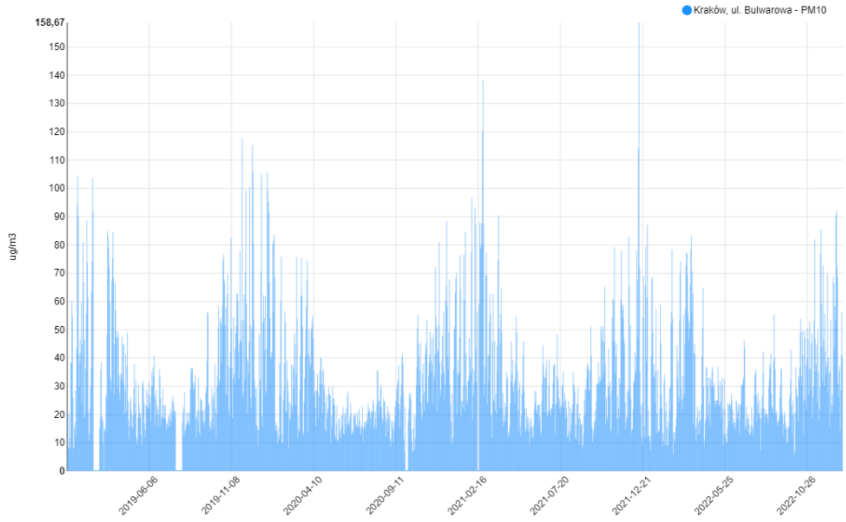

Rys. 36. Wartości średnie dobowe pyłu zawieszonego PM10 [µg/m3] na stacji pomiarowej przy ul. Bulwarowej z okresu od stycznia 2019 do grudnia 2022r. (wg GIOŚ).

Źródło: https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/current/station_details/archive/402#

Największe problemy w płynnym ruchu pojazdów na podobszarze rewitalizacji występują na ul. Jana Pawła II (dojazd do placu Centralnego), al. Solidarności (odcinek do al. Przyjaźni), ul. gen. Andersa (odcinek między Rondem Kocmyrzowskim a ul. Ludźmierską).

Podobszary rewitalizacji Kazimierz-Stradom oraz Grzegórzki-Wesoła

Odczyty z lat 2018-2021 ze stacji Państwowego Monitoringu Środowiska usytuowanej na ul. Dietla potwierdzają wysokie sezonowo wartości pyłu zawieszonego PM10 w okresie grzewczym, choć z widoczną tendencją spadkową dla wielolecia.

Według danych z Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków z 2022 r. oraz innych źródeł danych zestawionych przez Wydział ds. Jakości Powietrza UMK, w granicach podobszaru rewitalizacji Kazimierz-Stradom w spośród 709 budynków mieszkalnych przeważająca część ogrzewana jest z wykorzystaniem gazu (491 budynków – 69%), 150 za pośrednictwem sieci ciepłowniczej MPEC (21%), 37 z wykorzystaniem energii elektrycznej. Dla 31 budynków nie ustalono źródła ogrzewania.

Według danych z Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków z 2022 r. oraz innych źródeł danych zestawionych przez Wydział ds. Jakości Powietrza UMK, w granicach podobszaru rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła spośród 379 budynków mieszkalnych przeważająca część ogrzewana jest z wykorzystaniem gazu (228 budynków – 60%), 122 za pośrednictwem sieci ciepłowniczej MPEC (32%), 15 z wykorzystaniem energii elektrycznej. Dla 14 budynków nie ustalono źródła ogrzewania.

Według danych Wydziału ds. Jakości Powietrza UMK na koniec 2022 roku na podobszarze Grzegórzki-Wesoła odnotowano jedno palenisko na paliwa stałe (jeden budynek), a w granicach podobszaru Kazimierz-Stradom odnotowano pięć palenisk zlokalizowanych w pięciu budynkach.

Największe problemy w płynnym ruchu pojazdów na podobszarze rewitalizacji występują na ulicach: Dietla, Krakowskiej, Starowiślnej, Podgórskiej oraz na al. Daszyńskiego.

5.2. Hałas

Jednym z kluczowych zjawisk negatywnie oddziałujących na mieszkańców obszaru rewitalizacji jest hałas. Wyzwaniem jest ograniczenie imisji hałasu komunikacyjnego (hałas pojazdów kołowych i szynowych) do środowiska, szczególnie na obszarach wrażliwych (tereny zabudowy mieszkaniowej). Poszczególne jednostki funkcjonalne w ramach obszaru rewitalizacji charakteryzują się dużym poziomem natężenia hałasu, ale jego ponadnormatywny poziom występuje w nielicznych miejscach.

Najbardziej uciążliwym i odczuwalnym dla mieszkańców obszaru rewitalizacji jest hałas drogowy, generowany przez pojazdy na arteriach komunikacyjnych, powodujący największe przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu w środowisku.

Sytuację na podobszarach rewitalizacji w zakresie zanieczyszczenia hałasu scharakteryzowano poprzez analizę odsetka terenów objętych poziomem hałasu LDWN o wartości powyżej 55 dB oraz powyżej 70 dB [29]. Najwyższy odsetek terenów objętych poziomem hałasu, zarówno w przypadku pierwszego, jak i drugiego wskaźnika, dostrzegalny jest wzdłuż głównych tras komunikacyjnych oraz wzdłuż przebiegu linii tramwajowych.

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Według danych z mapy akustycznej Krakowa (2022r.) największe przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu występowały na terenach sąsiadujących z al. Jana Pawła II, al. Solidarności, al. gen. W. Andersa, ul. Kocmyrzowską, ul. Bieńczycką oraz ul. Klasztorną. W sąsiedztwie pozostałych ulic przekroczenia wartości dopuszczalnych hałasu w środowisku były znacznie mniejsze, bądź też nie występowały wcale.

Hałas szynowy, skupiony wzdłuż linii tramwajowych, miał niewielki wpływ na klimat akustyczny podobszaru rewitalizacji.

Według danych z mapy akustycznej Krakowa aż na 58,1% podobszaru rewitalizacji był odczuwalny hałas o wartości ponad 55 dB (LDWN). W przypadku 17,3% terenów wartości te przekraczały 70 dB (LDWN). Oznacza to, że klimat akustyczny dla dużej części obszaru należy uznać jako średni.

[29] Niezależnie od norm wynikających z przepisów prawa, zgodnie z zaleceniami Światowej Organizacji Zdrowia, dotyczącymi dokuczliwości zakłóceń snu i zakłóceń rozmów, należy uznać, że przekroczenie granicy poziomów hałasu na zewnątrz budynku równe 70 dB w porze dziennej i 60 dB w porze nocnej stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia.

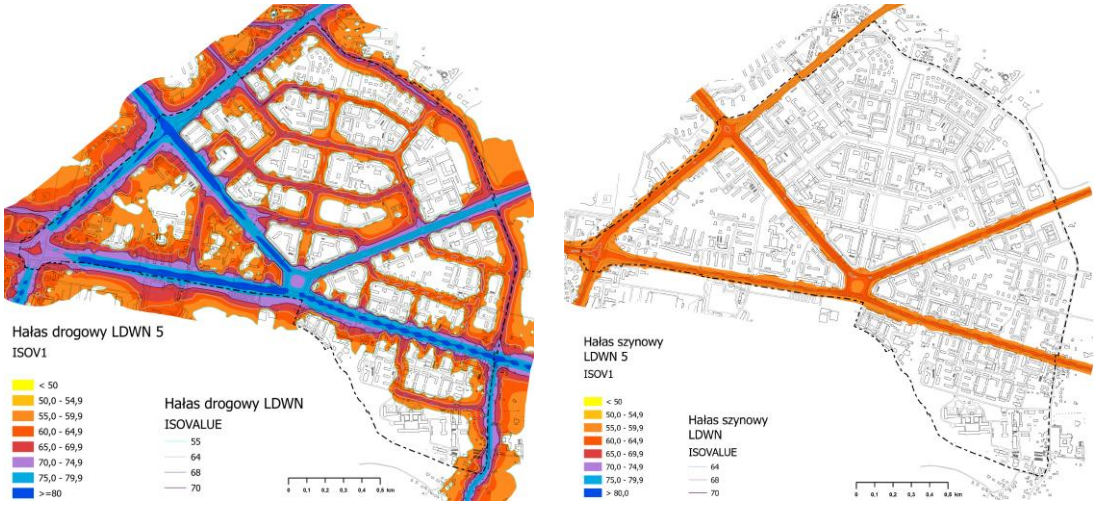

Rys. 37. Mapa hałasu drogowego i szynowego w podobszarze „stara" Nowa Huta.

Źródło: opracowanie PI UMK na podstawie Strategicznej mapy hałasu miasta Krakowa, 2022.

Podobszary rewitalizacji Kazimierz-Stradom oraz Grzegórzki-Wesoła

Według danych z mapy akustycznej Krakowa (2022r.) największe przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu występowały na terenach sąsiadujących z ulicami: Dietla, Krakowską, Starowiślną, Podgórską oraz al. Daszyńskiego. Istotny wpływ na klimat akustyczny podobszaru Kazimierz-Stradom miał odcinek II obwodnicy Krakowa (ul. Marii Konopnickiej), z uwagi na brak zabudowy na odcinku od mostu Grunwaldzkiego do dawnego hotelu Forum. Na część podobszaru rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła negatywnie oddziaływał hałas generowany przez pojazdy poruszające się ul. Powstania Warszawskiego.

W sąsiedztwie pozostałych ulic przekroczenia wartości dopuszczalnych hałasu w środowisku były znacznie mniejsze, bądź też nie występowały wcale.

Hałas szynowy, skupiony wzdłuż linii tramwajowych, miał niewielki wpływ na klimat akustyczny podobszarów rewitalizacji. Jego uciążliwość dostrzegalna była w budynkach położonych przy wyeksploatowanych liniach. Dotychczas dość uciążliwa była średnicowa linia kolejowa, jednak po zakończonym remoncie większość przebiegu linii będzie ekranowana co ma znacząco ograniczyć uciążliwość.

Wg danych z mapy akustycznej Krakowa aż na 52,9% podobszaru Grzegórzki-Wesoła był odczuwalny hałas o wartości ponad 55 dB (LDWN). W przypadku blisko 10% terenów wartości te przekraczały 70 dB (LDWN). Oznacza to, że klimat akustyczny na połowie podobszaru rewitalizacji należy uznać jako średni.

W przypadku podobszaru Kazimierz-Stradom hałas o wartości ponad 55 dB (LDWN) był odczuwalny również na ponad połowie obszaru (53,%). Większy był natomiast odsetek terenów gdzie wartości te przekraczały 70 dB (LDWN) i wynosiły blisko 14%.

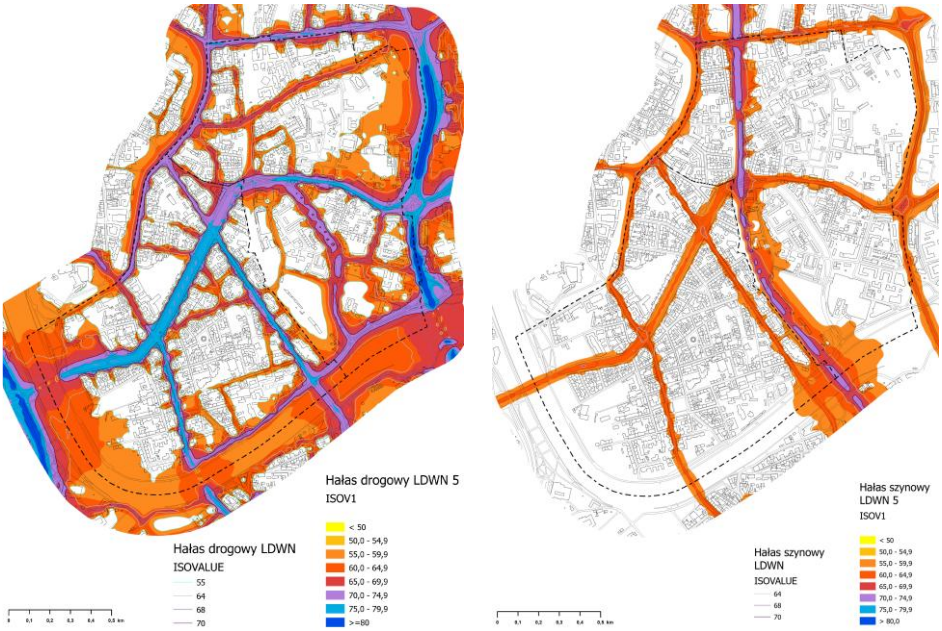

Rys. 38. Mapa hałasu drogowego i hałasu szynowego na podobszarach Grzegórzki-Wesoła i Kazimierz-Stradom. *Źródło: opracowanie PI UMK na podstawie Strategicznej mapy hałasu miasta Krakowa, 2022.*

5.3. Adaptacja do zmian klimatu i miejska wyspa ciepła

Ważne sugestie w zakresie zagrożeń dla mieszkańców obszaru rewitalizacji formułuje *Plan adaptacji miasta Kraków do zmian klimatu do roku 2030*[30], który powstał w odpowiedzi na jeden z najważniejszych problemów ochrony środowiska, jakim są zmiany klimatu i potrzeba adaptacji do skutków tych zmian. Plan ma na celu przystosowanie miasta do zmian klimatu, zmniejszenie jego podatności na zjawiska ekstremalne oraz zwiększenie potencjału do radzenia sobie ze skutkami tych zjawisk i ich pochodnych.

W związku z postępującym ociepleniem klimatu średnia roczna temperatura powietrza wzrasta. Najcieplejsze są obszary obejmujące zwartą zabudowę w śródmieściu oraz tereny przemysłowe w Nowej Hucie. Położenie Krakowa oraz cyrkulacja atmosferyczna sprawiają, że występują tutaj korzystne warunki opadowe. Przejawia się to wyższymi sumami opadów w mieście. W Krakowie występują obfite opady kilkudniowe, charakterystyczne dla Karpat i ich przedpola, związane ze spiętrzaniem się wilgotnych mas powietrza napływających z północy, które są najczęściej przyczyną powodzi w dorzeczu górnej Wisły. W ostatnich latach obserwuje się wzrost zagrożeń wywołanych ekstremalnymi zjawiskami meteorologicznymi, takimi jak intensywne kilkudniowe opady deszczu o charakterze rozlewnym oraz krótkotrwałe deszcze ulewne i nawalne powodujące wezbrania i powodzie lokalne. Zagrożenie powodziami nagłymi/miejskimi na obszarze Krakowa, wynika z postępujących zmian klimatu, a także zmian zagospodarowania przestrzennego miasta (wzrost udziału terenów nieprzepuszczalnych) i jest wysoki, co stanowi kolejne zagrożenie. Silne opady mogące powodować powodzie występują tu regularnie, a w przeszłości nierzadko przynosiły lokalne powodzie i podtopienia, powodując straty materialne oraz utrudnienia w funkcjonowaniu miasta.

Zjawiska klimatyczne wzajemnie ze sobą oddziałują, często wzmacniając negatywne skutki poszczególnych z nich. Przykładowo miejska wyspa ciepła w połączeniu z falą upałów powoduje brak przewietrzania miasta i słabsze obniżenie temperatury w nocy co powoduje dyskomfort dla mieszkańców. Postępująca urbanizacja wzmacnia niekorzystne oddziaływanie

[30] https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=114317

zjawisk klimatycznych i wrażliwość miasta poprzez uszczelnienie zlewni, zmniejszanie powierzchni zieleni, pogorszenie warunków przewietrzania, zwiększenie zasięgu i intensywności miejskiej wyspy ciepła. Wrażliwość miasta na zdiagnozowane zagrożenia klimatyczne może być także zwiększona ze względu na zauważalne procesy demograficzne – starzenie się społeczeństwa, zwiększenie odsetka grup szczególnie wrażliwych (osób przewlekle chorych na choroby układu krążenia i choroby układu oddechowego czy osób z niepełnosprawnościami).

Uszczelnienie terenu na obszarze zabudowy historycznej i śródmiejskiej Krakowa sięga 95%, a udział terenów biologicznie czynnych odpowiednio 4% i 3,25%. Tak duży udział powierzchni sztucznych (asfalt, beton, pokrycia dachów itp.) w połączeniu z brakiem zieleni wysokiej umożliwiającej zacienienie obiektów, prowadzą do zaburzenia przebiegu procesów wymiany energii między podłożem a atmosferą. Utrudnione wychładzanie się obszarów silnie zabudowanych w nocy sprzyja występowaniu stresu cieplnego i stagnacji powietrza nad miastem, potęgującej także koncentrację zanieczyszczeń powietrza. O ile intensywne działania Miasta w zakresie ograniczania niskiej emisji w okresie zimowym (np. wymiana kotłów węglowych) powinny w przewidywalnej przyszłości przynieść wymierne efekty, coraz poważniejszym problemem staje się smog letni. Zwiększenie liczby użytkowników miasta generuje między innymi wzrost natężenia ruchu samochodowego i związanej z tym emisji spalin. Ruch ten jest dodatkowo potęgowany na obszarach intensywnej zabudowy w związku z brakiem możliwości rozbudowy ciągów komunikacyjnych, budowy obwodnic czy brakiem miejsc parkingowych.

Z kolei na obszarach współczesnej zabudowy blokowej negatywne konsekwencje niosą ponadto okresy niskich temperatur w trakcie fal zimna, co dotyczy w szczególności obiektów powstałych w systemie budownictwa prefabrykowanego w drugiej połowie XX wieku. Jest on obarczony błędami ujawniającymi się w postaci niejednorodności termoizolacyjnej obudowy, a tym samym budynki te podatne są na wysokie straty ciepła i wzrost kosztów ogrzewania mieszkań.

W granicach podobszarów rewitalizacji obserwowane jest zjawisko miejskiej wyspy ciepła (MWC), charakterystyczne – jak już wspomniano – dla przeważającej części obszaru Krakowa. Charakteryzuje się ono występowaniem zwiększonej, w stosunku do otoczenia miasta, średniej rocznej temperatury.

Atmosferyczna miejska wyspa ciepła charakteryzuje się w Krakowie dużą stabilnością. Występuje przez zdecydowaną większość dni w roku i obejmuje z reguły okres całej doby. Wyspa ciepła występuje średnio przez 78% wszystkich nocy i 76% wszystkich dni w roku. Średnie wieloletnie jej natężenie wynosi 0,6 ^{O}C dniem i 0,8 ^{O}C w nocy. Najintensywniejsze różnice temperatury między centrum a peryferiami mogą wynosić odpowiednio 2,7 ^{O}C i 4,7 ^{O}C. Inne badania wskazują na intensywność krakowskiej wyspy ciepła na poziomie średnio 1,2 ^{O}C przy czym sporadycznie może wynosić do 5 a nawet 7 ^{O}C.

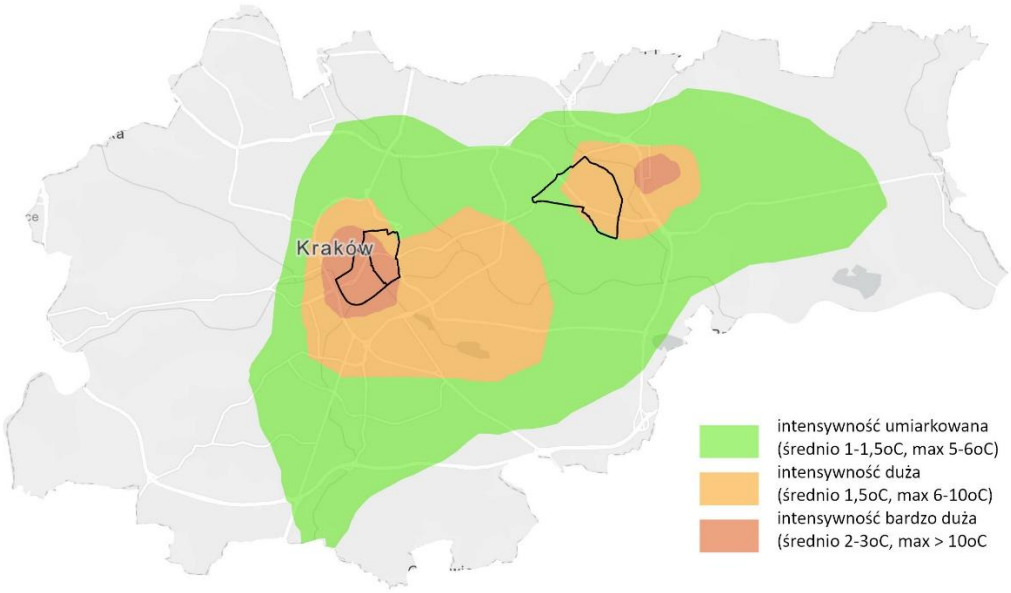

Rys. 39. Modelowe, prawdopodobne natężenie miejskiej wyspy ciepła w Krakowie, na tle położenia podobszarów rewitalizacji.

Źródło: opracowanie PI UMK na podstawie: B. Degórska, M. Baścik, Środowisko przyrodnicze Krakowa. Zasoby – Ochrona – Kształtowanie, Kraków 2013, s. 65

Najnowsze analizy potwierdzają, że największe wartości dodatnie atmosferycznej MWC (do +2,5^{O}C) są charakterystyczne szczególnie dla pory nocnej. Dane z godzin nocnych pokazują, że w Krakowie należy raczej mówić o archipelagu miejskich wysp ciepła, niż o jednej MWC. Można stwierdzić, że dużych dodatnich wartości intensywności MWC oznaczających, że temperatura powietrza w mieście jest znacznie wyższa niż poza miastem, można spodziewać się na całym obszarze miasta, ale znacznie częściej w dnie doliny niż na terenach wyżej położonych, przede wszystkim na terenach gęsto zabudowanych.

Jak wynika z prognozy przedstawionej dla Krakowa na rok 2050 w *Planie adaptacji miasta Krakowa do zmian klimatu do roku 2030*, głównymi zagrożeniami są:

- fale upałów (trend wzrostu liczby dni w falach),
- długotrwałe okresy bezopadowe w połączeniu z temp. maksymalną powyżej 25 ^{O}C (trend wzrostu liczby dni w okresach),
- deszcze nawalne (krótkotrwały opad deszczu o dużej wydajności) powodujące lokalne zalanie lub podtopienie terenu (powodzie miejskie - trend wzrostowy),
- powodzie od strony rzek,
- fale zimna,
- burze, w tym burze z gradem oraz związane z nimi silne porywy wiatru i deszcze nawalne.

Do istotnych zagrożeń zaliczono również koncentrację zanieczyszczeń powietrza oraz występowanie smogu.

Zjawiska te stanowią poważne utrudnienia dla prawidłowego funkcjonowania podobszarów rewitalizacji oraz zdrowia i życia jego mieszkańców. Prognozy zmian klimatu na podstawie modeli klimatycznych opracowanych na podstawie danych meteorologicznych pokazują, że w perspektywie do roku 2050 można spodziewać się kontynuacji obserwowanych obecnie trendów analizowanych zjawisk.

Najistotniejsze problemy Krakowa wynikające z zagrożeń związanych ze zmianami klimatu dotyczą sektorów: zdrowia publicznego, gospodarki wodnej, transportu oraz terenów zabudowy mieszkaniowej o wysokiej intensywności z uwzględnieniem terenów zieleni.

W tabeli poniżej zaprezentowano sektory, czynniki związane ze zmianami klimatu oraz komponenty miasta, na które będą one oddziaływać. Z zestawienia jasno wynika, że zmiany klimatu będą miały bardzo silny wpływ na zdrowie publiczne, a szczególnie na grupy społeczne, które najczęściej występują w obszarach wysokiej koncentracji problemów społecznych.

Tab. 5.3 Wrażliwość obszaru rewitalizacji na zmiany klimatu

Sektor	Czynniki związane ze zmianami klimatu	Grupy mieszkańców wrażliwe na czynniki	Grupy obiektów wrażliwe na czynniki
Zdrowie publiczne/ grupy wrażliwe	temperatura maksymalna, temperatura minimalna, międzydobowa zmiana temperatury, fale upałów i MWC, fale zimna, ekstremalne opady śniegu, długotrwałe okresy bezopadowe z wysoką temperaturą, powodzie od strony rzek, powodzie nagłe/miejskie, silny i bardzo silny wiatr, burze (w tym burze z gradem), koncentracja zanieczyszczeń powietrza, w tym zjawisko smogu, osuwiska	– osoby > 65. roku życia – dzieci < 5. roku życia – osoby przewlekle chore (choroby układu krążenia i układu oddechowego) – osoby z niepełnosprawnościami z ograniczoną mobilnością – osoby bezdomne	– infrastruktura ochrony zdrowia – infrastruktura opieki społecznej
Gospodarka wodna	temperatura maksymalna, długotrwałe okresy bezopadowe, okresy bezopadowe z wysoką temperaturą, okresy niżówkowe (powodują m.in. odkrywanie wylotów ścieków w odbiornikach), niedobory wody, fale upałów, deszcze nawalne (ze względu na zalania w poszczególnych dzielnicach miasta), powodzie nagłe/miejskie, burze (w tym burze z gradem), powodzie od strony rzek, osuwiska	mieszkańcy, przedsiębiorcy i inne osoby przebywające na obszarze (np. turyści)	– podsystem zaopatrzenia w wodę – podsystem gospodarki ściekowej – infrastruktura przeciwpowodziowa
Transport	temperatura maksymalna, temperatura minimalna, międzydobowa zmiana temperatury, fale upałów, fale zimna, temperatura przejściowa (szczególnie tramwaje ze względu na oblodzenia sieci trakcyjnej), ekstremalne opady śniegu, okresy bezopadowe z wysoką temperaturą, powodzie nagłe/powodzie miejskie, powodzie od strony rzek, deszcze nawalne, silny i bardzo silny wiatr, burze (w tym burze z gradem), osuwiska, liczba dni z T. śr. -5 do +2,5 i opadem	mieszkańcy, przedsiębiorcy i inne osoby przebywające na obszarze (np. turyści)	– podsystem szynowy – podsystem drogowy – podsystem – transport publiczny miejski.
Tereny zabudowy	koncentracja zanieczyszczeń i smog fala upałów, fala zimna oraz ekstremalne opady śniegu, długotrwałe okresy bezopadowe,	mieszkańcy, przedsiębiorcy i inne osoby przebywające na obszarze (np. turyści)	– zwarta zabudowa historyczna (stare miasto)

	okresy bezopadowe z wysoką temperaturą, niedobory wody oraz silny i bardzo silny wiatr Współczesna zabudowa blokowa cechuje się natomiast wysoką podatnością ze względu na możliwość wystąpienia deszczy nawalnych, powodzi nagłych/powodzi miejskich oraz burz (w tym burz z gradem). Zabudowa historyczna i śródmiejska są szczególnie podatne także na zjawisko miejskiej wyspy ciepła i powodzi od strony rzek.		– zwarta zabudowa śródmiejska (kwartałowa) – osiedla mieszkaniowe - współczesna zabudowa blokowa

Źródło: zestawiono na podstawie: Plan adaptacji miasta Krakowa do zmian klimatu do roku 2030

Wszystkie komponenty wykazują wysoki poziom ryzyka ze względu na oddziaływanie ekstremalnych opadów i powodzi. W przypadku powodzi od strony rzek, a przede wszystkim przepływającej przez Kraków Wisły oraz ujściowych odcinków jej dopływów, wysokie ryzyko wynika głównie z znacznego obszaru zagrożonego powodzią w przypadku przepływu wody „pięćsetletniej" skutkującej przelaniem się wód wezbrania przez niektóre odcinki obwałowań, potencjalnej awarii wałów przeciwpowodziowych oraz budowli piętrzących, i przewidywanych tego konsekwencji – zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi, czy ogromnych strat materialnych. Istotnym zagrożeniem dla Krakowa są deszcze nawalne i powodzie miejskie, co wynika m.in. z małego udziału powierzchni biologicznie czynnych (a w tym w szczególności zieleni wysokiej – zadrzewienia, lasy), znacznego uszczelnienia gruntów oraz dużej gęstości zabudowy w połączeniu z brakiem wystarczającej infrastruktury do zagospodarowania i odprowadzania wód opadowych (np. zbyt małe przepustowości kanalizacji, czy brak pompowni przy klapach zwrotnych śluz wałowych zamkniętych podczas wezbrania w odbiornikach). Nakładają się na to lokalne uwarunkowania, jak na przykład występowanie obszarów położonych w obniżeniach terenu z utrudnionym odpływem grawitacyjnym.

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Miejska wyspa ciepła występuje na całym podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta, jednak ma znacznie mniejszą intensywność niż na pozostałych podobszarach (rys. 39). Niewielki południowo-zachodni fragment sklasyfikowany został jako obszar o umiarkowanej intensywności natężenia MWC (średnio 1-1,5 ^{O}C, max 5-6 ^{O}C), na reszcie podobszaru odnotowuje się dużą intensywność MWC (średnio 1-2 ^{O}C, max 6-10 ^{O}C)[31].

[31] B. Degórska, M. Baścik, Środowisko przyrodnicze Krakowa. Zasoby – Ochrona – Kształtowanie, Kraków 2013, s. 65

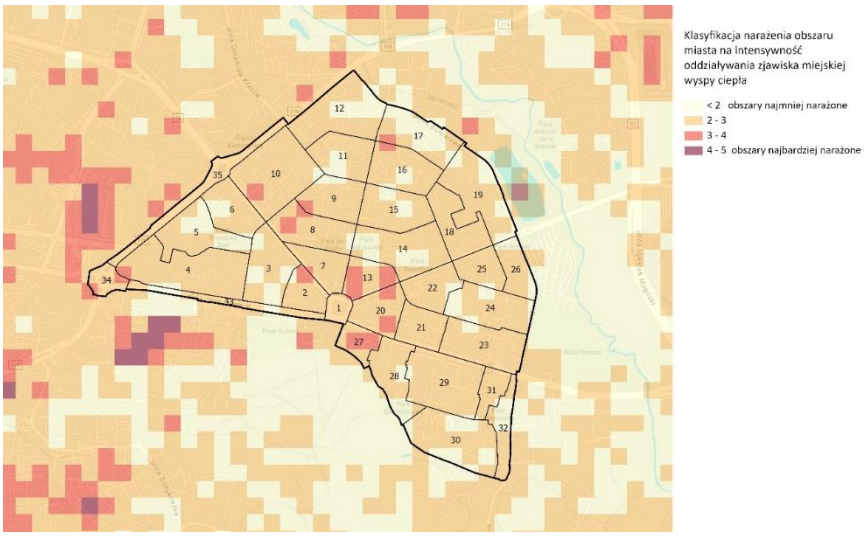

Rys. 40. Analiza przestrzenna obszarów narażonych na wysoką temperaturę na podobszarze „stara" Nowa Huta.

*Źródło: opracowanie PI UMK - zestawiono na podstawie analizy materiałów MSIP**

Autorska analiza[32] klasyfikacyjna przestrzeni miasta w zakresie narażenia na odziaływanie zjawiska MWC wskazuje, że na podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta przyjmuje się niskie i średnie noty, korzystniejsze niż na terenach bardziej uszczelnionych. Analiza ta pozwoliła wytypować strefy, które w największym stopniu narażają mieszkańców Krakowa na nadmierne obciążenie cieplne i występowanie podwyższonej temperatury powietrza, w tym na intensyfikację fali upałów i nocy tropikalnych, a tym samym, na których mogłyby w pierwszej kolejności powstać inwestycje tzw. błękitno-zielonej infrastruktury.

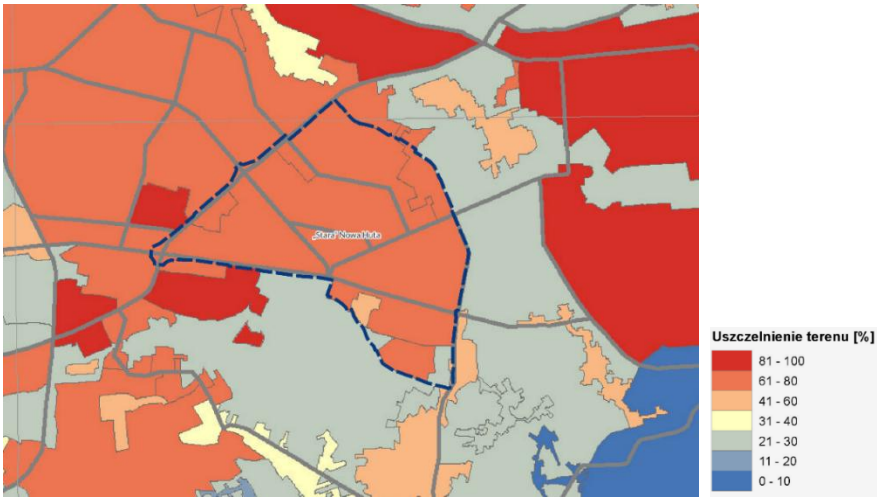

Rys. 41. Tereny uszczelnione na podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta.

Źródło: opracowanie PI UMK na podstawie Planu adaptacji miasta Krakowa do zmian klimatu do roku 2030

Miejska wyspa ciepła wynika z dużej gęstości zabudowy (wskaźnik intensywności zabudowy kształtuje się na poziomie między 0,6 a 1,0), ale i z wysokiego stopnia uszczelnienia terenu między budynkami. Wskaźnik uszczelnienia terenów mieści się w przedziale 61-80%. Zagospodarowanie podobszaru rewitalizacji, ze znacznym udziałem terenów uszczelnionych oraz niskim udziałem powierzchni biologicznie czynnej nie sprzyja retencji wodnej, co z kolei

[32] * „Inwentaryzacja obszarów szczególnie wrażliwych (MWC) pod zalecenia z błękitno-zielonej infrastruktury." Opracowanie wykonane przez Wydział Geodezji oraz Wydział Gospodarki Komunalnej i Klimatu Urzędu Miasta Krakowa. Opracowanie wykonane w ramach projektu LIFE-IP EKOMALOPOLSKA „Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego", Kraków, 2023. https://msip.krakow.pl/mapy/273552,2051,komunikat,klimat_krakowa_i_mwc.html

sprzyja występowaniu powodzi nagłych, typu Flash Flood [33] (powódź błyskawiczna), będących konsekwencją coraz częstszych deszczy nawalnych.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Miejska wyspa ciepła występuje na całym podobszarze rewitalizacji Grzegórzki - Wesoła, ma średnią intensywność w stosunku do pozostałych podobszarów (rys. 39). Z uwagi na sposób zagospodarowania terenu intensywność występowania zjawiska jest różna.

Strefa bardzo dużej intensywności występowania miejskiej wyspy ciepła (średnio 2-3 ^{O}C, max >10 ^{O}C), występuje w części zachodniej przylegającej do dzielnicy Kazimierz oraz południowej. Część północno-wschodnią sklasyfikowano jako obszar o dużej intensywności natężenia zjawiska miejskiej wyspy ciepła (średnio 1,5-2,0 ^{O}C, max 6-10 ^{O}C). Niewielki północno-wschodni fragment (rejon ogrodu botanicznego) sklasyfikowany został jako obszar o umiarkowanej intensywności natężenia (średnio 1-1,5 ^{O}C, max 5-6 ^{O}C) [34].

Autorska analiza[35] klasyfikacyjna przestrzeni miasta w zakresie narażenia na odziaływanie zjawiska MWC wskazuje, że na podobszarze rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła przyjmuje się średnie i wysokie noty, charakterystyczne do terenów intensywnie uszczelnionych. Analiza ta pozwoliła wytypować strefy, które w największym stopniu narażają mieszkańców Krakowa na nadmierne obciążenie cieplne i występowanie podwyższonej temperatury powietrza, w tym na intensyfikację fali upałów i nocy tropikalnych, a tym samym, na których mogłyby w pierwszej kolejności powstać inwestycje tzw. błękitno-zielonej infrastruktury.

Rys. 42. Analiza przestrzenna obszarów narażonych na wysoką temperaturę na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom.

*Źródło: opracowanie PI UMK - zestawiono na podstawie analizy materiałów MSIP**

Miejska wyspa ciepła wynika z dużej gęstości zabudowy (wskaźnik intensywności zabudowy kształtuje się na poziomie między 0,6 a 1,0, a na części terenów w zachodniej części przekracza

[33] Flash flood – powódź błyskawiczna, będąca konsekwencją coraz częstszych deszczy nawalnych.

[34] B. Degórska, M. Bańcik, Środowisko przyrodnicze Krakowa. Zasoby – Ochrona – Kształtowanie, Kraków 2013, s. 65

[35] * „Inwentaryzacja obszarów szczególnie wrażliwych (MWC) pod zalecenia z błękitno-zielonej infrastruktury." Opracowanie wykonane przez Wydział Geodezji oraz Wydział Gospodarki Komunalnej i Klimatu Urzędu Miasta Krakowa. Opracowanie wykonane w ramach projektu LIFE-IP EKOMALOPOLSKA „Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego", Kraków, 2023. https://msip.krakow.pl/mapy/273552,2051,komunikat,klimat_krakowa_i_mwc.html

wartość 1,0), ale i z wysokiego stopnia uszczelnienia terenu między budynkami. Wskaźnik uszczelnienia terenów na większości obszaru mieści się w przedziale 81-100%. Zagospodarowanie podobszaru rewitalizacji ze znacznym udziałem terenów uszczelnionych oraz niskim udziałem powierzchni biologicznie czynnej nie sprzyja retencji wodnej, co z kolei sprzyja występowaniu powodzi nagłych, typu Flash Flood (powódź błyskawiczna), będących konsekwencją coraz częstszych deszczy nawalnych.

Rys. 43. Tereny uszczelnione na podobszarach rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom.
Źródło: opracowanie PI UMK na podstawie Planu adaptacji miasta Krakowa do zmian klimatu do roku 2030

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Miejska wyspa ciepła występuje na całym podobszarze rewitalizacji Kazimierz-Stradom, ma największą intensywność spośród wszystkich podobszarów (rys. 39). W całości znajduje się on w strefie bardzo dużej intensywności występowania miejskiej wyspy ciepła (średnio 2-3 ^{O}C, max >10 ^{O}C) [36].

Autorska analiza[37] klasyfikacyjna przestrzeni miasta w zakresie narażenia na odziaływanie zjawiska MWC wskazuje, że na podobszarze rewitalizacji Kazimierz-Stradom przyjmuje się wysokie i najwyższe noty, charakterystyczne do terenów najbardziej uszczelnionych. Analiza ta pozwoliła wytypować strefy, które w największym stopniu narażają mieszkańców Krakowa na nadmierne obciążenie cieplne i występowanie podwyższonej temperatury powietrza, w tym na intensyfikację fali upałów i nocy tropikalnych, a tym samym, na których mogłyby w pierwszej kolejności powstać inwestycje tzw. błękitno-zielonej infrastruktury.

Miejska wyspa ciepła wynika w tym podobszarze z dużej gęstości zabudowy (wskaźnik intensywności zabudowy na większości terenów jest wyższy od 1,0), ale i z wysokiego stopnia uszczelnienia terenu między budynkami. Wskaźnik uszczelnienia terenów mieści się w przedziale 81-100%. Zagospodarowanie podobszaru rewitalizacji, ze znacznym udziałem terenów uszczelnionych oraz niskim udziałem powierzchni biologicznie czynnej, nie sprzyja

[36] B. Degórska, M. Baścik, Środowisko przyrodnicze Krakowa. Zasoby – Ochrona – Kształtowanie, Kraków 2013, s. 65

[37] * „Inwentaryzacja obszarów szczególnie wrażliwych (MWC) pod zalecenia z błękitno-zielonej infrastruktury." Opracowanie wykonane przez Wydział Geodezji oraz Wydział Gospodarki Komunalnej i Klimatu Urzędu Miasta Krakowa. Opracowanie wykonane w ramach projektu LIFE-IP EKOMALOPOLSKA „Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego", Kraków, 2023. https://msip.krakow.pl/mapy/273552,2051,komunikat,klimat_krakowa_i_mwc.html

retencji wodnej, co z kolei sprzyja występowaniu powodzi nagłych, typu Flash Flood (powódź błyskawiczna), będących konsekwencją coraz częstszych deszczy nawalnych.

5.4. Zagrożenie powodziowe

Zagrożenie powodziowe w Krakowie istnieje nie tylko ze strony Wisły. Przez obszar miasta przepływa szereg mniejszych rzek i potoków o łącznej długości ok. 100 km, które również stwarzają zagrożenie zalaniem lub podtopieniem. Obszar miasta pokrywa też sieć rowów melioracyjnych o łącznej długości ok. 190 km, których niedrożność może powodować podtopienia. Lokalne podtopienia np. dróg mogą być również wynikiem gwałtownych i intensywnych opadów deszczu nad Krakowem i nie muszą mieć związku z przepełnieniem koryt rzek i mniejszych cieków wodnych. Centralna część miasta znajduje się ponadto w strefie oddziaływania stopnia wodnego „Dąbie" i związanej z nim bariery odwadniającej, mającej wpływ na regulacje poziomu wód podziemnych i gruntowych.

Wisła w Krakowie jest obecnie obustronnie obwałowana lub umocniona na całej długości swojego przebiegu przez miasto, co w znacznym stopniu zmniejsza zagrożenie i ryzyko strat powodziowych. Jednakże zagrożenie to nadal istnieje, ponieważ obwałowania nie są budowlami niezawodnymi, a ich stan techniczny w niektórych rejonach, mimo prowadzonej modernizacji, budzi nadal zastrzeżenia.

Mapy zagrożenia powodziowego (2022 r.) wskazują, że obwałowania w Krakowie są za niskie. W przypadku zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie 0,2% (raz na 500 lat) w dwóch spośród podobszarów występują bardzo duże tereny zagrożone bezpośrednim wylewem wody spowodowanym przelaniem się wezbrania przez koronę obwałowań.

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Analiza aktualnych *Map zagrożenia powodziowego* (2022 r.) wskazuje, iż podobszar rewitalizacji obejmuje w minimalnym zakresie obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi. Prawdopodobne jest wystąpienie zagrożenia ze strony wód rzeki Dłubni. Strefa zalewu kwalifikowana jest jako obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (woda „pięćsetletnia"). Prognozowana głębokość zalewu wody powodziowej może wynosić do 1 m, a strefa obejmuje najniżej położone odcinki ul. Bulwarowej, Alei Solidarności i ul. W. Orkana.

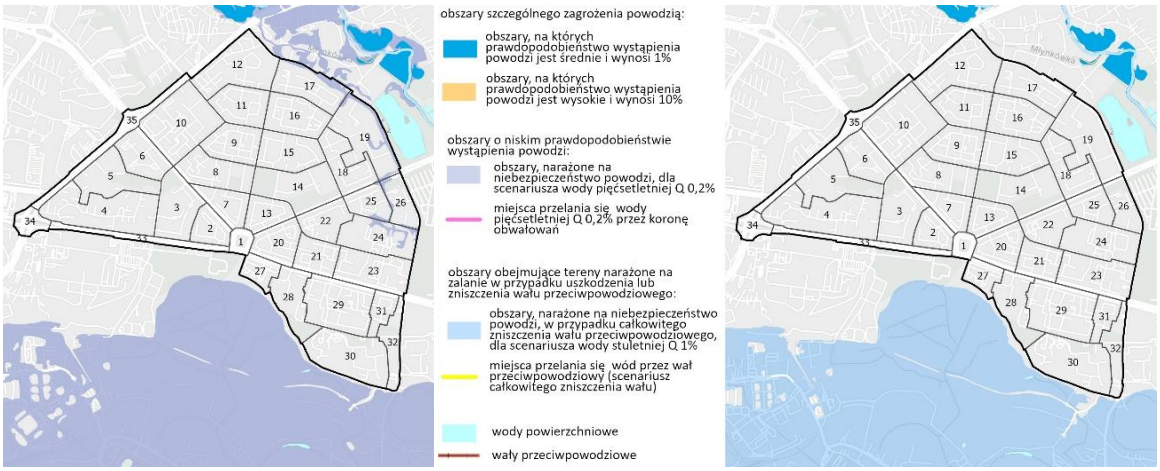

Rys. 44. Obszary narażone na niebezpieczeństwo występowania powodzi na podobszarze „stara" Nowa Huta.
Źródło: opracowanie PI UMK na podstawie danych MSIP – mapy zagrożenia powodziowego, 2022 r.

Według *Map zagrożenia powodziowego* podobszar położony jest poza:

- obszarem szczególnego zagrożenia powodzią;
- obszarem narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia wałów przeciwpowodziowych (dla scenariusza przepływu o prawdopodobieństwie 1% - woda „stuletnia").

Ponadto, na niewielkiej części podobszaru w rejonie ulic Odmętowej i Klasztornej, występuje obszar narażony na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia budowli piętrzących (obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w przypadku awarii Zbiornika Goczałkowice (Q 0,05%) oraz Zbiornika Tresna (Q 0,02%). Prognozowana głębokość zalewu wody powodziowej może wynosić od 1 m do 2 m, w zależności od rzędnej terenu.

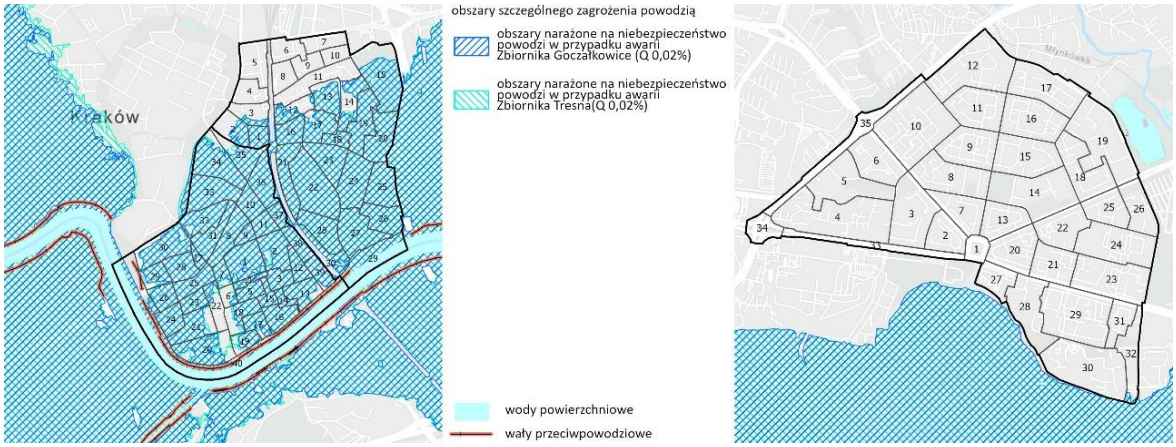

Grzegórzki-Wesoła/Kazimierz-Stradom *„stara" Nowa Huta*

Rys. 45. Obszary narażone na niebezpieczeństwo występowania powodzi w scenariuszu zniszczenia budowli piętrzących.
Źródło: opracowanie PI UMK na podstawie danych MSIP– mapy zagrożenia powodziowego, 2022 r.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Analiza aktualnych Map zagrożenia powodziowego (2022 r.) wskazuje, iż podobszar rewitalizacji obejmuje w znacznym zakresie obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, z uwagi na swoje położenie. Podobszar od strony południowej przylega do koryta Wisły, umocnionego w rejonie bulwarów (Bulwar Kurlandzki) przez budowle oporowe i częściowo wały przeciwpowodziowe. Prawdopodobne jest wystąpienie zagrożenia ze strony wód Wisły.

Strefy zalewu powodziowego kwalifikują się następująco:

- obszar szczególnego zagrożenia powodzią (woda „stuletnia" 1% i dziesięcioletnia 10%) – występuje w minimalnym zakresie i mieści się w zasięgu występowania ochronnych budowli przeciwpowodziowych;
- obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (woda „pięćsetletnia") – występuje na znacznej części podobszaru; spowodowane jest przelaniem się wód wezbrania na niektórych odcinkach obwałowań i umocnień. Prognozowana głębokość zalewu wody powodziowej może wynosić od 2 m do 3 m, w zależności od rzędnej terenu;
- obszar narażony na zalanie w przypadku zniszczenia wałów przeciwpowodziowych (dla scenariusza przepływu o prawdopodobieństwie 1% - woda „stuletnia") – występuje na znacznej części podobszaru; spowodowane jest wdarciem się wód wezbrania od strony wschodniej i południowo-wschodniej. Prognozowana głębokość zalewu wody powodziowej może wynosić od 1 m do 2 m, w zależności od rzędnej terenu;
- obszar narażony na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia budowli piętrzących (obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w przypadku awarii Zbiornika

Goczałkowice (Q 0,05%) oraz Zbiornika Tresna (Q 0,02%) – występuje na znacznej części podobszaru. Prognozowana g głębokość zalewu wody powodziowej może wynosić od 1m do 4m, przeważnie od 2 m do 3 m, w zależności od rzędnej terenu.

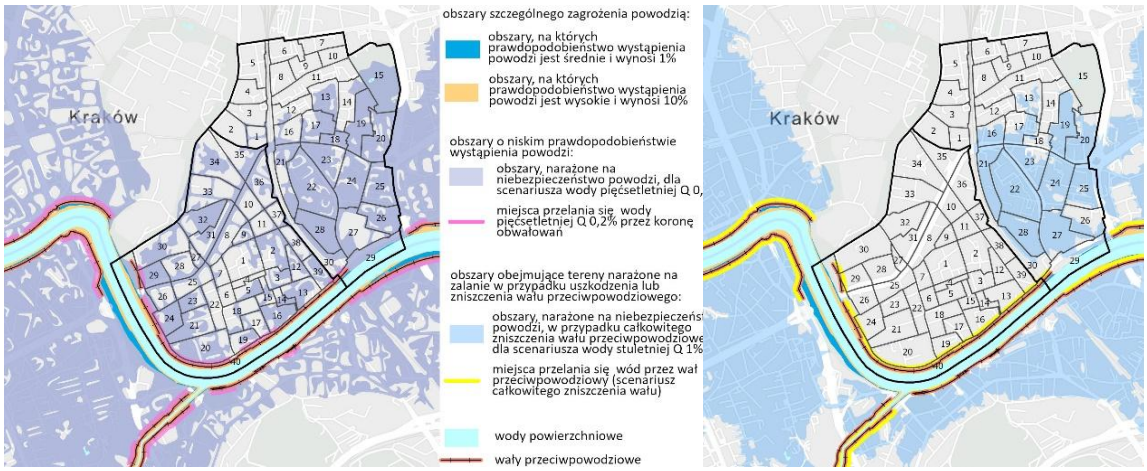

Rys. 46. Obszary narażone na niebezpieczeństwo występowania powodzi na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom.

Źródło: opracowanie PI UMK na podstawie danych MSIP– mapy zagrożenia powodziowego, 2022 r.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Analiza aktualnych Map zagrożenia powodziowego (2022 r.) wskazuje, iż podobszar rewitalizacji obejmuje w znacznym zakresie obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, z uwagi na swoje położenie. Podobszar od strony południowej przylega do koryta Wisły, umocnionego w rejonie bulwarów przez wały przeciwpowodziowe i budowle oporowe. Prawdopodobne jest wystąpienie zagrożenia ze strony wód Wisły.

Strefy zalewu powodziowego kwalifikują się następująco:

- obszar szczególnego zagrożenia powodzią (woda „stuletnia" 1% i dziesięcioletnia 10%) – występuje w minimalnym zakresie i mieści się w zasięgu występowania ochronnych budowli przeciwpowodziowych;
- obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (woda „pięćsetletnia") – występuje na znacznej części podobszaru; spowodowane jest przelaniem się wód wezbrania na niektórych odcinkach obwałowań i umocnień. Prognozowana głębokość zalewu wody powodziowej może wynosić od 2 m do 3 m, w zależności od rzędnej terenu;
- obszar narażony na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia budowli piętrzących (obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w przypadku awarii Zbiornika Goczałkowice (Q 0,05%) oraz Zbiornika Tresna (Q 0,02%) – występuje prawie na całym podobszarze. Prognozowana głębokość zalewu wody powodziowej może wynosić od 1m do 4m, przeważnie od 2 m do 3 m, w zależności od rzędnej terenu.

Według Map zagrożenia powodziowego podobszar rewitalizacji położony jest poza obszarem narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia wałów przeciwpowodziowych (dla scenariusza przepływu o prawdopodobieństwie 1% - woda „stuletnia").

5.5. Ochrona przyrody

Na terenie Krakowa znajdują się obszary o szczególnych walorach przyrodniczych oraz krajobrazowych wymagające ochrony. W granicach administracyjnych Miasta Krakowa znajduje się 5 317,09 ha obszarów prawnie chronionych, co stanowi ok. 16,3% ogólnej powierzchni miasta. Na terenie Krakowa występują następujące formy ochrony przyrody: pięć

rezerwatów przyrody, trzy parki krajobrazowe, trzy obszary Natura 2000, 342 pomniki przyrody oraz użytki ekologiczne. W stosunku do roku 2015, w którym obszary te stanowiły 5 311,33 ha, doszło do wzrostu powierzchni chronionych. Procentowa powierzchnia obszarów objętych ochroną na terenie miasta Krakowa jest jedną z najwyższych w porównaniu z innymi większymi miastami Polski.

Powierzchnia terenów zieleni będących w posiadaniu Gminy Miejskiej Kraków stanowi 11,3% ogólnej powierzchni Miasta. Na podstawie danych z ewidencji gruntów i budynków Państwowego Zasobu Geodezyjnego całkowita powierzchnia terenów zielonych na terenie Krakowa na koniec 2020 roku wynosiła 17 078 ha, co stanowi 52,2% powierzchni miasta, a składają się na nią m.in.: grunty rolne (grunty orne, sady, łąki, pastwiska, nieużytki), grunty leśne (lasy, grunty zadrzewione i zakrzewione), tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, użytki ekologiczne.

Zieleń miejską na terenie Krakowa możemy podzielić na dwie główne kategorie:

- publiczne tereny zieleni - są to tereny zieleni urządzonej oraz ekologiczno-krajobrazowej, pokryte roślinnością, będące terenem ogólnodostępnym dla mieszkańców miasta. Są to m.in. parki, w tym parki rzeczne, parki położone na terenach Twierdzy Kraków, skwery, zieleńce i zieleń przyuliczna, zieleń izolacyjna, zieleń osiedlowa, którą można zidentyfikować i wyodrębnić z przestrzeni osiedli jako ogólnodostępne parki lub skwery, zieleń forteczna, lasy i parki leśne, łąki, obudowa biologiczna cieków i zbiorników wodnych, a także zieleń kopców i błonia (łąki publiczne zlokalizowane w różnych częściach miasta);
- tereny wspomagające - czyli tereny, które nie spełniają wszystkich kryteriów terenów zieleni publicznej, pełnią jednak ważną rolę w systemie przyrody miejskiej. Zaliczamy tutaj: tereny zieleni towarzyszącej obiektom użyteczności publicznej.

Lasy w Krakowie zajmują powierzchnię 1 431 ha, co stanowi 4,38% powierzchni miasta. Większość z nich to lasy komunalne (67,1%), następnie lasy państwowe (16,6%), lasy własności prywatnej (13,6%) i lasy innej własności (2,7%).

Inną formą ochrony obszarów cennych przyrodniczo jest ograniczenie presji inwestycyjnej poprzez odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Obecnie w ramach mpzp „Dla wybranych obszarów przyrodniczych miasta Krakowa" uchwalono 190 rozproszonych obszarów o łącznej powierzchni 1 958,13 ha, które obejmują zarówno tereny o wysokich walorach przyrodniczych, jak i tereny przeznaczone pod zieleń miejską oraz grunty rolne.

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

W 2022 r. publiczne tereny zieleni zajmowały ponad 34% powierzchni podobszaru. Największy udział miały przestrzenie zielone przy obiektach użyteczności publicznej takich, jak szkoły, przedszkola, zieleń śródosiedlowa, parki i skwery oraz zieleń przyuliczna.

Tab. 5.4. Publiczne tereny zieleni na podobszarze „stara" Nowa Huta

typologia terenów zieleni	powierzchnia [ha]	% powierzchni podobszaru
Cmentarz	0,92	0,3%
Ogród klasztorny/kościelny	2,71	0,8%
Park	15,34	4,8%
Skwer	14,68	4,6%
Zieleń przestrzeni publicznych	1,35	0,4%

Zieleń przy obiektach użyteczności publicznej	39,99	12,5%
Zieleń terenów sportowych	7,09	2,2%
Zieleń towarzysząca zabudowie mieszkaniowej	16,84	5,3%
Zieleńce/Zieleń przyuliczna	11,10	3,5%
razem	**110,02**	**34,3%**

Źródło: Opracowanie PI UMK na podstawie danych ZZM

Pomniki przyrody

Według danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (GDOŚ) na podobszarze zlokalizowanych było 8 obiektów zakwalifikowanych, jako pomniki przyrody (stan na listopad 2023 r.).

Tab. 5.5. Pomniki przyrody na podobszarze „stara" Nowa Huta

typ	obiekt	gatunek	data utworzenia
jednoobiektowy	drzewo	Platan - Platanus sp.	22.09.2018
jednoobiektowy	drzewo	Wiąz szypułkowy - Ulmus laevis (Ulmus pedenculata, Ulmus effusa)	20.11.2018
jednoobiektowy	drzewo	Platan - Platanus sp.	22.09.2018
jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - Quercus robur	14.12.2013
jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - Quercus robur	21.11.2012
jednoobiektowy	drzewo	Platan klonolistny - Platanus xacerifolia (Platanus xhispanica)	14.12.2013
jednoobiektowy	drzewo	Platan - Platanus sp.	22.09.2018
jednoobiektowy	drzewo	Platan - Platanus sp.	22.09.2018

Źródło: Zestawiono na podstawie bazy danych GDOŚ https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/ - stan na koniec listopada 2023 r.

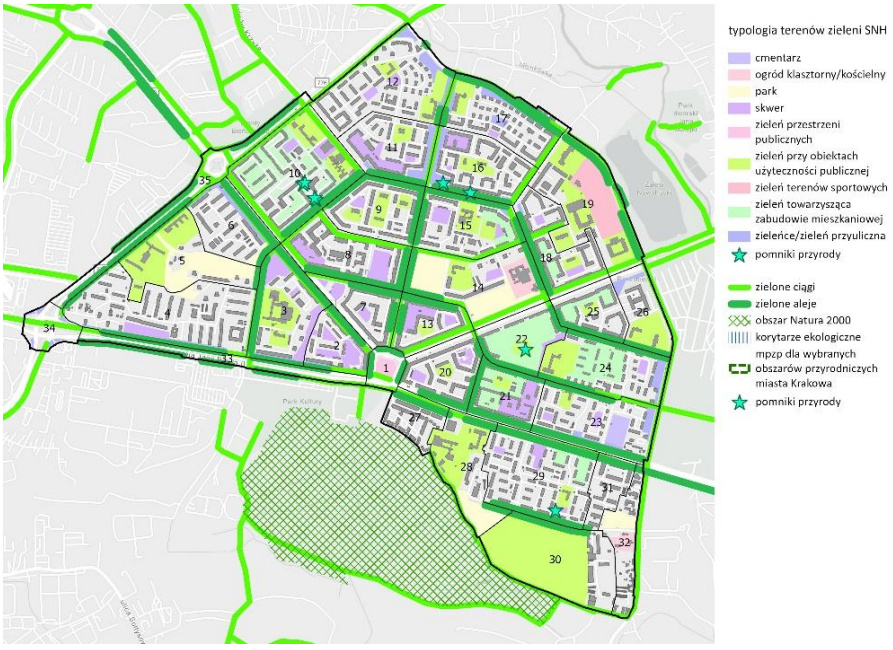

Rys. 47. Środowisko przyrodnicze i formy ochrony przyrody na podobszarze „stara" Nowa Huta.

Źródło: opracowanie PI UMK

W bezpośrednim sąsiedztwie podobszaru „stara” Nowa Huta znajduje się obszar sieci Natura 2000 - Łąki Nowohuckie" PLH120069. To specjalny obszar ochrony siedlisk o powierzchni 59,75 ha, położony w dolinie Wisły. Łąki Nowohuckie są ostatnim dobrze zachowanym fragmentem łąk nadwiślańskich w Nowej Hucie. Na tym obszarze mieści się ponad 10 zróżnicowanych zbiorowisk roślinnych, a wśród nich zespoły naturalne: szuwary wysokie turzyc i część szuwarów trzcinowych oraz liczne, bogate zespoły półnaturalne np. podmokła łąka z ostrożeniem łąkowym i świeża łąka z rajgrasem wyniosłym. Występują tu 4 gatunki motyli z II Załącznika Dyrektywy Siedliskowej. Obszar ten stanowi także użytek ekologiczny o powierzchni 57,17 ha ustanowiony na mocy Uchwały nr XV/100/03 Rady Miasta Krakowa z 7 maja 2003 r.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Publiczne tereny zieleni zajmują blisko 38% powierzchni podobszaru. Największy udział mają przestrzenie zielone przy obiektach użyteczności publicznej takich jak tereny poszpitalne, szkoły, zieleń śródosiedlowa, parki oraz istniejący cmentarz.

Tab. 5.6. Publiczne tereny zieleni na podobszarze Grzegórzki-Wesoła

typologia terenów zieleni	powierzchnia [ha]	% powierzchni podobszaru
Cmentarz	4,20	3,1%
Ogród klasztorny/kościelny	3,42	2,5%
Park	11,80	8,7%
Skwer	1,28	0,9%
Zieleń przestrzeni publicznych	2,02	1,5%
Zieleń przy obiektach użyteczności publicznej	19,43	14,4%
Zieleń terenów sportowych	3,25	2,4%
Zieleń towarzysząca zabudowie mieszkaniowej	2,81	2,1%
Zieleńce/Zieleń przyuliczna	3,11	2,3%
razem	51,32	37,9%

Źródło: Opracowanie PI UMK na podstawie danych ZZM

Pomniki przyrody

Według danych GDOŚ na podobszarze było zlokalizowanych 12 obiektów zakwalifikowanych jako pomniki przyrody (stan na listopad 2023 r.), znajdujących się w większości w Ogrodzie Botanicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Tab. 5.7. Pomniki przyrody na podobszarze Grzegórzki-Wesoła

typ	obiekt	gatunek	data utworzenia
jednoobiektowy	drzewo	Sagowiec podwinięty - Cycas circinalis	03.12.2014
jednoobiektowy	krzew	-	07.02.2017
jednoobiektowy	drzewo	Metasekwoja chińska - Metasequoia glyptostroboides	07.02.2017
jednoobiektowy	krzew	-	07.02.2017
jednoobiektowy	drzewo	Dąb węgierski - Quercus frainetto	07.02.2017
jednoobiektowy	drzewo	Cypryśnik błotny - Taxodium distichum	07.02.2017

jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - Quercus robur	21.02.1997
jednoobiektowy	drzewo	Lipa szerokolistna - Tilia platyphyllos	06.01.2016
jednoobiektowy	drzewo	Miłorząb dwuklapowy (Miłorząb chiński, Miłorząb dwudzielny) - Ginkgo biloba	07.02.2017
jednoobiektowy	drzewo	Stangeria dziwna - Stangeria eriopus	03.12.2014
jednoobiektowy	drzewo	Daktylowiec kanaryjski - Phoenix canariensis	03.12.2014
jednoobiektowy	drzewo	Miłorząb dwuklapowy (Miłorząb chiński, Miłorząb dwudzielny) - Ginkgo biloba	03.12.2014

Źródło: Zestawiono na podstawie bazy danych GDOŚ https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/ - stan na koniec listopada 2023 r

W granicach podobszaru, zlokalizowany jest teren objęty ochroną na podstawie mpzp „Dla wybranych obszarów przyrodniczych miasta Krakowa" – etap A - obszar nr 65 obejmujący Ogród Botaniczny oraz Skwer Pamięci Polaków Poszkodowanych przez III Rzeszę. Powierzchnia obszaru objętego planem wynosi 9,5 ha.

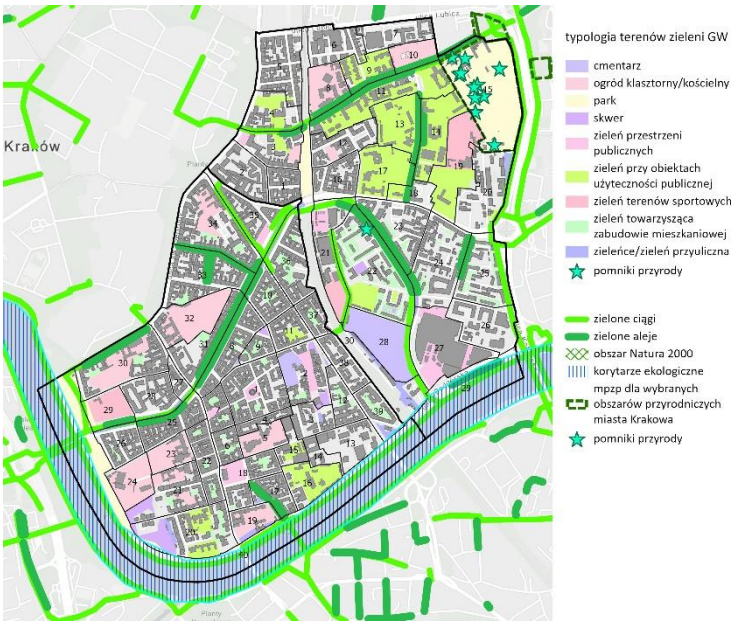

Rys. 48. Środowisko przyrodnicze i formy ochrony przyrody na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom.

Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Publiczne tereny zieleni zajmują 28% powierzchni podobszaru – najmniej w całym obszarze rewitalizacji. Największy udział mają parki, ogrody klasztorne/kościelne oraz zieleń przyuliczna.

Tab. 5.8. Publiczne tereny zieleni na podobszarze Kazimierz-Stradom

typologia terenów zieleni	powierzchnia [ha]	% powierzchni podobszaru
Cmentarz	0,80	0,6%
Ogród klasztorny/kościelny	11,91	8,6%
Park	12,86	9,3%
Skwer	1,82	1,3%

Zieleń przestrzeni publicznych	2,01	1,5%
Zieleń terenów sportowych	1,50	1,1%
Zieleń towarzysząca zabudowie mieszkaniowej	3,56	2,6%
Zieleńce/Zieleń przyuliczna	4,54	3,3%
razem	39,00	28,2%

Źródło: Opracowanie PI UMK na podstawie danych ZZM

Wg danych GDOŚ w 2023 r. na podobszarze nie występowały obiekty zakwalifikowane jako pomniki przyrody.

Analiza jakościowa w obszarze rewitalizacji

Kwestie środowiskowe wydają się być bardzo istotne dla mieszkańców Krakowa. Dowodzą tego liczne głosy podczas spotkań z mieszkańcami dotyczące m.in. zanieczyszczenia powietrza. W Krakowie nie są obecnie prowadzone cykliczne badania dotyczące jakości życia w poszczególnych dzielnicach miasta, z tego powodu trudno ocenić jak mieszkańcy podobszaru rewitalizacji postrzegają kwestie środowiska. Pośrednio o postawach mieszkańców w tym zakresie można wnioskować jedynie na bazie cyklicznie wykonywanego badania pn. Barometr Krakowski, obejmującego obszar całego miasta.

Niska jakość dwóch komponentów środowiska (klimat akustyczny, jakość powietrza) wciąż wskazywana jest w tym badaniu jako istotny aspekt zadowolenia z mieszkania w Krakowie. W 2020 r. najbardziej uciążliwe dla mieszkańców było zanieczyszczone powietrze, aż 58% ankietowanych wskazało ten czynnik jako obniżający zadowolenie z życia w Krakowie. Dwa lata później udział osób wyrażających taki pogląd spadł do 40% ale wciąż był jednym z trzech kluczowych czynników jakości życia w mieście wymagających poprawy. 19% ankietowanych mieszkańców w 2020 r. wskazywało na konieczność poprawy jakości powietrza W 2022 r. odsetek ten wzrósł do 25%, co podkreśla wagę jakości powietrza w codziennym życiu mieszkańców.

Klimat akustyczny, choć nie jest tak widoczny jak smog, jak pokazują przeprowadzone w 2020 i 2022 r. badania, jest równie istotnym czynnikiem kształtującym jakość życia w mieście. Niezadowolenie z niskiej jakości klimatu akustycznego wyrażało aż 28% respondentów w 2020 r. i 25% respondentów w 2022 r. Zdecydowanie najbardziej uciążliwy jest hałas generowany przez główne arterie komunikacyjne (hałas w skali ogólnomiejskiej). Co ciekawe, o ile mieszkańcy uznają hałas jako istotny czynnik wpływający na jakość życia w mieście, to nie traktują działań zmierzających do poprawy klimatu akustycznego jako priorytetowych (jedynie 2% wskazań w 2020 r., ale już 11% w 2022 r.).

W trakcie spotkania z mieszkańcami wskazywano na duże zaniedbania w zakresie nowohuckiej zieleni. Mieszkańców niepokoją inwestycje (nasadzenia), o które nikt później nie dba. Problemem jest również zły stan drzewostanu i nieprzemyślane nasadzenia, a także nadmierna ochrona zieleni (konserwatorskie wytyczne) względem potrzeb lokalnej społeczności (odpowiednie doświetlenie mieszkań, sal lekcyjnych, bezpieczeństwo pieszych).

Wskazane wcześniej spostrzeżenia potwierdza spotkanie ze środowiskiem edukacyjnym, w trakcie którego sygnalizowano problemy związane z zarządzaniem zielenią. Wskazywano na problemy w uzyskaniu zgody na wycięcie drzewa lub przycięcie gałęzi ograniczających dopływ światła do sal lekcyjnych.

Mieszkańcy zwracali uwagę na konieczność bardziej lokalnego podejścia do zarządzania zielenią. Pojawił się pomysł stworzenia instytucji „ogrodnika osiedla” – zatrudnienia osoby,

która zajmowałaby się zielenią na osiedlu (może być to senior, osoba bezrobotna lub uboga), której wykonywanie tego typu zadań da szansę na aktywizację oraz poprawę sytuacji materialnej, a jednocześnie zwiększy skuteczność podejmowanych działań.

Mieszkańcy zwracali uwagę na konieczność zweryfikowania strategii rozwoju zieleni na podobszarze rewitalizacji. Zasadne byłoby większe koncentrowanie się na funkcji takich zielonych obszarów, a nie tylko na ich formie. W tym kontekście zwrócono uwagę na konieczność zwiększenia liczby ogrodów społecznych, które realizowałyby również szereg ważnych działań społecznych.

Mieszkańcy wyrażali niepokój wynikający z braku wiedzy na temat przyszłości terenów kombinatu oraz krążących w mediach różnych pomysłów na jego przyszłe zagospodarowanie. Szczególny niepokój wzbudzają plany lokalizacji na terenie kombinatu małej elektrowni atomowej, czy też budowa w sąsiedztwie obszaru parkingu zaporowego.

Uczestnicy spotkania zwrócili uwagę na problem śmieci, które pojawiają się w przestrzeniach publicznych. Jednocześnie zauważono, że w ostatnim czasie na podobszarze rewitalizacji zmalała liczba koszy na śmieci.

Zdaniem mieszkańców dużą wartością dzielnicy są położone w sąsiedztwie podobszaru ogródki działkowe (teren obecnie zamknięty dla mieszkańców nie będących zrzeszonymi działkowcami). Sytuacja ta może wynikać z dużej popularności tych terenów w trakcie pandemii COVID-19.

Z dużą popularnością takich terenów wiąże się niestety problem nielegalnego podrzucania tam śmieci.

Mieszkańcy zwrócili również uwagę na problem zanieczyszczenia rzeki Dłubni położonej w sąsiedztwie podobszaru rewitalizacji. Zdaniem mieszkańców rzeka ma duży potencjał turystyczno-rekreacyjny (możliwość organizacji spływów kajakowych).

Kluczowe problemy i potencjały w sferze środowiskowej

Podobszar rewitalizacji „stara” Nowa Huta

Do najważniejszych problemów podobszaru z punktu widzenia koncentracji negatywnych zjawisk środowiskowych należy zaliczyć:

- mimo poprawy jakości powietrza wciąż utrzymujące się stany przekroczeń wskaźników jakości powietrza w okresie grzewczym;
- wciąż dużą liczbę budynków posiadających paleniska zasilane paliwami stałymi w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji (gminy sąsiednie);
- ryzyko wystąpienia wśród mieszkańców podobszaru rewitalizacji ubóstwa energetycznego w związku z drastycznym wzrostem cen nośników energii;
- występowanie obszarów o złym klimacie akustycznym;
- zaniedbana zdaniem mieszkańców zieleń towarzysząca zabudowie mieszkaniowej.

Do kluczowych potencjałów z punktu widzenia środowiska należy zaliczyć:

- tereny zieleni osiedlowej;
- rzekę Dłubnię, która może być wykorzystana jako elementy systemu terenów zielonych dla podobszaru;
- Zalew Nowohucki oraz otaczający go park sąsiadujący z obszarem rewitalizacji od wschodu;
- obszar Natura 2000 – Łąki Nowohuckie graniczące z obszarem rewitalizacji od południa.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Do najważniejszych problemów z punktu widzenia koncentracji negatywnych zjawisk środowiskowych należy zaliczyć:

- mimo poprawy jakości powietrza wciąż utrzymujące się stany przekroczeń wskaźników jakości powietrza w okresie grzewczym;
- kumulacja zanieczyszczeń powietrza wynikająca z lokalizacji podobszaru rewitalizacji w dolinie Wisły;
- ryzyko wystąpienia wśród mieszkańców podobszaru rewitalizacji ubóstwa energetycznego w związku z drastycznym wzrostem cen nośników energii;
- występowanie obszarów o złym klimacie akustycznym.

Do kluczowych potencjałów z punktu widzenia środowiska należy zaliczyć:

- zieleń na terenach po byłych klinikach Uniwersytetu Jagiellońskiego:
- Ogród Botaniczny UJ.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Do najważniejszych problemów z punktu widzenia koncentracji negatywnych zjawisk środowiskowych należy zaliczyć:

- mimo poprawy jakości powietrza wciąż utrzymujące się stany przekroczeń wskaźników jakości powietrza w okresie grzewczym;
- niewielka liczba budynków posiadających paleniska zasilane paliwami stałymi;
- kumulacja zanieczyszczeń powietrza wynikająca z lokalizacji podobszaru rewitalizacji w dolinie Wisły;
- ryzyko wystąpienia wśród mieszkańców podobszaru rewitalizacji ubóstwa energetycznego w związku z drastycznym wzrostem cen nośników energii;
- występowanie obszarów o złym klimacie akustycznym.

Do kluczowych potencjałów z punktu widzenia środowiska należy zaliczyć:

- sąsiedztwo doliny Wisły.

6. Analiza koncentracji negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

6.1. Charakterystyka przestrzenno-funkcjonalna podobszarów[38]

Podobszar rewitalizacji „stara” Nowa Huta

„Stara” Nowa Huta należy do klasycznych przykładów urbanistyki socrealistycznej w Polsce, a zarazem jest to pierwsze w powojennej Polsce miasto wzniesione w całości od podstaw.

Budowę pierwszych osiedli mieszkaniowych rozpoczęto w marcu 1949 r. W 1951 r. Nową Hutę włączono w administracyjne granice Krakowa. Jako pierwsze zrealizowano osiedla: Wandy,

[38] Źródła:
Uchwała NR XXXV/901/20 Rady Miasta Krakowa z dnia 12 lutego 2020 r. w sprawie zatwierdzenia ''Planu ochrony Parku Kulturowego Nowa Huta''
Uchwała NR LXXXIII/2369/22 Rady Miasta Krakowa z dnia 27 kwietnia 2022 r. w sprawie zatwierdzenia "Planu ochrony Parku Kulturowego Kazimierz ze Stradomiem".
Klimatyczny Kwartał. Diagnoza; A2P2 Architecture and Planning, Wolański sp. z o. o.

Willowe, Młodości, Na Skarpie oraz Sportowe. Wzniesiono w nich jedno- i dwupiętrowe budynki z wysokimi dachami, w układach rozproszonych. Kameralne zespoły, otoczone obszernymi terenami zielonymi, nawiązują do tradycji modernistycznych osiedli pracowniczych miast przemysłowych Polski międzywojennej. Dopatrzyć się też w nich można wpływów anglosaskiej idei miast-ogrodów i niemieckich kolonii pracowniczych z przełomu XIX i XX wieku.

Obszar Nowej Huty jest zawarty w figurze trójkąta równoramiennego, wyznaczonej aleją Jana Pawła II oraz ulicami Bulwarową i Kocmyrzowską. Ośrodkiem kompozycji jest pięcioboczny plac Centralny o reprezentacyjnym charakterze, z którego promieniście wybiega pięć arterii komunikacyjnych - alei wytyczających ramy dla zabudowy blokowej. Zabudowa obszaru podkreśla jego reprezentacyjny charakter. Bloki zabudowy, zgrupowane wokół placu mają w pierzejach ulicznych elewacje z bogatym wystrojem architektonicznym i podcieniowymi arkadami mieszczącymi partery sklepowe. Ponadto wokół placu Centralnego znajdują się osiedla blokowe tworzące układy wieloboczne ze zróżnicowaną zabudową zewnętrza i wnętrza bloku. Dominują reprezentacyjne fasady w pierzejach ulic, urozmaicone detalem architektonicznym i uproszczone elewacje wnętrz blokowych. W wielobokach zabudowy blokowej, w partii wewnętrznej umieszczano bloki mieszkalne mniejszej skali oraz place zabaw, budynki szkół, przedszkoli i przychodni lekarskich.

Charakterystyczny, szczególnie na tle miasta, jest układ zieleni stworzony w przeważającej części jako wynik kompleksowego założenia korespondującego z pierwotnym układem urbanistycznym, jakkolwiek znaczna część obszarów zielonych powstała przypadkowo, m.in. poprzez zaniechanie realizacji obiektów architektonicznych lub przypadkowe i spontaniczne przedsięwzięcia podejmowane w tym zakresie przez mieszkańców i lokalne zarządy. Składa się nań system zieleni towarzyszącej komunikacji, głównym i podrzędnym arteriom, jak i zieleni reprezentacyjnej, która stanowi ozdobną kompozycję alei Róż, faktyczne „Planty Nowohuckie" utworzone z ulic: Ludźmierskiej, Żeromskiego i Struga oraz zieleń wewnątrzosiedlową zarówno towarzyszącą zabudowie mieszkaniowej, jak i szkołom, przedszkolom, terenom sportowym i placom zabaw. Kształtowanie zieleni było świadomym działaniem opartym na koncepcji zieleni izolacyjnej i zieleni parkowej. Spośród terenów zieleni publicznej wyróżniają się zespoły zieleni parkowej: park Wiśniowy Sad, park Ratuszowy, park Szwedzki, park Zalew Nowohucki, oraz założenie parkowe przy Szpitalu Specjalistycznym im. Stefana Żeromskiego.

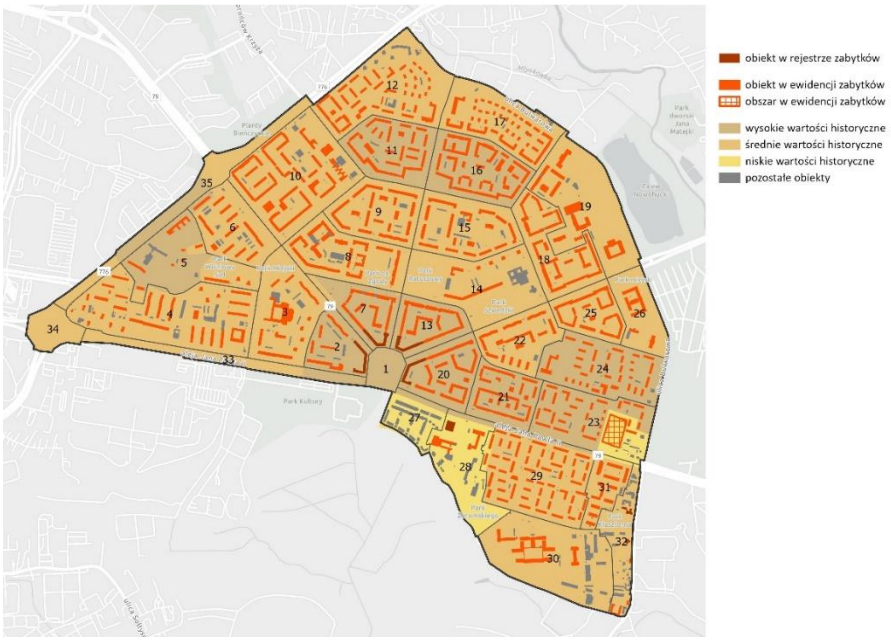

Rys. 49. Zabytki na tle waloryzacji historycznej na podobszarze „stara" Nowa Huta.

Źródło: opracowanie PI UMK

Na mocy decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Krakowie z dnia 30 grudnia 2004 r. układ urbanistyczny dzielnicy Nowa Huta w Krakowie, jako reprezentatywny przykład urbanistyki socrealizmu w Polsce, został wpisany do rejestru zabytków miasta Krakowa. Przedmiotem ochrony jest układ urbanistyczny, czyli rozplanowanie ulic, placów, zieleńców, usytuowanie, bryły i gabaryty budowli, wystrój wnętrz architektoniczno-krajobrazowych, zieleń komponowana.

20 listopada 2019 r. Rada Miasta Krakowa podjęła Uchwałę nr XXIX/757/2019 w sprawie utworzenia parku kulturowego pod nazwą Park Kulturowy Nowa Huta. Uchwałę podjęto dla ochrony krajobrazu kulturowego, zabytków oraz historycznego układu urbanistycznego Nowej Huty, w trosce o należyty wizerunek Miasta, w celu zachowania oraz kształtowania krajobrazu kulturowego i historycznego charakteru przestrzeni publicznej na tym obszarze.

Przeznaczenie terenów:

Podobszar objęty jest w całości miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego:

- mpzp obszaru "Centrum Nowej Huty".
- mpzp obszaru "Centrum Nowej Huty II - części A, B, C".
- mpzp obszaru "Centrum Nowej Huty II – część D".

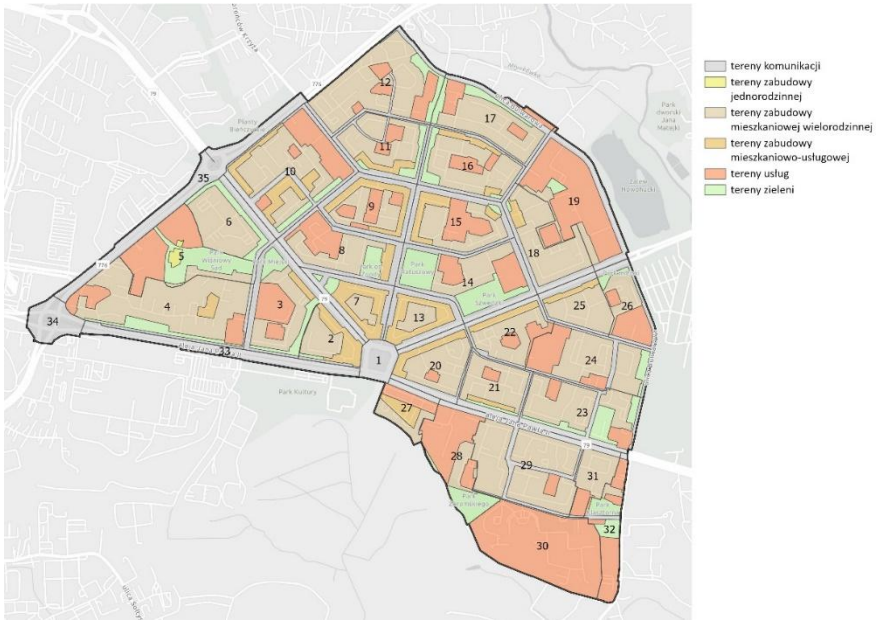

Rys. 50. Przeznaczenie terenów wg mpzp na podobszarze „stara" Nowa Huta.

Źródło: opracowanie PI UMK

Tab. 6.1. Struktura przeznaczenia terenu wg mpzp na podobszarze „stara" Nowa Huta

przeznaczenie terenu	powierzchnia [ha]	udział %
tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	0,42	0,1%
tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	131,03	40,9%
tereny zabudowy mieszkaniowo - usługowej	21,22	6,6%
tereny usług	73,33	22,9%
tereny zieleni	26,32	8,2%
tereny komunikacji	68,16	21,3%

Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar „starej" Nowej Huty to przede wszystkim zabudowa mieszkalna wielorodzinna, stanowiąca przeszło 40% terenu oraz, w małym stopniu, mieszkalno-usługowa, które łącznie stanowią ponad połowę ogółu powierzchni. Funkcje usługowe, na które składa się przede wszystkim infrastruktura społeczna, zajmują 23% powierzchni.

Tereny ogólnodostępnej zieleni publicznej stanowią wg mpzp zaledwie 8% powierzchni podobszaru, jednak wskaźnik ten nie uwzględnia znaczącego udziału zieleni osiedlowej (półpublicznej), która decyduje o uznawaniu „starej" Nowej Huty za najbardziej „zielony" obszar mieszkaniowy Krakowa.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Teren Grzegórzek stanowi część dawnej podkrakowskiej wsi o tej samej nazwie włączonej w granice Krakowa w 1910 r. Na kształt przestrzenny tej części Grzegórzek znaczący wpływ miało zasypanie starego koryta Wisły, w miejscu którego wytyczono obecną al. Ignacego Daszyńskiego. Po jej obu stronach, w części centralnej i północnej, w latach pięćdziesiątych XX w. powstał zespół modernistycznej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, częściowo

równolegle do ulicy lub w układzie pierzejowym. Zabudowa modernistyczna w sposób harmonijny łączy się z zabudową starszą (głównie z przełomu XIX i XX w.), typu „kamienicowego", usytuowaną wzdłuż ulic Grzegórzeckiej, Chodkiewicza i Prochowej. Budynkom mieszkalnym towarzyszy zieleń wysoka i niska rosnąca w ulicach i skwerach oraz we wnętrzach kwartałów i na podwórkach.

Ważnymi obiektami na tym terenie, istotnymi zarówno pod względem architektonicznym, urbanistycznym jak i dla tożsamości miejsca są: dawna Rzeźnia Miejska przy ul. Rzeźniczej, współcześnie wkomponowane w nią C. H. Galeria Kazimierz, założony w 1800 r. Nowy Cmentarz Żydowski pomiędzy al. Daszyńskiego, ul. Siedleckiego i nasypem kolejowym oraz zespół zabudowy Hali Targowej u zbiegu ul. Grzegórzeckiej i al. Daszyńskiego.

Na północ od Galerii Kazimierz, pomiędzy ul. Gęsią i Masarską, na terenach dawnych zakładów cukierniczych „Wawel", powstały duże zespoły zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej i usługowej. W części zachodniej, pomiędzy torami kolejowymi a ul. Siedleckiego znajdują się obiekty sportowe, tj.: korty tenisowe i budynek lodowiska Cracovii. Na północ od lodowiska, pomiędzy ul. Grzegórzecką, torami kolejowymi a budynkiem Hali Targowej zlokalizowany jest plac targowy Unitarg.

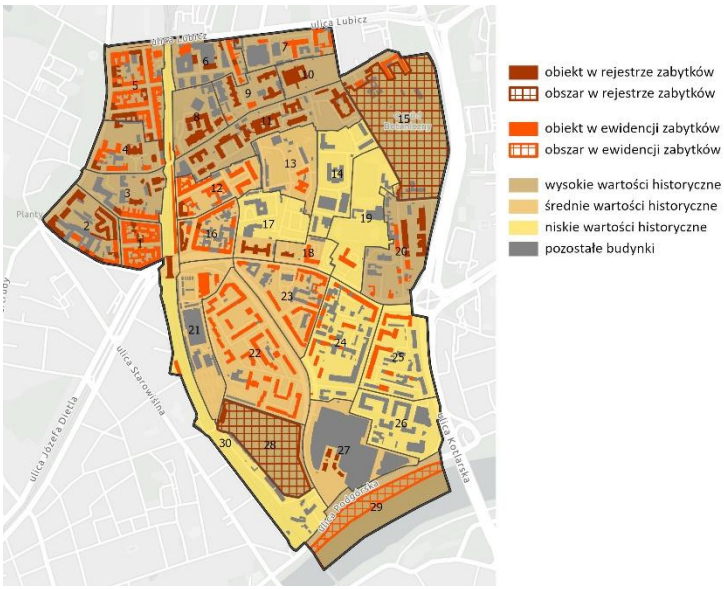

Rys. 51. Zabytki na tle waloryzacji historycznej na podobszarze Grzegórzki-Wesoła.
Źródło: opracowanie PI UMK

Tereny Wesołej znajdują się w Dzielnicy I Stare Miasto oraz Dzielnicy II Grzegórzki. Historycznie obszar ten zlokalizowany był w jurydyce Wesoła, której osią był tzw. trakt ruski, prowadzący od Małego Rynku, wzdłuż ul. Kopernika i dalej przez dzisiejsze rondo Mogilskie w kierunku wschodnim. Począwszy od średniowiecza Wesoła zachowuje charakter ogrodowo – wiejski. Natomiast na przełomie w XVIII i XIX powstają liczne obiekty użyteczności publicznej, fortyfikacje i ogrody publiczne.

Najważniejsze zespoły urbanistyczno–architektoniczne to: kościoły: św. Mikołaja i Najświętszego Serca Pana Jezusa (jezuitów), Ogród Botaniczny z Collegium Śniadeckiego, zespół klasztorny św. Łazarza, Karmelitanek oraz zespół dawnych klinik uniwersyteckich.

Obszar ten, charakteryzuje się uporządkowaną strukturalnie przestrzenią w postaci kwartałów zabudowy po zachodniej stronie linii kolejowej oraz mniej wyrazistą strukturą otwartych terenów przy znaczących większych obiektach kubaturowych po wschodniej stornie torów.

Bardzo regularne są kwartały zabudowy położone w północnej części obszaru wzdłuż ulicy Radziwiłłowskiej oraz w rejonie ulicy Wielopole na południu obszaru.

Rejon ul. Kopernika charakteryzuje się rozluźnieniem struktury, w której wyróżnia się ulica Kopernika poprzez masywne i monumentalne budowle obiektów poszpitalnych. Zwarta kwartałowa struktura widoczna jest jedynie w południowo-zachodniej części obszaru przy ulicach: Sołtyka, Kołłątaja, św. Łazarza i Blich. Reszta obszaru nie posiada już takiej regularności. Zabudowa na północ od ulicy Kopernika i Strzeleckiej ma układ swobodny, podobnie jak tereny poszpitalne wzdłuż ul. Śniadeckich.

Przeznaczenie terenów:

Podobszar objęty jest w całości miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego:

- mpzp obszaru „Wesoła – rejon ulicy Kopernika”
- mpzp obszaru „Wesoła-Zachód”
- mpzp obszaru „Browar Lubicz”
- mpzp obszaru „Rejon alei Ignacego Daszyńskiego”
- mpzp dla wybranych obszarów przyrodniczych miasta Krakowa - etap A-65
- mpzp obszaru „Bulwary Wisły”

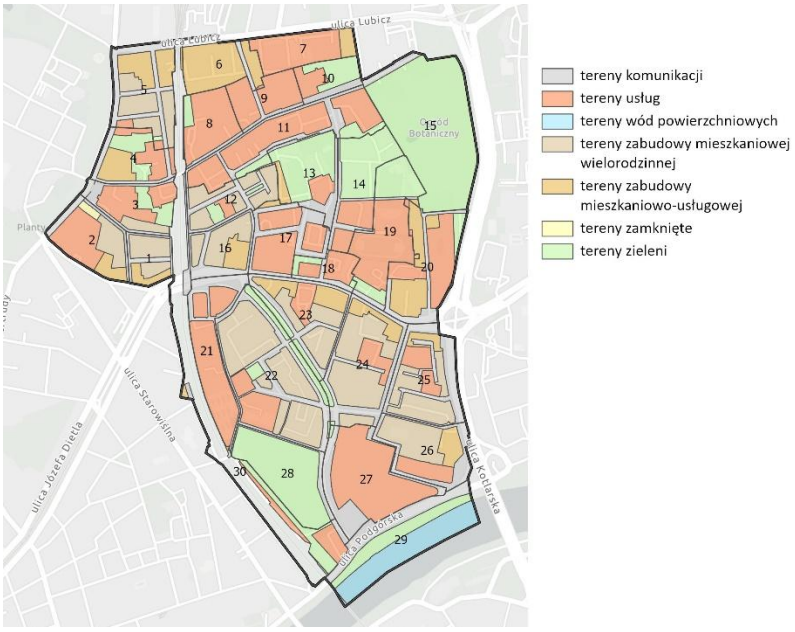

Rys. 52. Przeznaczenie terenów wg mpzp na podobszarze Grzegórzki-Wesoła.

Źródło: opracowanie PI UMK

Tab. 6.2. Struktura przeznaczenia terenu wg mpzp na podobszarze Grzegórzki-Wesoła

przeznaczenie terenu	powierzchnia [ha]	udział %
tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	21,05	16,4%
tereny zabudowy mieszkaniowo - usługowej	11,38	8,9%
tereny usług	39,82	31,0%
tereny zieleni	28,03	21,8%

tereny komunikacji	24,99	19,4%
tereny wód powierzchniowych	3,09	2,4%
tereny zamknięte	0,15	0,1%

Źródło: opracowanie PI UMK

Na terenie podobszaru występuje typ zabudowy mieszkalnej wielorodzinnej oraz, w mniejszym stopniu, mieszkalno-usługowej, które łącznie stanowią 25% ogółu powierzchni. Natomiast funkcje usługowe (31% powierzchni) reprezentują największy udział w przestrzeni, tym samym decydują o charakterze podobszaru, odmiennym od Kazimierza, czy Stradomia. Na znaczący udział w ponad 21% terenów zieleni składają się zwarte kompleksy Ogrodu Botanicznego, zaplecza obiektów poszpitalnych oraz Nowego Cmentarza Żydowskiego.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Kazimierz, będący niegdyś odrębnym miastem, posiada zachowaną historyczną kompozycję przestrzenną, która uległa relatywnie niewielkim przekształceniom.

Układ urbanistyczny Kazimierza, jednego z najcenniejszych kulturowo obszarów Krakowa, ujęty jest w rejestrze zabytków, a jego unikalność potwierdza wpis na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO z 1978 r., obejmujący niemal cały obszar Kazimierza. Wartości historyczno-kulturowe Kazimierza ze Stradomiem są zróżnicowane i nierównomiernie rozmieszczone. Współtworzą je obiekty ikoniczne najwyższej klasy artystycznej i zabytkowej, takie jak kościoły Kazimierza, synagogi i kirkut miasta żydowskiego, zabudowa historycznych centrów przemysłowych – elektrownia miejska, zajezdnia tramwajowa, w mniejszym stopniu mocno przekształcony zespół gazowni miejskiej oraz świadectwa funkcji miejskich – relikty murów miejskich, Ratusz Kazimierski i plac Wolnica, Okrąglak i plac Nowy oraz wyjątkowy ciąg bulwarów wiślanych. Zabytki wybitne zanurzone są w tkance urbanistycznej, złożonej głownie z zabudowy mieszkalnej ukształtowanej w XIX w. i pierwszej połowie XX w. Zabudowa ta charakteryzuje się zróżnicowaniem jakości technicznej i architektonicznej, przy wyrównanym poziomie formalnym.

W strukturze przestrzennej Kazimierza ważną role pełnią place, posiadające współcześnie różne funkcje użytkowe. Są to m.in. plac Wolnica, plac Nowy i ulica Szeroka. Ulice Kazimierza są zróżnicowane pod względem funkcji: ulica Dietla ma charakter głównie komunikacyjny, Krakowska i Starowiślna są ulicami komunikacyjno-usługowo-handlowymi, a pozostałe mają charakter lokalny.

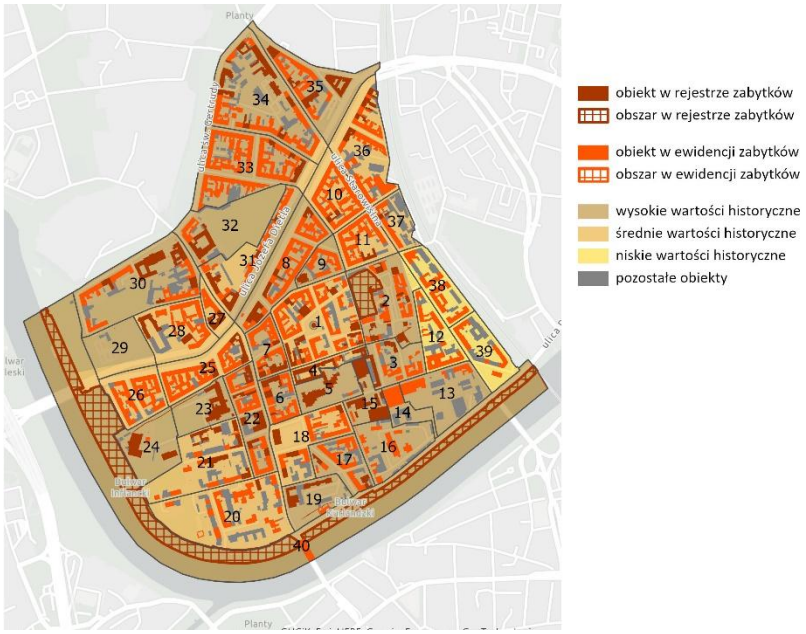

Rys. 53. Zabytki na tle waloryzacji historycznej na podobszarze Kazimierz-Stradom.

Źródło: opracowanie PI UMK

Należy również zwrócić uwagę na charakter wnętrz kwartałowych. Są to przeważnie niewielkie przestrzenie, dostępne jedynie dla mieszkańców. Dodatkowo w dzielnicy znajdują się tereny częściowo zamknięte, tj. o ograniczonej dostępności (ogrody klasztorne, kościelne, cmentarze, tereny przy obiektach użyteczności publicznej).

Jakkolwiek historycznie Kazimierz i Stradom stanowiły całość administracyjną, w przestrzeni widoczny jest podział różnicujący ich układ przestrzenny. Wynika on z pochodzenia Stradomia, jako przedmieścia wytyczonego linią obwałowań Starego Miasta, podczas gdy sam Kazimierz stanowi samoistny układ urbanistyczny. Strukturę przestrzenną Stradomia tworzy zabudowa wielorodzinna, mieszkalna w formie zwartych kwartałów i zabudowy pierzejowej, rozciągnięta pomiędzy ul św. Gertrudy i al. Józefa Dietla. Głównymi ciągami komunikacyjnymi są ulice o charakterze handlowym: Stradomska i Starowiślna. Układ obszaru nie podlegał poważniejszym zmianom (poza punktowymi inwestycjami komercyjnymi), natomiast w ostatnich latach obserwuje się niepokojący wzrost zmiany sposobu użytkowania lokali mieszkalnych na lokale na wynajem (B&B). Funkcje usługowo-handlowe, poza wymienionymi ciągami ulic, są ograniczone, szczególnie w zakresie codziennej obsługi mieszkańców.

W Uchwale nr LXXXIII/2368/22 z dnia 27 kwietnia 2022 r. Rada Miasta Krakowa zdecydowała o objęciu tego obszaru specjalną formą ochrony, wynikającą z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami powołując Park Kulturowy Kazimierz ze Stradomiem. Znajdują się one także w obrębie obszaru wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, wchodzą również w skład historycznego zespołu miasta, uznanego zarządzeniem Prezydenta Polski za pomnik historii.

Przeznaczenie terenów:

Podobszar objęty jest w całości miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego:

- mpzp obszaru „Kazimierz”
- mpzp obszaru „Stradom”
- mpzp obszaru „Wesoła-Zachód”
- mpzp obszaru „Bulwary Wisły”

Rys. 54. Przeznaczenie terenów wg mpzp na podobszarze Kazimierz-Stradom.

Źródło: opracowanie PI UMK

Tab. 6.3. Struktura przeznaczenia terenu wg mpzp na podobszarze Kazimierz-Stradom

przeznaczenie terenu	powierzchnia [ha]	udział %
Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	0,58	0,4%
Tereny zabudowy mieszkaniowo - usługowej	46,38	33,6%
Tereny usług	18,28	13,2%
Tereny zieleni	26,67	19,3%
Tereny komunikacji	34,21	24,8%
Tereny wód powierzchniowych	11,22	8,1%
Tereny infrastruktury technicznej	0,27	0,2%
Tereny zamknięte	0,46	0,3%

Źródło: opracowanie PI UMK

Na terenie podobszaru dominuje typ zabudowy mieszkalnej z funkcjami usługowymi, głównie w parterach budynków, stanowiące 34% ogółu powierzchni, co wynika z historycznego charakteru zabudowy. Funkcje usługowe (13,2% powierzchni) rozmieszczone są nieregularnie, często w formie kompleksów, w tym użyteczności publicznej, także poprzemysłowego kwartału św. Wawrzyńca. Zwraca też uwagę znaczący udział blisko 20% terenów zieleni, jednakże związany jest on przede wszystkim z ciągiem bulwarów Wisły oraz zespołami o charakterze sakralnym.

6.2. Niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru[39]

Analiza ilościowa

Podobszar rewitalizacji stara" Nowa Huta

Historycznie utrwalona struktura przestrzenno-funkcjonalna „starej" Nowej Huty nie podlegała w ciągu ostatnich trzydziestu lat istotnym zmianom, czemu sprzyjało wpisanie układu urbanistycznego do rejestru zabytków.

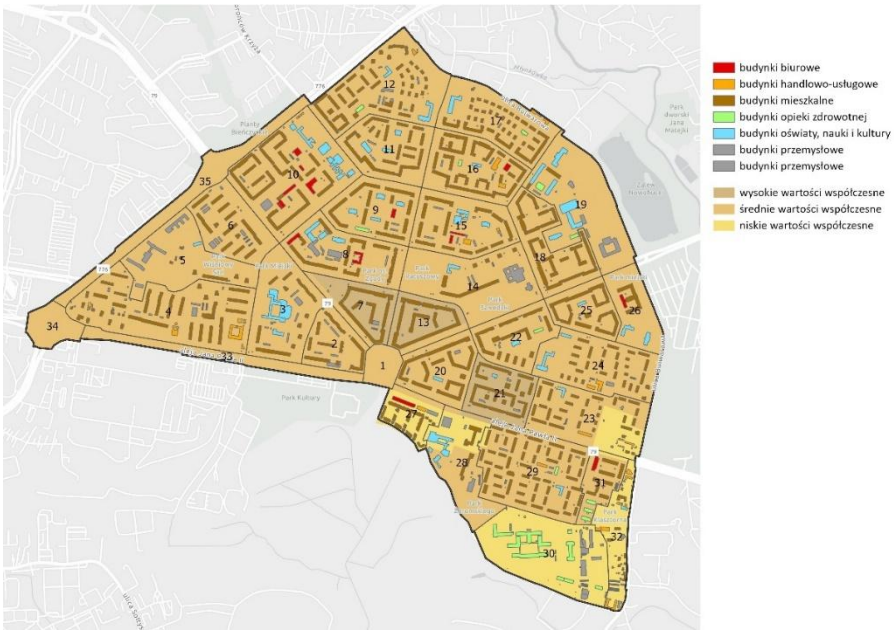

Rys. 55. Funkcje budynków na tle waloryzacji współczesnej na podobszarze „stara" Nowa Huta. Źródło: opracowanie PI UMK (na podstawie EGIB)

Założona pierwotnie samowystarczalność funkcjonalna, wobec przemian społeczno-gospodarczych ostatnich trzydziestu lat spowodowała, że Nowa Huta pozostawała niejako „na uboczu" przemian w mieście. Niedostateczny poziom funkcji ponadlokalnych, w tym w szczególności komercyjnych, sprawił że w miarę upływu czasu następował proces funkcjonalnej „deintensyfikacji" poprzez powolną atrofię cech „centralności", właściwej dla obszarów śródmiejskich.

Źródłami tego procesu są:

- niedostatek istotnych funkcji reprezentacyjnych (publicznych, handlowo–usługowych) w obszarze centralnym,
- brak funkcji umożliwiających integrację lokalnej społeczności,
- degradacja przestrzeni publicznych, pozbawienie obszaru charakteru przestrzeni centralnej (tranzytowy charakter placu Centralnego jako węzła komunikacyjnego),
- brak oferty funkcjonalnej dla użytkowników z zewnątrz – gości, turystów, jako źródła popytu,
- umiejscowienia w centrum funkcji o niskim standardzie funkcjonalnym i estetycznym,
- ogólne zaniedbanie przestrzeni, zanik istotnych symbolicznie i użytkowo miejsc,
- dylemat funkcjonalny: obszar mieszkaniowy, czy śródmiejskie subcentrum.

[39] *Ibid.*

W rezultacie „stara” Nowa Huta pozostaje w większości obszarem o charakterze osiedla mieszkaniowego pomimo potencjału „miejskości”/„centralności”.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Struktura funkcjonalno-przestrzenna podobszaru Grzegórzki-Wesoła przez lata nie podlegała znaczącym zmianom, za wyjątkiem południowej części – terenów poprzemysłowych przekształconych w centrum handlowe, a obecnie kształtowanych przez nową zabudowę mieszkaniowo-usługową.

Impulsem do zmian o radykalnym charakterze jest niewątpliwie inwestycja polegająca na modernizacji kolei średnicowej linii kolejowej E30 na odcinku Kraków Główny Towarowy – Rudzice. Związana jest ona z przekształceniem nasypów kolejowych pomiędzy ulicami: Miodową i Kopernika w, liczące niespełna kilometr, estakady, a w konsekwencji z nieuchronnymi przekształceniami obszarów sąsiadujących z przebudowywanymi liniami kolejowymi. Przedsięwzięcie to w sposób zasadniczy zmienia relacje urbanistyczne, architektoniczne, jak również komunikacyjne i społeczne w skali przede wszystkim lokalnej, ale i całej aglomeracji krakowskiej. Nowy przystanek kolejowy Kraków-Grzegórzki zlokalizowany w sąsiedztwie Hali Targowej będzie pełnił rolę ważnego aglomeracyjnego węzła przesiadkowego integrującego kolej, tramwaje, autobusy i rowery. Towarzyszyć temu będzie uwolnienie przestrzeni pod estakadami oraz znaczący wzrost potoków pasażerskich, a w rezultacie konieczne będzie wprowadzenie nowych rozwiązań funkcjonalnych i przestrzennych w tym rejonie. Przekształceniu podlegać będzie także tzw. plac Grzegórzecki w sąsiedztwie Hali Targowej, jako nowy, zintegrowany węzeł komunikacji publicznej powiązanych z funkcjami handlowymi i przestrzeniami publicznymi pod estakadami.

Kolejnym obszarem zmian jest rejon ul. Kopernika, gdzie po wykupieniu przez Miasto terenów dawnych klinik uniwersyteckich, ma powstać unikalna w skali miasta dzielnica kreatywna z przeważającymi funkcjami obiektów i terenu o charakterze użyteczności publicznej z pogranicza kultury, kreatywności i aktywności społecznej.

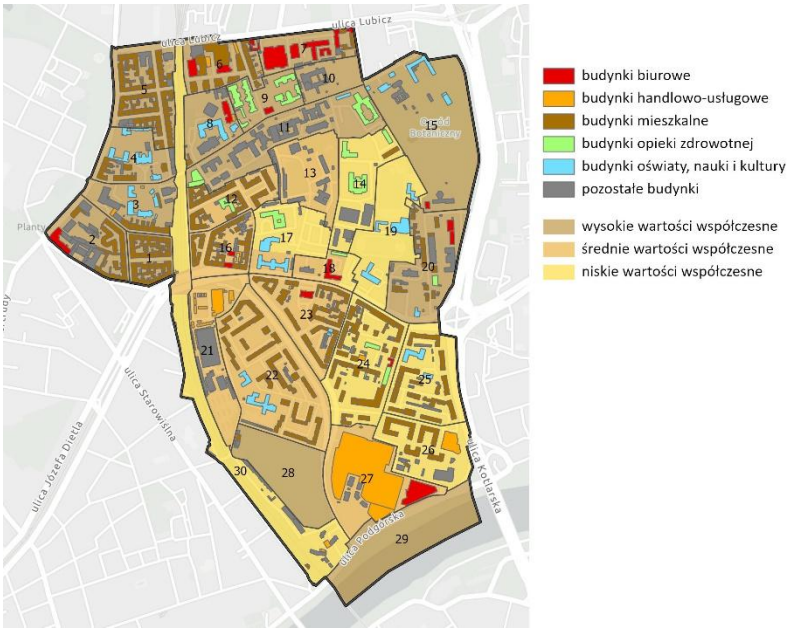

Rys. 56. Funkcje budynków na tle waloryzacji współczesnej na podobszarze Grzegórzki-Wesoła [40].
Źródło: opracowanie PI UMK (na podstawie EGIB)

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Kazimierz odzwierciedla przemiany systemowe, jakie zaszły w Polsce okresu transformacji ustrojowej. Na przełomie XX i XXI w. Kazimierz stał się jednym z wiodących obszarów inwestycyjnych Krakowa, jako atrakcja turystyczna przyciągająca turystów krajowych i międzynarodowych.

Zapoczątkowany został w tym czasie proces modernizacji i adaptacji przestrzeni i zabudowy przejawiających się nadmierną eksploatacją, dominacją oferty użytkowej – komercyjnej i interesów gospodarczych, co uczyniło z Kazimierza przestrzeń konfliktów: społecznych, ekonomicznych i kulturowych. W tym niekontrolowanym procesie rozwojowym nastąpiła stopniowa „kolonizacja" przestrzeni Kazimierza od północy, od strony Starego Miasta. Głównymi osiami procesu były: przede wszystkim ulica Starowiślna, jako pierwszorzędna oraz ciąg Stradomska-Krakowska, jako oś drugorzędna. W pierwszej kolejności nastąpiło przekształcenie funkcjonalne ul. Szerokiej, jako pierwszego subcentrum, a następnie placu Nowego. Zmiany w jego użytkowaniu następowały stopniowo – do momentu osiągnięcia poziomu krytycznego nasycenia, co wywołało permanentny kryzys w kategoriach funkcjonalnych i społecznych. Nastąpiła radykalna zmiana funkcji z lokalnego placu targowego i usługowego w centrum rozrywkowe i gastronomiczne. Plac Wolnica, pomimo pozornie lepszej dostępności komunikacyjnej, jako stosunkowo odległy od Starego Miasta, nigdy nie osiągnął takiego poziomu nasycenia funkcjami komercyjnymi. Obserwowana w ostatnich latach w tym miejscu intensyfikacja nowych funkcji wiąże się z pojawieniem się nowej „bramy" od południa – kładki o. Bernatki. Powstanie kładki wytworzyło pieszy ciąg północ-południe poprzez ul. Mostową, plac Wolnica, ul. Bożego Ciała w kierunku ul. Miodowej.

Istotnym czynnikiem wpływającym i w znacznej części ograniczającym swobodę w zagospodarowaniu terenu i obiektów, jest zabytkowy charakter układu urbanistycznego wpisany, podobnie jak liczne zabytki, do rejestru zabytków.

[40] Waloryzacja obszarów pod względem ich wartości historycznych i współczesnych wg:
Plan ochrony parku kulturowego Kazimierz ze Stradomiem w Krakowie. Etap III: ocena wartości i wytyczne działań.

Reasumując, należy odnotować istotne zmiany, które zaszły w ciągu ostatnich lat, w wyniku których zmieniło się radykalnie postrzeganie podobszaru. Stał się on konkurencyjny wobec Starego Miasta pod względem atrakcyjności turystycznej i gospodarczej, niemniej większość z problemów, szczególnie w sferze społecznej, pozostała aktualna.

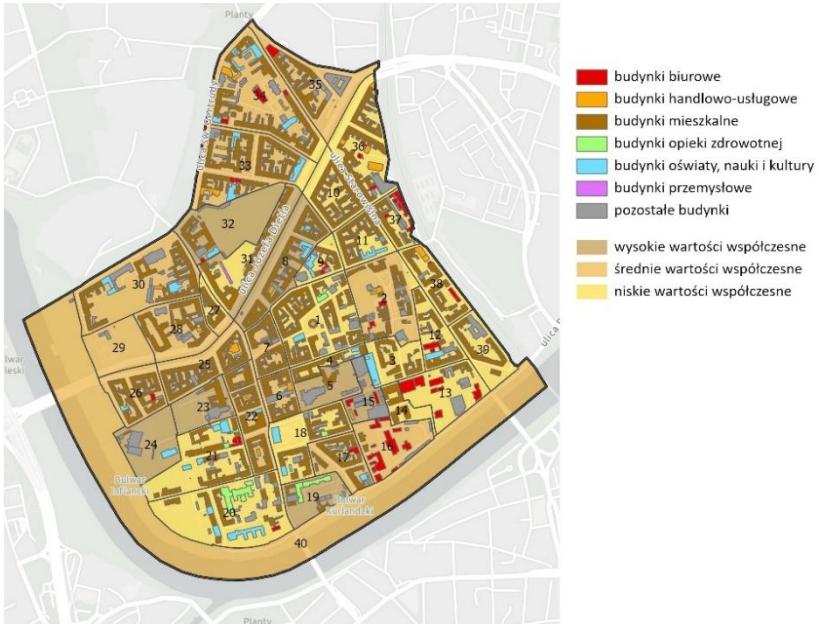

Rys. 57. Funkcje budynków na tle waloryzacji współczesnej na podobszarze Kazimierz-Stradom.
Źródło: opracowanie PI UMK (na podstawie EGIB)

W mniejszym stopniu procesy przemian dotknęły Stradom, który w znakomitej większości zachował wcześniejszy charakter XIX-wiecznych kwartałów mieszkaniowych. Niemniej nowe, o znaczącej skali, inwestycje przy ul. Stradomskiej i w ogrodach oo. Misjonarzy, czy ul. Sukienniczej, znacząco wpływają na logikę układu urbanistycznego i rozmieszczenie funkcji w skali miasta.

Turystyka i gospodarka nocna

Jednym z głównych wyzwań dla miast historycznych jest rosnąca i złożona konkurencja oraz hipertrofia turystyczna. Dotyka przede wszystkim miast posiadających ponadprzeciętne zasoby kulturowe. W szerszym rozumieniu, hipertrofia dotyczy wszystkich negatywnych przejawów rozwoju turystyki w mieście. Nadmierna eksploatacja turystyczna (overtourism, hipertrofia turystyczna, turystyfikacja) oraz sektor tzw. „gospodarki nocnej" sprawiają, że powstają miejsca, w których mieszkańcy lub goście doświadczają pogorszenia jakości życia, co staje się źródłem konfliktów.

Zjawisko to w sposób szczególny odbija się na funkcjonowaniu podobszaru Kazimierz-Stradom. Obciążenie [społeczne] infrastrukturą noclegową (inaczej: wskaźnik wyparcia funkcji mieszkaniowej) ilustruje relacja pomiędzy liczbą miejsc noclegowych a liczbą mieszkańców w poszczególnych jednostkach funkcjonalnych. Wskaźnik ten sygnalizuje znaczące zagrożenie zanikiem lokalnej społeczności i relacji sąsiedzkich wynikające z depopulacji i postępującej gentryfikacji obszaru. Wydaje się, że wartość przekraczająca 0,3 sygnalizuje poważny problem społeczny, a powyżej 1,0 – stan alarmowy.

Wartość takiego wskaźnika w podobszarze Kazimierz-Stradom kształtuje się w zakresie wartości 0,02 do 2,06. W przypadku tej ostatniej wartości oznacza ona, że na jednego mieszkańca zameldowanego przypada 2 miejsca noclegowe.

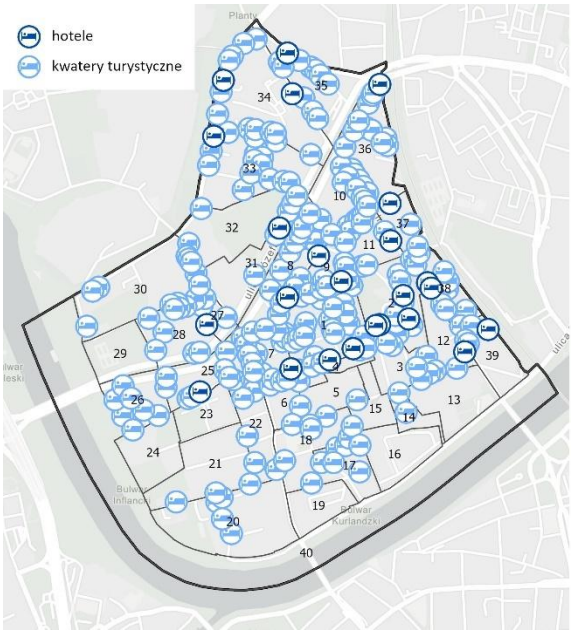

Rys. 58. Dystrybucja miejsc noclegowych na podobszarze Kazimierz-Stradom.

Źródło: opracowanie PI UMK

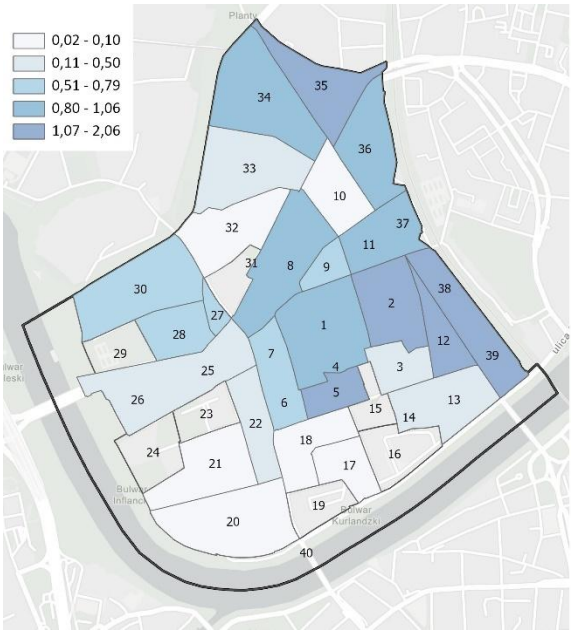

Rys. 59. Liczba miejsc noclegowych na 1 mieszkańca na podobszarze Kazimierz-Stradom.

Źródło: opracowanie PI UMK

Większość jednostek funkcjonalnych zagrożonych problemem usytuowana jest wzdłuż ul. Starowiślnej – głównego ciągu komunikacyjnego oraz w centralnej części Kazimierza w rejonie ulic Miodowa–Krakowska–Wawrzyńca–Szeroka.

Tab. 6.4. Struktura miejsc noclegowych na podobszarze Kazimierz-Stradom

hotele	liczba miejsc	kwatery	liczba miejsc	razem miejsc
25	2 155	265	3 734	5 889

Źródło: opracowanie PI UMK

Należy przy tym zastrzec, że groźniejsze skutki wynikają z „obszarowej" dystrybucji przestrzennej niewielkich, pojedynczych jednostek typu apartamenty, które zlokalizowane są w budynkach mieszkalnych, niż punktowe hotele o wyspecjalizowanej funkcji, zazwyczaj o znaczniejszej pojemności. Powstają one w stopniowym procesie wypierania z obszarów o charakterze mieszkaniowym podstawowej funkcji i zastępowanie stałych mieszkańców gośćmi. Oznacza to zarazem dyskretną zmianę sposobu użytkowania lokali, z mieszkalnej na obiekty zbiorowego zamieszkania.

Gospodarka nocna jest terminem używanym na określenie ogółu aktywności społecznych i ekonomicznych podejmowanych przez różne podmioty w porze nocnej. Do działalności tych zaliczyć można konsumpcję w lokalach gastronomicznych, a także uczestnictwo w widowiskach sportowych oraz wydarzeniach kulturalnych (tj. kina, teatry, koncerty). Jest to kompleks różnorodnych funkcji gospodarczych i społecznych miasta rozwijanych bezpośrednio lub pośrednio w celu zaspokojenia wzrastającego zapotrzebowania człowieka na usługi i dobra o charakterze rekreacyjno-rozrywkowym (wolnoczasowym), konsumowanych w porze nocnej poza miejscem zamieszkania. Chociaż stwarza nowe możliwości wzrostu gospodarczego miast, to jednocześnie generuje duże koszty zewnętrzne, odczuwane przez mieszkańców, co w efekcie rodzi konieczność podejmowania działań interwencyjnych ze strony służb publicznych. Mimo szerokiego popytu na usługi związane z gospodarką nocną oraz zaspokajania przez nią

rozmaitych potrzeb, generuje ona zjawiska społecznie szkodliwe (tzw. efekty zewnętrzne), które często stają się źródłem konfliktów między użytkownikami przestrzeni wspólnej. Wśród nich znajdują się zjawiska typowe dla pory nocnej (np. zakłócanie ciszy), a także takie, które są obecne w przestrzeni miejskiej również za dnia, lecz ulegają nasileniu w porze nocnej ze względu na większe spożycie alkoholu oraz rosnące wraz z zapadającym zmrokiem poczucie anonimowości.

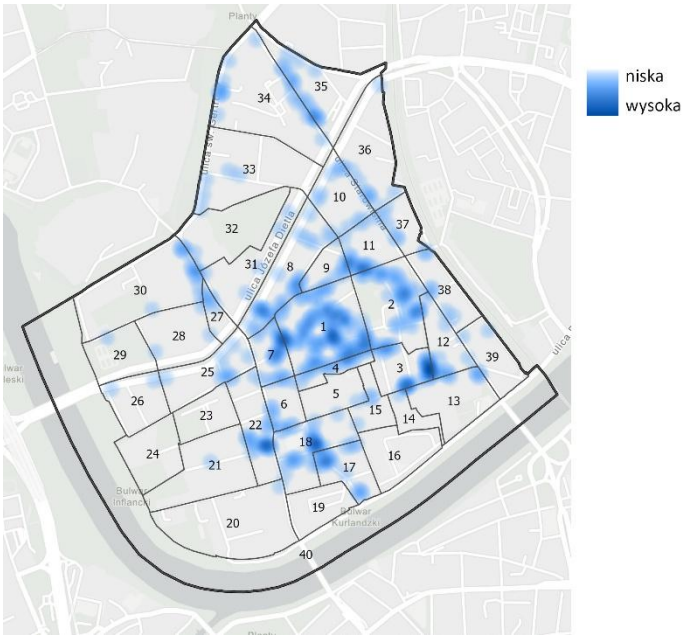

Rys. 60. Intensywność oddziaływania lokali gastronomicznych na podobszarze Kazimierz-Stradom.
Źródło: opracowanie PI UMK

Reprezentatywnym przykładem tego rodzaju funkcji jest gastronomia stanowiąca sama w sobie cel, jak i funkcję uzupełniającą dla innych aktywności. Przyjęto szacunkowy zasięg skumulowanego, bezpośredniego oddziaływania lokalu gastronomicznego, w tym: liczby użytkowników, hałasu, zapachu itp. w promieniu 20 m.

Kluczowe problemy i potencjały w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Do najważniejszych problemów występujących w każdym z podobszarów rewitalizacji, wynikających z niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych należy zaliczyć:

- w podobszarach objętych ochroną konserwatorską i regulacjami parków kulturowych; ograniczenie swobody w kształtowaniu funkcji i zagospodarowaniu podobszaru;
- niski poziom estetyki przestrzeni publicznych.

Do kluczowych potencjałów podobszarów należy zaliczyć:

- dziedzictwo historyczne i kulturowe kreujące niepowtarzalne *„genius loci”* podobszarów.

Podobszar rewitalizacji „stara” Nowa Huta

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto takie problemy jak:

- niedostateczny poziom funkcji ponadlokalnych w tym w szczególności komercyjnych;
- zanik cech „centralności” właściwej dla obszarów śródmiejskich na rzecz charakteru osiedla mieszkaniowego;
- problem podwórek – kwestie własnościowe, kwestionowana jakość remontów i przebudów przestrzeni wewnątrzblokowych;
- brak funkcji umożliwiających integrację lokalnej społeczności.

W podobszarze rewitalizacji występują następujące potencjały:

- spójny i czytelny układ urbanistyczny;
- zachowany bez przekształceń historyczny układ przestrzenny z ograniczoną liczbą późniejszych interwencji urbanistycznych i architektonicznych.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto takie problemy jak:

- brak komunikacji czytelnej strategii i koncepcji rozwoju podobszaru – Wesoła, teren położony między Halą Targową a przystankiem SKA;
- ugruntowany wizerunek rejonu ul. Kopernika jako terenów szpitalnych.

W podobszarze rewitalizacji występują następujące potencjały:

- teren Wesołej, jako przyszłe, nowe centrum kulturalne Krakowa;
- likwidacja bariery - nasypu kolejowego na odcinku ul. Kopernika-Miodowa tworząca nowe powiązania przestrzenne i funkcjonalne ze Starym Miastem i Kazimierzem;
- integrująca w skali śródmiejskiej funkcja bulwarów Wisły.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto takie problemy jak:

- spontaniczny, niekontrolowany charakter komercjalizacji przestrzeni – inwazyjny charakter zjawisk turystyfikacji i gospodarki nocnej;
- nadmierna koncentracja usług komercyjnych tworzy „punkty zapalne" stanowiące źródła konfliktów społecznych;
- brak całościowej wizji rozwoju podobszaru i jego funkcji w przyszłości, konflikt pomiędzy funkcjami: mieszkalną i turystyczną;
- pomijana rola kultury jako potencjalnego kierunku rozwoju podobszaru;
- silny konflikt między mieszkańcami a przedsiębiorcami.

W podobszarze rewitalizacji występują następujące potencjały:

- historycznie nawarstwiony układ urbanistyczny, koncentracja obiektów zabytkowych;
- tradycja kulturowa miejsca;
- położenie nad Wisłą, integrująca w skali śródmiejskiej rola bulwarów Wisły;
- likwidacja bariery - nasypu kolejowego na odcinku ul. Kopernika-Miodowa tworząca nowe powiązania przestrzenne i funkcjonalne ze Starym Miastem i Kazimierzem;
- sąsiedztwo Wawelu i Starego Miasta, z którym tworzy historyczny kompleks.

6.3. Niedobór lub niska jakość przestrzeni publicznych

Analiza ilościowa

Przestrzeń publiczna jest istotnym instrumentem integracji społecznej. Jest ona miejscem, gdzie ludzie spotykają się i wchodzą w interakcje, spotykają się towarzysko i odkrywają wspólne pasje i gdzie potwierdzają swoje wspólne prawa do miasta. W mieście skoncentrowanym na ludziach przestrzeń publiczna jest kluczowa dla kształtowania środowiska zamieszkania, pracy i odpoczynku.

Według Karty przestrzeni publicznej Towarzystwa Urbanistów Polskich (2009) przestrzeń publiczną definiujmy w kategoriach społeczno-ekonomicznych. Rozumiemy ją, jako dobro wspólnie użytkowane, celowo kształtowane przez człowieka, zgodnie ze społecznymi zasadami i wartościami – służące zaspokojeniu potrzeb społeczności lokalnych i ponadlokalnych.
O publicznym charakterze przestrzeni decyduje zbiorowy sposób jej użytkowania.

Według UN-Habitat (The United Nations Human Settlements Programme) trzy główne cechy przestrzeni publicznych to: bezpieczne, żyjące i dobrze utrzymane. Są one czymś więcej niż tylko częścią "przestrzeni", z której mogą korzystać użytkownicy przynosząc wartość ekonomiczną, promując spójność społeczną i oferując korzyści środowiskowe i kulturowe.

Budowanie wspólnoty na różnych poziomach lokalności wymaga jednak odpowiedniej w skali i charakterze przestrzeni dla relacji spajających. Stąd ogólnodostępne przestrzenie bywają dzielone na przestrzenie publiczne i półpubliczne.

Przestrzenie publiczne to te części przestrzeni miasta, w których z różnych przyczyn następuje koncentracja użytkowników. Z definicji są one dostępne dla wszystkich, niezależnie od statusu i osobistych uwarunkowań. Znaczenie przestrzeni publicznych w funkcjonowaniu miasta wynika z relacji pomiędzy strukturą przestrzeni, a sposobem jej użytkowania. Relacje te obejmują: rozmieszczenie, kształt i wielkość form definiujących przestrzeń, rozmieszczenie i zachowanie użytkowników, oraz ich przepływy (komunikacja). Należy je przy tym odróżnić od innych, ograniczonych funkcjonalnie, przestrzeni użytkowanych publicznie takich, jak tereny i urządzenia komunikacyjne, czy tereny sportowe itp.

Przestrzeń półpubliczna to zazwyczaj szeroko dostępna przestrzeń zewnętrzna w obszarach mieszkaniowych, która jest w pewnym stopniu bardziej intymna i pomimo braku fizycznych barier, na swój sposób ograniczona w powszechnym użytkowaniu. Zazwyczaj obejmuje przestrzeń między budynkami w zespołach mieszkaniowych o walorach użytkowych dedykowanych wprost zawężonemu kręgowi ich mieszkańców, stąd nie stanowi przedmiotu zainteresowania niniejszej diagnozy.

W większości podejść teoretycznych, za przestrzenie publiczne na obszarze zurbanizowanym przyjmuje się wnętrza urbanistyczne lub krajobrazowe: ulic, placów, skwerów parków, cieków i zwierciadeł wodnych i tym podobne. Niewątpliwie większość z nich posiada podstawową cechę funkcjonalną, jaką jest nieograniczony dostęp publiczny zarówno w przestrzeni jak i w czasie. Jednak większość tych wnętrz nie kwalifikuje się do określenia jako publiczne. Na przykład większość wnętrz ulicznych jest zdominowana przez funkcję komunikacyjną zarówno poprzez urządzenia komunikacyjne stanowiące większą część ich powierzchni jak i brak innych funkcji niż komunikacyjne na przykład ciągów usługowych w parterach budynków, urządzonej zieleni przyulicznej, czy wreszcie brak lub niedostatek wyposażenia miejskiego, takiego jak mała architektura (tzw. „meble miejskie”). W analogii do metodyki zastosowanej dla Planu Ochrony Parku Kulturowego Kazimierz-Stradom, przyjęto następującą klasyfikację wnętrz urbanistycznych:

- wnętrza kluczowe –wnętrza o najwyższych walorach kompozycyjnych i funkcjonalnych decydujące o percepcji i charakterze użytkowania obszaru,
- wnętrza charakterystyczne – główne wnętrza tworzące układ urbanistyczny, jednak o ograniczonych walorach użytkowania,
- wnętrza uzupełniające – mniej istotne wnętrza o najniższych walorach przestrzenno-funkcjonalnych.

Podobszar rewitalizacji „stara” Nowa Huta

Zaplanowana kompozycja urbanistyczna o klarownej, geometrycznej i hierarchicznej strukturze utrwaliła kształt i funkcje przestrzeni publicznych.

Funkcjonują one na dwóch wyraźnie wyodrębnionych poziomach: wnętrza głównych ciągów ulic i placów kontrastują z systemami przestrzeni półpublicznych zawartych w granicach czytelnie wyodrębnionych kwartałów mieszkalnych, częściowo w układzie dookolnej zabudowy pierzejowej, częściowo luźnej zabudowy blokowej.

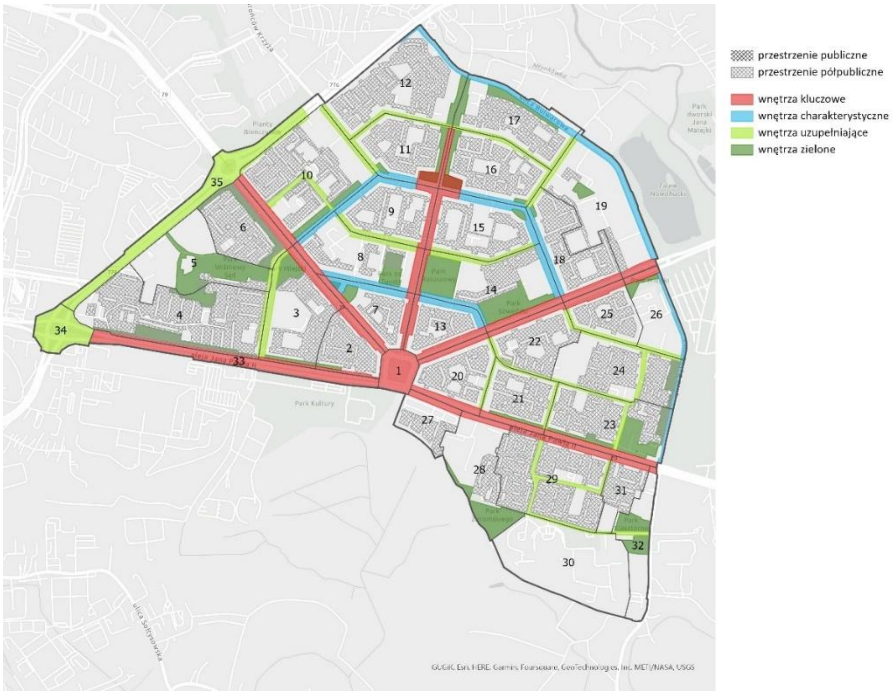

Rys. 61. Przestrzenie publiczne na tle klasyfikacji wnętrz urbanistycznych na podobszarze „stara" Nowa Huta.

Źródło: opracowanie PI UMK

Do najważniejszych przestrzeni publicznych należą:

- ulice: aleja Jana Pawła II, aleja gen. Władysława Andersa, aleja Róż, aleja Solidarności,
- place: plac Centralny im. Ronalda Reagana, aleja Róż (część),
- parki: park Ratuszowy, park Szwedzki, park Wiśniowy Sad.

Obszar „starej" Nowej Huty jest dobrze powiązany poprzez komunikację publiczną i sieć drogową z pozostałymi rejonami miasta. Problemem jest natomiast odległość od centrum śródmiejskiego, a co za tymi idzie wydłużony czas dojazdu. Regularna struktura przestrzenna oraz otwarty plan większości osiedli zapewnia dobrą dostępność przestrzeni publicznych.

O stopniu wykorzystania przestrzeni publicznych decyduje położenie Nowej Huty z dala od obszaru śródmiejskiego Krakowa, co w połączeniu z niedostateczną ofertą funkcjonalną przestrzeni publicznych ogranicza możliwości konkurowania z pozostałymi podobszarami. Użytkowanie ma charakter ekstensywny i nastawione jest na użytkowników lokalnych, co z jednej strony jest doceniane, z drugiej natomiast podnoszony jest niedostatek „miejskości", rozumianej jako koncentrację funkcji i aktywności jej użytkowników, ich interakcji i wzajemnych kontaktów.

Podobnie jak w przypadku Kazimierza, czynnikiem kształtującym lokalną społeczność jest, choć krótsza, spuścizna historyczna i zabytkowy charakter urbanistyki i architektury. W tym zabytkowym założeniu urbanistycznym, dużo bliższym potrzebom współczesnych mieszkańców, przewidziano zarówno oficjalne i formalne przestrzenie publiczne, ale przede wszystkim pełny zakres wnętrz półpublicznych w zagospodarowaniu poszczególnych bloków zabudowy.

Główne przestrzenie publiczne Nowej Huty to wnętrza uliczne, służące głównie celom komunikacyjnym, niedostatecznie przystosowane do potrzeb osób pieszych, jak również place i parki o zdecydowanie wyższym standardzie i komforcie użytkowania.

W Nowej Hucie, co odróżnia ją od pozostałych podobszarów, na szczególną uwagę zasługują półpubliczne przestrzenie śródblokowe. Dominuje w nich zieleń, natomiast wątpliwości budzi

stan techniczny i wyposażenie zagospodarowania terenu. Istotnym problemem jest także zawłaszczenie przestrzeni wewnątrzblokowej przez parkujące samochody, stanowiące powszechny problem współczesnych osiedli mieszkaniowych.

Kluczowe znaczenie dla przestrzeni publicznych miało utworzenie Parku Kulturowego Nowa Huta, który wprowadził standardy i narzędzia do ich kształtowania i porządkowania.

W rezultacie zauważalne są zachodzące zmiany. Projekt „Aleja Róż na nowo" realizowany jest w ramach budżetu obywatelskiego. Jego zakres przewiduje powrót do czasów sprzed przebudowy w latach 70. ubiegłego wieku. Zakłada przywrócenie historycznego układu zieleni w tej części alei Róż, z układem parterów, małą architekturą, trawnikami i różami w centralnej części.

W ramach projektu rewitalizacyjnego pn. „Spotkajmy się na podwórku - rewitalizacja wnętrz kwartałów zabudowy na terenie Nowej Huty" wpisanego do Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa i dofinansowanego w ramach RPO WM 2014-2020 realizowane jest zagospodarowanie podwórek na osiedlach: Centrum A, Centrum B, Centrum D, Zgody, Górali, Zielonym, Ogrodowym, Na Skarpie. Celem projektu było stworzenie uporządkowanej zielonej przestrzeni publicznej stanowiącej atrakcyjne uzupełnienie istniejącego układu urbanistycznego w zakresie: przestrzeni zielonych, tkanki historycznej, elementów małej architektury. Do tej pory zakończono realizacje 3 zadań, 4 pozostają w trakcie, pozostałe są na etapie przygotowania.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Podobszar Grzegórzki-Wesoła to niejednorodny układ przestrzenny z wyraźnym podziałem na historyczny układ Wesołej, oparty o ciąg ul. Kopernika oraz na Grzegórzki, których osią jest „zielona" aleja Ignacego Daszyńskiego, znacząca ślad dawnego starorzecza Wisły. Obie części spina tranzytowa ul. Grzegórzecka.

W podobszarze odnotować należy obecność przestrzeni półpublicznych – w osiedlach mieszkaniowych w pd. części obszaru oraz tereny poszpitalne przy ul. Kopernika.

W przestrzeni podobszaru znajdują się także dwa duże kompleksy zieleni - Ogród Botaniczny oraz Nowy Cmentarz Żydowski – wnętrza zielone o ograniczonej dostępności.

Do najważniejszych przestrzeni publicznych należą:

- ulice: Kopernika, aleja Ignacego Daszyńskiego wraz z ciągiem zielonym,
- place: plac targowy Unitarg, ul. Grzegórzecka w sąsiedztwie Hali Targowej, plac przed Galerią Kazimierz,
- ciąg bulwarów wiślanych - bulwar Kurlandzki.

Główne powiązania komunikacyjne z otoczeniem zapewniają ciągi ulic z komunikacją publiczną – ul. Grzegórzecka i Lubicz, oraz ul. Kopernika i Podgórska wraz z bulwarem Kurlandzkim. Zapewniają dobrą dostępność obszaru, a ulegnie ona jeszcze znaczącej poprawie wraz z ukończeniem przebudowy linii kolei aglomeracyjnej z przystankiem Kraków-Grzegórzki.

Niejednorodny charakter podobszaru, wyraźnie odróżniający Wesołą od Grzegórzek, istotnie wpływa na sposób użytkowania i aktywność wykorzystania przestrzeni. Grzegórzki, stanowiące w większości obszar mieszkaniowy, za wyjątkiem części południowej związanej z aktywnością centrum handlowego i bulwarów Wisły, reprezentują poziom aktywności przestrzeni publicznych i półpublicznych charakterystyczny dla osiedli mieszkaniowych.

Wesoła stoi natomiast przed radykalnym procesem przemian. Przestrzeń stanowiąca dotąd zaplecze obiektów Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego ma stać się wielofunkcyjną przestrzenią kulturalno-społeczną w ramach projektu „Kreatywna Wesoła".

Drugim, równie znaczącym przedsięwzięciem, jest modernizacja linii aglomeracyjnej PKP i powstanie estakad w miejscu dotychczasowego nasypu kolejowego oddzielającego podobszar od Starego Miasta i Kazimierza. Powstałe w ten sposób otwarcie i zagospodarowanie przestrzeni pod estakadami jako parku miejskiego, w znaczący sposób zmieni funkcjonowanie tej części obszaru śródmiejskiego i wytworzy nowe powiązania funkcjonalne i przestrzenie publiczne. Po uruchomieniu stacji kolei aglomeracyjnej Kraków-Grzegórzki, tzw. plac Grzegórzecki stanie się jednym z największych węzłów przesiadkowych w mieście, a zarazem wyzwaniem dla prawidłowego jego zagospodarowania, jako przestrzeni integrującej całość podobszaru.

Wesoła znajduje się na początkowym etapie procesu budowania nowej tożsamości, jako nowego centrum społeczno-kulturalnego o ponadlokalnym zasięgu, konkurencyjnego dla Starego Miasta i Kazimierza. Niemniej tradycja miejsca związana z rejonem ul. Kopernika oraz pozostawienie części obiektów szpitalnych sprawia, że w dalszym ciągu przestrzenie publiczne w minimalnym stopniu przyczyniają się do nawiązywania interakcji i integracji użytkowników. Dzieje się to za sprawą niedostatku nowych funkcji publicznych i komercyjnych oraz przestrzeni zagospodarowanych w sposób przyjazny dla użytkowników.

Projekt Kreatywna Wesoła to wielkie wyzwanie stojące przed miastem. Przekształcenie przestrzeni dotychczas kojarzonej ze Szpitalem Uniwersyteckim, niedostosowanej do potrzeb pieszych użytkowników, pozbawionej atrakcyjnej, przyciągającej gości i mieszkańców oferty, w przestrzeń wypełnioną funkcjami publicznymi, dzielnicę o wysokim indeksie bohemy, zieloną, przyjazną i harmonijnie łączącą się zintegrowaną z najstarszą częścią miasta,

Grzegórzki nieodparcie kojarzą się z placem targowym, jako najbardziej aktywnie użytkowaną przestrzenią publiczną, choć wątpliwości budzą jego walory estetyczne i funkcjonalne. Niewątpliwą atrakcją jest ciąg alei Ignacego Daszyńskiego z liniowym parkiem, którego zróżnicowane zagospodarowanie, zieleń i jej cień dają możliwość przebywania w warunkach komfortu cieplnego w upalne dni.

Galeria Krakowska, jako jedyna chyba wśród tego typu obiektów, zapewnia zagospodarowaną i animowaną przestrzeń, zarówno pomiędzy budynkami, jak i w formie zielonego placu powiązanego z bulwarem Kurlandzkim.

Całkiem niewykorzystana natomiast pozostaje przestrzeń ul. Grzegórzeckiej, pełniącej rolę trasy tranzytowej o nieaktywnych pierzejach pozbawionych funkcji usługowych, nieprzyjazna dla ruchu pieszego.

Stosunkowo duży udział przestrzeni półpublicznych o dużym udziale zieleni związanych z zabudową mieszkaniową zdradza typowe problemy związane z jakością i niską intensywnością zagospodarowania.

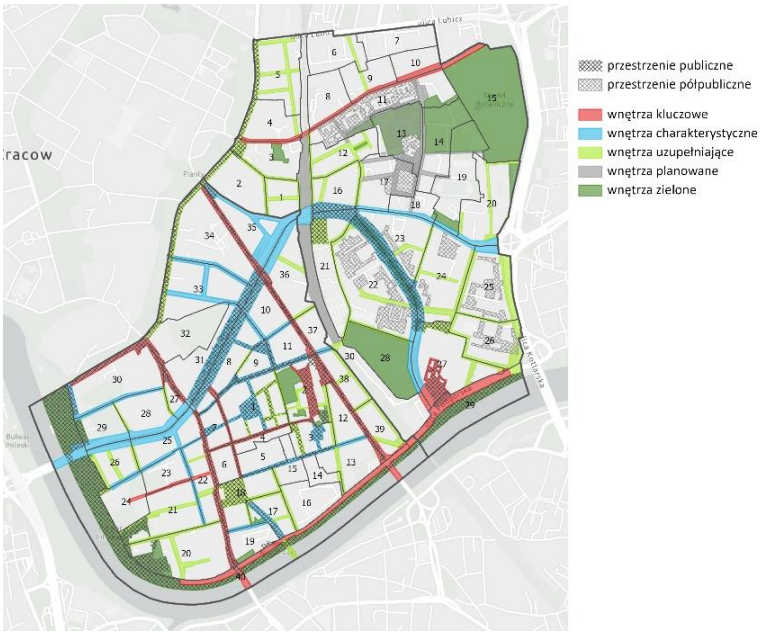

Rys. 62. Przestrzenie publiczne na tle klasyfikacji wnętrz urbanistycznych na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom.

Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Historyczna kompozycja przestrzenna Kazimierza ze Stradomiem, która uległa relatywnie niewielkim przekształceniom, determinuje zakres i kształt przestrzeni publicznych. Dominują wnętrza ulic i placów charakterystycznych dla pierzejowej zabudowy kwartałów, podczas gdy praktycznie nieobecna jest kategoria wnętrz półpublicznych.

Do najważniejszych przestrzeni publicznych należą:

- ulice: Starowiślna, Stradomska-Krakowska, „zielona" aleja Józefa Dietla (plany Dietlowskie), Miodowa, Józefa, Bożego Ciała, św. Wawrzyńca,
- place: Wolnica, Nowy, ul. Szeroka
- ciąg bulwarów wiślanych, Bulwary: Inflancki i Kurlandzki.

Kluczowe wnętrza uliczne: ul. Krakowska i Starowiślna oraz aleja Józefa Dietla stanowią zarazem główne ciągi komunikacyjne zapewniające dobre powiązania z resztą miasta, zarówno komunikacja publiczną, jak i indywidualną. Do tego dochodzi położenie wzdłuż brzegu Wisły na jednym z podstawowych ciągów rekreacyjnych miasta, co czyni Kazimierz atrakcyjną destynacją dla mieszkańców Krakowa i turystów.

O kluczowych przestrzeniach publicznych Kazimierza można wręcz powiedzieć, że są „nadaktywne", a to za sprawą postępującej turystyfikacji i komercjalizacji poprzez usługi skierowane głównie do turystów i odwiedzających. Takie „zawłaszczenie przestrzeni" stanowi poważne ograniczenie w funkcjonowaniu lokalnych społeczności, pozbawianych „własnych" przestrzeni spotkań i interakcji. Widoczny jest tu brak przestrzeni półpublicznych im dedykowanych – rolę tę mogą pełnić jedynie jeszcze „nieodkryte" wnętrza ulic i skwerów. Mamy tu zatem do czynienia z sytuacją będąca odwróceniem tendencji obserwowanych w „starej" Nowej Hucie.

Biorąc pod uwagę koncentrację użytkowania i „nadaktywność" przestrzeni publicznych, choć korzystną w skali miasta, to jednak z punktu widzenia społeczności lokalnej dochodzi do „zawłaszczenia" tej przestrzeni przez gości, co znacząco wpływa na budowę i kształtowanie więzi wspólnoty lokalnej. Nie sprzyja temu brak przestrzeni półpublicznych, przeznaczonych do

użytkowania przez członków lokalnych społeczności. Niemniej ogromnym potencjałem podobszaru pozostaje historyczna tożsamość i jego cechy kulturowe wynikające z lokalnego dziedzictwa kulturowego.

Wizerunek krakowskiego Kazimierza w ciągu ostatnich trzydziestu lat zmienił się diametralnie. Z zaniedbanej i niebezpiecznej dzielnicy przeistoczył się w turystyczno-rozrywkowy, wielokulturowy tygiel. Jego przestrzenie publiczne pełne są lokali gastronomicznych i rozrywkowych, galerii, antykwariatów, brukowane uliczki oraz zabytki tworzą niepowtarzalny klimat właściwy tylko temu miejscu. Tak wygląda obraz z zewnątrz, skierowany do turystów i odwiedzających, w tym mieszkańców innych części Krakowa spędzających na Kazimierzu czas wolny.

Obraz ten jest zgoła odmienny z punktu widzenia lokalnej społeczności. Nadmierny ruch i hałas, koncentracja usług nocnych kosztem usług codziennych dla mieszkańców, negatywne zachowania użytkowników i turystów prowadzi do permanentnego konfliktu w przestrzeni pomiędzy stałymi mieszkańcami a turystami, atrakcjami i usługami związanymi z sektorem turystycznym. Brak oferty przestrzeni dla codziennych użytkowników prowadzi do niszczenia sieci społecznych i sąsiedztwa, powoduje erozję tożsamości lokalnych, wypieranych przez działania marketingowe adresowane do turystów. Także i przekształcenia przestrzeni publicznych następują w miejscach koncentracji ofert turystycznych, ze szkodą dla tych miejsc, mogących służyć lokalnym społecznościom.

Komfort i przyjemność płynąca z przebywania w przestrzeniach publicznych Kazimierza i Stradomia jest zróżnicowana. Jedynym dostępnym terenem zieleni są planty Dietlowskie oraz ciąg bulwarów wiślanych. Pozostałe fragmenty zieleni znajdują się na niewielkich skwerach i jako szpalery przyuliczne.

W większości nie spełniają wymagań dostępności dla wszystkich użytkowników. Część ulic nie zapewnia odpowiedniej nawierzchni chodników, szerokości przejść oraz odpowiednich pochylni (wg diagnozy do projektu pn. Klimatyczny Kwartał).

Podobszar objęty jest Planem Ochrony Parku Kulturowego Kazimierz ze Stradomiem. Dokument ten określa sposób gospodarowania: zarządzania i urządzania obszaru– przede wszystkim w celu ochrony, częściowej renowacji i dobrej kontynuacji jego krajobrazu kulturowego.

Ma zadbać o wycinek rzeczywistości: porządek przestrzenny, stylistykę budynków, uczytelnienie widoków i takie sformułowanie zaleceń dla zieleni, by dzikie chaszcze można było zamienić w zieleń dopełniającą architekturę i ład przestrzenny. Ma zadbać o przywrócenie mieszkańcom wygody i piękna dzielnicy, wizualnego i funkcjonalnego komfortu, dumy z tego miejsca.

Analiza jakościowa

Podobszar rewitalizacji „stara” Nowa Huta

Zdaniem większości uczestników spotkań z interesariuszami procesu rewitalizacji problemem podobszaru jest niski poziom estetyki przestrzeni publicznych. Pomimo renowacji elewacji budynków, wnętrza kwartałów zabudowy oraz części wspólne budynków są bardzo zaniedbane.

Być może przyczyną zaniedbanych podwórek są kwestie własnościowe. Ich formalnym właścicielem jest Gmina Miejska Kraków, a nie mieszkańcy (wspólnoty), którzy wobec tego nie poczuwają się do obowiązku dbania o nie, ale i też nie mają formalnej podstawy do podjęcia działań remontowych. Ostatecznie brak gospodarza sprawia, że podwórka są zaniedbane.

Za miejsce, które wymaga szczególnej interwencji uczestnicy spotkania z organizacjami pozarządowymi uznali plac Centralny.

Zwrócono uwagę na problem niskiej jakości remontów wykonywanych przez wykonawców zewnętrznych. Organizacje pozarządowe i mieszkańcy zwracali uwagę na potrzebę bardziej restrykcyjnych odbiorów inwestycji finansowanych ze środków publicznych. Konieczne jest również oczekiwanie wyższej jakości oferowanych przez firmy usług.

Zdaniem części osób zebranych na spotkaniu z instytucjami działającymi na terenie podobszaru rewitalizacji niektórzy mieszkańcy nie dostrzegają potrzeby (głównie z przyzwyczajenia) poprawy estetyki i utrzymania porządku w swoim miejscu zamieszkania. Aby przełamać ten stan konieczna jest inspiracja w formie dobrych praktyk.

Problem estetyki dotyczy również witryn sklepów. Wprowadzany zapisami parku kulturowego zakaz zaklejania szyb uwidocznił bałagan wewnątrz sklepów. Konieczne jest nawiązanie do tradycyjnej stylistyki socrealistycznej „starej" Nowej Huty.

Zdaniem mieszkańców w przestrzeni podobszaru rewitalizacji znajduje się zbyt mała ilość ławek, na których mogliby odpocząć seniorzy.

W trakcie spotkania z mieszkańcami zwracano uwagę na konieczność przemyślenia programu funkcjonalnego przestrzeni publicznych występujących na terenie podobszaru rewitalizacji. Celowe byłoby przemyślenie również programu wydarzeń kulturalnych, które pojawiają się w tych przestrzeniach i uzupełnienie go o nieco ambitniejszy repertuar, w oparciu o lokalnych artystów lub młodzież studiującą na Akademii Muzycznej.

W zasadzie większość uczestników zorganizowanych spotkań zwracała uwagę, że wiele pozytywnych zmian na podobszarze rewitalizacji blokowanych jest przez Miejskiego Konserwatora Zabytków (MKZ). Jako przykład podawano próbę instalacji fotowoltaiki na budynku miejskiej jednostki organizacyjnej Klimat, Energia, Gospodarka Wodna, próbę instalacji klimatyzacji w szkołach czy rekompozycję nadmiarowej zieleni. W efekcie braku zgody MKZ dalszych działań w tym zakresie zaniechano.

Zdaniem większości mieszkańców uczestniczących w spotkaniach, w dalszym ciągu dużym wyzwaniem podobszaru jest poprawa zagospodarowania wewnętrznych podwórek w poszczególnych kwartałach zabudowy. W trakcie dyskusji dało się odczuć rozczarowanie części uczestników spotkania prowadzonymi remontami.

Zdaniem części dyskutujących mieszkańcy oczekują realizacji inwestycji, które charakteryzują się dużym stopniem użyteczności. Ze zdaniem tym nie zgadzali się przedstawiciele Rady Dzielnicy, którzy wskazywali, że wszelkie projekty realizowane w Nowej Hucie są szeroko konsultowane z mieszkańcami, jako przykład podając projekt pn.: „Spotkajmy się na podwórku".

Zdaniem mieszkańców w pierwszej kolejności powinno się podjąć działania ukierunkowane na zachowanie i ulepszenie posiadanych zasobów (miejsc, przestrzeni, instytucji), zamiast tworzyć nowe (nie zawsze niezbędnie konieczne dla mieszkańców).

Zdaniem jednego z uczestników spotkania ważnym dziedzictwem podobszaru są murki, wobec czego konieczne jest podjęcie działań na rzecz ich odbudowy i ochrony.

W trakcie spotkania z organizacjami pozarządowymi zwrócono uwagę na „zawieszoną" inwestycję pod adresem Osiedle Teatralne 19. Wskutek konfliktu dewelopera z mieszkańcami inwestycja nie jest realizowana, zaś budynek niszczeje, negatywnie wpływając na estetykę otoczenia.

W trakcie spotkania z instytucjami działającymi na terenie podobszaru rewitalizacji zwrócono uwagę, że obecnie nie w pełni wykorzystywany jest potencjał obiektów zarządzanych przez

Nowe Centrum Administracyjne Sp. z o.o. (obiekt położony poza granicami obszaru rewitalizacji). Obiekt ten z uwagi na historię jest ściśle powiązany z założeniem urbanistycznym „starej" Nowej Huty. Zmiany w tej części Nowej Huty (nowy sposób zagospodarowania budynków) utrudniają m.in. struktura własnościowa spółki, ograniczenia konserwatorskie, a w przyszłości utrudni droga ekspresowa (odcięcie budynków od dzielnicy mieszkaniowej).

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Zdaniem uczestników spotkania z instytucjami działającymi na podobszarze rewitalizacji dostrzegalny jest brak jasnej koncepcji rozwoju podobszaru Grzegórzki-Wesoła. Za problem uznano brak długofalowej strategii rozwoju terenów po dawnych klinikach uniwersyteckich (brak wizji, brak odpowiedzi na pytanie czym ma być to miejsce dla mieszkańców, krakowian, osób z zewnątrz). To z kolei powoduje, że nie w pełni wykorzystywany jest potencjał tego miejsca.

W trakcie spotkania z instytucjami zwrócono uwagę na fakt, że obszar Wesołej jest obecnie przez mieszkańców kojarzony przede wszystkim jako teren szpitalny, a nie obszar rekreacji, czy wypoczynku (zupełny brak wiedzy mieszkańców o otwartym terenie zieleni na Wesołej). To z kolei w powoduje pewne trudności w zakresie ożywienia tego obszaru.

W trakcie konsultacji społecznych przeprowadzonych na przełomie 2020 i 2021 roku, dotyczących zagospodarowania przestrzennego obszaru „Wesoła – rejon ulicy Kopernika", uczestnicy sformułowali wizję obszaru po dawnych klinikach uniwersyteckich. Raport zawiera szczegółowe omówienie koncepcji założeń funkcjonalno-przestrzennych[41]. Jak wskazują wypowiedzi uczestników spotkań przeprowadzonych w 2023 roku, materiał ten nie jest znany szerszej grupie mieszkańców.

W zaproponowanej wizji rozwoju, Wesoła - to wyjątkowy fragment Krakowa: zielona enklawa, która powinna być przeznaczona na regenerację mieszkańców, ich odpoczynek i kontakt z kulturą, to miejsce oferujące usługi, wrażenia i doznania, których nie będzie nigdzie indziej w mieście; przestrzeń żywej kultury miejskiej. Zdaniem uczestników tych konsultacji obszar ten powinien być zaplanowany i zaprojektowany dla krakowian i wspólnie z nimi. Nie powinien być kształtowany przez bieżące uwarunkowania rynkowe. Kwartał różnorodności, nowoczesne miejsce tworzone przez partycypację mieszkańców, instytucji, organizacji i firm. Mieszkańcy oczekują, że w obszarze tym przecinały się będą drogi naukowców krakowskich uczelni, artystów oraz mieszkańców. Władać będzie kultura otwarta, powszechna, współtworzona przez mieszkańców, będąca alternatywą dla kultury wysokiej. Wdrażane tu będą rozwiązania proekologiczne.

Mieszkańcy w ramach tych konsultacji wyrazili oczekiwanie, że obszar zostanie zaprojektowany i zagospodarowany transparentnie, stopniowo i partycypacyjnie. Założono, że proces dochodzenia do ostatecznego pomysłu będzie poprzedzony przyjęciem planu funkcjonalnego, następnie przeprowadzony zostanie konkurs na opracowanie koncepcji zagospodarowania terenu realizujący wytyczne z konsultacji. Wypracowane rozwiązania miałyby zostać ostatecznie poddane konsultacjom, a w razie potrzeby przeprowadzono by badania reprezentowane.

Podobnie niejasny dla mieszkańców jest kierunek działań w odniesieniu do obszaru położonego między Halą Targową a przystankiem SKA. W trakcie przeprowadzonych spotkań wskazywano, iż Miasto forsuje swoją koncepcję, której zdecydowanie sprzeciwiają się mieszkańcy oraz

[41] Raport z konsultacji społecznych dotyczących zagospodarowania przestrzennego obszaru „Wesoła – rejon ulicy Kopernika", INQUISIOresearch, Kraków 2021 r.

przedsiębiorcy. Dialogu nie ułatwia prowadzenie go poprzez media. Mieszkańcy i przedsiębiorcy wyrażali ograniczone zaufanie do przedstawicieli służb miejskich, z uwagi na brak jednoznacznego określenia przez przedstawicieli miasta planowanego kierunku działań w odniesienia do tego terenu.

Przedstawiciele instytucji zwrócili uwagę, że powiązanie placu targowego z lodowiskiem mogłoby przyczynić się do stworzenia przestrzeni będącej „sercem" Grzegórzek. Istnieje, ich zdaniem, możliwość wprowadzenia gastronomi nie generującej konfliktów z mieszkańcami, miejsce jest bowiem zlokalizowane w pewnym oddaleniu od budynków mieszkalnych.

W efekcie daje się odczuć duży poziom nieufności wszystkich stron zainteresowanych pozytywnymi zmianami w podobszarze rewitalizacji.

Przedstawiciele Agencji Rozwoju Miasta Krakowa stwierdzili, że dokumenty planistyczne dla obszaru Wesoła nie są spójne z zamierzeniami spółki (już teraz powoduje to opóźnienia w realizacji projektu). Jednocześnie instytucja zapewnia, że opracowywany jest projekt zagospodarowania terenów wspólnych, ustawione zostaną kontenery higieniczne, zostaną usunięte bariery architektoniczne związane z funkcjonowaniem szpitala. Planowane jest utworzenie kompleksowego Masterplanu, który stanowił będzie wytyczne do całościowego i kompleksowego zagospodarowania Wesołej i nadania temu obszarowi funkcji społecznych.

Uczestnicy spotkania z instytucjami działającymi w granicach podobszaru wskazali, że interwencje podejmowane w podobszarze Grzegórzki-Wesoła będą oddziaływać na podobszar (relacja ta funkcjonuje także w przeciwnym kierunku).

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Zdaniem uczestników spotkania z instytucjami działającymi na podobszarze rewitalizacji dostrzegalny jest brak jasnej koncepcji rozwoju podobszaru Kazimierz-Stradom. Za problem uznano brak długofalowej strategii rozwoju Kazimierza (brak wizji, brak odpowiedzi na pytanie czym Kazimierz ma być). To z kolei powoduje, że nie w pełni wykorzystywany jest potencjał tego miejsca (jego historia, tradycja, zwyczaje).

Wskazywano, iż w dyskursie ogólnomiejskim pojawiają się dwie koncepcje rozwoju. Pierwsza, którą forsują mieszkańcy to Kazimierz jako dzielnica mieszkalna, druga forsowana przez przedsiębiorców z branży gastronomicznej oraz turystycznej to wizja Kazimierza jako miejsca rozrywki (parku tematycznego).

Zupełnie pomijana jest rola kultury jako potencjalnego kierunku rozwoju dzielnicy. Kulturę dostrzega się przy okazji organizacji Festiwalu Kultury Żydowskiej. Na co dzień instytucje działające na tym terenie są bardziej znane w Polsce niż mieszkańcom. Jako przykład wskazano teatr „Sztuka na wynos" - instytucję działającą od 10 lat.

We wcześniejszych konsultacjach (projekt pn. Klimatyczny Kwartał) podkreślano akceptację Rady Dzielnicy I oraz mieszkańców dla powstania w granicach podobszaru parku kulturowego. Jak pokazało życie nie wszystkie zapisy uchwały służą instytucjom działającym w granicach podobszaru (zakaz instalowania urządzeń klimatyzujących, problemy przy termomodernizacji obiektów, wysokie wymagania w przypadku montażu instalacji fotowoltaicznych).

W trakcie spotkania z instytucjami zasygnalizowano, że na podobszarze Kazimierz-Stradom realizowany jest przez Zarząd Transportu Publicznego projekt pn. Klimatyczny Kwartał, będący próbą wdrożenia koncepcji miasta 15-minutowego w Krakowie. Nie jest jednak jasne czy zawarta w tym projekcie koncepcja rozwoju będzie wdrożona.

Zwrócono również uwagę na niską jakość przestrzeni publicznych na Kazimierzu oraz deficyt terenów zielonych. Wskazano również na zbyt małą liczbę ławek, opieraczy na podobszarze

rewitalizacji, które seniorzy mogliby wykorzystać w celu odpoczynku lub jako przystanek w drodze do sklepu, przychodni.

Podobne wnioski pojawiają się w sporządzonym raporcie z konsultacji społecznych na potrzeby projektu pn. Klimatyczny Kwartał. W dokumencie tym zwraca się uwagę, że na podobszarze brakuje m.in.: ogólnodostępnych terenów zieleni oraz miejsc do spędzania wspólnie czasu (szerzej: infrastruktury społecznej).

Występuje niewiele nieskomercjalizowanych przestrzeni publicznych. W raporcie zwracano uwagę, że na podobszarze nie ma gdzie się zrelaksować (przyjść, posiedzieć w zieleni, poczytać książkę). Planty Dietla są nieco zaniedbane i zawłaszczone przez niektóre grupy społeczne (bezdomni, osoby nadużywające alkoholu).

Z przeprowadzonej w 2021 roku ankiety w ramach konsultacji do projektu pn.: Klimatyczny Kwartał wynika, że 80% osób spoza podobszaru i aż 52% mieszkańców Kazimierza opowiada się za powstaniem większej ilości zieleni nawet kosztem utraty części miejsc postojowych.

W trakcie spotkań z mieszkańcami w Muzeum Etnograficznym im. Seweryna Udzieli w 2023 r. dyskutujący zwracali uwagę na silny konflikt między mieszkańcami a przedsiębiorcami. Przedmiotem sporu są sprawy dotyczące formy sprzedaży alkoholu, strefy parkowania i liczby miejsc do parkowania dedykowanych mieszkańcom.

Części wspólne kamienic nie są remontowane ze względu na ich sytuację właścicielską (wielu właścicieli o sprzecznych wizjach, wielu właścicieli przebywa za granicą).

Zdaniem przedstawicieli instytucji problemem targowiska na placu Nowym są budki, w których działalności nie prowadzą lokalni przedsiębiorcy, zamiast tego dominują zapiekanki i kebab. Tym samym plac w znikomy stopniu obsługuje mieszkańców.

Mieszkańcy zwrócili uwagę na niską jakość estetyki nowo instalowanych mebli miejskich. W trakcie spotkania pojawiały się takie określenia jak: „tandeta", „obciach", „niepasujące do specyfiki miejsca".

Uczestnicy spotkania z instytucjami działającymi w granicach podobszaru wskazali, że interwencje podejmowane w podobszarze będą oddziaływać na podobszar Grzegórzki-Wesoła (relacja ta występuje także w drugą stronę).

Kluczowe problemy i potencjały w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

W podobszarze rewitalizacji występują takie problemy jak:

- niefunkcjonalny jako przestrzeń publiczna Plac Centralny, który pełni funkcje jedynie węzła komunikacyjnego, co wymaga zdecydowanej interwencji;
- potrzeba ożywienia przestrzeni publicznych –sztuka jako czynnik kształtujący ich estetykę i funkcjonalność, animacji wydarzeń;
- zbyt powolny proces przekształcania przestrzeni wewnątrzblokowych – podwórek.

W podobszarze rewitalizacji występują następujące potencjały:

- układ przestrzenny sprzyja kreowaniu inkluzywnych przestrzeni publicznych;
- duży udział terenów zielonych, szczególnie w przestrzeni półpublicznej,wewnątrzblokowej.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

W podobszarze rewitalizacji występują takie problemy jak:

– niewykorzystanie istniejących terenów zielonych dla funkcji tymczasowych przestrzeni publicznych Wesołej - do czasu ostatecznego zagospodarowania;
– istniejące przestrzenie (plac targowy, ul. Grzegórzecka) o niskich walorach estetycznych i funkcjonalnych.

W podobszarze rewitalizacji występują następujące potencjały:

– rejon pomiędzy ul. Kopernika a ul. Grzegórzecką dysponuje ogromnym potencjałem dla kreowania nowych, reprezentacyjnych przestrzeni publicznych;
– przestrzeń uwolniona pod estakadami, po zrealizowaniu tzw. parku kolejowego, stanowić będzie integrujący łącznik pomiędzy Wesołą, Grzegórzkami a Kazimierzem.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W podobszarze rewitalizacji występują takie problemy jak:

– niska jakość przestrzeni publicznych na Kazimierzu oraz deficyt terenów zielonych, brak m.in.: ogólnodostępnych terenów zieleni oraz miejsc do spędzania wspólnie czasu;
– niska jakość estetyki nowo instalowanych mebli miejskich;
– degradacja przestrzeni publicznych wywołana nadmierną eksploatacją przez funkcje komercyjne;
– zawłaszczanie przestrzeni publicznych, które zamiast miejscem społecznej integracji, stają się areną konfliktów społecznych.

W podobszarze rewitalizacji występują następujące potencjały:

– unikalny wyraz architektoniczno-urbanistyczny sprzyja kreowaniu niepowtarzalnych przestrzeni publicznych.

6.4. Brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość

Analiza ilościowa

Dla prawidłowego funkcjonowania każdej lokalnej społeczności konieczne jest zapewnienie odpowiedniego dostępu mieszkańców do dóbr i usług pierwszej potrzeby, odpoczynku oraz kultury i edukacji. Popyt na te usługi oraz ich podaż są zróżnicowane, co wpływa na kształtowanie poziomu jakości życia.

Dostępność usług określa się, jako potencjalną możliwość skorzystania z pewnego rodzaju usług przez mieszkańców określonego obszaru. W najszerszym ujęciu o dostępności decydują:

– istnienie/wielkość/struktura usług realizujących określone potrzeby na danym terenie (podaż usług),
– rozkład przestrzenny usług powiązany z możliwościami komunikacyjnym (dostępność przestrzenna usług).

Jako usługi publiczne przyjmuje się system usług komunalnych, społecznych i administracyjnych, który jest skierowany na zaspakajanie potrzeb społeczności lokalnych, a których zapewnienie spoczywa na podmiotach publicznych. Dla potrzeb niniejszej diagnozy przyjęto model ograniczony do najważniejszych usług publicznych o charakterze podstawowym.

Zakres analizowanych usług publicznych obejmuje:

Edukacja	– przedszkole – szkoła podstawowa
Zdrowie	– żłobek

	–	apteka
	–	placówka podstawowej opieki zdrowotnej
	–	placówka specjalistycznej opieki zdrowotnej
Kultura	–	biblioteka,
	–	dom/ośrodek kultury
	–	instytucja kultury
Komunikacja publiczna	–	zespół przystankowy komunikacji publicznej

Ponadto przeanalizowano dostępność infrastruktury sportowej, w tym obiektów sportowych.

Usługi publiczne - edukacja

Analizie poddane zostały następujące placówki usług edukacyjnych:

- przedszkole
- szkoła podstawowa

Tab. 6.5. Liczba placówek na obszarze rewitalizacji.

	podobszar Kazimierz-Stradom	podobszar Grzegórzki-Wesoła	podobszar „stara" Nowa Huta
przedszkole	6	4	16
szkoła podstawowa	5	2	8

Źródło: opracowanie PI UMK

Tab. 6.6. Liczba placówek/1 tys. mieszkańców na obszarze rewitalizacji.

	podobszar Kazimierz-Stradom	podobszar Grzegórzki-Wesoła	podobszar „stara" Nowa Huta
przedszkole	0,61	0,63	0,39
szkoła podstawowa	0,51	0,31	0,19

Źródło: opracowanie PI UMK

Szkoły podstawowe

W 2022 r. na obszarze rewitalizacji było zameldowanych 3 620 uczniów - dzieci w wieku 7-14 lat. Zlokalizowanych było w nim 15 szkół publicznych, liczących od 84 do 536 uczniów (miejsc)[42], w których uczyło się 4 766 uczniów. Spośród nich 2 581 (54,15%) mieszkało w obszarze rewitalizacji, 1 917 (40,22%) – mieszkało w Krakowie poza obszarem rewitalizacji, natomiast 268 (5,62%) pochodziło spoza Krakowa.

Dodatkowo, w zasięgu pieszego dojścia z podobszaru Grzegórzki-Wesoła, na Starym Mieście były zlokalizowane dwie szkoły: Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi Nr 3 im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego oraz Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Komisji Edukacji Narodowej, które stanowią najbliższe, dostępne pieszo, placówki dla dzieci z Wesołej. (Zostały wyłączone z analizy danych)

[42] Na potrzeby dalszej analizy przyjęto wielkość szkół: małe do 100 uczniów (1), średnie (6) 100-300 uczniów, duże powyżej 300 uczniów (10)

Analizie dostępności pieszej placówek publicznych poddano szkoły publiczne, do których dzieci w wieku 7-14 lat zameldowane w obszarze rewitalizacji mają najbliżej, wg sieci pieszej. Uwzględniono przy tym bezpośrednie sąsiedztwo podobszarów: Kazimierz-Stradom i Grzegórzki-Wesoła, a tym samym przepływy uczniów pomiędzy podobszarami oraz dwie szkoły, o których mowa powyżej. Stąd punktem odniesienia analizy w tym przypadku jest położenie szkół w obu podobszarach. Taka sytuacja nie zachodzi w „starej" Nowej Hucie.

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

W 2022 r. na podobszarze było zameldowanych 2 645 uczniów – dzieci w wieku 7-14 lat.

Tab. 6.7. Dostępność szkół podstawowych na podobszarze „stara" Nowa Huta.

lp.	szkoła	liczba uczniów*	dostępność dla dzieci z OR**	liczba dzieci z OR***	% dzieci z OR***	wykorzystanie dostępności****	liczba dzieci spoza OR*****	
							% z Krakowa	%spoza Krakowa
1	Szkoła Podstawowa Nr 37 im. Juliana Tuwima	349	299	253	72,5%	84,6%	26,1%	1,1%
2	Szkoła Podstawowa Nr 88 im. Stefana Żeromskiego	447	473	387	86,6%	81,8%	12,1%	1,1%
3	Szkoła Podstawowa Nr 91 im.Janusza Kusocińskiego	516	371	290	56,2%	78,2%	40,9%	2,9%
4	Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi Nr 105 im. Ludwiki Wawrzyńskiej	322	208	252	78,3%	121,2%	21,4%	0,3%
5	Szkoła Podstawowa Nr 87 - Sportowa im. Dr. Henryka Jordana	300	286	164	54,7%	57,3%	36,7%	8,7%
6	Szkoła Podstawowa Nr 80 im. Wojciecha Bogusławskiego	388	598	281	72,4%	47,0%	26,8%	0,5%
7	Publiczna Szkoła Podstawowa im. św. Wincentego Pallottiego	536	292	229	42,7%	78,4%	45,0%	12,3%
8	Szkoła Podstawowa Nr 103 im. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego	213	118	108	50,7%	91,5%	46,5%	2,8%
Podobszar		**3071**	**2645**	**1964**	**64,0%**	**74,3%**	**31,9%**	**4,1%**

* liczba uczniów w szkole
** liczba dzieci w OR, dla których szkoła jest najbardziej dostępna pieszo
*** % dzieci z OR uczęszczających do szkoły
**** wskaźnik wykorzystania dostępności w OR: liczba dzieci uczęszczająca z OR/liczba dzieci, dla których placówka jest najbliższa
***** % dzieci spoza OR uczęszczających do szkoły

Źródło: opracowanie PI UMK

W podobszarze zlokalizowanych było wówczas 8 szkół publicznych, głównie średniej wielkości i dużych, liczących od 213 do 536 uczniów (miejsc), w których uczyło się 3 071 uczniów. Liczba miejsc w szkołach jest większa, niż zapotrzebowanie (liczba uczniów w podobszarze) - na jedno miejsce przypada 0,9 ucznia.

Spośród nich, 1 964 (64,02%) zamieszkiwało w podobszarze, 979 (31,91%) – w Krakowie, ale poza podobszarem, natomiast 125 (4,07%) pochodziło spoza Krakowa.

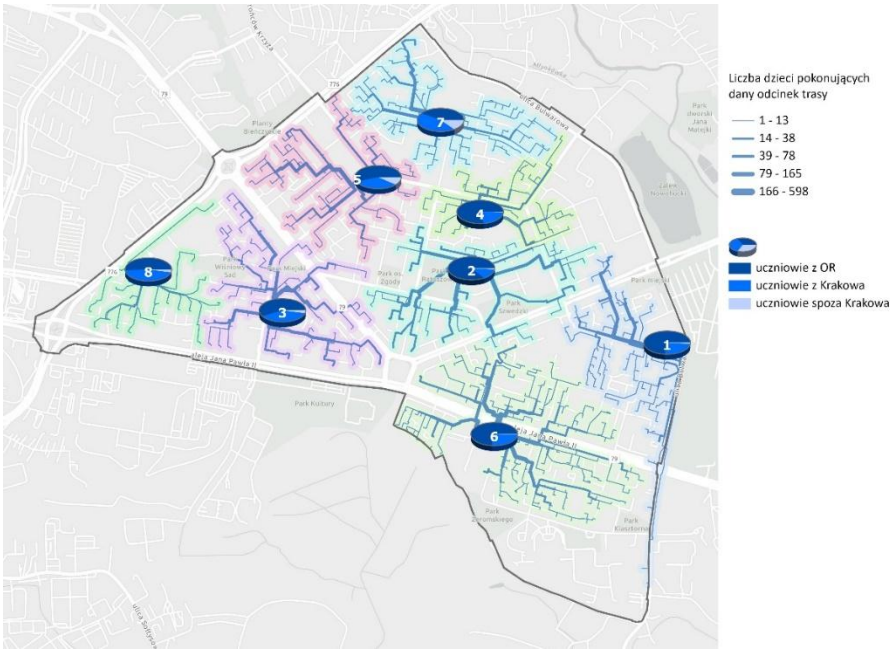

Rys. 63. Dostępność szkół podstawowych na podobszarze „stara" Nowa Huta.

Źródło: opracowanie PI UMK

Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej dla uczniów, sieć szkół w podobszarze zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą dla uczniów – 100% dzieci mieszka w zasięgu dojścia pieszego do najbliższej ze szkół.

Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej dla uczniów, sieć szkół w podobszarze zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą dla uczniów – 100% dzieci mieszka w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszego do najbliższej szkoły, o długości dojścia w przedziale 98 – 1 140 m (średnia długość dojścia wynosi 406,0 m).

Nie oznacza to, że wszystkie dzieci uczęszczają do takiej szkoły - potencjał dostępności wykorzystany jest w 74,3% (wskaźnik wykorzystania dostępności szkół: liczba dzieci uczęszczająca z obszaru rewitalizacji/liczba dzieci, dla których placówka jest najbliższa).

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

W 2022 r. na podobszarze było zameldowanych 419 uczniów - dzieci w wieku 7-14 lat.

Tab. 6.8. Dostępność szkół podstawowych na podobszarze Grzegórzki-Wesoła.

* liczba uczniów w szkole
** liczba dzieci w OR, dla których szkoła jest najbardziej dostępna pieszo
*** % dzieci z OR uczęszczających do szkoły

lp.	szkoła	liczba uczniów*	dostępność dla dzieci z OR**	liczba dzieci z OR***	% dzieci z OR***	wykorzystanie dostępności****	liczba dzieci spoza OR*****	
							% z Krakowa	%spoza Krakowa
6	Szkoła Podstawowa Nr 10 im. Marii Skłodowskiej-Curie	274	73	203	74,1%	278,1%	24,1%	1,8%
7	Publiczna Katolicka Szkoła Podstawowa im. św. Rity	84	223	6	7,1%	2,7%	73,8%	19,0%
Podobszar		**358**	**296**	**209**	**58,38%**	**70,6%**	**35,75%**	**5,87%**

**** wskaźnik wykorzystania dostępności w OR: liczba dzieci uczęszczająca z OR/liczba dzieci, dla których placówka jest najbliższa
***** % dzieci spoza OR uczęszczających do szkoły

Źródło: opracowanie PI UMK

W 2022 r. podobszarze były zlokalizowane 2 szkoły publiczne, mała i średniej wielkości liczące odpowiednio: 84 i 274 uczniów (miejsc) , w których uczyło się 358 uczniów. Liczba miejsc w szkołach jest mniejsza, niż zapotrzebowanie (liczba uczniów w podobszarze) - na jedno miejsce przypada 1,2 ucznia.

Spośród nich, 209 (58,38%) zamieszkiwało w podobszarze, 128 (35,75%) – w Krakowie, ale poza podobszarem, natomiast 21 (5,87%) pochodziło spoza Krakowa.

Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć szkół w podobszarze zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą - 100 % dzieci mieszka w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszego do szkoły o długości dojścia w przedziale 56 - 746 m (średnia długość dojścia wynosi 335,0 m).

Nie oznacza to, że wszystkie dzieci uczęszczają do takiej szkoły - potencjał dostępności wykorzystany jest w 70,6% (wskaźnik wykorzystania dostępności szkół: liczba dzieci uczęszczająca z obszaru rewitalizacji/liczba dzieci, dla których placówka jest najbliższa).

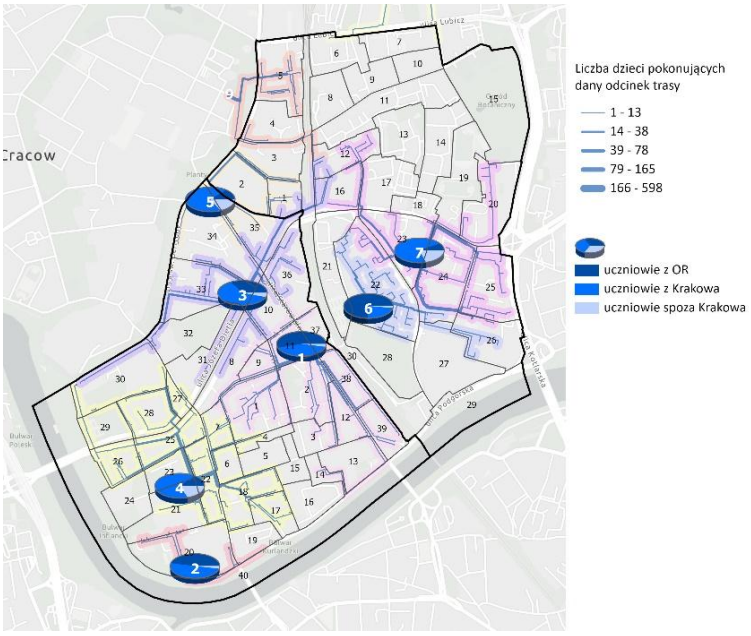

Rys. 64. Dostępność szkół podstawowych na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom.

Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W 2022 r. na podobszarze było zameldowanych 556 uczniów - dzieci w wieku 7-14 lat.

Tab. 6.9. Dostępność szkół podstawowych na podobszarze Kazimierz-Stradom.

lp.	szkoła	liczba uczniów*	dostępność dla dzieci z OR**	liczba dzieci z OR***	% dzieci z OR***	wykorzystanie dostępności****	liczba dzieci spoza OR*****	
							% z Krakowa	%spoza Krakowa
1	Szkoła Podstawowa Nr 11 im. Józefa Dietla	220	153	118	53,6%	77,1%	43,6%	2,7%
2	Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi Nr 22 im. Mjr. Henryka Sucharskiego	321	33	152	47,4%	460,6%	50,2%	2,5%
3	Szkoła Podstawowa Nr 16 im. Jana Śniadeckiego	194	161	69	35,6%	42,9%	60,3%	4,1%
4	Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 160 Zgromadzenia Sióstr Augustianek	241	219	28	11,6%	12,8%	70,5%	17,8%
5	Szkoła Podstawowa Nr 159 Sióstr Urszulanek Unii Rzymskiej	364	60	41	11,3%	68,3%	73,1%	15,7%
Podobszar		**1340**	**626**	**408**	**30,45%**	**65,2%**	**60,45%**	**9,1%**

* liczba uczniów w szkole

** liczba dzieci w OR, dla których szkoła jest najbardziej dostępna pieszo

*** % dzieci z OR uczęszczająca do szkoły

**** wskaźnik wykorzystania dostępności w OR: liczba dzieci uczęszczająca z OR/liczba dzieci, dla których placówka jest najbliższa

***** % dzieci spoza OR uczęszczających do szkoły

Źródło: opracowanie PI UMK

W 2022 r. na było podobszarze zlokalizowanych 5 szkół publicznych, głównie średniej wielkości, liczących od 194 do 364 uczniów (miejsc) w których uczyło się 1 340 uczniów. Łączna liczba miejsc w tych szkołach jest większa, niż zapotrzebowanie (liczba uczniów w podobszarze) - na jedno miejsce przypada 0,4 ucznia. Spośród nich 408 (30,45%) zamieszkałych jest w podobszarze, 810 (60,45%) – w Krakowie, ale poza podobszarem, natomiast 122 (9,1%) pochodzi spoza Krakowa.

Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć szkół w podobszarze zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą - 99 % dzieci mieszka w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszego do szkoły o długości dojścia w przedziale 16 - 982 m (średnia długość dojścia wynosi 335,0 m).

Nie oznacza to, że wszystkie dzieci uczęszczają do takiej szkoły - potencjał dostępności wykorzystany jest w 73,4% (wskaźnik wykorzystania dostępności szkół: liczba dzieci uczęszczająca z obszaru rewitalizacji/liczba dzieci, dla których placówka jest najbliższa).

Przedszkola

W obszarze rewitalizacji zameldowanych jest 1 913 dzieci w wieku 3-6 lat. Zlokalizowanych jest w nim 26 przedszkoli publicznych, liczących od 30 do 136 dzieci (miejsc). Z uwagi na brak danych dotyczących dzieci uczęszczający z obszaru rewitalizacji, analizy obejmują jedynie aspekt dostępności do najbliższego przedszkola.

Analizie dostępności pieszej placówek publicznych poddano przedszkola publiczne, do których dzieci w wieku 3-6 lat zameldowane w obszarach rewitalizacji mają najbliżej, wg sieci pieszej. Uwzględniono przy tym bezpośrednie sąsiedztwo podobszarów: Kazimierz-Stradom i Grzegórzki-Wesoła, a tym samym przepływy dzieci pomiędzy podobszarami. Stąd punktem odniesienia analizy w tym przypadku jest położenie przedszkoli w obu podobszarach. Taka sytuacja nie zachodzi w „starej" Nowej Hucie.

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

W 2022 r. na podobszarze było zameldowanych 1 400 dzieci w wieku 3-6 lat.

Tab. 6.10. Dostępność przedszkoli publicznych na podobszarze „stara" Nowa Huta.

przedszkole	liczba dzieci*	dostępność dla dzieci z OR**
Samorządowe Przedszkole nr 110 im. Marii Kownackiej	136	65
Samorządowe Przedszkole nr 109	86	73
Samorządowe Przedszkole nr 99 "Zielony Motylek"	99	75
Samorządowe Przedszkole nr 93 im. Juliana Tuwima	98	81
Samorządowe Przedszkole nr 46 im. Carla Orffa	129	114
Samorządowe Przedszkole nr 98	110	148
Samorządowe Przedszkole nr 94 im. Janka Muzykanta	99	146
Samorządowe Przedszkole nr 108 "Kraina Tęczy"	123	92

Samorządowe Przedszkole nr 104 im. Małego Księcia	131	37
Samorządowe Przedszkole nr 96 "Pod Świerkami"	101	77
Samorządowe Przedszkole nr 105	131	93
Publiczne Przedszkole ”Bajka”	99	102
Samorządowe Przedszkole nr 102	97	68
Publiczne Przedszkole "Bajkowa Dolinka"	30	76
Samorządowe Przedszkole nr 88 "Wesołe Ósemki"	98	70
Samorządowe Przedszkole nr 107 "Słoneczne Nutki"	125	83
Podobszar	**1 692**	**1 400**

* liczba dzieci w przedszkolu
** liczba dzieci w OR, dla których przedszkole jest najbardziej dostępne pieszo

Źródło: opracowanie PI UMK

W podobszarze było wówczas zlokalizowanych 16 przedszkoli publicznych, liczących od 30 do 136 dzieci (miejsc), do których uczęszcza 1692 dzieci. Łączna liczba miejsc w tych przedszkolach jest większa niż zapotrzebowanie (liczba dzieci 3-6 lat) w podobszarze – na jedno miejsce przypada 0,8 dziecka.

Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć przedszkoli na podobszarze zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą – 100% dzieci mieszka w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszego do przedszkola o długości dojścia w przedziale 9 - 655 m (średnia długość dojścia wynosi 303,9 m).

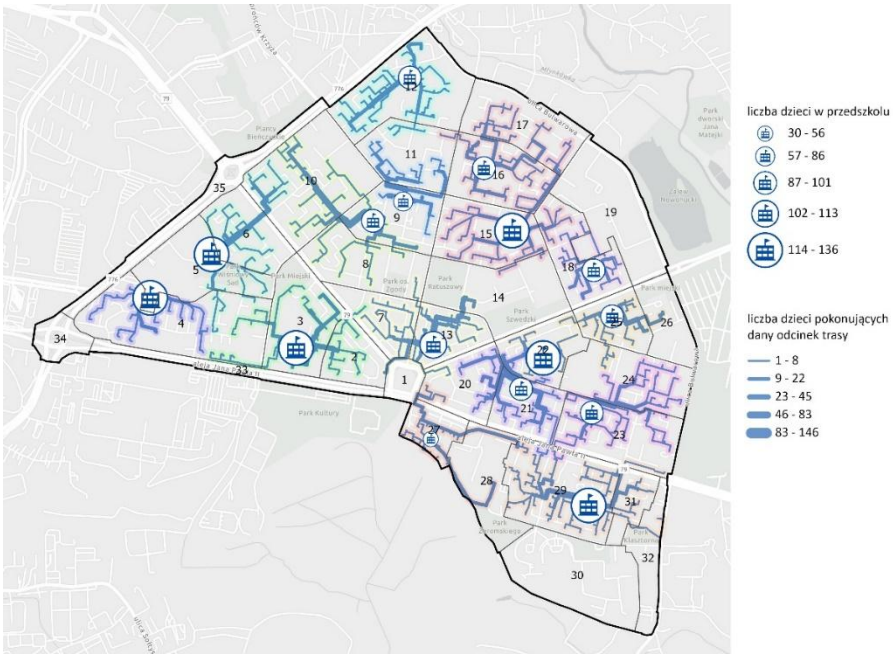

Rys. 65. Dostępność przedszkoli na podobszarze „stara” Nowa Huta.

Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

W 2022 r. na podobszarze było zameldowanych 215 dzieci w wieku 3-6 lat.

Tab. 6.11. Dostępność przedszkoli publicznych na podobszarze Grzegórzki-Wesoła.

przedszkole	liczba dzieci*	dostępność dla dzieci z OR**
Przedszkole nr 7 Zgromadzenia Sióstr Serafitek	56	19
Samorządowe Przedszkole nr 1 im. Stanisława Wyspiańskiego	90	60
Samorządowe Przedszkole nr 80	124	50
Samorządowe Przedszkole nr 90 im. Świętego Mikołaja	113	63
Podobszar	**383**	**192**

* liczba dzieci w przedszkolu
** liczba dzieci w OR, dla których przedszkole jest najbardziej dostępne pieszo

Źródło: opracowanie PI UMK

W podobszarze były zlokalizowane 4 przedszkola publiczne, liczące od 56 do 124 dzieci (miejsc) do których uczęszcza 383 dzieci. Łączna liczba miejsc w tych przedszkolach jest większa niż zapotrzebowanie (liczba dzieci 3-6 lat) w podobszarze - na jedno miejsce przypada 0,6 dziecka.

Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć przedszkoli w podobszarze zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą –100 % dzieci mieszka w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszego do przedszkola o długości dojścia w przedziale 64 - 781 m (średnia długość dojścia wynosi 325,1 m).

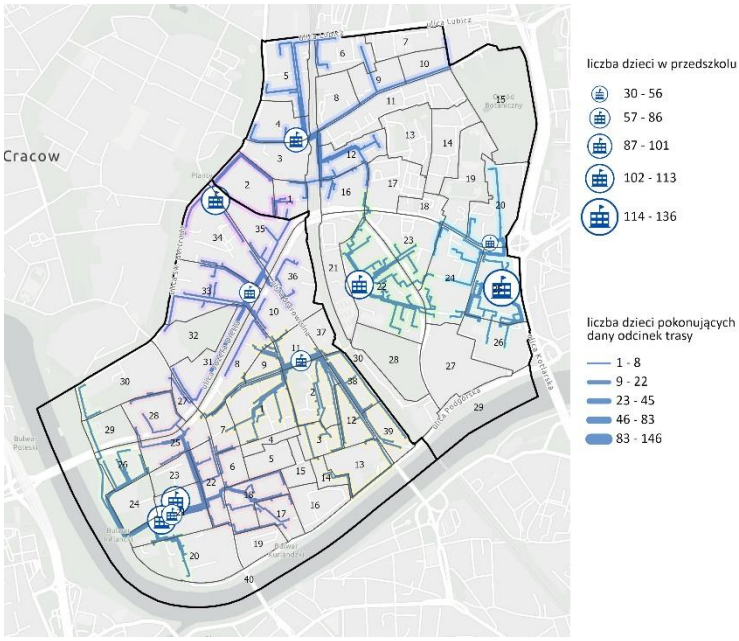

Rys. 66. Dostępność przedszkoli na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom.

Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W 2022 r. na podobszarze było zameldowanych 298 dzieci w wieku 3-6 lat.

Tab. 6.12. Dostępność przedszkoli publicznych na podobszarze Kazimierz-Stradom.

przedszkole	liczba dzieci*	dostępność dla dzieci z OR**
Przedszkole nr 41 im. Aniołów Stróżów Zgromadzenia Sióstr Augustianek	111	0
Samorządowe Przedszkole nr 45 im. Kubusia Puchatka	106	49
Samorządowe Przedszkole nr 4	70	65
Przedszkole Publiczne nr 42 Zgromadzenia Sióstr Urszulanek Unii Rzymskiej	112	25
Samorządowe Przedszkole nr 17	74	79
Samorządowe Przedszkole nr 21 im. Józefa Dietla	79	103
Podobszar	**552**	**321**

* liczba dzieci w przedszkolu
** liczba dzieci w OR, dla których przedszkole jest najbardziej dostępne pieszo

Źródło: opracowanie PI UMK

W podobszarze było zlokalizowanych 6 przedszkoli publicznych, liczących od 74 do 112 dzieci (miejsc) do których uczęszczało 552 dzieci. Łączna liczba miejsc w tych przedszkolach jest większa niż zapotrzebowanie (liczba dzieci 3-6 lat) w podobszarze- na jedno miejsce przypada 0,5 dziecka.

Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć przedszkoli w podobszarze zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą –98 % dzieci mieszka w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszego do przedszkola o długości dojścia w przedziale 34 - 1 006 m (średnia długość dojścia wynosi 370,0 m).

Usługi publiczne - zdrowie

Usługi związane z ochroną zdrowia stanowią jeden z najważniejszych i jednocześnie najbardziej złożonych segmentów usług publicznych. Obejmują one w szczególności usługi związane z podstawową opieką zdrowotną, specjalistyczną opieką medyczną, a także z możliwością zakupu środków medycznych.

Dostępność świadczeń zdrowotnych jest wskaźnikiem zasobów oraz usług opieki zdrowotnej przy uwzględnieniu potrzeb jednostki lub całej społeczności. Dostęp należy rozpatrywać w kategoriach: – osiągalności, czyli relacji między strukturą i wielkością zasobów systemu ochrony zdrowia, a potrzebami zdrowotnymi oraz dostępności przestrzennej rozumianej, jako potencjalnej możliwość skorzystania z określonych usług" wyrażonej odległością do pokonania z miejsca zamieszkania, kosztem transportu lub czasem podróży.

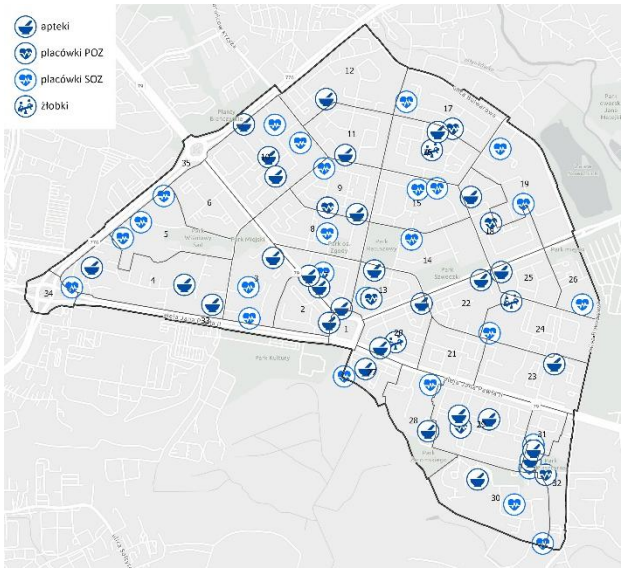

Rys. 67. Rozmieszczenie placówek usług zdrowotnych na podobszarze „stara" Nowa Huta.

Źródło: opracowanie PI UMK

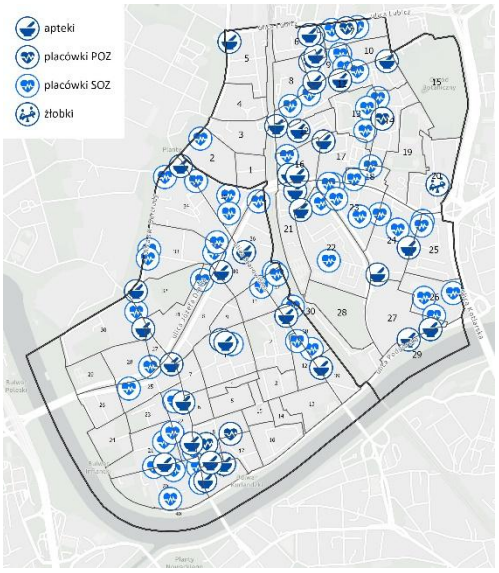

Rys. 68. Rozmieszczenie placówek usług zdrowotnych na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom.

Źródło: opracowanie PI UMK

Miarę ilościową osiągalności (podaży) usług zdrowotnych może reprezentować liczba placówek świadczących zakres usług powszechnych i podstawowych. Analizie poddane zostały następujące placówki usług zdrowotnych:

- żłobek
- apteka
- placówka podstawowej opieki zdrowotnej (POZ)
- placówka specjalistycznej opieki zdrowotnej (SOZ)

Tab. 6.13. Liczba placówek usług zdrowotnych na obszarze rewitalizacji.

	podobszar Kazimierz-Stradom	**podobszar Grzegórzki-Wesoła**	**podobszar „stara" Nowa Huta**
żłobek	0	1	3
apteka	16	18	29
placówka podstawowej opieki zdrowotnej	4	5	11
placówka specjalistycznej opieki zdrowotnej	33	40	40

Źródło: opracowanie PI UMK

Liczba placówek usług zdrowotnych na 1 tys. mieszkańców:

Tab. 6.14. Liczba placówek usług zdrowotnych/1 tys. mieszkańców na obszarze rewitalizacji.

	podobszar Kazimierz-Stradom	**podobszar Grzegórzki-Wesoła**	**podobszar „stara" Nowa Huta**
żłobek	0,00	0,14	0,07
apteka	1,62	2,53	0,70

placówka podstawowej opieki zdrowotnej	0,41	0,70	0,27
placówka specjalistycznej opieki zdrowotnej	3,34	5,61	0,97

Źródło: opracowanie PI UMK

Drugim typem wskaźnika jest dostępność przestrzenna reprezentowana przez średnią pieszą odległość od miejsca zamieszkania do placówki opieki zdrowotnej.

Żłobki

W 2022 r. na obszarze rewitalizacji było zameldowanych 830 dzieci w wieku 0-2 lat. Zlokalizowane były w nim 4 żłobki (publiczne), liczące od 52 do 140 dzieci (miejsc). Dodatkowo, jeden żłobek był zlokalizowany w odległości do 200 m od granicy obszaru rewitalizacji. Z uwagi na brak danych dotyczących dzieci uczęszczających z obszaru rewitalizacji, analizy obejmują jedynie aspekt dostępności do najbliższego żłobka.

Analizie dostępności pieszej placówek publicznych poddano żłobki (publiczne), do których dzieci w wieku 0-2 lat zameldowane w obszarach rewitalizacji mają najbliżej, wg sieci pieszej. Uwzględniono przy tym bezpośrednie sąsiedztwo podobszarów: Kazimierz-Stradom i Grzegórzki-Wesoła, a tym samym przepływy dzieci pomiędzy podobszarami. Stąd punktem odniesienia analizy w tym przypadku jest położenie przedszkoli w obu podobszarach. Taka sytuacja nie zachodzi w „starej" Nowej Hucie.

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

W 2022 r. na podobszarze było zameldowanych 602 dzieci w wieku 0-2 lat.

Tab. 6.15. Dostępność żłobków na podobszarze „stara" Nowa Huta

żłobek	**liczba dzieci***	**dostępność dla dzieci z OR****
Żłobek Samorządowy Nr 5	90	139
Żłobek Samorządowy Nr 7	62	194
Żłobek Samorządowy Nr 13	160	269
Podobszar	**292**	**602**

* liczba dzieci w żłobku
** liczba dzieci w OR, dla których żłobek jest najbardziej dostępny pieszo

Źródło: opracowanie PI UMK

W podobszarze były wówczas zlokalizowane 3 żłobki (publiczne), liczące 292 dzieci (miejsc). Łączna liczba miejsc w tych żłobkach jest mniejsza, niż zapotrzebowanie (liczba dzieci 0-2 lat) w podobszarze - na jedno miejsce przypada 2,1 dziecka.

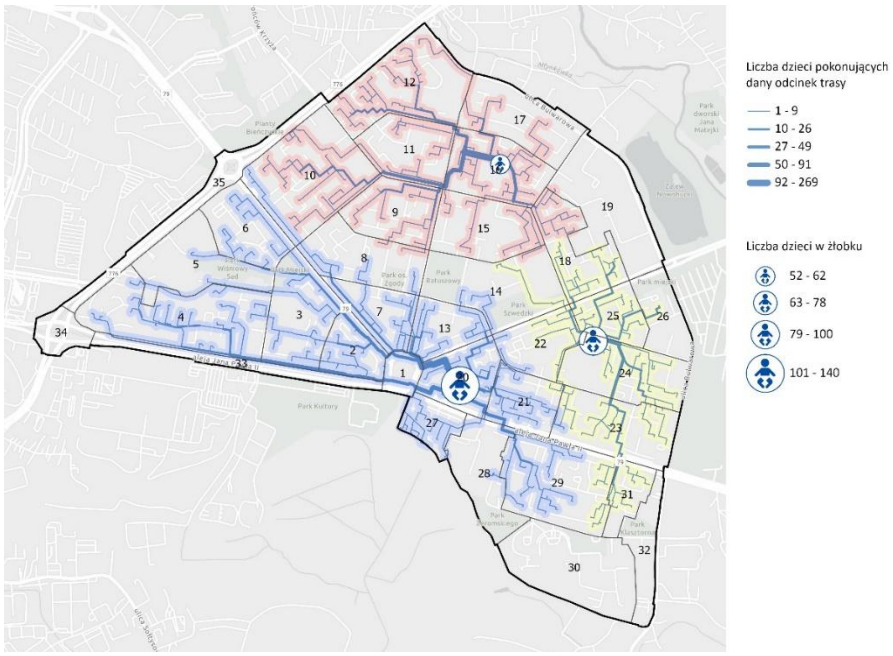

Rys. 69. Dostępność żłobków na podobszarze „stara" Nowa Huta.

Źródło: opracowanie PI UMK

Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć żłobków w podobszarze zapewnia dość dobrą dostępność pieszą –69 % dzieci mieszka w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszego do żłobka o długości dojścia w przedziale 79 - 1 698 m (średnia długość dojścia wynosi 655,5 m).

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

W 2022 r. na podobszarze było zameldowanych 104 dzieci w wieku 0-2 lat.

Tab. 6.16. Dostępność żłobków na podobszarze Grzegórzki-Wesoła.

	liczba dzieci*	**dostępność dla dzieci z OR****
Żłobek Samorządowy Nr 33	78	91
Podobszar	**78**	**91**

* liczba dzieci w żłobku
** liczba dzieci w OR, dla których żłobek jest najbardziej dostępny pieszo

Źródło: opracowanie PI UMK

W podobszarze był zlokalizowany 1 żłobek (publiczny), liczący 78 dzieci (miejsc). Łączna liczba miejsc w tym żłobku jest mniejsza, niż zapotrzebowanie (liczba dzieci 0-2 lat) w podobszarze - na jedno miejsce przypada 1,3 dziecka.

Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej dla dzieci, jedyny żłobek w podobszarze zapewnia dobrą dostępność pieszą – blisko 88% dzieci mieszka w zasięgu dojścia pieszego do tego żłobka.

Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, jedyny żłobek w podobszarze zapewnia dobrą dostępność pieszą –72% dzieci mieszka w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszego do żłobka o długości dojścia w przedziale 217 - 1 468 m (średnia długość dojścia wynosi 722,2 m).

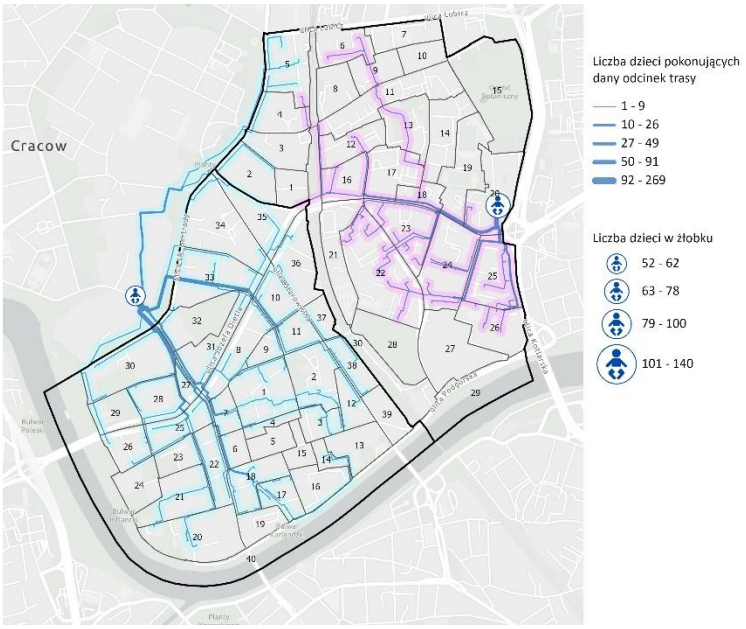

Rys. 70. Dostępność żłobków na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom.

Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W 2022 r. na podobszarze było zameldowanych 124 dzieci w wieku 0-2 lat.

Tab. 6.17. Dostępność żłobków na podobszarze Kazimierz-Stradom.

	liczba dzieci*	dostępność dla dzieci z OR**
Żłobek Samorządowy Nr 1	52	137
Podobszar	**52**	**137**

* liczba dzieci w żłobku

** liczba dzieci w OR, dla których żłobek jest najbardziej dostępny pieszo

Źródło: opracowanie PI UMK

W podobszarze brakowało żłobka, natomiast w bezpośrednim sąsiedztwie (Stare Miasto) był zlokalizowany 1 żłobek (publiczny), dostępny także dla części dzieci z sąsiedniego podobszaru Grzegórzki-Wesoła (Wesoła Zachód) liczący 52 dzieci (miejsc). Łączna liczba miejsc w tym żłobku jest mniejsza, niż zapotrzebowanie (liczba dzieci 0-2 lat) w podobszarze - na jedno miejsce przypada 2,4 dziecka.

Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, jedyny żłobek w sąsiedztwie podobszaru zapewnia słabą dostępność pieszą – jedynie 47% dzieci mieszka w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszego do żłobka o długości dojścia w przedziale 263 – 1 685 m (średnia długość dojścia wynosi 849,8 m).

Apteki

W obszarze rewitalizacji zlokalizowanych jest 37 aptek ogólnodostępnych, które obsługują 56 582 zameldowanych mieszkańców.

Z uwagi na brak danych dotyczących struktury klientów oraz wielkości aptek z obszaru rewitalizacji, analizy obejmują jedynie aspekt dostępności do najbliższej ogólnodostępnej apteki.

Analizie dostępności pieszej poddano apteki, do których mieszkańcy zameldowani w podobszarach rewitalizacji mają najbliżej, wg sieci pieszej. Uwzględniono przy tym

bezpośrednie sąsiedztwo podobszarów: Kazimierz-Stradom i Grzegórzki-Wesoła, a tym samym przepływy klientów aptek pomiędzy podobszarami. Stąd punktem odniesienia analizy w tym przypadku jest położenie aptek w obu podobszarach. Taka sytuacja nie zachodzi w „starej" Nowej Hucie.

Tab. 6.18. Dostępność aptek na obszarze rewitalizacji.

apteki	liczba mieszkańców*	Liczba aptek	Wskaźnik obsługi*
Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta	40 156	20	2 008
Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła	6 665	8	833
Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom	9 761	9	1 085
Obszar rewitalizacji	**56 582**	**37**	**1 529**

*Wskaźnik obsługi: liczba mieszkańców przypadająca na placówkę [43]

Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

W podobszarze zlokalizowanych jest 20 aptek ogólnodostępnych, które obsługują 40 156 zameldowanych mieszkańców, dodatkowo w jego bezpośrednim sąsiedztwie zlokalizowane jest 1 apteka, dostępna także dla mieszkańców podobszaru. Tym samym średnio jedna apteka obsługuje 2 008 mieszkańców.

Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć ogólnodostępnych aptek w podobszarze zapewnia dobrą dostępność pieszą –100 % mieszkańców mieszka w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszego do apteki o długości dojścia w przedziale 13 - 797 m (średnia długość dojścia wynosi 352,2 m).

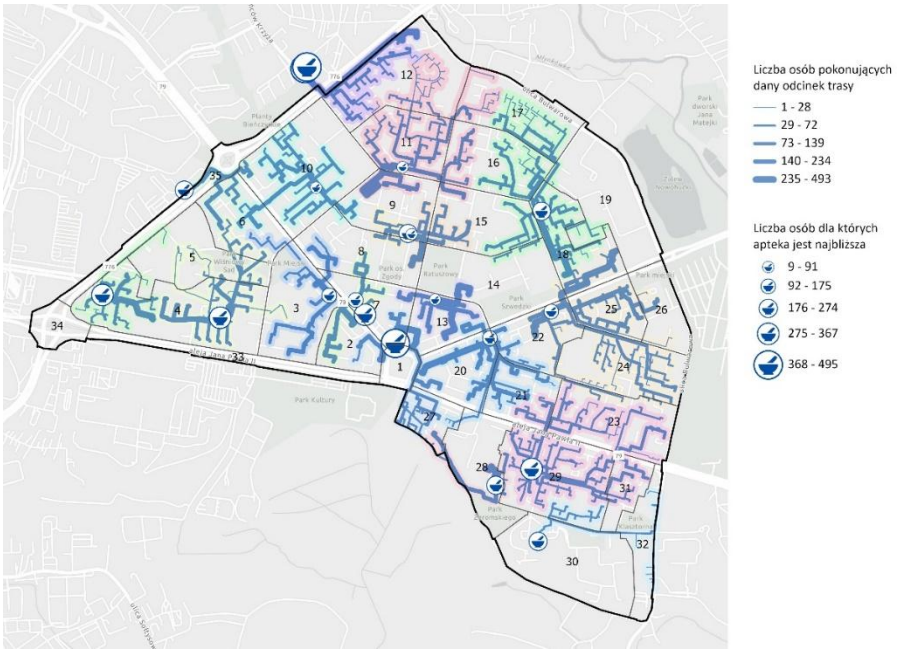

Rys. 71. Dostępność aptek na podobszarze „stara" Nowa Huta.

Źródło: opracowanie PI UMK

[43] Wskaźnik dla województwa małopolskiego w 2020 = 3 254. Wg: Zdrowie i ochrona zdrowia w 2020 roku. Publikacja GUS 2020

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

W podobszarze zlokalizowanych jest 8 aptek ogólnodostępnych, które obsługują 6 665 zameldowanych mieszkańców, dodatkowo w jego bezpośrednim sąsiedztwie zlokalizowane są 2 apteki, dostępne także dla mieszkańców podobszaru. Tym samym średnio jedna apteka obsługuje 833 mieszkańców.

Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć ogólnodostępnych aptek w podobszarze zapewnia dobrą dostępność pieszą –99,5 % mieszkańców mieszka w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszego do apteki o długości dojścia w przedziale 10 - 1001 m (średnia długość dojścia wynosi 328,5 m).

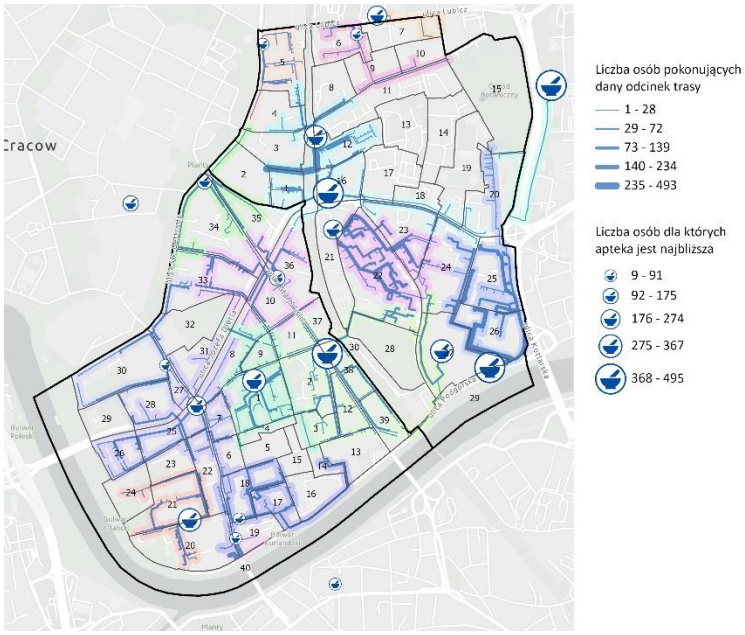

Rys. 72. Dostępność aptek na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom.

Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W podobszarze zlokalizowanych jest 9 aptek ogólnodostępnych, które obsługują 9 761 zameldowanych mieszkańców, dodatkowo w jego bezpośrednim sąsiedztwie zlokalizowane są 2 apteki, dostępne także dla mieszkańców podobszaru. Tym samym średnio jedna apteka obsługuje 1 085 mieszkańców.

Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć ogólnodostępnych aptek w podobszarze zapewnia dobrą dostępność pieszą –100 % mieszkańców mieszka w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszego do apteki o długości dojścia w przedziale 8 - 727 m (średnia długość dojścia wynosi 231,5 m).

Podstawowa opieka zdrowotna (POZ)

W obszarze rewitalizacji zlokalizowanych jest 19 placówek podstawowej opieki zdrowotnej (POZ), świadczących usługi zdrowotne finansowane z NFZ, z których korzysta 56 582 zameldowanych mieszkańców.

Z uwagi na brak danych dotyczących struktury klientów oraz wielkości placówek z obszaru rewitalizacji, analizy obejmują jedynie aspekt dostępności do najbliższej ogólnodostępnej placówki POZ.

Analizie dostępności pieszej poddano placówki POZ, do których mieszkańcy zameldowani w podobszarach rewitalizacji mają najbliżej wg sieci pieszej. Uwzględniono przy tym placówki w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji oraz bezpośrednie sąsiedztwo podobszarów: Kazimierz-Stradom i Grzegórzki-Wesoła, a tym samym przepływy klientów placówek POZ pomiędzy podobszarami. Stąd punktem odniesienia analizy w tym przypadku jest położenie placówek POZ w obu podobszarach. Taka sytuacja nie zachodzi w „starej" Nowej Hucie.

Tab. 6.19. Dostępność placówek POZ na obszarze rewitalizacji.

apteki	liczba mieszkańców*	Liczba POZ	Wskaźnik obsługi*
Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta	40 156	9	4 462
Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła	6 665	7	952
Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom	9 761	3	3 254
Obszar rewitalizacji	**56 582**	**19**	**2 978**

*Wskaźnik obsługi: liczba mieszkańców przypadająca na placówkę

Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

W podobszarze zlokalizowanych jest 9 placówek POZ, które obsługują 40 156 zameldowanych mieszkańców. Tym samym jedna placówka POZ obsługuje średnio 4 462 mieszkańców.

Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć placówek POZ w podobszarze zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą –98 % mieszkańców mieszka w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszego do placówki POZ o długości dojścia w przedziale 67 - 876 m (średnia długość dojścia wynosi 407,1 m).

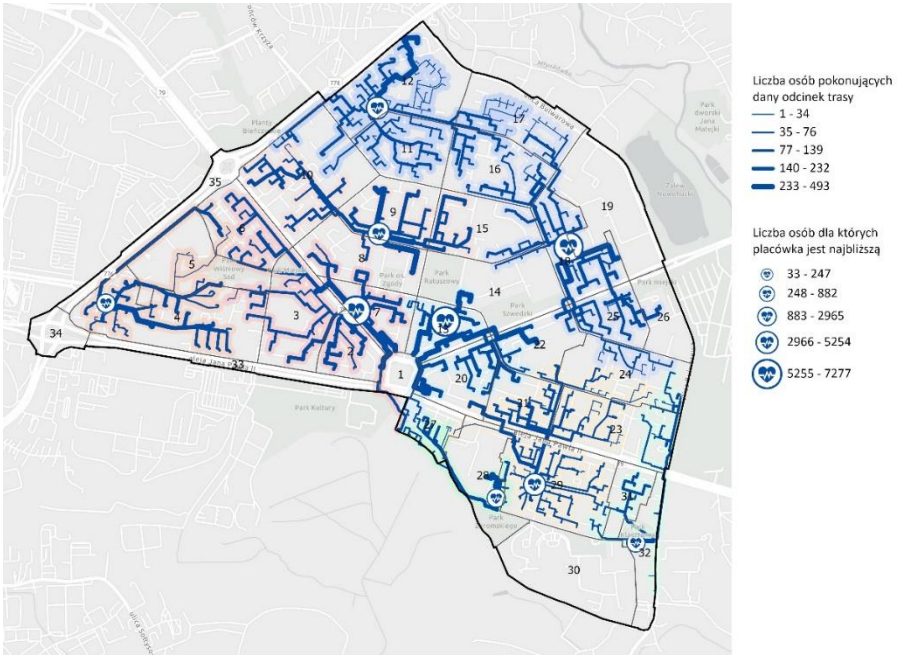

Rys. 73. Dostępność placówek POZ na podobszarze „stara" Nowa Huta.

Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

W podobszarze zlokalizowanych jest 7 placówek POZ, które obsługują 6 665 zameldowanych mieszkańców, dodatkowo w jego bezpośrednim sąsiedztwie zlokalizowane jest 1 placówka

(Stare Miasto), dostępna także dla mieszkańców podobszaru. Tym samym średnio jedna placówka POZ obsługuje 952 mieszkańców.

Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć ogólnodostępnych placówek POZ w podobszarze zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą –100% mieszkańców mieszka w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszego do apteki o długości dojścia w przedziale 103 - 738 m (średnia długość dojścia wynosi 457,4 m).

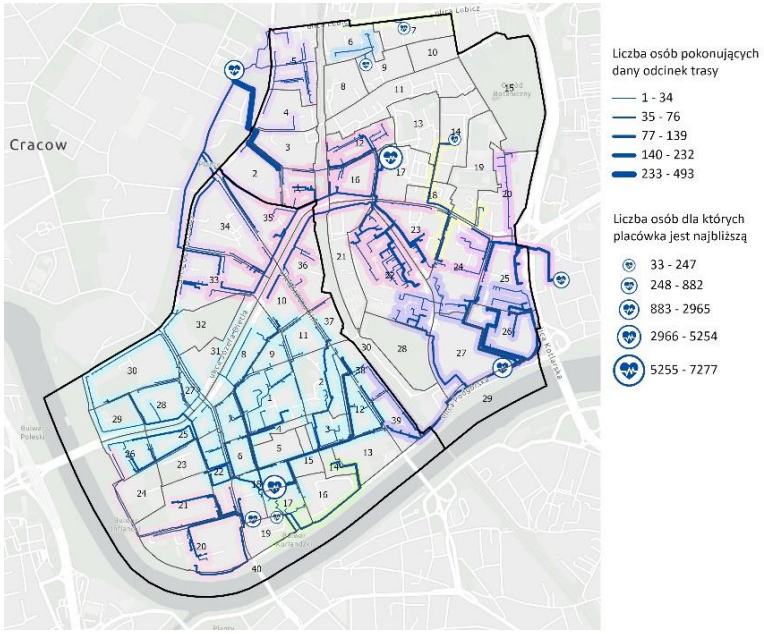

Rys. 74. Dostępność placówek POZ na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom.

Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W podobszarze zlokalizowane są 3 placówki POZ, które obsługują 9 761 zameldowanych mieszkańców, dodatkowo w jego bezpośrednim sąsiedztwie zlokalizowane jest 1 placówka (Stare Miasto), dostępna także dla mieszkańców podobszaru. Tym samym średnio jedna placówka POZ obsługuje 3 254 mieszkańców.

Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć ogólnodostępnych aptek w podobszarze zapewnia nie najlepszą dostępność pieszą –jedynie 58 % mieszkańców mieszka w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszego do placówki POZ o długości dojścia w przedziale 27 - 1 147 m (średnia długość dojścia wynosi 601,6 m).

Usługi publiczne - kultura

Unia Europejska definiuje sektor kultury i kreatywny jako dziedzinę, której działalność opiera się na wartościach kulturowych lub na artystycznej i innej twórczej ekspresji, niezależnie od tego, czy ta działalność ma charakter zorientowany na rynek, bez względu na rodzaj struktury, w ramach której jest ona prowadzona, oraz niezależnie od sposobu finansowania tej struktury.

Usługi kultury zalicza się do usług wtórnych, których źródłem są potrzeby nabyte, czyli potrzeby wyższego rzędu. Usługi te wpływają na jakość życia w zakresie zaspokajania potrzeb wyższego rzędu – duchowych, estetycznych, rekreacyjnych, kulturalnych, zarówno w wymiarze jednostkowym, jak i społecznym. W rezultacie przyczyniają się do budowy kapitału społecznego i kulturowego, upodmiotowienia obywatelskiego społeczności lokalnych. Placówki kulturalne stanowią miejsca spotkań społeczności lokalnej, integracji i inkluzji

społecznej, źródła budowania tożsamości oraz dumy lokalnej – a także źródła współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami.

Działalność kulturalna i jej formy nie są jednolite obejmując, poza instytucjami publicznymi (państwowymi, samorządowymi), także organizacje społeczne, podmioty komercyjne, czy grupy nieformalne. Rolą placówek jest upowszechnianie kultury – podejmowanie i inicjowanie wszelkich działań, w tym w obszarze edukacji kulturalnej, zmierzających do rozwijania potrzeb i zainteresowania kulturą. Łączy się to z popularyzacją kultury i jej udostępnianiem.

Jednym z ważniejszych, prócz dostępności programowej, ekonomicznej, czy społecznej, aspektów jest dystrybucja przestrzenna placówek zapewniając inkluzyjne warunki dostępu dla mieszkańców. W analizie uwzględniono następujące kategorie placówek kultury, zarówno publicznych, jak i niepublicznych

- biblioteka,
- ośrodek kultury/klub kultury,
- klub inny,
- muzeum,
- scena = teatr/sala koncertowa,
- kino.

Tab. 6.20. Liczba placówek usług kultury na obszarze rewitalizacji.

	podobszar Kazimierz-Stradom	podobszar Grzegórzki-Wesoła	podobszar „stara" Nowa Huta
placówki kultury	16	3	13

Tab. 6.21. Liczba placówek usług /1000 mieszkańców na obszarze rewitalizacji.

	podobszar Kazimierz-Stradom	podobszar Grzegórzki-Wesoła	podobszar „stara" Nowa Huta
placówki kultury	1,62	0,42	0,31

Źródło: opracowanie PI UMK

Do analiz pod kątem pieszej dostępności przyjęto placówki świadczące usługi o charakterze powszechnym i codziennym, tj. biblioteki wraz z ich filiami oraz ośrodki i kluby kultury.

W obszarze rewitalizacji i jego bezpośrednim sąsiedztwie zlokalizowanych jest 20 takich placówek: 13 ośrodków i klubów kultury oraz 7 filii Biblioteki Kraków, z których korzysta 56 582 zameldowanych mieszkańców.

Z uwagi na brak danych dotyczących struktury klientów oraz wielkości placówek z obszaru rewitalizacji, analizy obejmują jedynie aspekt dostępności do najbliższej ogólnodostępnej placówki kultury.

Analizie dostępności pieszej poddano placówki kultury, do których mieszkańcy zameldowani w podobszarach rewitalizacji mają najbliżej, wg sieci pieszej. Uwzględniono przy tym placówki w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji oraz bezpośrednie sąsiedztwo podobszarów: Kazimierz-Stradom i Grzegórzki-Wesoła, a tym samym przepływy użytkowników placówek pomiędzy podobszarami. Stąd punktem odniesienia analizy w tym przypadku jest położenie placówek w obu podobszarach. Taka sytuacja nie zachodzi w „starej" Nowej Hucie.

Tab. 6.22. Dostępność placówek kultury na obszarze rewitalizacji.

placówki kultury	liczba mieszkańców	liczba bibliotek	liczba ośrodków kultury	liczba placówek	wskaźnik obsługi*	wskaźnik/1000
Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta	40 156	4	6	10	4 016	0,25
Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła	6 665	1	1	2	3 333	0,30
Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom	9 761	2	6	8	1 220	0,82
Obszar rewitalizacji	**56 582**	**7**	**13**	**20**	**2 829**	**0,35**

*Wskaźnik obsługi: liczba mieszkańców przypadająca na placówkę

Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

W podobszarze zlokalizowane są 4 biblioteki publiczne i 6 ośrodków kultury, które obsługują 40 156 zameldowanych mieszkańców. Tym samym średnio jedna placówka kultury obsługuje nieco ponad 4 000 mieszkańców.

Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć placówek kultury w podobszarze zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą –96% mieszkańców mieszka w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszego do placówki o długości dojścia w przedziale 16 - 1 230 m (średnia długość dojścia wynosi 411,2m).

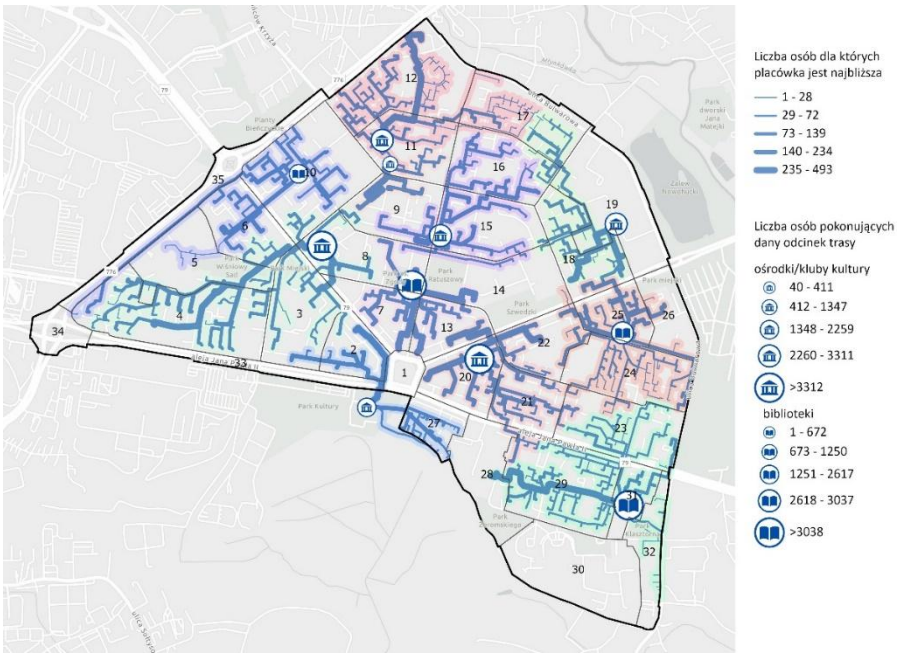

Rys. 75. Dostępność placówek kultury na podobszarze „stara" Nowa Huta.
Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

W podobszarze zlokalizowana jest 1 biblioteka i 1 ośrodek kultury, które obsługują 6 665 zameldowanych mieszkańców, dodatkowo w jego bezpośrednim sąsiedztwie zlokalizowane są 2 ośrodki kultury (Stare Miasto i Podgórze), dostępne także dla mieszkańców podobszaru. Tym samym średnio jedna placówka kultury obsługuje około 3,3 tys. mieszkańców.

Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć placówek kultury w podobszarze zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą –100% mieszkańców mieszka w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszego do placówki o długości dojścia w przedziale 54 – 861 m (średnia długość dojścia wynosi 332,9 m).

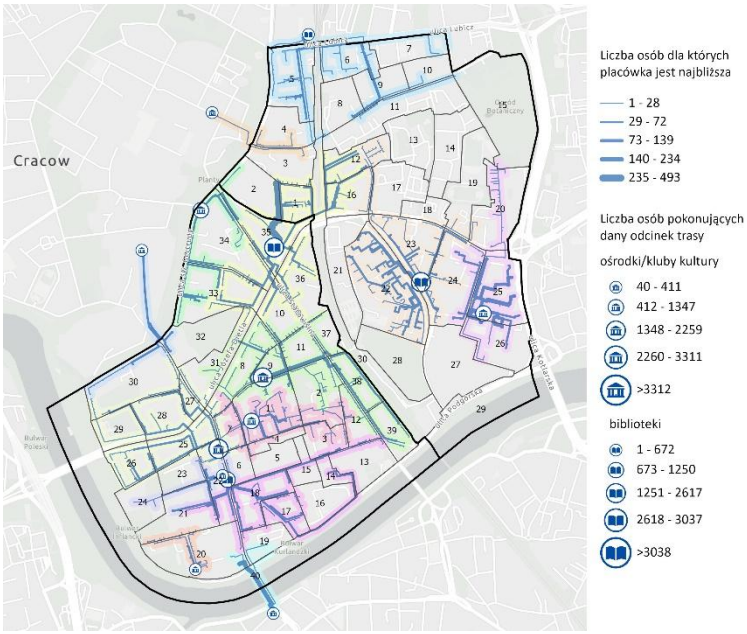

Rys. 76. Dostępność placówek kultury na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom.
Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W podobszarze zlokalizowane są 2 biblioteki i 6 ośrodków kultury, które obsługują 9 761 zameldowanych mieszkańców, dodatkowo w jego bezpośrednim sąsiedztwie zlokalizowane są 2 ośrodki kultury (Stare Miasto i Podgórze), dostępne także dla mieszkańców podobszaru. Tym samym średnio jedna placówka kultury obsługuje 1 220 mieszkańców.

Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej, sieć ogólnodostępnych aptek w podobszarze zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą –100 % mieszkańców mieszka w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszego do placówki kultury o długości dojścia w przedziale 11 - 888 m (średnia długość dojścia wynosi 291,4 m).

Usługi publiczne – komunikacja publiczna

Transport publiczny jest jedną z kluczowych usług zapewnianych przez gminę, kształtujących sposób funkcjonowania miasta i jego mieszkańców.

Z jednej strony prawidłowo funkcjonujący system sprzyja ograniczaniu użytkowania środków transportu indywidualnego, w szczególności samochodu, a co za tym idzie, przyczynia się do ograniczenia ich wpływu na środowisko, poprawę jakości powietrza oraz ograniczenie hałasu. Z drugiej zaś wpływa na zwiększenie mobilności osób o ograniczonych możliwościach poruszania się umożliwiając dostęp do miejsc pracy, edukacji, służby zdrowia oraz innych usług: publicznych i rynkowych.

Dostępność przystanków transportu publicznego jest kluczowym indykatorem odnoszącym się do jakości usługi. Obrazuje on udział osób mieszkających w odległości dojścia pieszego od przystanku w odniesieniu do ogółu mieszkańców.

W 2021 r. na obszarze rewitalizacji było zlokalizowanych 39 zespołów przystankowych[44] (przystanków komunikacji publicznej [tramwaj, autobus], z których korzystało 56 582 zameldowanych mieszkańców.

Z uwagi na brak danych dotyczących struktury podróżnych, analizy obejmują jedynie aspekt dostępności do najbliższego, dostępnego przystanku.

Analizie dostępności pieszej poddano zespoły przystankowe, do których mieszkańcy zameldowani w podobszarach rewitalizacji mają najbliżej wg sieci pieszej. Uwzględniono przy tym przystanki w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji oraz bezpośrednie sąsiedztwo podobszarów Kazimierz-Stradom i Grzegórzki-Wesoła, a tym samym przepływy podróżnych pomiędzy podobszarami. Stąd punktem odniesienia analizy w tym przypadku jest położenie przystanków w obu podobszarach. Taka sytuacja nie zachodzi w „starej" Nowej Hucie.

Tab. 6.23. Dostępność przystanków komunikacji publicznej na obszarze rewitalizacji.

	liczba mieszkańców	liczba zespołów przystankowych	wskaźnik obsługi*
Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta	40 156	25	1 606
Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła	6 665	5	1 333
Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom	9 761	9	1 085
Obszar rewitalizacji	**56 582**	**39**	**1 451**

*Wskaźnik obsługi: liczba mieszkańców przypadająca na przystanek
Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

W 2021 r. na podobszarze było zlokalizowanych 25 zespołów przystankowych, które obsługiwały 40 156 zameldowanych mieszkańców. Tym samym średnio jeden przystanek obsługiwał 1 606 mieszkańców.

Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej sieć przystanków transportu publicznego w podobszarze zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą –100 % mieszkańców mieszka w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszego do przystanku o długości dojścia w przedziale 19 - 533 m (średnia długość dojścia wynosi 257,6 m).

[44] **zespoły przystankowe** – grupy przystanków komunikacji publicznej [tramwaj, autobus] utworzone według uproszczonego modelu lokalizacji, w którym poszczególne przystanki o tej samej nazwie, zostały zgeneralizowane do 1 punktu, jako środek figury utworzonej z ich połączenia

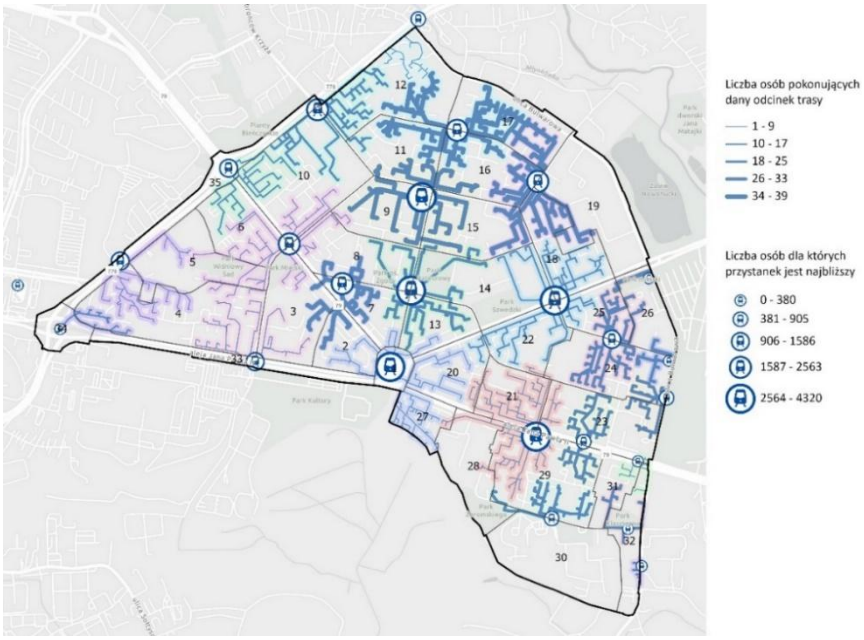

Rys. 77. Dostępność zespołów przystankowych miejskiego transportu publicznego na podobszarze „stara" Nowa Huta.
Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

W 2021 r. na podobszarze było zlokalizowanych4 zespoły przystankowe, które obsługiwały 6 665 zameldowanych mieszkańców, dodatkowo w jego bezpośrednim sąsiedztwie był zlokalizowany 1 przystanek, dostępny także dla mieszkańców podobszaru. Tym samym średnio jeden przystanek obsługiwał 1 333 mieszkańców.

Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej sieć przystanków w podobszarze zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą –100% mieszkańców mieszka w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszego do przystanku o długości dojścia w przedziale 67 - 698 m (średnia długość dojścia wynosi 336,4 m).

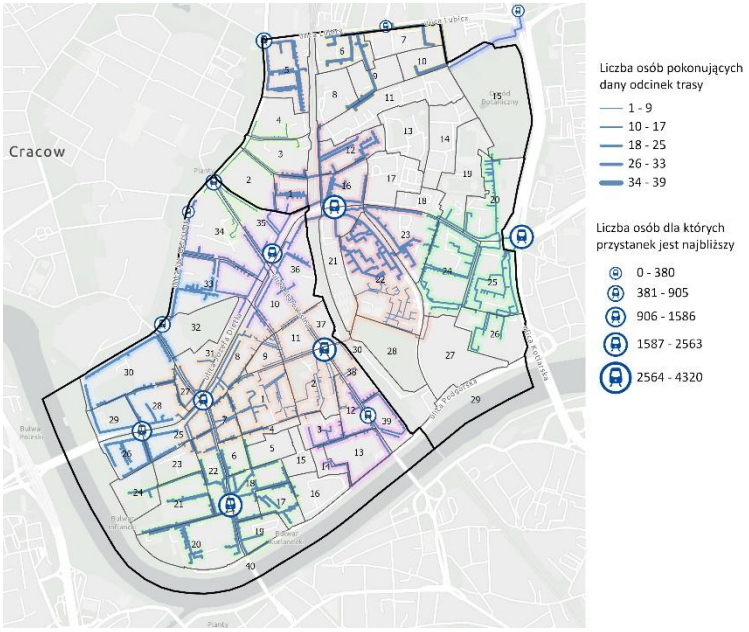

Rys. 78. Dostępność zespołów przystankowych miejskiego transportu publicznego na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom.

Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W 2021 r. na podobszarze było zlokalizowanych 9 zespołów przystankowych, które obsługiwały 9 761 zameldowanych mieszkańców. Tym samym średnio jeden przystanek obsługiwał 1 085 mieszkańców.

Biorąc pod uwagę kryterium dostępności przestrzennej/pieszej sieć przystanków w podobszarze zapewnia bardzo dobrą dostępność pieszą –100 % mieszkańców mieszka w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszego do przystanku o długości dojścia w przedziale 11 - 594 m (średnia długość dojścia wynosi 216,0 m).

Infrastruktura sportowa

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Na infrastrukturę sportową podobszaru w 2021 r. składały się: baza ośrodka sportowego, infrastruktura przyszkolna oraz ogólnodostępne urządzenia sportowe. Pierwszy z wymienionych rodzajów infrastruktury - baza Międzyszkolnego Ośrodka Sportowego Kraków Wschód na os. Szkolnym wraz z zapleczem sportowym- obejmowała kompleks wielofunkcyjny, w tym boiska do piłki nożnej o nawierzchni trawiastej i sztucznej (podzielone na dwa sektory). Ponadto w 2021 r. rozpoczęła się budowa boiska wielofunkcyjnego (piłka ręczna /tenis/ koszykówka/siatkówka) wraz z powłoką pneumatyczną oraz boiska do badmintona (oba o nawierzchni poliuretanowej).
Z kolei sportowa infrastruktura przyszkolna na podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta obejmowała boiska usytuowane przy 12 placówkach edukacyjnych:

- XVI Liceum Ogólnokształcącym im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego na os. Willowym (kompleks boisk, w tym wielofunkcyjne, do piłki nożnej, siatkówki, koszykówki),
- Zespole Szkół Ogólnokształcących Sportowych nr 2 na os. Teatralnym (kompleks wielofunkcyjny),
- XI Liceum Ogólnokształcącym im. Marii Dąbrowskiej na os. Teatralnym (boiska: wielofunkcyjne i do piłki nożnej),
- Zespole Szkół Ekonomicznych Nr 2 na os. Spółdzielczym (kompleks wielofunkcyjny zmodernizowany w 2022 r.),
- XII Liceum Ogólnokształcącym im. Cypriana Kamila Norwida na os. Kolorowym (boisko wielofunkcyjne),
- Zespole Szkół Specjalnych nr 14 na os. Sportowym (kompleks wielofunkcyjny),
- Publicznej Szkole Podstawowej im. Św. Wincentego Pallottiego na os. Krakowiaków (boisko wielofunkcyjne),
- Szkole Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 105 im. Ludwiki Wawrzyńskiej na os. Słonecznym (kompleks wielofunkcyjny),
- Szkole Podstawowej Nr 80 w Krakowie im. Wojciecha Bogusławskiego na os. Na Skarpie (kompleks wielofunkcyjny),
- Szkole Podstawowej Nr 88 im. Stefana Żeromskiego na os. Szklane Domy (kompleks wielofunkcyjny),
- Szkole Podstawowej Nr 103 im. K. I. Gałczyńskiego na os. Kolorowym (boisko do piłki nożnej),

- Szkole Podstawowej Nr 37 im. Juliana Tuwima na os. Stalowym (kompleks wielofunkcyjny, którego część w miesiącach zimowych jest zakrywana halą pneumatyczną).

Ponadto w granicach podobszaru znajdowały się 2 baseny kryte: basen przy Szkole Podstawowej nr 91 im. Janusza Kusocińskiego na os. Handlowym oraz Międzyszkolny Basen Pływacki Krakowskiego Szkolnego Ośrodka Sportowego na os. Kolorowym.
Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta był bardzo dobrze wyposażony w ogólnodostępne urządzenia sportowe:

- boiska: kompleks wielofunkcyjny na os. Krakowiaków, boisko wielofunkcyjne na os. Centrum D oraz 2 boiska (do koszykówki i siatkówki) na os. Zgody,
- siłownie/ mini siłownie zewnętrzne na osiedlach: Hutniczym, Zielonym, Centrum D, Centrum C, Na Skarpie oraz w Parku Wiśniowy Sad,
- siłownie/ mini siłownie zewnętrzne wraz z koszami do koszykówki i stołami do gry w tenisa na osiedlach: Willowym, Słonecznym, Centrum B oraz Teatralnym,
- mini siłownię zewnętrzną ze stołami do gry w tenisa na os. Handlowym,
- stoły do gry w tenisa oraz kosze do koszykówki na osiedlach: Wandy, Centrum A, Szklane Domy, Sportowym oraz Kolorowym,
- stoły do gry w tenisa na osiedlach: Na Skarpie, Stalowym, Szkolnym, Krakowiaków oraz Zgody,
- kosz do koszykówki na os. Szkolnym.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Do infrastruktury sportowej podobszaru w 2021 r. należały: bazy klubów sportowych, infrastruktura przyszkolna oraz uczelni wyższej, a także ogólnodostępne urządzenia sportowe. Na grupę obiektów klubów sportowych składały się: kryte lodowisko użytkowane przez MKS Cracovia SSA na ul. Siedleckiego wraz z widownią i zapleczem sportowym, a także 10 kortów tenisowych Krakowskiego Klubu Tenisowego Olsza na ul. Siedleckiego z zapleczem sportowym (w tym 1 kort w całorocznej hali stałej, w sezonie zimowym część zewnętrznej nawierzchni przykryta balonem tenisowym, wszystkie korty z nawierzchnią mączkową).
W granicach podobszaru Grzegórzki-Wesoła znajdowała się również infrastruktura sportowa Akademii Wychowania Fizycznego położona na ul Śniadeckich, w tym boisko do piłki nożnej o nawietrzni trawiastej, a także boiska zlokalizowane przy 3 placówkach edukacyjnych:

- Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 1 na ul. Ks. Fr. Blachnickiego (kompleks wielofunkcyjny),
- VIII Liceum Ogólnokształcącym w im. Stanisława Wyspiańskiego na ul. Grzegórzeckiej (kompleks wielofunkcyjny),
- Zespole Szkół Rzemiosła i Przedsiębiorczości im. ks. kard. Adama S. Sapiehy Małopolskiej Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości na ul. Rzeźniczej (kompleks wielofunkcyjny zmodernizowany w latach 2021/2022).

Infrastruktura sportowa podobszaru to także ogólnodostępne urządzenia sportowe: siłownia zewnętrzna na bulwarze wiślanym w pobliżu mostu Kotlarskiego oraz stół do tenisa na al. Ignacego Daszyńskiego.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Infrastrukturę sportową podobszaru w 2021 r. tworzyły następujące obszary i obiekty: baza klubu sportowego, infrastruktura przyszkolna oraz ogólnodostępne urządzenia sportowe. Na

bazę Klubu Sportowego „Nadwiślan Kraków" składały się: pełnowymiarowe boisko do piłki nożnej wraz z trybuną, 5 kortów tenisowych z nawierzchnią mączkową (w sezonie zimowym część nawierzchni przykryta balonem tenisowym) oraz zaplecze sportowe i administracyjne. Z kolei sportowa infrastruktura przyszkolna na podobszarze rewitalizacji Kazimierz-Stradom obejmowała boiska zlokalizowane przy 3 placówkach edukacyjnych:

- Szkole Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 22 im. mjr Henryka Sucharskiego na ul. Chmielowskiego (boiska: do piłki nożnej oraz koszykówki),
- Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 3 na ul. Miodowej (boisko wielofunkcyjne),
- Szkole Podstawowej nr 159 Sióstr Urszulanek Unii Rzymskiej na ul. Starowiślnej (boisko wielofunkcyjne).

Do infrastruktury sportowej zlokalizowanej w granicach podobszaru należały również ogólnodostępne urządzenia sportowe. Zalicza się do nich siłownię zewnętrzną i stół do tenisa znajdujące się w pobliżu bulwarów wiślanych pomiędzy ul. Piekarską a Skawińską, jak również urządzenia do ćwiczeń usytuowane przy Smoczym Skwerze w pobliżu ul. Wietora/ Skawińskiej.

Analiza jakościowa

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Zdaniem mieszkańców na terenie podobszaru rewitalizacji brak jest bezpłatnej oferty spędzania czasu wolnego adresowanego do nowohuckiej młodzieży (zwłaszcza tej gorzej sytuowanej). W przeszłości tego typu usługi były dużo bardziej dostępne. Problem odpłatności za udział w różnych wydarzeniach uznano generalnie za pewną barierę, która zniechęca do udziału w nich wielu mieszkańców (niezależnie od grupy wiekowej). Zwrócono uwagę na potrzebę większej ilości zajęć bezpłatnych, jeśli nie całkowicie to przynajmniej na okres aktywizacji grupy docelowej.

Zdaniem mieszkańców podobszaru rewitalizacji na jego terenie szczególnie brakuje sklepów spożywczych (problematyczne zwłaszcza z punktu widzenia seniorów). Odczuwalny jest również problem ograniczenia liczby aktywnych rzemieślników (szewc, zegarmistrz itp.) Brakuje również, co szczególnie dotyczy seniorów, miejsc rozrywki, gdzie osoby te mogłyby się spotkać i potańczyć.

W większości przypadków nowohuckie szkoły zamykają boiska dla mieszkańców (po godzinach swojego funkcjonowania), co powoduje, że dzieci i młodzież mają utrudniony dostęp do infrastruktury rekreacyjnej. Mieszkańcy dostrzegają potrzebę zmiany tego stanu rzeczy - szczególnie w okresie wakacyjnym. Wyjątkiem są tu boiska XVI Liceum Ogólnokształcącego, które po godzinach pracy szkoły pozostają dostępne dla mieszkańców.

W szkołach prowadzone są również zajęcia dodatkowe (kółka) dla uczniów i dla mieszkańców, np. Szkoła Podstawowa nr 80 ściśle współpracuje przy organizacji zajęć dla seniorów z Centrum Aktywności Seniorów i świetlicą środowiskową.

W granicach podobszaru działają dzienne domy seniora, jednak ich oferta nie jest dostosowana do potrzeb wszystkich seniorów (zwłaszcza posiadających średnie lub wyższe wykształcenie). W trakcie spotkań z instytucjami odpowiedzialnymi za pomoc społeczną zwrócono uwagę na fakt, że Hospicjum św. Łazarza działające przy Arce, jest za małe w stosunku do rosnących potrzeb mieszkańców podobszaru.

Uczestnicy spotkań zwrócili uwagę na problem ograniczonej liczby imprez kulturalnych w plenerze, o zróżnicowanej charakterystyce, dla różnych grup odbiorców.

Uczestnicy spotkań uznali jako generalny problem podobszaru brak wystarczającej liczby miejsc parkingowych. Najbardziej odczuwalne jest to wewnątrz kwartałów zabudowy. Ograniczona liczba miejsc parkingowych powoduje konflikty. Z miejsc parkingowych przeznaczonych dla mieszkańców korzystają osoby pracujące w pobliskich firmach oraz klienci korzystający z pobliskich usług. Mieszkańcy zwracali uwagę, że z jednej strony na nowohuckich parkingach brakuje wolnych miejsc, z drugiej zaś występuje duża liczba porzuconych pojazdów, które blokują możliwość parkowania mieszkańcom. Ich odholowanie nie jest prostym procesem i zdarza się, że obowiązek ten spada również na instytucje publiczne, takie jak szkoły.

W trakcie spotkania z mieszkańcami zwrócono uwagę na zły stan infrastruktury komunikacyjnej (chodniki i drogi), który utrudnia funkcjonowanie mieszkańcom (zwłaszcza seniorom, rodzinom z dziećmi). Niektórzy mieszkańcy czują się w Nowej Hucie jakby mieszkali w skansenie („ważniejsze eksponaty od ludzi, którzy wciąż w nich mieszkają").

Mieszkańcy zwracali uwagę na niekorzystny układ linii autobusowych, który utrudnia seniorom poruszanie się po dzielnicy. Jako jeden z problemów uczestnicy spotkań wskazali słabą organizację ruchu (zwłaszcza w obrębie osiedli) - wąskie drogi, niewłaściwe (nieadekwatne) oznakowanie.

Istnieje problem z funkcjonowaniem przedszkoli położonych we wnętrzach kwartałów zabudowy. Zdaniem przedstawicieli tych placówek występują problemy z umożliwieniem dojazdu służb i dostawców zapewniających funkcjonowanie przedszkoli. Wskazano na brak współpracy w tym zakresie pomiędzy wspólnotami, spółdzielniami a przedszkolami. Zmienił się również profil rodzica oddającego dziecko do przedszkola. Obecnie nie są to osoby zamieszkujące najbliższe otocznie przedszkola, mogące dojść do obiektu pieszo, a osoby dojeżdżające samochodem. Wobec tego rodzice oczekują możliwości podwiezienia dziecka pod same drzwi przedszkola. Nadmierny ruch samochodów i jego konsekwencje, budzą sprzeciw mieszkańców zamieszkujących sąsiadujące z przedszkolem budynki.

Za pewien problem uznano niefunkcjonalne wytyczanie ścieżek w nowohuckich parkach. Metodą na poradzenie sobie z tym problemem jest współprojektowanie przestrzeni publicznych z udziałem mieszkańców. Dzieci i młodzież coraz chętniej dojeżdżają do szkół na rowerach. W otoczeniu szkół najczęściej funkcjonuje infrastruktura rowerowa (stojaki).

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Mimo zachodzących dość znaczących, często rewolucyjnych, zmian w granicach podobszaru rewitalizacji wpływających na dotychczasowe zagospodarowanie podobszaru oraz funkcjonujące na nim podmioty, mieszkańcy wskazywali, że wciąż działa szereg podmiotów oferujących usługi dla mieszkańców.

Zdaniem pracowników socjalnych dostrzegalna jest ograniczona liczba placówek podstawowej ochrony zdrowia oraz ich dostępność z perspektywy osób o szczególnych potrzebach. Z uwagi na zmiany demograficzne wzrasta wśród seniorów zamieszkujących podobszar rewitalizacji zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze. Pracownicy socjalni wskazali, że na podobszarze Grzegórzki-Wesoła nie występuje na razie problem z deficytem miejsc w dziennych domach opieki seniora. Zidentyfikowano natomiast duży problem w zakresie dostępności do opieki paliatywnej.

Zdaniem mieszkańców, ale i instytucji działających na podobszarze, brakuje takich usług, jak np.: gastronomia, czy też sklepy w część północnej obszaru (Wesoła). Zdaniem jednej z uczestniczek dyskusji jedyna kawiarnia w tej części miasta działa na terenie Ogrodu Botanicznego, jednak aby z niej skorzystać należy zakupić bilet do ogrodu.

Szczególnym problemem jest brak toalet publicznych. Jest to szczególnie uciążliwe dla osób o szczególnych potrzebach, często uniemożliwiając im wyjście z domu. Obecność w okolicach Hali Targowej mieszkańców z różnych części podobszaru rewitalizacji oraz dzielnic sąsiadujących z nim uzasadnia konieczność funkcjonowania tego typu usług publicznych.

Mieszkańcy dostrzegają również deficyt terenów zieleni w podobszarze rewitalizacji. Dużym potencjałem obszaru są tereny po dawnych klinikach uniwersyteckich, stąd pomysł mieszkańców zgłoszony w trakcie spotkań, by w miejscu tym stworzyć duży miejski park.

Specyficzna sytuacja występuje w obszarze kompleksu dawnych klinik uniwersyteckich. Obszar ten przez lata był wyłączony z układu komunikacyjnego, tworząc zamkniętą enklawę. W efekcie zdaniem mieszkańców nie jest powiązany komunikacyjnie z innymi częściami miasta (w tym zwłaszcza Starym Miastem). W obrębie tego terenu występują bariery architektoniczne, które mogą powodować ograniczenia w dostępie dla osób o szczególnych potrzebach.

W trakcie spotkania z mieszkańcami wskazano, że problemem Grzegórzek jest deficyt miejsc parkingowych dla mieszkańców (obecnie funkcjonują dzikie parkingi w okolicach estakad). Większość miejsc do parkowania zajmowana jest przez przyjezdnych (dojazdy do pracy w centrum).

Uczestnicy wyrazili również zaniepokojenie brakiem wystarczającej liczby urządzeń sprzyjających poruszaniu się osób o szczególnych potrzebach na nowym przystanku Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej na Grzegórzkach (tylko jedna winda dla osób z niepełnosprawnościami).

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Zdaniem mieszkańców w granicach podobszaru rozwijana jest przede wszystkim infrastruktura na potrzeby obsługi ruchu turystycznego. Jedna z uczestniczek wskazała, że problemem Kazimierza jest nie tylko „turystyfikacja", ale również „studentyfikacja", czyli wysoki udział studentów wśród osób bawiących się w tej części miasta. W konsekwencji lokalne usługi dostosowywane są do ich potrzeb.

Mieszkańców niepokoi zamykanie się lokalnych sklepików działających wiele lat, często prowadzonych przez osoby zamieszkujące obszar rewitalizacji. W ich miejsce pojawiają się sieciówki, w których ceny są dużo wyższe niż w dawnych sklepach czy na targowiskach.

Mimo bogatej oferty kulturalnej podobszaru rewitalizacji, zdaniem jego mieszkańców oraz instytucji na co dzień tam działających, brakuje skutecznych kanałów promujących tego typu usługi zarówno wśród mieszkańców, jak i turystów. Wskazano na problem braku większej liczby punktów informacyjnych/ kiosków multimedialnych informujących o wydarzeniach dziejących się na Kazimierzu. Dzielnica nie powinna być kojarzona wyłącznie z pubami i barami, ale również z bogatą ofertą kulturalną, która obecnie jest zbyt słabo eksponowana (promowana).

Brak zieleni powoduje, że mieszkańcy Kazimierza (seniorzy) zostają w zasadzie pozbawieni możliwości posiadania czworonoga (jako towarzysza), brak bowiem miejsc, w których można wyprowadzić psa. To z kolei dodatkowo pogłębia problem ich samotności. Podobne stanowisko wyrażone zostało przez mieszkańców, przedstawicieli firm, instytucji i organizacji pozarządowych działających na terenie lub na rzecz podobszaru rewitalizacji w trakcie warsztatu zorganizowanego w ramach projektu pn. Klimatyczny Kwartał. Uczestnicy stwierdzili wówczas, że w podobszarze rewitalizacji brakuje niekomercyjnych przestrzeni publicznych, funkcjonujących głównie z perspektywy potrzeb mieszkańców (np. place zabaw). Istnieje potrzeba zwiększenia liczby ławek oraz dostępu do usług prorodzinnych. W przeprowadzonej w 2021 r. geoankiecie potrzebę zwiększenia ilości ławek zgłoszono

w odniesieniu do takich miejsc, jak: plac Wolnica, plac Nowy czy też bulwary wiślane. Wiele osób widziałoby ławki również na ulicy Szerokiej, na skwerze Berrecciego i ulicach Wawrzyńca oraz Mostowej.

Zdaniem mieszkańców, ale i przedstawicieli sektora edukacji, brakuje w granicach podobszaru większej liczby miejsc rekreacji dla dzieci, jako sposobu na aktywizację fizyczną i odciągnięcie od telefonów.

Zdaniem pracowników socjalnych istnieje duży problem w zakresie dostępności do opieki paliatywnej dla mieszkańców podobszaru rewitalizacji. Jako pozytyw uczestnicy spotkania wskazali natomiast dobry dostęp do dziennych domów opieki seniora.

Zdaniem mieszkańców zmniejsza się liczba placówek podstawowej ochrony zdrowia, co przy ich ograniczonej dostępność stanowi duże wyzwanie dla seniorów. Zmniejsza się również oferta miejsc z tanimi obiadami (bary mleczne), z których często korzystają samotni seniorzy.

W przeszłości miejscem aktywności społeczności Kazimierza był Klub Sportowy „Nadwiślan". Dziś sytuacja finansowa klubu jest bardzo trudna, co przekłada się na degradację infrastruktury oraz ograniczenie zakresu działalności. Ze względu na depopulację obszaru niewiele dzieci korzysta dziś z obiektów klubu (większość użytkowników to osoby spoza podobszaru rewitalizacji). Klub prowadzi działalność komercyjną (udostępnianie kortów tenisowych, nie rzadko po stawkach niekomercyjnych). Klub mógłby stanowić miejsce spędzania czasu wolnego dla seniorów.

Z dyskusji przedstawicieli instytucji działających na terenie podobszaru wynika, że instytucje publiczne funkcjonujące na Kazimierzu w ograniczonym zakresie prowadzą działalność na rzecz lokalnej społeczności (po części wynika to z przepisów ustawy o VAT, która uniemożliwia organizację darmowych wydarzeń). Ze względu na komercjalizację działań placówek, adresatem oferty tych instytucji są turyści i mieszkańcy całego miasta, a nie lokalna społeczność.

Obawy mieszkańców można tłumaczyć dominującym w Krakowie stylem zamieszkania. Według badania pn. Barometr Krakowski, 90% ankietowanych mieszkańców Krakowa robi zakupy i korzysta z usług we własnej dzielnicy. 70% korzysta z infrastruktury sportowej i rekreacyjnej w obrębie własnej dzielnicy. Ponad połowa badanych korzysta z porad lekarza rodzinnego, lekarza pierwszego kontaktu również w dzielnicy. Zatem ograniczenie oferty handlowo-usługowej lub ograniczenie dostępu do usług publicznych jest dla nich bardzo odczuwalne.

Problemem dla mieszkańców Kazimierza jest nadmierny ruch samochodowy (zwłaszcza w weekendy, gdy dominują samochody na rejestracjach spoza Krakowa), który utrudnia lub wręcz uniemożliwia im poruszanie się samochodem. Zdaniem mieszkańców są oni: „więźniami swoje dzielnicy". Jako istotny problem mieszkańcy wskazali również likwidację dedykowanych im miejsc parkingowych. W kontekście dużego ruchu samochodowego w trakcie weekendu, zwrócono uwagę na problem wyłączenia strefy płatnego parkowania w niedzielę (Kazimierz), co zachęca osoby przyjezdne do wykorzystania samochodu jako środka transportu.

Jedynym z nielicznych czynników wskazywanych w badaniu pn. Barometr Krakowski, który ogranicza zadowolenie z miejsca zamieszkania krakowian, jest brak dostępności do miejsc parkingowych (blisko 1/3 badanych).

Trudną sytuację parkingową potwierdzają przedstawiciele instytucji działających na podobszarze. Ich zdaniem brakuje miejsc parkowania dla mieszkańców. W pewnym stopniu ten problem łagodzi centralna lokalizacja podobszaru rewitalizacji w strukturze miasta. Dostęp

mieszkańców do dużej liczby linii tramwajowych oraz linii kolei aglomeracyjnej ułatwia podróże mieszkańców do innych części miasta.

Istotnym problemem szkół zlokalizowanych w granicach podobszaru rewitalizacji jest brak miejsc do krótkotrwałego zatrzymania samochodu pod placówką umożliwiającego bezpieczne odwiezienie lub odbiór dziecka. Wskazywano również na problem parkowania pod szkołami zlokalizowanymi w centrum miasta (kadra szkoły, rodzice).

W trakcie spotkania z mieszkańcami zwracano uwagę, że dużym utrudnieniem dla prowadzenia działalności gospodarczej (sklepy, handel uliczny) stanowi istniejąca organizacja ruchu, wąskie ulice oraz źle parkowane przez gości samochody. Przedsiębiorcy mają problemy z dostarczeniem towarów do sklepów czy na targowiska. Zdaniem części uczestników zorganizowanych spotkań konieczne jest wyciszanie ruchu samochodowego i rozwijanie udogodnień dla rowerzystów i komunikacji publicznej na Kazimierzu.

Na zagrożenia związane z ograniczonym dostępem transportowym do sklepów i punktów usługowych zwracano uwagę już w 2021 roku w trakcie konsultacji projektu pn. Klimatyczny Kwartał. Wskazywano wtedy, że drastyczne ograniczenie możliwości dojazdu może przyczynić się do zaniku usług, a wprowadzenie woonerfów w podobszarze rewitalizacji może w praktyce doprowadzić do przejęcia przestrzeni ulic przez ogródki gastronomiczne.

Mieszkańcy krytycznie odnieśli się do pomysłu budowy kładki łączącej Kazimierz z Ludwinowem. Choć kładka ta poprawi dostępność obszaru od strony zachodniej, zdaniem mieszkańców jednocześnie pogłębi problem turystyfikacji (nadmierny ruch, hałas, komercjalizacja). Ponownie wskazano, że obecnie ruch turystyczny w dzielnicy jest nadmierny. Obawy w tym zakresie sygnalizowano już w 2021 roku w trakcie konsultacji projektu pn. Klimatyczny Kwartał. Wskazywano wtedy, że kładka na Ludwinów (połączenie zachodniej, mieszkaniowej części Kazimierza z okolicą Forum Przestrzenie na Ludwinowie) zwiększy ruch pieszy i z tego powodu może stać się przyczyną uciążliwości dla mieszkańców rejonu ul. Wietora i ul. Skawińskiej. Może wystąpić podobny efekt do ul. Mostowej i Kładki Ojca Bernatka.

Uczestnicy spotkania z przedstawicielami placówek edukacyjnych dostrzegają, że dzieci coraz częściej korzystają z roweru jako środka komunikacji. Pod niektórymi szkołami brakuje infrastruktury rowerowej (stojaków) oraz przestrzeni, w której mogłaby ona zostać zainstalowana. Czynnikiem ograniczającym korzystanie przez dzieci z rowerów są kwestie związane z bezpieczeństwem m.in.: brak spójnej sieci rowerowej, śródmiejski charakter części dróg rowerowy (kontrapasy), brak kultury jazdy oraz agresywny stosunek do rowerzystów wielu kierowców. Z tego powodu wiele dzieci dojeżdża do szkół z wykorzystaniem komunikacji miejskiej.

Kluczowe problemy i potencjały w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Do najważniejszych problemów występujących w każdym z podobszarów rewitalizacji wynikających z ograniczenia lub braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości należy zaliczyć:

- niedostatek zieleni urządzonej i zaprojektowanych, przyjaznych użytkownikom przestrzeni publicznych, choćby o mniejszej skali;
- komercjalizacja usług spędzania czasu wolnego, kierowanie ich w pierwszym rzędzie do turystów i gości, ograniczona powszechna dostępność;
- zły stan infrastruktury komunikacyjnej, który utrudnia funkcjonowanie mieszkańcom (zwłaszcza seniorom, rodzinom z dziećmi);

– ograniczone możliwości poruszania się rowerami – brak bezpiecznej infrastruktury rowerowej;
– brak właściwych rozwiązań komunikacyjnych i parkingowych w szczególności dla mieszkańców podobszarów.

Do kluczowych potencjałów podobszarów należy zaliczyć:

– dobrą dostępność pieszą do usług publicznych - publicznych placówek edukacji, placówek kultury, transportu publicznego.

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto takie problemy jak:

– niedostateczny poziom liczby i dostępności miejsc w żłobkach, wysoka liczba mieszkańców przypadających na placówkę podstawowej opieki zdrowotnej;
– komercjalizacja usług spędzania czasu wolnego, pierwotnie bezpłatnych, ograniczająca powszechną ich dostępność;
– infrastruktura edukacyjna nie jest udostępniana do powszechnego użytkowania na cele rekreacji, np. w okresie wakacyjnym;
– niski poziom infrastruktury edukacyjnej, niedostosowanie obiektów do współczesnych standardów użytkowych. Przepisy konserwatorskie i o parku kulturowym ograniczają możliwości inwestycyjne;
– nierozwiązany problem parkingowy, w szczególności miejsc dla mieszkańców, źle rozwiązana komunikacja wewnątrz kwartałów mieszkaniowych;
– zły stan infrastruktury komunikacyjnej, który utrudnia funkcjonowanie mieszkańcom (zwłaszcza seniorom, rodzinom z dziećmi), pomimo dobrej dostępności pieszej do przystanków;
– niekorzystny układ linii autobusowych zwłaszcza dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto takie problemy jak:

– ograniczona liczba i dostępność placówek podstawowej opieki zdrowotnej;
– niedostatek usług komercyjnych (gastronomia);
– brak toalet publicznych;
– deficyt zieleni urządzonej;
– ograniczona dostępność transportowa Wesołej wynikająca z dotychczasowych funkcji;
– deficyt parkingowy dla mieszkańców.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto takie problemy jak:

– ograniczony dostęp do usług publicznych w zakresie zdrowia – żłobków i placówek podstawowej opieki zdrowotnej;
– negatywny wpływ nadmiernego ruchu turystycznego (turystyfikacji, studentyfikacji) i wynikająca stąd struktura usług;
– brak właściwego marketingu usług kulturalnych i wpływ tego na niekorzystny wizerunek dzielnicy „imprezowej";
– niedostatek zieleni urządzonej i zaprojektowanych, przyjaznych użytkownikom przestrzeni publicznych, choćby o mniejszej skali;
– ograniczony dostęp do placówek POZ;
– zanikanie lokalnego handlu i usług dla ludności;

– nadmierny ruch samochodowy (turyści i goście);
– ograniczenia dostępności komunikacyjnej dla dostawców placówek handlowych i usługowych ograniczające im możliwości funkcjonowania i rozwoju.

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:

– funkcjonowanie, pomimo problemów finansowych, Klubu Sportowego „Nadwiślan".

7. Analiza koncentracji negatywnych zjawisk technicznych

Sfera techniczna dotyczy szeroko rozumianej substancji budowlanej i infrastrukturalnej, jako środowiska zapewniającego funkcjonowanie wszystkich systemów składających się na przestrzeń miasta. Środowisko to ma decydujący wpływ na jakość życia, zarówno w wymiarze indywidualnym – w przestrzeni osobistej, użytkowanej przez mieszkańca, jak i publicznej – zapewniającej funkcjonowanie społeczności lokalnej.

W świetle art. 9 ust. 1 pkt 4 ustawy o rewitalizacji, negatywne zjawiska techniczne stanowiące jedną z przesłanek do stwierdzenia na danym terenie stanu kryzysowego obejmują w szczególności:

– degradację stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym,
– niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w tym w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Tab. 7.1. Struktura zabudowy na obszarze rewitalizacji.

	pow. podobszaru [m^2]	pow. zabudowy		pow. zabudowy mieszkaniowej	
		[m^2]	**udział %**	[m^2]	**udział %**
Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta	3 204 688,56	1 241 186,60	39%	335 238,7	10,5%
Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła	1 352 539,00	336 648,90	25%	141 078,6	10,4%
Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom	1 381 735,22	409 021,80	30%	277 541,9	20,1%
Obszar rewitalizacji	**5 938 962,78**	**1 986 857,30**	**33%**	**753 859,2**	**12,7%**

Źródło: opracowanie PI UMK

Analizując obszar rewitalizacji pod kątem stopnia zurbanizowania reprezentowanego przez intensywność zabudowy, tj. relację pomiędzy powierzchnią wszystkich budynków a powierzchnią obszaru, można zauważyć, że intensywność w poszczególnych obszarach mieści się w przedziale 25-39%, przy czym podobszar Kazimierz-Stradom charakteryzuje się niemal dwukrotnie większą gęstością zabudowy o funkcji mieszkaniowej w porównaniu do pozostałych podobszarów. Stanowi to istotne uwarunkowanie – świadczy o całkowicie odmiennym typie zabudowy, a co za tym idzie innych wyzwaniach z punktu widzenia technicznego i funkcjonalnego.

7.1. Degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym

Istotnym elementem diagnozy pogłębionej jest ocena stopnia degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych. Niestety, brak jest dostępnych i wiarygodnych rejestrów oraz danych

dostarczających informacji na temat stanu technicznego budynków, ich remontów i modernizacji, jak również zastosowanych w nich rozwiązań technicznych. W konsekwencji, nie jest możliwe zbadanie w sposób precyzyjny poziomu degradacji budynków, a w efekcie ich potencjału modernizacyjnego, jako zasobu rewitalizacyjnego.

Analiza ilościowa

Wiek budynków

Jednym z czynników mających istotny wpływ na stan techniczny obiektów budowlanych jest ich wiek, który determinuje stopień zużycia technicznego i funkcjonalnego, jak również wysokość koniecznych nakładów inwestycyjnych, zarówno bieżących, jak i odtworzeniowych. Według normy ISO 15686-1 (Budynki i budowle -- Planowanie okresu użytkowania), projektowany okres użytkowania dla większości budynków mieszkalnych i usługowych wynosi 50-99 lat. Przyjęto zatem wiek 50 lat jako wartość referencyjną.

Tab. 7.2. Bilans wieku budynków na obszarze rewitalizacji.

	budynki ogółem	w tym starsze niż 50 lat	budynki mieszkalne	w tym starsze niż 50 lat
Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta	1 336	867	525	480
Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła	935	710	397	361
Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom	1 291	1 205	749	714
Obszar rewitalizacji	**3 562**	**2 782**	**1671**	**1555**

Źródło: opracowanie PI UMK

Z zestawienia wynika, że w obszarze rewitalizacji w 2020 r. dominowały budynki starsze niż 50 lat, których średni udział wynosił 78%. Jeszcze bardziej niekorzystnie prezentuje się bilans dla budynków mieszkalnych, dla których średni udział budynków starszych niż 50 lat wynosił 93%.

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się także znaczącym udziałem obiektów (budynków) zabytkowych – wpisanych zarówno do rejestru, jak i ewidencji zabytków, stanowiących ponad 50% istniejącej substancji. Sytuacja ta w sposób istotny wpływa na zakres i stopień trudności ewentualnych prac remontowych i modernizacyjnych, jak również na konieczne nakłady finansowe przy ich realizacji wraz z ograniczeniami o charakterze administracyjnym.

Tab. 7.3. Budynki zabytkowe na obszarze rewitalizacji.

	budynki ogółem	**budynki w rejestrze**	**budynki w ewidencji**	**razem**	**%**
podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta	1 336	10	569	579	43,3%
podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła	935	96	318	414	44,3%
podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom	1 291	215	706	921	71,3%
Obszar rewitalizacji	**3 562**	**321**	**1 593**	**1 914**	**53,7%**

Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji „stara” Nowa Huta

W podobszarze dominują budynki starsze niż 50 lat, które w 2020 r. stanowiły 65% ogółu budynków w „starej” Nowej Hucie. Jeszcze bardziej niekorzystnie prezentuje się bilans dla ponad 50-letnich budynków mieszkalnych, dla których średni udział w substancji mieszkaniowej wynosił 91%. Jednocześnie odsetek budynków odnotowanych zarówno w rejestrze, jak i ewidencji zabytków, stanowił nieco ponad 43% ogólnej liczby.

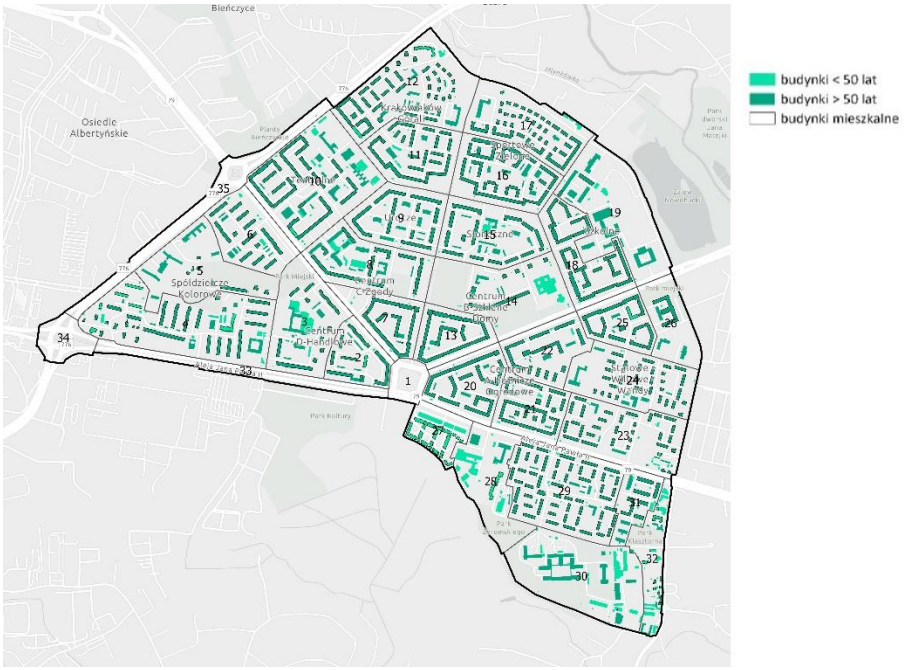

Rys. 79. Wiek budynków na podobszarze „stara” Nowa Huta.
Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Podobszar znajduje się w nieco gorszej sytuacji niż „stara” Nowa Huta. Dzieje się to za sprawą przede wszystkim obszaru historycznego Wesołej. W 2020 r. w nieco większym stopniu dominowały starsze budynki – w udziale 76%, a w przypadku budynków mieszkalnych odsetek ten wynosił 91%. W podobszarze występowała także znacząca liczba zabytków, głównie w rejonie Wesołej, których odsetek wynosił nieco ponad 44% ogółu obiektów.

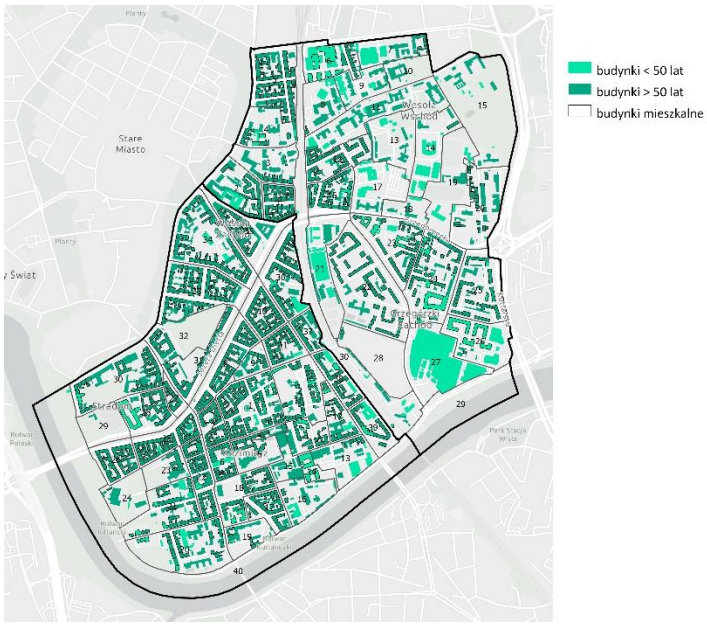

Rys. 80. Wiek budynków na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom.

Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Ze względu na historyczne uwarunkowania zabytkowego układu urbanistycznego w tym podobszarze, w 2020 r. aż 93% substancji stanowiły budynki ponad 50-letnie, a jeżeli chodzi o budynki mieszkalne, ich udział wynosił nieco ponad 95%. Podobszar ten wyróżnia się pod względem ilości obiektów zabytkowych, stanowiących ponad 71% ogółu budynków.

Budynki mieszkalne - władanie

Należy podkreślić, że możliwość wpływania przez gminę na kształtowanie podaży w zakresie realizacji potrzeb mieszkaniowych jest ograniczony z uwagi na strukturę własnościową nieruchomości na terenie obszaru rewitalizacji. Dotyczy to zarówno możliwości dysponowania samymi lokalami mieszkalnymi dla najmu, jak i całymi nieruchomościami dla zapewnienia właściwego stanu technicznego poprzez przeprowadzanie remontów, modernizacji, czy wreszcie realizacji inwestycji mieszkaniowych, w tym społecznego budownictwa czynszowego.

Tab. 7.4. Struktura władania budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizacji.

	budynki mieszkalne	ZBK		spółdzielnie mieszkaniowe		wspólnoty mieszkaniowe		inne formy władania*	
Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta	525	8	1,5%	36	6,9%	470	89,5%	11	2,1%
Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła	397	4	1,0%	9	2,3%	222	55,9%	162	40,8%
Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom	749	31	4,1%	30	4,0%	297	39,7%	391	52,2%
Obszar rewitalizacji	**1671**	**43**	**2,6%**	**75**	**4,5%**	**989**	**59,2%**	**564**	**33,8%**

*własność osób fizycznych lub prawnych

Źródło: opracowanie PI UMK

Według danych z 2021 i 2022 r. stan władania budynkami mieszkalnymi jest zróżnicowany w poszczególnych podobszarach. „Stara” Nowa Huta charakteryzuje się największą liczbą wspólnot mieszkaniowych, przy znikomym udziale pozostałych form władania, podczas gdy pozostałe dwa podobszary wykazują równowagę pomiędzy liczbą budynków należących do wspólnot mieszkaniowych, a innymi formami władania, przy niewielkim udziale budynków gminnych i spółdzielni mieszkaniowych.

Podobszar rewitalizacji „stara” Nowa Huta

W podobszarze przeważały budynki mieszkalne zarządzane przez wspólnoty mieszkaniowe, które stanowiły niemal 90% wszystkich obiektów. Należy przy tym zauważyć, że ta forma władania dotyczy w większości przypadków samych budynków bez terenu okalającego. Drugie miejsce (niemal 7%) zajmowała własność spółdzielcza, a pozostałe formy władania wyrażały się w formach niemal ułamkowych.

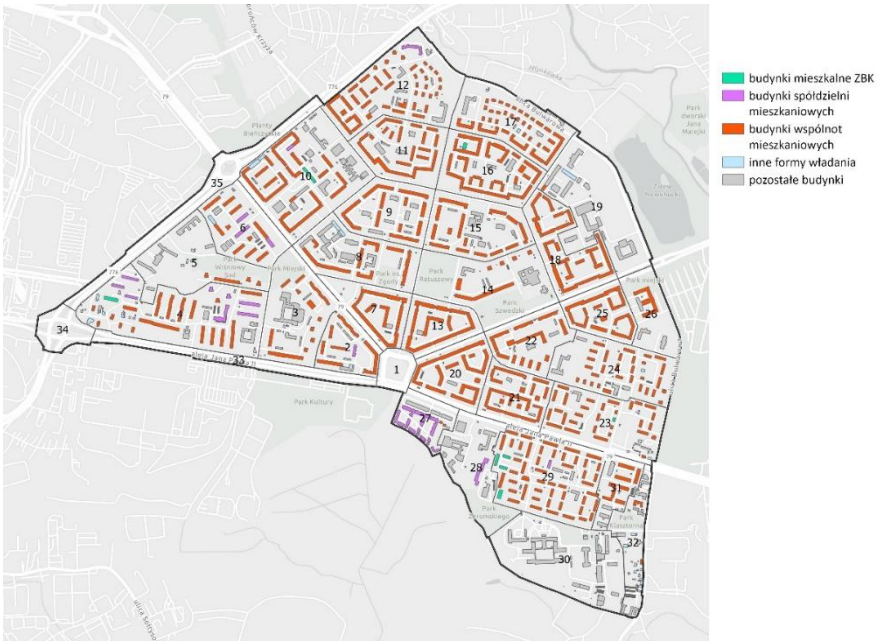

Rys. 81. Budynki mieszkalne – władanie – na podobszarze „stara” Nowa Huta.
Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

W przypadku tego podobszaru większość budynków mieszkalnych znajdowała się w władaniu wspólnot mieszkaniowych (niemal 56%) oraz osób fizycznych lub prawnych (41%). Tym samym udział miasta w kształtowaniu podaży w zakresie realizacji potrzeb mieszkaniowych należy uznać za znikomy.

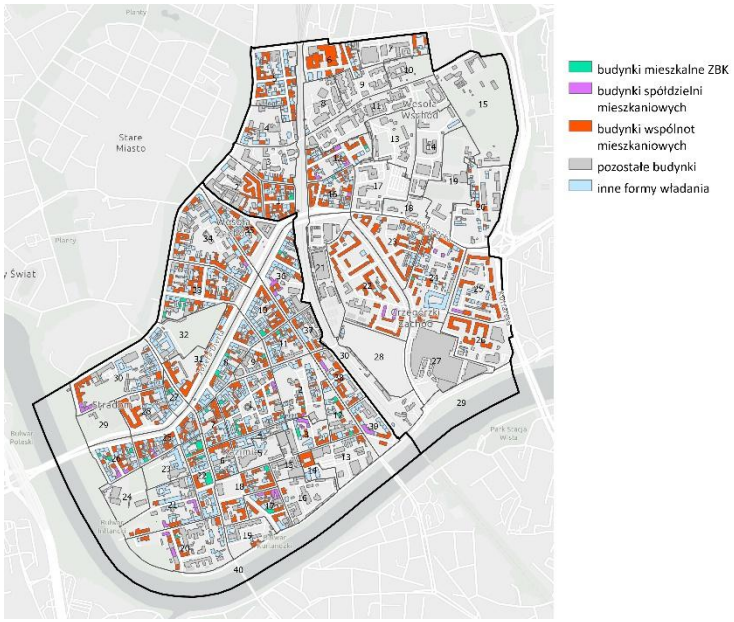

Rys. 82. Budynki mieszkalne – władanie – na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom.
Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Na tym podobszarze, odwrotnie niż w na Grzegórzkach i Wesołej, ponad połowa budynków mieszkalnych stanowiła własność osób fizycznych i prawnych (52%), wspólnoty mieszkaniowe władały 40% obiektów, a pozostałe formy zarządzania to zaledwie 8%.

Budynki – stan techniczny

Na obszarze rewitalizacji liczba budynków z udziałem Gminy Miejskiej Kraków, zarządzanych przez Zarząd Budynków Komunalnych, stanowi zaledwie 2,2% ogółu obiektów (2,6 % budynków mieszkalnych). Największa koncentracja gminnych budynków mieszkalnych występuje w podobszarze Kazimierz-Stradom, podczas gdy najmniejsza ich liczba – w podobszarze „stara" Nowa Huta.

Tab. 7.5. Stan techniczny budynków zarządzanych przez ZBK na obszarze rewitalizacji.

stan techniczny	liczba budynków	dobry		średni		zadowalający		zły	
Podobszar "stara" Nowa Huta	31	11	35,5%	12	38,7%	8	25,8%	0	0,0%
w tym mieszkalnych:	5	5	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Podobszar Grzegórzki-Wesoła	6	2	33,3%	4	66,7%	0	0,0%	0	0,0%
w tym mieszkalnych:	4	1	25,0%	3	75,0%	0	0,0%	0	0,0%
Podobszar Kazimierz-Stradom	40	1	2,5%	32	80,0%	1	2,5%	6	15,0%
w tym mieszkalnych:	29	0	0,0%	24	82,8%	1	3,4%	4	13,8%
Obszar rewitalizacji	**77**	**14**	18,2%	**48**	62,3%	**9**	11,7%	**6**	7,8%
w tym mieszkalnych:	**38**	**6**	**15,8%**	**27**	**71,1%**	**1**	**2,6%**	**4**	**10,5%**

Źródło: opracowanie PI UMK

Są to w większości budynki mieszkalne starsze niż 50 lat, o zróżnicowanym stanie technicznym. Większość (niemal 81% ogółu obiektów) jest w dobrym i średnim stanie technicznym, natomiast stan niemal 8% z nich oceniono jako zły.

Podobszar „stara" Nowa Huta

W podobszarze są to w większości budynki starsze niż 50 lat o zróżnicowanym stanie technicznym. Większość (74%) jest w dobrym i średnim stanie technicznym, natomiast stan techniczny żadnego z nich nie oceniono jako zły. Wyróżniają się wśród nich budynki mieszkalne, których stan techniczny w 100% określono jako dobry.

Podobszar Grzegórzki-Wesoła

Podobszar ten charakteryzuje się stanem technicznym budynków ocenianym w 100%, jako dobry lub średni. Analogicznie rzecz ma się w odniesieniu do budynków mieszkalnych.

Podobszar Kazimierz-Stradom

W tym podobszarze stan techniczny budynków zarządzanych przez ZBK, podobnie, jak w „starej" Nowej Hucie, oceniany jako dobry lub średni, co odnosi się do około 80 % ogółu obiektów, natomiast status „zły" dotyczy 15% budynków. Nieco lepsza sytuacja jest w przypadku budynków mieszkalnych, których odsetek w stanie dobrym i średnim wynosi blisko 83%, a w stanie złym około 14% .

Gminny zasób mieszkaniowy

Według Raportu z gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Kraków oraz zasobem tymczasowych pomieszczeń za 2021 rok obejmującym realizację w roku 2021 Uchwały nr LIV/1486/21 Rady Miasta Krakowa z dnia 24 marca 2021 r. w sprawie przyjęcia Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Kraków oraz zasobem tymczasowych pomieszczeń na lata 2021-2025, gminny zasób mieszkaniowy obejmował 14 893 lokale mieszkalne oraz 150 lokali w zarządzie placówek oświatowych, KSOS, placówek opiekuńczo-wychowawczych, szpitali miejskich, żłobka oraz spółek z udziałem gminy (wg stanu na 31 grudnia 2021 r.).

Tab. 7.6. Gminny zasób mieszkaniowy na obszarze rewitalizacji.

podobszar	liczba lokali mieszkalnych	w tym w budynkach ZBK	%
Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta	3197	163	5,10%
Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła	371	41	11,05%
Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom	781	421	53,91%
Obszar rewitalizacji	**4349**	**628**	**14,44%**

Źródło: opracowanie PI UMK

Zasób mieszkaniowy Gminy w obszarze rewitalizacji ma charakter rozproszony. Zaledwie nieco ponad 14% lokali mieszkalnych znajdowało się w budynkach zarządzanych przez ZBK – pozostałe (85,5% lokali gminnych) były zlokalizowane w budynkach w zarządzie podmiotów niepublicznych – w szczególności wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych. Stanowi to ograniczenie w zapewnieniu właściwych standardów mieszkaniowych.

Większość gminnych lokali mieszkalnych na obszarze rewitalizacji (90%) było w dobrym i średnim stanie technicznym, natomiast stan 8% z nich oceniono jako zły. Stwierdzono też 2 pustostany (1 mieszkalny, 1 usługowy), które pozostawały nieużytkowane z uwagi na zły stan techniczny budynków.

Tab. 7.7. Stan techniczny lokali mieszkalnych w gminnym zasobie mieszkaniowym na obszarze rewitalizacji.

stan techniczny	liczba lokali mieszkalnych	dobry		średni		zadowalający		zły	
Podobszar rewitalizacji „stara” Nowa Huta	163	161	98,8%	2	1,2%	0	0,0%	0	0,0%
Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła	41	2	4,9%	39	95,1%	0	0,0%	0	0,0%
Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom	421	0	0,0%	361	85,7%	9	2,1%	51	12,1%
Obszar rewitalizacji	**628**	**163**	**26,1%**	**402**	**64,0%**	**9**	**1,4%**	**51**	**8,1%**

Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar „stara” Nowa Huta

W 2021 r. na podobszarze odsetek lokali mieszkalnych z zasobu mieszkaniowego gminy stanowił 21% ogólnej ich liczby, natomiast w budynkach ZBK w podobszarze było zlokalizowanych zaledwie 5% lokali. Stan techniczny mieszkań był oceniany w prawie wszystkich lokalach jako dobry.

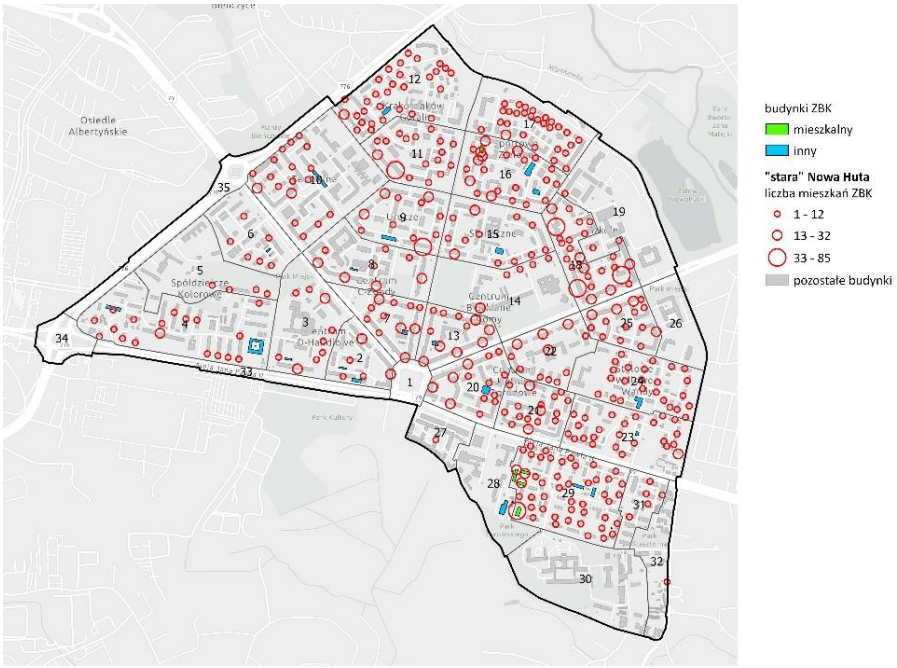

Rys. 83. Budynki w zarządzie ZBK i lokale mieszkalne w zasobie gminnym na podobszarze „stara” Nowa Huta.
Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar Grzegórzki-Wesoła

Podobnie jak powyżej na tym podobszarze stan techniczny mieszkań był oceniany we wszystkich lokalach jako średni (95%) lub dobry. Jednak wolumen mieszkań komunalnych stanowił zaledwie 2% ogółu mieszkań, a w budynkach ZBK usytuowanych było ich zaledwie 11%.

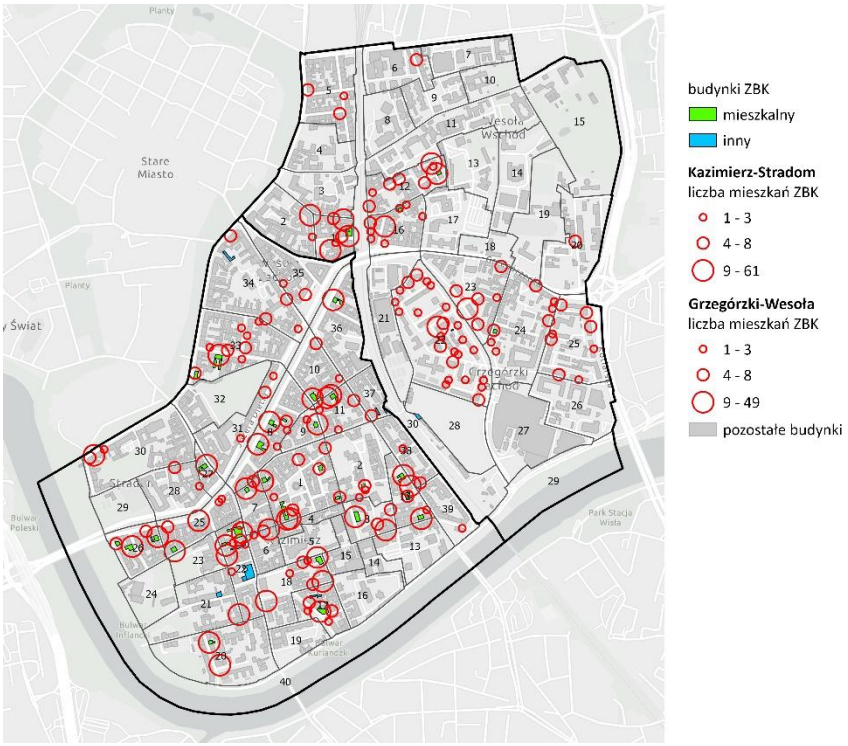

Rys. 84. Budynki w zarządzie ZBK i lokale mieszkalne w zasobie gminnym na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom.

Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar Kazimierz-Stradom

Odmiennie niż w pozostałych podobszarach, w budynkach ZBK znajdowało się blisko 54% komunalnych lokali mieszkalnych na tym podobszarze, przy 5% udziale ich liczby w skali miasta. Brak przy tym lokali o dobrym stanie technicznym – przeważał stan średni (86%) i zły (12%).

Analiza jakościowa

Podobszar „stara" Nowa Huta

Zdaniem pracowników socjalnych z uwagi na złą sytuację finansową wielu rodzin, znaczna liczba mieszkań od lat nie była remontowana. Dotyczy to również części wspólnych budynków (klatki schodowe, strychy).

Za problem uznano dewastacje i okradanie z wyposażenia lokali socjalnych przez mieszkańców, którzy je otrzymali od Gminy Miejskiej Kraków.

Podobszar Grzegórzki-Wesoła

Zdaniem pracowników socjalnych część mieszkań zlokalizowanych w podobszarze jest niedoświetlona, nie posiada własnej łazienki, nie była remontowana przez wiele lat. Właściciele mieszkań (głównie ze względu na ich sytuację materialną) nie remontują samodzielnie mieszkań, co pogłębia problem degradacji zasobu. Często mieszkania są zagracone i zagrzybione.

Części wspólne kamienic nie są remontowane ze względu na ich sytuację właścicielską (wielu właścicieli o sprzecznych wizjach, którzy często przebywają za granicą).

Podobszar Kazimierz-Stradom

Część mieszkań jest niedoświetlona, nie posiada własnej łazienki, nie była remontowana przez wiele lat. Właściciele mieszkań (głównie ze względu na ich sytuację materialną) nie remontują samodzielnie mieszkań, co pogłębia problem degradacji zasobu. Często mieszkania są zagracone i zagrzybione.

Zdaniem mieszkańców problemem w części budynków (kamienic) na Kazimierzu jest ich położenie na podmokłym terenie (patrz np. Teatr Barakah). Występują lokalne podtopienia, wilgoć, co przy braku dobrej izolacji budynków prowadzi w efekcie do ich zagrzybienia.

Zły stan budynków utrudnia życie mieszkańcom oraz prowadzenie działalności przez zlokalizowane tam instytucje. Konieczne są remonty, na które zdaniem mieszkańców właściciele i użytkownicy nie mają wystarczających środków.

Kluczowe problemy i potencjały w sferze technicznej

Do najważniejszych problemów występujących w każdym z podobszarów rewitalizacji wynikających z degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, należy zaliczyć:

- wiek budynków, w zdecydowanej większości starszych niż 50 lat, a w konsekwencji stopień technicznego zużycia;
- brak dostępnych źródeł finansowania ogranicza potencjał inwestycyjny wspólnot mieszkaniowych;
- ochrona konserwatorska wpływająca na zakres i koszt niezbędnych prac oraz ograniczenia administracyjne;
- niewielki odsetek budynków gminnych;
- niewielki gminny zasób mieszkaniowy o charakterze rozproszonym;
- niekorzystna, rozdrobniona struktura władania budynkami mieszkalnymi.

Do kluczowych potencjałów w każdym z podobszarów rewitalizacji należy zaliczyć:

- dobry lub średni stan techniczny większości budynków i mieszkań pozostających w zarządzie ZBK.

7.2. Niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w tym w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Miasto nie może funkcjonować bez infrastruktury komunalnej. Obiekty budowlane, w szczególności mieszkalne, nie mogą zapewnić właściwych standardów zamieszkania bez odpowiedniego dostępu do podstawowych sieci infrastruktury technicznej miasta, tj. sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i ciepłowniczej, szczególnie istotnej ze względu na konieczność ograniczenia niskiej emisji.

Analiza ilościowa

Według Raportu Rocznego za rok 2020 spółki Wodociągi Miasta Krakowa S.A., 99,5% mieszkańców Gminy Miejskiej Kraków posiada możliwość korzystania z istniejącej sieci wodociągowej, natomiast 98,5% z nich - z istniejącej sieci kanalizacyjnej, wobec czego należy

uznać, że dostęp do tych mediów nie stanowi na obszarze rewitalizacji problemu wymagającego szczegółowej analizy.

Dostępność ciepła miejskiego

Ciepło sieciowe to najprostszy, najbezpieczniejszy i najbardziej ekologiczny sposób ogrzewania pomieszczeń i podgrzewania wody użytkowej w mieście. Redukuje niebezpieczeństwo związane z użytkowaniem indywidualnych źródeł ciepła i ogranicza zanieczyszczenia powietrza pochodzące z indywidualnych kotłowni (tzw. niska emisja) w miastach.

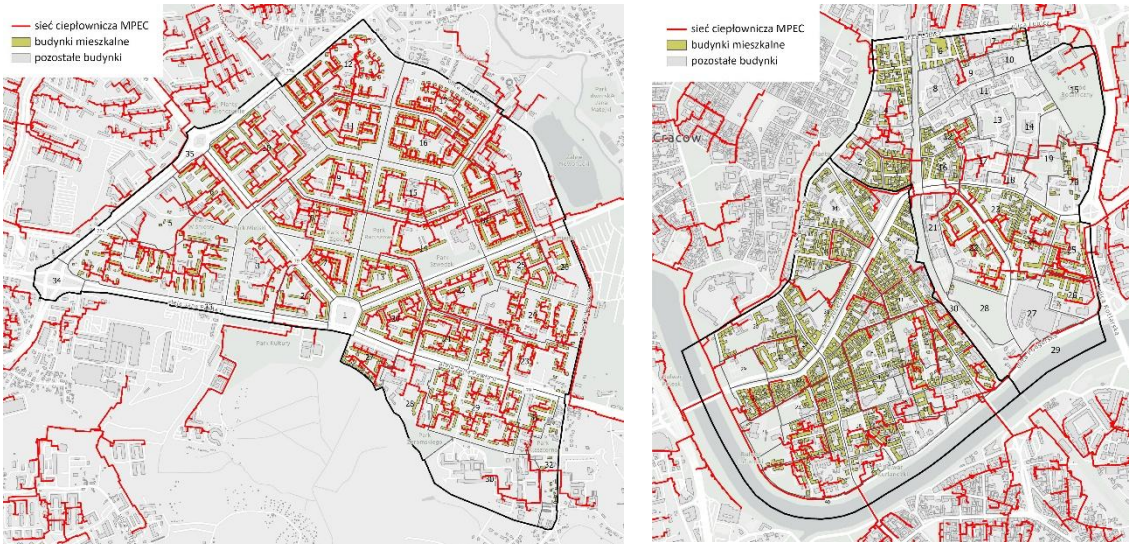

Rys. 85. Sieć ciepłownicza MPEC na podobszarach rewitalizacji.

Źródło: opracowanie PI UMK

We współczesnym mieście tzw. „ciepło miejskie" stało się jedną z dziedzin usług publicznych świadczonych na rzecz mieszkańców, a zakres jego dostępności staje się miarą standardu zamieszkania. Doprowadzenie ciepła miejskiego i wynikające z tego konieczności modernizacji i remontów, jest zarazem jednym z czynników wpływających pozytywnie na stan techniczny infrastruktury budynków.

W Krakowie miejski system ciepłowniczy zarządzany przez Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej S.A. zasilany jest z trzech źródeł: elektrociepłowni PGE Energia Ciepła S.A. w Krakowie, elektrowni CEZ Skawina S.A. oraz Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów oraz 46 lokalnych kotłowni opalanych tylko paliwami ekologicznymi. System liczy około 940 km sieci ciepłowniczych. Obecnie MPEC S.A. dostarcza energię cieplną do ponad 10 tys. obiektów położonych w obrębie Krakowa, gm. Skawina i gmin ościennych. Zakłada się, że w roku 2027 ich liczba przekroczy 10,5 tys.

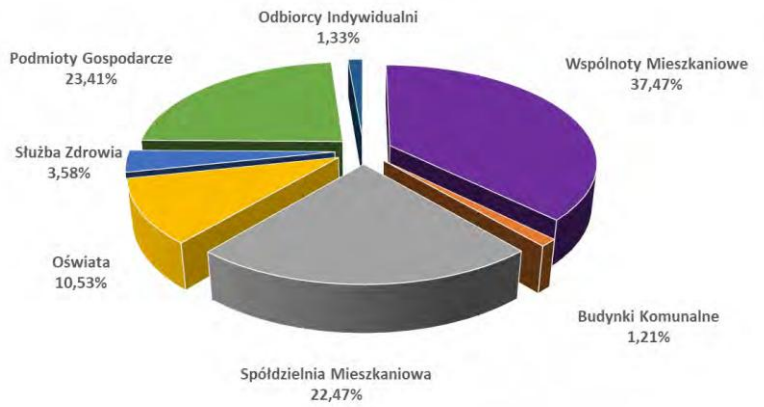

Rys. 86. Struktura odbiorców MPEC S.A. w Krakowie wg stanu na dzień 31.12.2022 r.

Źródło: MPEC

Największy udział w strukturze odbiorców w Krakowie ma sektor mieszkaniowy obejmujący spółdzielnie mieszkaniowe, budynki komunalne, wspólnoty mieszkaniowe i odbiorców indywidualnych, których łączny udział wynosi obecnie 62,48%. Podmioty gospodarcze zamawiają 23,41% ciepła, a oświata 10,53%; najmniej służba zdrowia 3,58%.

Na obszarze rewitalizacji, liczba budynków mieszkalnych podłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej jest zróżnicowana dla każdego podobszaru.

Tab. 7.8. Dostępność ciepła miejskiego na obszarze rewitalizacji.

	budynki mieszkalne	budynki z dostępem do ciepła miejskiego		mieszkańcy z dostępem do ciepła miejskiego	
Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta	525	506	96,4%	39 665	98,8%
Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła	397	119	30,0%	3 635	57,0%
Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom	749	145	19,4%	2 576	25,7%
Obszar rewitalizacji	**1 671**	**770**	**46,1%**	**45 876**	**81,1%**

Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Najlepsza sytuacja w 2021 r. występowała w „starej" Nowej Hucie, gdzie ponad 96% budynków mieszkalnych posiadało dostęp do ciepła sieciowego, przy czym 31% zarówno do celów grzewczych, jak i ciepłej wody użytkowej. Wynika to przede wszystkim z historii dzielnicy, zaprojektowanej i zrealizowanej od podstaw, jako jedno przedsięwzięcie o charakterze publicznym. Tym samym, 99% mieszkańców podobszaru mieszkało w budynkach zasilanych ciepłem miejskim.

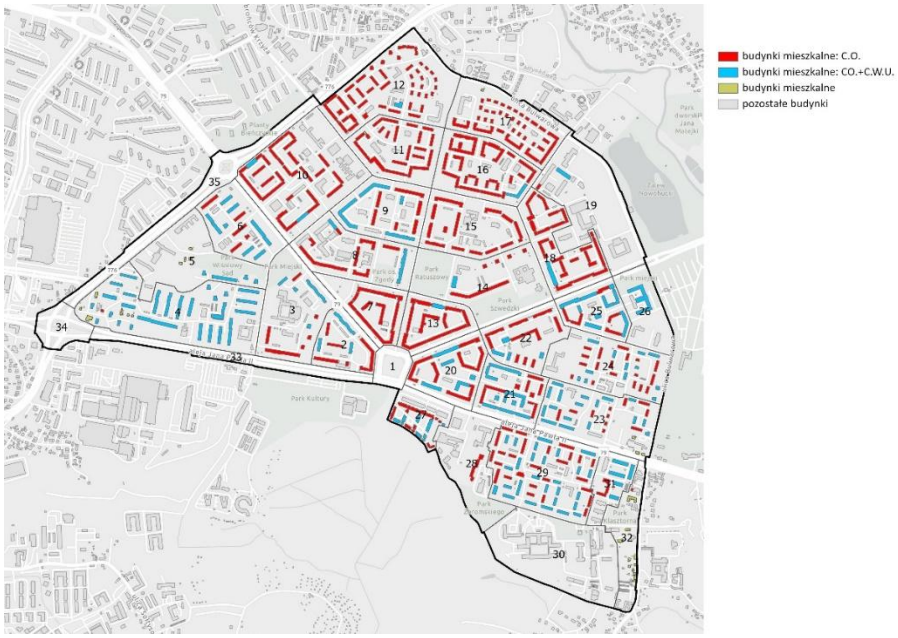

Rys. 87. Budynki mieszkalne zasilane w ciepło miejskie na podobszarze „stara" Nowa Huta.

Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

W 2021 r. na podobszarze mniej niż jedna trzecia (30%) budynków mieszkalnych była zasilana z ciepła sieciowego, przy czym w 9% zarówno do celów grzewczych, jak i ciepłej wody użytkowej. Zlokalizowane są one przede wszystkim w młodszej, południowej części podobszaru – na terenie Grzegórzek. Oznacza to jednocześnie, że 57% mieszkańców podobszaru mieszkało w budynkach zasilanych ciepłem miejskim.

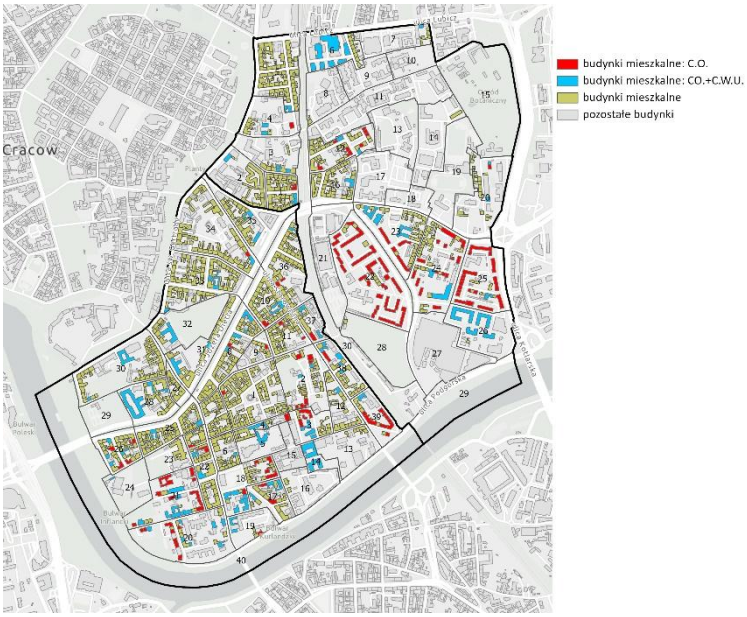

Rys. 88. Budynki mieszkalne zasilane w ciepło miejskie na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz - Stradom.

Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Najgorsza sytuacja występuje w podobszarze Kazimierz-Stradom. W 2021 r. zaledwie niecałe 20% budynków mieszkalnych było zasilanych z ciepła sieciowego, przy czym 10% zarówno do celów grzewczych, jak i ciepłej wody użytkowej. Budynki te stanowią pojedyncze obiekty rozproszone w granicy podobszaru. Oznacza to jednocześnie, że zaledwie jedna czwarta (26%) mieszkańców podobszaru mieszkała w budynkach zasilanych ciepłem miejskim.

Wyposażenie budynków mieszkalnych w windy

W przeszłości obecność windy w budynku mieszkalnym utożsamiana była z dobrem luksusowym. Sprzyjały temu obowiązujące przepisy techniczno-budowlane, wedle których obowiązkiem instalowania dźwigów osobowych objęte były budynki liczące więcej niż cztery kondygnacje. Tymczasem coraz mocniej wybrzmiewa pojęcie „więźniów czwartego piętra". Wyraża ono bariery na jakie natrafiają osoby z niepełnosprawnościami w swoich kontaktach ze światem. Ten syndrom dotyka wszystkich osób o szczególnych potrzebach – od osób z niepełnosprawnościami, poprzez rodziny z małymi dziećmi, aż po chyba największą grupę – seniorów. W budynkach o 4. lub 5. kondygnacjach wzniesionych przed 1990 r., osoby starsze stanowią niekiedy ponad połowę mieszkańców.

Tab. 7.9. Budynki mieszkalne nie wyposażone w windy na obszarze rewitalizacji.

podobszar	budynki ogółem	w tym mieszkalne wielorodzinne o 3 i więcej kondygn.	%	budynki mieszkalne wielorodzinne bez windy	%
Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta	1 336	510	38,2%	420	82,3%
Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła	935	352	37,6%	305	86,6%
Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom	1 291	733	56,8%	626	85,4%
Obszar rewitalizacji	**3 562**	**1595**	**44,8%**	**1351**	**84,7%**

Źródło: opracowanie PI UMK

Analiza wskazuje, że w obszarze rewitalizacji brak dźwigów osobowych stanowi istotny problem. W 2022 r. w zdecydowanej większości budynki mieszkalne były pozbawione tego środka transportu (82% budynków wielorodzinnych w starej Nowej Hucie; nieznaczna różnica występuje w pozostałych podobszarach, gdzie odsetek budynków nie wyposażonych w windy oscyluje wokół 86%).

W rezultacie grupa ponad 72% mieszkańców – seniorów w wieku powyżej 60. lat, stanowiących jedną czwartą (25%) ogółu mieszkańców, jest znacząco ograniczona w zakresie mobilności.

Tab. 7.10. Mieszkańcy w budynkach mieszkalnych bez windy na obszarze rewitalizacji.

podobszar	**mieszkańcy ogółem**	**mieszkańcy 60+ ogółem**	**mieszkańcy 60+ w budynkach bez windy**	**%**
Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta	40 156	14 054	9 918	70,57%

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła	6 665	2 297	1 914	83,33%
Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom	9 761	3 499	2 778	79,39%
Obszar rewitalizacji	**56 582**	**19 850**	**14 610**	**73,6%**

Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

W podobszarze ponad 82% budynków mieszkalnych wielorodzinnych nie była wyposażona w dźwigi osobowe. W rezultacie blisko 70% mieszkańców – seniorów w wieku powyżej 60 lat, stanowiących jedną czwartą (25%) ogółu mieszkańców, było zmuszonych do korzystania ze schodów.

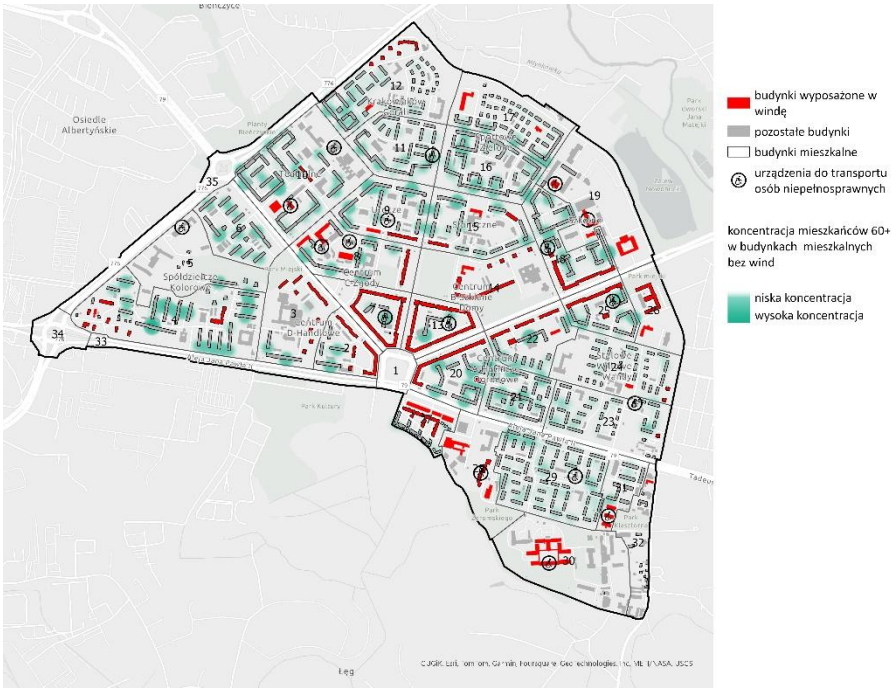

Rys. 89. Budynki mieszkalne wyposażone w windy na tle koncentracji osób 60+ na podobszarze „stara" Nowa Huta.

Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

W podobszarze blisko 87% budynków mieszkalnych wielorodzinnych nie posiadało wind osobowych. Tym samym ponad 83% mieszkańców – seniorów w wieku powyżej 60 lat, stanowiących blisko jedną trzecią (29%) ogółu mieszkańców, było zmuszonych do korzystania ze schodów.

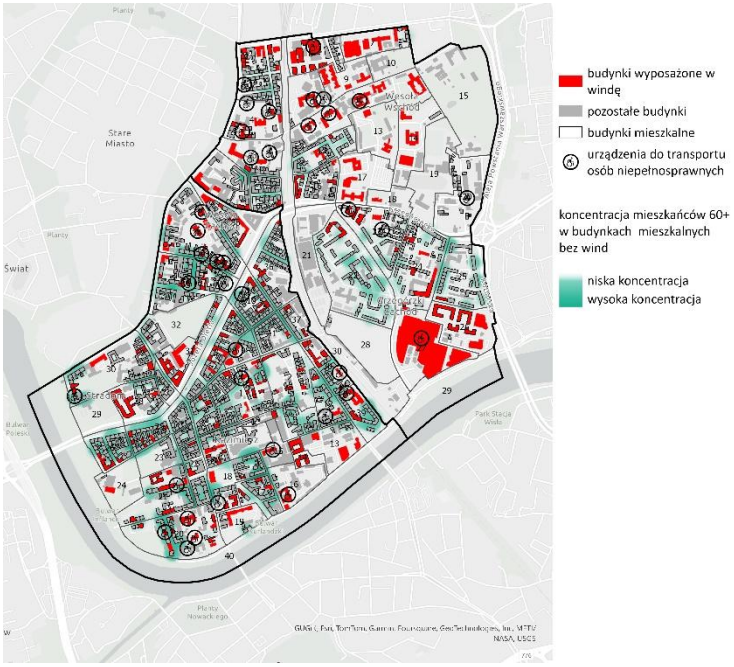

Rys. 90. Budynki mieszkalne wyposażone w windy na tle koncentracji osób 60+ na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom.
Źródło: opracowanie PI UMK

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W podobszarze ponad 85% budynków mieszkalnych wielorodzinnych była pozbawiona dźwigów osobowych. W efekcie blisko 80% mieszkańców – seniorów w wieku powyżej 60 lat, stanowiących blisko jedną trzecią (29%) ogółu mieszkańców, było zmuszonych do korzystania ze schodów.

Analiza jakościowa

Podobszar rewitalizacji „stara" Nowa Huta

Budynek Zespołu Szkół Mechanicznych nr 3 (podobnie jak większość budynków szkolnych w Nowej Hucie) wymaga termomodernizacji.

Ważnym problemem, na który zwrócili uwagę pedagodzy w kontekście zmian klimatycznych, jest brak urządzeń schładzających pomieszczenia w nowohuckich szkołach. W niektórych dostępna jest jedynie wentylacja grawitacyjna, która nie umożliwia obniżenia temperatury w budynku w trakcie okresów wysokiej temperatury. Zwracano uwagę, że działania 212konserwatora miejskiego znacząco utrudniają lub wręcz uniemożliwiają instalację klimatyzatorów w szkołach.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

Zdaniem uczestników dyskusji, jedynym z największych wyzwań podobszaru rewitalizacji jest zagospodarowanie budynków poszpitalnych, przy jednoczesnym zachowaniu ich unikatowej architektury. Szczególną trudność, na jaką zwrócili uwagę uczestnicy spotkań, jest znalezienie nowych funkcji dla budynków, które z uwagi na swoja przeszłość skażone są drobnoustrojami. Niełatwe będzie również zadbanie o sprawność energetyczną budynków, z uwagi na objęcie ich ochroną konserwatorską.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

Z uwagi na charakter zabudowy (historyczne kamienice) na całym podobszarze występują duże potrzeby w zakresie termomodernizacji. Sprawę utrudnia ochrona konserwatorska większości budynków, która wyklucza zastosowanie prostych i tanich rozwiązań. Przy braku realnej pomocy zewnętrznej wykonanie tego typu prac staje się niemożliwe.

W trakcie spotkania z przedstawicielami placówek edukacyjnych zwrócono uwagę na postępującą degradację i duże potrzeby remontowe budynków szkolnych. W Szkole Podstawowej nr 22 konieczny jest remont przeciekającego dachu (woda w trakcie opadów leje się po jednej ze ścian budynku), występują problemy z instalacją elektryczną. W ZSP przy ul. Miodowej konieczne jest zainstalowanie dachówek fotowoltaicznych (konserwator nie wyraził zgody na instalację paneli), wymiana instalacji elektrycznej, czy też odnowienie dziedzińca wewnętrznego. Zdaniem uczestników spotkania przepisy konserwatorskie oraz sposób ich interpretacji i egzekwowania stanowią dużą przeszkodę utrudniającą, a czasami uniemożliwiającą, modernizację budynków szkolnych.

Kluczowe problemy i potencjały w sferze technicznej

Do najważniejszych problemów występujących w każdym z podobszarów rewitalizacji wynikających z niefunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w tym w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami należy zaliczyć:

- zdecydowana większość budynków mieszkalnych wielorodzinnych pozbawiona jest wind;
- seniorzy w wieku powyżej 60 lat, stanowiący jedną czwartą (25%) ogółu mieszkańców, są znacząco ograniczeni w zakresie mobilności;
- ograniczone możliwości termomodernizacji budynków ze względu na ochronę konserwatorską.

Podobszar rewitalizacji „stara” Nowa Huta

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto takie problemy jak:

- większość budynków szkolnych w Nowej Hucie wymaga termomodernizacji;
- brak instalacji i urządzeń poprawiających komfort użytkowania w budynkach publicznych (wentylacja mechaniczna, klimatyzacja).

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:

- dobrze rozwinięta sieć cieplna MPEC;
- prawie wszystkie budynki mieszkalne i 99% mieszkańców korzystają z ciepła miejskiego.

Podobszar rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto takie problemy jak:

- niedostatecznie rozwinięta sieć cieplna MPEC, szczególnie w rejonie Wesołej;
- zaledwie 30% budynków jest podłączonych do miejskiej sieci MPEC - 67% mieszkańców korzysta z ciepła miejskiego;
- wątpliwości budzi stan i potencjalne skażenie budynków poszpitalnych na Wesołej oraz możliwości poprawy sprawności energetycznej ze względów konserwatorskich.

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto następujące potencjały:

- realizacja koncepcji zagospodarowania Wesołej – rejon ul. Kopernika, jako jeden, zintegrowany projekt miejski.

Podobszar rewitalizacji Kazimierz-Stradom

W podobszarze rewitalizacji występują ponadto takie problemy jak:

- niedostatecznie rozwinięta sieć cieplna MPEC;
- zaledwie 20% budynków jest podłączonych do miejskiej sieci MPEC - zaledwie co czwarty mieszkaniec korzysta z ciepła miejskiego.

Spis Ilustracji

Rys. 1. „Stara" Nowa Huta: podział podobszaru na jednostki funkcjonalne (numer porządkowy zgodnie z wykazem10
Rys. 2. Grzegórzki-Wesoła: podział podobszaru na jednostki funkcjonalne (numer porządkowy zgodnie z wykazem) 11
Rys. 3. Kazimierz-Stradom: podział podobszaru na jednostki funkcjonalne (numer porządkowy zgodnie z wykazem....12
Rys. 4. Gęstość zaludnienia na podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta – koniec 2021 roku. 15
Rys. 5. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym na podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta – koniec 2021 roku. 16
Rys. 6. Piramida wieku i płci dla podobszaru rewitalizacji „stara" Nowa Huta....17
Rys. 7. Gęstość zaludnienia na podobszarze rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła – koniec 2021 roku.... 18
Rys. 8. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w granicach podobszaru rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła – koniec 2021 r. 19
Rys. 9. Piramida wieku i płci dla podobszaru rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła.... 20
Rys. 10. Gęstość zaludnienia na podobszarze rewitalizacji Kazimierz-Stradom – koniec 2021 roku.... 21
Rys. 11. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w granicach podobszaru rewitalizacji Kazimierz-Stradom – koniec 2021 roku....22
Rys. 12. Piramida wieku i płci dla podobszaru rewitalizacji Kazimierz-Stradom.... 23
Rys. 13. Odsetek osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym zameldowanych na pobyt stały w podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta – koniec 2021 r....27
Rys. 14. Struktura wykształcenia osób bezrobotnych w podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta – koniec 2021 r. 28
Rys. 15. Odsetek osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym zameldowanych na pobyt stały w podobszarze rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła – koniec 2021 r.... 29
Rys. 16. Struktura wykształcenia osób bezrobotnych w podobszarze rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła – koniec 2021 r.... 30
Rys. 17. Odsetek osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym zameldowanych na pobyt stały w podobszarze rewitalizacji Kazimierz–Stradom – koniec 2021.... 31
Rys. 18. Struktura wykształcenia osób bezrobotnych w podobszarze rewitalizacji Kazimierz-Stradom – koniec 2021 r....32
Rys. 19. Pomoc społeczna w podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta – koniec 2020 r.... 36
Rys. 20. Pomoc społeczna w podobszarze rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła – koniec 2020 r.... 37
Rys. 21. Pomoc społeczna w podobszarze rewitalizacji Kazimierz-Stradom – koniec 2020 r.... 38
Rys. 22. Koncentracja zgłoszonych zdarzeń - przestępstw w przestrzeni publicznej na podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta popełnionych w latach 2020-2022.... 61
Rys. 23. Koncentracja zgłoszonych zdarzeń - przestępstw w przestrzeni publicznej na podobszarze rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła popełnionych w latach 2020-2022.... 62
Rys. 24. Koncentracja zgłoszonych zdarzeń - przestępstw w przestrzeni publicznej na podobszarze rewitalizacji Kazimierz-Stradom popełnionych w latach 2020-2022.... 63
Rys. 25. Średni wynik [%] z egzaminów ósmoklasisty (język polski, matematyka, język angielski) i ich zmiana na przestrzeni lat 2019-2022.... 70
Rys. 26. Średni wynik [%] z egzaminów ósmoklasisty (język polski, matematyka, język angielski) i ich zmiana na przestrzeni lat 2019-2022.... 71
Rys. 27. Udział [%] i liczba organizacji pozarządowych na poszczególnych podobszarach rewitalizacji.... 75
Rys. 28. Koncentracja placówek gastronomii na tle usług komercyjnych na podobszarach rewitalizacji (wg autorskiej inwentaryzacji na rok 2021).... 103
Rys. 29. Koncentracja placówek handlu na tle usług komercyjnych na podobszarach rewitalizacji (wg autorskiej inwentaryzacji na rok 2021.... 104
Rys. 30. Liczba obiektów noclegowych turystycznych (innych niż hotele) i miejsc krótkotrwałego zakwaterowania na obszarze rewitalizacji....107
Rys. 31. Liczba zawieszonych działalności gospodarczych na tle ogólnej liczby podmiotów na obszarze rewitalizacji w latach 2020- 2022.... 109
Rys. 32. Porównanie wartości indeksów ogólnej siły nabywczej ludności na podobszarach rewitalizacji (wartość średnia [100%] odniesiona względem Krakowa) oraz dla miasta Krakowa (wartość średnia [100%] odniesiona względem Polski).... 111
Rys. 33. Podstawowe systemy ogrzewania budynków w podobszarach rewitalizacji.... 115
Rys. 34. Przebieg 36-tej maksymalnej wartości 24-godzinowej (dobowej) stężenia pyłu zawieszonego PM10 na wybranych stacjach pomiarowych w Krakowie, na tle poziomu dopuszczalnego w latach 2012 – 2021 (wg GIOŚ).... 117

Rys. 35. Przebieg wartości stężenia średniego rocznego pyłu zawieszonego PM2,5 na poszczególnych stacjach pomiarowych w Krakowie, na tle poziomu dopuszczalnego w latach 2012 - 2021 (wg GIOŚ)..... 118
Rys. 36. Wartości średnie dobowe pyłu zawieszonego PM10 [µg/m3] na stacji pomiarowej przy ul. Bulwarowej z okresu od stycznia 2019 do grudnia 2022r. (wg GIOŚ)..... 119
Rys. 37. Mapa hałasu drogowego i szynowego w podobszarze „stara" Nowa Huta..... 121
Rys. 38. Mapa hałasu drogowego i hałasu szynowego na podobszarach Grzegórzki-Wesoła i Kazimierz-Stradom. 122
Rys. 39. Modelowe, prawdopodobne natężenie miejskiej wyspy ciepła w Krakowie, na tle położenia podobszarów rewitalizacji..... 124
Rys. 40. Analiza przestrzenna obszarów narażonych na wysoką temperaturę na podobszarze „stara" Nowa Huta.127
Rys.41. Tereny uszczelnione na podobszarze rewitalizacji „stara" Nowa Huta.....127
Rys. 42. Analiza przestrzenna obszarów narażonych na wysoką temperaturę na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom..... 128
Rys. 43. Tereny uszczelnione na podobszarach rewitalizacji Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom.....129
Rys. 44. Obszary narażone na niebezpieczeństwo występowania powodzi na podobszarze „stara" Nowa Huta..... 130
Rys. 45. Obszary narażone na niebezpieczeństwo występowania powodzi w scenariuszu zniszczenia budowli piętrzących..... 131
Rys. 46. Obszary narażone na niebezpieczeństwo występowania powodzi na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom..... 132
Rys. 47. Środowisko przyrodnicze i formy ochrony przyrody na podobszarze „stara" Nowa Huta.....134
Rys. 48. Środowisko przyrodnicze i formy ochrony przyrody na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom..... 136
Rys. 49. Zabytki na tle waloryzacji historycznej na podobszarze „stara" Nowa Huta..... 141
Rys. 50. Przeznaczenie terenów wg mpzp na podobszarze „stara" Nowa Huta..... 142
Rys. 51. Zabytki na tle waloryzacji historycznej na podobszarze Grzegórzki-Wesoła..... 143
Rys. 52. Przeznaczenie terenów wg mpzp na podobszarze Grzegórzki-Wesoła..... 144
Rys. 53. Zabytki na tle waloryzacji historycznej na podobszarze Kazimierz-Stradom..... 146
Rys. 54. Przeznaczenie terenów wg mpzp na podobszarze Kazimierz-Stradom..... 147
Rys. 55. Funkcje budynków na tle waloryzacji współczesnej na podobszarze „stara" Nowa Huta..... 148
Rys. 56. Funkcje budynków na tle waloryzacji współczesnej na podobszarze Grzegórzki-Wesoła..... 150
Rys. 57. Funkcje budynków na tle waloryzacji współczesnej na podobszarze Kazimierz-Stradom..... 151
Rys. 58. Dystrybucja miejsc noclegowych na podobszarze Kazimierz-Stradom..... 152
Rys. 59. Liczba miejsc noclegowych na 1 mieszkańca na podobszarze Kazimierz-Stradom..... 152
Rys. 60. Intensywność oddziaływania lokali gastronomicznych na podobszarze Kazimierz-Stradom..... 153
Rys. 61. Przestrzenie publiczne na tle klasyfikacji wnętrz urbanistycznych na podobszarze „stara" Nowa Huta..... 156
Rys. 62. Przestrzenie publiczne na tle klasyfikacji wnętrz urbanistycznych na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom..... 159
Rys. 63. Dostępność szkół podstawowych na podobszarze „stara" Nowa Huta..... 168
Rys. 64. Dostępność szkół podstawowych na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom..... 170
Rys. 65. Dostępność przedszkoli na podobszarze „stara" Nowa Huta..... 172
Rys. 66. Dostępność przedszkoli na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom..... 173
Rys. 67. Rozmieszczenie placówek usług zdrowotnych na podobszarze „stara" Nowa Huta..... 175
Rys. 68. Rozmieszczenie placówek usług zdrowotnych na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom..... 175
Rys. 69. Dostępność żłobków na podobszarze „stara" Nowa Huta..... 177
Rys. 70. Dostępność żłobków na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom..... 178
Rys. 71. Dostępność aptek na podobszarze „stara" Nowa Huta..... 179
Rys. 72. Dostępność aptek na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom..... 180
Rys. 73. Dostępność placówek POZ na podobszarze „stara" Nowa Huta..... 181
Rys. 74. Dostępność placówek POZ na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom..... 182
Rys. 75. Dostępność placówek kultury na podobszarze „stara" Nowa Huta..... 184
Rys. 76. Dostępność placówek kultury na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom..... 185
Rys. 77. Dostępność zespołów przystankowych miejskiego transportu publicznego na podobszarze „stara" Nowa Huta..... 187
Rys. 78. Dostępność zespołów przystankowych miejskiego transportu publicznego na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom..... 187
Rys. 79. Wiek budynków na podobszarze „stara" Nowa Huta..... 198
Rys. 80. Wiek budynków na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom..... 199
Rys. 81. Budynki mieszkalne – władanie – na podobszarze „stara" Nowa Huta..... 200
Rys. 82. Budynki mieszkalne – władanie – na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom..... 201

Rys. 83. Budynki w zarządzie ZBK i lokale mieszkalne w zasobie gminnym na podobszarze „stara” Nowa Huta..... 203
Rys. 84. Budynki w zarządzie ZBK i lokale mieszkalne w zasobie gminnym na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom..... 204
Rys. 85. Sieć ciepłownicza MPEC na podobszarach rewitalizacji..... 206
Rys. 86. Struktura odbiorców MPEC S.A. w Krakowie wg stanu na dzień 31.12.2022 r..... 207
Rys. 87. Budynki mieszkalne zasilane w ciepło miejskie na podobszarze „stara” Nowa Huta..... 208
Rys. 88. Budynki mieszkalne zasilane w ciepło miejskie na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz - Stradom..... 208
Rys. 89. Budynki mieszkalne wyposażone w windy na tle koncentracji osób 60+ na podobszarze „stara” Nowa Huta.....210
Rys. 90. Budynki mieszkalne wyposażone w windy na tle koncentracji osób 60+ na podobszarach Grzegórzki-Wesoła oraz Kazimierz-Stradom..... 211

Spis Tabel

Tab. 2.1.	Charakterystyka muzeów usytuowanych na podobszarze rewitalizacji Kazimierz-Stradom	84
Tab. 4.1.	Struktura placówek usług komercyjnych w obszarze rewitalizacji.	102
Tab. 4.2.	Wskaźnik obsługi placówek usług komercyjnych w obszarze rewitalizacji.	103
Tab. 5.1.	Parametry statystyczne obliczone na podstawie serii wyników pomiarów pyłu zawieszonego PM 10 na potrzeby oceny pod kątem ochrony zdrowia ludzi	116
Tab. 5.2.	Parametry statystyczne obliczone na podstawie serii wyników pomiarów pyłu zawieszonego PM 10 na potrzeby oceny pod kątem ochrony zdrowia ludzi	117
Tab. 5.3	Wrażliwość obszaru rewitalizacji na zmiany klimatu	125
Tab. 5.4.	„stara” Nowa Huta - publiczne tereny zieleni	133
Tab. 5.5.	„stara” Nowa Huta – pomniki przyrody	134
Tab. 5.6.	Grzegórzki-Wesoła - publiczne tereny zieleni	135
Tab. 5.7.	Grzegórzki-Wesoła - pomniki przyrody	135
Tab. 5.8.	Kazimierz-Stradom - publiczne tereny zieleni	136
Tab. 6.1.	„stara” Nowa Huta: struktura przeznaczenia terenu wg mpzp.	142
Tab. 6.2.	Grzegórzki-Wesoła: struktura przeznaczenia terenu wg mpzp.	144
Tab. 6.3.	Kazimierz-Stradom: struktura przeznaczenia terenu wg mpzp.	147
Tab. 6.4.	Kazimierz-Stradom: struktura miejsc noclegowych.	152
Tab. 6.5.	Obszar rewitalizacji: liczba placówek	166
Tab. 6.6.	Obszar rewitalizacji: liczba placówek/1 tys. mieszkańców	166
Tab. 6.7.	„stara” Nowa Huta: dostępność szkół podstawowych.	167
Tab. 6.8.	Grzegórzki-Wesoła: dostępność szkół podstawowych.	169
Tab. 6.9.	Kazimierz-Stradom: dostępność szkół podstawowych.	170
Tab.6.10.	„stara” Nowa Huta: dostępność przedszkoli publicznych.	171
Tab.6.11.	Grzegórzki-Wesoła: dostępność przedszkoli publicznych.	173
Tab.6.12.	Kazimierz-Stradom: dostępność przedszkoli publicznych.	174
Tab.6.13.	Obszar rewitalizacji – liczba placówek usług zdrowotnych.	175
Tab.6.14.	Obszar rewitalizacji – liczba placówek usług zdrowotnych/1 tys. mieszkańców.	175
Tab.6.15.	„stara” Nowa Huta: dostępność żłobków.	176
Tab.6.16.	Grzegórzki-Wesoła: dostępność żłobków.	177
Tab.6.17.	Kazimierz-Stradom: dostępność żłobków.	178
Tab.6.18.	Obszar rewitalizacji: dostępność aptek.	179
Tab.6.19.	Obszar rewitalizacji: dostępność placówek POZ.	181
Tab.6.20.	Obszar rewitalizacji – liczba placówek usług kultury.	183
Tab.6.21.	Obszar rewitalizacji – liczba placówek usług /1000 mieszkańców.	183
Tab.6.22.	Obszar rewitalizacji: dostępność placówek kultury.	184
Tab.6.23.	Obszar rewitalizacji: dostępność przystanków komunikacji publicznej.	186
Tab. 7.1.	Obszar rewitalizacji: struktura zabudowy.	196
Tab. 7.2.	Obszar rewitalizacji: bilans wieku budynków.	197
Tab. 7.3.	Obszar rewitalizacji: budynki zabytkowe.	197
Tab. 7.4.	Obszar rewitalizacji: struktura władania budynków.	199
Tab. 7.5.	Obszar rewitalizacji: stan techniczny budynków.	201
Tab. 7.6.	Obszar rewitalizacji: gminny zasób mieszkaniowy.	202
Tab. 7.7.	Obszar rewitalizacji: stan techniczny lokali mieszkalnych w gminnym zasobie mieszkaniowym.	203
Tab. 7.8.	Obszar rewitalizacji: dostępność ciepła miejskiego.	207
Tab. 7.9.	Obszar rewitalizacji: budynki mieszkalne nie wyposażone w windy.	209
Tab.7.10.	Obszar rewitalizacji: mieszkańcy w budynkach mieszkalnych bez windy.	209

Bibliografia

Opracowania eksperckie i raporty:

1. Degórska B. (red.), Baścik M. (red), *Środowisko przyrodnicze Krakowa. Zasoby – Ochrona – Kształtowanie*, Kraków 2013.
2. *Inwentaryzacja obszarów szczególnie wrażliwych (MWC) pod zalecenia z błękitno-zielonej infrastruktury*. Opracowanie wykonane przez Wydział Geodezji oraz Wydział Gospodarki Komunalnej i Klimatu Urzędu Miasta Krakowa. Opracowanie wykonane w ramach projektu LIFE-IP EKOMALOPOLSKA „Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego", Kraków 2023. Wyniki ekspertyzy dostępne pod linkiem: https://msip.krakow.pl/mapy/273552,2051,komunikat,klimat_krakowa_i_mwc.html
3. *Klimatyczny Kwartał. Diagnoza*. Opracowanie A2P2 Architecture and Planning i Wolański sp. z o. o., Gdańsk 2021. Opracowanie dostępne pod linkiem: https://ztp.krakow.pl/miasto-15-minutowe/klimatyczny-kwartal/materialy-do-pobrania
4. *Klimatyczny Kwartał. Konsultacje.* Raport z konsultacji społecznych. Opracowanie A2P2 Architecture and Planning i Wolański sp. z o. o., Gdańsk 2021. Opracowanie dostępne pod linkiem:
5. https://ztp.krakow.pl/miasto-15-minutowe/klimatyczny-kwartal/materialy-do-pobrania
6. Paradysz J., *Hybrydowa prognoza demograficzna dla Krakowa na lata 2020-2050 i dla 18 pomocniczych Dzielnic Miasta*. Ekspertyza na zlecenie Wydziału Strategii, Planowania i Monitorowania Inwestycji Urzędu Miasta Krakowa, Kraków 2020.
7. *Plan Adaptacji Miasta Krakowa do zmian klimatu do roku 2030*. Opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców. Ministerstwo Środowiska, Urząd Miasta Krakowa, Kraków 2019. Opracowanie dostępne pod linkiem: https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=114317&metka=1
8. *Raport o Stanie Gminy 2022*, Urząd Miasta Krakowa, Kraków 2023.
9. *Raport końcowy z konsultacji społecznych obchodów jubileuszu 70-lecia Nowej Huty*. Urząd Miasta Krakowa, Kraków 2018.
10. *Raport z konsultacji społecznych dotyczących zagospodarowania przestrzennego obszaru „Wesoła – rejon ulicy Kopernika"*. Opracowanie INQUISIOresearch, Kraków 2021.
11. *Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim. Raport wojewódzki za rok 2021*. GIOŚ - WIOŚ Kraków 2022.
12. *Stan zdrowia ludności Polski w 2014 roku*. Informacje i opracowania statystyczne. Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2016.
13. *Strategiczna mapa hałasu Miasta Krakowa*, Kraków: Ekkom Sp. z o.o. na zamówienie Gminy Miejskiej Kraków, 2022. (https://msip.krakow.pl/mapy/267044,2051,komunikat,mapa_halasu_2022.html)
14. *Zdrowie i ochrona zdrowia w 2020 roku*. Analizy statystyczne. Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, Kraków 2021.

Akty prawne:

1. Uchwała Nr XXXV/901/20 Rady Miasta Krakowa z dnia 12 lutego 2020 r. w sprawie zatwierdzenia ''Planu ochrony Parku Kulturowego Nowa Huta''.
2. Uchwała Nr LXXXIII/2369/22 Rady Miasta Krakowa z dnia 27 kwietnia 2022 r. w sprawie zatwierdzenia "Planu ochrony Parku Kulturowego Kazimierz ze Stradomiem".